W.M. THACKERAY

Istoria lui Pendennis

Volumul II

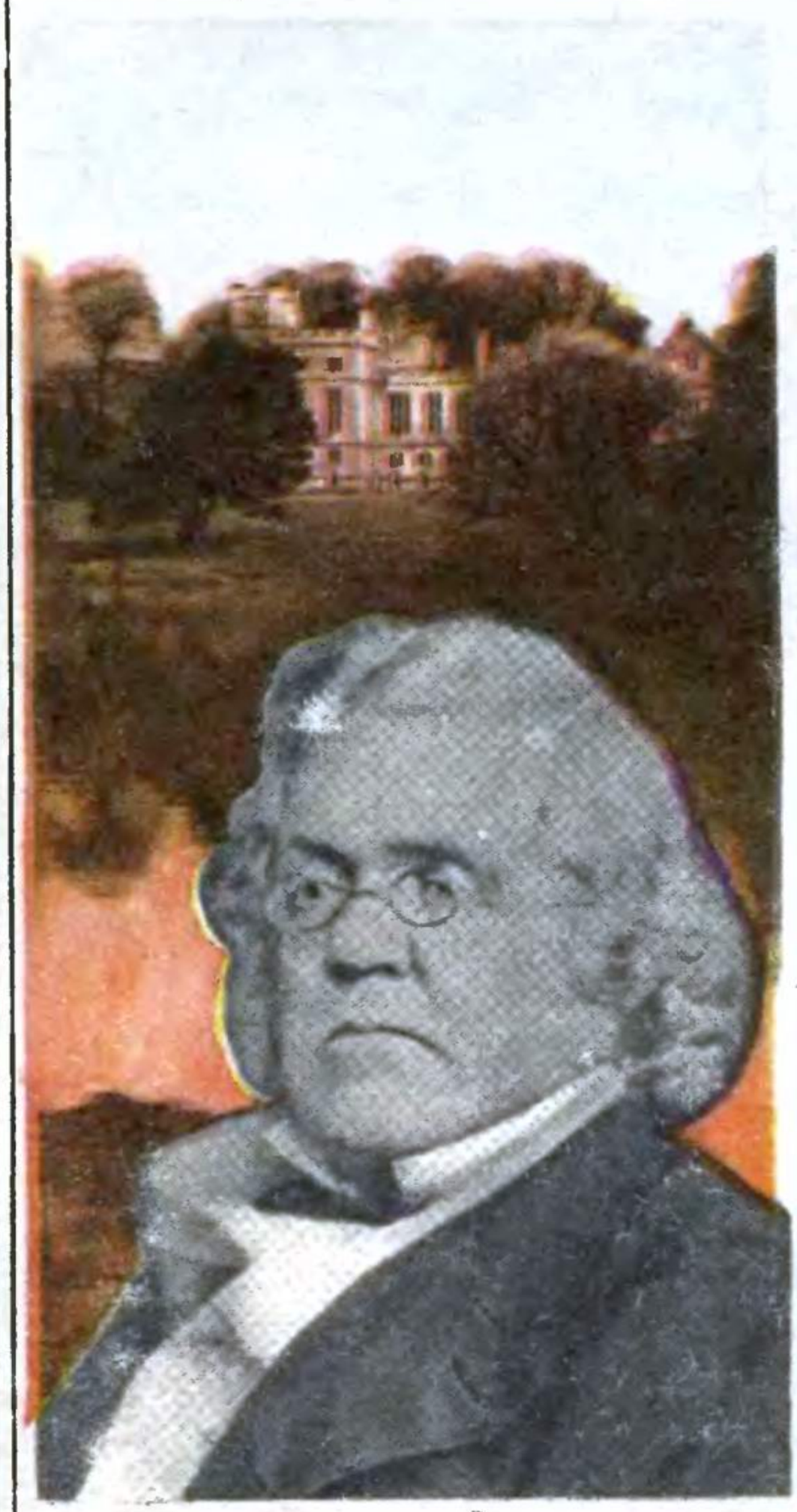

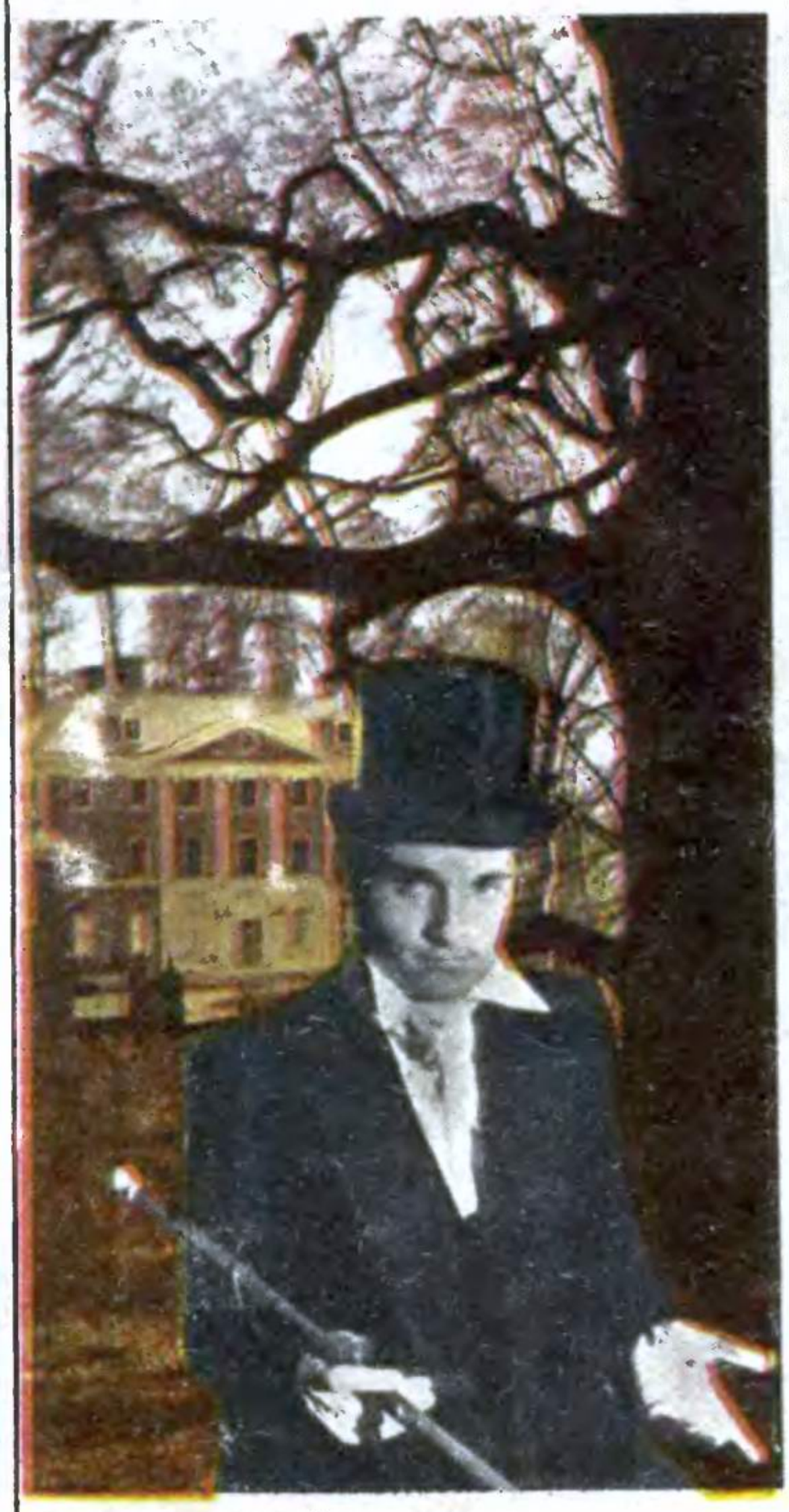

Editura Univers

clu

Coperta colecției de *Vasile Socoliuc*

William Makepeace Thackeray
The History of Pendennis
Tauchnitz — 1934

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii UNIVERS

W. M. Thackeray

ISTORIA LUI PENDENNIS

Volumul II

În românește de EMIL SÎRBULESCU

București, 1980

Editura Univers

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI NOUĂLEA

Se referă la afacerile domnului Harry Foker

Din seara aceea fatală, deşi încîntătoare, din Grosvenor Place, inima domnului Harry Foker trecuse printr-o asemenea stare de agitaţie încît nici nu ne vine să credem că un filozof atît de mare ca domnia-sa a scăpat teafăr. Iar dacă luăm în consideraţie sfaturile prieteneşti pe care el însuşi le dăduse lui Pen cu puţină vreme înainte, dacă ne amintim înţelepciunea şi cunoaşterea profundă a lumii de care dăduse dovadă talentatul tînăr ; dacă ne gîndim că permanenta îngăduinţă faţă de propriile slăbiciuni (aşa cum îi stă bine unui gentleman cu mijloacele şi perspectivele sale), ar fi trebuit — pe bună dreptate — să sporească obişnuitul său cinism, făcîndu-l — cu fiecare reuşită din viaţă — să dispreţuiască din ce în ce mai mult pe toţi oamenii cu excepţia domnului Harry Foker, ne miră că tocmai el a căzut pradă nefericirii prin care fiecare dintre noi trece o dată sau de două ori în viaţă, tulburîndu-şi marea înţelepciune din cauza unei femei. Dar Foker, deşi un cunoscător precoce al vieţii, era totuşi bărbat. Nici pe el nu-l putea ocoli destinul celorlalţi, aşa cum nu-i ocolise nici pe Ahile sau Ajax, sau pe Lordul Nelson, sau Adam, primul nostru părinte, iar acum, sosindu-i vremea, tînărul Harry a ajuns victima Dragostei — stăpîna tuturor.

În seara aceea, cînd a revenit la „Bucătăria din dos" după ce-l părăsise pe Arthur Pendennis în uşa casei sale din Lamb Court, jocul de whist şi curcanul la tavă nu l-au mai fermecat, glumele amicilor săi i s-au părut fără noimă,

Iar cînd Hodgen, interpretul renumitului cuplet „Hoţul de morminte" a prezentat un nou cîntec, mult mai înspăimîntător şi mai plin de umor decît cel dintîi, Foker, deşi a făcut faţă situaţiei strigînd „Bravo Hodgen" (aşa cum îi cerea politeţea şi poziţia lui ca unul dintre membrii de seamă ai clubului) n-a auzit, de fapt, nici un cuvînt din cîntecul care, sub titlul „Pisica din dulap", a devenit, în interpretarea lui Hodgen un adevărat succes. Tîrziu, foarte obosit, s-a furişat în camera lui de acasă, îmbrăţişînd pe întuneric perna de puf, dar somnul i-a fost tulburat de focul din suflet şi de chipul domnişoarei Amory.

Doamne, cît de uscate şi de dezgustătoare i se păreau acum aventurile şi prieteniile sale anterioare! Pînă în prezent nu prea fusese obişnuit cu societatea femeilor de rangul său. Cînd se referea la acestea, le numea „femei virtuoase". Virtutea pe care, hai să ne închipuim că o aveau, nu compensa, după opinia domnului Foker, lipsa unor calităţi mult mai vii pe care cea mai mare parte din rudele sale nu le apreciau şi pe care el le găsea la frumoasele *Mesdemoiselles* de la teatru. Mama sa, deşi bună şi iubitoare, nu îşi amuza fiul. Verişoarele lui, fiicele unchiului din partea mamei, respectabilul conte de Rosherville, îl plictiseau cumplit; una era conservatoare şi se ocupa cu geologia; alta era amazoană şi fuma ţigări de foi. Cea de a treia era o fanatică, preferînd cele mai heterodoxe principii în probleme religioase — asta în cel mai bun caz, mărturisea cea de a patra, care făcea parte dintr-o altă facţiune a bisericii protestante, şi care transformase bufetul din odaia ei în paraclis, şi ţinea post în fiecare vineri, cît este anul de lung. Cu foarte multă greutate putea fi convins Foker să viziteze casa lor din Drummington, ba chiar se jura că se duce cu mai multă bună voie la ocnă decît acolo. Nici gazdele nu-l prea iubeau. Lordul Erith, moştenitorul lordului Rosherville, îşi considera nepotul un om de origine umilă, cu obiceiuri şi maniere deplorabile şi vulgare, în vreme ce Foker, din motive la fel de bine întemeiate, îl declara pe Erith un îngîmfat şi un nerod, scufia de noapte a Camerei Comunelor, calul de bătaie al vorbitorilor, cel mai groaznic dintre toţi bosorogii filantropi. Nici George Robert, conte de Grovesend şi Rosherville, nu putea să uite cum, într-o seară,

cînd acceptase să joace biliard cu nepotul său, tînărul acesta l-a împuns în coaste pe Înălțimea sa cu tacul, spunîndu-i „Ascultă, babalîcule, am văzut eu multe lovituri proaste în viața mea, dar niciodată n-am văzut una care să o întreacă pe asta." La care, contele a continuat jocul cu un calm angelic, pentru că Harry îi era oaspete și nepot în același timp. Dar peste noapte a fost cît pe-aci să facă un atac de cord, motiv pentru care s-a retras în apartamentul său din care n-a mai ieșit pînă cînd Harry n-a plecat din Drummington spre Oxbridge, unde interesantul tînăr își desăvîrșea educația. A fost o lovitură cumplită pentru venerabilul conte. Întîmplarea nu era niciodată pomenită în familie. Îl evita pe Foker ori de cîte ori acesta venea să-l vadă la Londra sau la țară și cu greu putea fi convins să rostească un „bună ziua" tînărului blasfemator. Dar nu voia să zdrobească inima surorii sale Agnes, îndepărtîndu-l pe Harry din familie pentru totdeauna. Nici măcar nu putea strica relațiile cu domnul Foker senior cu care Înălțimea sa încheiase multe tranzacții particulare, avînd ca rezultat schimbarea unor cecuri din partea domnului Foker și a unor autografe din partea contelui, avînd cuvîntul „poliță" scris deasupra ilustrului său nume.

În afara celor patru fete ale lordului Gravesend, ale căror diferite calități au fost enumărate în paragraful precedent, Înălțimea sa mai fusese binecuvîntat și cu a cincea fiică, Lady Ann Milton care, de la începutul vieții sale, fusese destinată unei anumite poziții sociale. Se stabilise de către părinții și mătușa ei că, atunci cînd domnul Harry Foker va atinge o vîrstă potrivită, Lady Ann va deveni soția lui. Hotărîrea îi era familiară încă de cînd purta pantalonași și cînd Harry, cel mai murdar dintre toți băieții, sosea la Drummington de la școală, cu ochii săi negri, sau în casa tatălui său de la Logwood, unde Lady Ann petrecea foarte multă vreme ținîndu-i companie mătușii sale. Cei doi în cauză au fost de acord cu propunerea celor vîrstnici fără nici un fel de proteste. Lady Ann nici măcar nu și-a pus problema că ar putea comenta porunca tatălui ei, tot așa cum Esthera nu s-ar fi împotrivit dorințelor lui Ahasverus. Presupusul moștenitor al casei Foker era de asemenea supus, pentru că, atunci cînd bătrînul

domn îi declarase : „Harry, unchiul tău și cu mine am căzut de acord ca, atunci cînd tu vei avea vîrsta potrivită, să te căsătorești cu Lady Ann. Nu va primi nici un ban, dar provine dintr-o familie bună și este plăcută la înfățișare, iar eu îți voi ușura viața. Dacă refuzi, vei avea parte doar de moștenirea mamei tale și de două sute pe an în timpul vieții mele" ; Harry a acceptat de la bun început hotărîrea părintească, știind foarte bine că tatăl său, deși scump la vorbă, trebuia crezut.

— Bine, domnule, dacă Ann este de acord, accept. La urma urmei, nu e o fată urîtă.

— Și are în vine sîngele cel mai nobil din Anglia. Sîngele mamei tale, propriul tău sînge, domnule, a continuat fabricantul de bere.

— Bine, domnule, cum doriți, a replicat Harry. Cînd aveți nevoie de mine, sunați. Dar nu e nici o grabă și sper că vom avea destul timp liber. Vreau să-mi fac de cap înainte de a mă însura.

— Dă-i drumul, Harry, a răspuns binevoitorul tată. Doar nimeni nu te reține, nu-i așa ?

Așadar, puține lucruri s-au mai discutat în legătură cu acel subiect, iar domnul Harry s-a avîntat în acele distracții care i se potriveau cel mai bine, agățînd pe peretele camerei sale o miniatură a verișoarei, alături de gravurile franțuzești, de actrițele și dansatoarele favorite, de tablourile prezentînd aspecte de la curse, expresie a gusturilor sale, care îi alcătuiau galeria de artă. Nu era decît un portret unic și lipsit de semnificație, imaginea unui chip rotund încadrat de bucle, care, trebuie să recunoaștem, nici nu era observat alături de Mademoiselle Petitot dansînd pe un curcubeu, sau de Mademoiselle Redowa cu cizme roșii și o caschetă de lăncier.

Fiind logodită și indisponibilă, Lady Ann Milton n-a ieșit în lume atît de mult ca surorile ei, rămînînd adesea la Londra în casa lor din Gaunt Square, cînd mama și celelalte domnișoare plecau în străinătate. Conversau și dansau cu fel de fel de bărbați, care apăreau și dispăreau, poveștile în legătură cu ei fiind diferite. Pentru Ann, însă, nu exista decît o singură poveste : era logodită cu Harry Foker. Nu avea voie să se gîndească la nimeni altul. Tristă poveste !

Ei bine, în clipa în care Foker s-a deşteptat, a doua zi după recepţia de la Lady Clavering, chipul domnişoarei Amory, cu ochii ei cenuşii şi zîmbetul cuceritor i-a apărut în faţă. Cîntecul ei („Pe vechiul drum / De atîtea ori mă plimb / De atîtea ori") încă îi răsuna în urechi sărmanului Foker care, demn de toată compătimirea, îl fredona cînd încă se mai afla în pat, învelit cu plapoma de mătase stacojie. Pe zidul din faţa lui se afla o litografie franţuzească reprezentînd o doamnă turcoaică şi iubitul ei grec, surprinşi de un venerabil otoman, soţul doamnei ; pe celălalt perete se afla o altă litografie reprezentînd o doamnă şi un domn, amîndoi pe cai, sărutîndu-se în plin galop. De jur împrejurul castului dormitor erau expuse mai multe asemenea litografii, fie portrete ale unor ireale nimfe de la operă, fie ilustraţii de romane, sau chiar, din întîmplare, două-trei capodopere englezeşti în care domnişoara Pinckney apărea în pantaloni strîmţi, în rolul ei favorit de paj, sau domnişoara Rougemont în rolul Venerei, valoarea acestora fiind sporită de autografele respectivelor artiste, Maria Pinckney sau Frederica Rougemont, înscrise sub portretele acestora în facsimil. Erau imaginile care îl încîntau pe cinstitul Harry. Nu era mai rău decît mulţi dintre vecinii săi, fiind un orăşean grăbit, amabil, jovial şi cam fără nici o ocupaţie. Iar dacă odăile sale erau din belşug împodobite cu lucrări de artă franceză, astfel încît simpla lady Agnes, mama lui, deseori rămînea uimită la vederea noutăţilor care o întîmpinau la intrarea în apartamentul unde scumpul ei fiu locuia învăluit în nori de fum frumos mirositor, ei bine, toate acestea nu trebuie să ne mire pentru că, amintiţi-vă, Foker era mult mai bogat decît cei de o seamă cu el şi îşi putea permite cu mai multă uşurinţă satisfacerea unor astfel de gusturi.

O scrisoare de la domnişoara Pinckney, scrisă într-un stil foarte *dégagé* în ceea ce priveşte ortografia, mîzgălită fără nici o reţinere pe hîrtie filigranată şi care începea prin a i se adresa domnului Harry prin formula „Neisprăvitul meu drag", se vedea pe noptiera lui printre chei şi bani, pachete de ţigări şi un fir de verbină pe care i-l dăruise Blanche Amory şi care-i amintea de ziua în care urma să facă onorurile casei la „Elefantul şi Castelul", în Rich-

mond, așa cum promisese. Se mai afla acolo un bilet pentru o lojă la spectacolul dat în beneficiul domnișoarei Rougemont, mai multe bilete pentru „Seara lui Ben Budgeon și Asul din North Lancashire", în localul lui Martin Faunce, „Tricornul din strada St. Martin, unde „Sam Căpățînă, Dick Necruțătorul, Mortul (Sfărîmătorul din Worcestershire) vor îmbrăca mănușile, iar iubitorii vechiului și nobilului sport englezesc erau invitați să participe". Acestea și felurite alte dovezi ale aventurilor și plăcerilor domnului Foker se găseau alături de el, pe noptieră, în momentul în care s-a trezit.

Vai ! Cît de inutile i se păreau acum toate aceste plăceri ! Ce-l interesa pe el Sam Căpățînă și Sfărîmătorul din Worcestershire ? Ce rost au gravurile franțuzești care-i fac semne din fiecare colțișor al camerei, aceste adevărate nerușinări uimitor de elegante ? Sau Pinckney, cu greșelile ei de ortografie și care-l numește „Neisprăvitul ei drag", la naiba cu atîta nerușinare ! Ideea că va fi nevoit să ia masa la „Elefantul și Castelul" cu femeia aceea bătrînă (treizeci și șapte de ani, pe puțin) îl făcea să simtă cel mai profund dezgust spre deosebire de încîntarea pe care, cu numai o zi înainte, i-o produsese această perspectivă.

Cînd iubitoarea mamă și-a văzut băiatul în dimineața aceea, a observat paloarea din obrajii săi și expresia lipsită de entuziasm.

— De ce joci mereu biliard în localul acela păcătos ? îl întrebă Lady Agnes. Dragul meu, jocul acesta te va distruge, sînt convinsă.

— Nu e vorba de asta, răspunse Harry încruntat.

— Atunci e clubul acela groaznic, „Bucătăria din dos". De multe ori m-am gîndit să-i scriu patroanei și să o rog să aibă amabilitatea să toarne foarte puțin vin fiert în paharul tău, și să vadă dacă ți-ai pus fularul înainte de a te urca în cupeu.

— Chiar te rog, mamă. Doamna Cutts e o femeie atît de cumsecade, răspunse Harry. Dar nu-i vorba de „Bucătăria din dos" adăugă el cu un suspin stins.

Cum Lady Agnes nu-i refuza niciodată nimic fiului ei și îi îndeplinea toate dorințele fără nici o reținere, Harry o răsplătea cu o încredere perfectă, neascunzîndu-i nimic despre localurile pe care le frecventa. Dimpotrivă, îi relata

anecdote alese cu grijă din repertoriul auzit la cluburi și în sălile de biliard, pe care simpla femeie le savura, dacă nu le putea înțelege pe toate.

— Fiul meu se duce la Spratt's, mărturisea ea prietenelor sale intime. Toți tinerii se duc acolo după bal. Este *de rigueur*, scumpa mea. Joacă biliard așa cum jucau macao și zaruri pe vremea domnului Fox. Da, dragul meu tată mi-a povestit de multe ori că totdeauna stătea pînă la ora nouă dimineața la clubul Brooke's, pe care mi-l amintesc de la Drummington, cînd eram mică ; purta o vestă din piele de bivol și eșarfe de satin negru. Fratele meu Erith n-a jucat niciodată în tinerețe, nici n-a pierdut nopțile — sănătatea nu-i permitea asemenea abuzuri — dar băiatul meu trebuie să facă tot ce fac ceilalți. Da... și mai merge și-ntr-un loc numit „Bucătăria din dos", frecventat de toate spiritele mari și notorietățile vremii, pe care nu le întîlnești în societate, știi, dar e un mare avantaj și o deosebită plăcere pentru Harry să cunoască aceste personalități, iar acolo aude cum sînt comentate toate marile probleme ale zilei. Iubitul meu tată adesea spunea că e de datoria noastră să încurajăm literatura, iar marea lui speranță fusese să-l vadă pe răposatul Dr. Jonson la Drummington, numai că Dr. Johnson a murit. Da... și mai venea și domnul Sheridan care bea o grămadă de vin — obișnuiau să bea mult în timpurile acelea, iar nota de plată la negustorul de vinuri al lui papa era de zece ori mai ridicată decît a lui Erith, care cumpăra atît cît trebuia de la „Fortnum § Mason" și nu făcea provizii.

— Masa de ieri a fost grozavă, izbucni sincerul Harry. Supa lor e mai bună decît a noastră, Moufflet pune prea mult tarhon în tot ce gătește. Au avut un *„suprème de volaille"* foarte bun, iar prăjiturile au fost mai bune decît cele pe care ni le face Moufflet. Ai gustat din *plombière* și din jeleul de maraschino ? Nemaipomenit de bun jeleul acela.

Lady Agnes și-a exprimat aprobarea, așa cum făcea mereu atunci cînd era vorba de sentimentele fiului ei, care-și continuă vicleana conversație, spunînd :

— Frumoasă casă are lordul Clavering. Nu s-a uitat la bani cînd a cumpărat mobila. O adevărată expoziție de argintărie.

Doamna a fost de acord cu toate aceste afirmații.

— Simpatici oameni, Sir Francis și soția.

— Hm !

— Știu ce vrei să spui. Lady C. nu e tocmai *distinguée*, dar e foarte cumsecade.

— Da, foarte, spuse mama, care era ea însăși o femeie foarte cumsecade.

— Iar Sir Francis... Nu prea vorbește el în prezența doamnelor, dar după masă e extraordinar de vorbăreț — un om foarte informat și plăcut. Cînd îl inviți la masă ? Caută o dată mai apropiată, mamă — și, consultîndu-și agenda, Harry alese o zi peste două săptămîni (o adevărată veșnicie), în care familia Clavering urma să fie invitată în Grosvenor Street.

Ascultătoarea Lady Agnes a scris invitația solicitată. Era obișnuită să ia asemenea hotărîri fără să-și consulte soțul care avea propria lui societate și își lăsa soția să se ocupe singură de prietenii ei. Harry a privit cartea de vizită — omisiunea unei anumite persoane neproducîndu-i nici o plăcere.

— Dar n-ai invitat-o pe domnișoara... cum o cheamă ? Domnișoara Emery, parcă, fiica doamnei Clavering.

— Creatura aia mică ? Nu, Harry.

— Trebuie s-o invităm pe Blanche Amory. Vreau să-l chem și pe Pendennis care e foarte... amabil cu ea. Domnișoara Amory cîntă foarte frumos, nu-i așa, mamă ?

— Mi s-a părut cam obraznică și n-am prea ascultat ce cînta. Dealtfel nu cînta decît pentru tine și pentru Arthur Pendennis. Dar dacă vrei tu, o invit.

Și astfel numele domnișoarei Amory a fost scris pe aceeași invitație, alături de al mamei ei.

Tratativele diplomatice fiind duse la bun sfîrșit cu succes, Harry și-a îmbrățișat iubitoarea mamă cu cea mai mare dragoste, după care s-a retras în camera lui unde, întins pe canapea a rămas liniștit, suspinînd în așteptarea zilei care o va aduce pe frumoasa Blanche Amory sub acoperișul patern, și punînd la cale o mulțime de planuri îndrăznețe pentru a o întîlni.

La întoarcerea din marele tur prin lume, domnul Foker junior adusese un valet poliglot care l-a înlocuit pe Stoopid

și a acceptat să servească în cămăși de muselină cu plastron, împodobit cu o mulțime de inele și butoni de aur. Acest om, care nu venea dintr-o țară anume dar vorbea toate limbile la fel de prost, se făcea util domnului Harry în numeroase feluri : citea corespondența tînărului, cunoștea localurile sale favorite dar și adresele tuturor prietenilor, și servea la mesele festive oferite de tînărul său stăpîn. În vreme ce Harry, după întrevederea cu mama lui, stătea întins pe canapea, într-un halat minunat, fumîndu-și pipa într-o sumbră tăcere, Anatole observase, de bună seamă, că buna dispoziție a stăpînului său fusese într-o oarecare măsură afectată, dar nu a dovedit nici o urmă de mulțumire față de starea de spirit a lui Harry, contravenind astfel bunului gust. Cînd Harry a început să se îmbrace în costumul său de dimineață, s-a dovedit foarte dornic să placă, fiind deosebit de sever și necruțător cu înfățișarea lui. A probat și a studiat pantaloni de diferite culori, în dungi sau în carouri ; toți pantofii fuseseră lustruiți cu furie, croiala cămășilor era prea ieșită din comun. În ziua aceea și-a parfumat lenjeria și corpul cu o generozitate neobișnuită și mare trebuie să fi fost mirarea valetului cînd, roșind și bîlbîindu-se, tînărul domn l-a întrebat :

— Ascultă, Anatole, cînd te-am angajat, n-ai spus tu cumva că... Hm !... că știi să... să faci părul ?

Valetul a răspuns că știe.

— *Cherchy alors une paire de tongs, et... curly moi un pew* [1], a poruncit domnul Foker voios, iar valetul, întrebîndu-se dacă stăpînul său e îndrăgostit sau vrea să se dea în spectacol, a pornit în căutarea uneltelor — mai întîi la bătrînul majordom care-l slujea pe Foker senior (de pe a cărui scăfîrlie cheală cu greu ai fi putut aduna o sută de fire), iar apoi la doamna care avea în grijă firavele bucle castanii pe care lady Agnes le purta pe frunte. Făcînd rost de cleștele respectiv, Monsieur Anatole a răsucit buclele stăpînului său pînă cînd părul lui Harry a ajuns la fel de creț ca al unui negru. După care tînărul s-a îmbrăcat cu cea mai mare grijă și s-a pregătit să plece.

[1] Caută atunci un drot și... ondulează-mă un pic (franceză incorectă).

— La ce oră să poruncesc trăsurii, sir, să fie la uşa domnişoarei Pingney ? întrebă în şoaptă slujitorul pe stăpînul care se îndepărta.

— S-o ia naiba ! Amîn-o pe altă zi. Nu pot să merg... Ba nu. Trebuie să mă duc. Vor veni Poynţz şi Rougemont şi mulţi alţii. Trăsura la ora şase, la Pelham Corner, Anatole.

Trăsura aceasta nu făcea parte din echipajele personale ale domnului Foker, fiind închiriată pentru scopuri festive. Şi cu toate acestea, în acea dimineaţă Foker a folosit propria lui caleaşcă. Îşi dă oare seama bunul nostru cititor în ce scop ? Ei bine, pentru a ajunge la Lamb Court, Temple, trecînd prin Grosvenor Place (care, după cum ştie toată lumea, se afla chiar în drumul spre Temple) şi a avea plăcerea de a arunca o privire spre perdelele roze de la fereastra domnişoarei Amory. După care, mulţumit de izbîndă, şi-a continuat drumul spre locuinţa lui Pen. Dar de ce vrea el atît de mult să-l vadă pe scumpul său Pen ? De ce-i este dor de el ? Este oare absolut necesar pentru însăşi existenţa lui Foker să-l vadă pe Arthur după ce se despărţise de el numai cu o seară înainte ? Pen locuia de doi ani la Londra, iar Foker nu-l vizitase în total de cinci-şase ori. Care este rostul acestei nerăbdări ?

Care ? Dacă vreo domnişoară citeşte cumva această pagină, trebuie să îi aduc la cunoştinţă că atunci cînd va fi lovită de aceeaşi nenorocire care acum douăsprezece ore l-a lovit pe Harry, oameni pe care cu o zi în urmă nu dăduse nici două parale vor deveni deodată interesanţi iar, pe de altă parte, persoanele pentru care nutrise o oarecare simpatie, se vor dovedi insipide şi dezagreabile. Atunci scumpa ta Eliza, ori Maria, căreia alaltăieri îi scriai scrisori nesfîrşite şi îi trimiteai şuviţe din părul tău, lungi de aproape un metru, îţi vor fi la fel de indiferente ca şi cea mai stupidă rubedenie. În acelaşi timp, te vei interesa cu atîta căldură de rudele *lui* ; atît de mult vei dori să intri în graţiile mamei sale ! Vei simţi atîta simpatie pentru omul acela bătrîn şi cumsecade care îi este tată ! Dacă El are obiceiul de a vizita anumite case, cîte aranjamente nu vei face pentru a merge tu însăţi acolo ! Dacă el are o soră măritată, vei dori să petreci dimineţi lungi în vecinătatea ei. Sau, domnule, îţi vei istovi servitorul, trimiţîndu-l

cu biletele la ea, de mare urgență, de două-trei ori pe zi. Vei plînge dacă mama ta nu va fi de acord să-i vizitezi prea des familia. Singurul care-ți va displăcea va fi, poate, fratele ei mai mic, care stă acasă în timpul vacanțelor și nu se sfiește să rămînă în cameră atunci cînd tu vii în vizită la noua ta prietenă, iubita lui soră. Ceva în genul acesta ți se va întîmpla, domnișoară, sau domnule, ori în cel mai bun caz, să sperăm că s-ar putea întîmpla. Da, trebuie să trăiești fierbințelile și frigurile acestei plăcute suferințe. Mama ta (dacă va observa), a simțit și ea același fior înainte de a te naște, scumpul tău tată fiind obiectul acestei pasiuni. Cine altul ar putea fi ? Și, așa cum suferi tu, așa vor suferi și frații tăi, în felul lor, după cum le este firea : mai egoiști, mai nerăbdători și mai încăpățînați decît tine. Se vor năpusti asupra destinului lor atunci cînd blestemata vrăjitoare își va face apariția. Dar dacă nici ei, nici tu nu veți proceda astfel, cerul să vă ajute ! Așa cum spune jucătorul de zaruri, să iubești și să cîștigi este un lucru grozav, să iubești și să pierzi este al doilea lucru grozav. Așadar, dacă vă întrebați de ce Harry Foker se grăbea atîta ca să-l întîlnească pe Arthur Pendennis, simțind, pe neașteptate, un respect deosebit pentru el, nu îmi este greu să vă răspund că Pen devenise într-adevăr, de preț în ochii lui Foker. Pentru că, deși Pen nu fusese el însuși trandafirul, trăise, totuși, în apropierea parfumatei flori a iubirii. Nu obișnuia el oare să meargă în casa ei din Londra ? Nu fusese vecinul ei la țară ? Știa totul despre vrăjitoare. Și, mă întreb, ce-ar spune Lady Ann Milton, verișoara și aleasa domnului Foker, dacă ar ști ce se întîmplă în pieptul acestui amuzant tinerel ?

Dar vai ! cînd Foker a ajuns în Lamb Court, lăsînd trăsura pradă admirației micilor funcționari care trîndăveau pe lîngă intrarea în Flag Court, Warrington se găsea acasă, dar Pendennis lipsea. Plecase la tipografie să citească șpalturile. N-ar dori Foker să fumeze o pipă ? N-ar fi bine să trimitem lenjereasa după niște bere ? Acestea au fost întrebările lui Warrington care remarcase cu o plăcută surpriză splendidul costum al acestui aristocrat tînăr, parfumat și lustruit. Dar Foker n-avea nici un chef de bere sau de tutun. Avea probleme foarte importante. Hotărît să-l găsească pe Arthur, dădu o fugă pînă la sediul revistei

„Pall Mall Gazette". Pen plecase și de acolo. Foker voia, de fapt, să se ducă împreună cu el la lady Clavering. Foker a pornit mai departe, dezamăgit, și a pierdut vreo două ceasuri fără nici un rost pe la cluburi. Iar cînd a sosit ora de vizite, a chibzuit că nu poate fi socotit decît decent și bine crescut dacă trece prin Grosvenor Place și lasă o carte de vizită pentru lady Clavering. N-a îndrăznit să ceară s-o vadă cînd s-a deschis ușa. Într-o agonie mută, a înmînat două cartonașe cu numele lui Harry Foker gravat pe ele lui James, care le-a primit cu gravitate, înclinîndu-și capul pudrat. Ușile lustruite s-au închis în fața lui. Ființa dorită era la fel de departe de el ca întotdeauna, deși atît de aproape ! I s-a părut că aude sunetele unui pian și glasul unei sirene cîntînd undeva, în salon, și strecurîndu-se peste tufele de geranium din balcon. Ar fi vrut să se oprească și să asculte, dar nu se putea.

— Du-te la Tattersall, îi spuse el valetului cu vocea încărcată de emoție, și nu uita să-mi aduci calul, adăugă în timp ce slujitorul se îndepărta grăbit.

Dar numai norocul este răspunzător de cele ce au urmat. Minunata caleașcă, pe care, trebuie să recunoaștem, nu am descris-o pe măsura ei într-unul din capitolele precedente, trase în fața ușii Înălțimii Sale Lady Clavering, tocmai în momentul în care Foker se urca pe poneiul care-l aștepta. Harry încălecă învăpăiatul animal și se ascunse pe după intrarea din Green Park, fără să scape din ochi caleașca, pînă cînd, neașteptată răsplată, o văzu pe lady Clavering și, împreună cu ea... A cui putea fi făptura aceea îngerească decît a vrăjitoarei, înveșmîntată într-un fel de borangic, purtînd o bonetă roză și o umbreluță de un albastru deschis ? Putea fi oare alta decît domnișoara Amory ?

Caleașca și-a purtat frumoasele ocupante la atelierul de pălării și dantele, patronat de Madamme Ringdon, apoi la magazinul de articole nemțești al doamnei Wolsey. Dar cine mai știe cîte ramuri ale comerțului feminin n-au fost vizitate ? După aceea au luat cîte o înghețată la Hunter, lady Clavering dovedind gusturi destul de bizare, și nu numai că-i plăcea să se plimbe în cea mai arătoasă trăsură din Londra, dar ținea neapărat ca și publicul să o vadă în aceasta. Așadar, cu o bonetă albă (cu pană gal-

benă), a mîncat o înghețată roză, uriașă, în lumina strălucitoare a soarelui, pînă cînd Foker, pe poneiul său, și servitorul care-l însoțea, au obosit de atîta așteptare.

În cele din urmă și-a făcut intrarea în parc, iar Foker a pornit înainte. Ce să facă ? Numai pentru un semn de recunoaștere de la Blanche și mama sa, numai pentru a trece pe lîngă ele de nenumărate ori, pentru a le privi și a le face ochi dulci de pe malul celălalt al canalului, unde se adună călăreții cînd cîntă fanfara în Kensington Gardens ! Ce rost are să te uiți la o femeie cu bonetă roz ? Cît de mare este binele lumesc pe care ți-l oferă o înclinare a capului ? Ciudat că bărbații pot fi mulțumiți cu asemenea plăceri, sau, dacă nu sînt mulțumiți, cel puțin fac atîtea eforturi pentru a le obține ! Harry, cel care era atît de vorbăreț, n-a schimbat nici măcar o vorbă cu zîna lui. A privit-o mut, cum se întoarce la trăsură și se îndepărtează urmărită de saluturile ironice ale tinerilor din parc. Unul spunea că văduva indiană lasă să-i curgă printre degete rupiile paterne. Altul a adăugat că mai bine-și dădea foc și-i lăsa banii fiicei sale. Al treilea a întrebat cine este Clavering, iar bătrînul Tom Eales, care cunoștea pe toată lumea și, călare pe murgul său nu lipsea nici o zi din parc, le-a explicat că Sir Francis era plin de datorii pînă peste cap, cînd dăduse peste această avere ; că circulau niște povești cam urîte pe seama lui de pe vremea cînd era tînăr. Se mai spunea că investise bani într-o casă de joc, și, cu siguranță, se făcuse de rîs în regiment.

— Mai joacă și acum ; aproape seară de seară la ei e un adevărat infern, adăugă Eales.

— Cred și eu, de cînd s-a însurat, interveni un mucalit.

— Dă niște mese nemaipomenite, spuse Foker, încercînd să salveze onoarea gazdei sale de ieri.

— Îndrăznesc și iarăși îndrăznesc să spun că nu-l invită și pe Eales, continuă mucalitul. Ascultă Eales, ești invitat la masă la Clavering ?

— Eu să mănînc acolo ? făcu domnul Eales care ar fi stat la masă și cu Belzebut, numai bucătarul să fie bun, iar la plecare și-ar fi zugrăvit amfitrionul în culori mai sumbre decît acelea cu care îl dăruise soarta.

— Ai putea, deși îl bîrfești prea tare. Se spune că e foarte plăcut la ei. După masă Clavering se culcă, matroana se cherchelește cu lichior, iar domnișoara cîntă pentru tinerii invitați. Cîntă bine, nu-i așa, Foker ?

— Teribil, răspunse Foker. Îți spun eu, Poyntz, cîntă ca o... cum le zice ?... Știi tu ce vreau să spun... ca o sirenă, știi, sau poate nu le zice așa.

— Niciodată n-am auzit o sirenă cîntînd, explică Poyntz, mucalitul. Cine-a auzit o sirenă ? Eals, tu ești un om bătrîn. Ai auzit vreuna ?

— Nu-ți bate joc de mine, la naiba, Poyntz, interveni Foker cu lacrimi în ochi și obrajii roșii. Știi bine ce vreau să spun... astea... cum le zice ? Din Homer, știi tu. N-am spus niciodată că sînt un învățat.

— Dar nimeni n-a zis așa ceva despre tine, băiete, remarcă Poyntz, iar Foker, îndemnîndu-și poneiul cu pintenii, porni în galop pe Rotten Row, fierbînd de felurite emoții, ambiții, pasiuni înăbușite. Regreta că nu fusese prea bun la carte în tinerețea lui, că ar fi putut să-i taie pe toți tipii aceia din jurul ei, care vorbeau toate limbile și scriau poezii, și-i pictau peisaje în album, și... atîtea altele.

„Ce sînt eu, se întreba Foker, în comparație cu ea ? Ea e toată numai suflet, și scrie poezii și compune muzică la fel de ușor cum aș bea eu un pahar de bere. Bere? Naiba să mă ia, nici nu sînt bun de altceva. Numai pentru așa ceva sînt potrivit. Bere ! Un cerșetor ignorant și amărît bun doar să facă reclamă la „Berea Foker". Mi-am irosit tinerețea. Îi puneam pe colegi să-mi facă temele. Și care-i consecința acum ? O, Harry Foker, mare zăpăcit ai mai fost !"

Dar, absorbit de jalnicul său monolog, Foker trecuse de Rotten Row ajungînd în parc unde era cît pe-aci să răstoarne o trăsură mare și încăpătoare, de familie, pe care nici n-o băgase în seamă, cînd o voce bucuroasă l-a strigat. „Harry ! Harry !" Ridicînd privirea, Foker a zărit-o pe mătușa lui, Lady Rosherville împreună cu cele două fiice ale ei, dintre care una era logodnica sa, Lady Ann.

Tînărul a tresărit, palid și aruncînd în jur priviri speriate, ca și cum un adevăr la care nu se gîndise nici un

moment pînă atunci i-ar fi apărut în față. *Acolo* se afla soarta lui, acolo, pe bancheta din spate a trăsurii.

— Ce s-a întîmplat, Harry ? De ce ești atît de palid ? A băut și a fumat prea mult bietul băiat ! spuse Lady Ann.

Foker a murmurat cîteva formule de salut cu un aer foarte tulburat, adăugînd ceva despre o întîlnire grabnică. Într-adevăr, zărise ceasul din parc și-și închipuia că invitata sa îl așteaptă de mai bine de o oră — și a rostit un „La revedere" în mare grabă. Călărețul și calul au dispărut într-o clipă, iar uriașa trăsură și-a continuat drumul. Pe nici una dintre ocupantele ei nu le interesa în mod deosebit aventurile lui Foker, contesa fiind preocupată cu drăgălașul ei spaniel, ochii și gîndurile domnișoarei Lucy fiind aplecate asupra unei cărți de rugăciuni, iar Lady Ann fiind absorbită de un nou roman pe care surorile ei tocmai îl împrumutaseră de la bibliotecă.

CAPITOLUL AL PATRUZECILEA

Îl poartă pe cititor atît la Richmond cît și la Greenwich

Dejunul de la Richmond i s-a părut sărmanului Foker cea mai jalnică distracție pentru care și-a irosit vreodată banii un muritor.

„Mă întreb cum naiba mi-au plăcut oamenii ăștia, își zicea în sinea lui. Se vede de la o poștă că Miss Rougemont are riduri, iar fardul de pe obrajii ei este atît de gros încît îmi amintește de un clovn. Și este de-a dreptul dezgustător modul în care această Pinckney vorbește în argou. Detest prostiile spuse de femei. Uite-l și pe bătrînul Colchicum ! Moșul ăsta care a venit aici în cupeul său, iar acum stă lipit de Mademoiselle Coralie și de maică-sa ! Dezastru ! Un pair al Angliei și un jocheu al lui Franconi ! N-o să meargă, pe legea mea. Nu fac pe nebunul, dar n-o să meargă.

— Dau un ban ca să știu la ce te gîndești, Foker, a strigat domnișoara Rougemont, care savura un trabuc ve-

ritabil cu buzele ei pline, purpurii şi-l cerceta cu interes pe tînărul cufundat în propriile-i gînduri, la capătul mesei, printre înghe̦ţată topită, felii de ananas, sticle pline sau goale şi scrum de ţigară presărat peste fructe — într-un cuvînt, ruinele unui desert care nu-i produsese nici o plăcere.

— Oare Foker se gîndeşte vreodată ? a întrebat atunci cu o voce tărăgănată, domnul Poyntz. Foker, iată o sumă considerabilă de bani oferită de un capitalist cinstit pentru emanaţiile actuale ale intelectului tău ascuţit şi valoros.

— Despre ce tot îndrugă Poyntz ăsta ? şi-a întrebat domnişoara Pinckney vecinul. Îl urăsc. Nu e decît un ticălos bîlbîit.

— Ce omuleţ amuzant e *Focaire*, a exclamat Mademoiselle Coralie pe limba ei, aşa cum se vorbeşte în însorita Gasconie de unde adunase atîta patimă în ochii negri strălucitori şi în obrajii oacheşi. Simpatic om ! Nu pare să aibă mai mult de douăzeci de ani.

— Aş vrea să fiu de vîrsta lui, a intervenit cu un suspin venerabilul Colchicum în timp ce-şi apropia chipul îmbujorat de o cupă uriaşă de vin roşu.

— *C'te jéunesse. Peuh ! je m'en fiche* [1], şi-a exprimat părerea Madame Brack, mama Coraliei, servindu-se cu o porţie consistentă de tutun de prizat din tabachera delicată, de aur, a lordului Colchicum. *Je n'aime que les hommes faits, moi. Comme milord. Coralie, n'est-ce pas que tu n'aimes que les hommes faits, ma bichette ?*

— Mă măgulești, Madame Brack, a spus lordul cu un zîmbet.

— *Taisez-vous, maman ; vous n'êtes qu'une bête* [3], a strigat Coralie scuturîndu-şi umerii robuşti.

La care lordul a apreciat că ea în nici un caz nu flatează pe nimeni, după care a adăpostit în buzunar tabachera, nedorind ca degetele dubioase ale doamnei Brack să se scufunde prea des în provizia sa de Mackabaw.

---

[1] Tineretul ăsta. Pfui, nici nu-mi pasă de ei ! (fr.)

[2] Mie nu-mi plac decît oamenii formaţi. Ca domnul Lord. Coralie, nu-i aşa că şi ţie nu-ţi plac decît oamenii formaţi, puicuţo ? (fr.)

[3] Taci mamă ; eşti o vită. (fr.)

Nu are nici un rost să prezint aici o relatare amănunțită a conversației care a avut loc în continuare și care nu l-ar edifica deloc pe cititor. E inutil să precizez că nu toate doamnele și domnișoarele din corpul de balet seamănă cu Miss Pinckney și nici toți pairii acestui imperiu nu sînt aidoma acestui ilustru reprezentant al tagmei lor, regretatul viconte Colchicum.

Foker și-a condus simpaticii invitați acasă pînă în Brompton, dar a rămas posomorît și gînditor pe tot parcursul drumului de la Richmond ; nici n-a ascultat glumele amicilor săi și nici nu i-a distrat așa cum îi era obiceiul, cu propriile sale vorbe de duh. Iar cînd doamnele pe care le condusese pînă la ușa locuinței lor l-au invitat pe îndatoritorul cavaler să poftească înăuntru pentru a bea un păhărel, acesta a refuzat cu un aer atît de melancolic încît dumnealor și-au închipuit că avusese vreun conflict cu guvernatorul sau cine știe ce calamitate dăduse peste el. Dar Foker nu le-a vorbit despre cauza suferinței sale ci le-a lăsat în plata Domnului pe Mesdames Rougemont și Pinckney, neluînd în seamă strigătele celei de a doua, care se aplecase peste balcon întocmai ca Isabela din Sfînta Scriptură și striga după el să le mai invite în curînd și la altă petrecere.

După aceea, Foker a trimis trăsura acasă în grija unui servitor și și-a continuat drumul pe jos, cu mîinile în buzunare, adîncit în gînduri. Stelele și luna, cu strălucirea lor pașnică îl priveau pe domnul Foker, iar acesta, sentimental, le admira la rîndul său. Și iarăși s-a dus în Grosvenor Street și și-a ridicat privirile către ferestrele pe care le presupunea a fi ale ființei adorate ; și gemea și suspina în așa hal încît domnul polițist X, martor al acestei dureri înăbușite, i-a informat pe oamenii lui Sir Francis Clavering — care se cinsteau cu bere pe capra trăsurii, lîngă o crîșmă din apropiere, după ce-și aduseseră acasă stăpîna de la o piesă franțuzească, sau cam așa ceva — că în seara aceea un alt individ dăduse tîrcoale casei — unul mărunțel îmbrăcat ca un grangur.

De atunci înainte, cu perspicacitatea și ingeniozitatea care nu aparține decît unei singure mari pasiuni, Harry Foker a început să-i dea tîrcoale domnișoarei Amory prin întreaga Londră, și să apară oriunde ar fi putut-o întîlni.

Dacă Lady Clavering mergea la teatrul franţuzesc unde Înălţimea Sa avea o lojă proprie, Foker, ale cărui cunoştinţe în această limbă nu erau deloc remarcabile, apărea în stal. A aflat toate casele pe care le frecventa numita Lady (e foarte posibil ca Anatole să-l fi cunoscut pe valetul lui Sir Francis Clavering şi să fi aruncat o privire în agenda consoartei sale) şi la multe din aceste recepţii Foker şi-a făcut apariţia, spre marea surprindere a întregii lumi şi mai ales a mamei sale, căreia îi cerea să trimită cărţi de vizită la aceste petreceri faţă de care, pînă acum, arătase cel mai suprem dispreţ. Îi explica acestei doamne nebănuitoare şi mulţumite că face aceste lucruri pentru că este dreptul lui să cunoască lumea ; declara că merge la teatrul francez pentru că doreşte să-şi perfecţioneze această limbă şi nu există o lecţie mai bună decît un vodevil sau o comedie. Iar cînd, într-o seară, Lady Agnes l-a văzut cu mare uimire că se ridică şi dansează şi l-a lăudat pentru eleganţă şi măiestrie, mincinosul a afirmat că învăţase să danseze la Paris, deşi Anatole ştia că tînărul său stăpîn frecventează pe ascuns o anumită instituţie din Brewer Street şi studiază acolo cîteva ceasuri bune dimineaţa. Încă nu se inventase cazinoul timpurilor moderne sau, mai bine zis, se afla încă în leagăn, iar tinerii din vremea domnului Foker nu aveau posibilităţile de a dobîndi arta dansului, de care se bucură tineretul nostru de astăzi.

Bătrînul Pendennis rareori lipsea de la biserică. Considera că este una din îndatoririle sale de gentleman să patroneze această instituţie de închinăciune publică şi, de fapt, e bine să fii văzut la biserică duminica. Într-o bună zi s-a întîmplat să fie însoţit de Arthur ; acesta din urmă dobîndise cele mai înalte favoruri de la unchiul său. Luase micul dejun împreună cu maiorul şi apoi îl însoţise într-o plimbare pe jos, pînă la o biserică nu departe de Belgrave Square. La catedrala St. James era o slujbă de caritate (după cum scria pe afişele lipite pe coloanele din biserica parohială de care aparţinea maiorul) motiv pentru care domnia-sa, om chibzuit, a considerat că este mai bine să renunţe, mai ales că avea alte planuri pentru el şi Pen.

— Vom merge la biserica de lîngă parc, iar apoi trecem pe la Clavering, și ne poftim singuri la masă foarte politicos. Lady Clavering apreciază astfel de vizite și e foarte amabilă și extrem de primitoare.

— Le-am întîlnit săptămîna trecută pe Lady Agnes Foker și, într-adevăr, Lady Clavering a fost foarte amabilă. La fel e și la țară, și pretutindeni. În schimb sînt de părerea dumneavoastră în legătură cu Blanche Amory. Vreau să spun că împărtășesc unele din opiniile dumneavoastră, pentru că le-ați mai schimbat de cînd am vorbit ultima oară despre ea.

— Și ce crezi tu acum despre domnișoară ?

— Cred că e cea mai afurisită cochetă din Londra, răspunse Pen rîzînd. A executat un mare asalt asupra lui Harry Foker, care stătea în fața ei și cu care a conversat toată seara, deși eu am condus-o la masă.

— Aiurea ! Henry Foker e logodit cu vară-sa. Toată lumea știe. O afacere bună pentru Lady Rosherville. Vreau să spun că băiatul, la moartea tatălui său — și bătrînul o duce destul de rău cu sănătatea, anul trecut a avut un atac de cord — vreau să spun deci că tînărul Foker nu va avea mai puțin de paisprezece mii pe an de la fabrica de bere, în afară de proprietățile Logwood și Norfolk. Nu mă gîndesc la mine, Pen. Apreciez un om de familie bună dar, naiba să mă ia, îmi place o fabrică de bere care aduce paisprezece mii pe an. Ce zici, Pen ? Ha, ha ! Iată omul care-mi place. Îți recomand acum cînd ești lansat în înalta societate, să te ai bine cu astfel de oameni, care au un cuvînt de spus în țara asta.

— Foker se ține după mine, domnule. Pînă acum a fost pe la mine de nu știu cîte ori. M-a invitat la masă. Sîntem aproape la fel de buni amici ca în tinerețe. Și de dimineață pînă seara nu vorbește decît despre Blanche Amory. Sînt sigur că e amorezat de ea.

— Iar eu sînt sigur că este logodit cu vară-sa și că îl vor pune la punct. În aceste familii căsătoriile sînt afaceri de stat. Lady Agnes a fost obligată să se mărite cu bătrînul Foker de către răposatul lord, deși nu era nici un secret că își dăruise inima vărului ei, cel care ii salvase viața pe lacul Drummington și care avea să fie omorît mai tîrziu la Albuera. Mi-o amintesc pe Lady Agnes, dom-

nule, o femeie minunată. Dar ce-a făcut ? Bineînțeles că s-a măritat cu omul tatălui ei ; Foker a fost deputat de Drummington pînă la Reformă și plătea foarte bine pentru treaba asta., Ascultă ce-ți spun eu, domnule. Foker senior, care este un parvenit și, ca toți parveniții, se dă în vînt după oamenii importanți, are planuri foarte ambițioase pentru fiul său. Așa că prietenul tău Harry va trebui să se supună poruncii tatălui său. Doamne-ajută ! Cunosc sute de cazuri de mari pasiuni. Ehe, domnule Arthur, mă crezi ce-ți spun ? Bat din picioare, domnule, rezistă, fac un tărăboi teribil și în cele din urmă ascultă de rațiune.

— Blanche e o fată periculoasă, domnule, spuse Pen. Am fost și eu odată îndrăgostit de ea și am ajuns destul de departe. Dar asta a fost cu ani în urmă.

— Adevărat ? Pînă unde ați ajuns ? A răspuns ? urmară întrebările maiorului, însoțite de o privire gravă.

Dar Pen, rîzînd, nu răspunse că, mai de mult, își închipuise că a cîștigat favorurile domnișoarei Amory, dar că ea nu fusese pe placul mamei lui și totul s-a sfîrșit. Dealtfel nici nu considera necesar ca unchiul său să cunoască toate amănuntele aventurii lui cu Blanche Amory.

— Un om poate ajunge departe dar călătorind prost, Arthur, continuă maiorul, privindu-și nepotul în același fel.

— Originea ei, domnule ; tatăl ei a fost marinar pe o corabie, așa se spune. Și nici nu au bani de-ajuns, își expuse Pen obiecțiile. Ce înseamnă zece mii și o fată cu educația ei ?

— Folosești întocmai cuvintele mele și asta e bine. Dar îți mai spun ceva, strict confidențial, ține minte. Sînt convins că are mult mai mult de zece mii. Și, din cîte am putut să-mi dau seama ieri și... și din cîte am auzit, aș spune că e o fată foarte deșteaptă și instruită și ar putea fi o bună soție lîngă un soț inteligent.

— De unde știți cîți bani are ? întrebă Pen, zîmbind. Am impresia că dețineți informații despre toată lumea bună din oraș.

— Știu cîte ceva și nu spun tot ce știu. Nu uita ! Cît despre încîntătoarea domnișoară Amory — pentru că este

încîntătoare, pe legea mea ! — dacă aș vedea-o în chip de doamna Arthur Pendennis. n-aș fi nici surprins nici revoltat. Iar dacă nu-ți convin zece mii de lire, ce-ai zice de treizeci, sau patruzeci. sau cincizeci ?

Spunînd acestea, maiorul îl privea pe Arthur cu tot mai multă seriozitate și cu un aer plin de înțelepciune.

— Ei bine, domnule, i se adresă el nașului și tizului său. Nimeni nu vă oprește s-o faceți doamna Arthur Pendennis. Aveți doar aceleași drepturi ca și mine.

— Da de unde ! Rîzi de mine, domnule, replică maiorul destul de iritat. Și n-ar trebui să rîzi lîngă poarta unei biserici. Uite c-am ajuns la St. Benedict. Se spune că domnul Oriel e un predicator excelent.

Într-adevăr, se auzeau clopotele, oamenii intrau grăbiți în frumoasa biserică, iar trăsurile locuitorilor din acest cartier aristocratic îi aduceau pe binecredincioșii în a căror companie Pen și unchiul său au pătruns în templu. Nu știu dacă și altă lume discută probleme lumești pînă la ușa bisericii. Arthur care, dintr-un sentiment înnăscut, era totdeauna mai mult decît respectuos într-un loc de rugăciune, s-a gîndit, poate, că discuția lor nu era tocmai potrivită, dar bătrînul de lîngă el părea de-a dreptul inconștient de această neconcordanță. Pălăria lui fusese periată cu grijă, peruca aranjată așa cum se cuvine, iar cravata înnodată impecabil. Maiorul a început imediat să cerceteze pe cei prezenți : cheliile bărbaților, pălăriile femeilor, florile, penele, dar atît de discret, încît abia dacă ridica privirea din cartea de rugăciuni, pe care, dealtfel, nu o putea citi fără ochelari. În schimb, gravitatea lui Pen a fost pusă la grea încercare cînd, aruncînd întîmplător o privire spre locurile credincioșilor, l-a zărit alături de un domn serios, înveșmîntat în pluș, pe onorabilul Harry Foker care descoperise și el acest sfînt lăcaș. Urmărind direcția privirilor lui Harry, care adesea se abăteau de pe carte, Pen a ajuns la concluzia că se opreau pe o bonetă galbenă și pe una roză și că aceste bonete erau purtate de Lady Clavering și de Blanche Amory. Dacă unchiul lui Pen nu era singurul om care a discutat afaceri pînă la ușa bisericii, sărmanul Harry Foker era singurul care-și adusese iubirea pămîntească în Casa Domnului.

Cînd, la sfîrşitul slujbei, întreaga adunare s-a îndreptat către ieşire, Foker a ieşit printre primii, dar Pen a dat peste el în timp ce dădea tîrcoale intrării, neîndrăznind să plece, pînă cînd caleaşca Înălţimii Sale, cu vizitiul purtînd peruca de sărbătoare, nu avea să le aducă pe stăpînă şi pe fiica acesteia de la serviciul divin.

Ieşind din biserică, cele două doamne au găsit pe ambii reprezentanţi ai familiei Pendennis, unchiul şi nepotul, împreună cu domnul Harry Foker, care rodea mînerul bastonului, aşteptînd în soarele arzător. Pentru milostiva doamnă, a vedea pe cineva şi a-l invita la masă erau două acţiuni simultane, şi astfel i-a poftit la masă pe cei trei bărbaţi fără să mai stea pe gînduri.

Blanche, la rîndul ei, a fost deosebit de drăguţă.

— Chiar te rog să pofteşti, i se adresă ea lui Arthur, dacă nu eşti cumva un om prea însemnat. Vreau atît de mult să-ţi vorbesc despre... dar nu trebuie să discutăm asemenea lucruri aici, ştii bine. Ce-ar spune domnul Oriel ? se întrebă tînăra credincioasă, urcîndu-se vioaie în trăsură lîngă mama ei. Am citit totul. N-am scăpat nici un cuvînt. E *adorable*, adăugă ea, adresîndu-se în continuare lui Pen.

— Ştiu eu cine este, replică domnul Arthur, făcînd o plecăciune destul de insinuantă.

— Despre ce discutaţi ? interveni şi Harry, destul de încurcat.

— Presupun că domnişoara Clavering se referă la „Walter Lorraine", adăugă maiorul, privindu-i cu o căutătură de cunoscător şi făcîndu-i un semn lui Pen.

— Şi eu presupun acelaşi lucru. Azi dimineaţă a apărut o recenzie răsunătoare în „Pall Mall". E isprava lui Warrington, de fapt, şi n-ar trebui să fiu atît de mîndru.

— O recenzie în „Pall Mall" ? Walter Lorraine ? Despre ce naiba tot vorbiţi ? întrebă Foker neînţelegînd nimic. Walter Lorraine a murit de pojar, cînd eram la Gray Friars, nenorocitul. Mi-amintesc de mama lui.

— Nu te ocupi de literatură, Foker, spuse Pen rîzînd şi prinzîndu-l de braţ pe prietenul său. Ar trebui să ştii că lucrez la un roman şi că unele ziare au scris foarte laudativ despre el. Se vede că nu citeşti ziarele de duminică.

— Citesc de fiecare dată „Viaţa lui Bell", bătrîne, răspunse Harry, la care Pen începu să rîdă, iar cei trei domni s-au îndreptat, bine-dispuşi, spre locuinţa familiei Clavering.

Subiectul romanului a fost rezumat, după prînz, de către Blanche Amory care, dacă aprecia ceva pe lumea asta, atunci îi aprecia pe poeţi şi pe literaţi, fiind ea însăşi o artistă cu simţăminte sincere.

— Cîteva pasaje din carte m-au făcut să plîng, pe cuvîntul meu, spuse ea.

— Sînt fericit la gîndul că am o parte din *vos larmes*, domnişoară Blanche, spuse Pen cu destulă îngîmfare.

— Da, sînt cîteva pasaje destul de emoţionante, teribil de emoţionante, interveni şi maiorul, cu o privire de martir, deşi nu citise mai mult de şase pagini din cartea lui Pen, iar Lady Clavering declară că, decît să plîngă, mai bine nu citeşte nici un rînd.

— Nici să nu citeşti, mamă, răspunse Blanche ridicînd din umeri cu o graţie franţuzească, începînd apoi un adevărat elogiu al cărţii, vorbind despre minunatele poeme cu care era presărată, despre cele două eroine, Leonora şi Neaera, despre cei doi eroi, Walter Lorraine şi tînărul său rival, Ducele. În ce societate aleasă ne introduceţi, domnule, continuă ea cu viclenie. *Quel ton !* Cît timp aţi petrecut la curte ? Sînteţi fiul unui prim ministru, domnule Arthur ?

— Pe un romancier îl costă la fel de puţin să creeze un duce, sau să fabrice un Baronet, răspunse Pen rîzînd. Pot să vă mărturisesc un secret, domnişoară Amory ? La cererea editorului mi-am avansat în rang toate personajele. Cînd am scris pentru prima dată romanul, tînărul duce nu era decît un tînăr baron, prietenul său, vicontele, nu era decît un biet student şi aşa mai departe cu toate personajele cărţii.

— Ce bărbat cinic şi primejdios aţi devenit ! *Comme vous voilà formé !* [1] replică tînăra. Cîtă deosebire faţă de Arthur Pendennis cel de la ţară ! Şi totuşi, cred că cel mai mult îmi place Arthur Pendennis cel de la ţară, continuă ea, oferindu-i răsplata ochilor ei, o privire chemă-

[1] Cît de format sînteţi (fr.).

toare, insistentă care se opri în cele din urmă pe covor, oferind oaspetelui privelişte genelor lungi şi a pleoapelor trandafirii.

Bineînţeles că Pen protestă, spunînd că nu s-a schimbat deloc, iar tînăra gazdă răspunse printr-un oftat. Apoi, considerînd că făcuse destul pentru a-l face pe Arthur fericit sau nenorocit (după cum era cazul), Blanche începu să-l tachineze pe prietenul acestuia, Harry Foker, care, în timpul conversaţiei literare, stătuse liniştit, frămîntînd în mîini mînerul bastonului, dorindu-şi în sinea lui să fi fost un tip deştept, ca Arthur ăsta.

Dacă maiorul îşi închipuia că, informînd-o pe domnişoara Amory despre logodna lui Harry Foker cu verişoara lui Lady Ann Milton (informaţie pe care bătrînul domn i-a oferit-o, franc, domnişoarei în timpul mesei), dacă îşi închipuia că la aflarea acestui amănunt Blanche va înceta să-i mai acorde atenţie tînărului moştenitor al fabricii de bere, ei bine, se înşela amarnic. Blanche deveni şi mai amabilă cu Foker ; îl lăuda pe el şi tot ce avea vreo legătură cu el. O lăuda pe mama lui, îi lăuda ponciul pe spatele căruia se plimba prin parc. Lăuda brelocurile şi toate celelalte nimicuri pe care tînărul le purta atîrnate de lanţul ceasului. Ridica în slăvi drăgălaşul ăsta de baston, şi nasturii ăştia fermecători în formă de cap de maimuţă cu ochii de rubine, care-i împodobeau cămaşa şi vesta.

Apoi, după ce-l lăudă şi-l îmboldi pe sensibilul tînăr pînă cînd îl făcu să roşească de plăcere, iar Pen consideră că mersese prea departe, abordă o altă temă.

— Am impresia că domnul Foker este un tînăr foarte trist, spuse ea, întorcîndu-se către Pen.

— Nu pare, răspunse Pen.

— Vreau să spun că am auzit poveşti jalnice despre el. Nu-i aşa, mamă ? Ce tot spunea domnul Poyntz despre o petrecere la Richmond ? Ştrengarule !

Dar văzînd că pe chipul lui Harry apăruse o expresie de alarmă, iar Pen îl privea amuzat, se întoarse către cel de-al doilea şi spuse :

— Cred că şi dumneata eşti la fel de rău. Sînt convinsă că regreţi că n-ai fost acolo. Sînt sigură. Şi mie mi-ar fi plăcut.

— Dumnezeule, Blanche ! strigă mama.

— Da, mi-ar fi plăcut. N-am văzut niciodată o actriţă mai de aproape. Aş da orice să cunosc una. Ador talentul. Şi îmi place la Richmond, şi îmi place la Greenwich, şi mi-ar plăcea să merg acolo.

— Sîntem trei burlaci aici, izbucni maiorul, spre marea surpriză a nepotului său. De ce nu le-am ruga pe aceste doamne să ne onoreze cu compania lor pînă la Greenwich ? Va continua Lady Clavering să ne fie întruna gazdă fără ca noi să ne luăm revanşa ? Susţineţi-vă punctul de vedere, domnilor. Uite-l pe nepotul meu, cu buzunarele pline de bani, — pline, pe legea mea ! Iar domnul Harry Foker, după cîte am auzit, are o situaţie destul de bună în societate. Ce mai face simpatica dumneavoastră verişoară, Lady Ann, domnule Foker ? Avem aici doi tineri domni care lasă un bătrîn ca mine să vorbească. Lady Clavering, îmi veţi face onoarea de a-mi fi oaspete ? Iar domnişoara Blanche îl va însoţi pe Arthur, dacă îi face plăcere.

— Încîntătoare idee ! strigă Blanche.

— Îmi place să mă distrez puţin, declară Lady Clavering. Şi vom alege o zi cînd Sir Francis...

— Cînd Sir Francis va lua masa în oraş ; bine mamă, spuse fiica. Va fi minunat.

Şi, într-adevăr, a fost o zi minunată. Masa a fost comandată la Greenwich, iar Foker, deşi n-o invitase pe domnişoara Amory, a avut cîteva prilejuri încîntătoare de a discuta cu ea în timpul prînzului, apoi pe balconul camerei lor, de la hotel şi, din nou, în drum spre casă, în caleaşca Înălţimii Sale. Pen a călătorit împreună cu unchiul său în cupeul lordului Hugh Trumpington, împrumutat de maior special pentru această ocazie.

— Sînt un soldat bătrîn, pe legea mea, spunea el, şi am învăţat în tinereţe să trăiesc bine.

Aşadar, fiind un soldat bătrîn, le-a permis celor doi tineri să plătească masa şi, pe tot drumul spre casă, l-a tachinat pe Arthur în legătură cu preferinţa domnişoarei Amory pentru el ; i-a lăudat înfăţişarea, glumele, inteligenţa, şi din nou i-a mărturisit lui Pen, strict confidenţial, că trebuie să fie mult mai bogată decît spune lumea.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI UNULEA

Conţine un nou incident

Am pomenit cîndva, pe la începutul acestei povestiri, cum domnul Pen, în timpul şederii sale acasă, după înfrîngerea suferită la Oxbridge, se ocupase cu diferite compuneri literare şi, printre altele, scrisese cea mai mare parte dintr-un roman. Această carte, elaborată sub influenţa greutăţilor specifice tinereţii — amoroase dar şi financiare — făcea parte dintre scrierile acelea nestăpînite, sumbre şi pline de patimă. Disperarea byroniană, deznădejdea tînărului Werther, amărăciunea sarcastică a lui Mefisto — toate aceste trăsături îl caracterizau pe eroul principal. Şi este explicabil, dacă ne gîndim că tînărul nostru tocmai studiase limba germană, începînd să-i imite, aşa cum fac mai toţi băieţii deştepţi, pe romancierii şi poeţii săi favoriţi. Unele pasaje din volumele atît de iubite cîndva şi atît de puţin citite acum, încă mai poartă însemnările făcute cu creionul în acele vremuri. Poate că lacrimile au picurat pe filele cărţii şi au sărat paginile manuscrisului atunci cînd pătimaşul tînăr îşi încredinţa gîndurile hîrtiei. Iar dacă mai tîrziu a redeschis cartea, n-a mai fost în stare şi n-a mai simţit dorinţa să presare paginile cu roua timpurie a tinereţii ; creionul nu mai simte nevoia să lase în urmă semne de aprobare. Dar, privind paginile manuscrisului, tot îşi mai aminteşte sentimentele care îl determinaseră să scrie şi durerea care inspirase versurile. Dacă ar putea fi scrisă istoria secretă a cărţilor şi dacă am nota gîndurile tainice ale autorului cîte volume insipide n-ar deveni interesante, cîte povestiri stupide nu l-ar interesa pe cititor ! Multe zîmbete amare au trecut pe chipul lui Pen în timp ce-şi recitea romanul şi îşi amintea clipele şi sentimentele care-i dăduseră naştere. Cît de pompoase îi păreau unele pasaje, şi cît de lipsite de valoare erau altele în care credea că-şi pusese tot sufletul ! Pagina asta era imitată după un autor favorit pe vremea aceea, adevăr pe care acum îl vedea foarte bine şi trebuia să-l recunoască, deşi pe atunci îşi închipuise că tot ce scrie e foarte original. Citind cu atenţie unele versuri, îşi

aduse aminte chiar de ora şi locul unde le scrisese ; fantoma sentimentului pierdut îi apăru în faţa ochilor, revederea palidei umbre făcîndu-l să roşească. Dar ce înseamnă oare petele acestea de pe pagină ? În deşert găseşti locuri unde pămîntul mai poartă încă urmele cămilelor, imprimate în noroiul uscat, iar resturile vegetaţiei uscate sînt încă vizibile, dovedind existenţa cîndva, a apei. Tot astfel grădina din sufletul lui Pen nu mai este verde, iar *fons lacrymarum* [1] secase.

Într-o dimineaţă a folosit această metaforă. Warrington trăgea din pipă cu cartea în faţă, iar Pen, gesticulînd foarte mult, după cum îi era obiceiul în momente de mare emoţie, a aruncat, cu un zîmbet amar, manuscrisul pe masă, făcînd să zăngăne serviciul de ceai şi să danseze laptele în cană. În seara precedentă scosese manuscrisul dintr-un scrin uitat, conţinînd costume de vînătoare demodate, caiete cu însemnări de la Oxbridge, vechiul său stihar precum şi toga zdrenţuită, alături de alte relicve ale tinereţii, de la şcoală şi de acasă. Citise volumul în pat pînă cînd adormise, pentru că începutul povestirii era cam neclar şi tocmai sosise de la o petrecere nocturnă.

— Pe Jupiter !, spuse Pen, aruncînd hîrtiile. Cînd mă gîndesc la toate lucrurile astea pe care le-am scris doar acum cîţiva ani, mi-e ruşine de mine. Le-am scris convins că m-am îndrăgostit pe vecie de cocheta asta, domnişoara Amory. Îi scriam versuri pe care i le lăsam în scorbura unui arbore, cu dedicaţia *„Amori"*.

— Un joc de cuvinte destul de drăguţ, exclamă Warrington pufăind în continuare din pipă. Amory — Amori. Dovada unei vaste erudiţii. Să ascultăm aceste nimicuri.

Spunînd acestea, Warrington se întinse în şezlong şi apucă manuscrisul lui Pen cu cleştele pentru cărbuni pe care îl folosea pentru a-şi aprinde pipa. Ajuns în posesia volumului, începu să citească „File din cartea vieţii lui Walter Lorraine".

— „Falsă pe cît eşti de frumoasă ! Fără inimă pe cît eşti de fermecătoare ! Tu, care batjocoreşti pasiunea !", striga Walter adresîndu-se Leonorei. „Ce spirit hain te-a trimis să mă torturezi astfel ? O, Leonora..."

---

[1] Fîntîna lacrimilor (lat.).

— Treci peste asta ! strigă Pen, încercînd la rîndul lui să reintre în posesia cărţii pe care, dealtfel, amicul său nu intenţiona s-o lase din mînă. Te implor, nu mai citi. Este inspirată de prima mea dragoste, actuala lady Mirabel. Am reîntîlnit-o acasă la Lady Whiston. M-a invitat la ea şi mi-a spus că noi, ca vechi amici, ar trebui să ne vedem mai des. De doi ani şi mai bine ne întîlnim şi niciodată nu s-a gîndit să mă invite la ea. Dar, văzîndu-mă că stau de vorbă cu Wenham şi cu Monsieur Dubois, omul de litere francez, care purta o mulţime de decoraţii de parcă ar fi fost un mareşal al Franţei, abia atunci s-a hotărît să mă invite. Vor mai fi acolo şi lordul Clavering & Co. Nu e amuzant să stai la masă cu două pasiuni ?

— Pasiuni ! Două grămăjoare de tăciuni stinşi. Frumoasele astea se află amîndouă în carte ?

— Amîndouă sau, în orice caz, două personaje care le seamănă. Leonora, care se măritä cu ducele, este Fotheringay. Modelul Ducelui a fost Magnus Charters, pe care-l cunosc de la Oxbridge. Seamănă. Iar domnişoara Amory este Neaera. Pe cinstea mea, Warrington ! Grozav am mai iubit-o pe cea dintîi. M-am gîndit la ea cînd veneam de la Lady Whiston, luminat de razele lunii. Şi tot trecutul mi-a revenit în faţa ochilor de parcă s-ar fi întîmplat ieri. Cînd am ajuns acasă, am căutat povestea pe care am scris-o despre ea şi despre cealaltă, acum trei ani. Ştii, aşa imorală cum este, tot are unele fragmente valoroase. Iar dacă Bungay n-o va publica, sînt sigur că Bacon nu se va opune.

— Uite, aşa sînt poeţii, spuse Warrington. Se îndrăgostesc, înşală sau sînt înşelaţi, suferă şi strigă în gura mare că ei suferă mai mult decît oricare muritor şi, după ce au trăit felurite sentimente, le pun pe hîrtie, le adună într-o carte şi le scot pe piaţă. Toţi poeţii sînt nişte şarlatani, toţi literaţii sînt farsori. De îndată ce un om începe să-şi publice simţămintele pentru bani, devine un ipocrit. Dacă pe un poet îl doare într-o parte după un prînz prea copios, începe să se vaiete mai tare decît Prometeu.

— Presupun că un poet este mult mai sensibil decît oricare alt om, răspunse Pen, aprinzîndu-se. Asta îl deosebeşte de ceilalţi şi îi dă dreptul să se numească poet. Simţurile sale sînt mai ascuţite şi de aceea simte nevoia să vorbească despre ceea ce simte sau vede. Tu eşti destul

de categorie în articolele tale de fond, atunci cînd descoperi un argument fals la un adversar politic, sau demaşti un impostor în Camera Comunelor. Paley, pe care nu-l interesează nimic altceva pe lumea asta, e în stare să vorbească ore întregi despre o chestiune de drept. Dă-i şi altuia privilegiul de care te bucuri tu şi ocazia de a-şi folosi inteligenţa, şi îngăduie-i să fie ceea ce l-a făcut natura. De ce să nu-mi vînd eu sentimentele la fel de bine cum îţi vinzi tu ideile politice, iar Paley cunoştinţele de drept ? Fiecare dintre ele este o problemă de experienţă şi de practică. Nu banii te determină pe tine să observi o aberaţie. Nu pentru bani comentează Paley unele probleme. Aici este vorba despre o anumită aptitudine, naturală sau dobîndită, pentru categoria respectivă de adevăr. Iar un poet îşi aşterne gîndurile şi experienţa pe hîrtie tot aşa cum un pictor pictează un peisaj sau un portret pe pînză, atît cît poate el de bine, în funcţie de talentul pe care-l are. Dacă aş fi sigur că deţin toate calităţile necesare pentru a scrie un roman, pe legea mea că aş încerca. Dacă voi simţi că sînt destul de bun ca să spun o glumă izbutită sau să istorisesc o poveste, ei bine, o voi face.

— N-ai vorbit rău, tinere, interveni Warrington, dar asta nu mă împiedică să afirm că toţi poeţii sînt nişte şarlatani.

— Cum ? Dar Homer, Eschil, Shakespeare şi toţi ceilalţi ?

— Numele lor nu trebuie rostite în acelaşi rînd cu ale pigmeilor tăi. Sînt oameni şi oameni, domnule.

— Ei bine, Shakespeare a scris pentru bani, la fel ca noi doi, răspunse Pen, la care Warrington îl înjură pentru atîta nerușinare şi-şi reluă pipa şi manuscrisul.

Fără îndoială că respectivul document conţinea o mare parte din experienţele personale ale lui Pen, iar „File din cartea vieţii lui Walter Lorraine" n-ar fi fost scrisă fără suferinţele, pasiunile şi nebuniile lui Arthur Pendennis. Deoarece am luat notă de toate acestea în prima parte a biografiei sale, nu va fi nevoie să reproducem pasaje întinse din romanul lui Walter Lorraine în care tînărul autor a înfăţişat eroinele aşa cum a crezut el că-i va

atrage pe cititori și în funcție de cele urmărite pe parcursul povestirii.

Așadar, deși îl păstrase în sertar aproape jumătate din perioada în care, potrivit lui Horațiu, o operă de artă trebuie să se maturizeze (o maximă de al cărei adevăr nu ne putem îndoi), domnul Pen nu lăsase în părăsire romanul sperînd că valoarea lui va crește cu timpul, ci pentru că habar n-avea unde-l depozitase și, la urma urmei, nici nu simțea vreo dorință deosebită să-l vadă. Dacă intenționați să puneți deoparte o compunere înainte de a o încredința lumii, sau pentru a avea posibilitatea de a o aprecia cu mai multă maturitate după o perioadă de timp, trebuie să fiți foarte siguri de originalitatea și durabilitatea operei respective. Altfel, scoțînd-o din cripta ei, veți avea neplăcuta surpriză de a constata că, întocmai vinului, și-a pierdut aroma de altădată și nu mai are nici un gust. Există diferite opere literare ; unele sînt mărunte, altele puternice ; unele sînt tot mai bune pe măsură ce se învechesc, altele nu suportă scurgerea timpului, dar sînt plăcute la prima degustare, atunci cînd strălucesc și ne înviorează.

Adevărul este că nici chiar atunci cînd lipsa de experiență și imaginația înflăcărată, atît de tinerească, îl călăuzeau, Arthur Pendennis nu susținuse că scrie o capodoperă și nici nu se considerase egalul marilor autori pe care îi admira. Iar acum, cînd își reveda lucrarea, era pe deplin conștient de scăderile acesteia și își aprecia cu multă modestie calitățile. „Nu e o grozăvie, își spunea el, dar e la fel de bună ca majoritatea cărților care împodobesc bibliotecile și constituie marele succes al momentului". Citise cu atenție multe romane la modă ale scriitorilor mai cunoscuți și ajunsese la concluzia că mintea lui este la fel de sănătoasă ca a lor și că poate să scrie în limba engleză la fel de bine ca aceste doamne sau domni. Iar acum, cînd parcurgea scrierea lui din tinerețe, descoperea cu bucurie, din loc în loc, fraze dovedind imaginație și vigoare, entuziasm și sentimente autentice, dacă nu un talent nemaiîntîlnit. Warrington, cel mai sever dintre critici, a ajuns la aceeași concluzie cînd, după o jumătate de oră de studiere a manuscrisului, timp în care consu-

mase cîteva pipe, a lăsat cartea pe masă, căscînd într-un mod care nu prevestea nimic bun.

— Nu mai citesc nici un rînd din prostiile astea; dar mi se pare că sînt cîteva lucruri bune aici, băiete. Mă refer la o anumită prospeţime şi tinereţe, care-mi place. De îndată ce încep să-şi radă barba, poeţii pierd bujorii din obraji. Cînd îmbătrîneşti nu mai ai naturaleţea şi tonul acesta sincer şi lipsit de artificii. Obrajii capătă o nuanţă palidă — se ofilesc de prea multă expunere la serate — şi începi să-ţi cîrlionţezi perciunii şi să te pomădezi cu naiba ştie ce. Astfel ferchezuit arăţi foarte impozant. Dar vai, Pen, tinereţea este irosită !

— Ce legătură au perciunii cu problema pe care o discutăm ? interveni Pen, atins probabil de aluzia lui Warrington la acele ornamente pe care, să spunem adevărul, tînărul le ondula, le parfuma şi le îngrijea într-un mod cam absurd. Crezi că este ceva de făcut cu „Walter Lorraine" ? Îl ducem la o editură · sau îl condamnăm la *autodafé ?*

— Nu văd ce rost are să-l ardem pe rug, răspunse Warrington, deşi mă gîndesc serios să-l azvîrl în foc, pedepsind astfel ipocrizia şi şarlatania atroce de care eşti în stare. Chiar vrei să-l ard ? Ţii prea mult la el ca să mă ating măcar de un fir de păr de pe capul său.

— Crezi ! Uite, spuse Pen şi „Walter Lorraine" îşi luă zborul de pe masă oprindu-se drept pe cărbuni.

Dar focul, săvîrşindu-şi menirea de a face să fiarbă ceaiul tînărului, terminase lucrul pe ziua respectivă şi se stinsese, lucru pe care, dealtfel, Pen îl ştia prea bine. Iar Warrington, cu un zîmbet dispreţuitor, a ridicat încă o dată manuscrisul cu cleştele, din cenuşa inofensivă.

— O, Pendennis, ce şarlatan eşti ! făcu Warrington. Şi ceea ce este mai rău, nu un şarlatan lipsit de prudenţă. Am văzut cum te-ai uitat la foc înainte de a-l arunca pe Walter Lorraine în cămin. Nu-l vom arde. Îl vom prezenta stăpînilor şi-l vom vinde. Îl vom da pentru bani, arginţi şi galbeni, mîncare şi băutură, tutun şi vesminte. Tînărul ăsta va avea un preţ bun pe piaţă, pentru că e un băiat simpatic, deşi nu prea zdravăn. Dar o să-i dăm să mănînce bine, o să-l spălăm şi o să-i facem părul numai bucle şi-l vom vinde pentru o sută de piaştri lui Bacon

sau lui Bungay. Vechitura asta încă se mai poate vinde. Iată sfatul meu : data viitoare cînd pleci acasă în vacanţă, ia-l pe „Walter Lorraine" în cufăr, dă-i un aer mai modern, taie din el, dar cu grijă, cîteva din pasajele mai neizbutite, adaugă puţină comedie şi voie bună şi umor, iar după aceea o să-l ducem în piaţă şi o să-l vindem. Cartea nu este minunea minunilor, dar o să meargă foarte bine.

— Vorbeşti serios, Warrington ? întrebă Arthur încîntat, pentru că aceasta fusese o laudă neaşteptată din partea cinicului său prieten.

— Prostănacule, e o carte nemaipomenit de inteligentă, spuse Warrington pe un ton mai amabil şi lovindu-l cu manuscrisul peste obraz, la care, această parte a figurii lui Pen s-a roşit la fel ca în vremurile de demult ; a strîns mîna celuilalt cu toată puterea şi i-a mulţumit, cu glasul sugrumat de emoţie. După aceea s-a retras în camera sa şi a petrecut cea mai mare parte a zilei recitindu-şi cartea şi urmînd sfatul lui Warrington, tăind unele lucruri, adăugînd altele, pînă cînd, în cele din urmă, la aduś pe „Walter Lorraine" în forma în care a şi apărut la scurtă vreme.

În timp ce Arthur opera aceste modificări, amabilul Warrington şi-a folosit toată măiestria pentru a trezi curiozitatea domnilor care îi sfătuiau pe Bacon şi Bungay, scoţînd în evidenţă meritele deosebite ale distinsului autor. În perioada aceea era în mare vogă romanul intitulat „Lumea bună", iar Warrington nu a uitat să precizeze că Pen frecventa societatea cea mai aleasă, fiind văzut în casele cele mai de vază din ţară. Cinstitul Percy Popjoy a fost desemnat să o influenţeze pe doamna Bungay, pe care a informat-o că amicul său Pendennis lucrează la o carte dintre cele mai interesante. O carte după care va alerga întregul oraş, plină de spirit, inteligenţă, umor, patos şi toate celelalte calităţi dezirabile. Am mai spus cîndva că Bungay nu se pricepea la romane mai mult decît la ebraică sau la algebră, şi nici nu citea, nici nu înţelegea vreuna din cărţile pe care le publica şi pentru care plătea. Părerile şi le împrumuta de la sfătuitorii săi oficiali şi de la doamna Bungay. În concluzie, avînd în vedere o

nouă tranzacție comercială, i-a invitat din nou la masă pe Arthur Pendennis și pe amicul acestuia.

Bacon, cînd a aflat că Bungay este pe punctul de a duce tratative, a devenit îngrijorat și curios, dorind să supraliciteze împotriva rivalului său. S-a aranjat ceva între domnul Pendennis și odioasa casă de vis-à-vis în legătură cu noul roman ? Domnul Hack, lectorul său confidențial, a primit poruncă să cerceteze și să afle dacă mai este ceva de făcut. Rezultatul cercetărilor a fost că, într-o dimineață, domnul Bacon a urcat gemînd scara din Lamb Court și s-a oprit în fața ușii pe care se aflau scrise numele domnilor Warrington și Pendennis.

Pentru un om de lume, așa cum fusese prezentat bietul Pen, trebuie să recunoaștem că apartamentele pe care le ocupau împreună cu prietenul său, nu erau tocmai potrivite. Covorul vechi s-a învechit și mai mult în timpul celor doi ani de utilizare în comun. Un miros permanent de tutun parfuma salonul. În coridor, Bacon se împiedică de gălețile lenjeresei. Haina de vînătoare a lui Warrington era la fel de roasă în coate, ca de obicei. Scaunul pe care Bacon a fost invitat să șadă la intrare, se prăbuși deodată cu ocupantul său cu tot. Warrington izbucni în rîs, văzînd că Bacon se așezase pe scaunul pentru farse și se năpusti în camera lui Pen pentru a aduce unul bun. Și, observînd că editorul cercetează camera murdară cu un aer de adîncă milă și uimire, îl întrebă dacă apartamentul i se pare elegant și dacă i-ar plăcea pentru salonașul doamnei Bacon vreuna din piesele de mobilier. Bacon cunoștea foarte bine umorul lui Warrington. „Niciodată nu pot fi sigur de individul ăsta", spunea el, „dacă vorbește serios sau glumește".

E foarte probabil că Bacon i-ar fi categorisit pe cei doi tineri drept impostori dacă, din întîmplare, nu s-ar fi aflat pe masă cîteva invitații care sosiseră cu poșta de dimineață pentru Pen și care, spre norocul acestuia, veneau de la cîteva personaje foarte cunoscute din lumea bună în care tînărul nostru avea acces. Aruncîndu-le o privire, Bacon a aflat că Marchiza de Steyne se va găsi acasă pentru domnul Arthur Pendennis într-o anumită zi, iar o altă doamnă de vază îi propunea o serată cu dans, în apartamentele sale, într-o altă zi.

— Ah, făcu Warrington cu naivitate, Pendennis este unul dintre cei mai sociabili tineri pe care-i cunosc. La masa cu cei mai de seamă oameni din Londra şi totuşi nu va refuza o friptură de berbec în compania noastră. Nimic nu egalează cunoscuta cordialitate a gentlemanului englez.

— Nu, nimic, răspunse Bacon.

— Şi te întrebi ce rost are să locuiască în aceeaşi casă cu mine, nu-i aşa ? Ei bine, e cam ciudat gustul oamenilor, dar ţinem unul la celălalt. Şi pentru că eu nu-mi permit să stau într-o casă mai mare, împarte aceste camere cu mine. Este un om care-şi permite să locuiască oriunde.

„Îmi închipui că nu-l costă prea mult aici", îşi spuse domnul Bacon chiar în clipa în care obiectul laudelor intra în cameră, din apartamentul vecin.

După care Bacon începu să vorbească despre scopul vizitei sale. Declară că a auzit că domnul Pendennis are un roman în manuscris, se arătă nerăbdător să cerceteze această operă fiind convins că vor ajunge la o înţelegere în legătură cu ea. Care ar fi preţul ? O să-l refuze oare pe Bacon ? Editura lui urmează nişte principii liberale, ş.a.m.d. Încîntat, Pen îşi luase un aer de indiferenţă, spunînd că a început deja tratativele cu Bungay şi nu poate da nici un răspuns sigur. Aceste cuvinte au declanşat în celălalt oferte atît de generoase, deşi vagi, încît Pen a început să creadă că Eldorado se deschide în faţa lui şi că din ziua aceea averea lui este asigurată.

Nu voi menţiona suma pe care, în cele din urmă, Arthur Pendennis a primit-o pentru prima ediţie a romanului „Walter Lorraine" pentru ca nu cumva alţi tineri aspiranţi literari să-şi dorească norocul său, şi diverşi neprofesionişti să renunţe la meseriile lor, oricare ar fi acestea, cu scopul de a dărui lumii romane din care avem destule. Nu vrem ca tinerii să fie induşi în eroare şi să înceapă, fără nici o şansă de scăpare, să scrie romane. La o carte de succes, să-şi amintească de cele multe care s-au pierdut. (Nu spun nici pe bună dreptate, nici altfel, ci mă abţin de la astfel de aprecieri). Iar dacă totuşi se aventurează, atunci să o facă pe riscul lor. Bineînţeles că aceste sfaturi nu se adresează acelora care au scris deja romane. N-au decît să-şi ducă mărfurile pe piaţă. Să apeleze la Bacon şi Bungay, la toţi editorii din Paternoster Row şi

din întreaga Londră și să aibă noroc ! Lumea aceasta este atît de largă, iar gusturile publicului sînt, din fericire, atît de variate, încît există întotdeauna o șansă pentru fiecare să cîștige marele premiu fie prin talent, fie printr-un mare noroc. Dar ce înseamnă succesul sau eșecul, obținerea popularității și păstrarea ei ? Un om trece pe gheață și nu i se întîmplă nimic, zece îl urmează și se prăbușesc. În fine, cazul lui Arthur Pendennis este un caz cu totul excepțional și nu i se aplică decît lui. Iar eu declar solemn și mențin declarația că una este să scrii un roman, și alta să primești bani pentru acesta.

Așadar, pe bună dreptate sau dintr-un mare noroc, ori datorită subtilităților diplomatice utilizate de Warrington în discuțiile cu Bungay și Bacon (subtilități pe care orice romancier amator le-ar folosi în relațiile cu editorii), romanul lui Pen a fost vîndut, pentru o anumită sumă, unuia dintre cei doi eminenți patroni ai literelor pe care i-am prezentat deja cititorilor. Suma primită a fost atît de considerabilă încît Pen s-a gîndit să deschidă un cont la bancă, sau să țină o trăsură cu un cal ori să se mute în apartamentele nou mobilate de la etajul întîi sau pur și simplu să migreze în cartierul select al orașului.

Maiorul Pendennis l-a sfătuit pe nepot să joace tare. Făcuse ochii mari de uimire la aflarea veștii despre marele noroc de care se bucurase Pen și despre care, acesta din urmă, se grăbise să-l înștiințeze pe bătrîn. Știrea că Pen cîștigase atîția bani aproape că l-a înfuriat pe maior.

— Cine naiba citește toate astea ? spunea el. Eu nu citesc niciodată romane sau alte prostii. Cu excepția lui Paul de Kock (acesta într-adevăr mă face să rîd) nu cred că am mai deschis o carte în ultimii treizeci de ani. Dumnezeule ! Pen are noroc. Cred că ar putea scrie o chestie de asta într-o lună — adică douăsprezece pe an. E în stare să îndruge la prostii vreo patru-cinci ani la rînd și să facă o avere. Între timp îl voi învăța să trăiască așa cum se cade, să locuiască într-o casă respectabilă și să aibă în permanență un cupeu la scară.

Rîzînd, Arthur i-a povestit lui Warrington ce sfaturi îi dăduse unchiul său. Dar, din fericire, în persoana prietenului avea un sfătuitor mult mai bun, iar conștiința îi

dicta „Fii recunoscător de acest noroc ! Nu te lansa în extravaganţe ! Plăteşte datoria Laurei !“ După care i-a scris o scrisoare plină de mulţumire şi conţinînd o asemenea sumă care aproape că acoperea în întregime datoria. Văduva şi Laura însăşi au fost, de bună seamă, foarte impresionate de scrisoare. Era scrisă cu atîta modestie şi tandreţe nefalsificată ! Iar cînd bătrînul doctor Portman a citit un fragment din scrisoare, în care Pen, cu inima deschisă, plină de recunoştinţă, mulţumea cerului pentru prosperitatea lui actuală, vocea a început să-i tremure, iar ochii să-i strălucească îndărătul ochelarilor. Şi după ce a terminat de citit, şi-a scos ochelarii de pe nas şi a împăturit scrisoarea, înapoind-o văduvei, sînt nevoit să spun că, după ce a ţinut mîna doamnei Pendennis vreme de un minut, doctorul a strîns-o la piept şi a sărutat-o. La care, desigur, Helen a început să plîngă pe umărul său, inima ei fiind prea plină pentru a răspunde altfel. Iar doctorul Portman, roşind grozav după această ispravă, a invitat-o, cu o plecăciune, pe canapea. Apoi s-a aşezat el însuşi lîngă ea şi a murmurat cu o voce joasă cîteva versuri dintr-un mare poet pe care-l iubea foarte mult, ceea ce arată cum, în vremurile bune, făcea el să cînte de bucurie inima văduvei.

— Scrisoarea îl onorează pe băiat mult, foarte mult, a spus, mîngîind hîrtia de pe genunchiul doamnei Pendennnis, şi cred că avem toate motivele să fim recunoscători, foarte recunoscători. Nu e nevoie să-ţi spun cui trebuie să-i fim recunoscători, draga mea, pentru că eşti o femeie sfîntă. Doamnă Pendennis, voi comanda un exemplar al cărţii pentru mine şi un altul pentru Clubul Cărţii.

Putem fi siguri că de îndată ce cartea a fost tipărită şi gata pentru a fi distribuită publicului, văduva şi Laura au ieşit în întîmpinarea poştei care le aducea un exemplar din preţiosul roman al lui Pen ; nu încape îndoială că şi l-au citit una alteia, dar şi separat şi în taină, pentru că atunci cînd văduva ieşea din camera ei la ora unu noaptea, îmbrăcată în capot şi cu volumul doi pe care tocmai îl terminase, o găsea pe Laura devorînd volumul trei în pat. Laura n-a spus prea multe despre carte dar Helen a ca-

racterizat-o drept o combinaţie fericită de Shakespeare, Byron şi Walter Scott, fiind sigură că fiul ei este cel mai mare talent, în aceeaşi măsură în care îl considera cel mai bun fiu din lume.

Nu se gîndea oare Laura la carte şi la autorul ei, deşi nu spunea nimic ? Cel puţin se gîndea la Arthur Pendennis. Tonul său amabil o revoltase. Nu-i făcuse plăcere graba cu care el îi înapoiase banii. Ar fi preferat ca fratele ei să-i accepte darul aşa cum fusese intenţia ei. O durea gîndul că între ei interveneau calcule băneşti. Scrisorile sale din Londra, scrise cu scopul nobil de a-şi amuza mama, erau pline de descrierea oamenilor de seamă, a petrecerilor la care participa, pe fondul măreţ al celebrei City. Era sigură că toată lumea îl răsfăţa şi îl flata. Nu cumva umbla după vreo căsătorie pentru bani, sub îndrumarea unchiului aceluia viclean (între acesta şi Laura fusese de la început o mare antipatie), pătimaşul om de lume ale cărui gînduri nu se îndreaptă decît către plăcere, ranguri nobiliare şi avere ? Cînd venea vorba despre Laura, Pen niciodată nu făcea aluzie la vremurile de demult. Poate că le uitase, aşa cum o uitase şi pe ea. O fi uitat oare şi alte lucruri, şi alţi oameni ?

Toate aceste gînduri au trecut, pesemne, prin mintea domnişoarei Laura deşi n-a putut să le mărturisească Helenei. Mai avea un secret faţă de această doamnă, pe care de asemenea nu-l putea divulga, deşi ştia cît de mult s-ar fi bucurat văduva să-l afle. Este vorba de un eveniment care avusese loc în timpul vizitei pe care Laura o făcuse bunei sale prietene, Lady Rockminster, cu ocazia ultimei vacanţe de Crăciun, cînd Pen se afla acasă cu mama lui, iar domnul Pynsent, considerat atît de rece şi ambiţios, îi ceruse mîna domnişoarei Bell. Nimeni în afară de ea şi de admiratorul ei nu ştia despre această propunere, sau de faptul că Pynsent fusese respins, iar motivele pe care le invocase în faţa tînărului umilit nu erau chiar acelea care o determinaseră să-l respingă sau pe care le alesese ea pentru a se linişti pe sine.

— Niciodată, i-a spus lui Pynsent, n-aş putea accepta o ofertă ca aceasta pe care mi-o faci, despre care dumneata însuţi recunoşti că familia nu ştie şi că nu o va

primi cu bucurie. Diferența de rang între noi doi este prea mare. Ești foarte amabil cu mine — prea bun și prea amabil, dragă domnule Pynsent, dar sînt ceva mai mult decît o tutelată.

— Tutelată ? Cine a spus vreodată așa ceva ? a izbucnit Pynsent. Ești egală cu-toată lumea.

— Sînt tutelată la mine acasă, a răspuns Laura și, într-adevăr, nici nu vreau să fiu altfel. Rămasă orfană de mică, am găsit cea mai bună și mai iubitoare dintre mame și am jurat să nu o părăsesc niciodată — niciodată. Te rog să nu mai pomenești aceste lucruri aici, sub acoperișul mamei dumitale, sau în altă parte. Este imposibil.

— Dar dacă Lady Rockminster te va ruga ea însăși, o vei asculta ?

— Nu. Te implor să nu mai vorbești despre asta. Altfel voi fi nevoită să plec — și cu aceste cuvinte l-a părăsit.

Pynsent n-a rugat-o niciodată pe Lady Rockminster să intervină și niciodată n-a mai discutat acest subiect cu Laura sau cu altcineva.

Cînd renumitul roman a apărut în întregime, nu numai că a fost întîmpinat cu aplauze din partea unor critici mult mai imparțiali decît doamna Pendennis dar, spre norocul lui Pen, a fost pe gustul publicului, cîștigînd în foarte scurtă vreme o considerabilă popularitate. În mai puțin de două luni Pen a avut satisfacția și surpriza să vadă a doua ediție a romanului „Walter Lorraine" anunțată în ziare și a avut plăcerea să citească și să trimită acasă criticile din diferite gazete literare și recenziile asupra cărții. Observațiile negative nu-l afectau prea mult. Pentru că cinstitul băiat era dispus să accepte cu o considerabilă umilință disprețul celorlalți. Nici laudele nu-l impresionau într-o prea mare măsură avînd, ca orice om onest, propria sa părere despre carte, iar cînd un critic îl lăuda acolo unde nu era cazul, se simțea mai degrabă jignit decît măgulit de compliment. Dar dacă o recenzie era laudativă, o trimitea cu mare bucurie mamei sale, la Fairoaks, gîndindu-se la plăcerea cu care o vor primi. Există unii oameni și, probabil, așa cum am mai spus, Pendennis a fost unul dintre aceștia, pe care prosperitatea și favorurile îi fac mai buni și mai blînzi, tot așa cum alții

devin aroganți și perverși cînd norocul le este favorabil. Fericiți acei care îndură una sau alta cu modestie și voie-bună ! Norocos acela care a fost educat să-și îndure soarta, oricare ar fi, printr-un exemplu de cinste, integritate și prin formarea, din cea mai fragedă copilărie, a simțului onoarei.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ȘI DOILEA

Alsacia

Crescut, ca un judecător sau avocat zdrențăros, la periferia școlilor de magistrați, „Shepherd's Inn" se află în apropiata vecinătate a terenurilor de la „Lincoln's Inn" și Temple. Construcția aceasta cu patru laturi se ascunde undeva, în spatele frontoanelor întunecate și a hornurilor înnegrite de fum din Wych Street și Chancery Lane, departe de restul lumii. Acolo se ajunge prin ganguri ciudate și alei stranii peste care soarele a uitat, parcă, să mai strălucească. Negustători de vechituri, vînzători de băuturi și turtă dulce, furnizori de afișe teatrale pentru tineret, traficanți de mobilă scorojită și lenjerie uzată de pat, sugerînd orice în afară de somn, se înșiră de-a lungul ulițelor strîmte și prin toate cotloanele cu mărfurile lor. Ușile au mai multe clopote, iar o mulțime de copii murdari stau în grupuri mari, pe trepte, sau în jurul tarabelor vînzătorilor de raci ; oriunde pe pavajul umed răsună saboții de lemn, iar noroiul pare veșnic. Menestreli vin și cîntă aici cu glasuri moarte, guturale, cîntece satirice împotriva guvernului, împotriva episcopilor și a cinstiților clerici, împotriva rudelor din Germania ale unei auguste familii regale. Punch își ridică scena sigur de spectatori și, din cînd în cînd, de cîte un penny, cîștigat de la furnicarul de locatari ai caselor. Femeile își strigă copiii care se zbenguie prin șanțuri sau, mai rău, își ocărăsc bărbații care vin, clătinîndu-se, de la cîrciumă. Este o zarvă și o forfotă neîncetată în acest cartier, din care pătrunzi în liniștita și demodata curte de la „Shepherd's Inn". Pe un petec jalnic

de iarbă din centrul patrulaterului se înalţă statuia lui Shepherd, protejată de atacurile copiilor printr-un grilaj de fier. Sala de şedinţe pe frontispiciul căreia este pictat blazonul fondatorului ocupă una din laturile curţii, iar camerele spaţioase, de modă veche, ocupă alte două laturi, chiar şi deasupra intrării principale care dă în Oldcastle Street şi de aici în artera principală a Londrei.

Clădirea a fost probabil ocupată cîndva de jurişti, dar cu timpul profanii au fost admişi în incinta ei şi nu ştiu dacă vreuna din principalele firme legale îşi are sediul aici. Birourile minelor de cupru „Polwheedle and Tredyddlum" ocupă cîteva camere de la parter, iar „Societatea de Registratură a Patentelor pentru Investiţii" şi „Uniunea Talentelor şi a Capitalului" — altele. Singurul gentleman al cărui nume figurează aici şi pe „lista oficială" este domnul Campion, care poartă mustăţi şi vine cu trăsura lui de două, trei ori pe săptămînă şi ale cărui birouri din West End se află în Curzon Street, May Fair, unde doamna Campion întreţine nobilimea şi lumea bună căreia soţul ei îi împrumută bani. Acolo, şi pe cărţile de vizită poleite, el este domnul Somerset Campion. Aici este Campion & Co. şi acelaşi smoc de păr care-i împodobeşte bărbia, poate fi văzut la fiecare din salariaţii firmei. Sînt plăcute la vedere însemnele heraldice strălucind pe harnaşamentul calului, cînd vehiculul se opreşte în faţa uşii de la biroul său. Calul scoate aburi pe nări, se frămîntă şi nu mai are astîmpăr şi strînge în gură zăbala sclipitoare. Dîrlogii şi bretelele valetului sînt albe ca spuma laptelui. Frumuseţea acestui echipaj aduce o rază de lumină în acel loc plin de umbre.

Vechiul nostru prieten, căpitanul Costigan, a cercetat de multe ori calul şi trăsura lui Campion, cînd umbla de colo pînă colo prin curte, în papucii săi de casă şi în halat, cu pălăria veche lăsată pe un ochi. Cînd vremea este favorabilă, stă la soare şi îi face o vizită portarului, unde îi mîngîie pe copii şi conversează cu doamna Balton despre teatru şi despre fiica lui, Lady Mirabel. Doamna Balton făcuse şi ea parte din aceeaşi breaslă cîndva şi dansase la „Wells" în tinereţe, fiind a treisprezecea dintre cele patruzeci de eleve ale domnului Serle.

Costigan locuieşte la etajul al treilea, la numărul patru, în camerele care aparţinuseră lui Podmore, al cărui nume încă se mai află pe uşă. Apropo, aproape pe toate uşile din Shepherd's Inn se află alt nume decît cel al chiriaşului. Cînd s-a însurat Charley Podmore, plăcutul tenor, actor la Theatre Royal dar şi în sala de concerte a localului „Bucătăria din dos" şi s-a mutat în Lambeth, şi-a cedat camerele domnului Bows şi căpitanului Costigan, care le ocupă în prezent împreună şi, de multe ori, în zilele însorite, cînd ferestrele sînt deschise, puteţi auzi pianul domnului Bows, la care cîntă de unul singur sau dînd lecţii vreunuia dintre ucenicii săi în arta dramatică. Fanny Bolton, fiica portăresei, care aflase de gloria teatrală a mamei sale şi acum voia s-o ducă mai departe, făcea parte dintre aceştia. Are o voce bună şi o înfăţişare plăcută pentru scenă şi aranjează camerele şi face paturile şi pregăteşte micul dejun pentru domnii Costigan şi Bows, iar drept răsplată, acesta din urmă îi dă lecţii de muzică şi canto. Cu excepţia nefericitei sale slăbiciuni pentru băutură (care după părerea ei îi caracterizează pe toţi bărbaţii umblaţi prin lume), îl consideră pe căpitan cel mai grozav gentleman, şi crede toate variantele povestirilor sale. De asemenea, ţine foarte mult la domnul Bows şi îi este foarte recunoscătoare, iar acest bătrînel ciudat şi timid nutreşte o dragoste părintească faţă de ea, pentru că, la drept vorbind, inima lui este plină de bunătate şi nu se simte liniştit pînă cînd nu iubeşte pe cineva.

Costigan a primit trăsurile unor vizitatori însemnaţi în faţa uşii sale umile din Shepherd's Inn. Şi ascultîndu-l vorbind o dimineaţă întreagă (cîntecul său de seară avînd o natură mult mai melancolică), îţi vine să crezi că Sir Charles şi Lady Mirabel au obiceiul de a-l vizita mereu, aducînd cu ei nobilimea cea mai selectă, pentru a-l vedea pe „bătrîn, pe cinstitul căpitan pensionar, pe sărmanul Jack Costigan", cum îi plăcea lui Cos să se numească.

Adevărul este că Lady Mirabel lăsase cartea de vizită a soţului ei (care se afla de cîteva luni încoace pusă la oglinda de pe căminul din salonul de la numărul patru), şi venise personal să-şi viziteze tatăl, deşi a trecut destul timp de la ultima ei vizită. O fire bună, dispusă să-şi îndeplinească îndatoririle cu sobrietate, ca urmare a căsă-

torici sale cu Sir Charles, îi fixase o mică pensie tatălui ei care, din cînd în cînd, era primit la masa fiicei și a ginerelui său. La început comportarea sărmanului Cos „pe culmea înaltei societăți", cum numea el masa din sufrageria fiicei sale, fusese nedăunătoare, chiar dacă puțin absurdă. Așa cum își îmbrăca trupul în cele mai alese veșminte, în același mod alegea cele mai lungi și mai complicate cuvinte din vocabularul său pentru a-și colora conversația, și adopta o asemenea solemnitate a conduitei, încît îi umplea de uimire pe toți cei în compania cărora se întîmpla să fie.

— A fost Înălțimea Voastră în parc astăzi ? o întreba el pe fiica lui. V-am căutat echipajul în zadar. Sărmanul bătrîn n-a fost răsplătit cu priveliștea trăsurii fiicei sale. Sir Charles, v-am văzut numele pe lista audiențelor. La multe ceremonii asemănătoare a participat bietul Jack Costigan pe vremea sa. Ducele arăta bine ? Pe legea mea, voi trece pe la Apsley House și-mi voi lăsa cartea de vizită. Mulțumesc James, încă un strop de șampanie.

Într-adevăr, era impresionant de curtenitor cu toată lumea, iar observațiile lui era adresate nu numai gazdei și oaspeților, dar și servitorilor care serveau la masă și care cu mare greutate își puteau menține gravitatea profesională atunci cînd îl serveau pe căpitanul Costigan.

La primele două-trei vizite făcute ginerelui său, Costigan a păstrat o sobrietate strictă, mulțumit să recupereze apoi timpul pierdut la „Bucătăria din dos" unde se lăuda cu vinul ginerelui său pînă cînd, după al șaselea pahar de rachiu, darul vorbirii începea să-l părăsească. Dar, fiind socotit de-al casei, grija lui a dispărut și astfel bietul Cos s-a făcut de rîs la masa lui Sir Charles Mirabel, îmbătîndu-se înainte de vreme. O trăsură a fost chemată pentru el. Ușa ospitalieră a fost închisă în urma lui. Adesea și cu multă jale, avea să le vorbească el amicilor de asemănarea lui cu regele Lear — el un bătrîn singur, amărît și istovit, azvîrlit în brațele beției de către ingratitudine, căutînd să-și înece durerea în rachiu.

Este dureros că sîntem obligați să pomenim aici de slăbiciunile unui tată, dar trebuie să mai precizăm că, atunci cînd creditul său s-a irosit, iar banii s-au dus pe apa sîmbetei, Costigan a început (și nu de puține ori) să cerșească

bani de la fiica lui, făcîndu-i declaraţii din care nu întotdeauna răzbea adevărul adevărat. Într-o zi, cînd un judecător era cît pe-aci să-l ducă la închisoare, i-a scris : „...dacă nu cumva, suma de trei lire şi cinci şilingi, pentru tine neînsemnată, poate fi trimisă pentru a elibera părul cărunt al unui biet om de la închisoare". Iar simţitoarea Lady Mirabel a trimis banii necesari pentru eliberarea tatălui ei, împreună cu sfatul să fie mult mai chizbuit pe viitor. Altă dată căpitanul a avut un accident îngrozitor, spărgînd geamul unei vitrine pentru care proprietarul magazinului l-a ţinut zălog. Banii au sosit şi de data aceasta, pentru a repara onoarea tatălui, fiind aduşi de către servitorul distinsei Lady Mirabel şi transmişi mesajerului zdrenţăros al căpitanului, care adusese scrisoarea ce anunţa nenorocirea. Dacă servitorul l-ar fi urmărit pe mesager ar fi văzut că acest domn, de asemenea un compatriot al lui Costigan (pentru că am mai spus noi, oricît de sărac ar fi un gentleman irlandez, tot găseşte un irlandez mai sărac decît el, care să-i facă diverse servicii şi să-i trateze încurcăturile pecuniare), s-a urcat în prima trăsură pe care a întîlnit-o şi s-a grăbit la „Capul lui Roscin", Harlequin Yard, Drury Lane, unde căpitanul era într-adevăr dator, dar pentru mai multe pahare cu rom sau alte băuturi spirtoase din care el şi amicii săi se cinstiseră. Într-o a treia ocazie tristă, i-a scris că suferă de o boală şi are nevoie de bani pentru a plăti medicul pe care este nevoit să-l cheme. De data aceasta Lady Mirabel, îngrijorată de sănătatea tatălui ei şi, poate, reproşîndu-şi că-l scăpase de sub supraveghere, a chemat trăsura din care a coborît personal la Shepherd's Inn, unde şi-a croit drum spre apartamentul tatălui ei. „Numărul patru, etajul trei, cu numele de Podmore pe uşă", i-a explicat portăreasa printre reverenţe, arătîndu-i uşa casei pe care iubitoarea fiică a intrat şi a început să urce scara murdară. Dar, vai ! Uşa cu numele de Podmore i-a fost deschisă de bietul Cos, cu grătarul în mînă, gata să ia în primire cotletele de berbec pe care doamna Bolton trebuia să le cumpere.

Pe de altă parte, Sir Charles Mirabel nu simţea nici o plăcere să primească scrisori la club, cu precizarea că în hol se află căpitanul Costigan, aşteptînd răspuns. Sau cînd se ducea să joace o partidă la „Călătorii", să fie nevoit să

țîșnească din cupeu și să urce scara în cea mai mare viteză, de teamă să nu-l vadă socrul său, iar cînd citea ziarul sau juca un whist, să se gîndească la căpitan, care se plimba pe celălalt trotuar, cu pălăria aceea groaznică, cu privirea ațintită pe ferestrele clubului. Sir Charles era un om slab, bătrîn, cu multe infirmități. Se plîngea de socrul soției, pe care o adora cu o patimă senilă. Îi spunea că trebuie să plece în străinătate ; trebuie să plece, să trăiască la țară. Va muri sau va avea un alt atac de cord dacă îl mai vede o dată pe acest om. Și numai făcîndu-i o a doua vizită căpitanului și explicîndu-i că, dacă îl mai deranjează pe sir Charles cu scrisori, ori dacă i se mai adresează pe stradă sau mai cere bani împrumut, alocația îi va fi retrasă cu totul, numai astfel a reușit Lady Mirabel să-l potolească pe tatăl ei și să-i redea soțului liniștea. Cu ocazia acestei vizite l-a mustrat aspru pe Bows pentru că nu are mai multă grijă de Căpitan, și-a exprimat dorința să nu mai fie lăsat să bea în asemenea hal, iar oamenii din tavernele acelea groaznice pe care le frecventează să nu-i mai dea, sub nici un motiv, bani cu împrumut.

— Modul de viață al lui papa mă duce în mormînt, a spus ea, deși arăta cum nu se poate mai sănătoasă, iar dumitale, domnule Bows, ca om în vîrstă, care pretinzi că ai o considerație pentru noi, ar trebui să-ți fie rușine pentru că-l încurajezi.

Acestea au fost mulțumirile pe care cinstitul Bows le-a primit pentru prietenia lui și devotamentul de o viață. Și nu cred că bătrînul filozof era mult mai rău decît alții sau că avea motive în plus să fie mulțumit.

La etajul al treilea al casei de alături, la numărul trei, locuiau alte două cunoștințe de-ale noastre : colonelul Altamont, agent al nababului din Lucknow și căpitanul cavaler Edward Strong. Pe ușa lor nu stă scris nici un nume. Căpitanul nu ține neapărat ca întreaga lume să știe unde locuiește, iar pe cărțile lui de vizită este trecută adresa unui hotel din Jermyn Street. La rîndul său, ambasadorul plenipotențiar al potentatului indian, nu este un trimis acreditat la curtea regală sau la Compania Indiilor de Est, ci se află aici într-o misiune confidențială, independent de compania respectivă sau de Comitetul de Control, „De fapt,

declară Strong, scopul colonelului Altamont fiind strict financiar, urmînd să efectueze vînzarea cîtorva dintre principalele diamante și rubine din coroana nababului, dorința sa este să nu se prezinte la societățile oficiale, ci să negocieze cu unele persoane particulare, cu care a mai încheiat tranzacții importante în această țară sau pe continent".

Am mai spus că aceste camere anonime ale lui Strong fuseseră mobilate foarte confortabil de la sosirea lui Sir Francis Clavering la Londra, iar Cavalerul se putea lăuda, pe bună dreptate, prietenilor care-l vizitau, că puțini căpitani trecuți în rezervă erau mai bine instalați decît el, în locuința lui de la Shepherd's Inn. Se aflau trei camere la parter : biroul unde Strong își punea la punct afacerile — oricare ar fi fost acestea — și unde încă se mai aflau unele obiecte aparținînd foștilor proprietari — dormitorul Cavalerului și camera lui de zi. Din birou o scară ducea la camerele de sus, una ocupată de colonelul Altamont, iar cealaltă servind ca bucătărie și dormitor pentru domnul Grady, servitorul. Aceste camere se aflau la același nivel cu ale prietenilor noștri Bows și Costigan ; aplecîndu-se peste balustradă, Grady putea contempla florile de pe pervazul ferestrei lui Bows.

Din bucătăria lui Gradỳ deseori răzbăteau mirosuri îmbătătoare. Cei trei soldați, care formau garnizoana de la numărul patru, erau toți pricepuți în arta culinară. Grady gătea o tocană irlandeză formidabilă, colonelul era vestit în specialități indiene iar Strong știa să prepare orice. Gătea mîncăruri franțuzești și spaniole, tocană și omletă la perfecție. Nu era om mai ospitalier decît el în Anglia, atunci cînd punga îi era plină și creditul bun. În aceste momente fericite îi putea oferi unui prieten o masă bună, un pahar de vin bun și un cîntec frumos după aceea. Iar bietul Cos, în camera lui, departe și totuși atît de aproape de aceste festivități, asculta adesea cu invidie corurile conduse de Strong și clinchetul muzical al paharelor. Nu era convenabil să-l invițti pe domnul Costigan de fiecare dată ; obiceiul său de a se îmbăta era lamentabil. Cînd era treaz îi enerva pe oaspeții lui Strong cu poveștile lui, iar cînd se amețea, cu lacrimile lui exagerate.

Acești prieteni ai Cavalerului formau o adunare ciudată și cam pestriță. Deși maiorul Pendennis n-ar fi savurat prea mult compania lor, Arthur și Warrington nu scăpau nici un prilej de a fi prezenți. Fiecare dintre ei avea istoria lui proprie. Cu toții avuseseră partea lor de noroc și ghinion. Cei mai mulți dintre ei aveau în buzunar planuri minunate și fel de fel de speculații, suficiente pentru a le aduce averi fabuloase în scurtă vreme. Jack Holt servise în armata reginei Cristina în același timp în care Ned Strong luptase în tabăra opusă, iar acum punea la cale un plan de contrabandă cu tutun care trebuia să aducă un venit de treizeci de mii pe an oricărui om care ar investi numai o mie cinci sute, pentru a-l mitui pe ultimul ofițer de la exciză, care se ținea tare și mirosea despre ce este vorba. Tom Diver, care făcuse parte din marina mexicană, aflase despre o corabie plină cu bani care fusese scufundată în primul an al războiului, conținînd trei sute optzeci de mii de dolari și o sută optzeci de mii lire în lingouri și dubloni. „Dați-mi o mie opt sute," spunea Tom și plec mîine. Iau cu mine patru oameni și un clopot scufundător, iar după zece luni mă întorc și-mi ocup locul în Parlament și refac averea familiei." Keightly, directorul de la minele de cupru „Tredyddlum Office" aflate pe punctul de a da faliment, pe lîngă faptul că putea să cînte vocea a doua la fel de bine ca un profesionist, mai avea, în afara slujbei de la Tredyddlum, acțiuni la o companie pentru bureți din Smirna și niște aranjamente cu ceva argint viu, care l-ar fi reabilitat în fața lumii. Filby fusese de toate : caporal de dragoni, predicator pe cîmpul de luptă, agent misionar pentru convertirea irlandezilor, actor la bîlciul din Greenwich unde a fost descoperit de avocatul tatălui său la moartea acestuia, cînd s-a pomenit moștenitorul vestitei averi de pe urma căreia nu primea nici o rentă în prezent și a cărei situație nimeni nu o cunoștea exact. Acestora li se adăuga Sir Francis Clavering, Baronet, căruia îi plăcea societatea lor, deși nu participa prin forțe proprii la buna dispoziție generală. Oricum, era ținut la mare preț de întreaga adunare pentru bogăția lui și poziția pe care o deținea în societate. Și el își spunea anecdota sau își cînta cîntecul cu multă voie bună. Și el avea

propria lui istorie de înainte de a fi ajuns în posesia averii, și văzuse mai multe închisori pe dinăuntru, iar numele lui apăruse pe multe hîrtii timbrate.

Cînd Altamont s-a întors la început de la Paris, după ce a stabilit legătura cu Sir Francis Clavering de la hotelul unde se instalase (într-o stare foarte jalnică dacă luăm în considerație cantitatea de diamante și de rubine pe care le avea asupra lui), și-a făcut apariția Strong, din partea patronului său, Baronetul, a achitat nota la hotel și l-a invitat să doarmă o noapte sau chiar două în apartamentul unde, ulterior, colonelul s-a stabilit definitiv. Să facă afaceri cu acest om nu avea nimic împotrivă, dar să stea cu un asemenea individ în aceeași casă, simțindu-se în permanență împovărat de prezența lui, nu prea era pe gustul Cavalerului și nu de puține ori și-a arătat nemulțumirea șefului său.

— Aș vrea să-l închizi pe ursul ăsta în cușca altcuiva, i-a spus el lui Clavering. Tipul nu e un domn. Nu-mi place să ies cu el. Se îmbracă ca un sălbatic într-o zi de sărbătoare. Aseară l-am dus la teatru și, pentru Dumnezeu, domnule, l-a insultat pe actorul care juca personajul negativ și l-a înjurat în asemenea hal, încît oamenii din lojă au cerut să fie dat afară. La sfîrșit s-a jucat „Brigandul", în care Wallack intră rănit și moare. În momentul respectiv Altamont a început să plîngă întocmai ca un copil, spunînd că e o rușine. Apoi a început iar să strige și să înjure, încît s-a iscat alt scandal și toată lumea a început să rîdă. A trebuit să-l iau de-acolo cu forța pentru că voia să se ia la bătaie cu un cetățean care rîsese de el. Zbiera ca un apucat la omul acela să se ridice în picioare ca un bărbat adevărat. Cine e ăsta ? De unde naiba vine ? Mai bine mi-ai spune adevărul, Frank. Trebuie s-o faci într-o bună zi. Cred că voi doi ați jefuit o biserică împreună. Mai bine ți-ai descărca imediat sufletul, Clavering, și mi-ai spune cine e Altamont și cu ce te are la mînă.

— Ducă-se dracului ! Mai bine l-aș vedea mort ! a fost singurul răspuns al Baronetului, iar chipul său s-a posomorît atît de mult încît Strong a socotit că nu este tocmai potrivit să-i mai pună vreo întrebare, hotărîndu-se în sinea lui să afle singur taina dintre Altamont și Clavering.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI TREILEA

În care colonelul povesteşte cîteva din aventurile sale

În dimineaţa zilei care a urmat petrecerii din Grosvenor Place, la care Altamont îşi făcuse apariţia, colonelul a ieşit din camera lui de la etaj şi a intrat în salonul lui Strong, unde Cavalerul şedea într-un şezlong, fumîndu-şi trabucul şi citind ziarul. Strong era un om care-şi făcea cortul confortabil oriunde l-ar fi înălţat şi, cu mult înainte de sosirea lui Altamont, se ocupase cu toată seriozitatea de un dejun copios, constînd din ouă şi carne fiartă, pe care domnul Grady îl preparase *secundum artem* [1]. Vorbăreţ şi mereu bine-dispus, prefera compania oricui, decît să fie singur ; şi, deşi nu avea nici cea mai mică simpatie pentru chiriaşul său şi n-ar fi suferit la auzul veştii că accidentul pe care i-l dorea din toată inima Sir Francis Clavering s-a produs aievea, era, totuşi, în termeni buni cu el. În seara precedentă îl instalase în pat, foarte prietenos, luîndu-i chiar şi lumînarea de teama unor accidente. Şi găsind o sticlă de rachiu goală, pe care contase pentru răcorirea sa pe timpul nopţii, băuse un pahar de apă perfect mulţumit, înainte de a se întoarce în camera lui şi a se dărui somnului.

Puterea aceasta de a trăi fiecare clipă cu bucurie, nu-l părăsea niciodată. Se bucura întotdeauna de o dispoziţie minunată, o digestie fără cusur şi un obraz îmbujorat. Chiar dacă a doua zi dimineaţa avea să-şi vadă de treburile sale ori să fie dus în închisoarea datornicilor, (şi avusese parte de amîndouă), vrednicul căpitan sforăia plin de sănătate toată noaptea şi se trezea vesel şi cu poftă de mîncare, gata pentru luptele, greutăţile sau plăcerile zilei.

Primul gest al colonelului Altamont a fost să răcnească la Grady după o halbă de bere blondă pe care mai întîi a turnat-o într-o carafă de cositor de unde a transferat-o la buzele sale. După care, punînd jos cana goală, şi-a umplut plămînii cu aer, s-a şters la gură cu mîneca halatului (di-

[1] Cum scrie la carte (lat.).

ferența de culoare dintre barba lui și perciunii vopsiți îl interesa mult pe căpitanul Strong, care observase că părul de sub peruca neagră este blond, însă nu făcuse nici o remarcă în legătură cu această constatare) — a răsuflat ca un taur și a declarat o ușurare imensă după consumarea băuturii :

— Nimic nu e mai bun ca berea, atunci cînd banii e de furat. De multe ori am băut eu la Calcutta și... și...

— Lucknow, presupun, răspunse Strong rîzînd. Am comandat berea special pentru tine. Am fost sigur că o să vrei, după cît ai băut aseară.

Și colonelul începu să vorbească despre aventurile din seara precedentă.

— Nu mă pot abține, spuse el, bătîndu-se peste cap cu palma lui mare. Sînt nebun cînd am băutură la bord. Și nu-mi ajunge o sticlă. Cînd încep, nu mă opresc pînă n-o golesc. Iar cînd am înghițit-o, Dumnezeu știe ce spun sau ce nu spun. Am mîncat acasă, liniștit. Grady nu mi-a dat decît două păhărele, și aveam de gînd să-mi petrec seara la „Roșu și Negru", sobru ca un papă. De ce dracu ai lăsat sticla aia cu rachiu olandez afară din bufet, Strong? Grady trebuia să plece și mi-a lăsat ceainicul fierbînd. A fost imposibil, nu m-am putut abține. Am lichidat-o, domnule, pe legea mea, și cred c-am mai băut ceva și după aia, în bîrlogul ăla de hoți.

— Cum ? Ai fost și pe-acolo înainte de a veni în Grosvenor Place ? Acolo se deschide devreme.

— Să fii beat la ore mici și apoi treaz înainte de nouă ? Da' așa a și fost. Da, ca un prost ce sînt, mă duc acolo și-i găsesc pe băieți la masă ; Blackland și tînărul Moss și încă vreo doi-trei hoți. Și dacă tot am ajuns la „Rouge et Noir", trebuie să cîștig. Dar n-am jucat „roșu și negru". Nu, vedea-i-aș spînzurați, știau că-i bat — trebuia să-i bat — nu se poate să nu-i bat, ascultă ce-ți spun eu. Dar au fost mai hoți decît mine. Banditul ăla de Blackland a scos zarurile și am început să jucăm pe masa din sufragerie. Am lăsat acolo toți banii pe care mi-i dăduseși dimineața, afurisit să-mi fie norocul ! Chestia asta m-a înnebunit, și trebuie să fi fost cu capul mare de tot că am început să-mi fac socoteala cum să mai storc niște bani de la Clavering.

Parc-așa-mi aduc aminte. Și după aia, după aia nu prea mai știu ce-am făcut pînă m-am trezit acum un ceas și-am auzit pe bătrînul Bows de la numărul trei cîntînd la pian.

— Aș vrea să știu cum de scoți întotdeauna bani de la Clavering, domnule colonel ? întrebă Strong privindu-l cercetător în timp ce-și aprindea trabucul cu un cărbune.

— Ha, ha ! Mi-i datorează, răspunse colonelul, izbucnind în rîs.

— Nu cred că este un motiv suficient pentru Frank ca să plătească, insistă Strong. Mai este dator și altora, în afară de dumneata.

— Atunci îmi dă bani pentru că ține la mine. Mă iubește ca un frate. Știi bine că mă iubește. Cum ? Nu ? Bine, poate că nu. Dar dacă nu-mi pui întrebări, poate că n-am să-ți spun minciuni, căpitane Strong. Bagă asta-n cap și gîndește-te bine, băiete... Dar o să renunț la sticla aia afurisită. Trebuie să renunț dacă nu vreau să mă distrugă.

— Te face să spui lucruri ciudate, continuă căpitanul, privindu-l pe Altamont în ochi. Amintește-ți ce-ai spus aseară la masă la Clavering.

— Ce ? Am spus ceva ? întrebă celălalt, îngrijorat. Am scăpat vreo vorbă ? Să mă ia dracu, Strong, am îndrugat vreo prostie ?

— Nu-mi pune întrebări și n-am să-ți mai spun minciuni, răspunse Cavalerul la rîndul său. Strong se gîndea la cuvintele pe care le spusese Altamont și la plecarea lui bruscă din casa Baronetului de îndată ce-l recunoscuse pe maiorul Pendennis, sau căpitanul Beak, după cum i se adresase el maiorului. Dar Strong era hotărît să caute explicația acestor cuvinte în altă parte și preferă să nu le reamintească celuilalt. Nu, continuă el, n-ai scăpat nici o vorbă. A fost doar un vicleșug de-al meu ca să văd dacă te pot face să vorbești. Dar n-ai spus nici un cuvînt pe care cineva să-l poată pricepe.

„Cu atît mai bine", își spuse Altamont în sinea lui și suspină ușurat. Strong remarcă emoția, dar numai pentru el, iar celălalt fiind într-o dispoziție comunicativă, continuă să vorbească.

— Da, îmi recunosc greşelile. Sînt lucruri la care, orice aş face, nu pot să rezist : o sticlă de rachiu, o cutie de zaruri şi o femeie frumoasă. Nici un bărbat în toată puterea n-a rezistat vreodată. Nu ştiu dacă e vreo ţară pe lumea asta în care aceste trei lucruri să nu mă fi băgat în bucluc.

— Adevărat ?

— Da, de la cincisprezece ani de cînd am fugit de acasă şi m-am angajat ca băiat de serviciu pe un vapor pentru India, pînă acum cînd am aproape cincizeci, femeile au fost mereu ruina mea. Era una cu nişte ochi atît de negri şi cu bijuterii la gît, îmbrăcată în satin şi cu hermine, ca o ducesă, ascultă-mă pe mine — era una la Paris, care mi-a topit cea mai mare parte din mia de lire cu care plecasem. Nu ţi-am spus niciodată despre asta ? Nu face nimic. La început am fost foarte prudent şi, avînd atîţia bani, îi chibzuiam şi trăiam ca un domn — colonelul Altamont, Hotel Maurice şi altele. Nu jucam decît în locuri publice şi cîştigam mai mult decît pierdeam. Ei, bine, domnule, era un tip acolo pe care l-am văzut şi pe la Palace Royal, bine îmbrăcat, cu măsuşi albe şi cioc. Îl cheamă Bloundell-Bloundell şi nu ştiu cum am făcut cunoştinţă cu el şi m-a invitat la masă şi m-a dus la o *soirée,* la Madame la Contesse de Foljambe — ah, Strong, ce femeie, ce ochi, ce mîini pe clapele pianului ! Dumnezeu să te apere, Strong, se aşeza la pian şi-ţi cînta şi se uita la tine de te ungea la suflet. M-a rugat să viu la seratele ei în fiecare marţi. Şi crezi că n-am dus-o la operă şi la restaurante ? Dar n-am prea avut noroc la joc şi cred că-ţi dai seama că nu la operă şi prin restaurante s-au dus banii lui Clavering. Nu, naiba să-i ia, în alt fel i-am pierdut. Într-o seară la contesă erau mai mulţi : Bloundell-Bloundell, onorabilul Duce, marchizul de la Tour de Force — numai lume bună, domnule, din cea mai aleasă şi după aia am stat la masă şi poţi fi sigur că am avut şampanie din belşug şi nişte rachiu păcătos. Am vrut să beau şi am băut mereu, iar contesa îmi amesteca băuturile, şi după masă am jucat cărţi şi am băut pînă cînd n-am mai ştiut de mine. La fel ca aseară. M-am culcat într-un pat şi nu m-am trezit pînă a doua zi, cînd credeam că-mi plesneşte capul de băutură iar servitorul mi-a spus că onorabilul Duce mă aşteaptă în salon.

„Ce mai faci, colonele ? mă întrebă el, intrînd peste mine. Cît ai mai stat aseară după ce-am plecat eu ? Miza era prea mare pentru mine şi pierdusem prea mult în favoarea ta, pentru o singură seară."

„În favoarea mea ?" zic eu. „Cum vine asta, dragul meu amic ?" (Pentru că deşi era fiul unui conte, ne aveam la fel de bine cum ne avem noi doi.) „Cum aşa ?" Iar el îmi spune că-mi rămăsese dator treizeci de ludovici, că-mi dăduse chitanţă pentru ei, pe care eu o pusesem în portvizit. Scot eu portvizitul (pe care mi-l lucrase însăşi contesa) şi bineînţeles că dau de chitanţă, iar el îmi numără treizeci de ludovici pe măsuţa de lîngă pat. Eu i-am spus că e un domn şi l-am întrebat ce vrea să bea, că servitorul meu îi aduce imediat. Dar onorabilul Duce nu bea dimineaţa, aşa că a plecat la treburile lui. După asta iar sună cineva la uşă, şi era Bloundell-Bloundell împreună cu Marchizul. „Bonjour, Marchizule", îi zic eu. „Bună dimineaţa. Văd că nu te doare capul", zice el. Eu îi spun că m-a cam durut şi că oi fi fost al nabii de nebun seara trecută. Dar ei amîndoi au declarat sus şi tare că nu dădusem nici un semn că aş fi băut prea mult, şi că-mi goleam paharul sobru ca un judecător.

„Aşadar, face Marchizul, Ducele a fost la dumneata. L-am întîlnit la Palais Royal. Tocmai luasem micul dejun. Şi-a achitat datoria ? Ia banii cît se mai poate. E un tip cam lunecos. Şi pentru că a cîştigat trei ponei de la Bloundell, îţi recomand să-i ceri banii atîta timp cît mai are."

„Mi-a plătit", zic eu, „da' habar n'aveam că-mi datorează ceva şi nu-mi aduc aminte — să mă tai — cînd mi-a rămas dator treizeci de ludovici." Marchizul şi Bloundell se uită unul la altul şi-şi zîmbesc, iar Bloundell spune „colonele, eşti un tip nemaipomenit. Nimeni nu şi-ar fi închipuit, după modul cum te-ai comportat, că ai băut o băutură mai tare decît ceaiul toată noaptea şi totuşi nu-ţi aminteşti unele lucruri dimineaţa. Haide, haide, — asta să i-o spui lui Mutu', că noi n-o să te credem".

„En effet" [1], zice Marchizul, răsucindu-şi mustaţa în oglindă şi făcînd o fandare sau două aşa cum învăţase la şcoala de scrimă (fusese un fenomen în şcoală şi l-am vă-

[1] Într-adevăr (fr.).

zut chiar eu doborînd ţinta de patrusprezece ori la rînd) „să vorbim despre afaceri, colonele. Înţelegi că datoriile de onoare trebuie plătite imediat. Sper că eşti de acord să aranjăm micile noastre încurcături de aseară".

„Care mici încurcături ?" zic eu. „Îmi datorezi ceva bani Marchize ?"

„La naiba ! Să lăsăm glumele. Am chitanţa dumitale pentru trei sute patruzeci de ludovici. *La voici !* [1]" face el şi scoate o hîrtie din buzunar:

„Uite-o şi pe a mea pentru două sute zece", strigă şi Bloundell-Bloundell, scoţînd hîrtia lui. Am fost atît de uimit încît am sărit din pat şi m-am învelit în halat.

„Veniţi aici să vă bateţi joc de mine ? strig şi eu. Nu vă datorez nici două sute, nici două mii, nici măcar doi ludovici. Şi nu vă plătesc nici o leţcaie. Credeţi că mă prindeţi cu nişte bileţele ? Puţin îmi pasă de ele şi de voi, care nu sînteţi decît doi..."

„Decît doi... Ce ?" întrebă domnul Bloundell. „Desigur, îţi dai seama că sîntem doi oameni de onoare, colonele Altamont şi nu venim aici să facem glume proaste sau să ascultăm insulte. Ori plăteşti, ori te dăm de gol că eşti un impostor şi vei fi biciuit ca un impostor."

„*Oui, parbleu* [2]", face Marchizul, dar nu l-am luat în seamă pentru că aş fi putut să-l azvîrl pe fereastră. Alta era treaba cu Bloundell — mai înalt şi mai solid ca mine — ar fi putut să-mi facă de petrecanie.

„Monsieur va plăti sau Monsieur ne va da explicaţii. Presupun că eşti ceva mai bun decît un *polisson* [3], colonele Altamont" asta e expresia pe care-a folosit-o — şi am mai ascultat o mulţime de vorbe de la cei doi tipi pînă cînd a mai venit unul din grup. Aceasta era un amic de-al meu, pe care-l cunoscusem la Boulogne şi-l prezentasem eu însumi contesei. Şi cum nu jucase deloc seara trecută şi chiar mă prevenise împotriva lui Bloundell şi a celorlalţi, i-am spus povestea şi la fel au făcut şi cei doi.

„Îmi pare rău", spuse el. „Tu ai vrut să joci. Contesa te-a implorat să te opreşti. Aceşti domni s-au oferit de ne-

[1] Iat-o (fr.).
[2] Da, drace (fr.).
[3] Lichea (fr.).

numărate ori să se oprească. Tu ai insistat să jucați pe sume mari, nu ei." De fapt mă lovea în plin. Iar cînd cei doi au plecat, mi-a spus că Marchizul o să mă împuște, cum mă vezi și cum te văd. „Am lăsat-o pe contesă plîngînd" continuă amicul meu. „Îi urăște pe acești doi oameni. Te-a prevenit de atîtea ori împotriva lor." (Lucru pe care ea de fapt, îl făcuse, spunîndu-mi de atîtea ori să nu joc.) „Iar acum, colonele, aproape că face o criză de isterie, de teamă să nu vă certați și ticălosul de Marchiz să nu-ți tragă un glonte în cap. Cred", continuă amicul meu, „că femeia asta te iubește la disperare".

„Crezi ?" îl întreb eu, iar el îmi povestește cum ea pur și simplu a căzut în genunchi în fața lui spunîndu-i „Salvează-l pe colonelul Altamont !"

După ce m-am îmbrăcat, m-am și prezentat la această femeie minunată. Cînd m-a văzut, a țipat și doar că n-a leșinat. Îmi spunea Ferdinand, pe legea mea.

— Îmi închipuiam că te cheamă Jack, spuse Strong rîzînd. La care colonelul a roșit grozav, în dosul perciunilor săi vopsiți.

— Un om poate avea mai multe nume, nu-i așa, Strong ? Cînd sînt cu o doamnă, îmi place să am un nume respectabil. Va să zică, m-a strigat pe numele de botez. Am crezut că mi se rupe inima. Nu pot să văd o femeie plîngînd. Niciodată n-am rezistat. Nu pot, atîta timp cît țin la ea. Spunea că nu suportă gîndul că am pierdut atîția bani în casa ei. N-aș vrea să primesc diamantele și colierele ei și să-mi plătesc datoria ? Jur că nu m-am atins de bijuteriile ei, poate nici nu credeam eu că fac prea mulți bani — dar ce poate face o femeie mai mult decît să-ți dea totul ? Asta-i genul meu. I-am spus să fie liniștită în privința banilor, că n-am de gînd să plătesc nici măcar un sfanț.

„Atunci te vor împușca" face ea. „Or să-l omoare pe Ferdinand al meu".

— Într-adevăr, n-ar fi sunat bine în franțuzește : „Or să-l omoare pe Jack al meu", interveni Strong, rîzînd.

— N-are nici o importanță numele. Un cetățean onorabil poate să-și ia orice nume dorește, presupun.

— Bine, bine, continuă cu povestea. Deci doamna a spus că te vor omorî.

— „Nu", zic eu, „n-or să mă omoare. Pentru că n-o să-l las pe neisprăvitul ăla de Marchiz să mă trimită pe ceea lume. Iar dacă pune mîna pe mine, îi zbor creierii, cît o fi el de Marchiz." La aceasta contesa s-a tras îndărăt de parcă aş fi spus ceva îngrozitor.

„Îl înţeleg eu bine pe Colonelul Altamont ?" zice ea. „Să fie adevărat că un ofiţer britanic refuză să se lupte cu cineva care-l provoacă pe cîmpul de onoare ?"

„Lasă dracului cîmpul de onoare, doamnă contesă !" zic eu. „Doar n-ai vrea să fiu ţintă pentru pistolul derbedeului ăla mic."

„Colonele Altamont", zice contesa, „V-am crezut un om de onoare. Am crezut... Am... dar n-are nici o importanţă. La revedere, domnule." Şi plecă din cameră, plîngînd cu nasul în batistă.

„Doamnă contesă !" strig eu, fugind după ea şi prinzînd-o de mînă.

„Lăsaţi-mă, *Monsieur le colonel*", face ea îmbrîncindu-mă. „Tatăl meu a fost general în Marea Armată. Un soldat ar trebui să ştie cum se plătesc toate datoriile de onoare."

Ce puteam face ? Toţi erau împotriva mea. Caroline spunea că eu pierdusem banii, deşi nu-mi aduceam aminte nimic. Luasem şi banii Ducelui, dar pentru că mi-i oferise, şi asta e cu totul altceva. Fiecare dintre tipii ăştia era un om de onoare, iar Marchizul şi contesa făceau parte din primele familii ale Franţei. Şi, pe legea mea domnule, decît s-o jignesc, am plătit toţi banii : cinci sute şaizeci de napoleoni de aur, în afară de alţi trei sute pe care i-am pierdut ca să-mi iau revanşa. Nici acum nu sînt sigur dacă m-au tras pe sfoară sau nu. Uneori cred că da, însă Caroline ţinea atît de mult la mine încît n-ar fi suportat acest lucru. Niciodată, sînt sigur. Iar dacă a ştiut, înseamnă că femeia m-a înşelat amarnic.

Dar oricare alte dezvăluiri din trecut, pe care Altamont ar fi fost dispus să le facă, au fost întrerupte de un ciocănit la uşa celeilalte camere care, fiind deschisă de Grady, servitorul, l-a admis înăuntru pe nimeni altul decît pe Sir Francis Clavering.

— Şeful, pentru Dumnezeu ! strigă Strong, surprins de sosirea patronului său.

— Ce vînt te aduce ? mîrîi Altamont, privindu-l încruntat, pe sub sprîncenele groase. Nimic bun, am impresia.

Şi, într-adevăr, rareori o veste bună însoţea prezenţa lui Sir Francis Clavering acolo sau în alt loc.

Ori de cîte ori nefericitul baronet apărea la Shepherd's Inn, cu siguranţă că avea probleme financiare şi, de obicei, cîte un gentleman din lumea tranzacţiilor băneşti îl aştepta la biroul lui Strong sau al lui Campion, împreună cu nişte poliţe care trebuiau prelungite sau reînnoite. Obişnuit de o viaţă cu asemenea încurcături, Clavering nu-şi privise niciodată datoriile drept în faţă ; atîta timp cît putea prelungi o poliţă, nu-şi făcea probleme în legătură cu ea şi era în stare să semneze orice pentru mîine, dacă azi putea fi lăsat în pace. Era un om pe care norocul îl ocolise în permanenţă, făcut pentru a fi ruinat, pentru a înşela pe micii negustori, pentru a cădea victimă trişorilor mai isteţi la minte decît el, născut pentru a fi zgîrcit şi nechibzuit, la fel de lipsit de onoare ca şi oamenii care-l înşelau, un nătărău, fiind prea ticălos pentru a fi un mare bandit. Spusese mai multe minciuni şi recursese la mai multe stratageme meschine pentru a salva o datorie neînsemnată sau pentru a trage pe sfoară un creditor, decît i-ar fi trebuit unui bandit curajos pentru a face avere. Era un mizerabil şi un mincinos cu toată bogăţia lui. Dacă ar fi fost un prinţ al coroanei şi tot n-ar fi fost mai slab, mai inutil, mai desfrînat sau mai nerecunoscător. Nu putea trece prin viaţă decît sprijinindu-se de braţul cuiva. Şi totuşi, nu avusese niciodată un agent particular, neavînd încredere, şi stricase toate planurile care ar fi putut fi în beneficiul său, complotînd pe ascuns împotriva oamenilor care lucrau pentru el. Strong îl cunoştea pe Clavering şi-l judecase corect. Aceşti oameni nu se întîlneau ca prieteni. Cavalerul lucra pentru şeful său la fel cum, în armată, ar fi participat la un marş istovitor sau ar fi suportat partea lui de pericol şi privaţiunile unui asalt — pentru că asta îi era datoria şi fusese de acord.

„Ce mai vrea ? se întrebară cei doi ofiţeri ai garnizoanei Shepherd's Inn cînd baronetul a apărut în mijlocul lor. Chipul său palid exprima furie şi nerăbdare.

— Aşadar, domnule, spuse el, adresîndu-se lui Altamont, te-ai ţinut de vechile dumitale prostii.

— Care dintre ele ? întrebă Altamonţ cu un rînjet batjocoritor.

— Ai fost la „Rouge et Noir" seara trecută, strigă baronetul.

— De unde ştii ? Ai fost acolo ? întrebă din nou cel de al doilea. Am fost la club. Dar n-am jucat pe culori, întreabă-l pe căpitan, tocmai îi povesteam. Zarurile, Sir Francis, pe cuvîntul meu de onoare — şi îl privi pe baronet simulînd o umilinţă care-l înfuria şi mai mult pe acesta.

— La ce naiba să-mi pese mie cum îşi pierde un om de teapa dumitale banii, dacă a jucat zaruri sau la ruletă ? ţipă baronetul cît îl ţinea gura şi adăugînd o mulţime de înjurături. Dar ce nu-mi convine, domnule, este că foloseşti numele meu alături de al dumitale. Dracu' să-l ia, Strong, de ce n-ai mai multă grijă de el ? Crede-mă că iar s-a folosit de numele meu, a semnat chiar o poliţă şi-a pierdut banii. Nu mai pot să suport ! N-am să mai suport. Ştii cît am plătit pentru dumneata, domnule ?

— N-a fost decît o sumă foarte mică, Sir Francis, doar cincisprezece lire, căpitane Strong şi nu vor mai fi altele. N-ar trebui să te superi, domnule. E atît de puţin că nici nu i-am spus lui Strong — nu-i aşa, căpitane ? Uitasem definitiv şi asta numai din cauza afurisitei de băuturi.

— Băutură sau altceva, domnule, nu mă priveşte. Nu e treaba mea ce bei şi unde bei, dar să nu fie în casa mea. Şi nu-mi convine ca un individ ca dumneata să-mi dea buzna în casă la miezul nopţii şi să-mi deranjeze oaspeţii. Cum de-ai îndrăznit să te arăţi în Grosvenor Place aseară ? Ce-ţi închipui că vor crede oamenii mei despre mine cînd văd un individ de teapa dumitale intrînd în sufragerie neinvitat, beat şi cerînd de băut de parcă ar fi fost stăpînul casei ?

— Vor crede că ai de-a face cu nişte oameni foarte bizari, îndrăznesc să spun, răspunse Altamont cu un umor impenetrabil. Uite ce e, domnule baron, îmi cer scuze. Pe onoarea mea ! Nu ajung scuzele între doi gentlemeni ? Recunosc, a fost o măsură cam dură să intru în odaia domniei-tale şi să cer de băut de parcă aş fi fost căpitanul. Dar, vezi, băusem prea mult înainte, de-aia mai voiam. Nimic

nu poate fi mai simplu. Şi pentru că nu voiau să-mi mai dea bani pe numele dumitale la „Rouge et Noir", de-aia m-am gîndit să vin şi să-ţi vorbesc. Să mă refuzi pe mine, e un fleac. Dar să refuzi o poliţă pe numele dumitale, dumneata care ai fost un atît de bun client al localului şi eşti baronet şi membru în Parlament şi un gentleman fără cusur, afurisit să fiu, dar e nerecunoştinţă.

— Pentru Dumnezeu, dacă mai faci odată aşa ceva, dacă mai îndrăzneşti să apari în casa mea, sau să te foloseşti de numele meu într-o casă de joc sau în oricare altă casă, dacă mai spui ceva despre mine sau dacă mi te mai adresezi pe stradă sau în oricare loc, pînă cînd nu-ţi vorbesc eu mai întîi, te voi repudia definitiv şi nu-ţi mai dau nici un şiling.

— Domnule, nu mă provoca, răspunse Altamont ursuz. Nu mă învăţa pe mine ce trebuie şi ce nu trebuie să fac, pentru că atunci cînd îmi sare mustarul fac urît de tot. Ştiu că n-ar fi trebuit să vin aseară, dar ţi-am spus că eram beat şi asta ar trebui să fie de ajuns între gentleman şi gentleman.

— Tu, un gentleman ? Dracu' să mă ia ! Cum îndrăzneşte un individ ca tine să se numească gentleman ?

— Nu sînt un baronet, ştiu, şi aproape c-am uitat ce înseamnă să fii un gentleman ; dar am fost cîndva, şi tatăl meu a fost, şi să nu-mi vii mie cu chestii de-astea, Sir Francis, să fie clar. Vreau să plec din nou în străinătate. De ce nu-mi aduci odată banii şi să mă laşi să plec ? De ce dracu trebuie să te tăvăleşti în belşug, iar eu să n-am nimic ? De ce să ai tu o casă şi o masă cu tacîmuri de argint, iar eu să stau într-o cocioabă în acest sărac Shepherd's Inn ? Sîntem parteneri, nu-i aşa ? Am tot atîtea drepturi să fiu bogat ca şi tine, de acord ? Spune-i adevărul lui Strong dacă-ţi convine şi roagă-l să fie judecător între noi. Nu-mi pasă dacă-mi află taina un om care ştie să-şi ţină gura. Ascultă, Strong, poate că ai înţeles deja, adevărul este că eu şi Sir Francis...

— Ţine-ţi gura, ţipă baronetul înfuriat de-a binelea. Vei avea banii îndată ce fac rost de ei. Nu sînt nici eu făcut din bani. Sînt atît de presat şi atît de bătut la cap că nu mai ştiu pe unde să scot cămaşa. Cred că înnebunesc, pe legea mea. Mai bine-aş muri pentru că sînt cea mai amărîtă brută

în viață. Ascultă, domnule Altamont, nu lua în seamă tot ce spun. Cînd sînt bolnav — iar în dimineața asta mă simt foarte rău — mă cert cu toată lumea și nu mai știu ce fac. Scuză-mă dacă te-am supărat. Voi încerca să aranjez totul. Strong va încerca. Îmi dau cuvîntul meu că va încerca. Ascultă, Strong, vreau să-ți vorbesc. Vino în birou pentru un minut.

Aproape toate revoltele lui Clavering se terminau în acest mod înjositor și printr-o retragere rușinoasă. Cînd baronetul a ieșit din cameră intrînd în birou pentru a discuta între patru ochi cu acest factotum pe nume Strong, Altamont a schițat un zîmbet plin de dispreț.

— Ce s-a mai întîmplat ? îl întrebă Strong. Presupun că este tot vechea poveste.

— Da, răspunse baronetul. Am pierdut două sute, bani gheață, aseară la Little Coventry și am lăsat și un cec pentru încă trei sute, în contul nevesti-mi, pentru mîine. Și trebuie să onorez cecul pentru că altfel n-am cum să scot banii. Ultima dată cînd mi-a plătit datoriile m-a pus să jur că n-o să mai ating zarurile și se ține de cuvînt, Strong, și mă lasă cu degetu-n gură dacă merg mai departe. Aș vrea să am trei sute pe an și să fiu liber. Într-o stațiune balneară germană te descurci al naibii de bine cu trei sute. Dar apucăturile mele sînt atît de afurisite. Mai bine-aș fi mort ! Aș prefera să nu fi atins niciodată păcătoasele astea de zaruri. Am avut asemenea noroc aseară, încît ticăloșii aceia au vrut să-mi plătească pînă și cu polița lui Altamont. Din clipa aceea roata s-a întors. Nu mi-a venit rîndul de trei ori și eram curățat, lăsînd în urma mea cecul acela infernal. Cum să-l plătesc ? Blackland n-o să-l onoreze. Holker și Bullock îi vor scrie de-a dreptul nevesti-mi. Pentru Dumnezeu, Ned, sînt cea mai afurisită brută din Anglia !

A fost nevoie ca Ned să scornească un plan pentru a-l consola pe baronet în marea lui durere. Și fără îndoială că a găsit mijlocul de a procura un împrumut pentru patronul său, deoarece, în aceeași zi, s-a închis în biroul lui Campion pentru o bună bucată de vreme. Din nou Altamont putea să sune cîteva guinee în buzunar, o dată cu promisiunea unui aranjament mai bun. Iar baronetul, pen-

tru cel puţin trei-patru luni, n-a mai trebuit să-şi dorească moartea. Strong, la rîndul său, punînd laolaltă ceea ce aflase de la colonel şi de la Sir Francis, a început să-şi formeze o părere destul de exactă asupra naturii relaţiilor care-i legau pe cei doi.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI PATRULEA

Un capitol de conversaţie

Cu fiecare zi, după divertismentele din Grosvenor Place şi Greenwich la care l-am văzut participînd pe maiorul Pendennis, prietenia şi respectul vrednicului domn pentru familia Clavering a început să crească tot mai mult. Îi vizita frecvent. Atenţiile sale faţă de stăpîna casei nu mai conteneau. Îmbătrînit în oraş, avea marele noroc de a fi primit în multe case unde prezenţa unei doamne de distincţia şi rafinamentul dovedite de Lady Clavering era pur şi simplu necesară. N-ar dori Înălţimea Sa să fie prezentă la marea recepţie de la palatul Gaunt ? Vicontele Marrowfat oferă un bal minunat în Fulham. Toată lumea va lua parte, incluzînd augustele personaje de cel mai înalt rang. Şi se va dansa un cadril în costume de Watteau, în care domnişoara Amory cu siguranţă că va fi încîntătoare. Nu numai la aceste petreceri, dar şi la altele, se oferea serviabilul gentleman s-o conducă pe lady Clavering, fiind oricînd gata să-i dea baronetului concursul în orice problemă şi în interesul celui de-al doilea.

În ciuda averii şi situaţiei actuale, opinia publică persista în a fi destul de rece cu Clavering şi o mulţime de zvonuri ciudate circulau pe seama lui. În Camera Comunelor nu conversa decît cu doi-trei dintre cei mai prost văzuţi membri ai acestui renumit organism, avînd un dar deosebit de a alege societatea cu cea mai proastă reputaţie, adaptîndu-se acesteia cu naturaleţe, tot aşa cum alţi oameni îşi fac loc în compania celor mai buni. M-aţi considera indivios dacă aş începe acum să-i numesc pe toţi senatorii cu care Clavering avea relaţii. Voi menţiona nu-

mai cîţiva. Printre ei se afla căpitanul Raff, onorabilul deputat al comitatului Epsom care, după ultimele curse de la Goodwood se retrăsese, acceptînd după cum s-a exprimat domnul Hotspur, ironistul grupului, o misiune în Levant. Mai era şi Hustingson, patriotul din Islington, a cărui voce nu se mai auzea acum denunţînd corupţia, ca urmare a numirii sale în funcţia de guvernator în Coventry. Acestora li se adăuga Bob Freeny, incoruptibilul, despre care trebuie să vorbim cu tot respectul. Dar pentru nici unul dintre aceşti gentlemeni cu care avea de-a face pe linie profesională nu simţea domnul Hotspur un dispreţ şi o milă mai mare decît pentru Sir Francis Clavering, reprezentantul unei familii străvechi şi care îşi reprezintă orăşelul în Parlament din timpuri imemorabile. „Dacă aveţi nevoie de omul ăsta pentru vreo circumscripţie", spunea el, „pariez zece contra unu că-l găsiţi în vreo tavernă. Şi-a făcut studiile în închisoarea datornicilor, iar cît mai trăieşte el criminalii tot la Newgate vor fi duşi, ascultaţi-mă pe mine. O să toace averea văduvei făcînd tot felul de pungăşii, iar pînă la urmă o să fie prins băgînd mîna în buzunarul oamenilor şi o să termine pe o galeră". Iar dacă Hotspur, provenind dintr-o familie aleasă, avînd o asemenea opinie despre Clavering, putea, totuşi, din motive profesionale, să se poarte ca un domn cu el, de ce n-ar avea maiorul Pendennis propriile lui motive pentru a fi atent cu acest gentleman lipsit de noroc ?

— Are o pivniţă foarte bună şi un bucătar excelent, spunea maiorul. Atîta vreme cît tace nu este agresiv, şi nu vorbeşte decît rareori. Dacă preferă să frecventeze mesele de joc şi să-şi piardă banii cu nişte escroci, asta nu-i treaba mea. Să nu te uiţi prea curios în afacerile oamenilor, băiete. Oricine are un dulap în casă unde nu i-ar place să-ţi bagi nasul. De ce să încerci cînd restul casei este deschis pentru noi ? Şi e o casă în toată regula, după cum ştii prea bine. Iar dacă bărbatul familiei nu este pe gustul tuturor, femeile sînt excelente. Doamna nu este prea rafinată, dar e o femeie de o bunătate rară şi a naibii de deşteaptă. Iar despre micuţa Blanche îmi cunoşti prea bine părerea, tîlharule. Ţi-am mai spus că te place şi nu aşteaptă decît să ceri. Dar acum cînd eşti un om atît de însemnat, presupun că nu eşti mulţumit nici cu fiica unui

Duce. Așa e, domnule ? Îți recomand să o ceri în căsătorie. Ce te costă dacă încerci ?

Poate că Pen era, într-un fel, ameţit de succesul său în societate şi poate că îi intrase în cap (aluziile continue ale unchiului său încurajîndu-l în această direcţie), că domnişoara Amory n-ar fi refuzat să reînnoiască vechiul flirt din adolescenţa lor, pe malurile rusticului Brawl. Dar, pentru moment nu prea-i ardea de însurătoare şi, adoptînd ceva din tonul monden al unchiului, a vorbit destul de dispreţuitor despre această instituţie şi în favoarea vieţii de burlac.

— Sînteţi foarte fericit, domnule, şi vă descurcaţi destul de bine. La fel şi eu. Cu o nevastă alături, mi-aş pierde locul în societate. Şi, în ceea ce mă priveşte, nu prea am chef să mă retrag la ţară împreună cu o doamnă Pendennis şi nici să stau în vreo casă de închiriat unde să poruncească unicului servitor. Perioada micilor mele iluzii s-a terminat. M-aţi vindecat de prima mea dragoste, care de bună seamă că era o proastă şi ar fi avut lîngă ea tot un prost şi un soţ posomorît şi nemulţumit, dacă m-ar fi luat. Noi, tinerii, trăim repede, domnule. Iar eu, la douăzeci şi cinci de ani, mă simt la fel de bătrîn ca toţi demo... ca toţi burlacii bătrîni pe care-i văd în sălile cluburilor. Să nu vă simţiţi ofensat, vreau să spun că sînt *blasé* în probleme de dragoste şi nu m-aş mai putea arunca într-o pasiune pentru Blanche Amory, tot aşa cum n-aş mai putea s-o iubesc pe Lady Mirabel din nou. Aş vrea să pot. Aproape că-l apreciez pe Sir Mirabel pentru dragostea pe care i-o poartă şi consider pasiunea lui drept cel mai respectabil capitol al vieţii sale.

— Sir Charles Mirabel a fost întotdeauna un temperament teatral, domnule, răspunse maiorul enervat, auzindu-şi nepotul vorbind cu atîta uşurinţă de un om de rangul şi poziţia lui Sir Charles. Încă din tinereţe a avut astfel de preocupări. A jucat teatru în palatul Carlton cînd a fost pajul Prinţului — l-au interesat lucrurile acestea. Şi-a putut permite să se însoare cu cine a poftit. Lady Mirabel este una dintre cele mai respectabile doamne, primită peste tot, ţine minte ! Ducesa de Connaught o primeşte, Lady Rockminster o primeşte. Şi nu le stă bine tinerilor să vorbească atît de nepoliticos despre oameni cu o situaţie

ca a lor. Nu există în Anglia o femeie mai respectabilă decît Lady Mirabel, iar bătrînii demodaţi, cum îi numeşti tu, de prin cluburi, sînt unii dintre primii bărbaţi ai Angliei de la care voi, tinerii, mai bine aţi învăţa nişte maniere şi un pic de bună purtare şi puţină modestie.

Maiorul începea să creadă că Pen devine excesiv de obraznic şi de înfumurat, că societatea îl schimbase cam prea mult.

Furia maiorului îl amuza pe nepot. Studia particularităţile unchiului său cu un continuu interes şi era mereu bine-dispus în compania bătrînului său mentor.

— Aveţi dreptate, n-am decît cincisprezece ani, domnule, continuă el cu abilitate, şi dacă ne consideraţi pe noi lipsiţi de respect ar trebui să-i cunoaşteţi pe cei din noua generaţie. Ieri am luat prînzul împreună cu un *protégé* de-al dumneavoastră. M-aţi rugat să-l invit şi am făcut-o pentru dumneavoastră. Ne-am plimbat toată ziua, am cinat la club şi am mers la teatru. A spus că vinul de la Polyanthus nu e atît de bun ca vinul lui Ellis de la Richmond, a fumat trabuce de-ale lui Warrington după dejun, şi cînd i-am dat o jumătate de coroană ca amintire, mi-a spus că mai are o mulţime, dar că o ia ca să nu creadă că e mîndru.

— Aşa a spus ? Cum ? L-ai invitat pe tînărul Clavering ? întrebă maiorul, liniştit dintr-odată. Băiat bun, cam sălbatic, dar băiat bun. Părinţilor le place genul ăsta de atenţii şi nu poţi să te revanşezi mai bine faţă de bunii noştri prieteni din Grosvenor Place. Deci l-ai dus la teatru şi i-ai dat şi bacşiş ? Bine-ai făcut, domnule, foarte bine.

După care Mentor l-a părăsit pe Telemachus, gîndindu-se că, în definitiv, tinerii nu sînt chiar atît de răi şi că ar mai putea face ceva din băiatul ăsta.

Cu timpul, domnişorul Clavering a crescut în ani dar şi în înălţime, devenind prea puternic pentru autoritatea iubitorilor săi părinţi şi pentru guvernantă. Aproape că îi conducea el pe ei, nepermiţîndu-şi să se supună poruncilor lor. Cu tatăl său era tăcut şi încruntat, numai rareori apărînd în apropierea acestui domn ; cu mama ţipa şi se lupta ori de cîte ori se isca o discuţie între ei în legătură cu satisfacerea apetitului său precum şi a oricărei alte dorinţi, iar în disputele cu guvernanta, cînd venea vorba de cărţi

şi de citit, o lovea pe această liniştită fiinţă peste fluierul piciorului cu atîta forţă, încît pînă la urmă a biruit-o şi a subjugat-o complet. În acelaşi mod ar fi tratat-o şi pe sora lui, Blanche, şi încercase de cîteva ori să pună stăpînire pe ea. Dar aceasta a dovedit o mare autoritate şi energie, trăgîndu-l de urechi cu atîta hotărîre încît tînărul a renunţat să o mai necăjească, aşa cum făcea cu guvernanta, cu mama lui şi cu servitoarea acesteia.

În cele din urmă, cînd familia s-a mutat la Londra, Sir Francis şi-a exprimat părerea cum că „derbedeul ar trebui trimis la şcoală". Ca urmare, tînărul moştenitor al casei de Clavering a fost predat la institutul Reverendului Otto Rose de la Twickenham, unde erau primiţi tinerii nobili în vederea pregătirii lor pentru înscrierea în marile şcoli publice engleze.

Intenţia noastră nu este să-l urmărim pe tînărul Clavering în cariera lui scolastică. Drumurile spre Templul Învăţăturii au fost mult mai uşoare pentru el decît pentru mulţi dintre noi, cu generaţii în urmă. Altfel spus, el s-a apropiat de altar într-un echipaj cu patru cai, putînd să oprească şi să ia masa oriunde a dorit. Încă din primii ani a purtat ghete de lac, batiste de chembrică şi cele mai mici mănuşi de culoarea lămîii fabricate vreodată de Privat. În şcoala domnului Rose, elevii trebuiau să se îmbrace în ţinută de gală pentru a coborî la masă. Tinerii gentlemeni purtau halate de şal, aveau focuri în dormitoare, din cînd în cînd făceau exerciţii de echitaţie. Pedeapsa corporală era eliminată cu totul de către director care considera că disciplina morală este suficientă pentru îndrumarea tineretului. Iar băieţii au avansat atît de repede în multe branşe ale învăţăturii, încît au dobîndit deprinderea de a consuma băuturi spirtoase şi de a fuma trabucuri cu mult înainte de a fi suficient de mari pentru a intra într-o şcoală publică. Tînărul Francis Clavering fura havanele tatălui său şi le ducea la şcoală, sau le fuma prin grajduri de la o vîrstă surprinzător de fragedă, iar la vîrsta de zece ani bea şampanie ca un ofiţer de dragoni.

Cînd acest interesant tînăr a venit acasă în vacanţă, maiorul Pendennis a fost cum nu se poate mai politicos şi amabil cu el, cum, dealtfel, se purta şi cu restul familiei, deşi băiatul îl cam dispreţuia pe „Moş Perucă", imitîndu-l

pe la spate în timp ce maiorul se înclina, zîmbind, în faţa gazdei sau domnişoarei Amory, sau desenînd caricaturi grosolane (aşa cum desenează de obicei tinerii ingenioşi) în care peruca maiorului, nasul, cravata & comp. erau reprezentate cu o neprefăcută exagerare. Neobosit în eforturile sale de a fi agreabil, maiorul dorea ca şi Pen să aibă o grijă deosebită de acest copil. Îl îndemna pe Arthur să-l invite la el acasă, ori la masă la club, să-l ducă la muzeul cu figuri de ceară al lui Madame Tussaud, în Turnul Londrei, la teatru, ş.a.m.d., şi, pe deasupra, să-i dea bacşiş (după cum se spune) la sfîrşitul unei astfel de zile de distracţii. Arthur, căruia îi erau dragi copiii şi se purta frumos cu ei, a săvîrşit acest ceremonial într-o zi : l-a invitat pe băiat la micul dejun la el acasă, unde acesta a făcut cele mai jalnice aprecieri cu privire la mobilier, faianţă sau starea deplorabilă a halatului purtat de Warrington, a fumat o pipă şi a relatat desfăşurarea unei lupte dintre Tuffy şi Biggings cel Lung, în şcoala lui Rose, pentru edificarea celor doi gentlemeni, gazdele sale.

Prezicerea maiorului s-a adeverit. Lady Clavering a fost foarte recunoscătoare pentru atenţia lui Arthur faţă de băiat, mult mai recunoscătoare decît băiatul care a considerat totul ca pe un fapt divers, şi foarte probabil că avea mai mulţi bani în buzunar decît bietul Pen care, generos, îi dăruise una din puţinele monede care alcătuiau rezerva sa.

Maiorul, cu privirea pătrunzătoare cu care îl dăruise natura şi cu ochelarii vîrstei şi experienţei, îl urmărea cu atenţie pe acest băiat şi analiza poziţia lui în familie fără a părea excesiv de curios în legătură cu afacerile pe care le învîrtea. Dar ca vecin şi ca persoană cu multe obligaţii de familie faţă de Clavering, se folosea de fiecare prilej pentru a afla care erau mijloacele doamnei Clavering, în ce fel era dispus capitalul ei şi ce urma să moştenească băiatul. Cercetînd serios problema în scopuri pe care, fără nici o îndoială, le vom dezvălui ulterior, în curînd a avut o imagine destul de limpede a afacerilor şi averii doamnei precum şi a perspectivelor şi planurilor pentru fiica şi fiul lor. Blanche nu avea decît o mică parte. După cum am mai spus, grosul proprietăţii va reveni fiului, pentru care tatăl nu avea nici o simpatie, dar pe care mama îl iubea,

considerîndu-l un sprijin la bătrîneţe, iar sora nu-l agrea deloc. Acestea ar fi, în mare, rezultatele cercetărilor întreprinse de maior.

— O, draga mea doamnă, spunea el, mîngîindu-l pe băiat, copilul acesta va putea să poarte coroana de baronet în viitor, dacă lucrurile sînt puse la punct aşa cum trebuie şi dacă Sir Francis Clavering joacă bine cărţile.

La aceasta, văduva Amory a suspinat adînc.

— Atît doar că joacă mult prea mult, a răspuns ea.

Maiorul aflase destul. Nu a ascuns faptul că auzise de nefericita slăbiciune a lui Sir Francis Clavering pentru joc. A compătimit-o, sincer, pe Lady Clavering, dar i-a vorbit cu atîta bun-simţ şi înţelegere neprefăcută încît Înălţimea Sa, bucuroasă că descoperise o persoană cu experienţă căreia să-i mărturisească durerea şi situaţia ei, i-a vorbit maiorului Pendennis fără nici o rezervă, nerăbdătoare să primească sfaturi şi consolare din partea sa. Maiorul a devenit confidentul doamnei şi prietenul casei, iar ea îl consulta ca o mamă, soţie şi persoană de afaceri.

El i-a dat să înţeleagă (arătîndu-i, în acelaşi timp, o mare simpatie plină de respect) că are cunoştinţă de cîteva din circumstanţele primei şi nefericitei sale căsătorii, nefiindu-i străin nici răposatul ei soţ pe care şi-l amintea de la Calcutta, unde ea trăia izolată cu tatăl ei. Sărmana Lady, cu lacrimi în ochi — de ruşine, dacă nu de durere — i-a povestit versiunea ei. După doi ani petrecuţi într-o şcoală europeană, fiind încă un copil, se întorsese în India unde, întîlnindu-l pe Amory, se măritase cu el din prostie.

— O, nu ştiţi cît de nefericită m-a făcut omul acela şi ce viaţă am dus între el şi tatăl meu. Înaintea lui nu mai văzusem alţi bărbaţi, cu excepţia funcţionarilor tatii şi a servitorilor indigeni. Ştiţi, nu eram primiţi în societate în India, din cauza... („Ştiu," a răspuns maiorul, înclinîndu-se). Eram un copil romantic, nebun, cu capul plin de romanele pe care le citisem la şcoală. I-am ascultat poveştile şi aventurile, pentru că era un om îndrăzneţ şi am crezut că vorbeşte frumos, în nopţile acelea calme, cînd obişnuia să... Ei bine, m-am măritat cu el şi din ziua aceea am devenit o nenorocită — din cauza tatălui meu, al cărui caracter îl cunoaşteţi şi despre care n-am să vorbesc. Nu era un om

bun, domnule, nici cu mama, nici cu mine (atîta doar că mi-a lăsat banii) și nici cu altcineva de care să fi auzit eu. Mă tem că n-a făcut prea multe lucruri bune în viață. Iar Amory era chiar mai rău, un risipitor, iar cînd tatăl meu nu se afla pe aproape, un beţiv notoriu, furios chiar. În nici un fel n-a fost un soț bun sau credincios. Și dacă ar fi murit în închisoare înainte de proces, decît după aceea, m-ar fi cruțat de o mare rușine și nefericire. Poate că nu m-aș fi măritat din nou dacă n-aș fi vrut să scap de numele acela îngrozitor și nu sînt fericită nici cu al doilea soț, după cum, probabil, știți, domnule maior. Vai, domnule Pendennis, am bani și sînt o Lady, iar lumea mă crede foarte fericită, dar nu sînt. Toți avem grijile noastre, durerile și necazurile noastre. Și nenumărate sînt zilele în care iau loc la una din marile noastre recepții, cu inima îndurerată, și multe nopți stau trează în patul meu minunat, mult mai nefericită decît camerista care mi-l aranjează. Pentru că nu sînt o femeie fericită, domnule maior, deși toată lumea spune lucrul ăsta, și mă invidiază pentru diamantele mele și trăsurile acelea, și pentru lumea bună care vine în casa mea. Soțul meu nu mă face fericită ; fiica mea nu mă face fericită. Nu e o fată bună, ca scumpa Laura Bell de la Fairoaks. Mă costă multe lacrimi, deși nimeni nu le vede. Iar ea țipă la mama ei pentru că nu am școală. Cum să fi învățat ? Pînă la doisprezece ani am fost crescută între indieni, iar la patrusprezece am revenit în India. O, domnule maior, aș fi fost o femeie bună dacă aș fi avut un soț bun. Iar acum trebuie să mă duc sus și să-mi șterg ochii pentru că s-au înroșit de atîta plîns. Vine Lady Rockminster și facem o plimbare prin parc.

Și cînd Lady Rockminster și-a făcut apariția, pe chipul gazdei nu se afla nici o urmă de lacrimi ori supărare, fiind plină de voie bună, și-i dădea înainte cu vorba ei plină de greșeli, masacrînd engleza regelui cu cea mai mare veselie și amor.

— Pentru Dumnezeu, nu e o femeie chiar atît de rea, își spunea maiorul în sinea lui. Desigur că nu e rafinată și în loc de „Apollo" spune „Apoller", dar are un suflet bun, care îmi place, precum și o mulțime de bani. Pe lista Companiei Indiilor Răsăritene, în dreptul numelui ei sînt trei steluțe, de care se va bucura puiul ăsta de lup. Sau

n-am dreptate ? și se gîndea cît de mult i-ar plăcea să vadă o parte din bani transferați domnișoarei Blanche și, mai mult, una dintre steluțe strălucind în dreptul numelui domnului Arthur Pendennis.

Hotărît să-și ducă la îndeplinire planurile, oricare ar fi fost acestea, bătrînul negociator a profitat de avantajul vîrstei sale și a intimității cu familia Clavering pentru a-i vorbi pe un ton amabil și părintesc domnișoarei Blanche ori de cîte ori o găsea singură. Venea atît de frecvent în timpul prînzului, devenind atît de familiar celor două doamne, încît nici măcar nu ezitau să se certe în fața lui. Iar Lady Clavering, a cărei limbă era ascuțită și al cărei temperament era vulcanic, a avut multe conflicte cu Silfida, în prezența prietenului familiei. Inteligența tinerei rareori eșua în aceste conflicte, iar vîrfurile ascuțite ale săgeților ei îl făceau pe adversar să se îndepărteze rușinat.

— Sînt bătrîn, spunea maiorul în asemenea ocazii. Nu am nimic de făcut în viață. Țin ochii larg deschiși. Dau sfaturi bune. Sînt prietenul vostru și dacă preferați să vă certați în fața mea, nu voi fi de partea nici uneia. Dar voi sînteți prea bune și intenționez să vă împac. I-am mai împăcat și pe alții : soți și soții, tați și fii, fiice și mame. Îmi face plăcere ; n-am altceva mai bun de făcut.

Așadar, într-o bună zi, bătrînul diplomat intră în salonul din care lady Clavering tocmai ieșea într-o stare de mare indignare, pentru a urca în fugă scara care ducea în camerele ei. Nu-i putea vorbi, era mult prea supărată „pe... pe... mizerabila aia mică". Mînia a înăbușit celelalte cuvinte sau a făcut imposibilă pronunțarea lor, pînă cînd Lady Clavering nu s-a mai văzut.

— Draga și buna mea domnișoară Amory, spuse maiorul pătrunzînd în salon. Înțeleg ce se întîmplă. Te-ai certat cu mama. Mamele cu fiicele se ceartă în cele mai bune familii. Doar săptămîna trecută am aplanat un conflict între Lady Clapperton și fiica ei, Lady Claudia. Lady Lear și fiica ei cea mai mare nu și-au vorbit vreme de patruspre-zece ani. În viața mea n-am cunoscut oameni mai buni și mai de ispravă. Minunați cu toată lumea. Dar nu pot să trăiască împreună ; n-ar trebui să trăiască împreună. Și îți doresc, draga mea, din tot sufletul să te văd la casa ta,

făcîndu-i fericiţi pe ai tăi — pentru că nu există o femeie în Londra care să facă mai bine lucrul acesta.

— Nu sînt prea fericită în casa asta, răspunse ea, iar prostia mamei ar provoca şi un sfînt.

— Cu siguranţă. Nu vă potriviţi una cu alta. Mama a făcut o mare greşeală în tinereţe — sau poate că Natura a fost de vină, în cazul tău ? N-ar fi trebuit să te dea la şcoală. N-ar fi trebuit să fii educată pentru a deveni domnişoara intelectuală, rafinată, de acum, înconjurată, după cum foarte bine se poate vedea, de oameni mai prejos de inteligenţa şi cultura ta. Locul tău ar fi în cele mai strălucitoare cercuri, în centrul atenţiei, nu pe locul al doilea în oricare societate. Te-am studiat cu atenţie, Blanche. Eşti ambiţioasă, iar menirea ta este să porunceşti. Ar trebui să străluceşti şi nu vei putea străluci niciodată în această casă, ştiu. Sper că într-o zi te voi vedea în alta, mai fericită şi stăpînă.

— Unde este Prinţul şi unde este palatul, domnule maior, întrebă Silfida, ridicînd din umerii ei mici şi privindu-l dispreţuitoare. Sînt gata. Însă pe lumea asta nu mai există romanţe şi nici dragoste adevărată.

— Aşa este, răspunse maiorul pe tonul cel mai simplu şi mai sentimental de care era în stare.

— Nu pentru că mă pricep la aşa ceva, continuă Blanche, plecînd privirea în jos, dar am citit şi eu în romane.

— Bineînţeles că nu, strigă maiorul. De unde să ştii, dragă domnişoară ? Romanele nu sînt adevărate, după cum ai remarcat foarte bine şi nu mai există sentimente sincere pe lumea asta. Doamne, cum aş vrea să fiu tînăr ca nepotul meu !

— Şi, continuă Blanche, melancolică, ce sînt oare bărbaţii pe care-i vedem la baluri în fiecare seară ? Nişte soldaţi dansatori, funcţionari fără nici un ban de la vistieria regală, prostănacii ! Dacă aş avea averea fratelui meu, aş putea avea o casă ca aceea pe care mi-o promiţi dumneata, dar cu numele meu şi cu mijloacele mele modeste, la cine să ridic ochii ? Un preot de ţară sau un avocat cu birourile pe o străduţă lîngă Russell Square sau un căpitan dintr-un regiment de dragoni, care să vină beat de la popotă şi mirosind a tutun ca Sir Francis Clavering ? Aşa sîntem noi, fetele, destinate să ne sfîrşim viaţa. O, domnule maior,

sînt sătulă de Londra şi de baluri şi de filfizonii care nu ştiu decît să danseze şi de marile doamne insolente, care într-o zi ne cunosc iar în cealaltă ne întorc spatele — de întreaga lume. Mi-ar plăcea să o las baltă într-o bună zi şi să mă închid într-o mînăstire. Nu voi găsi niciodată pe cineva care să mă înţeleagă. Şi trăiesc aici la fel de singură în familia mea ca şi în societate, de parcă aş fi într-o celulă, încuiată pentru totdeauna. Aş vrea să fiu soră de caritate, să mă îmbolnăvesc de ciumă şi să mor. Aş vrea să scap de lumea asta. Nu sînt foarte bătrînă, am suferit însă atît de mult, am fost aşa dezamăgită ! Sînt nefericită, nefericită ! O, de-ar veni moartea să mă ia !

Acest discurs poate fi interpretat în felul următor : cu cîteva seri înainte, Lady Flamingo, o doamnă de vază, le ignorase total pe Lady Clavering şi pe domnişoara Amory. Aceasta mai era furioasă şi pentru că nu obţinuse o invitaţie la balul dat de Lady Drum. Era sfîrşitul sezonului şi nimeni n-o ceruse în căsătorie. Nu făcuse nici o senzaţie, ea, care era mult mai deşteaptă decît oricare din domnişoarele ce formau cercul ei intim. Dora care n-avea decît cinci mii, Flora care n-avea nimic şi Leonora care avea părul roşu, toate urmau să se mărite şi nimeni nu venise pentru Blanche Amory !

— Judeci foarte înţelept lumea şi poziţia ta în societate, dragă domnişoară Blanche, răspunse maiorul. După cum spui, prinţul nu se însoară dacă prinţesa n-are o avere considerabilă sau nu e o persoană de rangul său. Tinerii din familiile bune se căsătoresc tot în familiile bune. Dacă n-au avere, au puterea braţelor cu care să-şi facă loc în lume, ceea ce e destul de bine. O fată cu averea ta nu are cum să spere la o partidă prea izbutită. Dar o fată cu inteligenţa ta, cu talentul tău admirabil şi cu manierele tale excelente, avînd un soţ deştept alături, poate dobîndi orice loc în lume. Devenim din ce în ce mai democraţi. Talentul concurează cu originea şi bogăţia. Iar un bărbat deştept, avînd alături o soţie deşteaptă, poate ocupa poziţia care-i place.

Domnişoara Amory nu înţelegea cîtuşi de puţin la ce se referea maiorul. Poate că îşi făcea toate socotelile în sinea ei şi se întreba dacă nu cumva este peţitorul unui fost admirator al ei. Să fie vorba de Pen ? Nu, e imposibil. Pen

fusese politicos, dar nimic mai mult. De aceea îl întrebă rîzînd :

— Cine este bărbatul acesta deştept şi cînd mi-l vei aduce, domnule maior ? Mor de nerăbdare să-l văd.

În acest moment un servitor deschise uşa anunţîndu-l pe Harry Foker, la auzul cărui nume şi la apariţia căruia, atît tînăra doamnă cît şi domnul, au izbucnit în rîs.

— Nu acesta este omul, răspunse maiorul Pendennis. El e logodit cu verişoara lui, fiica lordului Gravesend. La revedere, scumpa mea domnişoară Amory.

Devenea Pen tot mai monden ? Este interzis ca un om să dobîndească experienţa lumii şi s-o treacă în contul său ? El spunea că îmbătrîneşte foarte repede. Cum ne formează şi ne schimbă oraşul ăsta ! i-a spus el odată lui Warrington. Fiecare dintre ei se întorsese acasă după ce se distrase toată seara. Pen îşi fuma pipa şi îi relata amicului său, după cum îi era obiceiul, observaţiile şi întîmplările din seara care tocmai trecuse.

— Cît de mult m-am schimbat, spunea el, din băiatul simplu de la Fairoaks a cărui inimă era mai-mai să se rupă de atîta iubire ! Lady Mirabel a dat o recepţie astă-seară, la care a fost atît de gravă şi la locul ei de parcă s-ar fi născut Ducesă şi n-ar fi văzut niciodată cum arată o mansardă. Mi-a făcut onoarea unei conversaţii şi mi-a vorbit destul de frumos despre „Walter Lorraine".

— Cîtă condescendenţă, interveni Warrington.

— Nu-i aşa ? făcu Pen, simplu, la care celălalt izbucni în rîs după cum îi era obiceiul.

— E posibil ca cineva să-şi imagineze că poate vorbi de sus cu eminentul autor al lui „Walter Lorraine" ?

— Tu rîzi de noi amîndoi, spuse Pen, roşind puţin. Ajungeam eu şi la asta. Mi-a spus că n-a citit cartea (de altfel cred că n-a citit o carte în viaţa ei) dar că Lady Rockminster o citise iar Ducesa de Connaught consideră că este o carte foarte deşteaptă. „În cazul acesta", i-am spus, „pot să mor fericit. A le mulţumi pe aceste două doamne fusese marele ţel al vieţii mele ; avînd aprobarea lor n-are nici un rost să mai umblu după alta". Lady Mirabel m-a privit solemn cu ochii ei minunaţi, a exclamat „O, într-adevăr !" de parcă m-ar fi înţeles, apoi m-a în-

trebat dacă fusesem marţi la Ducesă, iar cînd am spus „Nu" şi-a exprimat speranţa că mă va întîlni acolo, că trebuie să încerc să ajung acolo, că toată lumea merge acolo — toată lumea care face parte din societate ; apoi am discutat despre noul ambasador din Timbuctoo, care este mai bun decît predecesorul său. Mi-a mai spus cum Lady Mary Billington este pe punctul de a se căsători cu un cleric nu tocmai de rangul ei, că Lordul şi Lady Ringdove au început să se certe, la numai trei luni de la căsătorie, din pricina lui Tom Pouter, din „Regimentul Albastru", vărul doamnei, şi aşa mai departe. Atît de serioasă era femeia asta, încît ai fi putut să-ţi închipui că s-a născut într-un palat şi că tot timpul vieţii ei a locuit în Belgrave Square.

— Iar tu, presupun că te-ai descurcat foarte bine în conversaţie ca descendent al contelui, tatăl tău şi moştenitor al castelului de la Fairoaks, interveni din nou Warrington. Da, mi-aduc aminte că am citit în ziare de festivităţile care au avut loc la majoratul tău. Contesa a oferit o strălucitoare recepţie nobilimii din jur, iar servitorii au fost ospătaţi în bucătărie cu o pulpă de berbec şi un litru de bere. Resturile banchetului au fost împărţite săracilor din sat, iar intrarea în parc a fost iluminată pînă cînd bătrînul John a stins lumînarea, ducîndu-se la culcare.

— Mama nu e contesă, deşi are sînge ales în vine. Dar simplă cum e ea, n-am văzut o contesă mai nobilă decît mama, domnule George. Iar dacă treci pe la Castelul Fairoaks le vei putea aprecia singur pe ea şi pe verişoara mea. Nu sînt chiar aşa de spirituale ca femeile din Londra, dar cu siguranţă că sînt la fel de bine-crescute. Gîndurile femeilor de la ţară sînt îndreptate spre alte lucruri decît acelea care le preocupă pe doamnele tale din Londra. La ţară o femeie are gospodăria ei şi săracii ei, zilele lungi, calme, serile la fel de lungi şi de calme.

— Afurisit de lungi, exclamă Warrington, şi mult prea calme ! Le-am încercat.

— Monotonia acestei existenţe, trebuie să fie, pînă la un punct, melancolie — ca melodia unei balade lungi, altfel armonia ei gravă şi dulce, tristă şi tandră, ar fi de nesuportat. Singurătatea femeilor de la ţară le face în mod necesar delicate şi sentimentale. Duc o viaţă a îndatoririlor calme, a rutinei constante şi reveriei mistice — un fel de

călugărițe, în sensul mai larg al cuvîntului — prea multă veselie și rîs ar distona cu liniștea lor aproape sacră și ar fi la fel de nepotrivite ca într-o biserică.

— Unde te duci să dormi în timpul predicii ? făcu Warrington.

— Ești un misogin declarat și urăști sexul opus pentru că, probabil, îl cunoști atît de puțin, cu aerul unei considerabile mulțumiri de sine. Dacă nu-ți plac femeile de la țară pentru că sînt prea încete, de bună seamă că femeile din Londra trebuie să fie destul de vioaie pentru tine. Ritmul de viață al orașului este extrem de rapid. Mă mir cum de îi pot rezista oamenii, fie ei bărbați sau femei. Alege o femeie din înalta societate ; urmărește-i evoluția pe parcursul unui sezon. Te întrebi cum de supraviețuiește ? Cade într-un somn adînc la sfîrșitul lui august și zace astfel pînă la primăvara următoare ? Deloc. Iese în lume în fiecare seară și își supraveghează fiicele de măritat care dansează pînă seara tîrziu. Foarte probabil că acasă mai are și copii mici cărora le oferă exemplul și afecțiunea sa, supraveghind micul dejun, lecțiile de religie, muzică și franceză, sau friptura de berbec de la ora unu ; trebuie să viziteze mai multe doamne de condiția sa, fie în particular, fie oficial (ca membră în Comitete de caritate, Comitete pentru organizarea balurilor, Comitete ale emigranților), achitîndu-se astfel de nu știu cîte îndatoriri din statutul de existență al femeii britanice. Precis că mai are în program și vizitarea săracilor ; conversează cu preotul despre supă sau flanelă, ori despre educarea adecvată, din punct de vedere religios, a parohiei, iar dacă locuiește în anumite cartiere, asistă și la o slujbă de dimineață. Are de citit ziarele și trebuie să știe, cel puțin, ce propuneri face partidul soțului ei pentru a putea conversa cu vecinul ei la cină. Este un adevăr de necontestat că citește fiecare carte care iese de sub tipar, deoarece poate comenta cu destulă competență toate noutățile pe care, dealtfel, le poți vedea pe masa din salonul ei. Mai mult : are în grijă și întreținerea casei ; cum s-o scoată la capăt, cum să facă în așa fel ca nota de plată de la modistă, pentru fiica ei, să nu pară prea exagerată tatălui și stăpînului-plătitor al familiei. Să taie, în taină, cîte un mic articol de pe lista de cheltuieli și să-l trimită, sub forma unei bancnote, băieților aflați la colegiu

sau pe mare. Să stăvilească navala negustorilor și erorilor financiare ale menajerei. Să interzică servitorilor să se certe între ei și să țină totul în ordine. La toate acestea se adaugă și o preferință secretă pentru o anumită artă sau știință, modelează în lut, face experiențe chimice sau cîntă, în particular, la violoncel. Și îți spun fără exagerare că multe doamne din Londra fac aceste lucruri și te pomenești că ai în față un personaj de care strămoșii noștri nici n-au auzit și care aparține cu totul epocii noastre și acestei perioade de civilizație. Doamne Sfinte ! cît de repede trăim și îmbătrînim ! În nouă luni domnul Panton face un ananas să crească mare cît o valiză. Cu ani în urmă, un ananas mic avea nevoie de trei ani ca să ajungă la maturitate. La fel este și cu rasa omenească. Hoiaper — cum se spune la ananas în limba greacă, Warrington ?

— Stai, fie-ți milă ! Termină cu engleza înainte de a trece la greacă, strigă Warrington rîzînd. Niciodată nu te-am auzit ținînd un discurs atît de lung și nici nu mi-am dat seama că ai pătruns atît de adînc în misterul feminin. Cine te-a învățat toate astea ? În al cui budoar ai tras cu ochiul în timp ce eu îmi fumam pipa sau citeam întins pe patul meu de paie ?

— Tu stai pe mal, bătrîne, mulțumit să privești valurile frămîntate de vînturi și strădaniile celor aflați pe mare. Eu mă aflu în mijlocul vîrtejului și, pe cinstea mea, îmi place. Cît de repede înaintăm, nu-i așa ? Puternici și slabi, bătrîni și tineri, ulcioare de metal și ulcioare de pămînt ; bărcuța de porțelan plutește veselă pînă cînd vaporul cel mare, de bronz, o izbește și o scufundă. Hei, *vogue la galère !* [1] Vezi un om scufundîndu-se în timpul cursei și-i spui la revedere. Iată-l ! s-a scufundat, numai, pe sub picioarele altuia și iese din nou la suprafață agitîndu-și buletinul de votare, luptîndu-se să ajungă tot mai departe. Hei, *vogue la galère !* E un sport frumos, Warrington, nu trebuie neapărat să cîștigi, ci numai să joci.

— Bine, dă-i drumul și cîștigă, tinere. Eu o să țin scorul, spuse Warrington, privindu-l pe înflăcăratul băiat cu o plăcere aproape părintească. Un om generos joacă pen-

[1] Las-o în voia soartei — Fie ce-o fi ! (fr.)

tru jocul în sine, altul e interesat doar de răsplată ; un om bătrîn, demodat, stă alături şi-şi fumează pipa netulburat, în timp ce Jack şi Tom se bat pe ring.

— De ce nu intri şi tu, George, să joci o partidă de box? Eşti destul de mare şi destul de puternic. Bătrîne, faci cît zece ca mine.

— Tu nu eşti chiar atît de înalt ca Goliat, asta e sigur, răspunse celălalt rîzînd aspru şi tandru în acelaşi timp. Cît despre mine, sînt scos din luptă. Am primit o lovitură fatală în tinereţe. Poate că într-o zi am să-ţi povestesc. Şi tu poţi să-ţi întîlneşti maestrul. Nu fii prea nerăbdător, prea încrezător sau prea monden, băiete.

Oare Pendennis devenea prea monden, sau nu mai vedea lumea ? Sau şi una şi alta ? Oare greşeşte un om prea mult pentru că este pur şi simplu om ? Cine e mai rezonabil şi-şi face datoria mai bine ; cel care se ţine departe de lupta vieţii, contemplînd-o calm, sau cel ce coboară pe pămînt şi ia parte la competiţie ?

— Numai acel filozof, spunea el, a deţinut un loc de frunte printre conducătorii lumii şi s-a bucurat din plin de tot ce i-a dat aceasta, rang, bogăţii, renume şi plăceri, care a părăsit cu inima istovită lumea, spunînd că totul este deşertăciune şi persecuţie a spiritului. Mulţi dintre acei învăţaţi pe care îi venerăm şi care coboară din trăsură şi se instalează pe scaunul lor sculptat din catedrală, îşi tremură dantelele pe perna de catifea strigînd că întreaga luptă este blestemată, iar mersurile lumii sînt diavoleşti. Mulţi mistici cu mustrări de conştiinţă fug de lume şi se închid între zidurile unei mînăstiri (reale sau spirituale) de unde nu pot să privească decît cerul sub care nu se află nici odihnă nici bine. Dar pămîntul pe care stau picioarele noastre, este opera aceleiaşi puteri ca şi incomensurabilul albastru de sus, unde se află viitorul pe care îl vom cerceta. Acela care a hărăzit munca drept o condiţie a vieţii, a hărăzit mizeria, boala, sărăcia, eşecul, succesul ; i-a hărăzit acestuia un loc de frunte, iar celuilalt o luptă anonimă cu mulţimea ; aceluia o cădere ruşinoasă, un mădular paralizat sau un accident brusc, fiecăruia cîte ceva de lucru pe pămîntul pe care se află, pînă va trece dedesubt.

În timp ce vorbeau, zorile pătrundeau luminoase prin ferestrele camerei, iar Pen le deschise pentru a respira aerul proaspăt al dimineţii.

— Priveşte, George, priveşte şi-ai să vezi soarele răsărind. El îl vede pe truditor în drum spre ogor, pe fata care coase cu acul ei amărît, pe avocat la masa de lucru, frumuseţea zîmbind în somn, cu capul pe pernă, în zori, chefliul istovit îndreptîndu-se spre pat, bolnavul înfierbîntat frămîntîndu-se, doctorul veghind durerile mamei şi copilul care va veni pe lume, care se va naşte şi va lua parte la suferinţă şi la luptă, lacrimi şi rîs, crimă, remuşcări, dragoste, nebunie, durere, odihnă.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI CINCILEA

Partenerii domnişoarei Amory

Nobilul Henry Foker pe care l-am scăpat din vedere în ultimele pagini, a fost ocupat aşa cum şi trebuie să fie un om constant ca el, lăsîndu-se pradă şi dînd frîu liber pasiunii sale devastatoare.

Îi era dor de Blanche şi blestema soarta care îi separase. Cînd familia Lordului Gravesend s-a retras la ţară, lăsînd mandat de reprezentare venerabilului lord Bagwig, Harry tot a mai rămas tînjind în Londra, de bună seamă că nu de dragul verişoarei Ann, cu care era logodit şi care, la rîndul ei, nu-i simţea deloc lipsa. Oriunde mergea domnişoara Clavering, tînărul îndrăgostit o urmărea. Şi, fiind conştient că logodna lui cu verişoara era cunoscută de toată lumea, se vedea obligat să facă un mister din pasiunea lui, ascunzînd-o în inimă, încît este de mirare că n-a explodat într-o bună zi din pricina misteriosului secret, pierind de forţa şocului.

Într-o seară frumoasă de iunie, avusese loc o recepţie nemaipomenită la palatul Gaunt, iar ziarele de a doua zi conţineau aproape două coloane cuprinzînd, fără nici o excepţie numele nobililor şi tuturor aristocraţilor care fuseseră onoraţi cu invitaţii la bal. Printre oaspeţi se numă-

rau Sir Francis Clavering, Lady Clavering și domnișoara Amory, pentru care neobositul maior Pendennis, procurase o invitație, precum și cei doi tineri, prietenii noștri Arthur și Harry. Fiecare și-a dat toată silința, dansînd cît mai mult cu Blanche Amory, iar vrednicul maior s-a ocupat personal de Lady Clavering, avînd grijă să o prezinte în acea aripă a palatului unde Înălțimea Sa s-a distins în mod deosebit, adică în sala rezervată gustărilor unde, printre Tițian și Giorgione sau portrete ale familiei regale, de Vandyke și Reynolds, uriașe platouri de argint și de aur, piramide de flori mari și constelații de lumînări de ceară — fără a se ține seama de cheltuială — s-a servit toată noaptea masa. Nu ne-ar sta bine dacă am spune cîtă înghețată, cîte jeleuri, salate, pateuri, cîtă mazăre și cîte boabe de struguri, cîte cești de ceai și cîte cupe de șampanie a ingerat Lady Clavering. Cît de mult a suferit maiorul însoțind-o pe cinstita femeie, chemînd chelnerii solemni și chelnerițele drăguțe și satisfăcînd feluritele dorințe ale doamnei cu o admirabilă răbdare, nu știa nimeni ; el n-a mărturisit niciodată. Niciodată nu și-a permis ca suferința să i se citească pe chip, servindu-i doamnei, cu o amabilitate constantă, fel după fel.

Domnul Wagg a numărat toate felurile din care s-a servit Lady Clavering atîta timp cît a fost în stare să numere, dar, tratîndu-se el însuși cu șampanie toată seara și fără să aibă vreo reținere, capacitatea sa de a socoti nu mai putea fi luată în considerație la sfîrșitul petrecerii. Oricum, i-a recomandat domnului Honeyman, doctorul personal al Marchizei de Steyne, să aibă grijă de Lady Clavering și a doua zi să-i facă o vizită în care să se informeze despre starea sănătății ei.

Sir Francis Clavering și-a făcut apariția și s-a strecurat un timp prin magnifica sală. Dar societatea și splendoarea întîlnite aci nu erau pe gustul său și, după ce a deșertat două-trei pahare cu vin la bufet, a părăsit palatul pentru a merge undeva, aproape de Jermyn Street, unde amicii săi. Loder, Punter, micul Moss Abrams și căpitanul Skewball erau strînși în jurul familiarei mese verzi. Zăngănitul zarurilor și conversația lor agreabilă a încălzit spiritul lui Sir Francis pînă la punctul obișnuit al unei jalnice ilarități.

Domnul Pynsent, care o invitase la dans pe domnișoara Amory, tocmai se pregătea să-i ceară încă un dans, dar, deoarece schimbase cîteva priviri încruntate de recunoaștere cu domnul Arthur Pendennis în sala de dans, acesta din urmă s-a ridicat și a solicitat-o pe domnișoara Amory drept parteneră, la care Pynsent, mușcîndu-și buzele și privindu-l sălbatic, s-a retras cu o plecăciune adîncă. Sînt unii oameni care totdeauna stau în drumul altora ; Pynsent și Pen aveau această părere unul despre celălalt și se considerau unul pe celălalt ca atare.

— Ce prostănac provincial, înfumurat și afurisit mai e și ăsta, gîndea unul dintre ei. Pentru că a scris un roman de două parale, umblă cu nasul pe sus. Cîteva picioare în spate i-ar scoate fumurile din cap.

— Ce idiot impertinent e omul ăsta, îi spunea celălalt partenerei sale. Sufletul său este în Downing Street. Cravata lui e făcută din scufia unui prostănac. Are părul ca nisipul, picioarele ca niște bețe. În loc de suflet are panglici și ceară de sigilat. Chiar și în leagăn a fost un îngîmfat. N-a rîs decît de trei ori de cînd s-a născut, la aceeași glumă răsuflată, spusă de șeful său. Îmi place omul ăsta, domnișoară Amory, tot așa cum îmi place carnea de vițel fiartă, rece.

La care, bineînțeles, Blanche a remarcat că domnul Pendennis este un răutăcios, un *méchant*, demn de tot disprețul și se întreba ce va spune despre *ea* cînd îi va întoarce spatele.

— Să spun ! Voi spune că ai cel mai frumos chip și cea mai subțire talie din lume, Blanche — adică, vreau să spun, domnișoară Amory. Încă unul ; muzica asta ar face și pe un prefect să danseze.

— Ai renunțat să te mai dai peste cap cînd valsezi ? întrebă Blanche, privindu-și curajoasă partenerul în ochi.

— Omul cade și se ridică în viață, Blanche ; știi că așa îți spuneam cîndva, și este cel mai frumos nume de pe lumea asta. Și apoi, am mai exersat și eu de atunci.

— Și cu un număr mare de partenere, presupun, răspunse Blanche cu un suspin prefăcut și ridicînd din umeri.

Adevărul este că domnul Pen exersase foarte mult în acești ani și, fără îndoială, ajunsese să danseze bine.

Dacă Pendennis fusese cam impertinent în această conversaţie, Foker, la rîndul său, atît de sincer şi comunicativ în cele mai multe situaţii, a fost tăcut şi melancolic atunci cînd a dansat cu Blanche Amory. Să-i cuprindă talia zveltă era un extaz ; să plutească în jurul sălii cu ea, era un delir. Dar să-i vorbească... oare ce i-ar putea spune, care să fie la înăiţimea ei ? Ce perlă de conversaţie îi putea oferi, care să fie potrivită pentru această Regină a dragostei şi spiritului care se numea Blanche ? De fapt, ea conducea conversaţia în compania acestui partener orbit de dragoste. Ea l-a întrebat ce mai face drăgălaşul său ponei, ea l-a privit şi i-a mulţumit cu atîta gingăşie şi părere de rău, ea a refuzat poneiul cu un suspin delicat cînd el i l-a oferit.

— Eu n-am pe nimeni cu care să ies la plimbare. Mama e timidă şi nu-i şade bine pe cal. Sir Francis nu iese niciodată cu mine. Mă iubeşte ca pe o... ca pe o fiică vitregă. O, ce minunat trebuie să fie cînd ai un tată — un tată, domnule Foker !

— Da, foarte, răspunse Harry care se bucura de această binecuvîntare, foarte calmă. La acest răspuns, uitînd de aerul sentimental pe care şi-l luase ceva mai înainte, ochii ei cenuşii l-au privit pe Foker cu o asemenea sclipire şmecherească, încît amîndoi au izbucnit în rîs, iar Harry, fericit şi în apele lui, a început s-o întreţină cu o infinită varietate de trăncăneli inocente — conversaţia lui Foker cel bun, cumsecade şi simplu, presărată cu expresii pe care în nici un caz nu le veţi găsi în dicţionare, legată de propriile lui păţanii, şi de cai sau de alte lucruri dragi şi însemnate pentru el ; remarci cu privire la persoanele din sala de dans care tocmai treceau prin faţa lor şi despre a căror înfăţişare şi fire domnul Harry vorbea cu o libertate neprefăcută şi un umor considerabil.

Blanche era aceea care, cînd conversaţia lîncezea, iar modestia tînărului revenea şi punea stăpînire pe el, ştia cum să-şi reanimeze partenerul, întrebîndu-l despre Logwood, dacă este frumos pe acolo, dacă-i place să vîneze şi dacă este de acord cu femeile care practică acest sport (ea fiind gata să spună că adoră vînătoarea). Dar domnul Foker exprimîndu-şi dezacordul cu femeile sportive şi arătîndu-i-o pe Lady Bullfinch care tocmai trecea pe lîngă ei, ca o „naşă de cai" pe care o văzuse la pîndă cu ţigara în

gură, Blanche a declarat și ea că detestă asemenea preocupări, spunînd că tremură la gîndul că ar vedea o vulpiță mică și scumpă ucisă, iar Foker a rîs și a continuat să vorbească cu o vigoare și grație sporită.

La sfîrșitul valsului — ultimul lor vals din seara aceea, Blanche l-a întrebat despre Drummington și casa de acolo. E frumoasă ? După cîte auzise ea, verișoarele lui sînt foarte înstărite. Îl cunoscuse pe Lordul Erith. Dar care dintre ele este favorita ? Lady Ann, desigur. Se vede în ochii și pe obrajii lui îmbujorați. Păcat că a obosit de atîta dans, trebuia să se ducă la mama ei. Și, fără nici o altă explicație, a sărit ca un arc de la brațul lui Harry Foker, prinzîndu-se de al lui Pen, care umbla de colo pînă colo prin sală și a spus din nou : „Mama, mama — du-mă la mama, dragă domnule Pendennis", străpungîndu-l însă cu săgețile ochilor ei pe Harry.

Lordul Steyne, cu ordinul jartierei prins pe piept, chel, cu ochii strălucitori și perciunii roșii încadrîndu-i chipul, totdeauna impunător în ocazii oficiale, a impresionat-o teribil pe Lady Clavering atunci cînd i s-a prezentat, la rugămintea îndatoritorului maior Pendennis. Cu mîinile sale albe și regale i-a oferit distinsei doamne un pahar de vin, i-a spus că auzise de fiica ei încîntătoare, cerînd permisiunea să-i fie prezentat. Acesta este momentul în care a apărut domnul Arthur Pendennis cu domnișoara de braț.

Pairul făcu o plecăciune adîncă, iar Blanche cea mai izbutită reverență din cîte s-au văzut. Înălțimea Sa îi întinse mîna domnului Arthur Pendennis, spunîndu-i că i-a citit cartea, care este foarte primejdioasă dar și inteligentă; o întrebă pe domnișoara Blanche dacă a citit-o. La aceasta, Pen tresare și roșește. E bine, Blanche este una dintre eroinele romanului. Blanche, cu părul negru și puțin schimbată, este Neaera lui Walter Lorraine.

Blanche a citit-o; jocul ochilor ei exprimă admirația și extazul în fața capodoperei. Piesa fiind interpretată, Marchizul de Steyne face alte două plecăciuni în fața mamei și a fiicei, după care se ocupă de alți participanți la splendida petrecere.

Mama și fiica și-au exprimat fără nici o rezervă admirația pentru nobilul Marchiz, de îndată ce spatele său lat s-a întors către ele. „A spus că alcătuiesc un cuplu foarte

drăguț", a șoptit maiorul doamnei Clavering. Chiar așa a spus ? Mama era de aceeași părere și atît de flatată de onoarea care tocmai i-a fost acordată dar și din cauza altor evenimente amețitoare ale serii, încît buna ei dispoziție nu mai cunoștea hotare. Rîdea, tresărea, îi făcea semne pline de înțelesuri lui Pen, îi bătea cu evantaiul pe braț pe toți trei: Pen, Blanche și Maiorul ; mulțumirea ei era nemărginită, iar metoda ei de a-și arăta bucuria, la fel de expansivă.

Cînd invitații coborau marea scară a Palatului Gaunt, ziua se zărea limpede pe deasupra copacilor negri din piață. Cerul era tivit cu roz, iar obrajii unora dintre participanții la bal erau, vai, atît de palizi ! Admirabilul și devotatul maior, care ceasuri întregi stătuse lîngă Lady Clavering, hrănindu-i trupul numai cu bunătăți și auzul cu tot ce este mai drăguț și mai măgulitor, în ce hal arăta ! Cearcănele din jurul ochilor săi erau pămîntii ; ochii semănau cu ouăle de nagît din care gustaseră și Lady Clavering și Blanche. Ridurile care-i brăzdau fața bătrînă păreau adevărate răni, iar o barbă argintie, ca roua de dimineață, îi strălucea pe obraji și de-a lungul cotleților vopsiți, acum într-o stare jalnică.

Iată-l îndurînd, cu o admirabilă răbdare, fără să se plîngă, o agonie mută ; știind că oamenii pot să-i vadă fața răvășită, tot așa cum și el putea să-și dea seama de starea celorlalți bărbați și femei de vîrsta lui, dorind să se odihnească ore întregi, conștient că mîncarea nu-i face bine și totuși nevoit să mănînce puțin pentru a nu o indispune pe Lady Clavering, simțind împunsăturile reumatismului în spate și în genunchi, picioarele obosite arzîndu-i, pur și simplu, în ghetele lustruite. O, atît de obosit, atît de obosit și tînjind după un pat ! Dacă omul care luptă cu greutățile și apoi le biruie cu vitejie, este demn de toată admirația, atunci puterea în ale cărei temple se închina maiorul, trebuie să fi aprobat martiriul acestuia. Oamenii suferă pentru o cauză sau alta ; negrii în slujba lui Mumbo Jumbo se tatuează și se împung cu fiare înroșite în foc, fără nici o ezitare, iar preoții lui Baal se înjunghie și sîngerează de bună voie. Voi, cei care puteți sfărîma idolii, faceți-o cu tot curajul, dar nu fiți prea aspri cu idolatrii care venerează cel mai de preț lucru pe care-l cunosc !

Cei doi membri ai familiei Pendennis au așteptat împreună cu Lady Clavering și fiica ei pînă cînd a fost anunțată trăsura acestora, iar martiriul bătrînului putem spune că a luat sfîrșit deoarece buna doamnă a insistat să-l conducă pe maior acasă, în Bury Street. Așadar, maiorul a luat loc pe bancheta din spate, schițînd o reverență sau două, rostind un discurs de mulțumire, politicos pînă în ultimul moment, hotărît să-și facă, pînă la capăt, datoria. Lady Clavering a agitat mînuța ei grăsuță în semn de bun rămas adresat lui Arthur și lui Harry, iar Blanche le-a zîmbit languros celor doi tineri, întrebîndu-se dacă nu arată prea trasă la față și verzuie sub gluga ei de culoarea trandafirului și dacă din cauza oglinzilor din palat sau a oboselii i se păruse că e atît de palidă.

Poate că Arthur văzuse foarte bine cît de palidă arăta Blanche, dar n-a atribuit această particularitate a chipului ei calității oglinzilor sau vreunui defect de vedere. Tînărul nostru umblat prin lume știa să-și folosească ochii foarte bine și putea să vadă chipul ei așa cum îl făcuse natura. Dar în ce-l privește pe bietul Foker, acesta emana o lumină care-l orbea și nu putea distinge la Blanche mai multe neajunsuri decît la soarele care acum strălucea deasupra acoperișurilor caselor învecinate. Printre alte proaste obiceiuri londoneze pe care Pen le dobîndise, cititorul moralist va observa, de bună seamă, că venea acasă la ore nepotrivite și de multe ori se întindea pe pat, istovit, la ceasul cînd cetățenii de la țară, mai la locul lor, se gîndesc să se scoale. Oamenii se obișnuiesc cu o oră sau cu alta. Editorii de ziare, negustorii din Covert Garden, vizitiii de noapte, vînzătorii de cafea, coșarii, domnii și doamnele din lumea bună și care frecventează balurile, sînt adesea destul de vioi la ora trei sau patru dimineața, cînd servitorii de rînd sforăie. Am arătat în capitolul precedent că Pen, în această perioadă, se afla într-o stare de spirit foarte vioaie, plăcîndu-i să-și fumeze trabucul în liniște și să vorbească fără grijă.

Foker și Pen au plecat împreună, permițîndu-și ambele libertățile mai sus pomenite. Mai precis, Pen vorbea, iar Foker arăta de parcă ar fi vrut să spună ceva. Pen era sarcastic și înfumurat după ce-și petrecuse noaptea în compania unor oameni de vază și nu se putea abține să nu imite

aerele pe care şi le dădeau aceştia, sau modul cum vorbeau; şi avînd cea mai sprinţară imaginaţie, foarte uşor ajungea să se creadă el însuşi o persoană extrem de importantă. Pălăvrăgea întruna şi-i ataca mereu cînd pe unul, cînd pe altul. Făcea haz de franceza plină de greşeli pe care lady John Turnbull o introducea în toate conversaţiile ei, deşi toată lumea rîdea ironic ; se distra pe seama extraordinarului costum purtat de doamna Slack Roper şi a bijuteriilor ei false, îşi bătea joc de filfizonii bătrîni şi tineri. Dar de cine nu rîdea el ?

— Împungi pe toată lumea, Pen. Ai devenit răutăcios, ăsta-i adevărul, spuse Foker. Acum, după ce te-ai legat de peruca galbenă a lui Bloundell, de cea neagră a lui Colchicum, de ce nu te ocupi şi de una castanie ? Ştii la cine mă refer. Se află în trăsură cu Lady Clavering.

— Sub pălăria unchiului meu ? Unchiul meu este un martir, Foker. Unchiul meu a avut de îndeplinit îndatoriri chinuitoare toată noaptea. Îi place să se culce destul de devreme. Îl doare capul îngrozitor dacă pierde noaptea şi mănîncă. Totdeauna îl supără guta dacă merge prea mult sau stă prea mult în picioare la un bal. N-a dormit, a stat în picioare, a mîncat. De dragul meu. Acum s-a dus acasă la migrena şi la guta lui. Cum să-mi bat joc de bietul bătrîn ? Pentru nimic în lume !

— Ce vrei să spui cînd afirmi că a făcut toate astea de dragul tău ? întrebă Foker, destul de îngrijorat.

— Băiete, poţi să păstrezi un secret, dacă ţi-l destăinui? strigă Pen, plin de voie bună. Eşti de bună credinţă ? Juri ? Vei fi tăcut şi vei asculta sau vei vorbi şi vei muri ? Şi, în timp ce vorbea, agitîndu-se într-o atitudine teatrală, absurdă, vizitiii din Piccadilly se minunau şi rîdeau de caraghioslîcurile celor doi filfizoni.

— Unde dracu' vrei s-ajungi ? întrebă din nou Foker, tot mai îngrijorat.

— Henry, prieten al copilăriei mele, continuă Pen pe acelaşi ton fără să observe agitaţia lui Foker, martor al primelor mele nebunii, slab la învăţătură fără să fii prost deloc — hai, nu roşi, Enrico, eşti destul de inteligent şi curajos şi bun, la dispoziţia prietenilor tăi. Dacă aş fi lovit de sărăcie, mi-aş descărca durerea la pieptul tău iubitor...

— Lasă, Pen, lasă, îl întrerupse Foker.

— Aşa aş face, Enrico, la pieptul tău, pe cămaşa ta de batist, lucrată de mîinile frumuseţii pentru a împodobi pieptul valorii. Află dar, prieten al copilăriei mele, că Arthur Pendennis, din Upper Temple, student la drept, simte că devine tot mai singur, că bătrîna grijă îi brăzdează fruntea, iar doamna chelie se ocupă de părul său. Ne oprim şi bem un strop de cafea la ghereta asta ? Pare aşa fierbinte şi bună. Uite la vizitiul acela cum suflă în ceaşcă! Nu vrei? Aristocratule ! Reiau povestirea. Înaintez în ani. Am al naibii de puţini bani. Mai vreau. Mă gîndesc să fac rost de bani şi să mă aranjez. Mă gîndesc să-mi fac un rost. Mă gîndesc să mă însor, băiete. Vreau să devin un om moral. O comportare demnă, un caracter fără cusur. O reputaţie bună în *quartier*, un venit modest, două servitoare şi un valet, o trăsură de ocazie în care să iasă doamna Pendennis, o casă lîngă parc pentru copii. Hei ! Ce spui ! Răspunde-i prietenului tău, tu, brav copil al berei. Pe toate butoaiele, te implor !

— Dar n-ai nici un ban, Pen, răspunse celălalt, încă destul de speriat.

— Eu n-am. Dar *ea* are. Îţi spun că mă aşteaptă grămezi de aur — nu ceea ce numeşti tu bani, tu care ai fost legănat în braţele luxului, ai avut culcuşul pe cereale şi ai băut fără grijă din o mie de butoaie de bere. Ce ştii tu despre bani ? Ceea ce pentru tine este sărăcie, pentru fiul unui spiţer amărît înseamnă splendoare. Tu nu poţi trăi fără un venit şi fără casele tale la oraş şi la ţară. O căsuţă cochetă pe undeva, departe de Belgravia, un cupeu pentru soţia mea, un bucătar priceput şi o sticlă de vin bun, din cînd în cînd, pentru prietenii mei ; iată strictul necesar cu care mă mulţumesc, Foker. (Aici Pendennis începu să vorbească serios, fără să-şi mai ia prietenul peste picior). Mă gîndesc foarte serios să-mi fac un rost şi să mă însor. Nimeni nu poate reuşi în lume fără ceva bani la spate. Trebuie să ai o bază de la care să pleci, înainte de a intra în scenă pentru rolul cel mare. Cine ştie dacă nu vreau şi eu să încerc, prietene ? Oameni mai proşti decît mine au cîştigat. Şi cum n-am suficient capital de la strămoşii mei, trebuie să capăt ceva de la soţia mea. Asta-i tot.

În timp ce discutau astfel sau, mai precis, în timp ce Pen vorbea cu toată sinceritatea sufletului său egoist ajunseseră pe Grosvenor Street. Dar Pen trebuie să fi fost mult prea ocupat cu propriile sale afaceri pentru a observa grija și interesul cu care-l urmărea vecinul său, pentru că a continuat :

— Nu mai sîntem copii, știi bine, Harry. A trecut vremea romanțelor. Nu ne mai însurăm din dragoste ci din calcul și pentru bani. De ce te însori cu vară-ta ? Pentru că e o fată drăguță, fiica unui conte, iar părinții tăi doresc acest lucru, și așa mai departe.

— Dar tu, Pendennis, nici tu nu ții prea mult la fata cu care vrei să te însori.

— *Commme ça,* răspunse Pen, ridicînd din umeri. Îmi place destul de mult. E destul de drăguță și destul de deșteaptă. Și are destui bani — asta-i chestia cea mare. Asta-i bună ! O cunoști, nu-i așa ? Am crezut că te-ai îndrăgostit de ea într-o seară, cînd luam masa cu mama ei. Este micuța Amory.

— Eu... mi-am închipuit, răspunse Foker. Dar ea te-a acceptat ?

— Nu tocmai, replică Arthur, cu un zîmbet plin de încredere, de parcă ar fi vrut să spună, „Nu trebuie decît s-o rog și vine imediat."

— A, nu tocmai ! făcu Foker și izbucni într-un rîs atît de înspăimîntător încît Pen, pentru prima dată, îl privi pe amicul său cu surprindere, speriat de paloarea chipului său.

— Dragul meu, ce-i cu tine ? Ți-e rău ? îl întrebă el, sincer îngrijorat.

— Crezi că din cauza șampaniei ? Nu de asta. Vino, vreau să-ți vorbesc un minut. Îți spun despre ce este vorba. Pentru Dumnezeu, trebuie să-i spun cuiva.

Ajunseră la ușa domnului Foker și, deschizînd-o, Harry își conduse prietenul în camerele lui, situate în partea din spate a casei, îndărătul sufrageriei unde bătrînul Foker își primea oaspeții, înconjurat de tablouri reprezentîndu-l pe el, pe soția, copilul călare pe un măgăruș și pe răposatul conte de Grovesend în roba de pair. Foker și Pen trecură de această cameră, închisă cu zăvoare ca de mormînt, intrînd în camerele tînărului. Raze de soare melancolice se jucau

prin încăpere, dînd galeriei de dansatoare şi nimfe de la operă tremurătoare străluciri.

— Ascultă ! Nu pot să nu-ţi spun, Pen, începu Foker. Din seara în care am mîncat la ei, o iubesc atît de mult pe fata asta încît o să mor dacă nu va fi a mea. Cîteodată simt că am să înnebunesc. Nu pot să suport, Pen. N-am putut să te ascult vorbind despre ea, spunînd că vrei să te însori cu ea numai pentru că are bani. Ah, Pen, nu ăsta este esenţialul în căsătorie. Pariez pe orice. Să vorbeşti despre bani şi despre fata asta e un... un... cum îi spune ? Ştii la ce mă refer. Nu sînt bun la discursuri... Este un sacrilegiu... Dacă ar accepta aş fi în stare de orice.

— Bietul de tine ! Nu cred că ar tenta-o, spuse Pen, privindu-şi prietenul cu înţelegere şi milă neprefăcută. Nu e ea făcută pentru dragoste şi o căsuţă romantică.

— Ar fi trebuit să fie Ducesă, ştiu bine şi mai ştiu că nu m-ar lua decît dacă i-aş asigura o poziţie foarte bună în societate, pentru că eu nu sînt bun de nimic. Nici deştept nu prea sînt, spuse Foker trist. Dac-aş avea toate diamantele pe care toate Ducesele şi Marchizele le-au purtat astă seară, crezi că nu i le-aş pune în poală ? Dar ce rost are să mai vorbim ? Sînt închiriat pentru o altă cursă. Asta mă omoară, Pen. Nu pot să scap. Chiar dac-aş muri şi tot n-aş scăpa. Şi, deşi verişoara mea e o fată drăguţă şi ţin foarte mult la ea, n-o cunoşteam pe Blanche cînd părinţii noştri au stabilit legătura dintre noi. Iar cînd te-am auzit vorbind despre situaţia ei, cînd ai spus că are bani de-ajuns pentru amîndoi, m-am gîndit că nu pentru bani, ci pentru că pur şi simplu îi place fata — de asta ar trebui să se însoare un bărbat. Uneori se însoară şi apoi descoperă că-i place mai mult altcineva. Atunci, toţi banii de pe lume nu-l vor face fericit. Uită-te la mine : am o grămadă de bani din butoaiele cu bere, cum spui tu. Tatăl meu s-a gîndit că-mi face un bine aranjînd să mă însor cu vărămea. Îţi spun că n-o să meargă. Iar cînd Lady Ann îşi va căpăta soţul, nu vom fi nici unul fericiţi, şi va avea cel mai amărît individ din oraş.

— Bietul de tine, spuse Pen, cu o generozitate destul de ieftină. Aş vrea să te pot ajuta. Nici nu m-am gîndit că-ţi place chiar aşa de mult Blanche. Crezi că te va ac-

cepta fără banii tăi ? Nu ! Crezi că tatăl tău va fi de acord să rupi logodna cu verişoara ta ? Îl cunoşti foarte bine şi ştii că mai degrabă te izgoneşte de-acasă decît să facă aşa ceva.

Nefericitul Foker a gemut un răspuns şi s-a aruncat pe canapea cu faţa în palme.

— Cît despre problema mea, continuă Pen, dacă mi-aş fi închipuit că problema ta este atît de serioasă, cel puţin nu te-aş fi făcut să suferi, alegîndu-te drept confident. Chestiunea mea nu este serioasă, în momentul de faţă. Nu i-am spus nici un cuvînt despre asta domnişoarei Amory. Poate nici nu m-ar fi acceptat. Numai că am discutat foarte mult cu unchiul, care spune că trebuie să mă însor în folosul meu. Sînt ambiţios şi sărac. Se pare că Lady Clavering îi va lăsa o grămadă de bani, iar Sir Francis poate fi făcut să... dar n-are importanţă restul. Nimic nu e stabilit, Harry. Peste puţină vreme va pleca din oraş. Îţi promit că n-o să-i vorbesc înainte de a pleca. Nu e nici o grabă. Dar să presupunem că te însori cu ea. Ţi-aduci aminte ce-ai spus chiar acum despre căsătorii şi despre nefericirea unui bărbat care nu ţine la soţia lui ? Ce fel de soţie vei avea tu, care să nu ţină la soţul ei ?

— Dar va ţine la mine, spuse Foker, de pe canapea. Adică... aşa cred. Aseară, doar, în timp ce dansam, mi-a spus...

— Ce ţi-a spus ? strigă Pen, sărind în picioare, cuprins de o mare mînie. Dar cunoscîndu-şi interesul mai bine decît Foker, începu să rîdă. Bine, bine, n-are importanţă ce ţi-a spus, Harry. Domnişoara Amory e o fată deşteaptă şi spune o mulţime de lucruri plăcute — ţie, poate mie şi cine mai ştie cui ? — Nimic nu e aranjat, bătrîne. Cel puţin, inima mea nu se va sparge dacă Blanche nu va fi a mea. Cîştig-o dacă poţi şi îţi doresc să te bucuri de ea. La revedere. Să nu te mai gîndeşti la ce ţi-am spus. Am fost cam nervos şi teribil de însetat în camerele acelea încinse şi cred că n-am pus destulă apă minerală în vin. Noapte bună ! Nu voi uita nici eu ce mi-ai spus. „Tăcere" e cuvîntul de ordine între noi doi. „Să fie o luptă cinstită, iar cel mai bun să cîştige", cum spunea Peter Crawby.

Acestea fiind zise, domnul Arthur Pendennis, privindu-l într-un mod bizar și cam amenințător pe tovarășul său, îi strînse mîna cu genul acela de cordialitate care ne amintește de comparația pe care tot el a făcut-o cu un meci de box ; este vorba de cordialitatea cu care domnul Bendigo strîngea mîna domnului Gaunt înainte de a se bate pentru centura de campion și două sute de lire pentru cîștigător. Foker răspunse la salutul prietenului său cu o privire imploratoare și o strîngere de mînă vrednică de toată mila și se cufundă iarăși între pernele de pe pat. Arthur, punîndu-și pălăria, ieși cu pași mari din casă, aproape răsturnînd-o pe servitoarea care spăla scara.

„Va să zică și el o vrea", își spunea Pen și constata în sinea lui cu o fatală acuitate a percepției și o nebunie infernală că durerile și chinurile prin care trecea inima cinstită a lui Faker îi dădeau curaj și îl îndîrjeau în cucerirea domnișoarei Blanche (dacă se poate numi cucerire ceea ce de fapt, n-a fost cucerire ci doar amuzament și cochetărie inutilă). „I-a spus ceva oare ? Poate că i-a dăruit perechea acestei flori", își spunea el, scoțînd din buzunar și răsucind între degete un boboc boțit, ofilit, care se moleșise de căldura și strălucirea serii. „Mă întreb cîți sînt aceia cărora le împarte micile ei doze de afecțiune. — Cocheta !" După care, aruncă floarea în șanț unde apa probabil c-a înviorat-o și de unde orice amator de trandafiri ar fi putut s-o ridice. Apoi, spunîndu-și că ziua este destul de luminoasă, iar trecătorii ar putea să se mire de barba lui nerasă și de cravata albă, modestul tînăr luă o trăsură și se îndreptă spre Temple.

Vai ! Acesta este băiatul care se ruga lîngă genunchii mamei sale numai cu cîțiva ani în urmă și pentru care la această oră a dimineții, ea se roagă, de bună seamă ? Filfizonul acesta egoist și palid să fie oare flăcăul care, nu de mult, era gata să renunțe la toate bunurile lumești, speranță, ambiție, șansă în viață, pentru dragostea lui ? Acesta este omul de care ești mîndru, bătrîne Pendennis ! Te lauzi că l-ai format și că l-ai readus pe pămînt din această absurdă romanță și nebunie. Văitîndu-te în pat, de durerile și reumatismele tale, te mulțumește gîndul că, pînă la urmă, băiatul va face ceva pentru a-și îmbunătăți poziția, iar familia Pendennis va ocupa un loc de frunte

în societate. Dar să fie el singurul care, în drumul său prin această viaţă întunecată, merge de bună voie, în mod fatal, aiurea, în timp ce adevărul natural şi dragostea care ar trebui să-i ilumineze calea sînt abia perceptibile în aerul otrăvit şi nu-l mai pot ajuta?

După plecarea lui Pen bietul Harry Foker s-a ridicat de pe canapea şi, scoţînd din haină (opera mamei sale, nasturi splendizi, broderie cum nu s-a mai văzut) un boboc de trandafir alb, a scos dintr-o cutie (de asemenea un cadou din partea mamei) o pereche de foarfece, a aranjat cu grijă tulpina florii şi, punînd-o într-un pahar cu apă de lîngă patul său, a căutat acolo refugiul de toate necazurile şi amintirile amare.

Trebuie să presupunem că Blanche Amory avusese mai mulţi trandafiri în buchetul ei ? De ce n-ar renunţa această fiinţă cumsecade la florile ei, încercînd să facă fericiţi cît mai mulţi parteneri ?

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI ŞASELEA

Monseigneur s'amuse [1]

Eforturile din seara trecută de la Palatul Gaunt s-au dovedit prea mult pentru maiorul Pendennis care, de îndată ce a putut să-şi mişte, fără nici o primejdie, trupul istovit, s-a transportat, gemînd, pînă la Buxton căutînd uşurare în apele tămăduitoare ale acestui loc. Parlamentul s-a dizolvat. Sir Francis Clavering a părăsit oraşul împreună cu familia sa, iar în scurtul interval de cîteva zile sau săptămîni care separă acest capitol de cel precedent, afacerile în legătură cu care l-am informat pe cititor n-au avansat. Din acel moment oraşul a rămas pustiu.

Ne aflăm la sfîrşit de sezon londonez. Vecinii lui Pen, avocaţii, au plecat în voiaj, iar prietenii săi mai de vază îşi luaseră paşapoartele pentru continent sau se grăbeau să-şi îngrijească sănătatea, ori să se distreze în ţinuturile

[1] Monseniorul se distrează (fr.).

mlăştinoase ale Scoţiei. Rar mai vedeai cîte o figură în dreptul ferestrelor boltite ale cluburilor sau pe trotuarele rămase acum pustii de pe Pall Mall. Uniformele roşii dispăruseră din faţa porţilor palatului ; negustorii din St. James se aflau în străinătate, distrîndu-se. Croitorii îşi lăsaseră mustăţile să crească şi plecaseră pe Rin. Cizmarii se aflau pe Ems ori la Baden, roşind cînd îşi întîlneau clientela în acele locuri de recreere şi înlăturîndu-şi creditorii din jurul meselor de joc. Preoţii de la catedrala St. James predicau unei săli pe jumătate plină în care nu se afla nici măcar un singur păcătos ca să merite osteneala. Fanfara din Kensington Gardens îşi încuiase instrumentele de alamă şi trompetele de argint. Numai cîteva balansoare şi şezlonguri se aflau pe malurile lacului din Hyde Park iar Clarence Bulbul, care fusese reţinut în oraş de îndatoririle sale de la Ministerul de Finanţe ce nu sufereau amînare, cînd şi-a făcut plimbarea de după amiază pe Rotten Row, a comparat singurătatea acestei străzi cu imensitatea deşertului arab, el însuşi considerîndu-se un beduin care-şi urmează drumul prin această solitudine prăfuită. Warrington îşi umpluse geamantanul cu tutun de Cavendish şi, după cum îi era obiceiul în vacanţe, se mutase în casa fratelui său din Norfolk. Pen a rămas singur în toate camerele deoarece acest om de lume nu putea părăsi metropola oricînd dorea ; de data aceasta fusese reţinut de problemele ziarului său, „Pall Mall Gazette" el preluînd funcţia de editor şi *chargé d'affaires* pe parcursul absenţei temporare a şefului, căpitanul Shandon, care se afla împreună cu familia la Boulogne sur Mer, localitate vestită pentru izvoarele sale atît de folositoare sănătăţii.

Deşi, după cum am mai văzut, domnul Pen se declarase a fi un om perfect *blasé* şi plictisit de viaţă, adevărul este că era încă un tînăr foarte sănătos, cu o poftă de mîncare grozavă pe care şi-o satisfăcea cu cea mai mare uşurare şi satisfacţie, cel puţin o dată pe zi, un om cu o permanentă dorinţă de a se afla în societatea cuiva, dovadă că îl putem numi oricum dar nu un mizantrop. Dacă nu se putea bucura de o masă îmbelşugată, se aşeza, cu egală satisfacţie, la una modestă ; dacă nu avea parte de compania unor persoane inteligente, de vază şi frumoase, se mulţumea cu oricine era la îndemînă, fiind la fel de fericit

într-o tavernă sau la bordul unui vapor de Greenwich, ori într-o scurtă escapadă spre Hampstead cu domnul Finucane, colegul său de la „Pall Mall Gazette", în vizită la teatrele de vară de dincolo de Tamisa ori la „Royal Garden" din Vauxhall unde era prieten cu marele Simpson și dădea mîna cu principalul cîntăreț comic sau cu drăguța călăreață din arenă. Și în timp ce urmărea grimasele sau grația acestora cu un umor care nu era deloc lipsit de simpatie, avea prilejul să privească, plin de bunăvoință, spectatorii : tînărul hotărît să se distreze și distrîndu-se aici, părinții onești împreună cu copiii lor entuziaști, rîzînd și bătînd din palme, bieții paria, al căror rîs era mai puțin inocent deși, poate, mai puternic, aducîndu-și aici sfiala și tinerețea, să danseze și să se bucure cel puțin pînă în zori, să capete o bucată de pîine și să-și înece grijile. Arthur se lăuda adesea cu această simpatie a lui pentru toate categoriile de oameni, fiind mulțumit de asemenea calitate și sperînd să o păstreze pînă în ultima clipă a vieții. Așa cum unii oameni spun că au o pasiune pentru artă, muzică sau științele naturii, tot așa domnul Pen spunea că antropologia îl interesează în mod deosebit, urmărind mereu, cu ochii larg deschiși, infinita ei varietate și frumusețe, contemplînd cu o plăcere statornică toate tipurile de oameni, oriunde s-ar fi aflat ei, fie că era vorba de cochetăriile unei văduve zbîrcite, într-o sală de bal, sau de o tînără frumoasă, bine educată, aflîndu-se pentru prima dată acolo ; fie că admira un soldat din gardă, mătăhălos și stîngaci, făcînd curte unei servitoare în parc, sau pe micuțul și neștiutorul Tommy care dădea de mîncare rațelor în timp ce supraveghetoarea lui își asculta curtezanul. Într-adevăr, un om cu sufletul curat se poate ocupa de aceste lucruri cu o bucurie care nu-l părăsește niciodată, bucurie cu atît mai mare cu cît este mai intimă și are o notă de tristețe ; pentru că omul acesta este singular prin starea lui sufletească și dispoziția sa, chiar dacă nu este un singuratic.

Da, Pen se lăuda și-i vorbea lui Warrington în felul său năvalnic.

— Am fost atît de îndrăgostit în tinerețe, încît cred că flacăra s-a stins pentru totdeauna. Iar dacă o să mă însor odată, va fi din interes, cu o femeie bine, educată, manierată, cu ceva bani și așa mai departe, care se va îngriji de

casă o viață întreagă. Iar ce a fost romanță... s-a terminat. I-am pus punct și am îmbătrînit înainte de vreme. Sînt mîndru de asta.

— Prostii, a răspuns celălalt. Ieri îți intrase în cap că ai început să chelești și te lăudai așa cum ai obiceiul. Dar ai început să-ți dai cu untură de urs, cum ți-a spus frizerul, și de atunci miroși ca o frizerie.

— Ești un Diogene, a continuat cel dintîi și vrei ca toată lumea să trăiască într-un butoi, ca tine. Violetele au un miros mai plăcut decît tutunul rînced, cinic bătrîn și cărunt.

Dar domnul Pen a roșit grozav în timp ce făcea această remarcă referitoare la prietenul său atît de puțin romantic deoarece, într-adevăr, îl interesa mult mai mult propria lui persoană decît ar fi fost necesar pentru un filozof ca el. Pen, deși nepăsător față de lumea din jurul său, își ornamenta persoana cu destulă grijă și bătaie de cap, pentru a fi agreabil aceleiași lumi, și purta cizme prea strîmte și lustruite pentru un pelerin.

În această perioadă plictisitoare a anului, într-o vineri seara, caldă și senină, domnul Pendennis, după ce a terminat de scris, în biroul său de la redacție, un foarte inteligent articol de fond, așa cum ar fi scris și căpitanul Shandon dacă ar fi fost bine dispus și ar fi avut chef de lucru — ceea ce nu făcea decît obligat — deci, după ce a revăzut și a corectat șpaltul umed, s-a gîndit că n-ar fi rău să traverseze Tamisa și să se distreze cu focurile de artificii și alte amuzamente din Vauxhall. Așadar, și-a pus în buzunar permisul care înlesnea intrarea domnului „ziarist la Pall Mall Gazette și prieten" în acel loc de recreere și a plătit în moneda regatului o sumă îndestulătoare ca să-i permită traversarea podului Waterloo. Drumul de acolo pînă în parc era foarte plăcut ; stelele străluceau pe cer, privind în jos spre domeniile familiei regale de unde rachetele și celelalte artificii încă nu se înălțaseră pentru a face să le pălească lumina.

Înainte de a pătrunde pe acest pămînt fermecat, unde în fiecare seară sînt aprinse douăzeci de mii de lămpi, mulți dintre noi am trecut prin străduțele întunecoase și înspăimîntătoare care ascund de privirile celor neinițiați splendorile grădinilor. În zidul înconjurător se află două des-

chideri puternic luminate, în mijlocul cărora se pot vedea doi domni la cîte o masă, şi care, fie că îţi iau banii, ca particular, sau permisul de intrare, dacă ai avantajul unui asemenea document. Pen şi-a prezentat biletul la ultima din aceste două porţi, unde se aflau deja un domn şi două doamne, ducînd tratative.

Domnul, a cărui pălărie era foarte aplecată pe o parte, şi care purta o haină scurtă, cam ponosită, şi-şi dădea nişte aere teribile, striga cît îl ţinea gura, cu un glas pe care Pen l-a recunoscut imediat.

— Al naibii să fiu, dom'le, dacă te-ndoieşti de onoarea mea, nu vrei dumneata să ieşi din cutia aia şi...

— Domnule căpitan ! strigă doamna mai vîrstnică.

— Nu mă deranja, spuse omul de la intrare.

— Mergi să-ţi spună domnul Hodgen, care e înăuntru, să le laşi pe doamne să intre. Nu fi înspăimîntată, scumpă doamnă. N-am de gînd să mă cert cu acest gentleman în faţa unor doamne. N-aţi vrea domnule să-l chemaţi pe domnul Hodgen (cu al cărui bileţel am venit şi care e bun prieten de-al meu, ştiu că va să cînte „Hoţul de morminte") şi, cum vă spuneam, să-i trimiteţi complimente de la căpitanul Costigan şi să vie un pic să le bage pe doamne că eu am mai fost pe aici şi nu vreau să intervin pentru mine, dar doamnele astea, una mai ales, n-a mai fost şi cred că n-o să profiţi dumneata de nenorocul meu că mi-am pierdut biletul ca s-o privezi de la o plăcere...

— N-are nici un rost, domnule căpitan. Nu pot să plec pentru problema dumitale, interveni omul cu blîndeţe, la care căpitanul trase o înjurătură, iar doamna mai în vîrstă exclamă : „Doamne, ce impertinenţă !"

— Nu face nimic, domnule căpitan, de fapt nici eu nu mai vreau să merg, spuse tînăra, privindu-l pe Costigan şi, deşi nu mai voia să meargă, supărarea a biruit-o şi a început să plîngă.

— Bietul meu copil, zise Costigan. O vezi, domnule, şi nu laşi înăuntru această creatură inocentă ?

— Nu e treaba mea, strigă încăpăţînat, controlorul.

În acest moment, recunoscîndu-l pe Costigan, Arthur se apropie de ei şi, scoţîndu-şi pălăria şi salutînd doamnele spuse :

— Nu mă recunoşti, domnule Costigan ? Sînt eu, Pendennis.

— Dragul meu băiat ! Dragul meu prieten ! Strigă din nou căpitanul supunîndu-l pe Arthur îmbrăţişării prieteniei. Apoi îi explică în grabă ceea ce el numea „cel mai nefericit contratimp". Avusese o invitaţie pentru două persoane la Vauxhall, de la domnul Hodgen care se afla acolo, unde cînta „Hoţul de morminte" „Moartea generalului Wolfe" şi „Stindardul însîngerat" (întocmai ca la „Bucătăria din dos" ori la concertele din casele de nobili) şi, avînd acest bilet pentru două persoane se gîndise să mai strecoare şi o a treia şi, ca urmare, venise acolo împreună cu invitatele sale. Dar, pe drum, căpitanul Costigan pierduse hîrtia pe baza căreia avea să intre — n-o găsea pe niciunde — iar doamnele trebuiau să se întoarcă spre marea dezamăgire a uneia dintre ele, după cum Pendennis se convinsese singur.

Arthur era foarte binevoitor cu toată lumea, şi cum ar fi putut să le refuze simpatia lui într-o asemenea situaţie ? Văzuse chipul inocent ridicat înspre căpitan, privirea emoţionată a fetei, tremurul buzelor şi, în cele din urmă, lacrimile ei. Dacă ar fi avut ultimii săi bani şi tot i-ar fi dat pe toţi pentru a face o bucurie sărmanei copile. Dar de îndată ce privirea ei chinuită a descoperit un străin, fata s-a întors şi a început să-şi şteargă ochii cu batista. Generos, curtenitor, îmbujorat, cu pălăria în mînă în faţa celor două doamne, Arthur arăta foarte frumos şi bun, un adevărat gentleman. În sinea lui se întreba cine sînt cele două femei, fiind convins că o mai întîlnise undeva pe cea în vîrstă.

— Dacă vă pot fi de vreun folos, domnule Costigan, sînt la dispoziţia dumneavoastră. Aveţi necazuri ? Nu le puteţi introduce pe aceste doamne în parc ? N-aţi dori să folosiţi punga mea ? Şi eu am un bilet pentru două persoane. Sper că-mi permiteţi, doamnă !

Primul impuls al Prinţului de Fairoaks a fost să plătească pentru toată lumea şi să se descotorosească de permisul său de la ziar. Dar instinctul şi aspectul celor două femei i-au sugerat că ele vor fi mult mai mulţumite dacă nu-şi va da aere de *Grand Seigneur* şi, în concluzie, i-a dat lui Costigan punga apoi, rîzînd, a scos biletul cu o mînă, oferind-o pe cealaltă celei mai în vîrstă dintre doamne.

„Doamne" nu e cuvîntul cel mai potrivit, pentru că purtau pălării și șaluri și gulerașe și panglici, iar cea mai tînără arăta un pantofior și un piciorus drăguț de sub rochia modestă, de culoare verde, dar Înălțimea Sa de Fairoaks era amabil cu oricine purta jupon, indiferent din ce material, și cu cît era mai modestă purtătoarea, cu atît era el mai politicos și mai grandios în comportare.

— Fanny, ia-l de braț pe domnul, spuse cea mai în vîrstă, pentru că e atît de amabil. De multe ori v-am văzut trecînd pe la ușa noastră și intrînd la căpitanul Strong, la numărul patru.

Fanny execută o mică reverență și-l luă de braț pe Arthur. Deși într-o mănușă ponosită, mîna ei era mică și delicată. Nu era un copil, dar încă nu putea fi numită femeie ; lacrimile se uscaseră pe obrajii împodobiți cu bujorii tinereții, iar ochii ei străluceau de plăcere și recunoștință cînd privea în sus, spre bunul Arthur care, cu un aer protector îi prinsese mîna ce se odihnea pe brațul său.

— Fanny e un nume foarte drăguț, spuse el. Va să zică mă cunoști, nu-i așa ?

— Noi îngrijim casa, domnule, de la Shepherd's Inn, răspunse Fanny cu o reverență. Și n-am mai fost la Vauxhall, domnule, iar tata n-a vrut să mă lase și... și... O !... O !... Doamne ! Ce frumos !

Dar deodată se trase înapoi, privind cu uimire și încîntare grădinile regale strălucind în fața ei cu o sută de milioane de lumini, o minunăție cum nu văzuse ea nici în cea mai izbutită feerie sau pantomimă de la teatru. Pe Arthur îl bucura bucuria ei și strîngea mînuța care îl prinsese de braț cu atîta bunătate.

— Ce n-aș da pentru puțină plăcere, își spunea tînărul *blasé*.

— Iată-ți punga, Pendennis, dragul meu, se auzi vocea căpitanului în spatele său. Îi numeri ? E-n regulă... Nu ?... Ai încredere în bătrînul Jack Costigan. (Are încredere în mine, doamnă). M-ai salvat, băiete. (Îl cunosc din copilărie, doamnă Bolton. El e proprietarul castelului Fairoaks și multe mai sînt cupele de Bordeaux pe care le-am băut acolo cu cei dintîi nobili ai ținutului său natal). Domnule Pendennis, m-ai salvat și-ți mulțumesc ; fiica mea îți va

mulţumi şi ea... Domnule Simpson, sluga dumneavoastră prea-plecată.

Dacă Pen era magnific în reverenţele pe care le făcea doamnelor, ce era splendoarea lui în comparaţie cu plecăciunile pe care căpitanul Costigan le executa în dreapta şi-n stînga şi cu strigătele de bravo adresate cîntăreţilor ?

Descendentul unui lung şir de regi, căpitani şi alţi magnaţi sau şerifi irlandezi avea, desigur, prea multă demnitate şi respect pentru propria lui persoană ca să meargă la braţ cu o doamnă care, din cînd în cînd, îi măturа prin cameră şi-i pregătea friptura. În drumul lor de la Shepherd's Inn la Vauxhall Gardens, căpitanul Costigan mersese alături de cele două femei, grijuliu şi galant, arătîndu-le edificiile demne de observat şi vorbindu-le, după cum avea obiceiul, despre alte oraşe şi ţări pe care le vizitase şi despre oamenii mari cu care avusese onoarea de a face cunoştinţă. De aceea, nu trebuie să ne închipuim că, ajungînd în parcul, puternic iluminat de strălucirea celor douăzeci de mii de lămpi suplimentare, căpitanul îşi va lăsa deoparte demnitatea şi va oferi braţul unei femei care, de fapt, era ceva mai mult decît o menajeră sau o servitoare cu ziua....

Dar în ce-l privea, Pen nu avea asemenea scrupule. Domnişoara Fanny Bolton nu-i făcea patul şi nici nu-i măturа prin cameră. Aşa că nu avea de gînd să renunţe la drăgălaşa lui parteneră. Iar Fanny, la rîndul ei, mai îmbujorată ca oricînd, cu ochii ei luminoşi strălucind şi mai tare de bucurie, căutînd protecţie la braţul unui gentleman atît de grozav ca domnul Pen, le privea pe doamnele şi pe domnii care se plimbau de colo, colo, şi-şi spunea că domnul ei este mai frumos şi mai arătos decît oricare din domnii din jur. De bună-seamă că în parc se aflau adepţi ai plăcerii de toate rangurile : doctori tineri şi cam libertini, funcţionari şi comercianţi, filfizoni de ocazie din regimentele de gardă şi alţii. Bătrînul Lord Colchicum se afla acolo, însoţind-o pe Mademoiselle Caracoline, care intrase călare în arenă şi care vorbea foarte tare în franceza ei maternă, folosind expressi idiomatice excesiv de încărcate de sens, în timp ce se plimba la braţul Înălţimii Sale.

Colchicum o însoţea pe Mademoiselle Caracoline, iar Tom Tufthunt îl însoţea pe Lordul Colchicum, fiind destul

de mulţumit de poziţia lui. Cînd Don Juan escaladează zidul, nu lipseşte niciodată un Leporello care să-i ţină scara. Tom Tufthunt era destul de fericit să apară ca prieten al bătrînului viconte, să taie friptura şi să pregătească salata la masă. Cînd Pen şi domnişoara sa au întîlnit grupul vicontelui, nobilul pair i-a acordat lui Arthur doar un semn de recunoaştere, mutîndu-şi privirea de la chipul lui Pen, la pălăria partenerei sale. Dar Tom Tufthunt l-a salutat prietenește pe Arthur, strigînd „Să trăieşti, bătrîne" şi l-a privit cu subînţeles pe acel care a dat numele acestei povestiri.

— Doamna aceea este o mare cîntăreaţă de la Astley. Am văzut-o acolo, spuse domnişoara Bolton, privind după Mademoiselle Caracoline. Cine este bătrînul care-i cu ea ? Este gentlemanul din ring ?

— Este Lordul viconte Colchicum, domnişoară Fanny, răspunse Pen cu aer protector.

Nu voia s-o supere. Îi făcea plăcere să aibă grijă de fată şi nu îi displăcea faptul că era aşa de drăguţă şi că îl ţinea de braţ şi că Don Juanul bătrîn o văzuse împreună cu el.

Fanny era, într-adevăr, foarte drăguţă. Avea ochii negri şi luminoşi, dinţii mici, ca nişte perle, gura aproape la fel de roşie ca a domnişoarei Caracoline cînd îşi dădea cu ruj. Dar cîtă deosebire între glasul uneia şi al celeilalte, între rîsul copilului şi al femeii ! De fapt nu trecuse decît puţin timp de cînd Fanny, privindu-se în oglinjoara de pe căminul lui Costigan în timp ce ştergea praful, începuse să-şi bănuiască frumuseţea. Doar cu un an în urmă era o fetişcană neîndemînatică, greoaie, la care tatăl se răstea şi pe care colegele nici n-o băgau în seamă, socotind-o o creatură dezordonată tot timpul cît s-a aflat la şcoala domnişoarei Minifer (strada Newcastle, în cartierul Strand). Domnişoara M., sora ei cea mai mică, juca rolurile feminine în trupa de teatru care dădea spectacole la Norwich şi în împrejurimi, cam prin anul 182- ; (chiar şi domnişoara Minifer a jucat cu oarecare succes timp de două săptămîni, pînă cînd a căzut printr-o trapă şi şi-a rupt un picior). Şi nimeni n-a observat în întunecoasa locuinţă a portarului de la Shepherd's Inn că din acea floricică înflorise frumuseţea.

Aşadar, această domnişoară se afla la braţul lui Arthur şi se plimba cu el prin parc. Deşi Londra era pustie, tot mai rămăseseră vreo două milioane de oameni care să hoinărească pe străzi şi, printre aceştia, se aflau şi cîteva cunoştinţe ale domnului Arthur Pendennis.

Printre care, tăcut şi singur, palid, cu mîinile în buzunare, se afla şi domnul Harry Foker în persoană, care l-a salutat cu melancolie pe Arthur, atunci cînd a ajuns în dreptul său. Tînărul Foker încerca să se liniştească umblînd dintr-un loc în altul, de la o distracţie la alta. Dar se gîndea la Blanche, cînd se strecura pe lîngă zidurile întunecoase. La Blanche se gîndea cînd privea jocurile de lumini. Consultase o ghicitoare în legătură cu ea şi fusese dezamăgit cînd ţiganca îi spusese că iubeşte o doamnă misterioasă care-l va face fericit. Iar la concert, deşi domnul Momus cînta cele mai cunoscute cîntece comice ale sale şi spunea cele mai uimitoare ghicitori, nici un zîmbet nu s-a văzut pe buzele lui Foker. De fapt, nici măcar nu-l auzise pe domnul Momus.

Pen şi Fanny se aflau în apropiere ascultînd acelaşi concert, iar Fanny observă, iar Pen rîse de aspectul îndurerat al lui Foker.

Fanny întrebă de ce o fi atît de amărît omuleţul acela curios.

— Cred că e înşelat în dragoste, răspunse Pen. Nu e un motiv suficient pentru a face pe orice bărbat nefericit ? şi o privi cu acelaşi aer protector care-l prindea atît de bine, ca Egmont pe Clara în piesa lui Goethe sau Leicester pe Amy, în romanul lui Scott.

— Înşelat în dragoste ? Bietul domn, spuse Fanny cu un suspin, iar ochii ei se întoarseră către el cu o nesfîrşită bunătate şi milă. Dar Harry n-avea cum să observe ochii negri, frumoşi.

— Vă salut, domnule Pendennis, răsună o voce lîngă ei. Era un tînăr cu o haină lungă, albă, şi o eşarfă roşie la gît peste care, gulerul cămăşii cam murdare scotea în evidenţă un gît, de asemenea dubios, cu un ac uriaş din aur masiv sau din alt metal, o vestă fantezistă, cu nasturi de sticlă extrem de bizari, şi pantaloni care parcă strigau în gura mare : „Uitaţi-vă la noi cît de ieftini şi împopoţonaţi

mai sîntem ! Iar stăpînul nostru... ce mai marţafoi nespălat !" Mai avea un baston scurt, împlîntat într-un buzunar al hainei, iar la braţ o doamnă în rochie de satin roz. — Vă salut. M-aţi uitat ? Huxter... la Clavering.

— Bună seara, domnule Huxter, spuse Prinţul de Fairoaks pe tonul cel mai princiar de care era în stare. Sper că vă simţiţi foarte bine.

— Binişor, mulţumesc. Ascultă, Pendennis, ai ajuns al naibii de mare, de cînd cu scandalul de la Wapshot. Mai ţii minte ? Mare autor, aşa ? Te dai grande. Ţi-am văzut numele în „Morning Post". Cred că te ţii prea mare ca să stai la masă cu un vechi amic. Charterhouse Lane, mîine seară — nişte tipi formidabili de la Bartholomeu şi un punci care te înnebuneşte. Iată cartea de vizită — aici, domnul Huxter scoase mîna din buzunarul în care-şi ţinea bastonul şi, trăgînd cu dinţii capacul cutiei cu cărţi de vizită, extrase de acolo un cartonaş pe care îl dădu lui Pen.

— Sînteţi foarte amabil, sînt convins, spuse Pen. Regret însă că datorită unui alt angajament, voi lipsi din oraş.

După aceea, Marchizul de Fairoaks, mirîndu-se că un individ ca acesta a avut îndrăzneala să-i dea o carte de vizită, o puse în buzunarul de la piept cu o plecăciune plină de demnitate şi măreţie. Poate că domnul Samuel Huxter nu vedea vreo diferenţă socială între el şi domnul Arthur Pendennis. Tatăl lui Huxter fusese chirurg şi spiţer la Clavering, tot aşa cum tatăl lui Pendennis fusese chirurg şi spiţer la Bath. Dar nerușinarea unor oameni depăşeşte toate aşteptările.

— Bine, bătrîne, nu-i nimic, răspunse Huxter care, mereu sincer şi prietenos, era acum, din cauza vinului băut, mult mai vorbăreţ decît de obicei. Dacă treci cumva pe acolo, nu mă ocoli. Sîmbătă stau, de obicei, acasă. Găsim noi vreo bucată de brînză prin butet. Bing, bang ! Sună clopotul pentru jocurile de artificii. Vino, Mary, încheie el şi începu să alerge cu ceilalţi în direcţia artificiilor.

De îndată ce acest tînăr agreabil a dispărut din vedere, Pen a luat-o şi el la fugă împreună cu mica lui parteneră ; doamna Bolton urmîndu-i cu căpitanul Costigan. Dar căpitanul era prea măreţ şi demn în mişcări pentru a alerga după un prieten sau duşman, aşa încît şi-a urmat drumul

cu pasul său elegant iar distanța dintre ei și tînăra pereche a crescut considerabil.

Poate că Arthur uitase, sau nici n-a vrut să-și aducă aminte, că doamna și căpitanul n-aveau bani în buzunar, așa cum dovedise foarte bine incidentul de la intrare. Cu toate acestea, Pen plăti cîțiva șilingi pentru el și Fanny și, cu ea de braț, începu să urce scara către galeria de unde puteau fi admirate jocurile de artificii. Căpitanul și mama n-aveau decît să-i urmeze dacă aveau chef, dar Arthur și Fanny erau prea ocupați pentru a privi înapoi. O mulțime de oameni se împingeau pe lîngă ei și pe la spatele lor. Cineva mai grăbit, trecînd în fugă pe lîngă Fanny, o împinse atît de tare, încît ea căzu cu un țipăt, iar Pen o prinse cu abilitate în brațe și, numai ca s-o apere, o ținu în felul acesta pînă cînd termină de urcat scara și-și ocupară locurile.

Bietul Foker stătea singur pe unul din rîndurile de sus, rachetele luminîndu-i chipul, iar în absența lor, luna. Văzîndu-l, Arthur începu să rîdă, dar nu se ocupă prea mult de prietenul său. Avea treabă cu Fanny. Cum se mai minuna ! Cît de fericită era ! Cum striga ea de uimire cînd rachetele se avîntau spre înălțimi și apoi cădeau în torente de azur, smarald și purpuriu. În timp ce aceste minuni fulgerau și dispăreau în fața ochilor ei, fetița tresărea și tremura de plăcere lîngă Arthur. Încă îl mai ținea de braț, iar el simțea mîna ei strîngîndu-l.

— Cît de frumoase sînt, domnule !, spunea ea.

— Nu-mi mai spune așa, Fanny, îi ceru Arthur.

— Dar cum să vă spun ? întrebă ea, cu vocea ei joasă, plăcută, tremurătoare și cu obrajii îmbujorați. Cum vreți să vă spun, domnule ?

— Din nou, Fanny ! Bine, te-am iertat. Așa e cel mai bine, draga mea. Îmi dai voie să-ți spun Fanny ?

— O, da, răspunse ea, strîngîndu-l și mai tare de braț și lipindu-se atît de mult de el, încît Arthur îi simțea bătăile inimii.

— Eu pot să-ți spun ție Fanny, pentru că ești o fată mică și o fată bună, Fanny, iar eu sînt un domn bătrîn. Dar tu nu trebuie să-mi spui mie altfel decît domnule, sau domnule Pendennis dacă-ți place. Pentru că trăim în lumi

foarte diferite, Fanny. Să nu crezi că sînt rău cu tine. Dar de ce-ţi retragi mîna, Fanny ? Ţi-e teamă de mine ? Crezi c-o să-ţi fac vreun rău ? Nicidecum, draga mea fetiţă. Uite ce frumoase sînt luna şi stelele, cît de calme strălucesc după ce s-au stins rachetele, iar roţile de foc încetează să mai fîsîie şi să arunce fulgere. Cînd am venit aici, astă-seară, nu-mi închipuiam că voi avea o companie atît de plăcută care să stea lîngă mine şi să vadă aceste minunate artificii. Trebuie să ştii că trăiesc singuratic şi muncesc foarte mult. Scriu cărţi şi la jurnale, Fanny. Eram destul de obosit şi credeam că voi fi singur toată seara şi... şi... nu mai plînge, draga mea, draga mea fetiţă.

Aici Pen şi-a pierdut cumpătul, încheind rapid oraţia calmă pe care o începuse, pentru că lacrimile unei femei îl scoteau din fire, iar din acest moment începu să o mîngîie şi să o liniştească, rostind o mulţime de cuvinţele de milă şi simpatie, pe care nu e cazul să le repetăm aici pentru că, odată tipărite, ar părea absurde. Tot aşa de absurdă ar părea conversaţia dintre o mamă şi pruncul ei sau dintre doi îndrăgostiţi. Această poezie delicată şi simplă nu suportă traducerea şi este prea subtilă pentru diferenţele aspre ale gramaticienilor. Avem aceleaşi cinci litere pentru a denumi sărutul pe care îl depunem pe fruntea bunicii sau pe obrazul sacru al iubitei. Cinci litere, cinci sunete şi nici măcar o consoană labială ! Nu vreau să insinuez că domnul Pendennis a folosit cuvîntul la care ne-am referit. Nicidecum. În primul rînd, era întuneric. Artificiile încetaseră şi nimeni nu-l putea vedea. În al doilea rînd, el nu era omul care să deţină un asemenea secret şi să-l destăinuie. În al treilea rînd şi ultimul, să ne spună omul cinstit care a sărutat vreodată o fată drăguţă, ce-ar fi făcut într-o asemenea împrejurare !

Ei bine, adevărul este că oricît l-aţi suspecta şi indiferent de ce-aţi fi făcut domniile-voastre într-o astfel de ocazie, sau cé i-ar fi plăcut lui Pen să facă, s-a purtat cinstit, ca un bărbat.

— N-am să mă joc cu inima acestei fetiţe, îşi spunea el în sinea lui, şi n-am să-mi pierd simţul onoarei. Pare să aibă o foarte mare sensibilitate, periculoasă şi contagioasă,

și mă bucur că s-a terminat și pot s-o duc înapoi mamei sale. Haide, Fanny ! Atenție la trepte și sprijină-te de mine. Să nu te împiedici, copil neatent ce ești. Pe aici, iat-o și pe mama ta la ușă.

Acolo se afla, într-adevăr, doamna Bolton, strîngînd neliniștită, mînerul umbrelei. Imediat puse stăpînire pe Fanny cu nerăbdare și înverșunare maternă, făcîndu-i repede cîteva observații cu jumătate de glas. Expresia de pe chipul căpitanului — aflat în spatele matroanei și făcîndu-i cu ochiul, de sub pălărie, lui Pendennis — era, îndrăznesc să spun, de un comic irezistibil.

Atît de irezistibil, încît Pen nu se mai putu abține și izbucni în rîs.

— Ar fi trebuit să acceptați brațul oferit, doamnă Bolton, spuse el, oferindu-i-l din nou. Sînt foarte bucuros că o aduc pe Fanny înapoi la dumneavoastră. Am crezut că ne veți urma în galerie. Ne-au plăcut artificiile, nu-i așa ?

— O, da, răspunse domnișoara Fanny, cu glas sfios.

— Totul a fost magnific. Dar sînt zece ceasuri de cînd am mîncat ceva, doamnelor, și aș vrea să-mi îngăduiți să vă invit la masă.

— Pe legea mea, zise Costigan, aș lua o gustare. Doar că mi-am uitat punga, altfel le-aș fi invitat eu pe doamne la un ospăț.

Doamna Bolton răspunse cu o considerabilă asprime că o doare capul și mai bine-ar merge acasă.

— O salată de homari este leacul cel mai bun pentru o durere de cap, o povățui Pen. Iar un pahar de vin, sînt sigur, vă va face bine. Veniți, doamnă Bolton, fiți bună cu mine și nu mă refuzați. Nu voi putea să iau masa fără dumneavoastră și, pe cuvîntul meu că n-am mîncat nimic. Dați-mi brațul dumneavoastră. Dați-mi și umbrela. Costigan, sînt convins că vei avea grijă de domnișoara Fanny. Voi crede că doamna Bolton este supărată pe mine dacă nu mă onorează cu prezența sa. Vom cina în liniște și apoi vom pleca acasă cu o trăsură.

Trăsura, salata de homari, sinceritatea și veselia cu care Pendennis o invitase pe vrednica matroană, au învins bănuielile și mînia ei. Pentru că el era atît de amabil, poate

că va gusta puţină salată. În felul acesta au intrat într-un separeu, iar Costigan a chemat un chelner cu o voce atît de puternică, încît unul dintre aceşti oficiali s-a apropiat în cea mai mare grabă.

La carte [1] fiind afişată pe perete, Fanny a fost rugată să-şi spună preferinţele. Ea a declarat că şi ei îi place salata de homari, dar şi-a exprimat înclinaţia pentru o anumită prăjitură cu zmeură. Delicatesa a fost imediat poruncită de către Pen, împreună cu o sticlă din cea mai bună şampanie pentru încîntarea doamnelor. Micuţa Fanny a băut ; dar din care dulce ameţeală nu sorbise ea în decursul acelei seri ?

Cînd banchetul, plin de bucurie şi voie-bună, s-a sfîrşit, iar căpitanul şi doamna Bolton s-au împărtăşit din punciul de rachiu de orez, care la Vauxhall este atît de aromat, au cerut nota de plată, achitată de Pen cu multă generozitate, „ca un tînăr gentleman englez de pe timpuri", cum a remarcat Costigan cu entuziasm. Iar cînd, la plecare, el a ieşit primul şi a oferit braţul doamnei Bolton, Fanny a rămas în grija lui Pen, iar tinerii şi-au urmat drumul împreună, foarte veseli sub supravegherea celor vîrstnici.

Şampania şi punciul, deşi băute cumpătat de toţi, (cu excepţia lui Costigan care se legăna puţin) erau cauza bunei lor dispoziţii, iar Fanny a început să ţopăie şi să bată din picioruşele ei vioaie în ritmul orchestrei care cînta valsuri pentru dansatori. Apropiindu-se de ringul de dans, picioarele fetei se mişcau mai repede, parcă se desprindeau de pe pămînt, fiind nevoie de puţină forţă pentru a o ţine.

— N-ai vrea să dansăm ? întrebă Prinţul de Fairoaks. Ce plăcut ar fi ! Doamnă Bolton, permiteţi-mi să o invit la un dans.

La aceasta, căpitanul Costigan strigă „Daţi-i drumul" ! iar doamna Bolton, ca un bătrîn cal de luptă care ar fi intrat în ring la semnalul trompetei, nu avu nimic împotrivă ; Fanny îşi aruncă de pe umeri şalul şi, într-o clipă, se învîrtea împreună cu Arthur pe aripile valsului, în mijlocul unei societăţi stranii dar nespus de vesele.

[1] Lista de bucate (fr.).

De data aceasta Pen n-a avut nici un ghinion cu micuța Fanny, așa cum avusese cu Blanche în tinerețe — sau, cel puțin. tot ce-a urmat n-a fost din vina lui. Cei doi au dansat cu multă îndemînare și mulțumire : mai întîi un vals, apoi un galop, un vals și iar un vals, în timpul căruia au fost izbiți de o altă pereche care se alăturase corului Terpshichorean. Este vorba de domnul Huxter și de prietena lui în satin roz, pe care am mai zărit-o.

Foarte probabil că domnul Huxter luase masa, pentru că era mult mai excitat decît prima dată cînd solicitase atenția lui Pen și, după ce-i izbise pe Arthur și partenera sa, aproape doborîndu-i acest simpatic gentleman desigur că a început să-i insulte pe aceia pe care-i lovise, izbucnind într-o rafală de expresii argotice împotriva pașnicei perechi.

— Naiba să te ia, idiotule ! Nu încurca pămîntul dacă nu știi să dansezi, ramolit bătrîn, răcnea tînărul chirurg, folosind în același timp și alte expresii mult mai elocvente și fiind ajutat de vocea ascuțită și de rîsul partenerei sale, toate acestea spre întreruperea dansului, spre teroarea micuței Fanny și marea indignare a lui Pen.

Arthur era furios. Nu-l supăra atît de mult scandalul, cît rușinea care-l însoțea. O bătaie cu un asemenea individ ! Un conflict într-o grădină publică, ținînd de braț fata unui portar ! Ce situație pentru Arthur Pendennis ! Repede, o scoase pe Fanny dintre dansatori și o duse mamei sale, dorind în clipa aceea, ca mama, biata Fanny și Costigan să se fi aflat cu toții mai bine sub pămînt decît acolo, în compania și sub protecția lui.

Cînd Huxter își începuse atacul, nu văzuse cu cine are de-a face și, de îndată ce și-a dat seama că-l insultase pe Arthur Pendennis, a început să-și ceară scuze.

— Ține-ți gura aia proastă, Mary. E un vechi prieten și coleg, de-acasă. Iartă-mă Pendennis. Nu mi-am dat seama că ești tu, bătrîne. (Huxter fusese unul dintre băieții de la Clavering Scholl, martor la o luptă despre care am mai vorbit noi, cînd tînărul Pen l-a învins pe cel mai mare campion al școlii și știa bine că e primejdios să te certi cu Arthur).

Scuzele sale i se părură celuilalt la fel de odioase ca și insultele. Pen puse capăt acestor proteste de om beat, spunîndu-i să-și țină gura și poruncindu-i să nu mai rostească numele său în altă parte ; apoi părăsi grădina urmărit de murmurul mulțimii, pe care ar fi vrut s-o masacreze pentru că fusese martoră la degradantul conflict. Astfel ieși din parc, uitînd-o pe Fanny care venea tremurînd în urma lui împreună cu mama ei și cu falnicul căpitan.

Dar un cuvînt al căpitanului care-l atinse pe umăr tocmai cînd ieșeau pe poartă, îl readuse la realitate.

— Nu mai putem intra, decît dacă plătești din nou. N-ar fi bine să mă întorc și să-i transmit individului mesajul tău ?

Pen izbucni în rîs.

— Să-i duci un mesaj ? Crezi că o să mă iau la bătaie cu un individ ca ăsta ? Întreabă-l !

— Nu, nu ! strigă Fanny. Cum poți fi atît de rău, domnule căpitan Costigan ?

Căpitanul murmură ceva despre onoare și-i făcu cu ochiul lui Pen, dar acesta răspunse galant :

— Nu, Fanny, nu te speria. A fost greșeala mea că am dansat într-un asemenea loc. Scuză-mă că te-am invitat la dans aici. Și încă o dată îi oferi brațul, chemă o trăsură și-i urcă pe cei trei prieteni în ea. Era gata să-l plătească pe vizitiu și să cheme o altă trăsură pentru el cînd Fanny, încă speriată, scoase mîna pe fereastră, îl prinse de haină și îl imploră să vină cu ei.

— Tot nu crezi că nu mă întorc să mă bat cu el ? Bine, am să vin cu voi. Shepherd's Inn, birjar ! Trăsura îl duse la destinație, iar Arthur se simțea grozav de mulțumit de grija fetei pentru el ; teama ei blîndă îl făcuse să uite de supărarea lui anterioară.

Pen le conduse pe doamne acasă și le strînse mîna cordial, iar căpitanul îi șopti din nou că dimineața va trece pe la el și, dacă va dori, îi va transmite mesajul său acelui „derbedeu". Dar căpitanul era în starea lui obișnuită cînd făcea asemenea propuneri, iar Pen era convins că nici el nici Huxter, cînd se vor trezi, nu-și vor mai aminti nimic despre conflict.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI ŞAPTELEA

O vizită de curtoazie

Costigan nu l-a trezit pe Arthur din somn şi nici un mesaj ostil din partea domnului Huxter nu l-a deranjat. Iar cînd totuşi s-a trezit, se simţea mult mai vioi şi mai bine dispus decît ar fi trebuit să se simtă în acel moment al zilei un londonez obosit şi *blasé*. Funcţionarul din City se trezeşte cu gîndul la bursă şi la bunuri de schimb, şi ia în primire serviciul de contabilitate de îndată ce somnul îi fuge de sub scufia de noapte. Un avocat se trezeşte devreme pentru a se gîndi la cazul care-i va lua o zi de muncă şi la inevitabilul procuror căruia i-a promis dosarul cu o seară înainte. Care dintre noi cînd se trezeşte dimineaţa, după o noapte de somn, cînd face ochii mari spre lume nu vede decît grijile şi necazurile ? Somnul, blînd întăritor care ne permite să facem faţă problemelor zilei cu un curaj sporit ! Minunată chibzuinţă a Providenţei care a creat odihna ca o răsplată a muncii !

Dar munca domnului Pendennis, sau mai degrabă, dispoziţia lui, era de o asemenea natură, încît ocupaţiile zilnice nu-l preocupau prea mult, deoarece emoţia unei compoziţii literare dispare de îndată ce scriitorul se angajează s-o scrie, iar încîntarea de a-şi vedea numele tipărit nu durează mai mult de două-trei numere ale revistei sau ziarului. Pegasul înhămat şi obligat să tragă poştalionul în fiecare zi este la fel de banal ca orice altă mîrţoagă şi nu munceşte fără bici şi porţia de orz. Într-adevăr, aşa lucra Pen la „Pall Mall Gazette" cu un salariu sporit în urma succesului său ca romancier, dar fără nici o notă de entuziasm, dîndu-şi toată silinţa, sau aproape toată, uneori scriind bine, alteori prost. Nu era decît un cal de muncă în domeniul literaturii, cu un pas viu şi cu rezultate strălucitoare.

Societatea, sau măcar atît cît cunoscuse din ea, nu-l interesa şi nu-l amuza. În ciuda lăudăroşeniei sale, era încă prea tînăr pentru societatea femeilor care, probabil, nu poate fi cîştigată în întregime decît atunci cînd un bărbat a încetat să se mai gîndească la propria lui persoană şi a

renunţat la toate proiectele de a fi cuceritor. Arthur era prea tînăr pentru a fi admis ca un egal printre bărbaţii care îşi făcuseră o situaţie în societate şi la a căror conversaţie nici nu se aştepta să participe mai mult decît ca ascultător. Era prea bătrîn pentru bărbaţii de vîrsta lui, robi ai plăcerilor, şi prea desfrînat pentru oamenii de afaceri ; într-un cuvînt, era destinat să fie singur foarte multă vreme. Soarta îi răsplăteşte cu singurătate pe mulţi bărbaţi şi multora le place gustul ei, iar mulţi o îndură fără nici o dificultate. Pen, în realitate, o suporta cu indiferenţă ; dar, după cum îi era obiceiul, murmura împotriva ei mai tot timpul.

„Ce fată sinceră şi drăguţă, îşi spuse Pen imediat ce se trezi după aventura de la Vauxhall. Ce maniere nesofisticate, cît de diferite de gesturile afectate ale domnişoarelor de prin saloane. (Aici îşi aminti, fără să vrea, simplitatea prefăcută a domnişoarei Blanche sau graţia stupidă a tinerelor din lumea bună). Cine şi-ar fi închipuit că un trandafir atît de frumos poate să crească în odaia unui portar, înflorind în glastra veche şi deprimantă de la Shepherd's Inn ? Deci învaţă să cînte de la bătrînul Bows ? Dacă atunci cînd cîntă, glasul ei este la fel de frumos ca atunci cînd vorbeşte, trebuie să fie minunat. Îmi plac vocile acestea joase, *voilées !* Cum aţi vrea să vă spun ? Într-adevăr, biata Fanny ! M-a uns la inimă să fac pe grozavul cu ea şi să-i spun să-mi zică «Domnule». Dar n-am să fac o prostie. Nu vreau o aventură de genul «Faust şi Margareta». Şi Bows ăsta ! Aşadar, o învaţă să cînte ! E un bătrîn foarte cumsecade acest Bows ! Un adevărat gentleman în hainele acelea ponosite, un filozof bun la suflet. Ce bun a fost cu mine în afacerea cu Fotheringay ! Şi el a avut durerile şi necazurile lui. Trebuie să-l vizitez pe bătrînul Bows. Un om trebuie să cunoască fel de fel de oameni. Mă plictiseşte societatea asta galantă. Şi apoi, n-a mai rămas nimeni în oraş. Da, mă duc să-l văd pe Bows şi pe Costigan ; ce caracter bogat ! Pe legea mea, îl studiez şi-l pun într-o carte !"

În acest fel îşi vorbea tînărul nostru antropolog. Şi cum sîmbătă era ziua liberă din săptămînă, ziua în care apărea „Pall Mall Gazette" iar colaboratorii nu mai trebuiau să-şi folosească mintea şi călimara, domnul Pen-

dennis s-a hotărît să profite de acest răgaz şi să facă o vizită bătrînului Bows la Shepherd's Inn.

Adevărul este că dacă Arthur ar fi fost cel mai hotărît roué [1] şi cel mai iscusit Don Juan, care a pornit vreodată să cucerească o fată, cu greu ar fi găsit mijloace mai potrivite pentru a o cuceri pe micuţa Fanny Bolton, decît acelea pe care le folosise în seara trecută. Aerul său protector, mulţumirea de sine, generozitatea şi buna-dispoziţie, chiar şi simţul binelui şi al cinstei, care-i permiseseră să cenzureze avansurile timide ale fetei, fără să profite de această sensibilitate tulburătoare — lipsurile şi virtuţile lui la un loc — au făcut-o să-l admire. Şi dacă am putea să tragem cu ochiul în patul ei (pe care îl împărţea cu cele două surioare cărora domnul Costigan le dăruia turtă dulce şi mere), am găsi-o pe biata fată răsucindu-se de pe o parte pe cealaltă, spre marea neplăcere a celorlalte două ocupante, şi gîndindu-se la bucuriile şi întîmplările acelei seri minunate, plină de evenimente, la toate cuvintele, gesturile, privirile lui Arthur, superbul ei crin. Nenumărate sînt romanele pe care le citise Fanny, în cîte trei volume sau în fascicole. Literatura periodică nu atinsese perfecţiunea de mai tîrziu, iar fetele din generaţia ei nu aveau posibilitatea să cumpere şaisprezece pagini pentru un penny, pline de povestiri despre crime, virtute oprimată şi puterea de educaţie a aristocraţiei. Dar ea avusese avantajul de a beneficia de biblioteca, de casa de mode şi de balurile organizate de domnişoara Minifer, iar Arthur îi apărea dintr-o dată ca modelul şi realizarea tuturor eroilor din acele volume unsuroase pe care fata le devorase. După cum am văzut, domnul Pen era un filfizon în privinţa cămăşilor şi a celorlalte articole de podoabă. Fanny privise cu încîntare fineţea butonilor de la cămaşă, a batistelor sale elegante de chembrică, a mănuşilor albe şi a ghetelor sale negre ca abanosul. Prinţul apăruse şi o subjugase pe micuţa servitoare. Chipul său bîntuia somnul ei neliniştit. Tonul glasului său, lumina albastră a ochilor, privirea-i plină de generozitate — jumătate dragoste, jumătate milă — zîmbetul protector, bărbătesc, rîsul sincer, fermecător, toate acestea apăreau fără încetare în memoria ei. Încă mai simţea braţul lui încercuind-o, încă îl mai ve-

[1] Derbedeu (fr.).

dea zîmbind atît de semeț cînd îi umplea paharul cu șampania aceea delicioasă. Apoi se gîndea la prietenele ei care zîmbeau batjocoritor cînd o vedeau ; Emma Baker care era atît de mîndră pentru că se logodise, sau Betsy Rodgers, care făcea atîta zarvă în legătură cu iubitul ei, funcționarul unui judecător, care mergea cu o servietă în mînă.

Așadar, cam pe la ora două după amiază, și după ce familia Bolton luase masa, iar domnul Bolton (care, în afară de slujba sa de portar, mai era și în serviciul domnilor Tressler, vestiții antreprenori de pompe funebre din Strand), fiind ocupat, la țară, cu carul mortuar al contesei de Estrich, un gentleman cu pălărie albă și pantaloni albi și-a făcut apariția la intrarea în Shepherd's Inn și s-a oprit la ghereta portarului. Fanny n-a fost deloc surprinsă ci numai încîntată, fericită, roșind peste măsură. Știa că nu poate fi nimeni altul decît el. Știa că va veni. Iată-l ! Iată-l pe Înălțimea Sa Regală strălucind în fața porții. Fanny o strigă pe mama ei care avea treabă în camerele de sus și alergă imediat la poartă și o deschise, împingîndu-i în lături pe ceilalți copii. Dar cum a roșit cînd i-a întins mîna ! Cît de amabil și-a scos el pălăria albă cînd a intrat ! Cum se uitau copiii la el ! Iar el o întrebă pe doamna Bolton dacă a dormit bine după oboseala serii trecute, sperînd că nu o doare capul, adăugînd că nu putuse trece pe lîngă ușă fără să afle vești despre micuța lui parteneră.

Poate că doamna Bolton s-a simțit jenată și cam bănuitoare în fața acestor avansuri, dar veselia lui Pen era inepuizabilă ; nu putea să-și închipuie că nu e binevenit. Căută în jur un scaun și toate fiind ocupate — unul cu o față de masă — altul cu un coș de lucru și așa mai departe — luă unul din scaunele copiilor și se așeză pe această buturugă lipsită de confort. La aceasta copiii începură să rîdă, iar mai tare decît toți rîdea Fanny — mai amuzată decît toți și uimită de condescendența Înălțimii Sale Regale. El să se așeze pe scaunul acela — pe scaunul acela de copil ! De nenumărate ori după aceea l-a privit. Cred că toți avem astfel de piese de mobilier în camerele noastre, pe care imaginația noastră le populează cu chipuri dragi, și pe care memoria noastră le umple cu figuri zîmbitoare care nu ne vor mai privi niciodată.

Așadar, Pen luă loc și continuă să discute foarte aprins cu doamna Bolton. O întrebă despre afacerea cu pompele funebre și cîți ciocli însoțesc rămășițele răposatei Lady Estrich, precum și despre casă și locatarii săi. Se interesă foarte mult de calul și trăsura domnului Campion, spunînd că îl întîlnise pe acel gentleman în societate. Apoi își exprimă dorința de a învesti ceva bani în minele de cupru „Polwheedle & Tredyddlum". Doamna Bolton face curat și în birourile lor ? Mai erau camere de închiriat în Shepherd's Inn ? Parcă-i mai bine decît în Temple ; i-ar plăcea să locuiască în Shepherd's Inn. Iar căpitanul Strong și colonelul Altamont — parcă așa îl cheamă — îl interesează și acești domni. Căpitanul e un vechi prieten al casei. Îl vizitase aici înainte de a veni colonelul. Ce fel de om e colonelul ? Nu-i cumva un bărbat voinic, lat în spate, cu o mulțime de juvaeruri, cu perucă și cotleți negri — foarte negri ? (aici Pen se dovedi foarte glumeț, stîrnind rîsete de încîntare din partea doamnelor). Într-adevăr, foarte negri ; de fapt, negri-albăstrui, sau mai precis, de un purpuriu cam verzui. Acesta este. Îl întîlnise în societatea lui Sir F.

— Oh, știm, spuseră doamnele. Sir F. este Sir F. Clavering. Vine adesea pe aici. Cam de două-trei ori pe săptămînă, împreună cu domnul căpitan. Băiețelul meu i-a cumpărat de multe ori timbre fiscale. O, Doamne ! Scuzați-mă, n-ar fi trebuit să divulg nici un secret, exclamă doamna Bolton, fiind foarte bine-dispusă de această dată. Dar știm că sînteți un gentleman, domnule Pendennis, ne-ați demonstrat acest lucru. Nu-i așa, Fann ?

— Da, desigur, mamă, răspunse Fanny cu glasul plin de dragoste, ridicînd ochii negri spre tavan și simțind o mare dragoste pentru mama ei în acel moment.

Pen se dovedise foarte curios în legătură cu timbrele fiscale și tranzacțiile din camerele lui Strong. De aceea întrebă cînd apăruse Altamont și de cînd stătea la Strong, dacă și el trimisese după timbre, cine este, dacă primește multe vizite și așa mai departe. La aceste întrebări, puse cu mare iscusință de către Pen pe care, din motive personale, îl interesau afacerile lui Sir Francis Clavering, doamna Bolton răspunse fără ascunzișuri, după știința și priceperea ei care, între noi fie vorba, nu erau foarte mari.

Primind răspuns la aceste întrebări și neștiind dacă e cazul să mai pună și altele, spre norocul său, Pen își aminti de drepturile sale de membru al Presei și le întrebă pe doamne dacă nu doresc bilete la teatru. Teatrul era marea lor plăcere, așa cum este întotdeauna marea plăcere a persoanelor cu asemenea înclinații. Cînd Bolton lipsea din motive profesionale (și se spune că de la un timp portarul de la Shepherd's Inn se schimbase destul de mult, îmbătîndu-se și fiind întru totul neplăcut doamnelor din familia sa), cel mai mult le plăcea să meargă la teatru, micul Barney, fiul lor, ținîndu-le locul. Așadar, invitația generoasă și amabilă a domnului Pendennis fu primită cu o nemărginită mulțumire de către mamă și fiică.

Fanny bătu din palme de plăcere, chipul ei strălucind de mulțumire. Privea spre mama ei, îi făcea semne și rîdea, iar aceasta, la rîndul ei, rîdea și-i făcea semne fiicei. Doamna Bolton încă nu era imună la plăcere sau prea bătrînă pentru admirație. Și cu siguranță că domnul Pendennis, în conversația cu ea, introdusese cîteva complimente, conducînd discuția în așa fel încît să-i facă plăcere. La început fusese împotriva lui Pen și bănuitoare în legătură cu el, acum însă era de partea lui și aproape la fel de entuziasmată ca și fiica sa. Cînd două femei se aliază pentru a-l place pe un bărbat, se ajută una pe alta, își dau curaj una alteia iar cea de a doua, din pură simpatie, devine la fel de aprinsă ca și cea dintîi. Cel puțin, așa spun filozofii care au studiat această știință.

Așadar, oferirea biletelor, și alte lucruri plăcute, restabili voia-bună a tuturor, cu excepția unui scurt moment cînd una dintre fetițele mai mici, auzind pronunțîndu-se numele lui Astley, declară că i-ar plăcea foarte mult să meargă acolo, la care Fanny spuse: „Nu te amesteca Betsy-Jane, du-te și te joacă în curte", iar fetițele pe nume Betsy-Jane și Amelia-Ann, plecară în rochițele lor inocente, să se joace în jurul statuii lui Shepherd cel Mare.

În acest loc, de bună seamă că stabiliră legătura cu un vechi prieten de-al lor și chiriaș al imobilului respectiv, deoarece, în timp ce Pen se făcea plăcut doamnelor care rîdeau încîntate de glumele sale, un bătrîn gentleman

trecu pe sub bolta de la intrare, veni în dreptul uşii şi privi înăuntru.

Chipul său căpătă o expresie tristă şi dezamăgită cînd îl văzu pe Arthur aşezat pe masă, ca Macheath din piesă, angajat într-o conversaţie uşoară cu doamna Bolton şi fiica ei.

— Cum ? Domnul Bows ? Ce mai faceţi, domnule Bows ? strigă Pen cu o voce veselă, răsunătoare. Tocmai voiam să vă văd şi le întrebam pe aceste doamne unde locuiţi.

— Doriţi să mă vedeţi *pe mine*, domnule ? spuse Bows şi pătrunse în cameră cu chipul său trist şi dădu mîna cu Arthur.

— Naiba să-l ia pe moşu'ăsta, îşi spuse cineva din încăpere şi, probabil, nu numai o singură persoană.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI OPTULEA

În Shepherd's Inn

Observîndu-l pe Bows, prietenul nostru Pen îl salută într-o manieră cam îndrăzneaţă şi nelalocul ei. Drept dovadă, chipul lui Arthur se îmbujoră, iar Fanny răspunse imediat cu acelaşi semnal în obraji. Şi după ce Arthur şi Bows îşi strînseră mîinile iar cel de-al doilea acceptă în mod ironic afirmaţia celuilalt că urma să viziteze apartamentul domnului Costigan, se lăsă o tăcere sumbră şi cam vinovată pe care Arthur încercă să o spargă printr-o mare gălăgie. Bineînţeles că tăcerea se împrăştie la zgomotul făcut de domnul Arthur, dar atmosfera sumbră rămase şi se adînci, aşa cum se intensifică întunericul dacă aprinzi o singură lumînare. Pendennis încercă să descrie, în glumă, întîmplările serii precedente, străduindu-se să-l imite pe Costigan încercînd zadarnic să-l convingă pe omul de la intrarea în Vauxhall Gardens. Dar imitaţia se dovedi neizbutită. Care străin poate imita perfecţiunea ? Nu rîse nimeni. Doamna Bolton nu înţelese deloc ce rol interpreta Pen, anume dacă era vorba de căpitan sau de casier. Fanny îl

privi alarmată şi încercă să chicotească. Bătrînul domn Bows era la fel de solemn ca atunci cînd cînta în orchestră sau executa o piesă dificilă la vechiul pian de la „Bucătăria din dos". Pen înţelese că povestea lui este un eşec. Glasul său slăbi în intensitate şi pieri cu totul spre sfîrşit. Într-un cuvînt, se stinse, iar întunericul se lăsă din nou. Se auzea comisionarul care hoinărea prin Shepherd's Inn, paşii lui răsunînd pe dalele de piatră de la intrare, zgomotul făcut de tocurile sale fiind observat de toată lumea.

— Deci, doreaţi să-mi faceţi o vizită, domnule, spuse domnul Bows. Poate aveţi amabilitatea să urcaţi în camerele mele împreună cu mine. Îmi faceţi o mare cinste. Locuiesc cam sus, dar...

— O !' şi eu locuiesc tot într-o mansardă, iar în Shepherd's Inn este de două ori mai plăcut decît în Lamb Court.

— Ştiam că locuiţi la etajul trei şi voiam să spun... dar să nu mi-o luaţi în nume de rău... că aerul de la etajul trei este mult mai potrivit pentru un gentleman decît aerul din ghereta unui portar.

— Domnule !' izbucni Pen, a cărui flacără se aprinse din nou şi care era dispus să fie certăreţ, cum sînt toţi bărbaţii cînd greşesc. Sper că-mi permiteţi să-mi aleg societatea fără...

— Aţi fost atît de amabil cînd aţi spus că vreţi să-mi onoraţi domiciliul cu o vizită, continuă domnul Bows cu vocea sa tristă. Pot să vă arăt drumul ? Domnul Pendennis şi cu mine sîntem vechi prieteni, doamnă Bolton, foarte vechi. Ne-am întîlnit unul pe celălalt în zorii vieţii lui.

Bătrînul arătă spre uşă cu un deget tremurător, cu pălăria în cealaltă mînă şi într-o atitudine puţin teatrală ; cînd vorbise, cuvintele sale fuseseră la fel, parcă alese din vocabularul pe care-l auzise o viaţă întreagă de pe buzele fardate ale oratorilor de sub luminile rampei. Dar nu juca teatru şi nici nu făcea pe bufonul. Pen o ştia prea bine, deşi se simţea tentat să-şi bată joc de aerele melodramatice ale bătrînului.

— Să mergem, domnule, spuse el. Doamnă Bolton, vă spun bună-ziua. La revedere, domnişoară Fanny. Mă voi gîndi mereu cu plăcere la seara nostimă de la Vauxhall şi fii sigură că nu voi uita de biletele de teatru. Îi luă mîna şi i-o strînse, primi răspuns şi plecă.

— Ce tînăr simpatic, strigă doamna Bolton.

— Găseşti, mamă ? spuse Fanny.

— Mă tot gîndeam cu cine seamănă, continuă doamna Bolton, privindu-l pe Arthur care se îndepărta împreună cu Bows. Era un tînăr gentleman din City, care venea într-o cabrioletă, cu o pălărie albă întocmai ca el, doar că avea cotleţi negri iar domnul Pen îi are roşcaţi.

— Pentru Dumnezeu, mamă, sînt chiar castanii închis, spuse Fanny.

— Venea pentru Emily Budd, care dansa rolul Columbinei în „Dansul Arlechinului sau Bătălia de la Navarino", cînd domnişoara De la Bosky s-a îmbolnăvit — o dansatoare drăguţă, o femeie foarte bine pe scenă — iar el era un mare negustor de zahăr din City, cu casă la ţară, în Omerton, şi o ducea cu cabrioleta în Goswell Street. Iar într-o bună zi au plecat şi s-au căsătorit la biserica Sfîntul Bartolomeu, în Smithfield, într-un cerc destul de restrîns. Acum ea are propria ei trăsură şi i-am văzut numele în ziar unde scrie că patronează balul de la primărie pentru doamnele spălătorese. Dar ce mai, uită-te la Lady Mirabel, fata lui Costigan — o fostă profesionistă — şi ştiu bine cum s-a descurcat.

Astfel şi în asemenea scop vorbea doamna Bolton, cînd privind pe fereastră, cînd ştergînd paharele şi farfuriile şi punîndu-le la locul lor în bufet, în sfîrşit, terminîndu-şi discursul în momentul în care, împreună cu Fanny, scuturâ şi împături faţa de masă şi o închise în sertarul ei.

Deşi Costigan fusese făcut să înţeleagă destul de bine care erau mijloacele pecuniare şi perspectivele lui Pen, presupun că uitase informaţiile dobîndite cu ani în urmă la Chatteris sau fusese convins de entuziasmul său natural şi exagerase venitul prietenului său. Descrisese Parcul Fairoaks în termenii cei mai strălucitori, cu o seară înainte cînd se plimba cu doamna Bolton în timpul micii escapade a lui Pen cu Fanny, şi dilatase enorm averea vestitului unchi al lui Pen, maiorul, dovedind o bună cunoaştere a proprietăţilor lui Arthur. De bună seamă că doamna Bolton, în înţelepciunea ei, făcuse nenumărate speculaţii asupra acestor probleme în timpul nopţii, închipuindu-şi-o pe Fanny în propria ei trăsură, asemenea prietenei sale de demult, dansatoarea de la „Sadler's Wells".

În ultima operațiune a împăturirii feței de masă, aceste două femei nesăbuite au ajuns fără să vrea, aproape una de alta ; iar cînd Fanny a luat fața de masă pentru ultima îndoitură, mama a prins-o cu degetul de bărbie și a sărutat-o. Din nou semnalul roșu ieși la iveală, strălucind pe obrazul ei. Ce însemna ? De data aceasta nu mai era alarmă. Pur și simplu plăcerea o făcea pe biata Fanny să roșească astfel. Sărmana Fanny ? De ce ? Să fie dragostea un păcat pentru că este atît de dulce la început și atît de amară la sfîrșit ?

După îmbrățișare, doamna Bolton socoti de cuviință să spună că pleacă afară cu niște treburi, iar Fanny trebuia să-i țină locul, ceea ce Fanny, după o obiecție foarte slabă, într-adevăr, consimți să facă. Așadar, doamna Bolton își luă boneta și coșul de piață și se îndepărtă. Din acest moment, Fanny se așeză la fereastră de unde putea să vadă ușa lui Bows și nu-și mai luă ochii de la acest colțișor din Shepherd's Inn.

Betsy-Jane și Amelia-Ann bîzîiau într-un colț al camerei și se făceau că citesc o carte cu poze, pe care una din ele o ținea cu josul în sus. Era o broșură sumbră și îngrozitoare din colecția doamnei Bolton. Fanny, însă, nu-și auzea surorile bombănind. Nu observa nimic altceva decît ușa lui Bows.

În cele din urmă tresări, iar ochii i se luminară. Pen ieșise. Va trece din nou pe lîngă ușă. Dar chipul ei se posomorî din nou. Într-adevăr, Pendennis ieșise, dar Bows îl însoțea. Trecură împreună pe sub portal. El o salută scoțîndu-și pălăria și înclinîndu-se. Nu se opri să-i vorbească.

După trei-patru minute — Fanny nu-și dădea seama cîte, dar îl privi furioasă pe Bows cînd reveni în ghereta ei — bătrînul se reîntorsese în încăperea portarului.

— Unde-i mama ta, dragă ? o întrebă el pe Fanny.

— Nu știu, răspunse ea scuturîndu-se supărată. Nu mă țin după mama pe unde se duce, domnule Bows.

— Ce, eu sînt păzitoarea mamei ? continuă Bows cu obișnuita lui amărăciune plină de melancolie. Veniți aici, Betsy-Jane și Amelia-Ann. Am o prăjitură pentru cine citește bine literele și o altă prăjitură pentru cine citește și mai bine.

După ce domnişoarele trecură examenul la care le supuse Bows, primiră fiecare cîte o medalie de turtă dulce şi ieşiră afară în curte ca să se laude cu ele. Între timp, Fanny îşi luă lucrul de mînă şi se prefăcu a fi foarte ocupată, dar foarte tulburată şi supărată în timp ce mînuia acul. Bows stătea în aşa fel încît putea observa ieşirea în stradă. Dar persoana pe care, probabil, se aştepta s-o vadă, nu şi-a făcut apariţia, iar doamna Bolton se întoarse de la piaţă şi-l găsi pe Bows în locul persoanei pe care şi *ea* se aştepta s-o vadă. Cred că cititorul îi ghiceşte numele.

Interviul dintre Bows şi oaspetele său, după ce urcaseră în apartamentul ocupat de cel dintîi împreună cu descendentul regilor Milesieni, n-a fost deosebit de satisfăcător pentru nici unul dintre parteneri. Pen a fost ursuz. Dacă Bows avea ceva în minte, nu intenţiona să-şi mărturisească gîndurile în prezenţa căpitanului Costigan care rămăsese în cameră pe toată durata vizitei lui Pen (ieşise din dormitorul său, dar numai cu cîteva minute înainte de sosirea acestui domn). Am fost martori la starea de *deshabillé* a maiorului Pendennis ; vrea cineva să fie *valet-de-chambre* al celuilalt erou al nostru, căpitanul Costigan ? S-ar părea că domnia-sa, înainte de a ieşi din dormitor, se parfumase cu esenţă de rachiu. O mireasmă puternică a acestui parfum emana persoana sa cînd strîngea cu cordialitate mîna musafirului. Mîna respectivă îi tremura într-un chip jalnic. E de mirare cum putea ţine briciul cu care bravul gentleman îşi rădea, zi de zi, obrazul.

Camera lui Bows era la fel de aranjată pe cît era de dezordonată odaia camaradului său. Garderoba sa modestă se afla în dosul unei perdele. Cărţile şi notele muzicale erau aranjate cu grijă pe poliţe. Un portret litografiat al domnişoarei Fotheringay în rolul doamnei Haller, cu semnătura lăbărţată a actriţei într-un colţ, atîrna deasupra patului. Lady Mirabel scria mult mai bine decît domnişoara Fotheringay. Înălţimea Sa muncise asiduu pentru a dobîndi arta scrisului şi, într-un simplu bileţel de invitaţie sau de acceptare, se descurca foarte bine. Totuşi, lui Bows îi plăcea mai mult vechiul ei scris, stilul de început al frumoasei actriţe. Nu avea decît o dovadă a noului stil, un bileţel de răspuns la un cîntec dedicat şi compus pentru Lady Mirabel de umilul ei servitor Robert Bows, document pe

care îl ţinea la loc de cinste alături de alte hîrtii importante. Acum o învăţa pe Fanny Bolton să cînte şi să scrie, cum o învăţase pe Emily Fotheringay în vremurile de demult. Firea lui îl îndemna să se ataşeze întotdeauna de cineva. Cînd Emily i-a fost smulsă, a înlocuit-o, ca pe un om care caută o cîrjă după ce şi-a pierdut piciorul, sau se agaţă de o plută după ce a suferit un naufragiu. Fără îndoială că Latude îşi dăruise inima unei femei înainte de a ţine atît de mult la un şoarece în Bastilia. Sînt oameni care în tinereţea lor au trăit sau au inspirat o pasiune grandioasă şi care sfîrşesc prin a fi fericiţi de mîngîierea şi îngrijoraţi de boala unui căţeluş. Dar pentru Bows era greu de suportat şi se simţea jignit în sentimentele sale de bărbat şi de om simţitor, să-l găsească din nou pe Arthur pe urmele sale, în urmărirea micuţei Fanny.

Între timp, Costigan nici nu-şi imagina că prezenţa lui nu-i bine venită domnilor Pendennis şi Bows, şi că vizita celui dintîi nu i se adresase lui. De aceea s-a declarat extrem de mulţumit de acest semn de politeţe, promiţîndu-şi, în sinea lui, că se va achita cel puţin de această obligaţie (care nu era singura datorie a sa) prin cîteva vizite pe care le va face tînărului său prieten. Aşadar, l-a întreţinut cu ştirile zilei sau, mai precis, cu noutăţile din ultimele zece zile pentru că Pen, în calitatea sa de ziarist, îşi amintea să mai fi zărit cîteva din opiniile căpitanului în „Gazeta sportului şi teatrului" care era oracolul său. I-a adus la cunoştinţă că Sir Charles şi Lady Mirabel se află la Baden-Baden, insistînd asupra prezenţei lor acolo. La aceasta Pen a răspuns foarte grav că auzise că la Baden este foarte plăcut iar Marele Duce este excesiv de ospitalier cu englezii. Costigan a răspuns că legile ospitalităţii i se potrivesc unui Mare Duce, şi că se gîndeşte foarte serios să le facă o vizită, adăugînd cîteva aprecieri referitoare la splendidele festivităţi de la Castelul Dublin, cînd Excelenţa Sa, contele de Port and Sherry ţinea acolo curtea vice-regală, la care Costigan fusese un modest dar mulţumit spectator. Iar Pen, în timp ce asculta aceste binecunoscute şi atît de multascultate legende, îşi amintea de vremea cînd le dăduse crezare şi avusese un oarecare respect pentru căpitan. I-au revenit în minte Emily şi prima lui dragoste, cămăruţa

de la Chateris, discuția cu Bows pe pod și s-a simțit încîntat de revederea celor doi vechi prieteni, cînd s-a ridicat și le-a strîns mîinile cu cordialitate.

Aproape că o uitase pe micuța Fanny Bolton în timp ce vorbea căpitanul, el însuși fiind absorbit de alte meditații egoiste. Dar și-a amintit din nou de ea cînd Bows cobora, șchiopătînd, scările în urma lui, evident hotărît să-l conducă afară din Shepherd's Inn.

Precauția domnului Bows n-a fost tocmai inspirată, stîrnind mînia lui Arthur Pendennis. „Naiba să-l ia, de ce se tot ține după mine ?" își spunea el și, rămas singur, a izbucnit în rîs cînd s-a gîndit la stratagema bătrînului. N-a fost un rîs sincer, Arthur Pendennis ! Poate că același gînd l-a surprins și pe el pentru că propriul său simț al umorului l-a făcut să roșească.

A plecat încercînd să uite gîndurile care-l frămîntau, oricare ar fi fost acestea, și vizită diferite locuri de distracții, dar fără nici un succes. A urcat treptele cele mai înalte ale Panoramei Sociale și, după ce a ajuns gîfîind pe Culmea Succesului, grija i s-a alăturat, ținîndu-i companie. Așadar, Arthur s-a dus la club și a scris acasă o scrisoare lungă, excesiv de spirituală și sarcastică, în care, dacă n-a pomenit nici un cuvînt despre Vauxhall și Fanny Bolton, a fost pentru că nu socotea acest subiect, oricît de însemnat pentru el, prea interesant pentru Laura și mama lui. Nici romanele de la bibliotecă nu i-au atras atenția, nici gravul și respectabilul Jawkins — singurul gentleman rămas în oraș — care voia să-l antreneze într-o conversație, și nici una din distracțiile pe care le-a încercat după ce-a scăpat de Jawkins. În drum spre casă, trecu pe lîngă un Teatru Comic și văzu afișele purpurii de la intrare : „Nemaipomenita Farsă", „Cascade de rîs", „Bunele și neuitatele glume englezești". Intră în sală și o văzu pe simpatica doamnă Leary îmbrăcată, ca de obicei, în haine bărbătești și pe eminentul actor comic Tom Horseman îmbrăcat ca femeie. Travestiul lui Horseman i se păru o degradare hidoasă și oribilă. Privirile și gleznele doamnei Leary n-aveau nici cel mai mic efect. Rîse din nou amar, gîndindu-se la efectul pe care îl avusese asupra lui în prima seară a sosirii sale la Londra, cu scurt timp... ba nu, cu mult, mult timp în urmă.

CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI NOUĂLEA

În sau lîngă Temple Garden

De multă vreme a fost dat uitării parcul cel verde şi frumos din Temple, în care Shakespeare îi face pe York şi Lancaster să culeagă nevinovaţii trandafiri albi şi roşii care vor deveni emblemele sîngeroaselor războaie purtate între ei. Iar eruditul şi încîntătorul autor al „ghidului Londrei" ne spune că „şi cel mai comun şi mai sălbatic dintre trandafiri a încetat de mult să mai înflorească în aerul încărcat de fum" şi nu mulţi dintre ocupanţii clădirilor din jurul parcului ştiu şi îşi fac probleme dacă acolo mai înfloresc sau nu trandafirii, ori trec pe lîngă poarta veche cu altă destinaţie decît în drum spre casă. Funcţionarii de la tribunal nu poartă flori în serviete sau buchete în braţe, cînd aleargă spre sălile de judecată, iar puţinii avocaţi care se plimbă pentru a se menţine în formă, se gîndesc foarte puţin la York şi Lancaster, mai ales de cînd problema cu calea ferată s-a clarificat. Numai anticarii şi amatorii literari mai privesc parcul cu interes, închipuindu-şi-i pe Sir Roger de Coverley şi Domnul „Spectator" plimbîndu-se în sus şi în jos pe alee, sau pe bunul Oliver Goldsmith în pavilionul de vară, gîndindu-se, poate, la viitorul „Om de lume" sau la noul costum pe care Filby, croitorul, îl pregăteşte pentru el, sau la plictisitoarea scrisoare pe care tocmai i-o trimisese domnul Newberry. Păşind greoi pe prundiş, plimbîndu-se majestuos într-un costum de culoarea tutunului şi o perucă zbîrlită care are mare nevoie de pudra şi cleştele coaforului, îl puteţi vedea pe Marele Doctor Johnson apropiindu-se de el (lacheul scoţian urmîndu-l îndeaproape pe autorul de dicţionare, puţin ameţit de vinul pe care l-a băut la Mitre), iar domnul Johnson îl roagă pe domnul Goldsmith să vină la el acasă şi să ia o ceaşcă de ceai cu domnişoara Williams. Blînda soartă a imaginaţiei ! Sir Roger şi Domnul „Spectator" sînt tot atît de reali pentru noi cum sînt cei doi doctori şi ameţitul dar credinciosul scoţian. Imaginile poeţilor trăiesc în amintirea noastră la fel de mult ca şi personajele reale, iar cum domnul Arthur Pendennis era de o formaţie romantică şi lite-

rară, sub nici un motiv stăpînit de preocupările oficiale atît de obișnuite în vecinătatea parcului, putem presupune că îl frămîntau unele reflecții poetice ca acestea de mai sus cînd, într-una din serile care au urmat evenimentelor înregistrate în capitolul precedent, tînărul gentleman a ales parcul din Temple drept loc de plimbare și meditație.

Duminică seara cartierul este neobișnuit de calm. Camerele sînt, în cea mai mare parte, goale. Marii avocați dau recepții mărețe în casele lor din Belgravia sau Tyburn. Tinerii și simpaticii juriști lipsesc de acasă, fiind prezenți la aceste recepții, unde aduc omagii excelentului vin al domnului Kewsy sau fiicelor talentate ale domnului judecător Ermine. Cei neinvitați se servesc din friptura tăiată cu economie și din modesta jumătate de vin de la club, distrîndu-se, împreună cu toți cei prezenți, cu glume din specialitatea lor, vorbe de duh și probleme de drept. Nimeni nu se află acasă, cu excepția bietului domn Cockle care este bolnav și a cărui spălătoreasă îi face necazuri ; sau domnul Toodle, care este flautist amator și pe care îl puteți auzi cîntînd de unul singur în camera lui de la etajul al doilea ; sau tînărul Tiger, studentul, prin ferestrele căruia iese un nor de fum de trabuc și la a cărui ușă se află un maldăr de farfurii purtînd emblema de la Dicks ori de la „Cocoșul". Dar stați ! Unde ne duce imaginația ? E vacanță ; și cu excepția lui Pendennis nimeni nu se află acasă.

Poate că singurătatea îl dusese pe Arthur în parc, pentru că, deși pînă acum niciodată nu intrase pe poartă și întotdeauna privise fără nici o atenție straturile de flori și grupurile de cetățeni mulțumiți, plimbîndu-se pe pajiștea îngrijită și pe aleile largi, acoperite cu pietriș, de pe malul rîului, s-a întîmplat ca în seara aceasta, așa cum am mai spus, tînărului gentleman care cinase singur într-o cîrciumă din apropiere, să-i treacă prin minte, în drum spre casă, să se plimbe puțin prin grădină și să se bucure de aerul proaspăt al serii și de priveliștea strălucitoarei Tamise.

După o scurtă plimbare în care a cercetat grupurile pașnice și fericite din jurul lui, s-a îndreptat, obosit, către unul din chioșcurile care se află la fiecare capăt al aleii

principale şi s-a aşezat acolo, modest. La ce se gîndea ? Seara era minunat de strălucitoare şi calmă. Pe cer nu se afla nici un nor. Coşurile de pe malul opus nu înălţau nici un fir de fum. Cheiurile şi antrepozitele păreau, în lumina soarelui, roze şi curate de parcă s-ar fi primenit pentru sfîrşitul săptămînii. Vaporaşele se plimbau în sus şi în jos pe fluviu, încărcate cu pasageri de plăcere. Clopotele nenumăratelor biserici din City sunau pentru slujba de seară. Astfel de seri paşnice de duminică reveneau în mintea lui Pen, care-şi amintea cum, în tinereţe, se plimba cu braţul petrecut în jurul mijlocului mamei sale, pe terasa din faţa pajiştei de acasă. Soarele lumina micuţul pîrîu Brawl ca şi marea Tamisă şi apunea majestuos în spatele alunilor de la Clavering şi a turlei binecunoscutei biserici a satului. Oare amintirea acestor locuri sau pur şi simplu apusul de soare îl făcea să roşească pe tînărul nostru ? Măsură tactul melodici cîntată de clopotele oraşului ; îşi şterse praful de pe ghetele lustruite cu batista şi ridicîndu-se, bătu din picior, spunînd : „Nu, pentru Dumnezeu, mă duc acasă !“ Cu această hotărîre care dovedea că în sinea lui avusese loc lupta dacă să mai rămînă acolo unde se afla sau să plece din parc, părăsi chioşcul.

Aproape că doborî doi copii care nu se înălţau mai sus de genunchiul său şi se plimbau pe alee, umbrele lor albăstrui întinzîndu-se pe pămînt spre răsărit.

Unul strigă, „Au“, celălalt începu să rîdă şi, chicotind copilăreşte, spuse cu subînţeles : „Domnul Pen-den-nis !“ iar Arthur, uitîndu-se în jos, le văzu pe cele două mici prietene ale sale din ziua precedentă, domnişoarele Amelia-Ann şi Betsy-Jane. Văzîndu-le, se înroşi şi mai mult şi, prinzînd-o în braţe pe aceea pe care era cît pe-aci s-o răstoarne, o aruncă în aer şi o sărută. La acest atac neaşteptat, Amelia-Ann începu să strige foarte alarmată.

Strigătul aduse la faţa locului două doamne cu gulere scrobite, panglici noi şi şaluri de ocazie şi anume, doamna Bolton, cu o eşarfă purpurie de caşmir caledonian şi o rochie de mătase neagră iar domnişoara Fanny Bolton, purtînd o eşarfă galbenă şi o rochie de muselină creaţă şi chiar şi o umbrelă — o adevărată lady. Fanny nu rosti nici un cuvînt, deşi ochii ei scînteiară în semn de salut, luminoşi ca cele mai luminoase ferestre de la redacţia unui ziar. Dar

doamna Bolton, după ce o mustrului pe Betsy-Jane, spuse :

— Doamne, ce curios lucru să vă întîlnim aici ! Sper că vă simțiți bine, domnule. Nu e ciudat că l-am întîlnit pe domnul Pendennis, Fanny ?

Dar de ce zîmbiți cu înțeles, doamnelor ? Nu vi s-a întîmplat niciodată, cînd tînărul Cresus se afla la țară, să vă plimbați împreună cu Fanny a dumneavoastră printre tufișuri ? N-ați ascultat niciodată împreună cu Fanny a dumneavoastră muzica regimentului, cînd tînărul de Boots și căpitanul Padmore tocmai se apropiau, sunînd din pinteni, pe chei ? Nu vi s-a întîmplat să vă aflați împreună cu tînăra dumneavoastră Frances în vizită la bătrîna văduvă Wheezy, în căsuța din poiană, tocmai cînd tînărul pastor a intrat pe ușă cu o broșurică despre reumatism ? Credeți oare că simplele coincidențe care se întîmplă în palate nu se pot întîlni și în coliba servitorului ?

Fără îndoială că a fost o coincidență. Asta-i tot. Pe parcursul conversației din ziua precedentă, domnul Pendennis pomenise, în cel mai simplu mod cu putință, și ca răspuns la o întrebare a doamnei Bolton că, deși unele clădiri sînt mohorîte, unele locuri din Temple sînt vesele și plăcute, mai ales camerele care dau spre rîu și spre grădini, că grădinile sînt un minunat loc de plimbare, mai ales duminică seara cînd sînt frecventate de un mare număr de oameni. Aici, din cea mai pură întîmplare, toate cunoștințele noastre s-au întîlnit, așa cum se întîlnesc oamenii și în viața mondenă. Ce poate fi mai sincer, mai bun, mai natural ?

Pen arăta foarte grav, pompos, dichisit. Era neobișnuit de elegant și arătos în costumul său. Pantalonii albi de doc și pălăria albă, cravata multicoloră, haina ușoară, lănțișoarele și butonii de aur îi dădeau înfățișarea unui prinț, cel puțin. Cît de bine îl prindea această eleganță ! „Mai era cineva ca el ?“ se întreba cineva. „Roșește ! Cît de bine îi stă cu obrajii îmbujorați !“ își spunea aceeași persoană. Cu o zi înainte, fetițele fuseseră foarte impresionate de înfățișarea lui și chiar îl uitaseră, cînd el nu se mai afla acolo. Iar Amelia-Ann, cu degetele ei grăsuțe înfipte în pieptul rochiței, așa cum avea Pen obiceiul, spusese „Iar acum Betsy-Jane, eu voi fi domnul Pendennis“, iar Fanny rîsese cu lacrimi, răsplătind-o pe surioara ei cu mii de sărutări

pentru această ispravă. Şi totuşi, cît de fericită fusese văzîndu-l pe Arthur îmbrăţişînd-o pe fetiţă.

Dacă Arthur era roşu, Fanny, dimpotrivă, era foarte obosită şi palidă. Arthur observă acest lucru şi o întrebă cu blîndeţe de ce pare atît de istovită.

— Am stat trează toată noaptea, răspunse Fanny, roşind puţin.

— Eu i-am stins lumînarea şi i-am poruncit să se culce şi să lase cititul, interveni iubitoarea mamă.

— Ai citit ? Şi ce te-a interesat atît de mult ? întrebă Arthur amuzat.

— O, e aşa de frumos ! exclamă Fanny.

— Ce ?

— „Walter Lorraine", suspină Fanny. Cît de mult o urăsc pe Neara sau Naera — nici nu ştiu cum se pronunţă — şi cum îi iubesc pe Leonora şi pe Walter: O, cît de drăguţ este el!

Dar cum descoperise Fanny romanul „Walter Lorraine" şi faptul că Pen este autorul ? Mititica îşi amintea fiecare cuvînt rostit de domnul Pendennis în seara precedentă, şi că scrie cărţi şi la ziare. Ce fel de cărţi ? Dorea atît de mult să afle încît aproape că se hotărîse să se poarte frumos cu bătrînul Bows care, de două zile suferea de dispreţul ei dar, mai întîi, s-a hotărît să facă o încercare la Costigan. Aşadar, a început să-l linguşească pe căpitan şi să-i zîmbească de-a dreptul cuceritoare, în timp ce-l ajuta să-şi pregătească masa şi-i deretica prin casă. Cu siguranţă că rufele sale trebuiau cîrpite. (Într-adevăr rufele căpitanului conţineau cîteva petice curioase de bumbac şi in). Ea o să-i repare cămăşile. Toate cămăşile ! Ce găuri groaznice ! Şi ce găuri nostime ! A scos capul pe una din ele şi i-a zîmbit fermecător bătrînului războinic. Ar fi fost teribil s-o picteze cineva în timp ce se uita prin găurile acelea. Apoi a adunat vasele căpitanului cu graţie, mergînd prin cameră aşa cum le văzuse pe dansatoarele de la teatru; şi a dansat pînă la bufetul căpitanului de unde a scos sticla de whisky şi i-a turnat un păhărel din care trebuia să bea un strop, doar un strop ! Iar căpitanul trebuie neapărat să-i cînte un cîntec, unul din cîntecele sale atît de drăguţe şi s-o înveţe şi pe ea. Iar după ce căpitanul a cîntat o melodie irlandeză cu vocea sa puternică, tremură-

toare, închipuindu-şi că el este acela care-o fascinează pe mica sirenă, i-a pus şi ea întrebarea despre Arthur Pendennis şi romanul său şi, obţinînd un răspuns, n-a mai interesat-o nimic şi l-a lăsat pe căpitan la pian, gata să-i cînte încă un cîntec, a lăsat tava cu tacîmuri pe sală, cămăşile pe un scaun şi a ieşit în fugă, grăbindu-se grozav.

Căpitanul Costigan, după cum declarase el însuşi, nu era un personaj literar şi nici nu găsea timpul necesar pentru a parcurge opera prietenului său, deşi intenţiona să cumpere un exemplar, cu prima ocazie. Dar cunoştea titlul romanului din faptul că domnii Finucane, Bludyer şi alţi clienţi ai „Bucătăriei din dos" vorbiseră despre domnul Pendennis, fără să se dovedească a fi prea prietenoşi şi poreclindu-l „Walter Lorraine". Bludyer îl numise un filfizon înfumurat iar Hoolan se întreba de ce Doolan nu-i dădea un picior undeva, etc. De aici Costigan a fost în stare să furnizeze informaţiile cerute.

— Şi s-a dus şi-a întrebat la bibliotecă, spuse doamna Bolton, la mai multe biblioteci, şi unele o aveau şi era dată, şi altele n-o aveau. Iar la alta i-au spus că nu i-o dau dacă nu plăteşte o coroană. Şi n-avea şi-a venit la mine plîngînd. — N-ai făcut aşa Fanny ? — iar eu i-am dat o coroană.

— Şi vai, mi-a fost aşa frică să nu vină altcineva şi să o ia pînă mă întorc eu, spuse Fanny cu obrajii îmbujoraţi şi ochii strălucind. Şi vai, îmi place atît de mult !

Simpatia ei sinceră îl impresionă şi-l măguli profund pe Arthur.

— Îţi place ? o întrebă el. Dacă vii pînă în camera mea am să-ţi dau... nu, am să-ţi aduc... am să-ţi trimit un exemplar. Noapte bună. Mulţumesc, Fanny. Domnul să te aibă în pază. Nu trebuie să mai rămîn cu tine. La revedere. La revedere !

Şi, strîngîndu-i încă o dată mîna, le salută cu o înclinare a capului pe mamă şi pe cele două fetiţe, după care părăsi parcul cu paşi mari. Se îndepărtă de ele în grabă, vorbind în sinea lui. „Draga mea mititică ! Micuţa mea Fanny ! Tu meriţi toate cărţile. Aş da orice ca Shandon să fie aici. Vreau. Vreau să plec acasă, la mama mea. Nu trebuie s-o mai văd ! Nu, nu, aşa să-mi ajute..."

În timp ce monologa în felul acesta, alergînd, spre mirarea trecătorilor care se uitau după el, se ciocni de un omuleț bătrîn care se dovedi a fi domnul Bows.

— Umilul dumitale servitor, domnule, spuse Bows cu o reverență batjocoritoare, ridicîndu-și pălăria de pe capul chel.

— Bună ziua, răspunse Pen, morocănos. Dar să nu te mai reții, obligîndu-te din nou să mă urmărești. Mă grăbesc, domnule. Bună seara.

— Ele unde sînt ? întrebă Bows, închipuindu-și că Pen are motivele lui să se grăbească acasă. Știi la cine mă refer. Nu-i așa că nu sînt în apartamentul dumitale, domnule ? I-au spus lui Bolton că se duc la biserică în Temple; nu erau acolo. Sînt în casa dumitale și nu trebuie să intre în casa dumitale, domnule Pendennis !

— Hei, drăcia dracului ! izbucni Pen furios. Vino să vezi dacă se află la mine. Iată casa și ușa. Intră și convinge-te singur.

Iar Bows, scoțîndu-și pălăria, îl urmă pe tînăr.

După cum știm prea bine, doamnele nu se aflau în camerele domnului Pendennis. Dar cînd parcul s-a închis, cele două femei care nu făcuseră decît o melancolică plimbare de seară, au plecat, triste, împreună cu fetițele, au intrat în Lamb Court și s-au oprit sub felinarul care împodobește în mod fericit curtea interioară și au privit spre etajul al treilea al clădirii unde se afla locuința lui Pendennis și unde ardea o lumînare. Apoi, cele două femei s-au îndepărtat cu fetițele obosite, abia tîrîndu-și picioarele în urma lor, și s-au întors la domnul Bolton care se botezase cu rom în locuința lor din Shepherd's Inn.

Domnul Bows privi în jur la camera curată pe care o ocupa tînărul și care nu suferise decît puține adaosuri sau ornamentări de cînd am vizitat-o ultima dată. Polițele cu cărți și biblioteca dezordonată a lui Warrington precum și masa de scris a lui Pen prezentau un aspect destul de vesel.

— Vrei să privești și prin dormitoare, domnule Bows și să vezi dacă victimele mele se află cumva acolo ? întrebă el cu amărăciune. Sau poate că le-am făcut de petrecanie fetițelor și le-am ascuns în sobă. . . .

— Cuvîntul dumitale este suficient, domnule Pendennis, spuse celălalt, pe tonul său trist. Spui că nu sînt aici și văd că nu sînt aici. Și sper că n-au fost niciodată aici și nici nu vor veni.

— Pe cinstea mea, domnule, sînteți foarte amabil că-mi alegeți cunoștințele, spuse Arthur, arogant, și că aveți grijă să nu se strecoare cineva nepotrivit în societatea mea. Îmi amintesc de dumneavoastră și vă datoresc recunoștință de multă vreme, domnule Bows. Altfel v-aș vorbi mult mai furios decît o fac în legătură cu un anumit gen de persecuție pe care sînteți înclinat, după cîte văd, să o exercitați asupra mea. M-ați condus ieri pînă cînd am ieșit din curtea dumneavoastră de parcă voiați să vă convingeți dacă n-am de gînd să fur ceva. De îndată ce rosti aceste cuvinte, Pen se bîlbîi și se roși tot. Simțea că-i oferise celuilalt un punct de plecare, de care Bows s-a și folosit imediat.

— Într-adevăr, cred că ai venit să furi ceva, așa cum te-ai exprimat, domnule, spuse Bows. Vrei să spui că ai venit să-i faci o vizită bătrînului Bows, scripcarul ? Sau doamnei Bolton, din ghereta portarului ? Rușine să-ți fie! Un domn atît de elegant că Arthur Pendennis nu se coboară atît de jos încît să intre în cămăruța mea, sau în bucătăria unei spălătorese decît pentru motive bine-determinate. Iar convingerea mea este că ai venit să furi inima unei fete frumoase, s-o distrugi și apoi să-i dai cu piciorul, domnule Arthur Pendennis. Iată ce face societatea din voi, tinerii filfizoni, mondeni, aristocrați, care călcați în picioare oamenii cinstiți. Pentru dumneata e o distracție, dar gîndește-te ce înseamnă pentru cei săraci, jucăriile plăcerilor voastre, cu care vă jucați și pe care-i azvîrliți în stradă cînd ați obosit ! Vă cunosc felul de a fi, domnule. Cunosc egoismul și aroganța și mîndria voastră! Ce-i pasă lordului dacă o nenorocește pe fiica săracului și-i face de ocară familia ? Voi trebuie să vă faceți toate plăcerile, iăr oamenii, desigur, trebuie să plătească. La ce altceva sîntem noi buni, dacă nu pentru asta ? Așa sînteți toți, toți, domnule !

Aici, Bows vorbea în afara problemei, oferindu-i lui Pen un avantaj de care acesta profită fără părere de rău, bucuros că îndepărtează discuția de subiectul pe care-l

atacase adversarul său. Aşadar, izbucni într-un fel de rîs pentru care-i ceru scuze lui Bows.

— Da, sînt un aristocrat, spuse el, într-un palat la etajul trei, cu un covor aproape la fel de frumos ca al dumneavoastră, domnule Bows. Îmi petrec viaţa zdrobind oamenii, nu-i aşa ? Nenorocesc fecioare şi îi jefuiesc pe săraci ? Bunul meu doma, toate acestea sînt bune într-o comedie, unde Job Thonberry se bate cu pumnul în piept şi-l întreabă pe stăpînul său cum de îndrăzneşte să-şi bată joc de un om cinstit şi să se amestece în casa unui engiez de rînd. Dar în viaţa reală, domnule Bows, cum puteţi să-i vorbiţi unui om care munceşte pentru pîinea lui la fel de greu ca şi dumneavoastră, despre aristocraţii care-i tiranizează pe oamenii sărmani ? V-am făcut vreodată un rău ? Mi-am dat aere de superioritate faţă de dumneavoastră ? Nu aveaţi, oare, o părere bună despre mine în vremea cînd eram amîndoi nişte tineri romantici, domnule Bows ? Haide, nu mai fiţi supărat pe mine ! Să fim din nou prieteni ca la început !

— Zilele acelea au fost foarte diferite, răspunse Bows, iar domnul Arthur Pendennis era un tînăr cinstit şi cam nesocotit. Poate puţin egoist şi înfumurat, dar cinstit. Şi mi-ai plăcut atunci pentru că erai gata să-ţi distrugi viaţa pentru o femeie.

— Iar acum, domnule ?

— Acum vremurile s-au schimbat şi vrei ca o femeie să-şi distrugă viaţa pentru dumneata, răspunse Bows. O cunosc pe această copilă, domnule. Totdeauna am spus că o ameninţă asemenea primejdie. Şi-a aprins mintea cu romane pînă cînd toate gîndurile ei sînt la dragoste şi la îndrăgostiţi, şi abia dacă vede că, de fapt, calcă pe podeaua unei bucătării. Am învăţat-o. E plină de talent şi de perspective. Îmi place fata, domnule. Sînt un bătrîn singur. Duc o viaţă care nu-mi place, printre petrecăreţi care mă fac şi mai melancolic. N-am decît pe copilul acesta la care ţin. Fie-ţi milă de mine şi nu mi-o lua, domnule Pendennis.

Vocea bătrînului se schimbase pe măsură ce vorbea. Accentele ei îl impresionau pe Arthur mult mai mult decît tonul sarcastic sau ameninţător pe care Bows îl adoptase la început.

— Într-adevăr, spuse el, binevoitor, îmi faceţi un mare rău dacă vă închipuiţi că am vreo intenţie cu micuţa Fanny. Prima dată am văzut-o vineri seara. Pur şi simplu întîmplarea a făcut ca prietenul nostru Costigan să o aducă în calea mea. N-am nici o intenţie în privinţa ei, adică...

— Adică, ştii foarte bine că e o fată neştiutoare, iar maică-sa o femeie proastă. Adică, te întîlneşti cu ea în Temple Gardens şi, desigur, fără să fi stabilit dinainte. Cînd am găsit-o ieri citind cartea pe care ai scris-o, şi-a bătut joc de mine. La ce sînt eu bun decît să rîdă lumea de mine ? Un bătrîn deformat ca mine, un scripcar bătrîn, într-o haină peticită, care-şi cîştigă pîinea cîntînd prin cîrciumi ? Dumneata eşti un domn mare, asta eşti. Ai batista parfumată şi inel pe deget. Stai la masă cu oameni mari. Cine-i azvîrle o coajă de pîine bătrînului Bows ? Şi totuşi aş fi putut fi la fel de bun ca mulţi dintre cei mai buni. Aş fi putut fi un om de geniu, dacă aş fi avut noroc, da, şi aş fi trăit alături de primele inteligenţe ale ţării. Dar toate au sfîrşit prost pentru mine. Am avut ambiţie, cîndva, am scris piese, poeme, muzică. Nimeni nu mi-a dat ascultare. Niciodată n-am iubit o femeie, dar ele au rîs de mine. Iar acum, la bătrîneţe, singur... singur... Nu-mi lua fata, domnule Pendennis, îţi spun din nou. Mai lasă-mi-o puţin. Pînă ieri a fost ca un copil pentru mine. De ce ai venit şi ai făcut-o să-şi bată joc de diformitatea şi bătrîneţea mea ?

— Cel puţin de asta nu sînt vinovat, spuse Arthur cu un suspin. Pe cuvîntul meu de onoare, aş vrea să n-o fi văzut niciodată. Menirea mea în viaţă nu este aceea de seducător, domnule Bows. Nu mi-am închipuit că am făcut vreo impresie asupra ei pînă... pînă astă seară. Apoi, domnule, am regretat şi fugeam de ispită cînd am dat peste dumneavoastră şi, continuă el cu o fierbinţeală în obraji pe care interlocutorul său n-o putea vedea în întunericul din cameră şi cu un tremur evident în glas, nu mi-e ruşine să vă spun, domnule, că în această seară de duminică în timp ce răsunau clopotele bisericii, mă gîndeam la casa mea şi la femeile curate şi bune ca nişte îngeri, care locuiesc acolo. Şi alergam încoace, cînd v-am

întîlnit, ca să evit pericolul care mă păştea şi să cer putere de la Dumnezeu cel Atotputernic să-mi fac datoria.

După aceste cuvinte ale lui Arthur s-a lăsat tăcerea, iar cînd conversaţia a fost reluată de oaspetele său, acesta a vorbit pe un ton mult mai amabil şi mai prietenos. Şi, luîndu-şi la revedere de la Pen, Bows i-a cerut voie să-i strîngă mîna şi, după o despărţire foarte caldă şi afectuoasă de ambele părţi, şi-a cerut scuze că-l judecase greşit şi i-a făcut cîteva complimente care l-au determinat pe tînăr să-i strîngă din nou mîna, din toată inima. Iar cînd s-au despărţit la uşa lui Pen, acesta a spus că-i făcuse o promisiune şi speră că domnul Bows are încredere în el.

— Amin, a răspuns domnul Bows şi a coborît, încet, scările.

CAPITOLUL AL CINCIZECILEA

Din nou despre tîrguşorul fericit

La începutul acestei istorii am avut prilejul să vorbim despre tîrguşorul Clavering, în apropierea căruia, la Fairoaks, se află casa părintească a lui Pen, precum şi despre cîţiva dintre locuitorii acestuia. Şi, cum societatea de acolo nu este, în nici un caz, amuzantă sau plăcută, nu i-am dedicat un număr prea mare de pagini în cartea noastră. Domnul Samuel Huxter, domnul cu care am făcut cunoştinţă la Vauxhall cu puţin timp în urmă, era unul din spiritele cele mai alese ale oraşului, pe care-l vizita în timpul vacanţelor sale şi însufleţea mesele amicilor săi de acolo cu glumele de la colegiu şi cu bîrfele din cercurile londoneze selecte pe care le frecventa.

Habnell, tînărul gentleman pe care Pen îl bătuse ca urmare a scandalului din afacerea Fotheringay, în timp ce era elev la şcoala din Clavering, fusese totdeauna binevenit la masa domnului Huxter, mama lui Samuel avînd acces liber în farmacie, cunoscînd locul borcănelelor cu tamarind şi putînd să-şi parfumeze batista cu apă de tran-

dafir. Şi în această perioadă a vieţii sale s-a îndrăgostit de domnişoara Sophy Huxter cu care, după moartea tatălui său, s-a şi însurat, ducînd-o în casa lui de la Warren, la cîteva mile de Clavering.

De mulţi ani, familia Hobnell avusese şi administrase o moşie acolo, mai întîi ca ţărani liberi, iar apoi ca fermieri. Tatăl lui Hobnell a dărîmat casa bătrînească şi a construit în locul ei un conac alb, luminos, cu grajduri încăpătoare, cu pian în salon şi cu o haită de cîini de vînătoare, şi de atunci înainte s-a numit „Moşierul Hobnell". La moartea lui, cînd a trecut la conducere tînărul Hobnell, se putea spune că familia făcea parte din nobilimea de ţară. Iar Sam Huxter nu greşea prea mult cînd se lăuda prin toată Londra şi în faţa amicilor săi uimiţi de la Bartholomeu, cu moşia cumnatului său, ospitalitatea sa, caii şi cîinii de vînătoare ai acestuia. În fiecare an, de obicei în timpul cînd doamna Hobnell nu-şi putea părăsi obligaţiile tot mai mari din odaia copiilor, Hobnell sosea în Londra pentru a se distra, închiria camere la Tavistock şi, împreună cu Sam, gusta din plăcerile oraşului. Cursele de la Ascot, teatrele, Vauxhall şi veselele circiumi din apropierea operei, toate acestea erau vizitate de petrecăreţul moşier şi de învăţatul său cumnat. Cînd se afla la Londra, spunea el, îi plăcea să facă tot ce fac londonezii şi chiar să-şi facă puţin de cap, iar cînd se întorcea în apus, cumpăra o pălărie mare şi un şal doamnei Hobnell, şi părăsea distracţiile elegante ale vieţii londoneze pentru unsprezece luni de preocupări şi activităţi specifice nobilului de ţară.

Sam Huxter coresponda cu mama sa, furnizîndu-i ştiri mai deosebite din metropolă, în schimbul coşurilor cu iepuri, potîrnichi şi oalelor cu smîntînă pe care moşierul şi buna lui soţie i le trimiteau, la rîndul lor, lui Sam. De fapt, ei nici nu cunoşteau un tînăr mai distins şi mai inteligent. El era viaţa şi sufletul casei lor, cînd îşi făcea apariţia în ţinuturile natale. Cîntecele, glumele şi buna lui dispoziţie făceau să clocotească de voie bună satul Warren. Salvase viaţa fetiţei lor cea mai mare, scoţîndu-i un os de peşte din gît. În fine, era încîntarea cercului lor.

Ghinionul a făcut ca la numai trei zile de la conflictul de la Vauxhall, Pen să aibă o altă ciocnire cu Huxter.

Credincios promisiunii făcute, n-o mai căutase pe micuța Fanny. Încerca să o alunge din mintea sa, lucrînd sau căutînd alte preocupări spirituale. Deși fără prea mult folos, muncea aproape tot timpul în camera lui și, în calitatea lui de critic la „Pall Mall Gazette", făcea ravagii printre poemele și povestirile care ajungeau în fața lui, la judecată. După ce-i distrugea pe acești autori, pleca să cineze de unul singur la clubul „Polyanthus", acum pustiu, unde uriașa solitudine îl copleșea, îl speria, iritîndu-l și mai mult. Încerca să se relaxeze la diferite teatre. Întreaga sală răsuna de rîs și aplauze, dar el nu vedea decît o farsă stupidă care-l întrista. Dacă bufonul de pe scenă ar fi văzut chipul mohorît al lui Pen, i-ar fi pierit buna-dispoziție. Nici nu înțelegea ce se întîmplă ; scena și piesa treceau prin fața ochilor săi ca un vis sau un coșmar. Apoi s-a gîndit să se ducă la „Bucătăria din dos", vechiul său loc de distracție, împreună cu Warrington. Cu o zi înainte mersese pe jos douăzeci de mile căutînd odihnă, pe cîmpia de la Hampstead și aleile din Heudon, dar noaptea nici nu putuse să închidă ochii. Mai bine la „Bucătăria din dos". Îl liniștea gîndul că-l va întîlni pe Bows care se afla acolo, foarte calm, dominînd asistența de la vechiul pian. Se cîntau niște cîntece foarte comice și întreaga sală se zguduia de rîs. Cît de ciudat i se părea lui Pen ! Nu-l vedea decît pe Bows. Într-un vulcan stins, cum se lăuda el că este pieptul său, e de mirare că simțea o asemenea flacără ! Două zile de penitență îl reaprinseseră ; două zile de abstinență fuseseră deajuns ca să ardă cu furie. Așadar, gîndindu-se la toate acestea și golind un pahar după altul, ghinionul a făcut ca privirea lui Arthur să-l descopere pe Huxter care, de asemenea, fusese la teatru, iar acum, împreună cu doi-trei amici tocmai intra în sală. Spre marea enervare a lui Pen, Huxter șopti ceva prietenilor săi. Arthur simțea că celălalt vorbește despre el. Apoi, Huxter își croi drum, urmat de cei trei, se apropie de Pen, și se așeză exact în fața lui, salutîndu-l prietenește și întinzîndu-i o mînă murdară.

Pen dădu mîna cu concetățeanul său. Considera că acesta fusese extrem de nepoliticos cu el în ultima seară cînd se întîlniseră. Huxter, în schimb, perfect mulțumit de sine și de lume, nici nu se gîndea că ar putea să fie

dezagreabil cuiva, iar mica discuţie, sau „tachinare“ — cum o numea el — de la Vauxhall era un fleac pe care nici nu-l luase în seamă.

Discipolul lui Galen, după ce comandă patru halbe cu care el şi prietenii săi se răcoriră, începu să se gîndească la cel mai amuzant subiect de conversaţie cu Pen şi alese tocmai pe cel mai dureros pentru tînărul nostru.

— Frumoasă seară la Vauxhall, nu-i aşa ? spuse el, făcîndu-i cu ochiul.

— Mă bucur că ţi-a plăcut, răspunse el, oftînd în sinea lui.

— Am fost foarte afumat — afurisit de beat — am luat masa cu nişte tipi la Greenwich. Frumuşică bucăţica aia de muselină care te ţinea de braţ. Cine e ? întrebă cuceritorul student.

Întrebarea se dovedi a fi mult prea mult pentru Arthur.

— Am spus eu ceva despre persoana care te însoţea pe dumneata, domnule Huxter ?

— N-am vrut să te supăr. Scuză-mă. La naiba ! Eşti cam nervos, răspunse, uimit, interlocutorul lui Pen.

— Ţi-aduci aminte de conflictul dintre noi doi din seara aceea ? întrebă Pen tot mai furios. Ai uitat ? Probabil. Erai ameţit, aşa cum ai spus chiar acum, şi destul de bădăran.

— Las-o baltă, domnule, mi-am cerut scuze, spuse Huxter, roşu la faţă.

— Ai dreptate şi te-am apreciat din toată inima, sînt sigur. Dar dacă-ţi mai aduci aminte te-am rugat să ai bunătatea de a mă omite de pe lista cunoştinţelor dumitale în viitor, iar dacă ne vom întîlni în public, să nu-ţi mai dai osteneala de a mă recunoaşte. Eşti atît de amabil să-ţi aminteşti de toate aceste lucruri de acum înainte ? Şi pentru că începe cîntecul, îngăduie-mi să te abandonez plăcerii spontane a muzicii.

Îşi luă pălăria şi, făcînd o plecăciune în faţa nedumeritului domn Huxter, părăsi masa în momentul în care amicii lui Huxter, după o clipă de uimire, izbucniră într-un hohot de rîs la adresa aceluiaşi Huxter, încît a fost nevoie de intervenţia şefului sălii care strigă : „Linişte,

domnilor, vă rog faceţi liniște pentru Hoţul de morminte". În acordurile acestui cîntec popular, Pen părăsi „Bucătăria din dos", felicitîndu-se singur pentru perfecta-i stăpînire de sine. Aproape regretă că Huxter nu sărise la bătaie. I-ar fi plăcut să se bată cu el sau cu altcineva. Se duse acasă. Munca zilei, masa, piesa, băutura, cearta — nimic nu reuşise să-l calmeze şi dormi la fel de prost ca şi noaptea trecută.

După cîteva zile, Sam Huxter îi scrise lui Hobnell o scrisoare, în care Arthur Pendennis forma subiectul principal. Sam descrisese amicilor săi de la ţară isprăvile lui Arthur la Londra, înfumurarea şi obrăznicia de care dădea dovadă. Îl declară un criminal stricat pînă-n măduva oaselor, un adevărat Don Juan, un individ care, dacă vine vreodată la ţară, nu trebuie primit în casele oamenilor cinstiţi. Îl văzuse la Vauxhall dansînd cu o fată inocentă din straturile de jos ale societăţii pe care o făcuse victima sa. Aflase de la un domn irlandez (fost ofiţer) care frecventează un club unde el, Huxter, este membru, cine este fata asupra căreia acest filfizon înfumurat îşi exercită meşteşugurile sale infernale şi s-a gîndit să-l informeze pe tatăl ei, etc., etc. Apoi scrisoarea trata probleme de interes general, transmiţînd mulţumirile autorului pentru ultimul pachet şi pentru iepuri, făcînd aluzie la dispoziţia lui pentru alte favoruri.

Aşa cum am mai spus, aproape în fiecare an era cîte un botez la Warren şi s-a întîmplat ca una din aceste ceremonii să aibă loc după ce Hobnell primise scrisoarea cumnatului său de la oraş. Noul născut, o drăgălaşă fetiţă, a primit numele de Mira-Lucreţia, după cele două naşe, domnişoara Portman şi doamna Pybus din Clavering, şi cum, desigur, Hobnell îi vorbise soţiei sale despre scrisoarea lui Sam, aceasta a împărtăşit groaznicul ei conţinut celor două prietene de bîrfă. Era o poveste interesantă care a fost discutată cu mult interes pretutindeni în Clavering, pe parcursul aceleiaşi zile.

Mira, fiind mult mai impresionată, n-a discutat această problemă cu mama ei, dar doamna Pybus nu avea asemenea rezerve. Aşa că a dezbătut chestiunea nu numai cu doamna Portman, dar şi cu domnul şi onorabila doamnă Simcoe, şi cu doamna Glanders, după ce fiicele acesteia

fuseseră invitate să părăsească încăperea, cu Madame Fribsby și, într-un cuvînt, cu întreaga societate din Clavering. Madame Fribsby, aruncînd o privire spre tabloul dragonului ei, și în interesul memoriei sale rănite a spus că bărbații sînt bărbați și, atîta timp cît vor fi bărbați, vor fi și înșelători. După care a citat niște versuri din „Marmion", dorind să știe unde trebuie să fie înmormîntați iubiții care înșală. Doamna Pybus nu găsea cuvinte destul de puternice care să exprime ura, groaza, disprețul pentru un ticălos capabil de o comportare atît de josnică. Iată unde duce vorba bună, insolența, extravaganța cercurilor corupte și oribile în acest cumplit, modern Babilon. Doamna Portman regreta că trebuie să recunoască faptul că dragostea fatală a mamei îl stricase pe băiat, că succesele sale literare îi luaseră mințile, iar pasiunile sale imorale îl făcuseră să uite principiile pe care soțul ei i le insuflase în copilărie. Glanders, cumplitul căpitan de dragoni, cînd a aflat de întîmplare de la doamna Glanders, a fluierat și a făcut unele aluzii deocheate la masa de seară, la care doamna Glanders l-a numit o brută și din nou le-a poruncit fetelor să iasă din cameră, în hohotele de rîs ale groaznicului căpitan. La aflarea știrilor, domnul Simcoe a rămas calm dar mulțumit în sinea lui, confirmîndu-i-se părerea pe care o avusese întotdeauna despre neseriosul tînăr ; nu pentru că știa totul despre acesta, nu pentru că citise vreun rînd din operele sale primejdioase, otrăvitoare. Ferească Dumnezeu ! Dar la ce te poți aștepta de la un asemenea tînăr cu o asemenea înspăimîntătoare, lamentabilă, deplorabilă, lipsă de seriozitate ? Și iată că pentru a doua oară Pen a constituit subiectul unei predici la biserica din Clavering, unde pericolele Londrei, și crima de a citi și a scrie romane, au fost înfățișate, duminică seara, unei congregații numeroase și înfierbîntate. Ei n-au așteptat să afle dacă Pen e vinovat sau nu. Credeau în slăbiciunea lui fără să mai cerceteze. Acești admirabili moraliști erau gata să arunce cu pietre în sărmanul Pen.

A doua zi, doamna Pendennis, singură și aproape leșinînd de emoție și oboseală, s-a dus, în fugă, la casa parohială, pentru a se consulta cu bunul pastor. Primise o scrisoare anonimă. Un creștin considerase că este de da-

toria lui să-l înjunghie pe minunatul suflet care nu făcuse niciodată vreun rău cuiva — o scrisoare anonimă cu referiri la Scriptură, arătînd pedeapsa pentru asemenea păcătoşi şi conţinînd o descriere amănunţită a crimei lui Pen. Helen se afla într-o stare jalnică de groază şi emoţie. Două-trei ceasuri de suferinţă o îmbătrîniseră. În primul moment de supărare, lăsase să-i cadă scrisoarea, iar Laura o citise, roşind. Trupul îi tremura, dar nu de furie.

— Laşii, spuse ea, nu este adevărat ! Nu, mamă, nu este adevărat !

— Ba este adevărat şi tu ai făcut-o, Laura, strigase Helen, furioasă. De ce l-ai refuzat cînd ţi-a cerut mîna ? De ce mi-ai zdrobit inima şi l-ai refuzat ? Tu l-ai aruncat în braţele acestei — acestei femei. Nu-mi vorbi ! Nu-mi răspunde ! Nu te voi ierta niciodată, niciodată ! Martha, adu-mi pălăria şi şalul. Ies. Nu vreau să vii cu mine. Du-te. Lasă-mă, fată nerecunoscătoare ! De ce mi-ai adus o asemenea ruşine ? Şi, poruncindu-i fetei şi servitorilor s-o lase-n pace, pornise în fugă spre Clavering.

Doctorul Portman, aruncînd o privire asupra scrisorii, a recunoscut imediat scrisul şi, desigur, a prevăzut acuzaţiile aduse împotriva sărmanului Pen. Şi poate că împotriva propriei sale conştiinţe (pentru că vrednicul doctor, asemenea celor mai mulţi dintre noi avea o înclinaţie specială pentru primirea oricărei informaţii nefavorabile despre vecini), a început s-o consoleze pe Helen. I-a explicat că bîrfa a pornit de la un anonim şi, de aceea, trebuie să fie opera unui ticălos ; că acuzaţia nu poate fi adevărată — de fapt nici nu este adevărată — şi, cel puţin, băiatul trebuie ascultat înainte de a fi condamnat.

— Şi dumneavoastră credeţi că a făcut-o, a răspuns Helen sesizînd transparenţa obiecţiilor şi negaţiilor sale. Ştiţi bine acest lucru. O, de ce l-am părăsit, domnule pastor, cum de l-am răbdat departe de mine ? Dar el nu poate fi necinstit, nu ! Am dreptate, nu-i aşa ? V-aduceţi aminte cum s-a purtat cu cealaltă... persoană, cît de ataşat a fost de ea ? Atunci a fost un băiat cinstit, şi este şi acum. Îi mulţumesc lui Dumnezeu, cad în genunchi şi-i mulţumesc lui Dumnezeu că i-a plătit datoria Laurei. Dumneavoastră aţi spus că e bun — chiar aşa aţi spus. Iar acum dacă această fată îl iubeşte — şi ştiţi că aşa

trebuie să fie — dacă a luat-o de acasă, ori a ispitit-o, ceea ce este posibil, ei bine, ea trebuie să fie soţia lui şi fiica mea. Şi trebuie să părăsească lumea aceea groaznică şi să revină la mine, la mama lui, domnule pastor. Să mergem şi să-l aducem, da, să-l aducem şi va fi numai bucurie pentru... păcătosul care se căieşte. Să mergem acum, de îndată, bunul meu prieten, chiar...

Helen n-a putut să vorbească mai mult. A căzut pe spate şi a leşinat. A fost întinsă pe un pat în casa milostivului doctor Portman, şi a fost chemat doctorul să o îngrijească. Toată noaptea a zăcut într-o stare alarmantă. Laura a venit s-o vadă ; mai precis a venit la casa parohială, pentru că Helen n-a vrut s-o primească. Martor la teribila durere a sărmanei mame, o implora să fie liniştită, fiind din ce în ce mai convins de inocenţa lui Arthur. Ca urmare i-a scris o scrisoare lui Pen, prevenindu-l de zvonurile care circulau în defavoarea lui, rugîndu-l să întrerupă şi să se căiască pentru legătura atît de fatală pentru interesele sale şi bunăstarea sufletului său.

Dar Laura ? Oare inima ei nu era zdrobită de durere la gîndul crimei săvîrşite de Arthur şi înstrăinarea mamei sale ? Nu era o lovitură prea dură pentru această fată inocentă gîndul că într-o clipă ar putea pierde toată dragostea de care avea nevoie pe lumea asta ?

CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI UNULEA

Care ar fi putut foarte bine să fie cel de pe urmă

Aşadar, scrisoarea doctorului Portman a pornit spre destinaţia sa din Londra iar vrednicul cleric şi-a dat toată silinţa s-o aducă pe doamna Pendennis într-o stare de linişte sufletească pînă la primirea unui răspuns pe care doctorul şi-l închipuia (sau mai bine zis, persista să-l considere) satisfăcător în ceea ce priveşte moralitatea lui Pen. Cel puţin, dorinţa Helenei de a-şi face apariţia, în persoană, la Londra şi a-şi apăra fiul de slăbiciunea lui n-a putut fi îndeplinită vreme de cîteva zile. În prima zi

doctorul nu i-a îngăduit nici măcar să meargă pînă la Fairoaks şi abia în dimineaţa următoare s-a trezit pe patul ei de acasă, sub îngrijirea Laurei, la fel de credincioasă dar tăcută.

Din nefericire pentru el şi pentru toţi ceilalţi, Pen n-a citit epistola trimisă de pastor decît mult mai tîrziu. Zi de zi, văduva a aşteptat răspunsul fiului la învinuirile care îi fuseseră aduse, starea ei agravîndu-se cu fiecare zi. Cu mare greutate suporta Laura îngrijorarea ei, suferinţa celei mai bune prietene şi, mai mult decît atît, înstrăinarea Helenei şi durerea pe care i-o producea această afecţiune refuzată. Dar caracteristica acestei domnişoare era să-şi facă datoria din toate puterile ei şi sub permanenta oblăduire pe care cerul i-o oferea ca răsplată pentru rugăciunile ei sincere şi constante. Şi, întrucît această însărcinare era îndeplinită în linişte, iar rugăciunile în care găsea puterea necesară le rostea în camera ei, departe de privirile muritorilor, este de datoria noastră să păstrăm tăcere în jurul acestor virtuţi care nu suportă comentarii, tot aşa cum o floare nu poate să înflorească într-o sală de bal. Nu vom spune decît un singur lucru : că o femeie bună este cea mai minunată floare de pe tot cuprinsul, iar noi privim cu iubire şi uimire graţia ei calmă, mireasma pură, delicata ei frumuseţe. Suavă şi frumoasă ! Cea mai minunată şi cea mai curată ! Nu e păcat să o vezi plecînd fruntea îndurerată, sau lovită de necruţătoarea moarte, ofilindu-se, bolnavă, prăpădindu-se de suferinţă sau retezată de la rădăcină de o soartă nemiloasă, tocmai cînd se afla în plinătatea forţelor ? Poate că noi merităm durerea. Dar de ce să fie aceste minunate fiinţe nefericite ? O singură mulţumire avem : că Domnul cheamă la el pe cei la care ţine cel mai mult, plăcîndu-i prin repetate încercări să purifice şi mai mult aceste spirite fără pată.

În concluzie, Arthur n-a primit scrisoarea, deşi îi fusese trimisă la timp, iar credinciosul poştaş o depusese în cutia de scrisori din Lamb Court, de unde lenjereasa a transportat-o pe masa de scris împreună cu restul corespondenţei Înălţimii Sale.

Acei cititori de treabă care au urmărit pînă aici cariera domnului Arthur, făcînd, natural, unele observaţii

asupra caracterului și particularităților cunoștinței noastre, au descoperit, probabil, pînă acum, care este trăsătura negativă predominantă în caracterul său precum și care este cel mai mare dușman pomenit cu bună-știință pe pagina întîi a acestei cărți și cu care trebuia să lupte. Pentru că, stimat public, nu puțini sînt acei care au de luptat cu același ticălos ; un bandit care nu pierde nici un prilej de a ne face necazuri, de a ne implica în scandaluri, de a ne îndemna să ne pierdem vremea în compania unor oameni care nu ne fac cinste și așa mai departe. Într-un cuvînt, cel mai mare dușman al lui Pen era el însuși. Și pentrú că o viață întreagă îl răsfățase, îl lingușise și îi făcuse pe plac acestui individ, blestematul devenise obraznic, așa cum se întîmplă cu toți servitorii care n-au fost ținuți din scurt, iar la cea mai slabă încercare de a-l constrînge și de a-l pune să facă o treabă care nu-i era pe plac, se purta ca un bădăran. O persoană obișnuită să facă sacrificii, cum era, de exemplu, Laura, care de multe ori renunța la propriile ei plăceri în folosul altora, poate face acest lucru destul de ușor. Dar Pen, nedeprins cu nici o formă de negare-de-sine, suferea cumplit cînd i se cerea să-și plătească partea și se revolta grozav cînd se vedea obligat să treacă peste ceva care-i făcea plăcere.

Așadar, hotărîse în sinea lui că nu o va mai vedea pe Fanny. Și nici nu voia s-o vadă. Prin preocupări constante, prin muncă și prin frecventarea societății, încerca să-și alunge din minte amintirea acestei fascinante ființe. Muncea prea mult. Mergea prea mult. Călărea prea mult. Mînca, bea și fuma la fel de mult. Dar toate țigările și băutura nu reușeau să șteargă din sufletul său aprins chipul micuței Fanny. Deci, la sfîrșitul unei asemenea săptămîni de trudă și uitare de sine, tînărul nostru zăcea în pat, cu febră. Fie ca aceia care n-au suferit niciodată de febră să-l compătimească pe nenorocitul nevoit să sufere această calamitate.

Comitetul unor doamne necăsătorite sau oricare alt bun creștin interesat în propagarea virtuților casnice, cu siguranță că ar angaja un Cruickshank, ori un Leech sau pe un alt onorabil prezentator al absurdităților vremii, pentru a înfățișa într-o serie de desene ororile vieții de burlac în odăile închiriate, făcîndu-l pe privitor să se

gîndească la lucruri mai bune și la o condiție mai omenească. Poate fi ceva mai neplăcut decît masa de unul singur a unui burlac, ibricul negru și arșița cumplită din miezul verii sau, mult mai rău, focul stins în seara de Crăciun, la numai jumătate de ceas după ce femeia de serviciu a plecat ? În această solitudine, chiriașul intră tremurînd și trebuie să-și înceapă ziua căutînd cărbuni și lemne de foc. Iar înainte de a relua studiul, trebuie să îndeplinească îndatoririle unei menajere plecate fără a cere voie. Dar ce subiect poate fi mai potrivit pentru un desenator clasic decît cămașa unui burlac, acest articol de îmbrăcăminte pe care n-ar vrea să-l îmbrace decît la ora mesei și pe care îl descoperă fără nasturi ? Sau întoarcerea unui burlac acasă după ce a petrecut Crăciunul într-o casă cochetă, plină de chipuri plăcute, unde a fost primit cu bucurie și a lăsat în urma lui regrete ? Își lasă geamantanul la bărbierul din colț ; își aprinde lumînarea aproape terminată de la lampa care luminează, sfîrîind, scara, și pătrunde în camera lui sărăcăcioasă, unde singurele prezențe care îl întîmpină, ca dovadă a unui interes pentru bunăstarea lui, sînt notele de plată care îl așteaptă răsfirate cu grijă pe masa de lucru. Adăugați la aceste scene imaginea impresionantă a suferinței burlacului, și chiriile din Temple vor începe să scadă chiar din ziua publicării acestei deprimante diorame. A te simți bine într-o cameră de închiriat înseamnă un sentiment de melancolie, singurătate și egoism în același timp. Dar să fii bolnav într-o asemenea cameră, să petreci nopți de suferință și veghe, să aștepți cu nerăbdare dimineața cu sosirea lenjereseî, să-ți administrezi de unul singur doctoria, după ceasul tău, să nu ai alt tovarăș pentru orele nesfîrșite decît închipuirile bolnave și gîndurile aprinse de febră, nimeni care să-ți dea un pahar cu apă dacă ți-e sete sau să-ți netezească perna de sub cap, aceasta este într-adevăr, o soartă atît de nefericită și de tragică, încît nu vom insista prea mult asupra groaznicelor sale aspecte și nu vom face decît să-i compătimim din toată inima pe acei burlaci din Temple care le trăiesc ei înșiși zi de zi.

Această soartă s-a abătut asupra lui Arthur Pendennis după diferitele excese pe care le-am menționat și la care

își supusese nefericitul timp. Într-o seară s-a culcat bolnav și s-a trezit și mai rău. Singurul său vizitator în afară de menajeră a fost ucenicul tipografului de la „Pall Mall Gazette" pe care scriitorul nostru s-a străduit, cît a putut de bine, să-l mulțumească. Efortul de a termina articolul a făcut să-i crească febra și n-a putut să-i dea băiatului decît o parte din materialele care intrau în grija sa. Iar Shandon fiind absent, și Warrington lipsind din Londra, pentru a da și ei o mînă de ajutor, coloanele editoriale și politice ale gazetei păreau într-adevăr, foarte sărace. Redactorul-șef-adjunct nu știa cum să le umple.

Domnul Finucane a venit într-o fugă și l-a găsit pe Arthur într-o stare atît de proastă, încît bunul irlandez a trecut la lucru pentru a-i suplini lipsa, producînd o serie de compuneri critice și comentarii politice care, fără îndoială, i-au lămurit pe deplin pe cititorii periodicului unde își desfășurau activitatea cei doi prieteni. Aluzii la măreția Irlandei și la geniul și virtutea locuitorilor acestei țări persecutate se revărsau grandios din penița lui Finucane. Iar Shandon, redactorul-șef, care își petrecea timpul, calm, la Boulogne-sur-Mer, aruncînd o privire în coloanele ziarului care tocmai îi fusese adus, a recunoscut imediat mîna marelui Redactor-Șef-Adjunct și a aruncat soției sale ziarul spunînd încîntat: „Uite, dragă Mary, Jacke s-a apucat iar de treabă!" Într-adevăr, Jacke era un prieten sincer și un partizan îndrăzneț, iar cînd avea tocul în mînă rareori scăpa prilejul de a spune lumii întregi că Rafferty este cel mai mare pictor din Europa, mirîndu-se de invidia meschină a Academiei care refuză să-l facă membru, sau că în West End se vorbește că domnul Rooney, membru în Parlament, a fost numit Guvernator în Barataria, ori de a introduce în problema tratată, oricare ar fi fost aceea, o referire la frumusețea Turnurilor Rotunde sau a altor peisaje irlandeze. Și, după ce că făcea toată munca lui Pen cum nu se putea mai bine, bunul amic s-a oferit să renunțe la zilele lui libere și să le petreacă îngrijindu-l pe Arthur care, cu toate acestea, a insistat ca Finucane să nu-și piardă vremea cu el, mulțumindu-i și asigurîndu-l că mult mai ușor își suporta boala singur.

Vineri seara, după ce a terminat munca la ziar, Finucane a luat masa la „Bucătăria din dos" unde l-a informat pe Costigan despre boala amicului lor din Temple. Amintindu-şi acest lucru după două zile, căpitanul s-a dus în Lamb Court şi i-a făcut o vizită bolnavului duminică după amiază. Acolo a găsit-o pe doamna Flanagan, lenjereasa, care plîngea în salon, şi i-a comunicat veşti proaste despre starea tînărului dinăuntru. Starea lui Pen o alarmase într-o asemenea măsură, încît se vedea obligată să folosească drept stimulent rachiul ce-i permitea să suporte mai uşor durerea. Tot învîrtindu-se prin camera bolnavului, străduindu-se să-l îngrijească, atenţiile ei deveniseră de nesuportat pentru Arthur care o rugase prostește să nu mai stea în preajma lui. De aici lacrimile şi durerea sporită a lenjeresei, precum şi continua folosire a sticlei care-i servea de calmant. Căpitanul a dojenit-o aspru pentru lipsa de cumpătare, arătîndu-i consecinţele fatale pe care le va avea de suferit dacă mai persista în această activitate necugetată.

Pen, a cărui stare era de-a dreptul îngrijorătoare, s-a bucurat foarte mult de vizita lui Costigan. A auzit vocea atît de cunoscută răsunînd în salon şi l-a chemat nerăbdător, pe căpitan, mulţumindu-i că a venit şi rugîndu-l să ia un scaun şi să-i vorbească. Căpitanul i-a luat pulsul cu multă gravitate, mîna lui tremurătoare şi umedă devenind, pentru o clipă, sigură în timp ce apăsa cu degetul vena care se zbătea. Pulsul era foarte accelerat, chipul lui Pen răvăşit şi fierbinte, ochii îi erau injectaţi şi tulburi, iar barba — după cum avea să relateze mai tîrziu căpitanul — nu mai fusese rasă de o săptămînă. Pen l-a îndemnat pe oaspetele său să ia loc şi, răsucindu-se în patul lipsit de confort, a încercat să-i vorbească aprins despre „Bucătăria din dos", despre Vauxhall, despre cînd vor mai merge acolo, despre Fanny. Ce mai face micuţa Fanny ?

Într-adevăr, ce mai face ? Ştim că în seara de duminica trecută a plecat acasă foarte tristă, după ce-l văzuse pe Arthur aprinzînd lampa în camera lui, în timpul întrevederii cu Bows. În cele din urmă, Bows s-a întors şi, trecînd pe lîngă ghereta portarului, a aruncat o privire în odaia doamnei Bolton, aşa cum promisese. Avea chipul foarte melancolic. Fanny a petrecut încă o noapte îngrozitoare.

Neliniștea ei le-a trezit de nenumărate ori pe vecinele de pat. N-a mai îndrăznit să citească din „Walter Lorraine" — taică-său era acasă și nu suporta lumina. Ținea cartea sub pernă și o pipăia în timpul nopții. Abia ațipise cînd copiii s-au trezit cu noaptea în cap, devreme ca păsările. Deși era foarte supărată pe Bows, a urcat în camera lui la ora obișnuită, cînd bunul muzicant a început să-i vorbească.

— L-am întîlnit pe domnul Pendennis aseară, Fanny.

— Da ? Am fost sigură că l-ai întîlnit, răspunse Fanny privindu-l mînioasă pe bătrînul sentimental.

— Mi-ai plăcut de cînd am venit aici, continuă el. Erai un copil atunci și ai ținut la mine, Fanny, ai ținut pînă acum cîteva zile, pînă cînd l-ai cunoscut pe acest domn.

— Iar acum presupun că vrei să-l vorbești de rău, spuse Fanny. Dă-i drumul, domnule Bows, voi ține și mai mult la dumneata.

— În nici un caz nu voi face așa ceva, răspunse Bows ; cred că e un tînăr foarte bun și onest.

— Adevărat, știi prea bine că dacă ai spune un singur cuvînt împotriva lui, nu ți-aș mai vorbi niciodată ! strigă Fanny strîngînd din pumnii ei mici și foindu-se încoace și încolo prin cameră.

Bows lua seama, privind-o pe micuța creatură înfuriată cu admirație și o simpatie mohorîtă. Fata avea obrajii îmbujorați, întreaga făptură îi tremura. Ochii îi aruncau fulgere de dragoste, mînie, apărare.

Ți-ar plăcea să-l vorbești de rău dar nu îndrăznești Știi bine că nu îndrăznești.

— Îl cunosc de mulți ani, continuă Bows, de cînd era la fel de tînăr cum ești tu acum și nutrea sentimente romanțioase pentru fiica prietenului nostru căpitanul — aceea care este astăzi Lady Mirabel.

— Presupun că au mai fost și alții care au nutrit asemenea sentimente pentru domnișoara Costigan, spuse Fanny rîzînd. Nici nu vreau s-aud despre ei.

— Vroia să se însoare cu ea, dar vîrstele lor erau atît de diferite precum era și starea lor socială. Ea n-a vrut să-l accepte pentru că n-avea bani. A fost foarte înțeleaptă că l-a refuzat, altfel cei doi ar fi fost foarte nefericiți, iar ea nu era femeia potrivită care să trăiască împreună cu el și familia lui, și să-i facă viața tihnită. Domnul Pendennis

are propriul său drum de urmat în viață și trebuie să se însoare cu o femeie de rangul său. O femeie care iubește un bărbat, nu-i va ruina perspectivele, nu-l va pune să se certe cu familia și nu-l va face să trăiască în sărăcie și mizerie de dragul ei. O fată cinstită nu face așa ceva, de dragul ei sau al bărbatului iubit.

Mînia și sfidarea care pînă acum se putuseră citi pe chipul fetei se schimbară în spaimă și suferință.

— Dar ce știu eu despre căsătorie, domnule Bows ? spuse ea. Am pomenit eu vreodată despre asta ? Oare a fost ceva între mine și acest domn, încît să-ți permiți să fii atît de crud ? Nu a fost aranjamentul meu și nici al lui Arthur — adică al domnului Pendennis — ca să ne întîlnim la Vauxhall. Mama și domnul căpitan m-au dus acolo. N-au avut nici un gînd rău, sînt sigură. El singur a venit și ne-a scos din încurcătură și a fost atît de bun. Apoi a trecut pe la noi și ne-a întrebat ce mai facem. A fost foarte drăguț din partea unui domn din lumea bună să se poarte atît de generos cu oameni sărmani ca noi ! Și ieri, mama și cu mine tocmai ne plimbam prin Temple Gardens cînd... cînd... aici Fanny izbucni în acel argument feminin, fără de răspuns, al lacrimilor și strigă : O, aș vrea să mor ! Aș vrea să fiu în mormînt și să nu-l fi văzut niciodată !

— Și el a spus același lucru, Fanny, continuă Bows.

Iar Fanny, printre suspine îl întrebă de ce, de ce să-și dorească el să n-o fi văzut niciodată ? I-a făcut ea vreun rău ? O, mai degrabă ar pieri decît să-i facă vreun rău. La care, muzicantul îi relată conversația din ziua precedentă, explicîndu-i că Pen nu poate și nu trebuie să se gîndească la ea ca la o soție potrivită, iar ea, întrucît pune un preț atît de mare pe reputația ei de fată cinstită, trebuie să facă totul pentru a-l uita. Fanny, convinsă, dar în aceeași stare de spirit și promițînd că va evita pericolul care o amenință, îl părăsi pe muzician și se întoarse acasă și-i povesti mamei sale totul. Îi povesti despre dragostea ei pentru Arthur și deplînse, în felul ei sincer, inegalitatea dintre situațiile lor, care punea între ei bariere de netrecut.

— Uite, așa e „Doamna din Lyons", spuse ea. Ce mult mi-a plăcut mie domnul Macready cînd l-am văzut jucînd ; și Pauline care era credincioasă bietului Claude și se gîn-

dea toată ziua la el... şi cum s-a întors la ea, el, ofiţer, trecînd prin toate primejdiile. Iar dacă toată lumea o iubeşte pe Pauline (şi sînt sigură că aşa e), pentru că a fost aşa de credincioasă unui om sărman, de ce i-ar fi ruşine unui domn să iubească o fată săracă ? Nu vreau să spun că domnul Pendennis mă iubeşte... Nu. Nu, nu ! Nu merit eu aşa ceva. Doar o prinţesă poate visa la un domn cum e el. Un asemenea poet ! Scrie atît de frumos şi e atît de bun ! Sînt sigură că e nobil şi dintr-o familie străveche, dar că n-are parte de avere. Poate că unchiul său e stăpîn pe ea. O, dac-aş putea, cum l-aş mai sluji şi aş fi servitoarea lui, aşa aş face ! Nici n-aş vrea mai mult, mamă, decît să-l văd dimineaţa. Iar el mi-ar spune uneori „Bună dimineaţa, Fanny" sau „Domnul să te aibă în pază", cum mi-a spus duminică. Şi eu aş munci, aş munci şi aş sta trează toată noaptea şi aş citi şi aş învăţa ca să fiu demnă de el. Căpitanul spune că mama lui stă la ţară şi că e o doamnă de seamă acolo. O, cum aş vrea să merg şi să-i fiu cameristă ! Ştiu să fac multe treburi şi să lucrez frumos şi... şi uneori ar veni şi el pe-acasă şi l-aş vedea.

În timp ce vorbea, fata îşi lăsase capul pe umărul mamei, dînd drumul unei revărsări de lacrimi feciorelnice la care, de bună seamă, s-a alăturat şi matroana.

— N-ar trebui să te mai gîndeşti la el, Fanny, spuse ea. Dacă nu vine să te vadă, e un om îngrozitor şi un păcătos.

— Nu vorbi astfel, mamă, răspunse Fanny. E cel mai bun dintre oameni. Cel mai bun şi cel mai cumsecade. Bows zice că lui îi pare rău s-o părăsească pe micuţa lui Fanny. N-a fost vina lui, nu-i aşa, că ne-am întîlnit. Şi nu e vina lui pentru că nu trebuie să-l mai văd din nou. Nici nu trebuie să-l mai văd, mamă. El o să mă uite pe mine, dar eu n-o să-l uit niciodată. Nu ! O să mă rog pentru el şi o să-l iubesc mereu, pînă cînd o să mor, că o să mor, ştiu precis — iar sufletul meu va fi veşnic alături de el.

— O uiţi pe sărmana ta mamă, Fanny, şi mi se rupe inima cînd te aud vorbind aşa, spuse doamna Bolton, plîngînd la rîndul ei. Poate că-l mai vezi. Sînt convinsă. De bună seamă că vine astăzi. Dacă pe lumea asta există un singur bărbat îndrăgostit, acela este el. Cînd băiatu-ăla a-nceput să-i dea tîrcoale lui Emily Budd, bătrînul Budd,

un om foarte respectabil, violoncelist în orchestra de la teatrul Wells, l-a izgonit ; nici familia lui nu voia să audă despre așa ceva. Dar s-a întors. Toți știam că așa va face. Emily a fost întotdeauna sigură. Și s-a însurat cu ea. La fel se va întoarce și domnul Pendennis. Ține minte cuvintele unei mame și să-mi spui mie dacă nu se întoarce.

În acest moment al conversației și-a făcut apariția domnul Bolton, pentru masa de seară. La intrarea tatălui, discuția dintre mamă și fiică a încetat brusc, doamna Bolton încercînd să-l mîngîie și să-l lingușească pe morocănosul ajutor al antreprenorului de pompe funebre.

— Doamne sfinte, cine și-ar fi închipuit că nu ești la club sîmbătă seara ? Fanny, dragă, adu-i ceva de mîncare tăticului tău. Ce vrei să mănînci ? Biata fată are un urcior la ochi, sau cam așa ceva. Tocmai mă uitam să văd ce e, cînd ai intrat dumneata... după care, doamna Bolton smuci mîna fiicei sale în semn de prudență și păstrare a tainei. Lacrimile au fost șterse tot în taină. Și prin această uimitoare ipocrizie și putere de disimulare cu care natura a înzestrat femeile, urmele emoției au dispărut, și Fanny și-a văzut de treabă, după care s-a așezat într-un colțișor, atît de sfioasă și tăcută, încît nepăsătorul părinte nu și-a închipuit nici o clipă că o frămînta ceva.

În felul acesta, ca și cum soarta ar fi ținut să atîțe și să sporească patima bietului copil, tot ce se întîmpla în jurul ei, clipă de clipă, o îndemna să meargă înainte. Mama o menaja și o susținea. Chiar și cuvintele pe care Bows le folosea încercînd să stingă focul din inima ei, nu reușeau decît să întețească acel nefericit sentiment. Pen nu era un om rău și un seducător. Pen era foarte înțelept pentru că încerca s-o evite. Pen o iubea. O iubea acest tînăr blînd și mărinimos, cu lanțuri de aur și părul castaniu parfumat. Și așa și era, sau, poate, așa ar fi iubit-o cu cinci ani în urmă, înainte ca lumea să-l fi înăsprit pe tînărul necugetat și înfierbîntat, înainte de a fi fost capabil să se rușineze de o patimă imprudentă și prostească, pe care vroia să o strangulеze așa cum bietele femei își strangulează copiii din flori, nu ca o consecință a nelegiuirii lor, ci de rușine și de spaimă că degetul acuzator al lumii se va îndrepta asupra lor.

Dar care om respectabil de pe lumea asta nu va spune că a procedat cu înțelepciune evitînd o căsătorie cu o fată needucată, dintr-o familie de rînd ? Și care filozof nu i-ar spune că lucrul cel mai bun care poate fi făcut în aceste mici pasiuni, este să te scuturi de ele, să aștepți să treacă, să te vindeci ? Nici un bărbat nu moare din cauza unei femei și vice versa. Unul sau celălalt, descoperind imposibilitatea de a-și împlini dorința în acel moment deosebit, trebuie să facă tot posibilul de a-l uita pe celălalt, să caute în altă parte și să aleagă din nou. Și totuși, poate că, pe de altă parte, ar mai fi ceva de spus. Poate că Bows avea dreptate să admire pasiunea lui Pen, oarbă și lipsită de rațiune, care îl făcea în stare să riște totul pentru dragostea lui. Poate că, dacă sacrificiul de sine este o virtute lăudabilă, simplul sacrificiu, lumesc, nu este cine știe ce grozăvie. În fine, să punem capăt acestei dispute, lăsînd moralistului curios de rezolvarea ei, mulțumirea de a o limpezi.

Un singur lucru este sigur : că, avînd în vedere experiența dobîndită, domnul Pen ar fi rîs și ar fi considerat ridicolă ideea de a se însura cu o fată săracă, de la bucătărie. Acest adevăr fiind pe deplin clarificat în mintea lui, nu-și făcea decît datoria sa de om cinstit strunind nefericita slăbiciune pe care o simțea față de biata Fanny.

Iar ea aștepta mereu, sperînd că Arthur va veni. Așteptă în felul acesta o săptămînă întreagă și abia către sfîrșit află de la Costigan despre boala de care suferea Arthur al ei.

S-a întîmplat ca în aceeași seară a vizitei pe care Costigan i-o făcuse bolnavului, unchiul lui Arthur, sosind la Londra de la Buxton unde își îngrijise sănătatea, să-l trimită pe valetul său Morgan pentru a afla vești despre nepot și a-l invita la micul dejun în dimineața următoare. De fapt, maiorul se afla în trecere prin Londra, în drum spre casa Marchizului de Steyne de la Stillbrook, unde aveau să împuște potîrnichi.

Morgan a revenit la stăpînul său cu chipul întristat. Îl văzuse pe domnul Arthur. Domnul Arthur era, într-adevăr, foarte rău. Domnul Arthur avea febră. Ar trebui trimis un doctor. În concluzie, Morgan considera cazul dintre cele mai alarmante.

Doamne, Dumnezeule! Astea sînt într-adevăr ştiri proaste. Maiorul sperase că Arthur va veni cu el la Stillbrook. Aranjase acest lucru şi chiar îi procurase o invitaţie de la Lordul Steyne. Cel puţin el trebuia să fie acolo; nu putea să renunţe la Lordul Steyne. Poate că febra se ia; poate are pojar — el n-avusese niciodată pojar — la vîrsta lui ar fi periculos... Mai e cineva cu Arthur?

Morgan răspunse că are cineva grijă de domnul Arthur.

Apoi maiorul întrebă dacă Arthur fusese consultat de cineva, iar Morgan răspunse că se interesase de acest lucru, şi domnul Arthur nu fusese văzut de nici un doctor.

Stăpînul lui Morgan s-a simţit sincer revoltat să audă aceste lucruri groaznice despre Arthur. S-ar fi dus să-l vadă, dar ce-ar avea Arthur de cîştigat dacă el, maiorul, ar lua febra? Bolile de care suferea el îi interziceau categoric să aibă grijă de altcineva decît de el însuşi. Dar tînărul trebuia să fie îngrijit — cea mai bună îngrijire — iar Morgan porni imediat cu un bilet de la maiorul Pendennis adresat prietenului său, doctorul Goodenough care, din fericire, se afla la Londra, chiar acasă la el, şi care şi-a părăsit masa într-o clipă, trăsura lui aflîndu-se, după o jumătate de oră în Upper Temple Lane, lîngă casa unde locuia Pen.

Maiorul îl rugase pe amabilul doctor să îi aducă veşti despre nepotul său la clubul unde el însuşi lua cina, şi în cursul serii doctorul şi-a făcut apariţia. Situaţia era foarte serioasă. Pacientul avea temperatură mare; îi luase sînge lui Pen imediat şi dimineaţa, la prima oră, îl va vedea din nou. Cu aceste veşti proaste maiorul s-a dus, amărît, la culcare. Cînd Goodenough a venit să-l vadă a doua zi, după cum promisese, a fost nevoit să-l asculte timp de un sfert de ceas pe maior vorbindu-i despre propria lui boală, înainte ca acesta să poată asculta, liniştit, noutăţi despre nepotul său.

Arthur petrecuse o noapte foarte, foarte rea. Aşa spusese infirmiera lui. Pe la unu începuse să aiureze. S-ar putea sfîrşi rău. Cel mai bine ar fi să fie chemată imediat mama lui. Cu cea mai mare promptitudine, dar şi cu cele mai mari precauţii, maiorul îi scrise doamnei Pendennis. Dar avînd în vedere starea în care se afla, îi era imposibil să-l viziteze pe băiat.

— Aș putea să-i fiu de vreun folos, dragul meu doctor ? întrebă el.

Doctorul, cu un rîs deosebit, răspunse că nu, nu crede că maiorul ar fi de vreun folos ; propria lui sănătate necesita tratamentul cel mai delicat, și că cel mai bun lucru ar fi să plece la țară și să se odihnească. Iar el se va îngriji să-l vadă pe bolnav de două ori pe zi și va face tot ce-i va sta în putință pentru el.

Maiorul declară, apoi, că — pe onoarea sa — dacă ar putea fi de vreun folos ar alerga la Arthur. Dar, așa stînd lucrurile, Morgan va avea grijă de toate. Doctorul trebuia să-i scrie zilnic la Stillbrook ; nu erau decît patruzeci de mile pînă la Londra, iar dacă se întîmplă ceva, va veni cu orice preț.

Maiorul își negocia bunăvoința prin reprezentanți și prin poștă. Ce altceva ar fi putut face ? spunea el. „Doamne, știți, în cazurile acestea e mai bine să nu-l tulburi pe om. Dacă un om se îmbolnăvește, e limpede că e aproape de sfîrșit. Dar ca să se facă bine (și aici, dragul meu doctor, sînt sigur că ești de acord cu mine) cel mai bun lucru este să-l lași în pace, în liniște și pace".

Astfel încerca bătrînul să-și satisfacă pe deplin conștiința. În aceeași zi a plecat la Stillbrook cu trenul (pentru că trenurile și-au făcut apariția pe parcursul acestei istorii, deși n-au pătruns încă în ținutul lui Pen) și și-a făcut apariția la fel de ferchezuit ca de obicei, și cu peruca sa ondulată, la masa Marchizului de Steyne. Dar trebuie să fim drepți cu maiorul și să recunoaștem că a fost foarte supărat și nefericit, iar Wagg și Wenham au făcut haz de indispoziția lui, întrebîndu-l dacă e înșelat în dragoste și distrîndu-se pe socoteala lui. După masă, și-a pierdut banii la cărți și, oricît ar părea de ciudat, a tăiat cu atú pica partenerului său. Iar la gîndul că băiatul de care era foarte mîndru și pe care-l iubea foarte mult era bolnav, n-a dormit mai deloc, trezindu-se neliniștit și înfierbîntat.

A doua zi a primit un bilet scris de o persoană pe care n-o cunoștea. Era Bows, care-i scria că Arthur petrecuse o noapte suportabilă și că, deoarece doctorul Goodenough spusese că maiorul vrea să fie informat în

legătură cu starea băiatului, el, R.B. îi trimite aceste veşti cu trenul.

În ziua următoare, cam pe la prînz, se pregătea să meargă la vînătoare cu nişte oaspeţi de-ai Lordului Steyne. Şi, în timp ce îşi aşteptau trăsurile pe terasa din faţa casei, o birjă a venit de la gara din apropiere şi un bătrîn cărunt şi cam zdrenţăros a sărit din ea întrebînd de maiorul Pendennis. Era domnul Bows. Îl luă pe maior deoparte şi-i vorbi. După chipul alarmat al maiorului se putea vedea că s-a întîmplat ceva serios.

— Un portărel a venit să-l înhaţe pe maior, spuse Wagg, dar nimeni nu gustă gluma.

— Hei, Pendennis, ce s-a întîmplat ? strigă Lordul Steyne cu vocea lui stridentă. E ceva rău ?

— Băiatul meu... a... a murit, spuse maiorul, izbucnind în plîns neputîndu-se abţine.

— N-a murit, Înălţimea Voastră. Dar era foarte grav cînd am plecat din Londra, spuse Bows, aproape şoptit.

În timp ce vorbeau a apărut o brişcă. Marchizul şi-a consultat ceasul.

— Ai douăzeci de minute să prinzi trenul poştal. Urcă, Pendennis şi fugi, ca dracu, auzi ?

Trăsura s-a îndepărtat uşor, ducîndu-l pe maiorul Pendennis şi pe însoţitorii săi. Sperăm că veţi ierta înjurătura Lordului Steyne.

De la gară maiorul a ajuns de îndată în Temple unde a găsit o trăsură abia sosită de la un drum lung, care bloca străduţa îngustă. Două doamne coborîseră şi cereau informaţii portarului. Maiorul privi întîmplător blazonul de pe trăsură şi văzu creasta aproape ştearsă a vulturului privind spre soare şi deviza „*Nec tenui pennâ*“ zugrăvită dedesubt. Era vechea caleaşcă a fratelui său, construită cu mulţi, mulţi ani în urmă. Helen şi Laura erau doamnele care întrebau cum se ajunge la camera bietului Pen.

Alergă spre ele ; apucă iute braţul cumnatei sale şi îi sărută mîna, după care cei trei intrară în Lamb Court şi începură să urce scara întunecoasă.

Bătură încet la uşa pe care era scris numele lui Arthur Pendennis şi le deschise Fanny Bolton.

CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI DOILEA

Un capitol critic

De îndată ce Fanny le văzu pe cele două doamne şi, mai ales, chipul îngrijorat al celei mai vîrstnice care îi aruncase o privire plină de teamă şi disperare, biata fată înţelese că se afla în faţa mamei lui Pen. Era o categorică asemănare între ochii ei adînciţi în orbite şi ochii lui Pen care se răsucea în pat, chinuit de boală. Fanny se uită cu nostalgie la doamna Pendennis şi la Laura. Chipul celei din urmă era la fel de lipsit de expresie de parcă ar fi fost dăltuit în piatră. Cele două nou-venite nu sugerau decît răceală şi spaimă ; nici una dintre ele nu arăta nici cea mai mică dovadă de simpatie faţă de Fanny, care îşi mută privirea disperată de la ele la maiorul ce venea în urma lor. Bătrînul Pendennis o privi de sus pe mica infirmieră a lui Pen.

— Eu... eu v-am scris ieri... dacă-mi daţi voie doamnă, spuse Fanny, tremurînd din toate încheieturile, şi la fel de palidă ca şi Laura, care o privea ameninţător peste umărul doamnei Pendennis.

— Aşa ? întrebă doamna Pendennis. Cred că de acum înainte nu mai este nevoie să-mi îngrijeşti fiul. Sînt mama lui, înţelegi.

— Da, doamnă. Eu... pe aici, vă rog... Vai, staţi un pic, trebuie să vă pregătesc pentru...

Văduva, care pînă aci fusese teribil de crudă şi nemiloasă, de data aceasta tresări şi scoase un ţipăt de spaimă pe care şi-l înăbuşi imediat.

Un hohot de rîs îngrozitor se auzi din camera lui Pen, a cărei uşă era deschisă ; după cîteva ţipete, nenorocitul începu să cînte un cîntec studenţesc de petrecere, însoţit de strigăte de ura, de parcă se afla la un chef. Apoi se porni să bată cu pumnul în lambriuri. Delira.

— Nu mă mai cunoaşte, doamnă, spuse Fanny.

— Aşa, va să zică. Poate îşi va recunoaşte mama. Dă-mi voie să trec, te rog. Văduva o dădu la o parte pe biata Fanny şi porni în grabă pe coridorul întunecos la capătul căruia se afla camera lui Pen. Laura o urmă fără să scoată

un singur cuvînt. Iar maiorul Pendennis porni după ele. Fanny se așeză pe o bancă în coridor, plîngînd și rugîndu-se cum știa ea mai bine. Era în stare să moară pentru el, iar ele o urau. Nici măcar o vorbă bună pentru ea, un cuvînt de mulțumire de la doamnele astea mari ! Rămase acolo în coridor, dar nici una nu ieși să-i vorbească. Stătu acolo pînă cînd doctorul Goodenough veni pentru a doua vizită din acea zi. El o găsi pe biata fată la ușă.

— Ce e, soră ? Cum se simte bolnavul ? A dormit ?

— Întreabă-le pe ele. Sînt sus, răspunse Fanny.

— Cine ? Mama lui ?

Fanny dădu din cap și nu vorbi.

— Trebuie să te odihnești și tu, fetița mea. O să te îmbolnăvești dacă nu te culci puțin.

— O, de ce nu pot să-l văd ? De ce nu mă lasă ? Îl... îl iubesc atît de mult, spuse fetița căzînd în genunchi, și luă mîna doctorului cu atîta disperare, încît bunului om i se topi inima de milă și i se încețoșară ochelarii.

— Vai, vai ce prostie ! Soră, i-ai dat doctoria ? A dormit ? Bine înțeles că trebuie să-l vezi. La fel și eu.

— Or să mă lase să stau aici, nu-i așa, domnule ? N-o să fac nici un zgomot. Nu vă cer decît să rămîn aici, spuse Fanny.

Iar doctorul o numi prostuță mică, o așeză pe banca unde stătea, de obicei, ceasuri întregi ucenicul de la tipografie, o mîngîie pe obraz și intră în camera lui Pen.

Doamna Pendennis, palidă și solemnă, se instalase într-un scaun uriaș de lîngă patul băiatului. Ceasul ei se afla pe noptieră, lîngă doctoriile lui Pen. Boneta și mantaua le atîrnase în fereastră. În poală avea Biblia fără de care nu călătorea niciodată. Primul ei gest, după ce-și văzuse băiatul, fusese să ia șalul și boneta pe care Fanny le lăsase pe scrin și să le depoziteze pe masa de lucru. Închisese ușa în fața maiorului și a Laurei și pusese stăpînire pe fiul ei. Trăise o mare spaimă la gîndul că Arthur s-ar putea să n-o recunoască. Dar a fost cruțată de această durere, cel puțin în parte. Pen își recunoscuse imediat mama și-i zîmbise cu bucurie. Cînd a văzut-o, bolnavul a crezut că se află acasă la Fairoaks și a început să rîdă și să vorbească de-a valma, fără nici un înțeles. De afară, Laura îl auzea. Rîsul său îi înfigea săgeți otrăvite în inimă. Așadar, era adevărat. Fu-

sese vinovat ! Şi cu cine ! Cu fiinţa asta ! O intrigă amoroasă cu o servitoare. Iar ea îl iubise. Şi el era pe moarte, în delir, fără să regrete nimic. Din cînd în cînd, maiorul murmura cîte un cuvînt de consolare pe care Laura nici nu-l auzea. Pentru toţi, aşteptarea devenise cumplită, iar apariţia doctorului a fost ca o binecuvîntare.

Adevărul este că doctorul nu vine numai pentru bolnav, dar şi pentru prietenii bolnavului. Prezenţa sa este la fel de binefăcătoare pentru ei cum este şi pentru bolnav, iar nerăbdarea cu care ei îl aşteaptă este mult mai mare. Cum îl mai aşteptăm ! Cu cîtă emoţie auzim trăsura lui apropiindu-se ! Cu cîtă sete îi sorbim cuvintele şi cum ne liniştește zîmbetul său atunci cînd binevoieşte să lumineze întunericul din jurul nostru cu asemenea raze de soare ! Cine n-a văzut-o pe mamă privindu-l drept în ochi pe doctor pentru a afla dacă mai este vreo speranţă pentru copilul bolnav care nu poate vorbi şi zace în pat, torturat de febră ? O, cum îl mai priveşte în ochi ! Cu cîtă preţuire descoperă acolo o rază de lumină, dar ce durere simte cînd doctorul îşi pleacă ochii şi nu îndrăzneşte să spună „speranţă" ! Sau poate că stăpînul casei este bolnav. Soţia îngrozită îl priveşte pe doctorul care simte pulsul bolnavului, liniştindu-i spaimele, pe cînd copiilor li s-a poruncit să înceteze cu jocurile şi strigătele lor. În faţa pacientului, a soţiei îngrijorate, a copiilor neştiutori, doctorul vine ca şi cum el însuşi ar fi Destinul, cel care dispune de viaţă şi de moarte. De data aceasta trebuie să-l cruţe pe bolnav ; femeia se roagă de îndurarea lui. Vă puteţi imagina cît de mare este responsabilitatea unui om conştient, cît de crud trebuie să fie sentimentul că a folosit un tratament nepotrivit sau că ar fi putut face mult mai mult ; cît de chinuitoare durerea rudelor, dacă omul nu a putut fi salvat, şi cît de uriaşă este bucuria izbînzii !

Prezentîndu-se în grabă noilor-veniţi, de a căror sosire fusese deja înştiinţat de către micuţa infirmieră cu inima zdrobită, care aştepta afară, doctorul a trecut la examinarea pacientului, nemaiavînd nici o îndoială asupra stării lui deosebit de grave şi fiind hotărît să-i administreze cel mai sever tratament antiinflamatoriu de care era în stare. O consolă pe nefericita mamă cum putu mai bine, şi, aducîndu-i cele mai liniştitoare asigurări pe care şi le putea

permite, anume că situaţia nu este disperată, că mai sînt speranţe pentru băiat, că tinereţea şi forţa constituţiei sale vor birui, făcînd, deci totul pentru a potoli durerea înspăimîntatei femei, îl duse pe bătrînul Pendennis în camera liberă de alături (dormitorul lui Warrington) pentru o scurtă consultaţie.

— Situaţia este foarte gravă. Dacă febra nu dă înapoi, îl va distruge pe băiat. Trebuie să-i mai iau sînge. Mama trebuie informată despre această necesitate. De ce-a adus-o şi pe cealaltă domnişoară ? Locul ei nu este în camera unui bolnav.

— Şi mai e o femeie, naiba să le ia, făcu maiorul ; fetiţa care a deschis uşa. Cumnata mea i-a scos afară pălăria şi şalul şi le-a aruncat pe masa din salon. Poate ştie domnul doctor ceva despre... mititica asta ? Nu m-am uitat la ea decît în trecere şi, pe legea mea, e nemaipomenit de drăguţă.

Doctorul l-a privit curios şi a zîmbit. În cele mai grave momente, cînd viaţa şi moartea sînt puse în balanţă apar asemenea contraste stranii şi tresăriri de voie bună, zîmbete trecătoare care nu fac decît să ia în rîs tristeţea şi durerea pentru a le face şi mai adînci.

— Am găsit, a spus doctorul reintrînd în salonaş.

Scrise în grabă cîteva bileţele, apoi luă pălăria şi şalul sărmanei Fanny şi, împreună cu biletele, le duse micuţei mesagere care tot mai aştepta pe coridor.

— Repede, soră. Trebuie să duci asta chirurgului şi să-i spui să vină imediat. Apoi te duci acasă la mine, întrebi de servitorul meu, Harbottle şi îi spui să prepare reţeta asta. Aştepţi pînă... pînă cînd e gata. S-ar putea să dureze puţin.

Aşadar, Fanny a plecat, tîrîndu-şi picioarele, cu cele două mesaje şi l-a găsit pe spiţer, care locuia aproape şi care a plecat imediat, cu lanseta în buzunar pentru a-i lua sînge bolnavului. După aceea, Fanny a pornit spre casa doctorului, din Hanover Square.

Doctorul a ajuns acasă înainte ca reţeta la care Harbottle lucrase atîta vreme, să fie gata. Cîtă vreme a mai durat boala lui Arthur, biata Fanny nu a mai apărut în calitate de infirmieră în camera bolnavului. Dar, din acea

zi și în cele care au urmat, o fetiță putea fi văzută așteptînd în dreptul scării care ducea la camera lui Pen — o fetiță cu chipul trist și ochii plînși care îl interoga pe spițer, și pe băiatul acestuia și pe lenjereasă și chiar și pe blîndul doctor, cînd aceștia ieșeau din odaia bolnavului. Iar într-o bună zi, trăsura doctorului s-a oprit la Shepherd's Inn, iar omul acesta bun, cinstit și binevoitor a intrat în căsuța portarului și a îngrijit o mică pacientă de acolo, pentru care cel mai bun remediu a fost ziua în care doctorul i-a putut spune că boala a fost învinsă și vindecarea lui Arthur Pendennis este sigură.

J. Costigan, fost ofițer în serviciul Majestății Sale, văzînd trăsura doctorului, și-a spus părerea asupra cailor și a vehiculului :

— Livrele verzi, pe legea mea, și o pereche de armăsari atît de faini care fac cinste unui gentleman, mai ales unui doctor. Doctorii ăștia de azi umblă doar cu nasu' pe sus și-și dau aere, dar ăsta e un om bun și priceput și a scăpat-o pe biata fată, Bows, bătrîne.

Atît de încîntat fusese Costigan de iscusința și purtarea doctorului, încît ori de cîte ori avea să întîlnească trăsura acestuia îl saluta pe omul din interiorul ei; într-un mod atît de curtenitor și de impozant, de parcă doctorul ar fi fost însuși Lordul Guvernator, iar căpitanul Costigan în zilele sale de glorie, în Phoenix Park.

Recunoștința văduvei nu mai cunoștea margini — sau, mai bine zis, abia dacă mai cunoștea vreo margine. Doctorul a rîs la ideea că ar putea încasa bani de la un literat sau de la văduva unui confrate de breaslă, iar doamna Pendennis, a hotărît, după reîntoarcerea la Fairoaks, că îi va trimite lui Goodenough vaza de argint, juvaerul casei, fala răposatului John Pendennis, păstrată într-o husă de dimie verde, vază care îi fusese dăruită la Bath, de către Lady Elisabeth Firebrace, cu ocazia tămăduirii fiului ei, răposatul Sir Anthony Firebrace, care fusese bolnav de scarlatină. Hipocrate, Hygeea, regele Bladud și un mănunchi de șerpi împodobesc și astăzi vaza care a fost executată de domnii Abednego din Milsom Street, iar inscripția aparținea lui Birch, tutorele tînărului baronet.

Această neprețuită operă se hotărîse văduva s-o dăruiască lui Goodenough, salvatorul fiului ei. Nu știm dacă

mai există vreun favor pe care gratitudinea ei să nu-l fi făcut doctorului, în afară de unul singur pe care acesta îl dorea cel mai mult, și anume, puțină bunătate și milă față de biata Fanny, despre a cărei poveste tristă mai pomenise cîte ceva și la care doctorul se gîndea cu duioșie — fără să-i acorde prea mult credit lui Pen pentru comportarea sa. Dealtfel, nici nu cunoștea prea bine această purtare. Dar, din puținul pe care-l știa, își dădea seama că sărmana fetiță este încă nepătată în patima ei : că atîta vreme cît fusese în camera lui Pen o făcuse pentru a-l îngriji pînă-n ultima clipă, iar Arthur nici nu-i observase prezența. Fără îndoială că fata trăia cu cea mai grozavă și, în același timp, cea mai înduioșătoare teamă, că îl va pierde, viu sau mort.

Dar, de fiecare dată cînd doctorul făcea vreo aluzie la Fanny, chipul văduvei, totdeauna blînd și plin de duioșie, căpăta o expresie atît de crudă și necruțătoare, încît acesta a înțeles că în zadar îi cere dreptate sau milă : în concluzie, a renunțat la toate încercările, încetînd să mai facă vreo aluzie cu privire la micuța lui pacientă. Există o maladie de care suferă bărbații și pe care nici semințele de mac, nici rădăcinile de mandragoră, nici toate licorile adormitoare ale Orientului nu o pot vindeca — așa cum ne informează un foarte popular poet din timpul reginei Elizabeta ; o boală care, atunci cînd apare la femei, nici o descoperire medicală și nici o tehnică de tratament, nici homeopatia, nici hidropatia, nici hipnotismul, nici doctorul Simpson și nici măcar doctorul Locock nu o pot vindeca — dar noi nu îi vom spune gelozie ci o vom numi cu delicatețe, rivalitate, sau... întrecere între femei.

Unii dintre oamenii aceia foarte prozaici și răutăcioși, care critică și socotesc fiecare amănunt dintr-un roman, și vor să știe, de pildă, cum este posibil ca niște personaje să fie salvate dintr-o complicație criminală tocmai cînd au scos cuțitele și se amenință unul pe celălalt, pot fi îndemnați să mă întrebe cum a fost posibil ca într-un apartament din Temple, constînd din trei camere, două dulapuri, un coridor și o ladă cu cărbuni, să fie instalați confortabil următorii : Arthur bolnav, Helen, mama sa, Laura, fiica adoptivă a acesteia, Martha, camerista lor de la țară, doamna Wheezer, o soră de la spitalul St. Bartolomeu, doamna Flanagan, o spălătoreasă irlandeză, maiorul Pen-

dennis, un ofiţer de rezervă, Morgan, valetul acestuia, Pidgeon, servitorul domnului Arthur Pendennis şi alţii. Răspunsul este foarte simplu : aproape toţi locatarii din Temple lipseau din oraş, aşadar nu se mai afla nimeni în clădirea aceea din Lamb Court, cu excepţia celor care trebăluiau în jurul bolnavului, despre a cărui boală nu v-am oferit o relatare prea amănunţită, după cum nu vom insista prea mult nici asupra subiectului mult mai vesel, al însănătoşirii sale.

Aşa cum am mai spus, toată lumea plecase din oraş, iar un om de lume cum era tînărul domn Sibwright, care locuia la al doilea etaj, pe aceeaşi scară cu Pen, în nici un caz nu rămăsese în Londra. Doamna Flanagan, menajera lui Arthur, se afla în relaţii foarte bune cu doamna Rouncy, care făcea curat la domnul Sibwright ; aşadar, dormitorul acestuia a fost de îndată pregătit pentru Laura ori doamna Pendennis, în cazul în care aceasta s-ar fi hotărît să părăsească încăperea fiului ei bolnav pentru a se odihni puţin.

Dacă filfizonul acela, mîndria celor din Baker Street, numitul Percy Sibwright ar fi ştiut cine este ocupanta apartamentului său, cum s-ar mai fi mîndrit ! Ce poeme ar fi scris în cinstea Laurei ! (Cîteva din scrierile sale apăruseră prin anuare şi în albumele nobilimii, iar autorul studiase la Cambridge şi, se spune, era cît pe-aci să obţină premiul pentru poezie). Oricum, Sibwright lipsea iar patul său i-a fost oferit domnişoarei Bell. Patul despre care tocmai am pomenit, era cel mai drăguţ pătuc de alamă din lume, cu perdele de bumbac tivite cu roz ; în fereastră avea un ghiveci cu flori, iar simpla vedere a micii sale expoziţii de ghete lustruite aranjate cu grijă în şifonier, oferea satisfacţie privitorului. Sibwright mai avea şi un muzeu de parfumuri, pomezi şi borcănele cu untură de urs, destul de interesant de cercetat, precum şi o colecţie de portrete de femei, aproape toate fiind melancolice şi, în general, deghizate sau dezbrăcate, dispuse cu fantezie pe pereţii curaţi ai elegantului său alcov. Medora cu părul despletit se consola singură la banjo, de absenţa lui Couard al ei ; Prinţesa Fleur de Marie (din Rudolfstein şi Misterele Parisului) privea jalnic din spatele zăbrelelor de la fereastra chiliei din mănăstirea unde ea, sărmana păsărică întemniţată, se topea de dor. Dulcineea lui Don Quijote îşi

spăla picioarele ei nemuritoare. În fine, era o galerie elegantă care-i stătea bine numai unui mare iubitor al sexului opus. Iar în salonul lui Sibwright, alături de o bibliotecă de specialitate, destul de necorespunzătoare, dar cu cărți legate în piele de vițel nou născut, se afla o colecție aproape completă de scrieri clasice, pe care nu le putea citi, precum și o mulțime de cărți de poezii, romane englezești și franțuzești, din care nu citea prea mult. Invitațiile primite în sezonul trecut încă îi mai împodobeau oglinda, și nimic nu amintea aici de prezența unui avocat, decît peruca din cutia de lîngă statuia zeiței Venus, pe raftul din mijloc al bibliotecii pe care se afla gravat cu litere de aur numele lui P. Sibwright.

În același apartament cu Sibwright, locuia și Bangham. Acesta era un sportiv însurat cu o văduvă bogată. Nu poseda nici un fel de studii și dacă dădea pe acasă două-trei zile pe trimestru. Pleca în cîte un circuit, din acele cauze misterioase pentru care bărbații pleacă în circuite, iar camera lui îi era de mare folos lui Sibwright cînd dădea micile sale petreceri. Trebuie să recunoaștem însă, că acești doi domni nu au nici o legătură cu istoria noastră, și probabil că nici nu vor mai apărea vreodată în paginile acestei cărți, dar nu ne putem abține să nu aruncăm cîte o privire prin ușile deschise, ca din întîmplare, în fața noastră, aflați în drum spre apartamentul lui Pen, tot așa cum, atunci cînd obligațiile ne poartă pe la club sau chiar la biserică, nu ne putem abține să nu tragem cu ochiul la vitrine sau la masa vecinului nostru, ori la chipurile ascunse sub pălăriile din strana de alături.

La mulți ani după împrejurările de care ne ocupăm acum, Laura, rîzînd îmbujorată, a recunoscut că a citit un roman franțuzesc foarte la modă cîndva, iar cînd soțul ei a întrebat-o unde oare găsise o asemenea carte, a recunoscut că în Temple, atunci cînd locuise în apartamentul domnului Sibwright.

— Mai mult decît atît, a spus ea, n-am să recunosc niciodată că am deschis cutia lăcuită, am scos peruca aceea ciudată, mi-am pus-o pe cap și m-am privit în oglindă.

Închipuiți-vă că Percy Sibwright ar fi intrat în acel moment. Ce-ar fi spus acel șmecher exaltat ? Ce preț ar mai fi avut pozele frumoaselor travestite din odaia sa, în

comparație cu minunea aceea vie ? Dar, vai, vorbim de vremuri de demult, cînd Sibwright era proaspăt licențiat, înainte de a fi devenit judecător, cînd toți erau tineri sau, mai bine-zis, cînd cei mai mulți erau tineri. Alții sînt tineri acum ; noi nu mai sîntem.

Cînd Laura își permitea aceste glume cu peruca, să nu vă imaginați că Pen era chiar atît de bolnav în camera lui. Altminteri, deși se obișnuise să nu se frămînte prea mult din pricina lui, bunul simț ar fi oprit-o de la o comportare necorespunzătoare.

Dar în ultimele zile se petrecuseră tot felul de întîmplări care contribuiseră la buna ei dispoziție și i-o justificau. O adevărată colonie de vechi prieteni și cunoștințe ale cititorului se stabilise în Lamb Court, în jurul bolnavului de acolo. Mai întîi Martha, camerista doamnei Pendennis, sosise de la Fairoaks, chemată de către maior care socotise, pe bună dreptate, că va fi folositoare stăpînei sale, și fiului acesteia, deoarece pentru nici unul dintre ei, continua prezență a doamnei Flanagan nu era o plăcere. Adevărul este că, pe tot parcursul bolii lui Pen, această doamnă se întrecuse pe sine, consumînd, pentru a se liniști, o cantitate uriașă de băuturi spirtoase. Martha a apărut, deci, la timpul potrivit pentru a o înlocui pe doamna Pendennis care nu închisese ochii o clipă. Mare i-a fost ușurarea cînd, cu inima plină de mulțumire maternă, s-a întins pe salteaua umplută cu paie a lui Warrington și printre cărțile de matematică ale acestuia, despre care am mai vorbit.

Este adevărat că din ziua aceea o mare și îmbucurătoare schimbare avusese loc în starea lui Pen. Febra, subjugată de îngrijirea și tratamentul doctorului Goodenough, îl părăsise pe tînărul nostru și nu mai revenea decît rar, din ce în ce mai slabă. Mintea rătăcită își regăsise locul în creierul său slăbit. A avut chiar vreme să-și sărute și să-și binecuvînteze mama, să îi cheme pe Laura și pe unchiul său (care au fost foarte impresionați, fiecare în felul său, de aspectul său jalnic, de mîinile slabe, uscate, de ochii adînciți în orbite, de glasul stins și de obrazul neras), să le strîngă mîna și să le mulțumească. De îndată ce oaspeții au plecat, fiind conduși pînă la ușă de infirmiera de la St. Bartholomeu, a căzut într-un somn profund și odihnitor, care a durat șaisprezece ore, la capătul cărora s-a trezit strigînd

că îi e foame. Dacă e greu să fii bolnav şi să-ţi fie silă de mîncare, cît de bine e să te însănătoşeşti şi să-ţi fie foame! Dar vai, bucuriile convalescenţei sînt din ce în ce mai mici cu trecerea anilor, aşa cum se întîmplă cu toate bucuriile, iar apoi... apoi vine boala aceea din care nu-ţi mai revii niciodată.

În ziua acestui fericit eveniment a mai sosit cineva în Lamb Court. La început a pătruns în salon un fum gros de trabuc. Fumul a fost urmat de un individ cu trabucul respectiv în gură şi o sacoşă sub braţ: era Warrington care venise într-o fugă de la Norfolk, după ce Bows îi scrisese despre nenorocirea care se abătuse asupra prietenului său. Dar nu fusese acasă cînd sosise scrisoarea — prin părţile acelea oamenii nu se puteau lăuda cu o cale ferată. În sfîrşit, Warrington a apărut cu urările sale chiar în ziua fericită în care putem spune că a început convalescenţa lui Pen.

De fapt, surpriza lui n-a fost foarte mare cînd şi-a găsit camera ocupată şi pe vechea sa cunoştinţă, maiorul, stînd posomorît într-un şezlong şi ascultînd-o, sau prefăcîndu-se că o ascultă pe domnişoara care îi citea o piesă de Shakespeare cu vocea ei plăcută. Fata s-a oprit, speriată, şi a dat drumul cărţii, la apariţia călătorului înalt, cu trabuc şi sacoşă sub braţ. El s-a înroşit, a aruncat trabucul în coridor, şi-a scos pălăria pe care, de asemenea a lăsat-o să cadă şi, îndreptîndu-se spre maior, a strîns mîna bătrînului domn şi l-a întrebat cum o mai duce Arthur.

Maiorul i-a vorbit cu glasul tremurător dar bucuros (e ciudat cît de mult pare să-l îmbătrînească emoţia), şi, răspunzînd la salut cu mîna lui slabă, i-a spus noutăţile — despre refacerea lui Arthur, despre sosirea mamei şi a tinerei însoţitoare, domnişoara...

— Nu e nevoie să-mi spui numele ei, replică Warrington, bucuros şi liniştit la gîndul că prietenul său se simte bine. Nu e nevoie să-mi spui numele ei. Mi-am dat seama imediat că este Laura, continuă el, strîngîndu-i mîna.

O uşoară bunătate şi duioşie se revărsau de sub sprîncenele lui încruntate şi făceau să-i vibreze glasul cînd îi vorbea. „Va să zică, dumneata eşti Laura"! păreau să spună privirile lui. „Deci, el este Warrington"! răspundea

inima fetei, „Eroul lui Arthur — cel viteaz, cel bun, a venit de la sute de mile depărtare să-şi salveze prietenul, cînd a auzit de necazul său".

— Mulţumesc, domnule Warrington, răsunară cuvintele Laurei care, răspunzînd la strîngerea mîinii sale prietenoase, se înroşi atît de mult, încît se bucură la gîndul că lampa din spatele ei nu îi lumina chipul îmbujorat.

Pe cînd cei doi stăteau în această atitudine, uşa de la camera lui Pen se deschise pe furiş, după cum obişnuia mama lui s-o deschidă, şi Warrington văzu o altă doamnă, care mai întîi îl privi, apoi se întoarse spre pat făcînd „Sst !" şi ridicînd mîna.

Către Arthur se întorsese Helen, făcîndu-i semn să stea liniştit. Dar el strigă de acolo cu vocea lui slabă dar bucuroasă :

— Intră, măi, banditule ! Haide, Warrington ! Te-am cunoscut după... după fum, bătrîne, făcu el, întinzînd mîna istovită, cu lacrimi de neputinţă şi bucurie în ochi.

— Eu... scuzaţi-mă, doamnă, pentru fum, spuse Warrington, roşind pentru prima dată, poate, pentru viciul său afurisit.

Helen nu spuse decît „Bine-ai venit, domnule Warrington". Era atît de fericită, încît ar fi vrut să-l sărute pe George. Apoi, după ce prietenii au vorbit puţin, foarte puţin, bucuroasa dar neîndurătoarea mamă, oferindu-i braţul lui Warrington, l-a condus afară din încăpere, înapoi la maior şi la Laura, care încă nu reluaseră lectura piesei *Cymbeline*, de unde o lăsaseră la sosirea proprietarului de drept al camerelor lui Pen.

CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI TREILEA

Convalescenţa

Datoria noastră este să consemnăm un fapt în legătură cu Pendennis, un fapt care, oricît de ruşinos şi de ocară ar fi, atunci cînd se referă la principalul personaj al acestui roman, al cărui nume stă scris pe pagina de început, trebuie totuşi adus la cunoştinţa publicului care parcurge

aceste adevărate însemnări. După ce a zăcut de febră, suferind, într-o oarecare măsură, și de patima dragostei, după ce a scăpat de boala sa fizică pentru care i se luase sînge și fusese ras în cap, fiind îngrijit după porunca doctorului, după ce scăpase, așadar, de suferința trupească, boala spirituală l-a părăsit de asemenea, nemaifiind îndrăgostit de Fanny Bolton mai mult decît mine sau domniile-voastre, care sîntem prea înțelepți sau prea morali pentru a îngădui inimilor noastre să umble creanga după fete de portari.

Instalat comod pe o pernă, Pendennis rîdea singur de el, gîndindu-se la această a doua vindecare de care beneficiase. Acum Fanny nu-l mai interesa și se întreba cum de-l interesase vreodată. Și, potrivit obiceiului său, făcu autopsia acestei pasiuni moarte, disecînd pînă la ultima fibră sentimentul său pentru micuța lui infirmieră. De ce oare fusese atît de pătimaș cu cîteva săptămîni în urmă ? Nici inteligența ei, nici originea, nici frumusețea nu justificau acest lucru. Existau sute de femei mult mai bine decît ea. Dar pasiunea nu îl părăsise decît pe el. În fată rămăsese. Ea era aceeași. Dar ochii care o priveau acum se schimbaseră și, din păcate, nu mai ardeau de nerăbdare s-o vadă. Mititica încă îl amuza nespus, dar sentimentele acelea personale, violente pe care le trăise cu puțin timp înainte, dispăruseră sub influența pilulelor și lancetei care distruseseră boala acasă la ea. Și un val imens de mulțumire (combinată cu puțin egoism, care-i caracterizează pe cei mai mulți tineri) umplea inima lui Pendennis, la gîndul că putuse rezista ispitei cînd primejdia fusese mai mare și nu avea ce să-și reproșeze cînd se gîndea la comportarea lui față de fată. Ca și cum s-ar fi aflat pe marginea unei prăpăstii în care ar fi putut să cadă, tot așa privea el acum, la capătul bolii de care tocmai scăpase, nebunia legată de Fanny Bolton, deși nu sînt sigur dacă nu cumva se rușina el însuși de mulțumirea pe care o simțea. Poate că este plăcut, dar și umilitor, să recunoști că nu mai iubești.

În acest timp, zîmbetele încurajatoare și grija plină de dragoste a mamei de la căpătîiul său umplea inima tînărului de un sentiment de pace și siguranță. Singura dorință a neobositei infirmiere era să vadă sănătatea înflorind în obrajii bolnavului. Cea mai mare bucurie și răsplată pen-

tru străduințile sale era să îndeplinească orice capriciu sau poruncă a băiatului. Iar el se vedea înconjurat de dragostea ei și se simțea aproape la fel de recunoscător ca atunci, în copilărie, în momentele de slăbiciune și neputință.

Poate că Pen avea unele noțiuni vagi despre prima parte a bolii sale, despre faptul că Fanny îl îngrijise, dar acestea erau atît de neclare încît nu era întru totul sigur și nu le putea distinge de închipuirile pe care le avusese în timpul ceasurilor de delir. În concluzie, dacă în unele ocazii precedente nu socotise potrivit să-i vorbească mamei sale despre Fanny Bolton, n-ar fi putut nici acum să-i mărturisească sentimentele sale și să o facă pe această femeie de ispravă confidenta sa. De ambele părți se observa o precauție neinspirată, dublată de nevoia de a mărturisi. Doar cîteva cuvinte spuse la timp ar fi cruțat-o pe buna doamnă, dar și pe aceia din jurul ei, de multă îngrijorare și durere.

Văzînd-o pe domnișoara Bolton îngrijindu-l cu atîta duioșie pe Arthur, trebuie să recunoaștem, deși cu părere de rău, că doamna Pendennis își făcuse cele mai negre gînduri în legătură cu intimitatea dintre acești doi nefericiți și se convinsese pe sine că acuzațiile împotriva lui Arthur erau adevărate. De ce să-l fi întrebat ? Sînt unele zvonuri în dezavantajul unui bărbat, cărora femeile ce țin cel mai mult la el sînt primele care le dau crezare. Nu-i oare soția cea dintîi care este geloasă ? Bietul Pen avusese parte de o mare cantitate de asemenea dragoste din partea infirmierei care avea acum grijă de toți. Iar această ființă bună și cu sufletul curat își închipuia că băiatul ei trecuse printr-o maladie mult mai îngrozitoare și mai perversă decît simpla boală fizică, purtînd stigmatul crimei, alături de semnele bolii. Iar ea se vedea nevoită să îndure în tăcere conștiința acestei fapte, încercînd să arboreze o mască de voie bună și încredere peste îndoiala, disperarea și spaima din sufletul ei.

Cînd căpitanul Shandon, aflat la Boulogne, a citit următorul număr din „Pall Mall Gazette", a făcut constatarea că nu se mai simte mîna lui Jack Finucane în articolele de fond și că, probabil, Warrington a trecut din nou la masa de lucru.

— Cunosc plesnitura biciului său dintr-o sută. Acul său înţeapă adînc. Iată-l pe Jack Bludyer, scrie ca un măcelar care masacrează un subiect. Warrington distruge un om, dar tăieturile pe care le face sînt curate şi regulate, de-a lungul şirei spinării, însemnînd cu sînge fiecare rînd.

La asemenea metaforă înfricoşătoare, doamna Shandon a replicat :

— Doamne, Charles, cum poţi vorbi aşa ? Eu mereu l-am considerat pe domnul Warrington cam înfumurat, dar e un om de treabă şi ştim precis că e bun cu copiii.

La care Shandon a răspuns :

— Da, e bun cu copiii, dar e sălbatic atunci cînd are de-a face cu oameni în toată firea. Şi, lucru sigur, draga mea, n-ai înţeles o iotă din tot ce-am spus. Şi e mai bine să nu înţelegi. Pentru că prea mic este binele cu care te alegi cînd scrii pentru ziare. Mai mulţumit sînt aici, la Boulogne, unde n-am nici o grijă, unde vinul curge pe toate drumurile, iar sticla de rachiu costă numai doi franci. Mai adu-ne cîte o cupă, Mary. În curînd ne vom întoarce la necazuri.

Într-un cuvînt, Warrington se apucase de treabă din toate puterile, în locul prietenului său bolnav şi se achita din plin de îndatoririle acestuia la „Pall Mall Gazette". Scria articole diverse şi critică literară. Viziona piese de teatru şi spectacole muzicale şi îşi spunea părerile despre acestea cu obişnuita lui energie dezlănţuită. Mîna lui era prea puternică pentru astfel de subiecte mărunte şi îi făcea plăcere să le spună mamei lui Arthur, unchiului acestuia şi Laurei că, în întreaga armată a ziariştilor, nu există stil mai graţios şi mai uşor, mai plăcut şi mai elegant, decît al lui Arthur.

— Oamenii din ţara noastră, doamnă, nu ştiu ce este stilul şi nu înţeleg meritele tînărului nostru. Spun „al nostru", doamnă, pentru că eu l-am crescut şi sînt la fel de mîndru de el cum sînteţi şi dumneavoastră. Şi, lăsînd la o parte puţină încăpăţînare şi puţin egoism sau puţină înfumurare, nu cunosc pe altcineva mai cinstit şi mai bun decît el. Pana sa este rea uneori, dar el este la fel de bun ca o domnişoară, ca domnişoara Laura, aici de faţă şi sînt convins că nu va face nimănui nici un rău.

La acestea, Helen, deşi oftă adînc, iar Laura, deşi fusese rănită în suflet, se arătară foarte recunoscătoare lui War-

rington pentru opinia sa formidabilă despre Arthur, văzîndu-l atît de ataşat de Pen al lor. Iar maiorul Pendennis îl lăuda în gura mare pe Warrington, mult mai tare şi mai entuziast decît obişnuia el.

— Este un adevărat gentleman, scumpa mea, îi spuse el Helenei, genfleman pînă-n măduva oaselor, dragă doamnă. Familia Warrington din Suffolk, baroneţi din vremea lui Charles I ; cum să nu fie un gentleman cineva care provine dintr-o astfel de familie ? Tatăl său, Sir Miles Warrington a fugit cu... scuzaţi-mă, domnişoară Bell, Sir Miles era un om foarte cunoscut la Londra, prieten al prinţului de Wales. Acest Warrington este un om foarte talentat, merită să continue, dacă a avut un motiv pentru a-şi folosi în felul acesta energia.

În timp ce maiorul vorbea şi-l lăuda pe eroul lui Arthur, Laura se înroşi. Privind chipul bărbătesc al lui Warrington, ochii lui întunecaţi şi melancolici, tînăra noastră făcuse multe speculaţii în jurul persoanei sale, ajungînd la concluzia că tînărul trebuie să fie victima unei pasiuni neîmpărtăşite. Şi, surprinzîndu-se asupra unor asemenea speculaţii, ei bine, Laura n-a putut decît să roşească.

Warrington se instalase destul de aproape, în camera lui Grenier din Flag Court şi, după ce dimineaţa îndeplinea cu multă energie îndatoririle lui Pen, marea lui plăcere şi încîntare de după-amiază era să vină şi să stea în compania bolnavului, în serile luminoase de toamnă. Şi de multe ori avusese prilejul să-i ofere braţul domnişoarei Bell pentru o plimbare prin Temple Gardens, cu care prilej, cînd Laura i-a cerut permisiunea doamnei Pendennis, maiorul a exclamat cu entuziasm :

— Da, da, bineînţeles că poţi să mergi cu el. Ştii, e ca la ţară, toată lumea se plimbă cu cine-i place prin parcul acesta, toată lumea se plimbă prin Temple Gardens.

Iar dacă marele arbitru al moralei nu avea nimic împotrivă, de ce ar fi avut Helen ? Era mulţumită că fata ei se putea bucura de aerul curat de pe malul rîului şi îi plăcea s-o vadă întorcîndu-se cu obrajii îmbujoraţi şi plină de voie bună din aceste excursii neprimejdioase.

Trebuie să vă mărturisesc, de fapt, că Laura şi Helen ajunseseră la o mică explicaţie. Cînd sosise vestea despre boala îngrijorătoare a lui Pen, Laura insistase să o înso-

țească pe mama înspăimîntată la Londra și nici nu voise să audă de refuzul cu care o întîmpinase Helen încă supărată ; iar cînd a fost refuzată pentru a doua oară, cu și mai multă hotărîre, atunci cînd se părea că soarta băiatului este un motiv de alarmare, în sfîrșit, cînd s-a aflat că purtarea sa anterioară făcuse imposibilă orice încercare de conciliere, atunci, cu lacrimi în ochi, Laura i-a mărturisit mamei sale un secret pe care oricare cititor al acestei cărți l-a aflat deja. Pentru că tot nu se va putea căsători niciodată cu Pen, nu are dreptul de a recunoaște cît de mult, cît de sincer, cu cîtă dăruire îl iubea ? Lacrimile amestecate ale femeilor au diminuat, puțin, durerea lor, iar zbuciumul și spaima călătoriei au fost diluate într-o asemenea măsură, încît le-au împărtășit împreună.

La ce se mai putea aștepta Fanny cînd se văzu deodată chemată în instanță în fața unor asemenea judecători ? Nimic altceva decît o condamnare rapidă, o pedeapsă îngrozitoare, o alungare fără milă. Femeile sînt judecători cruzi în cazuri ca acela în care era implicată biata Fanny ! Iar nouă ne place că sînt așa. Pentru că, în afara pazei pe care un bărbat o organizează în jurul propriului său harem, în afara mijloacelor de apărare pe care însăși femeia le poartă în suflet, credința și onoarea, mai există și toate cunoștințele de același sex care veghează să nu calce alături, și care sînt gata să o sfîșie în bucăți dacă se descoperă că a greșit. Cînd Mahmud sau Selim din Baker Street sau Belgrave Square o vizitează pe Fatima, ducîndu-i binemeritata pedeapsă, puteți fi siguri că mamele lor i-au cusut lințoliul, iar surorile și cumnatele ei îi urează drum bun în adîncimi. Scriitorul din fața dumneavoastră nu spune nu, ci protestează solemn, fiind și el tot un turc. Poartă turban și barbă ca oricare altul și este de acord cu asemenea practici, Bismillah ! Dar tu, cel neprihănit, care ai dreptul pedepsei capitale, cel puțin fii atent să nu condamni decît pe aceea care merită pe deplin. Trebuie să fii foarte sigur înainte de a porunci bărcii să pornească. Nu îți arunca victima în Bosfor înainte de a te încredința că a păcătuit. Este singurul sfat pe care-l dau în numele sărmanei Fatima, absolut singurul, nici un cuvînt mai mult, pe barba Profetului ! Dacă e vinovată, peste bord cu ea, în

apele învolburate ale Cornului de Aur, iar dreptatea fiind făcută, daţi-i drumul, domnilor, înapoi la masă.

Aşadar, maiorul nu s-a opus nici o clipă plimbărilor lui Warrington cu Laura ci, întocmai ca un bătrîn şi amabil gentleman, a încurajat mereu intimitatea acestei perechi. Erau expoziţii în oraş ? Era de acord ca Warrington s-o însoţească. Dacă Warrington propunea să o ducă la Vauxhall, acest bătrîn, cel mai complezent dintre oameni, nu vedea nici un rău ; şi nici Helen, dacă bătrînul Pendennis hotărîse astfel. De fapt, nu s-ar fi putut întîmpla nimic rău între două persoane a căror onoare era imaculată ; între Warrington care, pentru prima dată în viaţa lui, cunoştea în intimitate o femeie sinceră, inteligentă, nevinovată, şi Laura care, de asemeni se afla pentru prima dată în societatea permanentă a unui domn cu multe calităţi fireşti şi daruri care nu puteau decît să placă, un bărbat cu numeroase realizări, entuziasm, simplitate, umor şi acea prospeţime a minţii pe care i-o dădeau obiceiurile şi viaţa simplă pe care o ducea şi care contrasta atît de mult cu purtarea arogantă şi zîmbetul fals, batjocoritor, al lui Pen. Chiar şi în sălbăticia lui Warrington se vedea rafinamentul care lipsea eleganţei celuilalt. Cît de mare era diferenţa dintre energia, respectul, dorinţa de a fi pe plac, rîsul sincer sau patosul simplu, care inspira încredere, ale lui Warrington, şi supremaţia somnoroasă a lui Pen, sultanul, acceptarea indiferentă a respectului pe care acesta o afişa ! De ce devenise Pen, acasă, un asemenea filfizon şi un despot ? Femeile îl răsfăţaseră, aşa cum ne place şi nouă, aşa cum le place lor s-o facă. Ele îl îmbuibaseră cu supunerea lor, ele îl suprasaturaseră cu respect şi umilinţă, pînă cînd chiar el se plictisise de sclavele care-l serveau, iar mîngîierile şi vorbele lor dulci nu-l mai impresionau deloc. În afară de casă era vioi şi activ, nerăbdător şi destul de pasionat, aşa cum sînt cei mai mulţi bărbaţi educaţi şi menajaţi în felul acesta. Oare afirmaţia aceasta are vreo şansă de a fi înţeleasă greşit ? Îndrăzneşte cineva să presupună că scriitorul încearcă să provoace o revoltă a femeilor ? Nicidecum, pe mustăţile Profetului, vă răspunde scriitorul care poartă şi el barbă şi îi place ca femeile lui să-i fie sclave. Dar cărui bărbat nu-i place ? Care bărbat s-ar lăsa ţinut sub papuc ? Decît să se întîmple aşa, mai

bine tăiem toate capetele din lumea creştină şi din ţara turcească.

Ei bine, dar Arthur fiind atît de indiferent şi nepăsător cu favorurile cu care soarta îl răsplătea din plin, cum se face că Laura nutrea pentru el un asemenea sentiment de dragoste şi un respect dus pînă la idolatrie, încît cea mai nesemnificativă expresie a pasiunii sale o făcuse să vorbească tot drumul de la Fairoaks la Londra, pe care îl străbătuse în diligenţă împreună cu Helen ? De îndată ce Helen termina o amintire despre scumpul ei băiat, povestind, cu o sută de exclamaţii şi suspine şi priviri îndreptate către cer, unele întîmplări emoţionante din vremea cînd eroul purta pantaloni scurţi, Laura începea alta la fel de interesantă şi la fel de presărată cu lacrimi, relatînd cu cît eroism suportase el să i se scoată un dinte, sau refuzase acest lucru, cu cîtă îndrăzneală jefuise cuibul unei păsări ori cu cîtă mărinimie îl cruţase, cum îi dăruise un şiling bătrînei de pe izlaz sau, dimpotrivă, plecase fără să ia plinea cu unt pentru băieţelul cerşetor care intrase în curte, şi aşa mai departe. Suspinînd, cele două femei se lamentau pentru soarta eroului lor care, de bunăseamă că vrednicul cititor a observat, nu era mai erou decît oricare dintre noi. Astfel fiind, de ce era nevoie să ţină atît de mult la el o fată sensibilă ?

Această chestiune a mai fost discutată o dată într-o frază neinspirată (care mai tîrziu a abătut toată mînia Irlandei pe capul scriitorului) în care spuneam că pînă şi cei mai mari ticăloşi şi ucigaşi au parte de cineva care să ţină la ei, iar dacă aceşti monştri se bucură de acest drept, de ce nu s-ar bucura şi muritorii de rînd ? Şi de cine altul s-ar putea îndrăgosti o tînără domnişoară decît de acela pe care-l vede mereu ? Nu este nevoie să-şi piardă inima într-un vis, ca o prinţesă din „1001 de nopţi", ori să-şi lege sentimentele de portretul tînărului dintr-o expoziţie, sau de o schiţă din „Illustrated London News". Ai un instinct care te îndeamnă să te ataşezi de Cineva. Auzi că acest Cineva este mereu lăudat, te plimbi, dansezi, conversezi ori stai în aceeaşi stranã la biserică tot cu acelaşi Cineva, vă întîlniţi iarăşi şi iarăşi pînă cînd... Căsătoriile se fac în ceruri", spune scumpa ta mamă, prinzîndu-ţi floarea

albă de lămîiță, cu ochii plini de lacrimi. Apoi urmează o masă festivă, după care îți scoți rochia albă de satin și te urci în caleașca voastră cu patru cai, și sînteți fericiți, tu și el. Sau poate că totul se strică și apoi... O, biată inimă rănită ! Ei bine, vei întîlni pe Altcineva și îți vei lega sentimentele de numărul doi. Crezi oare că tu nu iubești decît de dragul bărbatului, nu și de dragul tău ? Crezi că ai bea dacă nu ți-ar fi sete și ai mînca dacă nu ți-ar fi foame ?

Deci, Laurei îi plăcea Arthur deoarece, în afară de doctorul Portman și de căpitanul Glanders, nu mai văzuse pe nimeni la Fairoaks, și pentru că mama lui îl lăuda fără încetare, pentru că era manierat, destul de drăguț și de spiritual și pentru că, mai presus de toate, era în firea ei să-i placă cineva. Și, acceptînd această imagine în sufletul ei, a încurajat-o și a îngrijit-o cu tandrețe, strîngînd-o la piept — în timpul lungilor lui absențe și în singurătatea ei constantă ; s-a gîndit în tăcere la ea, îndrăgind-o și mai mult, iar cînd, după toate acestea, a venit la Londra și a avut prilejul să devină destul de intimă cu domnul George Warrington, nimic pe lumea asta n-ar fi putut-o împiedica să îl considere cel mai ciudat, mai original, agreabil și simpatic bărbat.

La multă vreme după aceea, cînd aceste zile fuseseră de mult uitate, iar Soarta dispusese după voia sa de acești oameni atît de diferiți, care în momentul acesta se află adunați în clădirea mohorîtă din Lamb Court, poate că unii dintre ei au privit cu nostalgie spre trecut, gîndindu-se cît de fericiți fuseseră și cît de plăcute erau conversațiile lor din amurg sau micile plimbări și momentele de răgaz din jurul patului lui Pen, convalescentul. De atunci încolo, maiorul a avut o părere excelentă despre luna septembrie la Londra, declarînd la cluburile pe care le frecventa și în înalta societate că sezonul mort putea fi foarte plăcut, nemaipomenit de plăcut, pe toții sfinții ! Cîteodată mergea acasă, în Bury Street, mirîndu-se cît de tîrziu este și că seara trecuse atît de repede. De obicei își făcea apariția în Temple în cursul după-amiezelor, cocoțîndu-se pe scara întunecoasă cu multă bunăvoință și perseverență. Ba chiar intrase în relație cu bucătarul șef de la Bays (acel grozav maestru, a cărui îndemînare supraomenească în probleme de gastronomie l-a făcut pe talentatul autor al acestor rîn-

duri să se stabilească la Londra), comandîndu-i fel de fel de gelatine, supe ușoare, aspicuri și alte fleacuri bune pentru bolnavi, și pe care Morgan, valetul, le aducea mereu micuței colonii din Lamb Court. Iar după ce doctorul i-a acordat lui Pen dreptul de a bea cîte un păhărel de vin, maiorul a relatat cu lacrimi în ochi cum nobilul său prieten, Marchizul de Steyne, trecînd prin Londra în drum spre Europa, poruncise ca orice cantitate din vestitul și neprețuitul său Amontillado, (un dar al regelui Ferdinand, făcut nobilului Marchiz), să fie pus la dispoziția bolnavului. Văduva și Laura l-au gustat cu respect (deși nu le-a plăcut gustul său amărui), iar Arthur s-a simțit mult înviorat, Warrington declarîndu-l foarte bun, și rostind un discurs batjocoritor în sănătatea maiorului și a întregii aristocrații, chiar în prima zi în care vinul a fost servit.

Maiorul Pendennis a mulțumit, drept răspuns, cu multă gravitate, într-un discurs în care cuvintele „Ocazia potrivită" s-au repetat de atîtea ori cît a fost necesar. Pen a toastat din fotoliu, cu vocea sa slăbită. Warrington a învățat-o pe Laura să strige „Hei! Hei !" bătînd cu degetele în masă. Pidgeon, valetul, zîmbea iar doctorul Goodenough i-a găsit pe toți foarte bine dispuși, atunci cînd a venit pentru obișnuita sa vizită.

Warrington îl cunoștea pe Sibwright, cel care locuia dedesubt. Acest amabil domn, ca răspuns la o scrisoare în care era înștiințat de modul în care folosiseră apartamentul său, a trimis un mesaj de aprobare foarte amabil și plin de subtilități stilistice. În concluzie, și-a pus apartamentul la dispoziția grațioaselor sale ocupante, le-a oferit patul său și covorul pe care călcau. Toată lumea era binevoitoare cu bolnavul și cu familia acestuia. I se topea sufletul cînd vedea atîta bunătate și gingășie în jur. (Vă rog să-l iertați pe biograful lui Pen pentru că face aluzie la vremurile nu prea îndepărtate cînd o nenorocire asemănătoare i-a adus în preajmă un prieten providențial, un doctor bun și o mie de dovezi de impresionantă și surprinzătoare simpatie și înțelegere.)

În camera lui Sibwright se afla un pian. Într-adevăr, acest domn, iubitor al artelor frumoase, cînta el însuși la pian și, trebuie s-o recunoaștem, destul de prost. Chiar îi

fusese dedicat un cîntec, versurile aparţinîndu-i chiar lui, iar muzica devotatului său amic Leopoldo Twankidillo. La această cutie muzicală, cum o numea Warrington, cînta uneori Laura, la început foarte emoţionată şi cu bujori în obraji (care o prindeau grozav), interpretînd, la căderea serii, melodii simple şi vechi cîntece de acasă. Avea o voce plină, de cotralto, iar Warrington, care abia dacă distingea o arie de alta şi nu avea decît un cîntec în repertoriul său — o imitaţie foarte vagă a imnului naţional — asculta extaziat acele cîntece. Dacă nu îşi dădea seama de armonia lor, cel puţin înţelegea ritmul şi o privea cu un entuziasm din ce în ce mai mare pe creatura generoasă, tandră şi pură, care făcea să izvorască muzica.

Mă întreb dacă muzica aceasta îi făcea plăcere şi fetiţei sărmane, trasă la faţă, cu o pălărie neagră pe cap, care, cîteodată seara, venea pînă lîngă felinarul din Lamb Court şi îşi ridica ochii spre ferestrele de unde veneau cîntecele. În camera de sus se aprindea lumina. Era camera lui, unde văduva îl conducea. Apoi maiorul, Warrington şi, uneori, Laura jucau cîte o partidă de cărţi. Alteori, ea nu juca. Stătea lîngă ei, lucrînd o pereche de papuci de lînă — papuci bărbăteşti care ar fi putut destul de bine să fie pentru Arthur, sau pentru George, sau pentru maior. Unul dintre aceştia ar fi dat orice pentru papucii cu pricina.

În vreme ce aceste fapte se petreceau înăuntru, un bătrîn cam zdrenţăros o lua pe fata palidă cu pălărie neagră, care nu avea dreptul să se găsească afară în timpul nopţii, iar portarii din Temple, cele cîteva spălătorese şi alţi amatori care ascultaseră concertul, dispăreau. Cu puţin înainte de a bate ora zece, avea loc o altă reprezentaţie muzicală, aceea a clopotelor de la Sfîntul Clement din Strand, care cîntau melodia plină de bucurie a unui psalm, înainte de a bate cele zece lovituri fatale. La această oră, Laura începea să-şi adune lucrul, Martha de la Fairoaks apărea zîmbind, cu o lumînare în mînă, maiorul spunea „Doamne iartă-mă, aşa tîrziu e ?“ după care, împreună cu Warrington, lăsînd jocul neisprăvit, se ridicau şi strîngeau mîna domnişoarei Bell. Martha de la Fairoaks le lumina drumul prin culoar şi, în timp ce coborau scările, o puteau auzi zăvorînd uşa în urma lor, pentru siguranţa ei şi a stăpînei sale. Iar

dacă s-ar fi ivit vreo primejdie, zîmbitoarea Martha ar fi dat jos „sabia aia încîrligată din odaia conașului", vrînd să spună iataganul de Damasc, frumos împodobit cu numele profetului gravat pe lamă, și cu teaca de catifea roșie, pe care Percy Sibwright îl adusese din călătoria sa în Levant, împreună cu un costum albanez pe care îl purta cu multă eleganță la balul mascat dat de grațioasa Lady Mullinger, în palatul ei din Gloucester Square, Hyde Park. Susnumitul iatagan s-a încurcat odată în trena rochiei purtată de domnișoara Kewsey, aceeași rochie în care fusese prezentată reginei, împreună cu mama ei (care la rîndul ei, fusese prezentată de soția Lordului Cancelar), producînd evenimente care nu au nimic de-a face cu istoria noastră. Nu se numește oare, domnișoara Kewsey, doamna Sibwright ? Nu a primit cumva Sibwright o mare proprietate la țară ? Noapte bună, Laura și Martha de la Fairoaks. Somn ușor și să te trezești fericită, copilă blîndă și pură !

Cîteodată, după aceste seri, Warrington îl conducea o bucată de drum pe maior, numai puțin, pînă la poartă, sau pînă în Strand, pînă la Charing Cross sau chiar pînă la club. N-ar vrea să intre puțin ? Ei bine, îl conducea pînă în Bury Street, unde strîngea, rîzînd, mîna maiorului, chiar la intrarea în locuința acestuia. Tot drumul nu vorbeau decît despre Laura. Era uimitor cu cît entuziasm o aprecia maiorul care, știu bine, nu o avusese niciodată la inimă.

— O fată minunată, pe legea mea, spunea el. Foarte manierată. Cumnața mea are maniere de ducesă și poate da o educație aleasă oricărei fete. Domnișoara Bell e puțin cam... rustică. Dar gherghina miroase frumos, naiba să mă ia ! Cum se înroșește ! Fetele tale din Londra ar plăti mult pentru un asemenea buchet. Flori naturale ! Și mai are și ceva bani — nu cine știe ce — dar ceva — ceva tot are.

De bună seamă că domnul Warrington era de acord cu toate aceste opinii. Dar deși rîdea cînd își lua rămas bun de la maior, veselia sa dispărea de îndată ce se despărțea de bătrînul său însoțitor, întorcîndu-se acasă, fumînd pipă după pipă toată noaptea și scriind articol după articol în locul prietenului său Pen, cel neputincios.

Ei bine, au fost vremuri fericite pentru toți cei implicați. Pen se înzdrăvenea cu fiecare zi. Somnul și mîncarea erau ocupațiile lui zilnice. Apetitul său era aproape înspăimîntător. Parcă îi era rușine să se expună astfel în fața Laurei și chiar a mamei sale, care rîdea și îl aplauda. Pen privea cu întristare dispariția puiului fript, ca pe a unui vechi prieten și începea să ceară aspic, ceai sau mai știu eu ce. Devora totul, ca un apucat. Doctorul îi poruncea să se oprească, dar el nici nu se gîndea. Natura striga cu un glas mai puternic decît al doctorului, iar acest om bun și prietenos l-a dăruit, plin de mulțumire, celuilalt tămăduitor.

Iar acum trebuie să vorbim cu multă grijă și cît mai confidențial de un necaz care s-a abătut asupra lui și despre care nu-i plăcea niciodată să vorbească. În timpul declinului său, neiertătorul Goodenough poruncise să i se pună pungi cu gheață la cap, și frumosul său păr să-i fie tuns. Acest lucru a fost făcut în timpul... în timpul celeilalte infirmiere, care i-a lăsat părul într-o hîrtie, pentru văduvă, ca să-i numere firele și să-l pună la păstrare. Helen a crezut în permanență că fata pusese deoparte cîteva fire dar, la urma urmei, femeile sînt atît de bănuitoare...

Cînd această îngrozitoare pierdere i-a fost adusă la cunoștință maiorului Pendennis, fiind pentru prima dată cînd bătrînul vedea scăfîrlia cheală a lui Pen, care se găsea în afara oricărui pericol și pe cale de a se însănătoși, maiorul, clipind puțin și roșind încurcat, a spus că poate lua legătura cu un... cu o persoană... de fapt cu un coafor, un om de treabă pe care-l va trimite la fața locului și care va... va aplica un remediu temporar pentru această nefericire.

Laura l-a privit pe Warrington cu cea mai vicleană sclipire în ochi. Warrington, sincer, a izbucnit într-un hohot de rîs. Chiar și văduva s-a văzut nevoită să rîdă iar maiorul, condamnînd în sinea lui nerușinarea celor tineri, a spus că, dacă și-ar tunde părul, ar păstra o buclă pentru domnișoara Laura...

Warrington a propus ca Pen să poarte o perucă de avocat. Peruca lui Sibwright i s-ar potrivi formidabil ! Pen a exclamat „Aiurea !", părînd la fel de încurcat ca și unchiul său. Concluzia a fost că, a doua zi, un domn din Bur-

lington Arcade a cerut să-l vadă pe domnul Arthur Pendennis, avînd chiar o convorbire particulară cu acesta, în dormitorul său. După o săptămînă, același individ a apărut cu o cutie sub braț și un inefabil zîmbet de politețe pe chip, anunțînd că adusese părul de pe capul domnului Pendennis.

Trebuie să fi fost o priveliște măreață, deși tristă, să-l vedem pe Arthur, în intimitatea apartamentului său, contemplînd cu jale frumusețea sa distrusă și mijloacele artificiale de a ascunde acest dezastru. Pînă la urmă, și-a făcut apariția cu părul pe cap. Dar Warrington a rîs, iar Pen s-a posomorît și a revenit la căciulița de catifea pe care cea mai bună dintre mame o lucrase pentru el.

Apoi Warrington și Laura au adunat niște flori de la pălăriile doamnelor din care au împletit o cunună, împodobind cu ea peruca pe care au purtat-o într-o procesiune, arătîndu-și respectul față de aceasta. De fapt, și-au permis nenumărate glume, farse și *petits jeux innocents* [1], astfel încît etajul al treilea de la numărul șase, din Lamb Court, Temple, răsuna de voie bună și rîs, cum de mult nu se mai auzise în aceste locuri.

În cele din urmă, după vreo zece zile de astfel de viață, într-o seară cînd micul spion a venit să-și ia în primire postul de observație de sub felinar, nu s-a mai auzit muzică de la etajul al doilea, luminile de la etajul al treilea nu mai erau aprinse, ferestrele erau larg deschise, iar ocupanții plecați. Doamna Flanagan, spălătoreasa, i-a povestit cum se întîmplaseră lucrurile. Plecaseră cu toții la Richmond pentru a schimba aerul. Bătrîna caleașcă fusese adusă din nou și echipată cu multe perne pentru Pen și mama lui, iar Laura plecase în cea mai bună dispoziție cu diligența, sub oblăduirea lui George Warrington. După care acesta s-a reîntors, reintrînd în posesia vechiului său pat, a odăilor acum pustii și triste, a vechilor sale cărți și pipe dar nu și a vechiului său somn.

Văduva îi lăsase pe masă un buchet de flori frumos aranjate, care-i umpleau camera de parfum. Erau amintiri ale sufletelor bune, care plecaseră și care înveseliseră pentru o clipă aceste încăperi triste și goale. George simțea că

[1] Mici jocuri nevinovate (fr.).

petrecuse cele mai fericite clipe din viața lui. Știa că totul se terminase. Și-a îngropat fața în flori, le-a tras parfumul în piept, poate că le-a și sărutat. Apoi și-a trecut mîna aspră peste ochi, rîzînd și rostind o vorbă grea. Și-ar fi dat viața și sufletul pentru a cîștiga premiul pe care Arthur îl refuza. Dorește ea glorie ? O va cîștiga. Devotament ? O inimă plină de gingășie și dragoste bărbătească se afla la dispoziția ei, numai să vrea s-o ia. Dar asta nu se poate întîmpla. Soarta hotărîse altfel totul. „Chiar dacă aș putea", se gîndea George, „ea nu mă va dori. Cum poate un bătrîn ca mine, urît și aspru, să fie plăcut de o femeie ? Îmbătrînesc și n-am făcut nici o ispravă în viață. Nu sînt nici arătos, nici tînăr, n-am nici bani, nici reputație. Pentru ca o femeie să-l iubească, un bărbat trebuie să fie în stare să facă și altceva decît să se uite la ea și să-i ofere în genunchi devotamentul său nemărginit. Ce pot eu să fac ? Mulți tineri m-au întrecut în cursă. Ceea ce ei numeau răsplata vieții, mie nu mi s-a părut vrednică de strădaniile luptei. Dar pentru ea ? Dacă ar fi fost a mea și i-ar fi plăcut un diamant ! O, cu siguranță că l-ar fi purtat ! La naiba ! Prost mai sînt că mă laud cu ceea ce aș fi putut face. Sîntem sclavii destinului. Soarta noastră este hotărîtă dinainte iar a mea a fost fixată cu mult timp în urmă. Haide, să fumăm o pipă și să scoatem afară parfumul acestor flori ! Sărmane flori necuvîntătoare ! Mîine veți fi moarte. De ce v-ați arătat obrajii îmbujorați între acești pereți mohoriți ?"

Lîngă patul său, George găsi o Biblie nouă, pe care văduva o lăsase acolo împreună cu un bilețel, spunînd că nu văzuse această carte în biblioteca lui, din camera unde petrecuse atîtea ceasuri în care, Dumnezeu, milostiv la rugăciunile ei, îi dăruise viața fiului său, iar ea îi făcea prietenului lui Arthur cel mai frumos dar de care era în stare, rugîndu-l să citească uneori din această carte, să o păstreze ca o dovadă a afecțiunii și recunoștinței unei mame. Bietul George sărută îndurerat cartea, așa cum făcuse cu florile, iar zorii zilei îl găsiră citind din paginile sublime ale cărții în care atîtea inimi zbuciumate și atîtea suflete tandre și pline de credință găsiseră liniște în clipe de nenorocire, refugiu și speranță, după marile dezastre.

CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI PATRULEA

Interesul pentru Fanny a pierit

Buna Helen, de cînd cu boala fiului ei, pusese stăpînire, după cum am văzut, pe Arthur dar şi pe sertarele şi ascunzătorile sale, împreună cu tot ce conţineau, fie că era vorba de cămăşi la care trebuiau cusuţi nasturii, ciorapi care trebuiau reparaţi sau, trebuie să recunoaştem, scrisorile care zăceau printre aceste articole de îmbrăcăminte şi de care, de bună seamă, că trebuie să se ocupe cineva în locul băiatului aflat în această stare de slăbiciune şi neputinţă. Poate că doamna Pendennis dorea foarte mult să găsească o explicaţie în legătură cu îngrozitorul mister Fanny Bolton, despre care nu suflase nici un cuvînt în faţa fiului ei, dar la care se gîndise mereu cu nelinişte şi îngrijorare neîmpărtăşită. Pusese să fie demontat inelul de alamă de pe uşă, susţinînd că bătăile poştaşului l-ar fi deranjat pe bolnav şi nu-i îngăduise lui Pen să citească nici una din scrisorile primite, fie că acestea veneau de la cizmari care îl băteau la cap, fie de la pălărieri care trebuiau să achite o datorie importantă pînă sîmbăta viitoare şi ar fi fost foarte obligaţi dacă domnul Pendennis ar fi avut amabilitatea să onoreze nota de plată. Pen, care totdeauna fusese risipitor şi nechibzuit, avea şi el parte de asemenea documente care, deşi nu prea multe, erau destule pentru a speria o mamă conştiincioasă şi corectă. Avea ceva bani deoparte ; magnifica negare de sine a lui Pen şi propriile sale economii, izvorîte din marea ei simplitate şi evitarea excesele pînă la zgîrcenie, îi îngăduiseră să adune o anumită sumă din care, cu cea mai mare plăcere, achită obligaţiile tînărului gentleman. La un asemenea preţ, mulţi tineri cititori, oameni de ispravă şi respectaţi, ar înmîna corespondenţa lor părinţilor. Fericit e acela care nu tresare cînd i se bate în uşă ! Cei buni aşteaptă cu nerăbdare, dar cei răi tremură cînd aud sunetul acesta. Iată de ce doamna Pendennis a procedat foarte bine cruţîndu-şi fiul de la un asemenea chin.

Se pare că în sertarele şi în dulapurile lui Pen nu s-a găsit nimic, nici un indiciu care să-l acuze, nici un docu-

ment în legătură cu afacerea Fanny Bolton, așa încît văduva a trebuit să-și întrebe cumnatul dacă poate să-i spună ceva despre această odioasă afacere și despre îngrozitoarea intrigă în care era implicat fiul ei. Într-o bună zi, cînd se aflau la Richmond, iar Pen și Warrington stăteau pe o bancă pe terasă, văduva avu o discuție cu maiorul Pendennis arătîndu-i spaimele și nelămuririle sale sau, cel puțin, o parte dintre ele, (pentru că așa cum era obiceiul femeilor și bărbaților, nu a mărturisit chiar totul și presupun că nici un risipitor, atunci cînd i s-a cerut o listă a datoriilor sale și nici o doamnă mondenă, căreia soțul i-a cerut să prezinte notele de la croitoreasă, nu a dat la iveală chiar totul dintr-o dată).

Cînd, mai apoi, îl întrebă pe maior ce trebuie să facă în această cumplită, groaznică încurcătură și dacă el știe cumva, ceva, chipul bătrînului dobîndi o asemenea expresie, încît nu puteai ști dacă zîmbește sau nu ; o privi pe văduvă într-un mod ciudat cu ochii săi mici, după care continuă să privească parchetul și, în cele din urmă, spuse :

— Draga mea soră, nu știu nimic și nici nu vreau să știu nimic despre asta. Și, pentru că îmi ceri părerea, cred că ar fi mai bine să nu știi nici tu nimic. Tinerii vor fi totdeauna tineri și, pe legea mea, surioară, dacă îți închipui că băiatul nostru este un...

— Te rog, scutește-mă, izbucni Helen, privindu-l cu autoritate.

— Draga mea, nu eu am început această conversație, dacă-mi îngădui să spun.

— Nu suport să te aud vorbind în felul acesta despre un asemenea păcat, un păcat atît de mare, continuă văduva, cu lacrimi de supărare în ochi. Nu suport gîndul că băiatul meu a comis o asemenea crimă. Mai bine murea înainte de a o face. Nici nu știu cum de mai trăiesc eu, pentru că mi se rupe inima, domnule maior, să știu că fiul tatălui său, copilul meu, pe care-l știam atît de bun și cu simțul onoarei, să decadă într-atîta încît să...

— Încît să cocheteze cu o micuță ușuratică ? La naiba, dacă toate mamele din Anglia ar suferi atîta pentru că... Nu, nu, pe cuvîntul meu de onoare, nu te agita și nu mai plînge. Nu pot să văd lacrimile unei femei — niciodată

n-am suportat, niciodată. Dar cum să aflăm dacă s-a întîmplat ceva serios ? A spus Arthur ceva ?

— Tăcerea lui vorbește, suspină doamna Pendennis dindărătul batistei.

— Nicidecum. Sînt subiecte, draga mea, despre care un tînăr cu siguranță nu discută cu mama lui, insinuă cumnatul.

— Dar ea i-a scris, strigă mama.

— Cum ? Înainte de a se îmbolnăvi ? Nici nu e de mirare.

— Nu, după, șopti femeia cu batista pe față. Nu înainte. Adică... nu cred... adică... eu...

— Deci, după. Iar tu... desigur, înțeleg. Presupun că era mult prea bolnav pentru a-și citi singur corespondența, iar tu te-ai ocupat de asta, nu-i așa ?

— Sînt cea mai nefericită mamă din lume, strigă nenorocoasa Helen.

— Cea mai nefericită mamă din lume pentru că fiul tău este un bărbat, nu un pustnic. Ai grijă, dragă soră. Dacă i-ai oprit vreo scrisoare, ți-ai făcut ție însăți un mare rău și, după cîte-l cunosc eu pe băiat, ar putea deschide o prăpastie între tine și el, pe care o vei regreta toată viața și care este mult mai importantă, doamnă, decît... neînsemnatul motiv care a generat-o.

— N-a fost decît o scrisoare, izbucni Helen, una scurtă de tot, cîteva cuvinte. Iat-o ! O, cum poți, cum poți vorbi în felul acesta ?

Cînd Helen spuse „numai una scurtă de tot", maiorul nu putea să vorbească din cauza rîsului pe care cu greu și-l stăpînea, în ciuda agoniei sărmanei femei din fața lui, și pentru care simțea cea mai sinceră compasiune dar și simpatie, în același timp. Însă fiecare privea problema din punctul său de vedere, conform codului său moral, iar opiniile maiorului, în asemenea ocazii, nu erau, după cum bine știți, acelea ale unui ascet.

— Îți recomand, continuă el grav, să sigilezi scrisoarea (pentru că scrisorile astea numai rareori vin nesigilate) și s-o pui printre celelalte scrisori ale lui Pen. Iar dacă nu vom putea s-o sigilăm, vom spune că am deschis-o crezînd că e o notă de plată.

— Nu-i pot spune o mincinună fiului meu, răspunse văduva.

Trebuie să precizăm că scrisoarea fusese pusă în cutie cu vreo două zile înainte de plecarea lor din Temple și îi fusese adusă doamnei Pendennis de către Martha. Bineînțeles că nu mai văzuse niciodată cum scrie Fanny. Dar cînd scrisoarea i-a ajuns în mînă, a știut imediat cine este autorul. Așteptase această scrisoare din prima zi de cînd i se îmbolnăvise băiatul. Deschisese cîteva din celelalte, pentru că voia să o găsească pe aceasta. În acel moment simțea cumplita hîrtie cum îi arde buzunarul. O scoase și i-o oferi cumnatului ei.

„Domnului Arthur Pendennis, personal", începu el să citească scrisul mărunt, timid, cam împrăștiat, cu o nemulțumire evidentă pe chip. Nu, draga mea, nu vreau să citesc mai mult. Dar tu, care ai citit-o, poți să-mi spui ce conține scrisoarea — numai rugăciuni pentru însănătoșirea lui, cu greșeli de ortografie, zici, și dorința de a-l vedea. Ei bine, nu e nici un rău în asta. Iar dacă-mi ceri informații — aici maiorul o privi puțin cam ciudat, recăpătîndu-și expresia lui de om așezat — nu îți ascund că Morgan, omul meu, a făcut unele cercetări în legătură cu această afacere și că amicul meu, doctorul Goodenough s-a interesat de problemă și se pare că această persoană a fost foarte îndrăgostită de Arthur, că el a plătit pentru ea și a dus-o în parc, la Vauxhall, că Morgan a aflat de la o veche cunoștință de-a lui Pen și de a noastră, de la un irlandez care, cîndva, era cît pe-aci să aibă onoarea de a fi... în sfîrșit, de la un irlandez, că tatăl fetei, un om violent, căzut în patima beției, o bate pe mama ei care continuă să susțină deplina inocență a fiicei pe de o parte, iar pe de altă parte, tot ea i-a spus lui Goodenough că Arthur s-a purtat ca o brută cu fata ei. După cum vezi, povestea rămîne un mister. Vrei să o limpezești ? Nu trebuie decît să-l întreb pe Arthur, iar el îmi va mărturisi totul, imediat. Este doar un bărbat onorabil.

— Onorabil ! strigă văduva cu amărăciune. Vai, frate, ce numești tu onoare ? Dacă băiatul meu a păcătuit, trebuie să se însoare cu ea. Aș îngenunchea în fața lui și l-aș implora s-o facă.

— Doamne Sfinte, ai înnebunit ? strigă maiorul la rîndul său şi, amintindu-şi unele episoade din viaţa lui Arthur şi a Helenei, deodată înţelese că dacă Helen îl va ruga, atunci băiatul se va însura cu Fanny Bolton. Era destul de zănatic, atunci cînd intervenea o femeie la care ţinea atît de mult. Draga mea soră, ţi-ai ieşit din minţi ? continuă el, după o pauză agitată în care îl străfulgerase cugetarea de mai sus. Ce drept avem noi să presupunem că s-a întîmplat ceva între fata asta şi el ? Să vedem scrisoarea. I se rupe inima... te rog, te rog, scrie-mi... scandal acasă... un tată rău... infirmiera ta... sărmana Fanny. O ortografie care încalcă orice simţ estetic. Dar, pe toţi sfinţii, ce reiese de aici ? Doar că micuţa îl mai iubeşte încă. De fapt, n-a intrat în camera lui decît atunci cînd băiatul aiura şi n-avea cum s-o recunoască. Spălătoreasa, Flanagan (sau cum o cheamă), i-a spus lui Morgan, omul meu. Venea împreună cu un om în vîrstă, un oarecare domn Bows, care a avut bunătatea să mă ia de la Stillbrook — apropos, l-am lăsat în trăsură şi n-am plătit drumul. A fost foarte drăguţ din partea lui. Nu, nu e nimic în toată povestea asta !

— Crezi ? Mulţumesc lui Dumnezeu ! strigă Helen. Îi duc scrisoarea lui Arthur şi-l întreb chiar acum. Uite-l acolo. E pe terasă, cu Warrington. Stau de vorbă cu nişte copii. Băiatului meu i-au plăcut întotdeauna copiii. E nevinovat, Dumnezeule, e nevinovat ! Să mă duc la el.

Bătrînul Pendennis avea propria lui părere. Cînd abordase cu îndrăzneală, doar cu puţină vreme înainte, ideea nevinovăţiei lui Pen, de bună seamă că avea o părere diferită de aceea pe care hotărîse să o susţină şi îl judeca pe Arthur gîndindu-se ce ar fi făcut el însuşi într-o astfel de situaţie. Dacă Helen se duce la Arthur şi derbedeul îi spune adevărul, cum se va şi întîmpla, o să strice totul, îşi spunea el, în sinea lui. Aşa că mai făcu încă o încercare.

— Draga mea, spuse el, luînd mîna Helenei şi sărutînd-o, dacă fiul tău nu ţi-a vorbit despre această problemă, gîndeşte-te dacă ai vreun drept s-o cercetezi. Dacă îl consideri un om de onoare, cu ce drept te îndoieşti de onoarea lui în această împrejurare ? Cine îl acuză ? Un ticălos anonim care nu a adus nici o dovadă concretă împotriva lui. Dacă s-ar fi întîmplat ceva crezi că nu ar fi apărut părinţii fetei ? El nu va trebui să respingă şi nici

tu să susţii o acuzaţie anonimă. Şi dacă îl consideri vinovat pentru că o fată de rangul ei s-a întîmplat să se afle în camera lui şi să-l îngrijească, înseamnă că poţi la fel de bine să insişti să se însoare cu afurisita aia de spălătoreasă sau lenjereasă irlandeză, bătrînă şi beţivă, madam Flanagan.

Văduva izbucni în rîs, cu lacrimi în ochi, iar bătrînul general cîştigă victoria.

— Să se însoare cu Madam Flanagan, pe legea mea, spunea el, strîngîndu-i mîna fină. Nu ! Băiatul nu ţi-a spus nimic, iar tu nu ştii nimic. Băiatul este nevinovat, desigur. Şi, la urma urmei, ce trebuie să facem noi ? Presupune că el ţine la fata asta — nu te întrista, e doar o presupunere, iar un tînăr poate fi îndrăgostit, nu-i aşa ? Cum se face bine, cum se întoarce iar la ea.

— Trebuie să vină acasă ! Să plecăm imediat la Fairoaks ! strigă văduva.

— Scumpa mea, se va plictisi de moarte acolo. Nu va avea altceva de făcut decît să se gîndească la pasiunea lui. Nu există un loc mai bun pentru a transforma o mică pasiune într-una mare, hrănindu-te cu vise, decît o casă de ţară, singuratică, unde să n-ai nimic de făcut. Trebuie să-i ocupăm timpul, să-l amuzăm, să-l ducem în străinătate. N-a fost niciodată în străinătate, decît la Paris, pentru o distracţie. Trebuie să călătorim puţin. Trebuie să fie cineva cu el care să-l îngrijească, doctorul spune că a scăpat ca prin urechile acului (nu te speria), aşa că trebuie să vii şi să ai grijă de el. Presupun că o vei lua şi pe Laura, iar eu l-aş ruga şi pe Warrington să vină. Arthur ţine foarte mult la Warrington. Nu se poate descurca fără el. Familia lui Warrington e una din cele mai vechi familii din Anglia, iar el e unul din cei mai de ispravă tineri pe care i-am cunoscut. Îmi place foarte mult.

— Domnul Warrington ştie ceva despre această afacere ? întrebă Helen. Ştiu că a fost plecat pentru două luni înainte de a se întîmpla. Pen mi-a scris.

— Nici un cuvînt. L-am... l-am întrebat eu. L-am descusut. N-a auzit niciodată despre aşa ceva, niciodată. Îţi dau cuvîntul meu de onoare, strigă maiorul, puţin speriat. Şi, draga mea, cred că este mult mai bine să nu-i vorbeşti despre asta. Subiectul este foarte delicat şi dureros.

— Mulțumesc, frate, spuse văduva, luîndu-i mîna și strîngîndu-i-o. Ai fost foarte bun cu mine. M-ai liniștit foarte mult. Mă duc în camera mea și o să mă gîndesc la cele ce mi-ai spus. Această boală și aceste... aceste emoții m-au cam tulburat și eu nu sînt prea rezistentă, știi bine. Dar am să-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru că băiatul meu e nevinovat. Nu-i așa, domnule ?

— Da, scumpa mea, da ! spuse bătrînul sărutînd-o cu dragoste, emoționat de gingășia ei ; și o privi cum se îndepărtează, cu o simpatie cu atît mai picantă cu cît era însoțită de o oarecare ironie. „Nevinovat" exclamă el. „Sînt în stare să jur pînă în pînzele albe că e nevinovat, decît s-o supăr pe ea".

Realizînd această victorie, istovitul, dar fericitul luptător se întinse pe canapea, își acoperi fața cu batista sa galbenă de mătase, adîncindu-se într-un somn ușor cu vise, de bună seamă, plăcute, și sforăind cu o regularitate odihnitoare. Între timp, cei doi tineri petreceau ceasuri plăcute pe terasa însorită, foarte fericiți, iar Pen, cel puțin, foarte vorbăreț. Îi povestea lui Warrington proiectul unui roman și al unei tragedii. Pe Jupiter, va arăta el ce poate ! Și începu să declame cîteva versuri din piesa lui.

Micul solo la instrumentul de suflat la care cînta maiorul fu întrerupt de intrarea domnișoarei Bell. Fusese în vizită la vechea ei prietenă, Lady Rockminster, care cumpărase o vilă de vacanță în apropiere și care, auzind de boala lui Arthur și de sosirea mamei acestuia la Londra, o vizitase pe ea din urmă, iar spre binele celui dintîi, care nu-i plăcea deloc, fusese darnică, trimițîndu-i struguri, potîrnichi și alte atenții. Bătrîna doamnă avea o mare simpatie pentru Laura și ar fi vrut ca fata să locuiască împreună cu ea. Dar Laura nu-și putea părăsi mama în acest moment. Epuizată de grija pentru Arthur, sănătatea ei avusese mult de suferit, iar doctorul Goodenough avusese prilejul să scrie rețete și pentru ea, ca și pentru tînărul său pacient.

La intrarea Laurei, bătrînul Pendennis, care avea un somn foarte ușor, sări în picioare și i se adresă cu un discurs galant. În ultima vreme fusese plin de amabilități față de ea. De unde culesese rozele acelea pe care le purta

în obraji ? Cît de fericit era el să fie trezit din visare de o realitate atît de minunată ! Laura era foarte cinstită şi avea umor ; aceste două calităţi o făceau să simtă un fel de compasiune pentru bătrîn. Îi plăcea să scoată în evidenţă caracterul monden al acestuia şi să-l facă pe bătrînul *habitué* [1] al cluburilor şi saloanelor să spună verzi şi uscate despre lumea bună şi să-şi expună principiile sale morale.

Cu toate acestea, acum nu era dispusă deloc să fie ironică. Se plimbase cu Lady Rockminster în parc şi adusese vînat pentru Pen şi flori pentru mama. Era foarte îngrijorată în legătură cu mama. Tocmai vorbise cu doamna Pendennis. Helen se simţea foarte obosită şi se temea că e foarte, foarte bolnavă. Ochii ei mari erau plini de semnele îngrijorării pe care o simţea pentru starea prietenei sale celei mai bune. Era speriată. N-ar putea bunul, iubitul doctor Goodenough s-o îngrijească şi pe ea ?

— Boala lui Arthur, dar şi altă mare grijă, spuse maiorul, aproape şoptit, fără îndoială că au tulburat-o pe Helen.

Chipul aprins al Laurei dovedea că înţelesese aluzia bătrînului. Îl privi drept în ochi, fără să răspundă. „M-ar fi putut cruţa" îşi spuse ea în gînd. „Ce urmăreşte cînd îmi aduce aminte de această ruşine ?"

Este foarte probabil ca maiorul să fi urmărit un scop. Bătrînul diplomat rareori vorbea fără o anumită finalitate. Doctorul Goodenough îi vorbise, spunea el, despre sănătatea doamnei Pendennis, apreciind că are nevoie de odihnă şi de o schimbare de decor, da, de o schimbare de decor. Întîmplările dureroase care avuseseră loc trebuie uitate şi nici măcar pomenite. Îi cerea iertare domnişoarei Bell pentru aluzia făcută, — nu se va mai repeta, cu siguranţă. Trebuia făcut totul pentru liniştea prietenei lor, presupunerea sa fiind că ar fi bine să petreacă toamna în străinătate, într-o staţiune de pe Rin, unde Helen ar putea să-şi recapete buna dispoziţie, iar Arthur să devină un alt om. Bineînţeles că Laura n-o va părăsi pe mama ei.

Desigur că nu. Pe Laura nu o îngrijora decît soarta mamei sale şi a lui Arthur, tot de dragul ei, şi va pleca în străinătate, şi oriunde, cu Helen.

---

[1] Obişnuit (fr.).

Iar Helen, gîndindu-se la această propunere cam un ceas și mai bine, singură în camera ei, aștepta călătoria cu tot atîta nerăbdare ca un școlar care, citind o carte de călătorii, arde de nerăbdare să vadă marea. Unde vor merge ? Cu cît mai departe, cu atît mai bine. Undeva, atît de departe, încît nici amintirea să nu-i mai ajungă. Într-un loc atît de minunat, încît Pen să nu mai vrea să-l părăsească. Oriunde Arthur va fi fericit. Cu degetele tremurînd de emoție caută într-un sertar carnetul de cecuri și își numără micile ei economii. Dacă va fi nevoie de mai mult, avea crucea de diamante. Va împrumuta din nou banii Laurei. „Să mergem, să mergem", își spunea ea. „De îndată ce va fi în stare să suporte călătoria, să plecăm. Vino, domnule doctor, vino repede și lasă-ne să plecăm din Anglia".

În aceeași zi, bunul doctor se afla la masă împreună cu ei.

— Dacă te agiți în felul ăsta, îi spuse el, dacă inima dumitale mai bate în felul acesta, și dacă mai continui să te temi pentru un tînăr care se face bine cît poate el de repede, îți vom porunci să stai în pat și domnișoara Laura să aibă grijă de dumneata. Apoi va fi rîndul ei să se îmbolnăvească și aș vrea să știu care doctor de pe lumea asta va veni să vă îngrijească pe toți gratuit ? Doamna Goodenough este deja geloasă pe voi toți și spune, pe bună dreptate, că m-am îndrăgostit de bolnavii mei. Și ați face bine să plecați din țară cît mai repede, ca să am și eu puțină liniște în casă.

Cînd planul i-a fost adus la cunoștință lui Arthur, acesta l-a primit cu cel mai mare interes și entuziasm. Voia să plece cît mai repede posibil. Din acel moment și-a lăsat mustața să crească, socotind că astfel va putea pronunța mult mai bine cuvintele nemțești și franțuzești. Mare i-a fost neliniștea cînd a văzut, după un timp, că mustața sa e roșie la culoare. Pînă acum așteptase cu nerăbdare o vacanță la Fairoaks. Probabil că ideea de a petrece două-trei săptămîni acolo nu-l mai amuza pe tînărul nostru, dacă ținem seama de cele ce-i mărturisi lui Warrington.

— N-ai cu cine schimba o vorbă acolo. Nu mai suport predicile bătrînului Portman și conversațiile savante de

după-masă. Știu toate poveștile lui Glanders despre războiul peninsular. În casa lui Clavering găsești singurii creștini de ispravă din împrejurimi, dar nici ei nu vor fi acasă pînă la Crăciun. Mai mult de atît, Warrington, vreau să plec în străinătate. Cînd ai fost tu plecat, naiba să mă ia, am întîlnit o ispită de care mulțumesc lui Dumnezeu că am scăpat. Din fericire, boala mea a venit la timp ca să pună capăt acestei tentații, încheie Pen și-i povesti prietenului său amănuntele întîmplării de la Vauxhall, pe care cititorul le cunoaște.

Warrington îl ascultă foarte grav. Delincvența morală reieșind din discuție, era foarte bucuros că Arthur scăpase de o primejdie care i-ar fi distrus viața și care, spunea el, ar fi provocat distrugerea și ruina partenerei sale.

— Ce mult ar fi suferit mama și prietenii tăi, exclamă Warrington fără să știe ce durere și îngrijorare trăiseră aceștia.

— Nici o vorbă mamei ! strigă Pen speriat grozav. Nu va suporta. Un *esclandre* [1] de asemenea proporții ar ucide-o. Și, adăugă el cu un aer de cunoscător, ca un Don Juan care toată viața fusese amestecat în *affaires de coeur* [2], cel mai bun lucru, atunci cînd te amenință o asemenea primejdie, nu este s-o înfrunți, ci să-i întorci spatele și s-o iei la fugă.

— Și chiar te-a dat gata ? întrebă Warrington.

— Hm, făcu Don Juan. Nu prea vorbea corect, dar era o fetiță dulce foc.

O, Clarisse ale acestei vieți, mici fecioare ignorante și prostuțe, dacă ați ști în ce fel vorbește Don Juan despre voi ; dacă l-ați auzi pe Jack vorbind cu Tom la o masă, într-o cafenea, sau la club ; dacă l-ați vedea pe Ned scoțînd scrisorile voastre din tabacheră și dîndu-le lui Charley și lui Billy și lui Harry, cu care stă la masă, n-ați mai fi atît de nerăbdătoare să-i scrieți sau să-l ascultați ! Există un fel de crimă care nu este completă dacă norocosul tîlhar nu se laudă cu ea după aceea. Iar bărbatul care, mai întîi, vă trădează onoarea, aproape sigur că mai tîrziu vă va trăda și secretele.

---

[1] Scandal (fr.).
[2] Afaceri sentimentale (fr.).

— E greu să lupți și ușor să cazi, spuse Warrington mohorît. Ai dreptate, Pendennis, cînd un asemenea pericol este iminent, cel mai bun lucru este să-i întorci spatele și să fugi.

După acest scurt discurs asupra subiectului despre care Pen ar fi vorbit cu și mai multă elocință cu o lună în urmă, conversația s-a mutat la planurile pentru plecarea în străinătate, Arthur insistînd ca prietenul său să-i însoțească. Warrington făcea parte din familie, făcea parte din tratament. Arthur susținea că fără el, bucuria va scădea la jumătate.

Dar George răspunse că nu poate veni. Trebuie să rămînă acasă și să țină locul lui Pen. Celălalt răspunse că e inutil, pentru că Shandon se întoarce la Londra, iar el are dreptul la o vacanță.

— Nu insista, interveni Warrington. Nu pot veni. Am obligații particulare. Mai bine acasă. Nu am bani pentru drum, asta-i tot. Călătoriile costă bani, știi prea bine.

Acest mic obstacol îi păru fatal lui Pen. Îi spuse mamei ; doamna Pendennis regretă foarte mult. Domnul Warrington a fost foarte amabil, dar probabil că-și cunoaște mai bine afacerile. Mai tîrziu, desigur că Helen și-a făcut reproșuri pentru egoismul ei și dorința de a se bucura numai ea singură de Arthur.

— Dar ce-am auzit de la Pen, dragul meu domn Warrington ? îl întrebă într-o zi maiorul, cînd se găseau singuri și după ce aflase de hotărîrea lui George. Să nu vii cu noi ? Nici nu vrem să auzim. Pen nu se face bine fără dumneata. Îți promit că n-o să am eu grijă de el. Trebuie să fie cineva cu el, mai puternic, mai vesel și mai priceput să-l distreze, decît un bătrîn romantic ca mine. Cred că plec și eu la Carlsbad după ce vă văd pe toți aranjați. Călătoriile nu costă mai nimic în zilele noastre — sau atît de puțin ! Ia ascultă-mă, Warrington, am fost un bun prieten al tatălui dumitale, iar dacă dumneata și fratele dumitale nu sînteți în asemenea relații încît să-ți permită să... încît să anticipeze partea care ți se cuvine, ca frate mai mic, permite-mi să-ți fiu bancher. Nu îți este dator Pen pentru trei săptămîni în timpul cărora ai făcut treaba lui cu un asemenea talent și pricepere ?

Totuși, în ciuda acestei oferte și generozități nemaiauzite din partea maiorului, Warrington refuză, spunînd că va rămîne acasă. Dar vocea îi tremura și nehotărîrea din glas trăda cît de mult ar fi vrut să meargă, deși gura lui continua să spună nu.

Bunăvoința perseverentă a maiorului nu putea fi însă respinsă în felul acesta. Seara, la ceai, cînd Helen lipsea din cameră pentru un moment, fiind ocupată cu Pen care voia să se culce, bătrînul Pendennis reînnoi atacul și îl trase la răspundere pe Warrington pentru refuzul de a participa la excursia lor.

— Nu e o lipsă de politețe, domnișoară Bell ? Un gest care sfidează prietenia ? Pînă acum am fost cei mai fericiți oameni de pe lume, iar creatura asta îngrozitoare strică totul.

Genele lungi ale Laurei se plecară spre ceașca cu ceai, iar Warrington se înroși grozav, dar nu vorbi. Nici Laura nu scoase o vorbă, dar se înroși la fel de tare.

— Roagă-l *tu* să vină, draga mea, spuse binevoitorul bătrîn, și poate că te va asculta pe tine...

— De ce să mă asculte domnul Warrington pe mine ? exclamă Laura, întrebînd linguriţa pe care o ținea în mînă și nu pe maior.

— Roagă-l ! Nu l-ai rugat încă, insistă naivul unchi al lui Pen.

— Într-adevăr, m-aș bucura nespus dacă domnul Warrington ar veni, spuse Laura, adresîndu-se linguriței.

— Adevărat ? întrebă George.

— Da, răspunse ea, privindu-l.

Ochii li se întîlniră.

— Aș merge oriunde m-ai ruga dumneata, și aș face orice, continuă George încet, rostind cuvintele ca și cum i-ar fi provocat durere.

Bătrînul și bunul Pendennis era încîntat.

— Bravo ! Bravo ! E o înțelegere, pe legea mea, o înțelegere. Strîngeți-vă mîna, copii, strigă el, aplaudînd bucuros.

Iar Laura cu ochii plini de strălucire, îi întinse mîna lui Warrington. El i-o luă ; chipul său dovedea o mare tulburare. Tocmai se pregătea să spună ceva, cînd ușa de la

camera lui Pen se deschise și intră Helen. Lumînarea îi lumina chipul palid și speriat.

Laura mai aprinsă în obraji ca oricînd își retrase mîna.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Helen.

— Tocmai am făcut o înțelegere, scumpa mea, răspunse maiorul pe un ton liniștitor. Tocmai i-am smuls domnului Warrington promisiunea de a veni cu noi în străinătate.

— Nu mai spune ! făcu Helen.

CAPITOLUL AL CINCIZECI ȘI CINCILEA

În care Fanny se logodește cu un tînăr chirurg

Bănuise Helen vreo clipă că, odată cu însănătoșirea lui Pen, îi va reveni și nefericita lui simpatie pentru Fanny? Deși, după conversația cu maiorul, n-a mai rostit nici o vorbă în legătură cu această persoană și, în aparență ignora existența sărmanei Fanny, doamna Pendennis supraveghea foarte îndeaproape toate acțiunile conașului Arthur. Pe motivul grijii pentru sănătatea lui, nu-l scăpa niciodată din ochi și ținea foarte mult ca să fie scutit, măcar pentru moment, de primirea corespondenței. Probabil că Arthur privea cu groază scrisorile pe care le primea. De bună seamă că atunci cînd îi erau aduse la masă, simțind veghea continuă a mamei asupra sa (deși privirea ei era ațintită în ceașca de ceai sau în cartea pe care o citea), în fiecare zi aștepta să descopere un scris sfios pe care l-ar fi recunoscut deși nu-l văzuse niciodată, iar inima îi bătea cu putere ori de cîte ori soseau scrisori pe numele său. Să fi fost el mai mulțumit sau mai îngrijorat cînd, zi de zi, speranțele sale nu i se realizau ? Își simțea el oare sufletul mai ușurat dacă nu primea nici o scrisoare de la Fanny ? Deși, fără îndoială, în asemenea situații, cînd Lovelace se plictisește de Clarissa (ori invers), este mai bine pentru ambii parteneri să renunțe deodată și, după eșecul încercării de a se uni, să-și urmeze fiecare drumul său propriu, totuși, egoismul nostru, mila și sentimentul de-

cenței nu apreciază asemenea declin. Înainte de a anunța întregii lumi că firma „Lovelace & Co" nu își poate onora contractele, încercăm unele compromisuri. Au loc întîlniri jalnice între cele două părți. Întîrziem coborîrea obloanelor și anunțarea falimentului. Trebuie să se întîmple, dar ne amanetăm bijuteriile pentru a mai prelungi puțin lucrurile. În fine, îndrăznesc să afirm că Pen era mai degrabă îngrijorat de faptul că nu primește nici o mustrare de la Fanny. Cum adică ? se poate despărți de el fără să mai privească o dată în urmă ? Se poate scufunda fără să ridice mînuța și să strige „Ajutor, Arthur !" Bine, bine! Nu toți aceia care se aventurează în această călătorie se scufundă. Cîțiva, puțini, se înecă atunci cînd vasul se luptă cu valurile dar cei mai mulți se udă puțin și tot ajung la mal. Iar din cunoștințele pe care cititorul le are despre domnul Arthur Pendennis, din Upper Temple, își va da seama, cu siguranță, dacă acesta face parte din categoria acelora pe cale de a se scufunda sau a celor care înoată.

Deși Pen era mult prea slab pentru a merge măcar o jumătate de milă și, sub nici un motiv — din cauza prețioasei sale sănătăți — n-ar fi fost în stare să călătorească de unul singur într-o trăsură fără să aibă cineva grijă de el, Helen nu-l putea supraveghea pe Warrington și nu avea nici o autoritate de a-l opri pe acesta atunci cînd pleca la Londra, dacă afacerile îl chemau acolo. Într-adevăr, dacă ar fi plecat și n-ar mai fi venit, văduva, pentru unele motive personale, s-ar fi bucurat. Numai că respingea aceste dorințe egoiste de fiecare dată cînd și le descoperea și, amintindu-și marea simpatie, grija și prietenia constantă a lui Warrington pentru băiatul ei, îl primea aproape ca pe un membru al familiei, cu obișnuita ei bunătate melancolică și acceptare supusă. Și totuși, cînd într-o bună zi, afacerile îl chemau în oraș, presupunea că alta este însărcinarea lui Warrington și că pleacă la Londra pentru a afla știri despre Fanny pentru Pen.

De fapt, Arthur discutase cu prietenul său și-i povestise mai pe larg aventurile cu Fanny (aventuri pe care cititorul le cunoaște deja), precizîndu-i sentimentele sale în legătură cu ea. Era foarte mulțumit că scăpase de această mare primejdie, la care Warrington scoase un

„Doamne ajută" !, din toată inima. Recunoștea că nu avea ce să-și reproșeze în modul în care se purtase cu ea dar, dacă s-ar despărți, așa cum trebuie să facă, ar binecuvînta-o cu bucurie sperînd că și ea își va aminti cu plăcere de el. În această conversație cu Warrington, Pen discutase problemele cu atîta gravitate și emoție încît George, care se pronunțase și el foarte hotărît pentru despărțirea lor, începuse să creadă că amicul său nu e chiar atît de vindecat cum se laudă, iar dacă tinerii se vor întîlni din nou, lupta împotriva primejdiei va trebui luată de la capăt. Cu ce rezultat ?

— E greu să lupți, Arthur, și e ușor să cazi, spunea Warrington. Și cel mai mare curaj pentru amărîții ca noi este să fugim de pericol. N-aș fi fost ceea ce sînt acum, dacă aș fi făcut ceea ce predic.

— Dar ce-ai făcut, George ? l-a întrebat Pen, nerăbdător. Știam eu că e ceva. Spune-mi, Warrington.

— A fost ceva care nu mai poate fi reparat și mi-a risipit norocul în tinerețe. Am spus că îți voi povesti într-o zi, Pen. Și îți voi povesti, dar nu acum. Mulțumește-te cu morala fără fabulă. Și dacă vrei să vezi un om a cărui viață a fost distrusă de o stîncă neferită de care s-a izbit, iată-l, Arthur. Aibi grijă.

Am arătat cum Huxter scrisese prietenilor săi de la Clavering despre un club monden la Londra, unde obișnuia să meargă și unde întîlnise un foarte distins ofițer irlandez care, printre altele, îi oferise știrea despre Pendennis, știre transmisă de îndată la Clavering de către tînărul chirurg. Acest club nu era altul decît „Bucătăria din dos" unde discipolul sfîntului Bartolomeu îl întîlnea pe general, ale cărui particularități de limbă, aspect, dispoziție și conversație generală îi amuzau grozav pe tinerii care foloseau „Bucătăria din dos" ca pe un loc de distracție nocturnă. Huxter, care avea un deosebit talent de a imita orice, fie că era vorba de un actor comic sau tragic favorit, un cocoș pe o grămadă de bălegar, un tirbușon pătrunzînd într-o sticlă și zgomotul dopului scos, sau un ofițer irlandez cu relații influente și care se oferea cu dragă inimă drept subiect și vorbea așa cum gîndea, îndrugînd vrute și nevrute, ori de cîte ori se ivea prilejul, adică un ascultător și băutură, îl studia pe amicul nostru, generalul, cu multă dă-

ruire și nu de puține ori l-a imitat pe cinstitul cetățean. Vrednicul bătrîn mușca precis dintr-o momeală constînd din rachiu de șase pence, iar sub influența alcoolului cine era mai fericit decît el să povestească despre izbînzile lui și ale fiicei sale, în dragoste, în război, băutură și în înalta societate ? În felul acesta Huxter a putut prezenta prietenilor săi multe imagini ale lui Costigan : pe Costigan luptînd pentru un giuvaer, Costigan stînd de vorbă cu Ducele de York, pe Costigan la masa ginerelui său, înconjurat de nobilimea regatului, sau pe Costigan beat, plîngînd, cu care prilej se plîngea de ingratitudinea fiicei sale, susținînd că părul său cărunt are parte de o durere prematură. Astfel, amicul nostru era mijlocul de a atrage o mulțime de tineri la „Bucătăria din dos", unde consumau băuturile patronului în timp ce savurau caracteristicile generalului, așa că domnia sa patronul a iertat multe din slăbiciunile acestuia, avînd în vedere bunăstarea pe care o aducea casei sale. Starea socială a lui Costigan nu era dintre cele mai înalte, nici măcar una pe care noi, din respect pentru un bătrîn, i-am fi dorit-o. Dar trebuie să precizăm că acest bufon îmbătrînit nu avea nici cea mai vagă ideea că starea lui nu este cea mai bună, iar în sîngele lui alcoolizat și în creierul său tulbure nu se afla nici o picătură de ură împotriva vreunui muritor. Chiar pe copilul său, pe cruda Emily, ar fi strîns-o la piept și ar fi iertat-o cu lacrimi în ochi. Și ce altceva s-ar mai putea spune despre mila creștinească a unui om, decît că e oricînd gata să-i ierte pe aceia care i-au făcut numai bine și pe care îi nedreptățește într-o dispută ?

O idee circula printre acei care frecventau „Bucătăria din dos" și se bucurau de compania căpitanului Costigan, și anume că el face un mister din locuința sa de teama creditorilor sau din dorința de a nu fi deranjat, și că stă undeva, într-un loc minunat. Nici patronul localului nu a răspuns la întrebări atunci cînd l-au chestionat în această problemă, principiul său fiind că nu-i cunoaște pe domnii care frecventează cîrciuma decît acolo, înăuntru, iar cînd pleacă, după ce și-au achitat nota de plată ca niște domni, și s-au purtat ca niște domni, comunicația lui cu aceștia încetează. Mai mult considerîndu-se el însuși un gentleman, a apreciat drept o curiozitate împinsă pînă la im-

pertinență întrebarea despre adresa unui client. Costigan, chiar și în momentele de cea mai cruntă beție sau de cea mai mare sinceritate, ocolea subiectul, evitînd orice aluzie sau întrebare care i s-ar fi pus. După cum am văzut, nu era vorba de nici un secret însă ; pe parcursul unei vieți plină de vicisitudini, deseori fusese nevoit să locuiască în case unde păstrarea secretului era o condiție a liniștii sale și unde apariția unor musafiri i-ar fi adus orice în afară de plăcere. De aici porneau toate legendele scornite de mucaliți sau creduli, cu privire la reședința lui. Se spunea că obișnuiește să doarmă în ghereta unei sentinele din City, într-o trăsură dintr-un grajd unde proprietarul vehiculului îi oferise adăpost, în columna Ducelui de York etc., cele mai trăsnite posibilități fiind sugerate de neobositul Huxter. Pentru că Huxey, cînd nu era redus la tăcere de societatea feciorilor de bani gata și cînd se afla în compania amicilor săi, era foarte deosebit de tinerii pe care i-am văzut prostiți de aerele impertinente ale lui Pen și, adorat de cei de acasă, era sufletul cercului său de prieteni cu care se întîlnea fie la cîte-o petrecere, fie în jurul mesei de disecție.

Într-o dimineață strălucitoare de septembrie, în timp ce se delecta cu o ceașcă de cafea, în Covent Garden, după ce dansase o noapte întreagă la Vauxhall, Huxter îl zări pe general, care se apropia clătinîndu-se, de pe Henrietta Street, urmat de o ceată zgomotoasă de puștanele care-și părăsiseră, cu noaptea în cap, culcușurile lor de sub podurile de peste Tamisa, iar acum colindau orașul în căutarea micului dejun și în continuarea ciudatei lor existențe. Sărmanul general bătrîn se afla într-o asemenea condiție încît glumele și rîsul acestor cerșetori nu reușeau să-l impresioneze. Vizitiii și barcagiii îl cunoșteau bine și începură să-l bîrfească. Polițistul se uită după el cu milă și dispreț, și-i alungă pe urmăritori. Dar ce mai conta în acel moment, pentru general, batjocura și disprețul oamenilor ? Mergea clătinîndu-se, cu ochii sticloși, fiind conștient doar atît cît să știe unde merge și să-și urmeze calea obișnuită spre casă. Se culca în patul lui fără să știe cum a ajuns acolo, tot atît de des ca orice alt bun londonez. Se trezea și se pomenea în patul său și nu punea nici o întrebare. Iar cînd Huxter, cu ceașca în mînă îl spiona, gene-

ralul tocmai își urma calea sa zilnică, deși atît de plină de primejdii. Să-l observe pe amicul său, și să-și achite consumația (nu mai avea decît optsprezece pence, altfel ar fi luat o trăsură de la Vauxhall) nu i-au luat întreprinzătorului Huxter decît o clipă. Costigan o porni pe străduțele de pe [illegible] Drury Lane Theatre, unde poți vedea atîtea cîrciumi, tarabe cu stridii și alte prăvălii cu haine de împrumut pentru teatru, ale căror proprietari dormeau acum în dosul obloanelor, în vreme ce dimineața trandafirie lumina coșurile caselor. Pas cu pas îl urmări Huxter, pînă cînd ajunseră în Oldcastle Street unde se află intrarea în Shepherd's Inn.

Aici, cînd tocmai se afla în fața casei, o nefericită coajă de portocală se strecură între călciiul generalului și caldarîm, făcîndu-l pe bietul bătrîn să cadă pe spate.

Huxter se repezi la el imediat și, după o pauză, în timpul căreia veteranul, ametit de cădere și de rachiul băut mai înainte, își adună cum putu el mai bine, mintea împrăștiată, tînărul medic îl ridică pe generalul suferind, oferindu-se, cu multă amabilitate și bun simț, să-l conducă acasă. Pentru cîteva momente, ca răspuns la întrebarea studentului la medicină, generalul cherchelit refuză să spună unde locuiește, declarînd că este foarte aproape și poate ajunge și singur, fără nici o greutate. Ba chiar se smulse de la brațul lui Huxter, grăbindu-se înainte, ca și cum ar fi vrut să ajungă acasă neînsoțit. Dar pașii îi erau atît de nesiguri, încît Huxter insistă să-l însoțească și, cu vorbe mîngîietoare prin care încerca să-l consoleze și să-i dea puteri, reuși să prindă mîna murdară și uscată a generalului sub brațul său și să-l conducă pe bătrînul care gemea jalnic, pe trotuarul opus. Cînd ajunseră în fața porții străvechi, împodobită cu blazonul venerabilului Shepherd, bătrînul se opri.

— Aici e, spuse el, sprijinindu-se de poartă și reușind să tragă de lanțul clopotului care îl aduse pe domnul Bolton, portarul, încruntat și nemulțumit, așa cum era în fiecare dimineață cînd îi venea rîndul să deschidă poarta acestei păsări matinale.

Costigan încercă să-l rețină o clipă pe Bolton într-o conversație politicoasă, dar acesta refuză categoric.

— Nu mă bate la cap, spuse ei. Du-te și te culcă, domnule căpitan și nu mai scula din somn pe oamenii cinstiți.

În concluzie, căpitanul traversă, împleticindu-se, curtea interioară, ajungînd în cele din urmă la scara lui, pe care o urcă, urmat îndeaproape de bunul Huxter. Căpitanul avea o cheie cu care tot Huxter descuie ușa, fără să mai fie nevoie să-l trezească pe măruntul domn Bows din somnul în care căzuse nu de multă vreme. După ce îl ajută pe afumatul său pacient să se dezbrace, Huxter îl culcă pe pat și-i aplică două-trei comprese la piciorul pe care Costigan și-l jupuise serios în cădere, împreună cu pantalonii în care era îmbrăcat. La vîrsta și constituția generalului, asemenea răni se vindecă foarte greu. Din cauza inflamației apărute, bătrînul zăcu bolnav cîteva zile, suferind de durere și febră deopotrivă.

Huxter preluă cazul interesantului său pacient cu multă încredere și zel, ocupîndu-se de acesta cu îndemînare. Îl vizita zilnic, consolîndu-l cu pălăvrăgelile lui pline de voie bună de lipsa societății de care Costigan avea nevoie și al cărei ornament de valoare era. Tot Huxter dădu indicații precise infirmierei despre cantitatea de whisky pe care pacientul putea s-o consume, instrucțiuni pe care bătrînul bolnav, incapabil să se dea jos din pat de unul singur, nu avea cum să le încalce. Bows, doamna Bolton și mica noastră prietenă Fanny, cînd putea face acest lucru, oficiau lîngă patul generalului, făcînd totul pentru a ușura suferința bătrînului războinic.

Astfel Huxter, al cărui temperament și mod de a fi îl ajutau să se împrietenească foarte repede cu persoanele în societatea cărora se afla, în curînd începu să fie socotit de-al casei în Shepherd's Inn, atît de cunoștințele noastre de la mansardă cît și de aceia din cămăruța portarului. Avea impresia că o mai văzuse pe Fanny undeva, era chiar sigur de asta, însă nu trebuie să ne mire faptul că nu și-o amintea prea bine, pentru că sărmana de ea nu socotise necesar să-i spună unde îl întîlnise. El însuși o văzuse într-un moment cînd propriile sale opinii atît despre oameni cît și despre bine și rău erau tulburate de excitația băuturii și a dansului. Micuța Fanny, la rîndul ei, era foarte schimbată de boala și agitația, pasiunea și dispe-

rarea pe care ultimele trei săptămîni le abătuseră asupra capului acestei sărmane victime. Era înfrîntă, iar chipul îi era mai palid ca niciodată. De cîte ori ochii ei trişti nu priviseră adînc în ochii poştaşului atunci cînd acesta intrase în Shepherd's Inn ? De cîte ori nu i se strînsese inima cînd acesta trecuse mai departe ? După accidentul lui Costigan, Fanny se bucurase că are ocazia să facă o faptă bună, ceva care s-o ajute să uite de micile ei dureri. I se părea că le suportă mai uşor în timp ce îşi făcea datoria, deşi trebuie să recunoaştem că multe lacrimi au căzut în fiertura bătrînului irlandez. Haide, haide ! Ai curaj şi mestecă bine, mică Fanny ! Dacă toţi cei care au suferit de boala ta ar fi murit imediat, ce an bogat ar fi avut antreprenorii de pompe funebre !

Fie din milă pentru unicul său pacient, fie din plăcerea pe care o simţea în societatea lui, Huxter găsea prilejul de a-l vizita pe Costigan de cel puţin două trei ori pe zi, iar dacă vreunul din membrii familiei Bolton nu se afla în preajma generalului, tînărul doctor avea mereu cîteva indicaţii preţioase pe care le dădea chiar în locuinţa acestora. El era foarte de treabă ; confecţiona sau cumpăra jucării pentru cei mici, le aducea mere şi bile de sticlă. Într-o zi a venit cu o mască şi i-a speriat cu ea, făcînd-o pe Fanny să zîmbească. Pe doamna Bolton o numea doamna B., fiind foarte sincer, apropiat şi glumeţ cu ea, destul de diferit de „înfumuratu' ăla", cum îl denumea ea pe un anume domn, cunoştinţă de-a noastră, despre care se jura că nu l-a putut suferi niciodată.

De la această doamnă, foarte liberă în conversaţie, a aflat Huxter care este boala ce o consuma pe mica Fann, şi care fusese comportarea lui Pen în legătură cu ea. Vă puteţi imagina că versiunea doamnei Bolton în legătură cu întîmplarea pe care o cunoaşteţi n-a fost deloc foarte imparţială. Din istorisirea ei aî fi crezut că tînărul nostru folosise cele mai criminale procedee pentru a cuceri inima fetei, încălcase cele mai solemne promisiuni făcute, el însuşi fiind un ticălos demn de ura şi disprețul oricărui apărător al sexului slab. Huxter, în starea lui de spirit actuală şi suferind cumplit de pe urma insultei pe care i-o adusese Arthur, era gata să ia de bun tot ce se spunea în defavoarea nefericitului convalescent. Dar de ce nu a mai

scris acasă, la Clavering, așa cum făcuse mai înainte, pentru a relata comportarea nedemnă a lui Pen, adăugînd amănuntele pe care tocmai le aflase ? Într-o scrisoare adresată cumnatului său, anunțase că acel *simpatic băiat*, domnul Pendennis, abia scăpase de o boală și că întregul Clavering, *unde este atît de cunoscut*, se va bucura de vestea însănătoșirii sale. Mai scria că are un caz interesant, de dublă fractură, un ofițer de vază, care îl reținea în oraș. Dar despre Fanny Bolton n-a mai pomenit nimic în scrisorile lui — nu mai mult decît pomenea Pen însuși. O, voi, mame care stați acasă, cît de mult vă închipuiți că știți despre băieții voștri ? Cît de mult vi se pare că știți?

Dar față de Bows, Huxter nu avea nici un motiv să nu își spună părerea, așa că, după foarte puțin timp de la conversația cu doamna Bolton, Sam discută cu muzicianul despre vechea sa cunoștință, Pendennis, descriindu-l ca pe un vagabond afurisit și înfumurat, exprimîndu-și hotărîrea de a-i scărmăna scăfîrlia nerușinată de îndată ce se va simți destul de bine pentru a se ține pe propriile lui picioare, ca un bărbat.

După aceea a vorbit Bows, relatînd versiunea lui asupra dramei în care Arthur și micuța Fanny erau eroii ; cum se întîlniseră fără nici o violență din partea celui dintîi, ci dintr-o gafă a bătrînului irlandez, aflat acum în pat, cu piciorul rupt ; cum Pen acționase cu bărbăție și stăpînire de sine, doamna Bolton nefiind decît o proastă și terminînd cu expunerea conversației pe care el, Bows, o avusese cu Pen și insistînd asupra opiniilor exprimate de către tînăr. Poate că istorisirea lui Bows a produs niște mustrări de conștiință în pieptul acuzatorului lui Arthur, încît acesta a recunoscut că greșise în aprecierile sale, și a renunțat la proiectul său de a-i trage o chelfăneală lui Pen.

Dar încetarea ostilităților față de Arthur nu au micșorat atenția pe care Huxter o arăta micuței Fanny, lucru pe care nefericitul domn Bows l-a remarcat cu obișnuita sa gelozie și amărăciune de spirit.

— Nu trebuie decît să-mi placă cineva, își spunea bietul om, și precis altcineva va fi preferatul. Ghinionul ăsta m-a urmărit de cînd eram flăcău și pînă acum, cînd am șaizeci de ani. Mă pot aștepta oare la ceva mai bun decît să se rîdă de mine ? Este menirea tinerilor să izbîndească

și să fie fericiți, nu a bătrînilor nebuni ca mine. O viață întreagă am cîntat vioara a doua, încheia el cu un rîs amar. Cum o să-mi închipui eu că norocul se va schimba, după ce mi-a stat împotrivă atîta timp ?

În modul acesta egoist privea Bows starea de lucruri, deși puțini oameni care ar fi văzut chipul palid, istovit de durere al nefericitei fetițe, ar fi socotit că are vreun motiv să fie gelos. Fanny primea cu bunăvoință atențiile amabile și eforturile sincere pe care le făcea Huxter pentru a o consola. Din cînd în cînd rîdea la glumele și jocurile lui cu surioarele ei, dar imediat cădea iar într-o stare de melancolie. Dacă gelosul domn Bows ar fi fost în stare să vadă cu ochi limpezi, și-ar fi dat seama că noul venit nu și-a făcut încă loc în inima ei și s-ar fi bucurat.

Dar Bows nu vedea. Într-un fel, Fanny atribuia tăcerea lui Pen intervenției lui Bows. Fanny îl ura. Fanny îl trata pe Bows cu o cruzime și o nedreptate fără seamăn. Îi întorcea spatele cînd acesta vorbea, se împotrivea încercărilor sale de împăcare. Grea viață mai ducea domnul Bows, cruntă era răsplata respectului său !

Cînd Warrington a sosit în Shepherd's Inn ca ambasador al lui Pen, a întrebat de apartamentul domnului Bows (de bună seamă că pe baza unui acord prealabil cu monarhul pentru care acționa în această delicată misiune), neavînd prilejul să o găsească pe Fanny atunci cînd a cerut lămuririle necesare la poartă. Bineînțeles că a fost îndrumat spre camerele muzicianului, pe care l-a găsit îngrijind bolnavul din a cărui cameră ieșise ca să-și întîmpine oaspetele. Am spus că se cunoșteau deja, așa că și-au strîns mîinile cu destulă cordialitate. După o scurtă conversație preliminară, Warrington a explicat că vine din partea prietenului său Arthur Pendennis și a familiei acestuia cu scopul de a-i mulțumi domnului Bows pentru atenția sa de la începutul bolii lui Pen și pentru amabilitatea cu care a alergat la țară, pentru a-l aduce pe maior.

Bows a răspuns că fusese de datoria lui. Nu-și imaginase că-l va mai vedea viu pe tînăr și pornise în căutarea rudelor acestuia, și se bucură nespus de însănătoșirea domnului Pendennis, ca și de faptul că acesta este înconjurat de prieteni.

— Fericiți cei care au prieteni, domnule Warrington, a spus muzicianul. Pot să zac în mansarda asta nu știu cît și n-o să vină nimeni să vadă dacă sînt viu sau mort.

— Cum, nici chiar generalul, domnule Bows ?

— Generalul, mai mult decît orice pe lumea asta, iubește sticla cu whisky. Locuim împreună din obișnuință și conveniență și nu-i pasă de mine mai mult decît îți pasă dumitale. Ce vrei să mă întrebi, domnule Warrington ? N-ai venit să mă vizitezi pe mine, o știu prea bine. Nimeni nu vine la mine. E vorba de Fanny, fata portarului, pentru ea ai venit. Se vede de la o poștă. Oare domnul Pendennis, acum cînd s-a făcut bine, e nerăbdător s-o vadă din nou ? S-a hotărît Înălțimea Sa, Sultanul, să-i arunce batista ? A fost foarte bolnavă, domnule, din ziua în care doamna Pendennis a dat-o afară. O adevărată doamnă, nu-i așa ? Fata asta amărîtă și cu mine l-am găsit pe tînărul domn în delir, necunoscînd pe nimeni, neavînd pe nimeni care să-l îngrijească, în afara spălătoresei, o beţivă. Ea a avut grijă de el, zi și noapte. Eu am plecat să-l aduc pe unchi. Și vine mama și o dă afară pe Fanny. Vine unchiul și mă lasă pe mine să plătesc trăsura. Transmite complimentele mele doamnelor și domnilor și spune-le că amîndoi le sîntem foarte îndatoraţi, foarte. De ce nu ? O contesă dac-ar fi fost, și nu s-ar fi purtat mai bine. Iar pentru soţia unui spiţer, ceea ce mi s-a spus că a fost doamna Pendennis, atitudinea ei este surprinzător de aristocratică și mărinimoasă. Ar merita să aibă două blazoane pe trăsura ei !

Fără îndoială că Bows aflase de originea lui Pen de la Huxter și, dacă luase apărarea lui Pen împotriva tînărului medic, și a lui Fanny împotriva lui Pendennis, toate acestea se datorau faptului că bătrînul era atît de furios, încît contrazicea pe toată lumea.

Irascibilitatea și sarcasmul muzicianului îl făcuseră pe Warrington curios.

— N-am auzit niciodată de aceste tranzacţii, a răspuns el, doar maiorul Pendennis mi-a mai spus cîte ceva, dar foarte vag. Ce-ar fi putut face o doamnă ? Cred (n-am vorbit niciodată cu ea despre acest subiect) că avea im-

presia că tînăra de aici şi amicul meu Pen erau în termenii unei... unei intimităţi pe care doamna Pendennis nu putea în nici un caz s-o aprobe.

— Nu, bineînţeles că nu, domnule. Dă-i drumul, domnule. Spune ce ai de spus, că tînărul din Temple a făcut o victimă din fata din Shepherd's Inn. Aşa ? Şi au dat-o afară sau au pisat-o de vie în piuliţa aurită de pe blazon. Pentru Dumnezeu ! Nu, domnule Warrington, nu s-a întîmplat aşa ceva. Iar dacă a căzut cineva victimă, conaşul Arthur este victima, nu fata. El e un om cinstit, aşa este, deşi uneori e cam înfumurat şi cam filfizon. El poate iubi ca un bărbat şi fugi de ispită ca un bărbat. Recunosc, deşi sufăr. Recunosc ! El are inimă, aşa e, dar fata n-are, domnule. Fata asta ar face orice să cîştige un bărbat şi să-l azvîrle apoi fără nici o durere, domnule. Dar dacă ea este azvîrlită în lături, simte acest lucru şi plînge. S-a îmbolnăvit cînd doamna Pendennis a aruncat-o afară şi s-a oulcat cu doctorul, doctorul Goodenough, care a îngrijit-o. Acum a agăţat pe altul, tot un „taie-oase". Ha ! Ha ! La dracu ! Îi place pisălogul şi piuliţa şi a găsit un tip de la Sfîntul Bartolomeu care face glume proaste cu surorile ei şi o face să uite de melancolie. Du-te şi convinge-te singur, domnule. Precis că e la ea acum. Dacă vrei veşti despre domnişoara Fanny, trebuie să-ntrebi la cabinetul doctorului, domnule; nu pe un scripcar bătrîn ca mine. La revedere, domnule. Mă cheamă bolnavul.

Din camera căpitanului se auzea o voce binecunoscută care strigă „Vreau un strop de băutură, Bows, mi-e sete !" Mulţumit, probabil, de această stare de lucruri şi de faptul că slăbiciunea lui Pen se consola, Warrington s-a despărţit de irascibilul muzician.

Soarta a făcut ca Warrington să treacă pe lîngă uşa portarului chiar în momentul în care Huxter îi speria pe copii cu masca despre care am mai vorbit, iar Fanny rîdea galeş la glumele lui. Warrington s-a întrebat, rîzînd amar : „Oare toate femeile sînt aşa ? Cred că una nu este", a continuat el, suspinînd.

În Picadilly, aşteptînd omnibuzul de Richmond, se afla maiorul Pendennis, iar George, îndreptîndu-se în aceeaşi

direcție, i-a povestit tot ce văzuse și auzise în legătură cu Fanny.

Maiorul a fost deosebit de încîntat și, cum era de așteptat de la un asemenea filozof, a făcut aceeași observație care îi scăpase lui Warrington.

— Toate femeile sînt la fel. *La petite se console* [1]. Pe vremea mea cînd citeam *Télemaque* la școală, *Calypso ne pouvait pas se consoler* [2]. Cunoști restul, Warrington. Nu degeaba spuneam eu că e absurd. Absurd pe legea mea, asta e. Va să zică și-a găsit un nou *soupirant* — nu-i așa ? Micuța portăreasă. Foarte drăguță puștoaica. Ce nebun o să fie Pen ! Ce zici, Warrington ? Trebuie să-i spunem astea pe ocolite, altfel se-nfurie așa rău, încît pleacă după ea. Trebuie să-l menajăm pe băiat.

— Cred că doamna Pendennis ar trebui să știe că Pen s-a purtat foarte bine în toată povestea asta. E evident că ea îl socotește vinovat dar, după Bows, Arthur s-a purtat corect, a explicat Warrington.

— Dragul meu, a răspuns maiorul, ușor alarmat. Dacă ne gîndim la sănătatea ei șubredă, cred că lucrul cel mai bun este să nu-i spunem nimic. Ba nu... las' pe mine. Îi vorbesc eu, îi spun pe ocolite, știi tu cum. Pe cuvîntul meu de onoare că îi spun. Va să zică, micuța Calypso s-a consolat ?

Pînă cînd a ajuns la destinație, maiorul a continuat să chicotească, fericit, gîndindu-se la acest adevăr de-a dreptul încîntător.

Pen era nerăbdător să afle de la trimisul său rezultatul misiunii sale și, de îndată ce-au rămas singuri, ambasadorul a răspuns întrebărilor îngrijorate ale lui Arthur.

— Ți-aduci aminte de poemul tău, „Ariadna în Naxos" ? l-a întrebat Warrington. Proaste versuri, pe legea mea.

— Ei și ?

— Cînd Theseu a părăsit-o pe Ariadna, îți aduci aminte ce s-a întîmplat cu ea, băiete ?

---

[1] Micuța se consolează (fr.).
[2] Calypso nu se putea consola (fr.).

— Minți ! Minți ! Doar nu vrei să spui asta ! a strigat Pen sărind în sus, roșu la față.

— Stai jos, dobitocule, a făcut Warrington, împingîndu-l la loc, în scaun, cu două degete. Pentru tine e mai bine așa, a continuat el trist, ca răspuns la flăcările mistuitoare din obrajii lui Arthur.

CAPITOLUL AL CINCIZECI ȘI ȘASELEA

Pămînt străin

Maiorul Pendennis își îndeplini promisiunea făcută lui Warrington, atît pentru a-și satisface propria conștiință, cît și pentru a o liniști pe Helen cu privire la fiul ei, pentru a o face să înțeleagă că orice legătură dintre Arthur și înfrozitoarea portăreasă fusese anulată și nu mai este cazul să fie îngrijorată în privința unei pasiuni lipsite de prudență și a unei căsătorii degradante din partea lui Pen. Iar tînărul se simțea și el ușurat (după ce-și revenise din lovitura primită în orgoliul său), cînd se gîndea că domnișoara Fanny nu va muri de dorul lui și că nici o consecință neplăcută nu va fi suportată de pe urma scurtei și nefericitei legături.

Așa că toți se văzură gata să realizeze proiectata călătorie în Europa, iar Arthur Pendennis, rentier *voyageant avec Madame Pendennis et Mademoiselle Bell et George Warrington, particulier, âgé de 32 ans, taille 6 pieds (Anglais), figure ordinaire, cheveux noirs, barbe idem, &* [1], își procurară pașapoarte de la consulul Majestății Sale, Regele Belgienilor, la Dover, din care port traversară canalul la Ostende, de unde își urmară planul în tihnă, vizitînd Bruges și Ghent, în drumul lor spre Bruxelles și Rin. Nu intenționăm să descriem acest traseu atît de umblat, încîntarea Laurei în orașele străvechi și liniștite pe care le vedea pentru întîia dată, ori uimirea și interesul

[1] Călătorind împreună cu doamna Pendennis și domnișoara Bell și George Warrington, civil,, în vîrstă de 32 ani, înălțimea 6 picioare (englez), figura obișnuită, părul negru, barba idem (fr.).

arătate de Helen pentru mănăstirile ordinului Béguine, pe care le vizită, precum și teroarea resimțită la vederea călugărițelor cu văluri negre și brațele întinse, îngenunchind în fața altarelor iluminate, ori a ceremonialului pompos al credinței catolice. Călugării desculți de pe străzi, chipurile încoronate ale sfinților și ale fecioarelor din biserici, în fața cărora oamenii făceau mătănii, preoții în straie bogate ori așezați la pîndă în confesionale întunecoase, teatrele deschise și o lume întreagă dansînd duminica — toate aceste obiceiuri și lucruri noi o uimeau și o impresionau pe simpla doamnă de la țară. Iar cînd, după plimbarea de seară, tinerii se întorceau la văduvă și la fiica ei adoptivă, găseau cărțile de rugăciuni pe masă iar la intrarea lor Laura, de obicei, se întrerupea din lectura psalmilor sau a paginilor sfinte în care Helen credea mai mult decît în orice. Ultimele evenimente în care fusese implicat fiul ei o zdruncinaseră cu cruzime. Laura privea cu o îngrijorare continuă, deși ascunsă, fiecare mișcare a scumpei sale prietene. Bietul Pen era cum nu se poate mai constant și mai iubitor în îngrijirea mamei sale, al cărei suflet rănit se ofilea de dragul lui. Totuși, exista o taină între ei, o nemulțumire dusă pînă la mînie din partea mamei, la gîndul că inima fiului ei îi fusese smulsă, într-un fel, și că existau unele tainițe în care nu îndrăznea și nu trebuia să pătrundă. Se simțea rău cînd se gîndea la zilele sfinte ale copilăriei și ale adolescenței cînd nu fusese așa, cînd inima lui Arthur nu avea secrete, și-i aparținea doar ei, cu totul, și cînd, în îmbrățișarea ei tandră și binevoitoare, băiatul își mărturisea toate speranțele și bucuriile, durerile, vanitatea și victoriile sale copilărești ; zilele cînd casa părintească încă mai era cuibul său, înainte ca soarta, egoismul și firea lui să-l fi îndepărtat într-un zbor neînfrînat pe propriul său drum, cîntîndu-și singur cîntecul în căutarea unui alt cuib și a perechii hărăzite lui. Văzînd această grijă devorantă și dezamăgire sfîșietoare, Laura îi mărturisi prietenei sale că : „Dacă Pen m-ar fi iubit așa cum dorești tu, l-aș fi cîștigat pe el, dar te-aș fi pierdut pe tine, mamă, o știi prea bine. Și îmi place să știu că mă iubești atît de mult. Bărbații nu înțeleg această dragoste". Iar Helen, suspinînd, se arătă de acord cu ultima parte a discursului ros-

tit de Laura, deşi protestă împotriva primei părţi. În ceea ce mă priveşte, presupun că domnişoara Laura avea dreptate în tot ce afirmase, iar în legătură cu ultima parte, mai ales, este vorba de un adevăr vechi şi acceptat : dragostea stă numai un ceas cu un bărbat, dar petrece zi şi noapte alături de o femeie. Damon se ocupă de impozite, discursuri, note la croitor, îndatoriri parlamentare şi multe altele ; Delia trebuie să se gîndească doar la Damon. Damon este stejarul, sau stîlpul care stă în picioare, iar Delia este iedera sau caprifoiul care îl înconjoară cu braţele. Nu-i aşa, Delia ? Nu stă oare în firea ta să te tîrăşti la picioarele lui şi să le săruţi, să te răsuceşti în jurul trupului său şi să rămîi aşa ? Nu rămîne oare Damon, ca un englez, cu mîinile în buzunare, în vreme ce simpaticul parazit se încolăceşte în jurul lui ?

Bătrînul Pendennis nu i-a însoţit pe amicii noştri decît pînă la ţărmul mării, conducîndu-i pe puntea vasului şi lăsînd mica expediţie în grija lui Warrington. El însuşi urma să petreacă două-trei zile în casa unui om însemnat, prieten de-al lui, după care îşi propusese să o întîlnească pe sora lui în staţiunea către care aceştia se îndreptau. Maiorul socotea că atenţia prelungită acordată familiei suferinde îi dădea dreptul la o scurtă relaxare şi, deşi cele mai bune potîrnichii fuseseră deja vînate, încă se mai puteau împuşca fazani la Stillbrook, unde se afla atunci nobilul lor proprietar. Maiorul Pendennis s-a instalat în ospitalierul palat, distrîndu-se acolo, cu mare mulţumire de sine. Un Mare Duce, cîţiva străini de vază, doi-trei oameni de stat iluştri şi cîţiva oameni plăcuţi se aflau acolo. Îi făcea bine bătrînului să-şi vadă numele în „Morning Post", pe lista distinşilor oaspeţi pe care Marchizul de Steyne îi întreţinea la reşedinţa sa de la Stillbrook. Maiorul se dovedea un personaj foarte util şi plăcut. Îi întreţinea pe tineri cu scurte anecdote spirituale şi povestiri cam *grivoises* [1], în timpul partidelor de vînătoare ori în saloane, unde aceştia rîdeau de el şi cu el. Era îndatoritor cu doamnele, în camerele dedicate acestora. Îi însoţea pe noii sosiţi prin parc şi grădini, arătîndu-le *la carte du pays* [2], locul de unde conacul se vedea mai bine,

[1] Picante (fr.).
[2] Harta ţinutului (fr.).

unghiul din care puteai să admiri în tihnă lacul. Le arăta copacii care vor fi doborîţi şi pe unde trecea vechiul drum înainte de a se fi construit podul şi a se fi străpuns dealul, locul unde bătrînul lord Lynx îl descoperise pe Sir Phelim O'Neal, îngenuncheat în faţa doamnei, etc., etc... Îi striga pe valeţi şi pe grădinari pe numéle mic. Ştia pe de rost numărul celor care aşteptau în camera administratorului moşiei, şi cîte persoane luau masa în camera servitorilor. Găsea cuvîntul potrivit pentru oricine, despre oricine şi, pe cît posibil, împotriva oricui. Într-un cuvînt maiorul era de nepreţuit într-o casă de ţară, meritîndu-şi din plin vacanţa după momentele grele prin care trecuse. Şi poate că în timp ce se distra în felul acesta cu prietenii lui de la ţară, maiorul se simţea mulţumit pentru că îi transferase lui Warrington conducerea expediţiei pe continent, obligîndu-l astfel să rămînă la dispoziţia doamnelor — sarcină pe care George era mult prea nerăbdător s-o îndeplinească, de dragul amicului său şi a companiei pe care o găsea tot mai încîntătoare cu fiecare zi. Warrington era un bun cunoscător al limbii germane şi îi dădea lecţii domnişoarei Laura, care se arăta foarte dornică să se pună la punct, deşi Pen, în ceea ce îl privea, era prea slab, sau prea leneş pentru a-şi relua lecţiile de germană. Warrington acţiona ca ghid şi interpret. Warrington avea grijă de bagaje pe vapoare, în hanuri şi trăsuri, aranja tranzacţiile băneşti şi făcea totul pentru ca mica trupă să-şi continue drumul. Warrington afla unde se află biserica anglicană şi, dacă doamna Pendennis şi Laura doreau să meargă acolo, le însoţea cu mult fast. Warrington mergea pe lîngă măgăruşul doamnei Pendennis, cînd aceasta îşi făcea plimbarea de seară, sau aducea trăsuri pentru ea, ori gazeta lui Galignani. Rezerva locuri confortabile sub tei cînd oaspeţii se plimbau, după masă, iar orchestra de la *Kursaal*, unde se opreau amicii noştri, cînta minunata ei muzică. Mulţi prusaci cu favoriţi sau francezi spilcuiţi, veniţi la băi pentru *Trente-et-quarante* o priveau lung pe englezoaica drăguţă, cu obrajii rumeni, care o însoţea pe văduva palidă şi ar fi vrut să danseze măcar o dată un galop sau un vals cu ea. Dar Laura nu şi-a făcut apariţia în saloanele de dans decît de două-trei ori, cînd Pen a

binevoit s-o însoţească, iar Warrington, acest diamant brut, nu avea strălucirea unui maestru de dans şi nu ştia cum să valseze (deşi i-ar fi plăcut, dacă ar fi avut-o drept parteneră pe Laura). O asemenea parteneră ! La naiba ! Ce legătură are un burlac înţepenit cu partenere şi cu valsuri ? Cu ce se alegea făcînd pe servitorul, sorbind din cupa plăcerii şi riscînd fără să ştie ce anume, după atîta tristeţe şi regret şi dor ? Totuşi, rămînea mai departe. Aţi fi putut crede că el e fiul văduvei, dacă aţi fi urmărit grija şi veghea lui constantă asupra ei, ori aţi fi crezut că este un aventurier, dornic să se însoare cu averea ei sau, cel puţin, că urmăreşte un mare avantaj de pe urma ei. Probabil că acesta este adevărul, dacă ne gîndim că povestea noastră este o poveste a egoismului şi aproape fiecare personaj, după firea lui, mai mult sau mai puţin generos decît George, se supunea, după cum se pare, mersului lumii, ocupîndu-se de personajul numărul unu, adică de interesul lui. Deci Warrington se devota cu egoism doamnei Pendennis, care, la rîndul ei, îi era egoist devotată lui Arthur, care se dedica propriei sale persoane, neavînd alte personaje sau obiecte care să-l preocupe, cu excepţia sănătăţii mamei sale, care îl neliniştea cu adevărat. Dar, deşi erau împreună, nu-şi vorbeau prea mult şi între ei se afla mereu o anumită distanţă.

În fiecare zi, Laura se îngrijea de Warrington, aşteptîndu-l cu nerăbdare şi sinceritate. George se descoperea vorbind aşa cum nu-şi închipuise vreodată că poate vorbi. Se descoperea făcînd gesturi galante care după aceea îl uimeau. Se descoperea cercetîndu-şi ridurile din jurul ochilor, cele cîteva şuviţe albe din păr sau nedoritele fire argintii din barba lui fioroasă, albăstruie. Se descoperea analizîndu-i pe feciorii de bani gata din staţiune — germanii blonzi, traşi ca prin inel, francezii strengari, cu mustăţile lăcuite şi cizmele lustruite cu grijă, englezii filfizoni, printre care se afla şi Pen, cu aerele lor de superioritate, calmul specific şi lîncezeala insolentă în gesturi — pizmuindu-i pe fiecare pentru aceste calităţi minunate ale tinereţii care lui îi lipseau... Şi în fiecare seară părăsea, dezgustat, cercul lor şi, ducîndu-se acasă, se simţea şi mai singur şi mai nefericit. Nu se putea ca văduva să nu-şi dea seama de sentimentele lui. Abia acum înţe-

lese ca de ce maiorul Pendennis, totdeauna un dușman tacit al proiectului făurit de ea, fusese atît de dornic ca Warrington să-i însoțească. Laura declara deschis simpatia ei nemărginită, plină de entuziasm, pentru el, iar Arthur nu făcea nici o mișcare. Arthur nu se hotăra să vadă ce se întîmplă, nu încerca să preîntîmpine nimic și chiar îi încuraja. Helen își amintea foarte bine că Arthur însuși declarase că nu înțelege cum un bărbat poate să ceară de două ori mîna unei femei. Biata Helen se simțea torturată, într-o luptă secretă cu fiul ei (tot ce avea mai scump pe lume), cuprinsă de o îndoială, pe care nu îndrăznea s-o recunoască, în privința Laurei, și, nemaiputînd să-l sufere pe Warrington cel bun și generos. Nu e de mirare că apele tămăduitoare de la Rosenbad nu-i erau de nici un folos, iar doctorul von Glauber, medicul stațiunii, ajunsese la concluzia că sărmana femeie nu face nici un progres pe calea însănătoșirii. Între timp, Pen se înzdrăvenea rapid. Dormea cu o perseverență uriașă, douăsprezece ore din douăzeci și patru, mînca enorm și, după cîteva luni, își recăpătase forța fizică și greutatea pe care le avusese înainte de boală.

După ce petrecuseră cam vreo cincisprezece zile în acest loc de odihnă și recreere, o scrisoare din partea maiorului Pendennis le anunță grabnica lui sosire la Rosenbad și imediat și-a făcut apariția chiar maiorul, însoțit de Morgan, credinciosul său valet, fără de care bătrînul domn nu îndrăznea să plece. Cînd călătorea, maiorul îmbrăca întotdeauna un costum adecvat, foarte elegant și tinerese : dacă l-ați fi văzut de la spate, l-ați fi luat drept unul dintre băieții aceia trași ca prin inel și cu înfățișarea juvenilă, pe care Warrington începea să-i invidieze. Numai după ce vrednicul ofițer se punea în mișcare, devenea limpede că Timpul îi slăbise genunchii bătrîni și intervenise cu brutalitate pentru a împiedica acțiunea ghetelor lustruite în care veselul călător încă își mai încorseta degetele de la picioare. În toamna aceea se aflau la Rosenbad oameni de seamă atît din Anglia cît și din alte țări. Cu multă bucurie a citit bătrînul Pendennis, chiar în seara sosirii sale, lista străinilor, descoperind cu plăcere prezența cîtorva cunoscuți. După numai cîteva zile avea onoarea de a-și prezenta nepotul unei Mari Ducese ger-

mare. unei Prințese ruse și unei Marchize din țara lor. Pen nu avea nimic împotriva acestor relații cu marile personaje prezentate, plăcîndu-i viața în înalta societate, cu toate satisfacțiile și măreția pe care o oferea. Chiar în seara aceea maiorul și-a făcut apariția la *Kursaal*, la brațul nepotului său și chiar a pierdut sau a cîștigat cîțiva napoleoni la o partidă de *Trente-et-quarante*. Nu juca pentru a pierde, spunea el, și nici pentru a cîștiga, dar făcea tot ce făceau ceilalți, licitînd pentru napoleonul său și acceptîndu-și șansa așa cum se nimerea. Îi arăta pe ruși ori pe spanioli jucînd pentru grămezi de aur și condamna patima lor ca pe ceva sordid și barbar. Un englez trebuie să joace dacă moda o cere, dar nu trebuie să-și piardă mințile. Aici, maiorul povestea despre amicul său, Marchizul de Steyne, care pierduse optsprezece mii la un singur joc, și care spărsese banca trei seri la rînd la Paris, fără să trădeze nici cel mai mic semn de emoție la această înfrîngere sau victorie.

— Iată ce consider eu că înseamnă un gentleman englez, dragul meu, spunea bătrînul cu sufletul încălzit de aceste aduceri-aminte. Ceea ce eu numesc marele stil nu ne-a rămas decît nouă și cîtorva familii din Franța.

Și, pentru că pe lîngă el treceau Prințesele din Rusia, a căror reputație încetase de mult să mai fie pusă la îndoială, dar și englezoaicele bătrîne care sînt mereu văzute în compania credinciosului lor însoțitor în aceste vesele lăcașuri de distracție, vrednicul maior, cuprins de o înverșunată limbuție și o plăcere răutăcioasă, îi povestea nepotului, pentru a-l distra, minunatele amănunte cu privire la viața acestor eroine. Se simțea din nou tînăr, îi mărturisea el lui Pen, cînd prințesa Obstropski, al cărei uriaș însoțitor îi ținea eșarfa, recunoscîndu-l, îl salută zîmbitoare. Maiorul și-o amintea din 1814, cînd era actriță la un teatru de bulevard, iar aghiotantul împăratului Alexandru, sus-numitul Obstropski, un om de mare talent, care cunoștea foarte multe lucruri despre moartea împăratului și nu ierta niciodată pe nimeni, s-a însurat cu ea. Foarte curtenitor, maiorul ceru permisiunea de a o vizita pe Prințesă pentru a i-l prezenta pe nepotul său, domnul Arthur Pendennis. Apoi îi arătă acestuia și alte persoane de vază, ale căror nume erau la fel de celebre și ale căror

fapte la fel de edificatoare. Ce-ar fi spus biata Helen dacă ar fi auzit asemenea povești și ar fi știut cărora oameni îl prezintă maiorul Pendennis pe fiul ei ? O singură dată, la brațul lui Arthur, trecuse prin sala unde se aflau mesele verzi pentru joc, iar crupierii strigau cuvintele fatale *Rouge gagne* și *couleur perd.* Se scuturase îngrozită în Pandemoniul ei, implorîndu-l pe Arthur, smulgîndu-i promisiunea pe cuvînt de onoare, că nu va juca niciodată la mesele acelea. Scena care o îngrozise pe biata văduvă îl amuza și îl întinerea pe bătrînul veteran. Aerul care pe ea o sufoca, lui îi dădea puteri. Dreptatea ei nu era și dreptatea lui. Hrana lui era otravă pentru ea. Astfel, ființele omenești sînt construite diferit și cu asemenea diversitate este populată această lume minunată. Să recunoaștem, în favoarea domnului Pen, că și-a respectat cu cinste promisiunea făcută mamei, mărturisindu-i unchiului său hotărîrea de a nu o încălca.

Sosirea maiorului a fost ca un duș rece pentru cel puțin trei persoane din grupul nostru — Laura, care simțea orice pentru el în afară de respect, Warrington, în a cărui atitudine față de maior se citea o superioritate involuntară și milă. A treia persoană era văduva care se temea ca el să nu intervină în planul ei disperat pe care-l avea pentru băiat. Și, într-adevăr, maiorul, fără să-și dea seama, era purtătorul unor vești care aveau să producă năruirea planurilor tuturor prietenilor noștri.

Pen, împreună cu cele două doamne, locuia chiar în Rosenbad ; cinstitul Warrington locuia în apropiere, iar maiorul, potrivit rangului său, se instalase la unul din marile hoteluri, la „Împăratul Romanilor" sau la „Cele patru anotimpuri", unde două-trei sute de cartofori, căutători de petreceri și invalizi mîncau pe săturate la enorma *table-d'hôtel.* În dimineața care a urmat sosirii maiorului, Pen s-a prezentat la acest hotel pentru a-i transmite unchiului omagiile sale și a găsit camera acestuia aranjată așa cum se cuvine de Morgan, valetul ; pălăriile maiorului erau periate și costumele scoase din cufere. Coletele poștale, cutiile pentru umbrele, cărțile, pașaportul, hărțile și toate celelalte lucruri absolut necesare unui călător englez, toate erau puse la locul lor ca și cum s-ar fi

aflat în camera stăpînului lor, din Jermyn Street. Totul era pregătit, de la sticluța cu doctorie, de curînd umplută de către farmacist, pînă la cartea de rugăciuni, fără de care nu călătorea niciodată, pentru că ținea foarte mult să apară la biserica anglicană din fiecare oraș pe care îl onora cu prezența sa.

— Toată lumea face așa, spunea el, fiecare gentleman englez.

Acest binecredincios ar fi preferat să nu îl viziteze pe ambasadorul englez din fiecare oraș continental decît să fi lipsit de la locul național de închinăciune.

Bătrînul tocmai făcuse una din băile pentru care stațiunea era vestită, băi pe care le face toată lumea, iar în momentul sosirii lui Pen, toaleta lui nu se terminase încă. Bătrînul îl strigă voios din camera unde se afla împreună cu Morgan și, imediat, valetul își făcu apariția aducînd un pachețel pentru Pen — corespondența domnului Arthur de la Londra, și care consta mai ales din numerele revistei „Pall Mall Gazette" despre care amicul nostru, domnul Finucane, socotise că îi vor face plăcere colaboratorului său. Ziarele erau legate la un loc iar scrisorile se aflau într-un plic anume pregătit, pe care chiar el își scrisese numele.

Printre scrisori se afla una mai scurtă, adresată, după cum am văzut și la o alta, anterioară, „Domnu' Arther Pendennis" și pe care Arthur o deschise cu inima zvîcnind și cu obrajii roșii, și o citi cu adîncă emoție, durere și recunoștință. Fanny Bolton scria că fusese acasă la Arthur unde aflase că e plecat, că a plecat în Germania fără să-i lase nici un cuvînt, fără să-i răspundă la scrisoarea în care nu-i cerea decît o vorbă bună, fără să-i fi lăsat măcar cărțile pe care i le promisese în vremuri mai fericite, înainte de a se îmbolnăvi și pe care le-ar fi păstrat în amintirea lui. Mai scria că nu le va reproșa nimic acelora care o găsiseră lîngă patul său, cînd era atît de bolnav și cînd nu cunoștea pe nimeni și care o dăduseră afară fără să scoată o vorbă. A crezut că va muri de supărare, scria ea, dar doctorul Goodenough o îngrijise și-i salvase viața cînd, poate, nu mai avea nici un rost să trăiască, așa încît acum iarta pe toată lumea. Iar pentru Arthur se va ruga mereu. Cînd el fusese bolnav și-i tăia-

seră părul, îndrăznise să păstreze o buclă pentru ea. Putea s-o mai păstreze, sau va porunci mama lui să i-o trimită ? Voia să i se supună în toate și nu putea să uite că, odată, fusese atît de bun, o, atît de bun cu sărmana lui Fanny.

Cînd maiorul Pendennis își făcu apariția proaspăt și zîmbitor, îl găsi pe Arthur cu scrisoarea în față și atît de furios, încît îl surprinse pe bătrînul domn.

— Ce vești de la Londra, băiete ? întrebă el cam cu jumătate de glas. Ești așa de încruntat, de parcă te-ar căuta creditorii.

— Știți ceva despre scrisoarea asta, domnule ? întrebă Arthur.

— Ce scrisoare, tinere ? replică celălalt cam sec, înțelegînd imediat ce se întîmplase.

— Știți la cine mă refer, la domnișoara... la sărmana Fanny Bolton, mititica mea ! izbucni el. Cînd a fost în camera mea ? Era acolo cînd deliram. Mi-am închipuit eu. A fost ? Cine a dat-o afară din camera mea ? Cine a oprit scrisorile ei ? Cine a îndrăznit ? Dumneata, unchiule?

— Nu-mi stă în obicei să mă distrez cu scrisorile oamenilor sau să răspund la întrebări impertinente, strigă maiorul tremurînd de emoție și indignare. Era o fată în camera ta cînd am apărut, cu mari eforturi din partea mea ; iar acum, să fiu astfel răsplătit pentru bunătatea mea, nu-mi face nici o plăcere, nici una.

— Nu asta este problema, domnule, răspunse Arthur înfierbîntat. Te rog să mă scuzi, unchiule. Totdeauna ai fost bun cu mine. Dar te întreb din nou : i-ai spus vreo vorbă aspră acestei amărîte ? Ai îndepărtat-o de mine ?

— Nu i-am vorbit niciodată acestei fete și nici n-am izgonit-o din preajma ta ; nu știu nimic despre ea și nici nu vreau să aflu mai mult decît știu despre omul din lună.

— Atunci mama a făcut-o. E adevărat că mama a izgonit-o pe fetiță ?

— Regret că nu știu nimic, continuă bătrînul apăsat. Să schimbăm subiectul dacă vrei.

— Nu-l voi ierta niciodată pe acela care a făcut-o, încheie Arthur sărind în picioare și luîndu-și pălăria.

— Stai, Arthur, pentru Dumnezeu, oprește-te, strigă maiorul, dar pînă să sfîrșească, Arthur nu mai era în ca-

meră și se îndrepta cu pași mari spre locuința lui. Adu-mi micul dejun, îi porunci maiorul lui Morgan, suspinînd. Biata Helen ! Sărmana de ea ! O să iasă cu scandal ! Am fost sigur. La naiba ! Și cînd te gîndești că toate paiele sînt pe foc...

Acasă, Pen nu-l găsi decît pe Warrington în salon, așteptînd sosirea doamnelor pentru a le însoți acolo unde colonia engleză de la Rosenbad se aduna la slujba de duminică. Helen și Laura nu-și făcuseră apariția. Cea dintîi era bolnavă, iar fiica ei o îngrijea. Mînia lui Pen era atît de mare, încît îi dădu frîu liber. Aruncă scrisoarea de la Fanny pe masă.

— Poftim, Warrington, m-a îngrijit, m-a salvat din ghearele morții și iată cum au răsplătit-o pe această minunată ființă ! Mi-au ascuns scrisorile ei, pe mine m-au tratat ca pe un copil, iar pe ea ca pe un cîine. Mama a făcut-o !

— Oricum, nu trebuie să uiți că e mama ta !

— Asta face crima și mai mare, pentru că ea este aceea care a săvîrșit-o. Ar fi trebuit s-o apere pe fată, nu s-o dușmănească. Ar trebui să îngenuncheze în fața ei și să-i ceară iertare. Eu ar trebui s-o fac ! Așa voi face ! Mă uimește cruzimea cu care au întîmpinat-o. De ce ? Mi-a dat tot ce avea mai bun și iată răsplata ! Sacrifică totul pentru mine, iar ele o dau afară.

— Mai încet, ar putea să te audă.

— Asta și vreau, să mă audă ! Acei care-mi opresc scrisorile pot să asculte și ce vorbesc eu. Fata asta a fost tratată într-un mod rușinos, iar eu voi face totul pentru a o răsplăti. Jur !

Ușa de la camera de alături se deschise, iar Laura intră îngrozită, cu chipul încruntat. Îl privi pe Arthur. În ochi i se citea mîndrie, apărare și ură.

— Arthur, mama ta este foarte bolnavă, spuse ea. E păcat să vorbești atît de tare și s-o tulburi.

— E păcat că sînt obligat să vorbesc. Și mai am multe de spus înainte de a termina.

— Consider că ceea ce ai de spus nu este tocmai potrivit pentru urechile mele, răspunse Laura, vorbind de sus.

— N-ai decît să nu asculţi dacă nu-ţi convine. Iar acum îi voi vorbi mamei mele.

— Nu acum, domnule, spuse ea apropiindu-se, pentru a nu putea fi auzită de prietena ei din camera vecină. Poţi s-o ucizi dacă-i vorbeşti. Cu comportarea ta ai ajuns s-o nenorocești.

— Ce comportare ? strigă Pen, furios. Cine îndrăzneşte să mă acuze ? Tu eşti instigatoarea acestei persecuţii ?

— Mi-am spus părerea înainte ca problema să devină un subiect despre care nu-mi stă bine să vorbesc. Iar despre mama, dacă ar fi acţionat altfel în legătură cu... persoana aceasta care pare să te intereseze atît de mult, eu aş fi fost aceea care ar fi trebuit să plece, nu.... persoana.

— Dumnezeule ! Asta le-ntrece pe toate ! sări Pen aproape ţipînd.

— Poate că asta ai şi vrut, încheie Laura, ridicînd fruntea. Nu mai vreau să aud nimic din toate astea. Nu sînt obişnuită să aud vorbindu-se despre astfel de subiecte pe un asemenea ton — după care, cu o reverenţă plină de mîndrie în faţa tînărului, domnişoara se retrase privindu-şi adversarul în ochi şi închizînd uşa în urma ei.

Pen rămase mut de uimire la această monstruoasă şi fără sens persecuţie. Apoi izbucni într-un rîs zgomotos dar amar, ca unul care-şi bate joc de doctorii care-l operează, ridiculizînd deodată durerea şi persecuţia la care se vedea supus. Rîsul, plin de amărăciune, expresie aspră a suferinţei bărbăteşti, sub cea mai crudă şi nenorocită tortură, fu auzit din camera alăturată, tot aşa cum fuseseră auzite şi unele din expresiile sale anterioare, fiind la fel de greşit interpretat de către ascultători. Se înfipse ca un cuţit în inima sensibilă şi rănită a doamnei Pendennis. Pătrunse în sufletul Laurei, umplînd-o de mînie şi dispreţ. „Şi cînd mă gîndesc la libertinul acesta înrăit, la acest pasionat de intrigi meschine căruia i-am dăruit inima mea", îşi spunea în sinea ei. „O preferă pe creatura aia mamei lui. Iar cînd e tras la răspundere, rîde şi se mîndreşte cu crima săvîrşită. Spune că i-a dat totul şi se laudă cu asta şi rîde, sfîşiind inima mamei lui". Simţea că va muri de emoţie, durere, revoltă. Simţea că va muri din cauza acestei răutăţi.

Warrington se gîndea la cuvintele Laurei. „Poate că asta ai și vrut". „Încă îl mai iubește. Gelozia a făcut-o să vorbească astfel", își spunea el.

— Hai, Pen. Să mergem la biserică. Liniștește-te! Trebuie să-i explici totul mamei tale. Se pare că nu știe adevărul. Nici tu nu-l cunoști cum trebuie, dragul meu. Hai să stăm de vorbă.

După care, din nou se gîndi la cuvintele Laurei „Poate că asta ai și vrut. „Da, îl iubește. Și de ce nu l-ar iubi? Pe cine altcineva aș lăsa-o să iubească? Ce poate însemna ea pentru mine, decît cea mai dragă, cea mai frumoasă și cea mai bună dintre femei?"

Astfel, lăsîndu-le pe cele două femei la fel de preocupate în casă, prietenii porniră la drum, fiecare cu gîndurile lui, tăcuți pentru o bună bucată de vreme. „Trebuie să clarific problema", își spunea George cel cinstit, „dacă încă îl mai iubește. Și trebuie s-o lămuresc pe mama lui în legătură cu cealaltă femeie". Cu acest gînd caritabil, începu să-i povestească pe larg ce-i spusese Bows în legătură cu purtarea ușuratică a domnișoarei Bolton, precizînd că fata nu e bună decît de o aventură trecătoare, exagerînd puțin mulțumirea și bucuria pe care le văzuse în comportamentul ei în scena cu Huxter.

Adevărul este că toate afirmațiile lui Bows fuseseră colorate de mînie și gelozie din partea bătrînului și, în loc să potolească dorința renăscută a lui Pen de a o revedea pe mica lui cucerire, relatarea lui Warrington nu făcu decît să-l aprindă și mai mult, făcîndu-l și mai nerăbdător decît înainte de a-și lua revanșa, așa cum se exprima chiar el, cu Fanny. În cele din urmă au ajuns la ușa bisericii, dar nici pînă azi nu știm dacă au înțeles vreun cuvînt din slujbă sau vreo silabă din predica domnului Shamble, într-atît erau de preocupați de propriile lor gînduri. După terminarea slujbei, maiorul se apropie de ei, cu peruca și pălăria sa bine periate, îi salută cu aerul cel mai cordial și îi felicită pentru prezența la biserică. Preciză din nou că orice om *comme-il-faut* [1] trebuie să meargă la biserică atunci cînd se află în străinătate, și plecă împreună cu cei doi tineri, pălăvrăgind plin de

[1] Cum se cuvine (fr.).

voie bună, salutînd cunoscuții și crezînd că Pen și George sînt foarte încîntați de glumele pe care aceștia le suportau într-o acceptare mută și disprețuitoare.

În timpul predicii domnului Shamble (un preot anglican ciudat, angajat pe timpul verii în stațiuni frecventate de englezi, înclinat să facă datorii, să bea și chiar să joace la ruletă), Pen, enervat de persecuția pornită împotriva lui de către femeile din familie, meditase la un mare act de revoltă și dreptate, după cum socotea chiar el, iar Warrington se gîndise că a ajuns la un moment de criză și că ar fi cazul să rupă o legătură care în fiecare zi i se părea tot mai nefericită. Da, sosise vremea. Cuvintele acelea fatale „Poate că asta ai și vrut", fuseseră subiectul unei predici triste pe care Warrington și-o ținuse singur, în cripta cea mai întunecată a inimii sale, în vreme ce domnul Shamble își rostea, cu jumătate de glas, discursul lui.

CAPITOLUL AL CINCIZECI ȘI ȘAPTELEA

Fairoaks de închiriat

Sărmana văduvă (cu ajutorul credincioasei Martha de la Fairoaks care rîdea și se minuna de obiceiurile nemților și se ocupa de problemele întreținerii) organizase o mică recepție în cinstea sosirii maiorului, la care, cu toate acestea, nu a luat parte decît maiorul și tinerii lui prieteni, întrucît Helen trimisese, vorbă că nu se simte atît de bine încît să stea la masă, iar Laura i-a ținut companie. Maiorul vorbea în numele celorlalți și nu observa (sau prefera să nu observe) atmosfera sumbră și tăcerea care îi stăpînea pe ceilalți doi participanți la modesta masă. Abia către seară Helen și Laura li s-au alăturat. Helen intră sprijinindu-se de Laura, cu spatele spre lumina slabă, nepermițîndu-le celorlalți să-i vadă chipul palid și lovit de durere. Cînd se apropie de Pen, pe care nu-l văzuse în timpul zilei, și-și puse mîinile iubitoare pe umerii lui, și-l sărută cu dragoste, Laura o lăsă singură și se îndreptă spre un alt colț al camerei. Pen observase că glasul mamei și întreg trupul îi tremură, iar mîna cu care îi atinse

fruntea era rece și umedă, în mîngîierea-i plină de milă. Spectacolul mizeriei în care se afla nu făcu decît să sporească mînia și încăpățînarea tînărului. Răspunse foarte vag la sărutul femeii suferinde. Pe obrazul său se citea o expresie aspră și crudă.

— Mă persecută, își spunea el, și vine la mine cu aere de martir.

— Arăți foarte rău, copilul meu, spuse ea, nu-mi place să te văd așa.

— Am avut motive de supărare, mamă, răspunse Pen, cu pieptul fremătînd ; pe măsură ce vorbea, inima Helenei bătea atît de tare încît rămase mută de groază.

Warrington, Laura și maiorul așteptau cu răsuflarea tăiată, conștienți că va începe furtuna.

— Am primit scrisori de la Londra, continuă Pen, mai ales una care m-a îndurerat mai mult ca orice pe lumea asta. Este evident că multe scrisori de-ale mele au fost interceptate și ascunse de privirea mea, că... o ființă care mi-a arătat cea mai mare dragoste și grijă, a fost tratată cu multă cruzime de către... de către tine, mamă.

— Oprește-te, pentru Dumnezeu, strigă Warrington. E bolnavă, nu vezi că e bolnavă ?

— Lăsați-l să vorbească, interveni văduva cu glasul pierdut.

— Lăsați-l să vorbească și să o ucidă, spuse Laura, venind alături de mama ei. Vorbește, domnule, și privește-o cum moare !

— Voi sînteți răi, strigă Pen și mai exasperat și mai furios, pentru că inima lui, de obicei milostivă, se revolta, plină de indignare, la suferința nedreaptă care fusese îndurată chiar la ușa lui. Voi sînteți răi, voi, cei care mă faceți să sufăr atît ! Voi sînteți răi, cu reproșurile voastre afurisite, cu persecuțiile îndreptate împotriva acelora care mă iubesc, da, care mă iubesc și care fac totul pentru mine, iar voi îi disprețuiți și îi călcați în picioare pentru că nu sînt de același rang cu voi. Să vă spun ce vreau să fac acum, cînd știu cum v-ați purtat ? Mă voi întoarce la fata asta amărîtă pe care ați alungat-o de la ușa mea, să o rog să se întoarcă și să împartă casa asta împreună cu mine. Voi înfrunta mîndria care o persecută

și această suspiciune demnă de plins care ne insultă pe amîndoi.

— Pen, vrei să spui că... începu văduva cu ochii arzînd și brațele întinse, dar Laura o opri.

— Tăcere, scumpă mamă, strigă ea, iar văduva tăcu. Continuă, Arthur, continuă, insistă Laura, aproape leșinînd de emoție, nerăbdătoare să afle tot ce mai avea Pen de spus.

— Pentru Dumnezeu, iar eu vă spun că nu va continua, sau eu nu voi mai sta să-l ascult, izbucni maiorul, tremurînd și el de mînie. Dacă socotești, domnule, după tot ce am făcut noi pentru tine, după tot ce am făcut eu însumi pentru tine, că ai dreptul să-ți insulți mama și să-ți murdărești cu noroi numele, însurîndu-te cu o fetișcană de la bucătărie, dă-i drumul, domnule, nimeni nu te oprește ! Dar nici noi nu mai avem ce discuta cu tine. Mă spăl pe mîini de tine, domnule, mă spăl pe mîini. Sînt bătrîn ; nu mai am prea mult de trăit pe lumea asta. Familia noastră e una din cele mai vechi și mai onorabile din Anglia și am sperat că, înainte de a muri, băiatul pe care l-am iubit, l-am crescut și l-am îngrijit o viață întreagă, va face ceva care să arate că numele nostru — da, numele de Pendennis — nu va rămîne dezonorat în urma noastră. Dar dacă nu vrea, naiba să mă ia, nu zic decît amin. Și tata, și fratele meu Jack au fost cei mai mîndri oameni din țara asta și nu mi-am închipuit niciodată că numele meu va fi astfel pătat, niciodată, și mi-e rușine că mă numesc Arthur Pendennis.

Vocea bătrînului se frînse într-un suspin. Era pentru a doua oară cînd Arthur făcea să curgă lacrimi din pleoapele acelea încreținte.

Sunetul vocii maiorului potoli brusc mînia lui Pen, care încetă să se mai plimbe prin cameră, așa cum făcuse pînă în momentul acela. Laura se afla pe canapea lîngă Helen, iar Warrington fusese un spectator tăcut dar nu dezinteresat al furtunii familiale. Încet, încet se întunecase ; după suspinul care a urmat izbucnirii pline de patimă a maiorului, vocea groasă a lui George se auzi, nu lipsită de emoție, în camera cufundată în amurg.

— Îmi dați voie să vă povestesc ceva despre mine, prieteni ? începu el. Ați fost atît de bună cu mine, doamnă;

ai fost atît de bună, Laura (cred că uneori pot să-ţi spun astfel), eu şi cu Pen am fost atît de buni prieteni încît de mult am vrut să vă spun povestea mea aşa cum este ; v-aş fi spus-o pînă acum, dar este prea tristă şi conţine taina altcuiva. Oricum, îi va fi de folos lui Arthur s-o cunoască şi este drept ca toţi de aici s-o afle. Vă va îndepărta gîndurile de la un subiect care, dintr-o neînţelegere fatală, v-a produs tuturor mult necaz. Îmi îngăduiţi să vorbesc, doamnă Pendennis ?

— Te rog, vorbeşte, spuse Helen, fără să acorde prea mare atenţie celor spuse.

Mintea ei era preocupată de altă idee pe care o găsise în cuvintele lui Pen şi era obsedată de speranţa că ceea ce sugerase el s-ar putea potrivi cu dorinţa ei.

George îşi umplu o cupă cu vin, o goli şi începu să vorbească.

— Cu toţii mă cunoaşteţi, aşa cum mă vedeţi, un om fără nici o dorinţă de a face un pas înainte, indiferent la reputaţie, locuind într-o mansardă şi trăind de pe o zi pe alta, deşi am prieteni şi un nume, precum şi posibilităţi personale care mi-ar servi dacă m-aş hotărî. Dar nu mă hotărăsc. Probabil că am să mor în mansarda mea, singur. M-am osîndit singur la o asemenea viaţă, în tinereţe. Pot să vă spun ce m-a atras pe mine la Arthur cu ani în urmă şi m-a făcut să mă apropii de el de îndată ce l-am cunoscut ? Băieţii de la colegiul nostru de la Oxbridge povesteau vrute şi nevrute în legătură cu actriţa din Chatteris despre care Pen mi-a vorbit de multe ori de atunci şi care, dacă n-ar fi intervenit domnul maior, v-ar fi fost acum noră, stimată doamnă. Nu-l văd pe Arthur în întuneric, dar sînt sigur că roşeşte. Şi îndrăznesc să spun că şi domnişoara Bell este la fel de purpurie în obraji, iar prietenul meu, maiorul Pendennis, presupun că rîde, aşa cum se cuvine dealtfel, pentru că a biruit. Care ar fi fost soarta lui Arthur, dacă s-ar fi legat de la nouăsprezece ani de o femeie analfabetă, mai în vîrstă decît el, cu nici o calitate care să-i apropie, care să-i facă necesari unul altuia, fără nici un fel de potrivire, de încredere, de dragoste ? Cé-ar fi fost astăzi decît cel mai nenorocit dintre oameni ? Iar acum, cînd vorbea şi vă ameninţa cu o partidă similară, puteţi fi siguri că n-a fost decît o ameninţare pornită din

mînia lui prea mare, și mînie care, trebuie să-mi îngăduiți să afirm, a fost justificată. Pentru că, după o comportare bărbătească și generoasă, în care s-a negat pe sine, (lucru foarte rar la el), a fost întîmpinat din partea celor dragi lui cu cea mai aspră suspiciune, fiind nevoit să se plîngă de purtarea nedreaptă față de o altă persoană nevinovată, căreia îi sînteți, cu toții, foarte îndatorați. Vă spun aceste lucruri întrucît cunosc foarte bine împrejurările.

Văduva încercă să se ridice, dar Warrington, văzînd-o, o întrebă :

— Vă obosesc, doamnă ?

— Nu, nu, continuă, răspunse Helen, încîntată.

— Vedeți, mi-a plăcut Arthur datorită aventurii aceleia din tinerețe, care mi-a ajuns la urechi ca o bîrfă de colegiu și pentru că îmi place un bărbat care (vă rog să mă iertați, domnișoară Laura) se dovedește în stare de o mare patimă, lipsită de rațiune, pentru o femeie. De aceea ne-am împrietenit — și sîntem toți prieteni aici — nu-i așa ? pentru totdeauna, adăugă el în șoaptă, privind spre Laura ; iar Pen a fost un mare prieten și o mare mulțumire pentru un însingurat nefericit ca mine. După cum vedeți, nu mă plîng de soarta mea. Pentru că nici un om nu este ce ar fi vrut să fie. Acolo sus, în mansarda mea, unde mi-ați lăsat flori, cu cărțile mele vechi și cu pipa în loc de nevastă sînt destul de mulțumit și numai rareori îi invidiez pe alți bărbați ale căror cariere sînt mai strălucite, sau care își pot alina durerile cu leacul de care Soarta și greșelile mele m-au lipsit : dragostea unei femei sau a unui copil.

În acest moment se auzi un suspin de undeva de lîngă Warrington, în întuneric, și o mînă se întinse în direcția lui, mînă care se retrase imediat, pentru că sfiala femeilor este de așa natură încît, înaintea oricărei exprimări de sentimente, de bunătate sau de admirație, o femeie învață să se gîndească la ea însăși și la buna cuviință, fiind gata să roșească la cel mai mic semn. Și, controlîndu-și, așa cum trebuia, acest gest spontan, modestia trecu din nou pe primul plan, prietenia sinceră se retrase rușinată de sine, iar Warrington își reluă povestirea.

— Soarta mea este așa cum mi-am făcut-o eu însumi, fără să fie norocoasă cu mine sau cu aceea cu care am

avut de-a face. Şi eu am avut o aventură înainte de a merge la colegiu — şi nu a existat nimeni care să mă salveze, aşa cum l-a salvat maiorul Pendennis pe Arthur. Iartă-mă, domnişoară Laura, pentru că povestesc asemenea lucruri în faţa dumitale. Este bine ca toţi să auziţi mărturisirea mea. Înainte de a pleca la colegiu, cînd aveam vreo optsprezece ani, am urmat cursurile unui profesor particular, şi acolo m-am îndrăgostit, sau aşa mi-am închipuit eu, de o femeie a cărei stare socială era mult mai prejos decît a mea, iar ca vîrstă mă depăşea mult. Te îndepărtezi de mine...

— Nu, răspunse Laura, iar mîna ei se întinse cu hotărîre şi se opri pe mîna lui Warrington.

Ghicise povestea lui din unele aluzii anterioare şi din primele cuvinte cu care începuse.

— Era fiica unui arendaş din apropiere, continuă el, cu glasul şovăind, şi mi-am închipuit ce-şi închipuie toţi bărbaţii atunci cînd sînt tineri. Părinţii ei ştiau cine e tatăl meu şi mă încurajau cu tot felul de şiretlicuri grosolane şi cu linguşeli ticăloase de care abia acum îmi dau seama. Ca să-i dau dreptate ei, recunosc singur că nu i-am plăcut niciodată, fiind forţată în cele ce au urmat de ameninţările şi insistenţele familiei. De-ar fi dat Dumnezeu să nu fi fost înşelat ! Dar în asemenea probleme sîntem înşelaţi pentru că noi dorim acest lucru, iar eu credeam că o iubesc pe fata aceea. Ce putea rezulta dintr-o astfel de căsnicie ? Nu după multă vreme am înţeles că mă însurasem cu o necioplită. Nu pricepea nici un lucru din cîte mă interesau pe mine. Prostia ei mă apăsa într-atit încît, în cele din urmă, am ajuns s-o disprețuiesc. După o perioadă de viaţă mizerabilă — trebuie să vă spun totul — am găsit nişte scrisori undeva (şi ce mai scrisori !) care îmi dovedeau că inima ei nu fusese niciodată a mea, ci aparţinea unei persoane din lumea ei. La moartea tatei, am plătit toate datoriile pe care le aveam la colegiu, iar banii rămaşi, pînă şi ultimul şiling, i-am investit într-o rentă pentru... pentru aceea care-mi purta numele, cu condiţia să se ascundă undeva şi să nu se folosească de el. Ai ei au acceptat condiţia şi sînt oricînd gata s-o încalţe pentru a cîştiga mai mulţi bani. Dacă mi-aş fi cîştigat o reputaţie, femeia aceea ar fi venit să mi-o pretindă, dacă

mi-aș fi făcut un nume, acei care nu au nici un drept la el l-ar fi purtat. Așa că mi-am început viața la douăzeci de ani — Dumnezeu să mă aibă în pază ! — fără nici o speranță și ruinat pînă la limită. Am fost victima unei înșelăciuni vulgare și numai foarte tîrziu mi-am dat seama cît de greu este — cît de greu îmi venea să-i iert. Ți-am spus mai de mult morala, Arthur. Acum ai auzit povestea. Aibi grijă cu cine te însori. Cred că meritam o soartă mai bună, dar Dumnezeu mi-a hărăzit-o pe aceasta, iar rostul meu este să privesc și să-i văd pe alții fericiți, păstrînd în inimă cît mai puțină amărăciune.

— Pe legea mea, domnule, strigă maiorul, foarte bine dispus. Aveam de gînd să te însor cu domnișoara Laura, de aici.

— „Pe legea mea, Master Shallow, îți datorez o mie de lire", cită Warrington.

— „Ce vrei să spui cu o mie de lire ? A fost doar un căluț, domnule", îi replică maiorul, simplu, făcîndu-l pe celălalt să rîdă.

Helen era atît de încîntată, încît se ridică în picioare.

— Dumnezeu să te binecuvînteze, în vecii vecilor, domnule Warrington, spuse ea sărutîndu-i amîndouă mîinile, după care alergă la Pen și se aruncă în brațele lui.

— Da, mamă scumpă, spuse el strîngînd-o la piept cu dragoste și emoție și iertînd-o ; eu sînt nevinovat, iar dumneata mi-ai făcut un rău.

— Da, copilul meu, ți-am făcut un rău, mulțumesc lui Dumnezeu, ți-am făcut un rău, șopti ea. Vino, Arthur... nu aici... vreau să-i cer iertare copilului meu și... și lui Dumnezeu. Vreau să te binecuvîntez, fiule, să-ți spun că te iubesc.

După care Arthur o conduse, clătinîndu-se, în camera ei și închise ușa în urma lor, iar cei trei spectatori ai împăcării priveau într-o tăcere plină de mulțumire. De multe ori avea să-și amintească Arthur accentele tandre ale acelei voci, șoptindu-i dulce la ureche, ochii aceia sfinți, strălucind de o iubire nerostită, tremurul buzelor ei, zîmbind îndurerate. În clipele sale cele mai fericite, în ceasurile de zbucium și durere, în momentele de succes și bună-stare, chipul mamei veghea asupra lui, binecuvîntîndu-l cu pri-

virea ei din care izvora milă și puritate, ca în noaptea aceea cînd a mai zăbovit puțin alături de el, părînd, pînă cînd l-a părăsit, un înger transfigurat și iluminat de atîta dragoste — în fața căruia să îngenunchem și să-i mulțumim Tatălui nostru, așa cum îi mulțumim pentru toate darurile și minunile cu care ne-a înzestrat.

Răsărise luna, iar Arthur avea să-și amintească foarte bine cum lumina chipul drag al mamei. Convorbirea lor, sau mai de grabă a lui, pentru că ea abia dacă mai putea murmura un cuvînt, a fost mult mai sinceră și mai intimă decît fusese cu ani în urmă. El era din nou băiatul generos și sincer din tinerețea ei. I-a spus povestea a cărei neînțelegere îi pricinuise atîta durere ; lupta sa de a scăpa de ispită, mulțumirea lui că reușise să o biruie. Niciodată nu-i va face fetei vreun rău — niciodată — și nici nu va răni onoarea lui sau inima pură a mamei. Amenințarea că se va întoarce la ea fusese rostită într-un moment de exasperare, pentru care își cerea scuze. N-o va mai vedea niciodată. Ba da, ar trebui, a insistat mama, și pentru că ea fusese cea mîndră și vinovată, ar dori să-i dea ceva... și îi cerea iertare băiatului ei, pentru că deschisese scrisoarea. I-ar scrie chiar ea fetei, dacă... dacă ar avea timp. Biata fată ! Nu era oare lucrul cel mai firesc de pe lume ca Fanny să-l iubească pe Arthur al ei ? Și din nou îl sărută și îl binecuvînta.

Pe cînd vorbeau așa, ceasul a bătut ora nouă, iar ea i-a amintit cum, cînd era mic, la această oră ea urca în camera lui ca să-l audă spunînd „Tatăl nostru". Și încă o dată, da, încă o dată, tînărul a îngenuncheat la picioarele sfinte ale mamei lui și a rostit, printre suspine, rugăciunea pe care Grația Divină a născocit-o pentru noi și care de douăzeci de secole a fost rostită ca un ecou de milioanele de oameni păcătoși și umili. La ultimele cuvinte, fruntea mamei a atins părul băiatului, brațele ei s-au strîns în jurul lui și au repetat împreună cuvintele „în vecii vecilor" și „Amin".

La scurt timp după aceea, cam un sfert de oră, Laura auzi vocea lui Arthur strigînd-o „Laura ! Laura !". Alergă în cameră imediat și-l găsi pe băiat tot în genunchi, ținînd mîna mamei. Capul ei se lăsase într-o parte. Luna îi lu-

mina chipul foarte palid. Pen privea în jur, cuprins de spaimă.

— Ajutor, Laura ! Ajutor ! A leşinat ! A...

Laura scoase un ţipăt şi căzu alături de Helen. Strigătul îi aduse în cameră pe Warrington, pe maior şi pe servitori. Femeia murise. Ultima emoţie a sufletului ei fusese bucuria pe care o va simţi veşnic. Inima ei iubitoare nu mai bătea. Nu va mai simţi durere şi chin. Ultima ei zvîcnire fusese de dragoste. Ultima ei răsuflare fusese o binecuvîntare.

Tristul grup a plecat în grabă, iar Helen a fost aşezată lîngă soţul ei, la Clavering în biserica unde se rugase de atîtea ori. Pentru o vreme, Laura s-a mutat la doctorul Portman care citise slujba pentru draga lui soră dispărută, printre suspinele sale şi ale micii congregaţii adunate în jurul mormîntului. Puţini fuseseră aceia pe care-i interesase soarta ei şi vorbiseră despre ea atîta timp cît fusese plecată. Despre această femeie blîndă şi pioasă nimeni nu ştia mai mult decît despre o călugăriţă dintr-o mănăstire. Cîteva vorbe printre ţăranii a căror suferinţă le-o alina prin bunătatea ei ; conversaţia obişnuită, din casă în casă, cineva povestea cum vecina lor murise de inimă, altcineva calcula moştenirea rămasă, iar un al treilea se întreba dacă Arthur va închiria Fairoaks ori va locui acolo, apreciind că va risipi foarte repede averea părintească. Asta a fost tot, şi cu excepţia a doi-trei care o iubiseră, sărmanul ei suflet a fost dat uitării pînă la următoarea zi de tîrg. Vreţi cumva ca durerea pentru pierderea domniilor-voastre să dureze cu cîteva zile mai mult ? Credeţi cumva că viaţa de apoi ni se va părea mai puţin solitară dacă numele noastre, după ce „ne vom cufunda în tăcere", vor mai răsuna pe lîngă mormînt pentru un timp şi glasurile oamenilor vor mai pomeni cîte ceva despre noi ? Pierise biata femeie, pe care numai puţini o cunoscuseră şi o iubiseră ! Marele gol pe care l-a lăsat se afla în sufletul Laurei, pentru care dragostea ei însemnase totul şi care acum n-avea decît să-i respecte amintirea.

— Mă bucur că m-a binecuvîntat înainte de a pleca, i-a spus Warrington lui Pen.

Arthur, cu mulţă recunoştinţă şi uimire pentru atîta dragoste, abia dacă îndrăznea să roage Cerul să-l facă

vrednic de ea, deşi simţea că acolo sus o sfîntă intervine pentru el.

Toate afacerile dispărutei erau în perfectă ordine, iar mica ei proprietate gata pentru a fi transmisă fiului. Hîrtiile din biroul ei dovedeau că de multă vreme ştiuse de boala de inimă de care suferea, fiind conştientă că o va secera într-o bună zi. Au mai găsit rugăciunea scrisă chiar de mîna ei, ca sfîrşitul să şi-l dea, aşa cum se întîmplase, în braţele fiului ei.

Laura şi Arthur au discutat dorinţele ei, pe care fata şi le amintea cu cea mai mare emoţie, gîndindu-se cu cît fusese mai mare dragostea ei pentru Helen decît a lui. În toate problemele, Arthur a apelat la Laura, spunîndu-i că tot ce ar fi dorit Helen să facă, va fi săvîrşit, indiferent ce săraci ar fi vrut să ajute, ce moşteniri şi amintiri ar fi vrut să transmită. Au împachetat vaza pe care Helen, în marea ei recunoştinţă, o destinase doctorului Goodenough trimiţînd-o, aşa cum se cuvenea, bunului doctor ; un ibric de argint, pe care-l folosea, a fost trimis preotului, iar un inel cu diamant şi o şuviţă de păr i-au fost transmise, cu cele mai sincere urări, lui Warrington.

Trebuie să fi fost o zi grea pentru biata Laura cînd s-a întors la Fairoaks, în căminuţa pe care o ocupase şi care acum nu mai era a ei, şi în camera pustie a văduvei, unde petrecuseră atîtea clipe minunate. Hainele ei se aflau la locul lor, în şifonier, la fel şi perna pe care îngenunchea atunci cînd se ruga, scăunelul de la toaletă, oglinda care nu va mai reflecta niciodată chipul ei trist. După ce petrecuse cîteva clipe acolo, Pen a bătut la uşă, a condus-o din nou în salon, a rugat-o să bea puţin vin şi i-a spus :

— Dumnezeu să te aibă-n pază. Nimic nu va fi schimbat în camera ta care va rămîne întotdeauna camera surorii mele. Nu va fi aşa, Laura ?

— Da, a răspuns ea.

Printre hîrtiile văduvei au găsit un pachetel cu însemnarea „Scrisori de la tatăl Laurei" şi pe care Arthur i le-a înmînat. Erau scrisorile schimbate de cei doi veri în zilele dinainte ca fiecare dintre ei să se căsătorească. Cerneala se uscase ; la fel şi lacrimile pe care cei doi le vărsaseră asupra lor. Durerea a cărei amărăciune o turnau în rîndurile

lor se vindecase. De bună seamă că prietenii a căror despărţire le-a adus atîta suferinţă pe pămînt, s-au unit, iar Laura afla pentru prima dată firul care o legase atît de puternic de Helen, înţelegînd cu cîtă credinţă respectase aceea care-i fusese mai mult decît o mamă amintirea tatălui ei, cît de mult îl iubise, cu cîtă blîndeţe renunţase la el.

De o singură dorinţă a mamei lui îşi amintea Pen, dorinţa pe care Laura nu avea cum s-o cunoască. Era dorinţa ei de a-i face un dar sărmanei Fanny Bolton. Iar Pen i-a scris, punînd scrisoarea într-un plic adresat lui Bows şi în care îl ruga pe acesta să o citească înainte de a o da fetei.

„Dragă Fanny", scria el. „Trebuie să-ţi răspund la două scrisori, dintre care una a sosit în timpul bolii mele". (Pen găsise scrisoarea în sertarul mamei sale, după ce Helen încetase din viaţă iar citirea ei îi produsese o durere neaşteptată.) „Vreau să-ţi mulţumesc, dragă prietenă şi înfirmieră, care m-ai îngrijit cu atîta dragoste cît am fost bolnav. Trebuie să-ţi spun că ultimele cuvinte ale scumpei mele mame, care acum nu mai este, au fost cuvinte de mulţumire pentru că m-ai îngrijit. A spus că ţi-ar fi scris, dacă ar fi avut timp, şi te-ar fi rugat să o ierţi, primind o dovadă de prietenie şi preţuire din partea ei". Pen a încheiat, spunînd că prietenul său domnul George Warrington, din Lamb Court, Temple, este mandatarul unei mici sume de bani care îi va fi plătită pînă la majorat, ori pînă la schimbarea numelui, care întotdeauna va fi amintit cu afecţiune de recunoscătorul ei prieten, Arthur Pendennis. „Suma nu era prea mare, dar de-ajuns ca să facă din Fanny Bolton, ai cărei părinţi se calmaseră şi al cărei tată se purtase ca un domn (spunea Pen), o mică moştenitoare. Numai Bows a declarat că a pansa o inimă rănită cu o bancnotă, e o dovadă de simpatie ieftină. Cît despre Fanny, a înţeles limpede că scrisoarea lui Pen este o scrisoare de adio.

— E al naibii de bine să trimiţi bancnote de o sută fetelor de portari, i-a spus maiorul Pendennis nepotului său pe care, ca proprietar la Fairoaks şi cap de familie, îl trata acum cu un respect evident ; iar dacă au fost ceva bani la bancă şi asta a fost dorinţa mamei tale, n-ai făcut nimic rău. Dar, băiete, trebuie să-ţi aminteşti mereu că nu ai mai mult de cinci sute pe an deşi, datorită mie, lumea îşi închipuie că ai mult mai mult decît atît. Te rog în genunchi,

băiatul meu. nu da buzna în capital ; ţine-te de el ; nu te angaja în speculaţii. Păstrează pămîntul : nu-l da în arendă. Tatham mi-a spus că drumul de fier va trece aproape sigur prin Chatteris, iar dacă va traversa pe malul acesta al apei, terenurile tale o să valoreze o groază de bani, iar cele cinci sute vor creşte la opt sau nouă. Orice s-ar întîmpla, păstrează pămîntul, te implor. Şi mai e ceva, Pen. cred c-ar trebui să renunţi să mai stai în camerele ălea mizerabile din Temple şi să-ţi cauţi o locuinţă decentă. Eu aş angaja un om. domnule, care să mă servească şi mi-aş procura un cal sau doi, în oraş, măcar cît ţine sezonul. Toate astea vor cere bani serioşi şi ştiu că va trebui să strîngi cureaua. Dar nu uita că ai un loc în societate şi nu-ţi poţi permite să faci o impresie proastă. Ce planuri ai pentru iarnă ? Cred că n-ai de gînd să stai aici sau să scrii pentru... gazeta aceea ?

— Eu şi cu Warrington plecăm în străinătate pentru puţină vreme şi apoi voi vedea ce mai e de făcut.

— Şi precis că o să închiriezi Fairoaks. Şcoală bună în apropiere. viaţă ieftină. un loc ideal pentru coloniii din Indiile Răsăritene sau pentru familiile care vor să se retragă. Voi discuta la club ; sînt mulţi care doresc aşa ceva.

— Sper că Laura va rămîne aici măcar în iarna asta şi se va simţi ca la ea acasă, a răspuns Arthur, la care maiorul a scos cîteva exclamaţii de dezaprobare spunînd că există mănăstiri pentru englezoaice. apreciind că domnişoara Bell nu se afla acolo pentru a încurca afacerile familiei şi că. de fapt, se va plictisi de moarte în locul acela.

Într-adevăr, n-ar fi fost un loc prea vesel pentru Laura. care nu se simţea fericită nici în casa preotului şi nici în oraşul unde prea multe lucruri îi aminteau de părintele pierdut. Dar bătrîna Lady Rockminster, care o adora pe tînăra ei prietenă Laura, de îndată ce a citit în ziar despre pierderea suferită şi despre prezenţa ei la ţară. a venit în mare grabă de la Baymouth. unde locuia, insistînd ca Laura să rămînă la ea şase, douăsprezece luni, chiar toată viaţa ; iar Martha de la Fairoaks, în chip de *femme de chambre* a însoţit-o pe tînăra ei stăpînă la reşedinţa Înălţimii Sale.

Pen şi Warrington au condus-o la plecare. Era greu de spus care dintre cei doi o regreta cel mai mult.

— Vărul tău este obraznic şi cam vulgar, dar pare să aibă inimă bună, a declarat micuţa Lady Rockminster, care

își spunea părerea despre toată lumea dar îmi place mai mult Barbă-Albastră. Spune-mi te rog, e *touché au coeur* ? [1]

— Domnul Warrington este... logodit de multă vreme, i-a răspuns Laura, plecîndu-și ochii.

— Nonsens, copila mea ! Dar, dragă, ai o cruciuliță cu diamante minunată ! Ce ți-a venit s-o porți chiar în dimineața aceasta ?

— Arthur, fratele meu, mi-a dat-o chiar acum. A fost... A fost...

Dar n-a terminat ce avea de spus. Trăsura tocmai trecea peste pod și pe lîngă poarta de la Fairoaks, care nu mai era casa ei.

CAPITOLUL AL CINCIZECI ȘI OPTULEA

Prieteni vechi

Cu ocazia marii sărbători naționale, cînd întreaga Londră participă la serbările de la Epsom, o mare parte din personajele pe care le-am cunoscut pe parcursul acestei istorisiri se aflau adunate acolo pentru a urmări derby-ul. Într-o confortabilă trăsură deschisă care fusese adusă pînă la hipodrom de o pereche de cai, putea fi văzută doamna Bungay, din Paternoster Row, împodobită ca înțeleptul Solomon, în toată splendoarea, lîngă ea aflîndu-se modesta doamnă Shandon, pentru care, din ziua în care făcuseră cunoștință, soția vrednicului publicist păstrase o prietenie constantă. Bungay, după ce se recrease cu un prînz copios, se distra acum trăgînd la țintă cu atîta înverșunare, încît transpirația făcea să-i strălucească scăfîrlia cheală. Shandon se învîrtea pe lîngă chioșcurile cu băuturi și țigănci, iar Finucane se afla în permanență în compania doamnelor, cărora numeroși cunoscuți, colaboratori ai editurii, le prezentau omagiilor lor.

Printre aceștia se afla și domnul Archer care venise să-i facă o plecăciune doamnei Bungay și ca să-i povestească

[1] Atins la inimă (fr.).

cine se află de față. Iată-l pe Primul Ministru : Înălțimea Sa tocmai îi spusese să parieze pe Borax, deși Archer socotea că Muffineer este cel mai bun cal. Archer îi arătă doamnei Bungay o mulțime de Duci și alte personaje însemnate, spre încîntarea acesteia.

— Iată-l în tribuna centrală, pe Ambasadorul indian înconjurat de înalții săi dregători. Ambasadorul mi-a adus scrisori de la prietenul meu intim, Guvernatorul General al Indiei. O vreme am fost bun prieten cu Ambasadorul japonez care, ori de cîte ori venea la noi la masă își aducea cu el și bucătarul. Într-o bună zi — nici n-o să mă credeți, stimată doamnă — cînd eu nu eram acasă iar Ambasadorul se afla în grădină la noi împreună cu nevastă-mea și mînca agrișe — care le plac foarte mult japonezilor — bestia de bucătar, văzînd cățelușul soției mele (pe care-l aveam de la Ducele de Marlborough în persoană, al cărui strămoș fusese salvat de la moarte de către stră-stră-străbunicul doamnei Archer în bătălia de la Malplaquet), a pus mîna pe el, l-a înjunghiat, l-a jupuit și ni l-a servit, împănat și umplut, la felul doi.

— Doamne sfinte !

— Vă imaginați groaza nevesti-mi cînd a aflat ce se întîmplase. Bucătăreasa noastră a intrat în casă țipînd că găsise pielea sărmanului Fido prin curte, chiar după ce gustaserăm cu toții din noul preparat. De atunci nici n-am mai vrut să auzim de Ambasador, niciodată. Pe cuvîntul meu de onoare, nu ne-a mai călcat în casă. Domnului Primar, care îmi făcuse cinstea de a mă vizita, i-a plăcut foarte mult felul doi care, servit cu mazăre verde, seamănă la gust cu carnea de rață.

— Nu mai spune !

— Nu mint, pe cuvînt ! O vedeți pe doamna în albastru, de lîngă Ambasador ? E lady Flamingo și se spune că se va căsători cu Excelența Sa. De aceea își dă toată silința pentru a avea un picior mai delicat. De bună seamă că va rămîne infirmă, și nu va fi în stare să realizeze nimic, niciodată. Soția mea are cel mai fin picior din Anglia și poartă pantofi pentru un copil de șase ani. Dar ce înseamnă asta în comparație cu piciorul unei japoneze, doamnă Bungay ?

— A cui e trăsura aceea lîngă care se află domnul Pendennis ? răspunse tot printr-o întrebare, doamna Bungay. Domnul Pendennis tocmai a sosit împreună cu domnul Warrington. O face pe grozavul, Pendennis ăsta, şi n-are decît. Am auzit că nu umblă decît în lumea bună. I-a rămas avere frumoasă, domnule Archer ? Văd că tot mai poartă doliu.

— O mie opt sute pe an în terenuri şi douăzeci şi două de mii cinci sute cu un beneficiu de 3,5%. Asta-i tot.

— Doamne ! Pe toate le ştii !

— Ştiu pentru că am fost solicitat în legătură cu testamentul doamnei Pendennis. Maiorul rar întreprinde cîte ceva fără mine. Şi pentru că băiatului îi place să fie cam extravagant, am angajat proprietatea şi nu mai poate să-şi facă de cap cu ea. Ce mai faceţi, domnule ? Îl cunoaşteţi pe acest gentleman, stimate doamne ? Aţi citit discursurile sale în Parlament. Dumnealui este Lordul Rochester.

— Poate Lordul Scripcă, strigă Finucane. Nu e altul decît Tom Staples, de la „Ştirile dimineţii".

— Aşa ? răspunse Archer. Ei, nu prea văd eu bine dar pe cuvîntul meu, am crezut că e Rochester. Domnul acela cu binoclu de teatru este Lordul John, iar bărbatul înalt de lîngă el este Sir James. Cum, nu-l cunoaşteţi ?

— Îi cunoşti pentru că îi vezi mereu în Parlament, comentă sec, Finucane.

— Îi cunosc pentru că sînt atît de buni pentru a-mi îngădui să-i numesc prietenii mei cei mai intimi. Iată-l pe Ducele de Hampshire. Un adevărat gentleman englez de viţă veche ! Niciodată nu lipseşte de la derby. „Archer", mi-a spus dumnealui chiar ieri, „am participat la şaizeci şi cinci de derby-uri ! Am apărut pe hipodrom pentru prima dată cînd aveam numai şapte ani, călare pe un căluţ bălţat, împreună cu tatăl meu, Prinţul de Wales şi colonelul Hanger. N-am pierdut decît două curse — una cînd am suferit de gîlci, la Eton, şi una în anul Waterloo, cînd mă aflam în Flandra cu prietenul meu Wellington.

— Şi a cui e trăsura aceea galbenă, cu umbreluţe roşii şi galbene, lîngă care se află acum domnul Pendennis şi alţi domni ?

— Aceea este lady Clavering, din Clavering Park, proprietate vecină cu aceea a amicului meu Pendennis. Sus, pe capră, se află tînărul fiu şi moştenitor al familiei. E ameţit de-a binelea, derbedeul ! Alături este domnişoara Amory, fiica doamnei Clavering din prima căsătorie, care e surprinzător de amabilă cu amicul meu Pendennis. Dar am motivele mele să cred că gîndul lui e în altă parte. Aţi auzit despre tînărul Foker — fabricile de bere Foker, ştiţi dumneavoastră — era să se spînzure din cauza unei pasiuni fatale pentru Blanche Amory care îl refuzase, dar a fost salvat în ultima clipă de către valet, iar acum se află în străinătate sub supraveghere.

— Ce fericit e băiatul ăsta ! suspină doamna Bungay. Cine şi-ar fi închipuit acum doi-trei ani, cînd venea la noi la masă, aşa de liniştit şi de sfios, că o s-ajungă atît de mare ! I-am auzit ieri numele la Palat, prezentat de Marchizul de Steyne, cu tot dichisul. Nu lipseşte de la nici o petrecere a nobilimii.

— L-am prezentat şi eu pe unde am putut, cînd a venit pentru prima dată în oraş, iar unchiul său, maiorul Pendennis, a făcut restul. Hei ! Uite-l pe Cobden ; de unde o mai fi apărut ? Trebuie să-i vorbesc. La revedere, doamnă Bungay. Bună ziua, doamnă Shandon.

Cam cu o oră înaintea celor petrecute mai sus, într-un alt punct al traseului, putea fi văzută o veche diligenţă pe al cărei acoperiş scorojit, un grup de derbedei zdrenţăroşi bătea din picioare şi striga în timp ce marele eveniment al zilei — derby-ul — era în plină desfăşurare pe gazonul verde, în prezenţa milioanelor de oameni adunaţi pentru a vedea acest spectacol magnific. Vehiculul nu era altul decît trăsura cu patru cai a lui Wheeler, de la crîşma „Capul Arlechinului" care adusese o societate de spirite alese din Bow Street, cu perspectiva unei mese pe cinste. Cînd cavalcada trecea prin dreptul lor, fiecare din spiritele alese răcnea cît îl ţinea gura numele calului sau culorile clubului care credea sau spera că va ieşi primul : „Steagul !", „E Cofetarul !", „Mînecă albastră" !, „Pălărie Galbenă ! Pălărie Galbenă !" şi aşa mai departe, aşa ţipau domnii amatori de sport în acele minute delicioase şi emoţionante care precedau aflarea cîştigătorului. Iar cînd a izbucnit tulburătorul

semnal, anunțîndu-l pe renumitul cal Podasokus drept cîștigător al cursei, unul dintre domnii de pe „Capul Arlechinului" a sărit în sus pe acoperiș de parcă ar fi fost un porumbel gata să zboare la Londra sau la York cu vestea cea mare.

Dar elanul său nu l-a dus prea departe de locul pe care stătea : a căzut înapoi, făcînd să scîrțîie scîndurile bătrînului acoperiș sub greutatea bucuriei lui.

— Ura ! Ura ! urla el. Podasokus e cîștigătorul ! Wheeler, băiete, comandă o masă pentru zece persoane ! Sînteți invitații mei ! Banii nu contează !

Iar domnii de pe acoperiș, fanfaronii zdrențăroși, fanții dubioși spuneau „Mulțumesc ; felicitări, colonele. Cu plăcere", iar între ei șopteau : „colonelul o să cîștige cam o mie cinci sute. De bună seamă că un om cumsecade l-a învățat."

Și fiecare dintre fanfaronii zdrențăroși și fanții dubioși au început să se privească bănuitori, de teamă ca nu cumva vecinul, profitînd de înghesuială, să-l ducă pe colonel într-un loc singuratic și să-i ceară bani cu împrumut. În concluzie, fericitul cîștigător pe spinarea calului Podasokus n-a fost nici o clipă singur în după-amiaza aceea, așa de bine l-au păzit amicii lui.

Într-un alt loc pe traseu ați fi putut vedea un alt vehicul, cu siguranță mai modest, dacă nu mai hodorogit decît diligența care adusese spiritele alese de la „Capul Arlechinului" ; era trăsura nr. 2002 care transportase un domn și două doamne de la stația de trăsuri din Strand și în care una dintre doamne, așezată chiar pe capra trăsurii, savurînd împreună cu mama și cu însoțitorul ei o gustare constînd din salată de homari și bere neagră, arăta atît de proaspătă și drăguță, încît mulți dintre domnii arătoși care se plimbau de colo pînă colo, trăgînd la țintă și conversînd cu doamnele elegante din trăsuri păräseau aceste atracții pentru a arunca o privire țărăncuței zîmbitoare și îmbujorate din trăsura de piață. Bujorii tinereții și bunei dispoziții împodobeau obrajii fetei, jucîndu-se pe chipul ei frumos ca norișorii strălucitori de pe cerul senin de deasupra. Obrajii celeilalte doamne erau tot roșii ; dar era o culoare permanentă, împestrițată, accentuîndu-se numai odată cu

înghiţiturile de bere şi rachiu, pînă cînd chipul ei ajungea să rivalizeze cu carapacea racului pe care îl devora.

Domnul care le însoţea se dovedea foarte activ, aşa cum fusese pe tot parcursul drumului. Pe tot traseul încîntătoarei şi minunatei călătorii de la Londra nu încetase nici o clipă cu glumele. Se adresa fără nici o rezervă celor mai înfricoşătoare caleşti, păzite de cei mai uriaşi şi mai solemni valeţi, precum şi celei mai umile şarete în care Bob măturătorul o ducea pe Molly să vadă cursele. Aruncase uimitoare şarje de ceea ce numea el „prostii" în nenumăratele ferestre pe lîngă care trecuseră ; în şirurile zîmbitoare de şcolăriţe, în micile regimente de ştrengari care strigau în curtea Academiilor Comerciale sau clasice, sau spre ferestrele de unde-i priveau servitoarele zîmbitoare, dădacele mustrînd copiii sau modestele domnişoare bătrîne, cu nemulţumirea întipărită pe chip. Iar fata cea frumoasă, cu pălăria de pai şi panglica roză, precum şi mama ei, devoratoarea de homari, căzuseră de acord că nimeni nu este ca domnul Sam atunci cînd e bine-dispus. Umpluse trăsura cu trofeele cîştigate de la proprietarii, acum ruinaţi, ai jocurilor din apropiere, cu o mulţime de pernuţe, mere de lemn, cutii cu surprize şi tot felul de soldaţi de plumb. Adusese o ţigancă purtînd în braţe un copil roşcat pentru a prezice viitorul doamnelor, iar singurul nor care a întunecat, pentru o clipă numai, bucuria acestor oameni fericiţi, a fost cînd prezicătoarea i-a spus domnişoarei că avusese motive să se păzească de un om de verde care nu-i fusese credincios, dar se va dovedi că bărbatul de negru o să ţină la ea.

Fata a rămas foarte uimită auzind acestea ; mama şi tînărul au schimbat priviri de uimire şi înţelegere. Poate că vrăjitoarea folosise aceleaşi cuvinte la o sută de alte trăsuri în ziua aceea.

Croindu-şi drum, de unul singur, printre cameni şi echipaje, observînd, după cum îi era obiceiul, multiplele întîmplări şi personaje care animau scena, un tînăr prieten de-al nostru a dat peste trăsura cu numărul 2002 şi micul grup adunat la umbra vehiculului. Zărindu-l, tînăra de pe capră tresări şi apoi păli ; mama ei se înroşi mai tare ca oricînd, iar domnul Sam, care pînă aci fusese atît de vesel şi fericit, deveni deodată crunt şi bănuitor, îşi întoarse privirea de la Fanny Bolton (pe care cititorul a recunoscut-o

fără îndoială), spre Arthur Pendennis care venea în întîmpinarea ei.

Arthur deveni la fel de încruntat și bănuitor zărindu-l pe Samuel Huxter în compania vechilor sale cunoștințe. Dar suspiciunea lui era aceea a moralității alarmate și aceasta, îndrăznesc să spun, spre marea cinste a domnului Arthur. Semăna, întrucîtva, cu îngrijorarea doamnei Lynx cînd îi vede pe domnul Brown și pe doamna Jones stînd de vorbă sau cînd o observă pe doamna Lamb de două-trei ori într-o lojă frumoasă la operă. Poate că nu este nimic rău în conversația celor doi, iar loja doamnei Lamb (deși toată lumea știe că nu poate să-și permită una) poate fi ușor trecută cu vederea. Dar o moralistă ca doamna Lynx are dreptul să se teamă un pic, preventiv, iar expresia lui Arthur era, fără îndoială, justificată.

Inima fetei începu să bată cu putere, pumnii lui Huxter, în buzunarele paltonului, se strînseră fără voia lui, rămînînd astfel în așteptare. Doamna Bolton începu să vorbească așa cum putea ea mai bine și cu o minunată voie-bună.

— Doamne, ce bine-mi pare că vă văd, dom'le Pendennis și ce bine arătați ! Tocmai vorbeam despre domnia-voastră, așa e, Fanny ? Va să zică astea-s vestitele curse de la Epsom, că toată lumea vorbește, și, din partea mea, nici nu-mi pasă dacă nu mai calc pe aici — Și ce mai face maioru' Pendennis și bunu' domn Warrington, că i-a adus lui Fanny marea generozitate a dumitale... și Fanny n-o să uite niciodată, niciodată. Și domnu' Warrington era așa 'nalt, cît pe-aci să-și spargă capu' de pragu' de sus. Mai știi cînd domnu' Warrington a dat cu capu' de ușă, așa-i Fanny?

În timp ce doamna Bolton parlamenta în felul acesta, mă întreb cîte mii de gînduri nu treceau prin mintea lui Fanny, de cîte clipe plăcute și frămîntări triste și-a amintit, de suferințe trăite în singurătate și de consolarea rușinoasă care a urmat ! Cu cîtă tristețe își amintea cît de mult îl iubise atunci, și gîndea că acum nu-l mai iubește deloc ! Iată-l în fața ei pe bărbatul pentru care era să moară cu vreo zece luni în urmă, spilcuit, încrezut, cu o bandă neagră la pălăria albă, cu nasturi negri la cămașă, cu o garoafă la butonieră pe care, probabil, i-a dăruit-o cineva, cu

cele mai elegante mănuși tivite cu negru și cel mai delicat baston. Iar Huxter nu purta mănuși, era încălțat cu cizme nemțești uriașe, mirosea îngrozitor a tutun și arăta de parcă (vai ! trebuie s-o recunoaștem) o găleată cu apă i-ar fi priit grozav. Toate aceste gînduri și multe altele îi treceau prin minte în timp ce mama ei își rostea discursul, iar fata îl privea pe Arthur Pendennis, din cap pînă-n picioare, fără să-i scape nimic : nici cercul pe care pălăria îl lăsase pe fruntea lui albă cînd le salutase, nici părul lui minunat care crescuse din nou, nici brelocurile de la lănțișorul ceasului, inelul de pe degetul său, ghicindu-se prin mănușă, ghetele lustruite cu grijă, atît de... atît de deosebit de Sam ! Iar după ce mîna ei răspunse cu emoție la strîngerea copilărească a mănușii de culoarea lavandei, și după ce mama ei termină discursul, Fanny nu găsi nimic altceva de spus decît :

— Domnule, vi-l prezint pe domnul Samuel Huxter pe care presupun că-l cunoașteți deja ; domnule Samuel, știți bine că îl cunoașteți mai de mult pe domnul Pendennis și... și... n-ați dori să beți ceva răcoritor ?

Și totuși, aceste cuvinte simple, tremurătoare și lipsite de culoare, fură bine înțelese de Pendennis, avînd darul de a-i izgoni îndoiala din suflet și, probabil, remușcarea din inimă. Încruntarea de pe chipul Prințului de Fairoaks dispăru, iar un zîmbet sincer și o sclipire știută în ochi lumină figura Înălțimii Sale.

— Mi-e foarte sete, spuse el ; mi-ar părea foarte bine să bem în sănătatea ta, Fanny. Sper că domnul Huxter mă va scuza pentru modul în care m-am purtat ultima dată cînd ne-am întîlnit, cînd eram atît de bolnav și de indispus încît nici nu-mi dădeam seama ce vorbesc.

Acestea fiind spuse, mîna dreaptă, înmănușată, se întinse în semn de amiciție către Huxter. Pumnul murdar din buzunarul chirurgului trebui să se deschidă și să iasă la iveală, dezarmat. Chiar Huxter simți, strîngînd mîna lui Pen, cît de fierbinte este a lui și cît de murdară (lăsase urme negre pe mănușa lui Pen, după cum se putea vedea). I-ar fi plăcut să-și strîngă din nou pumnul și să-l repeadă în chipul zîmbitor al celuilalt, și i-ar fi arătat el lui acolo,

pe pămînt, cu Fanny și cu toată Anglia de martor, care e cel mai bun : el, Sam Huxter, de la Colegiul Sfîntul Bartolomeu, sau filfizonul ăsta zîmbăreț !

Pen, cu umorul său inefabil, luă un pahar — nu contează al cui era — îi plaçe să bea din paharele doamnelor — și îl umplu cu berea spumoasă și călduță, pe care o declară delicioasă și o bău în sănătatea celor de față.

La un moment dat, o domnișoară într-o rochie scurtă, de culoare albăstruie, cu o umbrelă albă tivită cu roz, și cele mai frumoase cizmulițe la culoarea rochiei, trecu pe lîngă Pen la brațul unui domn robust, cu mustață militară.

Trecînd pe lîngă Pen, domnișoara încleștă pumnul ei mic și-i aruncă o privire laterală, răutăcioasă. Domnul cu mustață izbucni într-un rîs voios. Își scosese pălăria în fața doamnelor din trăsura Nr. 2002. De-ați fi putut s-o vedeți pe Fanny Bolton privind-o pe domnișoara în rochia albăstruie ! De îndată ce Huxter sesiză direcția privirii ei, ochii fetei încetară s-o mai urmărească pe nimfă și se întoarseră pentru a-l privi în ochi pe Huxter, cu cea mai nevinovată și sinceră expresie.

— Frumoasă creatură, spuse ea. Ce rochie frumoasă ! Ai observat domnule Sam ce mîini delicate are ?

— Era căpitanul Strong, făcu doamna Bolton. Cine-o fi fost fata ?

— O vecină de-a mea, de la țară, răspunse Arthur. Fiica doamnei Clavering. L-ați văzut de multe ori pe Sir Francis la Shepherd's Inn, doamnă Bolton.

În timp ce el vorbea, Fanny închipui un roman de dragoste perfect, în trei volume : dragoste — infidelitate — o căsătorie splendidă în St. George Hanover Square — camerista cu inima sfărîmată — iar Sam Huxter nu era eroul povestirii. (Bietul Sam, care, de data asta, scosese un trabuc uriaș, de Cuba, pe care-l fuma chiar sub nasul ei).

După apariția și apoi dispariția îngîmfatului ăstuia de Pendennis, soarele i se părea mai puțin strălucitor lui Sam Huxter, berea era fierbinte și de nebăut, lumea se schimbase. Ca să se amuze la întoarcere, își făcuse o rezervă de boabe de mazăre și un tub subțire de tablă. Nu le mai scoase însă, uitînd chiar și de existența lor, pînă cînd un alt

derbedeu, în drum spre casă, trase o încărcătură chiar în inutra amărîtă a lui Sam ; la care salut, după cîteva înjurături indicînd surpriza, izbucni într-un rîs sălbatic și sardonic.

Fanny însă a fost încîntătoare pe tot drumul spre casă. Se alinta, se gudura și zîmbea. Rîdea cristalin. Admira totul. Scotea afară jucăriile și îi era *atît* de obligată lui Sam ! Cînd au ajuns acasă, iar Huxter, tot mohorît, își lua un rămas bun de la ea cam rece, Fanny a izbucnit în lacrimi, spunîndu-i că e un rău și un păcătos !

La care, cu o izbucnire emotivă aproape la fel de puternică, tînărul doctor a luat-o pe fată în brațe, jurîndu-i că e un înger și că el e un monstru gelos, recunoscînd că nu o merită și că n-are dreptul să fie gelos pe Arthur și rugînd-o, implorînd-o să-i mai spună odată că...

De fapt, ce să-i spună ? Sfîrșitul întrebării și răspunsul fetei au fost pronunțate de buze care erau atît de aproape, încît nici un privitor nu le-ar fi putut auzi. Numai doamna Bolton își spuse părerea.

— Haide, haide, domnu' H. Fără prostii, dacă ești drăguț. Cred că te-ai purtat ca un ticălos și ai fost foarte rău cu Fanny, așa să știi.

După ce părăsise trăsura cu numărul 2002, Arthur se apropiase, pentru a-și prezenta omagiile, de trăsura la care se întorsese, lîngă mama ei, autoarea albăstruie a volumului *Mes Larmes*. Neînfrîntul maior Pendennis o însoțea pe Lady Clavering și ocupase bancheta din spate a trăsurii. Pe capră se afla domnișorul Speranță în compania căpitanului Strong.

În răstimpul în care caleașca stătuse acolo, o mulțime de filfizoni precum și bărbați de diferite condiții — militari ferchezuiți, tineri desfrînați, angajați în instituții publice, se apropiaseră pentru a schimba două-trei vorbe cu lady Clavering și pentru o scurtă conversație (mici „nimicuri", după cum precizase unul din cei mai eleganți) cu domnișoara Amory. Îi ofereau pariuri sportive și discutau cu ea tot felul de lucruri și fleacuri cunoscute. Îi arătau cine mai venise la curse, iar acest „cine" nu se referea întotdeauna la persoane pe care ar trebui să le cunoască o domnișoară.

Cînd Pen se apropie de trăsura respectivă, trebui să-şi croiască drum prin mulţimea celor care-i făceau curte domnişoarei Amory, pentru a ajunge în apropierea celei care îl chema printr-o mulţime de semne drăgălaşe.

— *Je l'ai vue,* spuse ea. *Elle a de bien beaux yeux ; vous êtes un monstre* [1].

— De ce un monstru ? întrebă Pen, rîzînd. *Honi soit qui mal y pense* [2]. Tînăra mea prietenă de acolo e la fel de bine protejată ca orice doamnă de pe lumea asta. De o parte mama, de cealaltă parte, *le prétendent.* Ce rău i s-ar putea întîmpla unei fete într-o astfel de companie ?

— Nu poţi şti ce se poate şi ce nu se poate întîmpla, răspunse Blanche în limba franceză, cînd o fată vrea şi mai ales cînd e urmărită de un monstru rău, ca tine. Imaginaţi-vă, domnule colonel, că am dat peste *Monsieur,* nepotul dumneavoastră, lîngă o trăsură cu două doamne şi un bărbat ! O ! Groaznic om ! Mîncau homari şi rîdeau, rîdeau !

— Nu m-a surprins că omul acela rîdea, făcu Pen. Dar în legătură cu homarii, cred că i-ar fi plăcut să mă mănînce pe mine după homari. A dat mîna cu mine şi m-a strîns în aşa hal, încît mi-a murdărit mănuşa. E un chirurg tînăr. Din Clavering. Nu-ţi aminteşti de emblema din High Street ?

— Dacă te va îngriji cînd vei fi bolnav, continuă Blanche, te va ucide. Aşa-ţi trebuie. Pentru că eşti un monstru.

Continua repetare a cuvîntului „monstru" îl deranja pe Arthur. „Vorbeşte cu prea mare uşurinţă despre aceste probleme", îşi spunea el. „Dacă aş fi fost un monstru, cum zice ea, ar trebui să mă primească în consecinţă. Nu aşa trebuie să vorbească şi să gîndească o doamnă. Slavă Domnului, Laura nici n-ar rosti asemenea cuvinte". Pe cînd cugeta în felul acesta, chipul i se posomorî.

— La ce te gîndeşti ? Vrei să mă superi şi pe mine ? întrebă Blanche. Domnule maior, vă rog să-l certaţi pe

---

[1] Am văzut-o. Are ochi frumoşi, eşti un monstru. (fr.)

[2] Ruşine celui ce gîndeşte ceva rău (fr.). Este deviza înscrisă pe Ordinul Jartierei.

acest nepot *méchant* al dumneavoastră. Nu mă amuză deloc. Este la fel de *bête* ca și căpitanul Crockenbury.

— Ce spuneați despre mine, domnișoară Amory ? întrebă gardianul zîmbind. Dacă e ceva de bine, vorbiți englezește, pentru că nu înțeleg franceza atunci cînd e vorbită așa de repede.

— Nu-i nimic de bine, Crocke, spuse camaradul acestuia, căpitanul Clinker. Hai să plecăm de aici și să nu ne amestecăm. Lumea zice că Pendennis e îndrăgostit de ea.

— Am auzit că e foarte deștept, suspină Crockenbury. Lady Violet Lebas spune că e un tip al naibii de deștept. A scris o carte, ori un poem, sau cam așa ceva. Și tot el scrie chestiile alea deștepte din ziare, știi ? Afurisit să fiu, aș vrea să fiu și eu deștept, Clinker.

— E tîrziu să vrei așa ceva, Crocke. Nici eu nu știu să scriu, dar pot să joc o carte mare la derby. Mare prost mai e și Clavering ăsta ! Și nevastă-sa ! Îmi place bătrîna. Face de zece ori cît fie-sa. Cum s-a mai bucurat cînd a cîștigat la loterie...

— Desigur că Sir Francis o să-și plătească datoriile, spuse căpitanul Crockenbury.

— Sper, încheie prietenul său și amîndoi dispărură pentru a se distra la jocurile de încercare a puterii.

Înainte de a se fi sfîrșit ziua, o mulțime de domni din societatea doamnei Clavering se apropiară de trăsură pentru a conversa cu ocupanții ei. Vrednica doamnă era foarte bine-dispusă, rîzînd și vorbind după cum îi era obiceiul, oferind răcoritoare tuturor prietenilor, pînă cînd coșurile și sticlele s-au golit, iar servitorii și curierii se aflau într-o asemenea stare de oboseală, cum sînt toți servitorii și curierii în ziua Marelui Derby.

Maiorul observă că unii dintre vizitatori aruncau priviri ciudate și pline de înțeles spre proprietara caleștii. „Cît de bine-i merge ! șoptea unul din ei. „E făcută numai din bani", răspundea prietenul său. „Ce i-o fi mergînd atît de bine ?" se întreba maiorul. „A pierdut cineva ceva bani ?" Lady Clavering afirma că e fericită pentru că soțul ei promisese că nu va paria.

Welbore, un vecin de la țară al familiei Clavering, tocmai trecea pe lîngă trăsură cînd fu chemat înapoi de Lady

Clavering, care-l mustră pentru că încercase s-o evite. De ce nu i-a căutat pînă acum ? De ce n-a venit la prînz ? Înălțimea Sa era foarte încîntată și le spunea tuturor cum cîștigase cinci lire la loterie. Aflînd această veste, domnul Welbore o privi cu atîta înțelegere și melancolie chiar, încît o idee sumbră trecu prin mintea maiorului Pendennis. De aceea anunță că se duce să vadă ce se întîmplă cu caii și pe unde umblă ticăloșii de curieri care întîrzie atîta. Cînd se întoarse, chipul său, de obicei binevoitor și zîmbitor, era umbrit de grijă.

— Ce s-a mai întîmplat ? întrebă Lady Clavering.

Maiorul pretextă o durere de cap datorată soarelui și oboselilor zilei. Caleașca părăsi traseul cursei și se îndreptă spre Londra, fără a fi cel mai puțin strălucitor echipaj din uriașa și pitoreasca procesiune. Vizitiii beți treceau cu eleganță peste gazonul verde, în admirația pietonilor și strigătele ironice ale acelora din căruțele cu coviltir și cărucioarele trase de măgari, însoțiți de vorbele aspre ale proprietarilor de șarete cu un singur cal, cu care nesăbuiții de surugii veneau în contact. Întinsă pe splendidele perne ale trăsurii, Lady Clavering admira bucuria generală, iar frumoasa silfidă zîmbea cu o eleganță languroasă. Mulți oameni cinstiți, cu familiile îngrămădite în trăsuri de piață, și mulți tineri mai puțin avuți, croindu-și drum spre casă pe cîte o mîrțoagă istovită, admirau încîntătoarele echipaje gîndindu-se, de bună seamă, cît de fericiți trebuie să fie „boierii ăștia". Strong se afla tot pe capră și striga cu o voce poruncitoare vizitiilor și mulțimii. Domnișorul Frank fusese vîrît înăuntru, unde dormea lîngă maior, din cauza prînzului prelungit și a șampaniei din care se cinstise fără nici o reținere.

Între timp, maiorul răsucea în minte știrea a cărei aflare îl făcuse atît de grav. „Dacă Sir Clavering continuă în felul acesta" își spunea Pendennis cel bătrîn, „derbedeul ăsta bețiv se va ruina la fel ca tatăl și bunicul său. Averea doamnei nu va suporta o asemenea secătuire ; nici o avere nu ar suporta. I-a plătit datoriile de nu știu cîte ori pînă acum. Încă vreo cîțiva ani la curse, și vreo două-trei pierderi ca asta or s-o ruineze."

— Nu crezi că am putea organiza curse la Clavering, mamă ? întrebă domnișoara Amory. Da, trebuie să le organizăm din nou. În vremurile bune, de demult, erau curse. E o distracție națională, doar. Am putea avea un bal la Clavering, petreceri pentru țărani, sporturi rustice în parc... O, ar fi minunat !

— Nemaipomenit, răspunse mama. Nu-i așa, domnule maior ?

— Cursele sînt o distracție foarte costisitoare, dragă doamnă, răspunse acesta cu un chip atît de mînios încît, doamna îl luă peste picior, întrebîndu-l dacă n-a pierdut cumva.

După un somn de aproape un ceas și jumătate, moștenitorul casei începu să dea semne de trezire, întinzîndu-și brațele peste fața maiorului, și lovindu-o pe sora lui, care stătea vis-à-vis de el, peste genunchi. Iar după ce își recăpătă toate facultățile, simpaticul tînăr începu o conversație vioaie.

— Ascultă, mamă, spunea el, de data asta am făcut-o !

— Ce-ai făcut, Frankie, puiule ?

— Cît face șaptesprezece jumătăți de coroană ? Două lire și o jumătate de coroană, așa ? La loterie l-am tras pe Borax, dar i-am cumpărat pe Podasokus și pe Modistul pentru niște prăjituri și o sticlă de bere, de la Leggat junior.

— Jucător nenorocit, cum de îndrăznești să joci la vîrsta asta ? strigă Blanche Amory.

— Ține-ți gura, dacă vrei. Cine ți-a dat voie să vorbești ? Ascultă mamă...

— Da, scumpule.

— Chiar și dumneata o să-mi vinzi ponturi... Mamă, vrei să-ți spun ceva ?

Lady Clavering își exprimă dorința de a auzi acel ceva, așa că fiul și moștenitorul ei continuă :

— Cînd m-am dus cu Strong la tribuna principală, după cursă, și vorbeam cu Leggat junior, care se afla acolo cu guvernanta, l-am văzut pe tata arătînd mai sălbatic decît un urs. Știi, Leggat mi-a spus că tata a pierdut șapte mii, pariind pe favorit. Niciodată n-o să pariez pe favorit. Nici nu mă gîndesc. Lasă-mă în pace, Strong, ce-ai cu mine ?

— E adevărat, căpitane Strong ? strigă nefericita Lady. A pariat din nou ? Mi-a promis că nu va mai juca. Mi-a dat cuvîntul de onoare că nu va mai juca.

Strong, de la locul său, auzise sfîrşitul comunicării tînărului Clavering şi încercase în zadar să-i oprească limba ascuţită.

— Mă tem că e adevărat, doamnă, spuse el, întorcîndu-se. Regret această pierdere la fel de mult ca şi dumneavoastră. Mi-a promis şi mie, aşa cum v-a promis şi dumneavoastră. Dar jocul îl atrage prea puternic şi nu se poate abţine.

La această veste tristă, Lady Clavering izbucni în lacrimi, deplîngîndu-şi soarta nenorocită, ca cea mai de rînd dintre femei. Declară că se va despărţi de Lord şi nu va mai plăti nici o datorie acestui om nerecunoscător. Povesti, cu o volubilitate înduioşătoare, o mulţime de întîmplări demne de crezare care dovedeau cum o minţise soţul ei şi cu cîtă dăruire îl acceptase ea. În această atmosferă tristă, tînărul Speranţă, gîndindu-se la cele două guinee pe care le cîştigase, iar maiorul socotind în mintea lui îngrijorată dacă n-ar fi mai bine să renunţe la unele planuri pe care le făcuse, minunata caleaşcă ajunse, în cele din urmă, la casa familiei Clavering din Grosvenor Place, unde o mulţime de pierde-vară aşteptau, după cum era obiceiul, închiderea marelui derby şi întîmpinau cu urale trăsura, pizmuindu-i pe oamenii fericiţi care coborau din ea.

— Şi pentru fiul acestui om am ajuns o cerşetoare, spunea Blanche, în timp ce urca scara, la braţul maiorului. Pentru acest escroc, şarlatan, mincinos, pentru acest jefuitor de femei...

— Linişteşte-te, dragă domnişoară, spunea bătrînul. Te rog eu să te linişteşti. Ai fost şi eşti tratată cu asprime, pe nedrept. Dar nu uita că ai avut totdeauna un prieten în mine. Ai încredere într-un bătrîn care va încerca să te ajute.

După ce domnişoara şi moştenitorul casei de Clavering s-au retras în camerele lor, ceilalţi trei participanţi la cursele de la Epsom au rămas mai departe împreună pentru a discuta unele probleme foarte serioase.

CAPITOLUL AL CINCÍZECI ŞI NOUĂLEA

Lămuriri

După cum va observa cititorul, a trecut aproape un an de la evenimentul descris cu cîteva pagini mai înainte. Haina cernită a lui Arthur urmează a fi schimbată cu una albastră. Persoana sa a suferit şi alte schimbări, mai plăcute şi mai demne de luat în seamă. Peruca a fost lăsată deoparte întrucît părul său, deşi nu chiar atît de bogat, a reapărut în văzul opiniei publice. Mai mult, a avut onoarea de a apărea la Curte în uniforma de stegar al regimentului de cavalerie din Clavering. comitatul X, fiind prezentat Alteţei Sale Regale de către Marchizul de Steyne.

Acest eveniment a fost propus şi susţinut cu hotărîre de către unchiul lui Arthur. Maiorul nici n-a vrut să audă de amînarea cu un an a acestei ceremonii a bărbăţiei. Bătrînul considera că nepotul său merită să aparţină unui club mult mai select decît „Polyanthus" şi a anunţat pretutindeni în inalta societate dezamăgirea sa că averea tînărului nu este chiar atît de mare cum speraseră ei, coborînd sub o mie cinci sute pe an.

La această sumă se ridica venitul lui Pendennis pentru lumea înconjurătoare ; o sumă la care editorii încep să-l respecte mult mai mult decît înainte, iar mamele nu sînt, în nici un caz, lipsite de respect faţă de el. Pentru că, dacă fiicele frumoase pot spera la soţi cu situaţii foarte diferite de a lui, oricum, Arthur, va fi acceptabil pentru cele urîte. Iar dacă răpitoarea şi fascinanta Mira va pescui un conte, biata Beatrice, care are un umăr mai înalt decît celălalt, trebuie să se sprijine pe un ţărănoi pe viaţă ; şi, la urma urmei, de ce n-ar fi domnul Pendennis acesta ? Chiar în prima iarnă după ce Arthur avu acces la averea mamei, doamna Hawxby, de la ţară, o pusese pe Beatrice a ei să înveţe biliard de la domnul Pendennis, neîngăduind nimănui altcuiva s-o plimbe în trăsurica ei, pentru că domnul Pendennis avea talent, iar Beatrice a ei, de asemenea. După care a declarat că tînărul, la îndemnul îngrozitorului său unchi, a avut o comportare groaznică, jucîndu-se

cu sentimentele sărmanei Beatrice. Adevărul este că bătrînul, care cunoștea caracterul doamnei Hawxby și știind cu cîtă disperare specula această doamnă tinerii neavizați, se deplasase pînă la casa în chestiune și-l scăpase pe Arthur din ghearele ei, fără a reuși, însă, să-l salveze de limba ei ascuțită. Bătrînul Pendennis ar fi vrut ca nepotul său să petreacă două-trei zile, de Crăciun, la Clavering, unde se întorseseră cu toții, dar Arthur nici n-a vrut să audă. Clavering se afla prea aproape de Fairoaks, de care-l legau atîtea amintiri triste.

De fapt, pînă la apariția lor la Epsom, i-am cam pierdut din vedere pe soții Clavering și trebuie să vă spunem pe scurt ce-au mai făcut în acest timp. În anul care a trecut, lumea nu s-a purtat prea delicat cu nici un membru al familiei. Lady Clavering, una din cele mai vesele femei care a savurat vreodată o masă aleasă ori a făcut vreo greșeală de exprimare, își pusese la grele încercări voioșia și apetitul din pricina nelipsitelor certuri familiale, de-ajuns ca să facă pur și simplu necomestibile eforturile celui mai bun bucătar francez, sau tare ca piatra cea mai moale saltea de puf.

— Parc-aș mînca napi, Strong, la desert, în loc de ananasul ăsta și de strugurii tămîioși de la Clavering, spunea biata femeie privind masa bogată și mărturisindu-și necazurile prietenului ei credincios. O, dacă aș avea un pic de liniște ca să pot mînca ! Cît de fericită eram ca văduvă, înainte ca toți banii ăștia să vină pe capul meu !

Într-adevăr, familia Clavering pornise cu stîngul în viață și nu dobîndise nici tihnă, nici un loc în societate, nici mulțumiri pentru ospitalitatea lor și nici o răsplată din partea celor pe care-i întreținea. Primul lor sezon la Londra fusese îndoielnic, iar eșecul lor, după aceea, notoriu. „Răbdarea omenească nu-i de-ajuns pentru a-l accepta pe Sir Clavering", vorbea lumea. „E mult prea bădăran, prost și rău famat. Nu se știe ce anume, dar era ceva bizar în legătură cu casa și anturajul lor. Cine e Lady Clavering, cu toți banii ei și cu accentul ei ciudat ? De unde vine ? Ce înfumurată fără seamăn mai e și fata asta a lor, cu aerele ei franțuzite și gesturile îndrăznețe, că nici n-o poți pune alături de fetele noastre bine-crescute !

Ce oameni bizari se adună în jurul lor ! Sir Francis e un cartofor şi toată lumea ştie că trăieşte în societatea tîlharilor şi depravaţilor. Hely Clinker, cu care făcuse armata, spune că nu numai că trişa la cărţi, dar nici nu-şi plătea datoriile. La ce s-o fi gîndit Lady Rockminster cînd a luat-o pe Lady Clavering în grija sa ?" Într-adevăr, după primul sezon, Lady Rockminster o luase în grijă pe Lady Clavering, dar apoi a renunţat la gestul făcut. Marile doamne nu-şi mai aduceau fiicele la petrecerile ei ; tinerii care participau se purtau cu foarte mult libertinaj şi cu cea mai dubioasă familiaritate, iar biata Lady Clavering a trebuit să recunoască singură că se vede obligată să primească ceea ce ea numea „scursoarea" în saloanele ei, pentru că lumea bună nu venea.

Dealtfel, biata femeie nu avea nimic împotriva „scursorii" sau vreo urmă de mîndrie personală, ori ideea că e mai bună decît vecinii ei. Dar acceptase, implicit, titlurile pe care i le dăduse, la intrarea în lume, naşa ei socială. De fapt, „scursoarea" era mult mai plăcută decît ceea ce se numeşte „societate". Dar, după cum am mai spus, e uşor să părăseşti o amantă, dar să fii părăsit de ea, e de-a dreptul crud. Tot aşa poţi renunţa la societate fără nici o durere deosebită şi fără să simţi, la despărţire, decît o senzaţie de uşurare ; cumplite sînt, însă, chinurile şi durerile atunci cînd societatea renunţă la tine.

Un singur tînăr dintre cei pe care i-am pomenit, am putea crede că a rămas credincios printre cei lipsiţi de credinţă, şi acesta nu este altul decît Harry Foker. Dar el nu se purtase cu destulă prudenţă, iar nefericita pasiune mărturisită mai întîi lui Pen, devenind publică şi de rîsul oraşului, a fost adusă la urechile mamei iubitoare şi, în cele din urmă, la cunoştinţa chelului şi neînduplecatului Foker senior.

Cînd domnul Foker a aflat aceste ştiri neplăcute, a avut loc o scenă violentă şi dureroasă între el şi fiul său, care s-a terminat prin expulzarea tînărului din Anglia pentru un an, cu obligaţia de a se întoarce la expirarea acestui termen şi a încheia căsătoria cu verişoara lui, ori, dacă nu, să se retragă din viaţa publică, mulţumindu-se cu numai trei sute pe an, fără a mai da ochi cu părinţii săi

cu fabrica de bere. După care Henry Foker a plecat, ducînd cu el durerea și grija care au trecere liberă la vama cea mai severă și care l-au însoțit în exilul său. Cu acest văl pe ochi, pînă și bulevardele Parisului i s-au părut triste și cerul Italiei întunecat.

Pentru Sir Francis Clavering anul a fost cum nu se poate mai prost. Evenimentele descrise în capitolul precedent n-au făcut decît să completeze dezastrul unui an întreg. A fost anul de grație în care, după cum își amintesc cititorii noștri iubitori de sport, calul Lordului Harrowhill, (un nobil tînăr cu studii clasice, care-și numise odorul după *Iliada)* a cîștigat derby-ul spre dezamăgirea cunoscătorilor ce pronunțau numele calului cîștigător, Podasokus, în cele mai extraordinare feluri și pariaseră pe Borax, care nici nu se văzuse în cursă. Sir Francis, prieten intim cu cei mai mari șarlatani ai hipodromului și care, desigur, avea „informații" prețioase, nici măcar nu se gîndise la calul cîștigător și pariase fără nici o reținere pe favorit, rezultatul fiind, așa cum fiul său îi explicase sărmanei Lady Clavering, o pierdere de șapte mii de lire.

Într-adevăr, fusese o grea lovitură pentru ea, care onorase de nenumărate ori datoriile soțului ei, și acceptase de atîtea ori jurămintele și promisiunile lui de a renunța la joc, și-i plătise pe aceia care-i împrumutaseră bani și pe traficanții de la curse, ea care îi mobilase casele din capitală și de la țară, și care acum fusese imediat solicitată să întîmpine această enormă pierdere, pedeapsa extravaganței rușinoase a soțului ei.

În paginile de mai înainte am explicat că bătrînul Pendennis devenise sfătuitorul familiei Clavering și, în calitatea sa de prieten intim al casei, pătrunsese prin toate cotloanele, inclusiv acolo unde, potrivit zicalei, se țin rufele murdare. Iar dacă maiorul nu cunoștea problemele pecuniare ale Baronetului, este pentru că nici acesta nu și le cunoștea cum trebuie, ascunzîndu-le de sine și de ceilalți într-o jalnică împletire de minciuni, încît era practic imposibil pentru cineva din afară să-și formeze o imagine limpede asupra afacerilor acestuia. Dar, în legătură cu Lady Clavering, maiorul era mult mai bine informat, iar cînd

a intervenit nefericitul incident de la curse, a profitat pentru a se lămuri pe deplin asupra mijloacelor ei, oricare erau acestea, aflînd cu acest prilej de nenumăratele sacrificii pe care văduva Amory le făcuse de dragul actualului ei soţ.

Maiorul a cîştigat foarte mult în ochii domnişoarei Blanche, exprimîndu-şi opinia că fiica doamnei Clavering fusese aspru tratată, în favoarea fiului ei din a doua căsătorie, sugerînd, deschis, că Blanche ar fi trebuit să aibă o zestre mult mai bună. Am mai spus şi cu altă ocazie că maiorul îi dăduse de înţeles văduvei că ştie toate amănuntele nefericitei sale existenţe, el însuşi aflîndu-se în India la vremea cînd... cînd aveau loc dureroasele evenimente care au sfîrşit prin despărţirea ei de primul soţ. A învăţat-o unde să găsească ziarul de la Calcutta care conţinea relatarea procesului lui Amory, arătînd, spre marea recunoştinţă a văduvei, cum, fiind tot timpul conştient de nenorocirea care o lovise, păstrase totul pentru el, rămînînd mereu un prieten al familiei sale.

— Desigur că am avut şi eu interesele mele, a continuat el. Toţi avem interese, iar al meu, nu am nici un motiv să nu-ţi spun, a fost de a-l însura pe nepotul meu cu fiica dumitale.

La care Lady Clavering, foarte puţin surprinsă că maiorul a ales familia ei pentru a o uni cu a lui, a spus că nu doreşte decît să-şi dea consimţămîntul.

Maiorul însă, a continuat :

— Draga mea, băiatul n-are decît cinci sute pe an, iar o nevastă cu o zestre de zece mii i-ar prinde numai bine. Îngăduie-mi să-ţi spun că am putea să facem ceva mai mult pentru el ; băiatul nu e decît un tînăr ager şi precaut, care şi-a făcut de cap, dar are foarte multe părţi bune şi multă ambiţie şi scopul lui în căsătorie este acela de a-şi face o situaţie. Dacă dumneata şi Sir Francis aţi vrea (iar Sir Francis, ascultă-mă pe mine, nu-ţi va refuza nimic), l-aţi putea pune pe Arthur în situaţia de a avansa foarte mult în societate, arătînd ce stofă bună are în el. Ce rost are locul ăla din Parlament pentru Clavering, dacă deputatul nici nu dă cu nasul pe-acolo şi nu scoate o vorbă ? Îmi spun cei care l-au auzit pe băiatul meu la Oxbridge

că era un orator vestit, pe legea mea ! ! Odată ce a pus piciorul în scară, sînt sigur că n-o să rămînă de căruţă. L-am pus la încercare şi cred că-l cunosc destul de bine. E mult prea leneş, nepăsător şi uşuratic pentru a fi lăsat să alerge fără nici un Dumnezeu ! Dar ia să-i oferim un start bun, prieteni şi momentul potrivit şi, credeţi-mă pe mine, îşi va face un nume cu care se vor mîndri fiii lui. Nu văd o altă modalitate de a parveni pentru un om ca el decît făcînd o căsătorie prudentă, nu cu o moştenitoare amărîtă, pentru ca apoi să se tîrască prin viaţă doar cu o mie cinci sute pe an, ci cu o femeie care să-i fie de folos şi care să-l poată ajuta să avanseze în societate, căreia să-i ofere un nume de vază în ţara asta, în schimbul avantajelor pe care ea i le-ar aduce. Ar fi mai bine pentru dumneata să ai un ginere de ispravă decît să-ţi menţii soţul în Parlament, unde nu face nici o para chioară. Iată de ce m-a interesat soarta dumitale şi de ce îţi ofer ceea ce cred că este o bună afacere pentru amîndoi.

— Dumneata ştii că eu îl consider pe Arthur ca făcînd parte deja din familie, a răspuns Lady Clavering. Vine şi pleacă atunci cînd îi place. Şi cu cît mă gîndesc mai mult la răposata lui mamă, cu atît văd mai bine că puţini oameni sînt aşa de buni cum a fost ea şi nimeni nu e mai bun cu mine decît a fost ea. Am plîns cînd am auzit de moartea ei şi aş fi purtat şi doliu, dar nu-mi stă bine. Ştiu cu cine ar fi vrut mama lui să-l însoare. Cu Laura, la care Lady Rockminster ţine atît de mult. Şi nici nu e de mirare. E mai bună decît fata mea. Îi cunosc pe amîndoi. Iar Betsy a mea — Blanche, vreau să spun — nu e o mare bucurie pentru mine. Cu Laura ar trebui să se însoare Arthur.

— Să se însoare cu cinci sute pe an ! Draga mea, eşti nebună ! Gîndeşte-te la ce ţi-am spus. Nu lua nici o hotărîre în legătură cu păcătosul ăla de soţ al dumitale fără să mă consulţi. Nu uita că bătrînul Pendennis va fi întotdeauna prietenul dumitale.

Cu cîteva zile înainte, unchiul lui Pen avusese o conversaţie similară cu domnişoara Amory. Îi arătase avantajele căsătoriei la care se gîndea el, susţinînd că avantajul

reciproc este singurul lucru din lume (şi cel mai bun) pentru care merită să te căsătoreşti.

— Uită-te la căsătoriile din dragoste, draga mea. Cel mai cunoscut adevăr despre aceşti oameni este că se vor certa după aceea. Iar o fată care fuge cu Jack la Gretna Green, precis că va fugi cu Tom în Elveţia, mai tîrziu. Marea idee în căsătorie este ca oamenii să-şi fie folositori unul altuia. Doamna aduce mijloacele, iar domnul dispune de ele. Soţia băiatului meu aduce calul, iar Pen intră în cursă şi cîştigă premiul. Iată ce numesc eu o alianţă făcută cu bun simţ. Asemenea oameni au ce-şi spune cînd sînt împreună. Dacă tu ai sta de vorbă cu însuşi Cupidon, dacă Arthur şi Blanche ar fi Cupidon şi Psyché, şi n-ar avea despre ce vorbi în afară de dragoste, ar începe să caşte numai după cîteva seri.

Blanche Amory era destul de mulţumită cu Pen, atîta timp cît nu avea pe altcineva mai bun. Dar cîte fete tinere nu sînt ca ea ? Cîte căsătorii din dragoste o duc bine pînă la capăt ? Cîte firme sentimentale nu sfîrşesc dînd faliment ? Cîte pasiuni eroice nu se pierd într-o indiferenţă condamnabilă sau într-o ruşinoasă înfrîngere ?

După cum avea obiceiul, maiorul îi insufla mereu aceste opinii filozofice despre viaţă nepotului său, a cărui minte era astfel alcătuită încît putea vedea ce e bun de ambele părţi ale unei medalii şi, înţelegînd viaţa sentimentală care era cam departe de puterea de percepere a sărmanului maior, era de acord şi cu viaţa practică, adaptîndu-i-se sau crezînd că i se adaptează. Aşa se face că în primăvara care a urmat decesului mamei sale, se lăsase destul de mult influenţat de sfaturile unchiului său, ajungînd un obişnuit al casei Clavering şi într-o oarecare măsură, era acceptat şi de Blanche fără a fi un pretendent, şi era primit fără a fi logodit. Tinerii erau foarte familiari unul cu celălalt, fără a fi prea sentimentali, şi se întîlneau şi se despărţeau în aceeaşi bună dispoziţie. „Va să zică eu sînt acela", îşi spunea Arthur, „care acum opt ani a avut o mare pasiune, iar anul trecut numai, eram înnebunit după Briseis".

Da, era acelaşi Pendennis, iar timpul îi adusese obişnuitele sale consecinţe, consolările, schimbarea. Ne schim-

băm foarte puțin. Cînd spunem că bărbatul acesta sau femeia aceasta nu mai e aceeași persoană pe care ne-o amintim din tinerețe și remarcăm (desigur, pentru a deplînge) unele schimbări la prietenii noștri, nu ne gîndim, probabil, că întîmplarea nu creează ci doar scoate în evidență defectul sau calitatea latentă. Indiferența și pasivitatea stăpînirii de sine de astăzi este rezultatul elanului egoist al căutării de ieri ; disprețul și dezgustul care strigă *vanitas vanitatum* nu este decît lîncezeala apetitului bolnav, plictisit de plăceri. Insolența parvenitului norocos nu este decît continuarea necesară a carierei luptătorului nevoiaș. Schimbările în modul de a gîndi sînt ca ridurile sau ca firele albe, îndeplinirea planului de creștere și de decădere în moarte. Ceea ce azi este alb ca zăpada, cîndva a fost negru lucios ; ceea ce astăzi este obezitate inertă, doar cu cîțiva ani în urmă a fost sănătate nestăpînită. Această încetineală calmă, binevoitoare și dezamăgită, a fost cîndva ambiție aprigă, violentă, care numai după multe bătălii și înfrîngeri s-a schimbat în acest repaus supus. Fericit este acela care poate să-și îndure eșecul cu generozitate și-și predă spada frîntă Destinului, Cuceritorului, cu sufletul umilit dar plin de bărbăție în umilința sa. Nu ești cuprins de groază, prietene cititor, cînd, luînd cartea în mînă pentru o lectură ușoară, o lași jos stăpînit de reflecții mai grave, gîndindu-te că dumneata, cel care ți-ai consumat succesul sau nenorocirea, care ești bine situat sau nu ești decît un anonim în mulțime, care ai trecut prin atîtea lupte, victorii, înfrîngeri, crime, remușcări pe care numai singur le cunoști ; dumneata, care poate ai iubit și ai uitat și ai rîs din nou (de cîte ori !) ești tot *Același* pe care ți-l amintești din copilărie, înainte de a fi pornit în viață ? Totul ți-a mers din plin și intri în port, iar lumea te aclamă și tunurile trag în cinstea ta iar tu, norocos căpitan saluți de pe punte, deși sub steaua de pe pieptul tău e o grijă de care nimeni nu știe ; ori poate că ai naufragiat, că plutești fără speranță, pe o bîrnă singuratică. Dar și cel care se scufundă și cel norocos se gîndesc acasă, amintindu-și de timpurile cînd erau copii ; singur, agățat de o bîrnă, fără nici o șansă, singur, în mijlocul mulțimii care te aclamă.

CAPITOLUL AL ŞAIZECILEA

Conversaţii

Buna Lady Clavering a fost atît de supărată de ultima dovadă a prostiei şi ipocriziei soţului ei încît a refuzat, pur şi simplu, să-i mai dea vreun ban pentru a-şi onora datoriile, declarînd că se va despărţi de el şi-l va lăsa pradă consecinţelor risipei şi viciilor sale incorijibile. După tranzacţiile din fatala zi a marelui derby se afla într-o asemenea stare de spirit încît evita pe toată lumea, fie că era vorba de asociaţii săi de la curse, faţă de care făcuse datoriile iar acum tremura la gîndul că nu va avea bani să le plătească, fie că era vorba de propria lui soţie — credincioşul său bancher — în a cărei vecinătate se îndoia, pe bună dreptate, că va mai fi lăsat să vieţuiască. Cînd în dimineaţa următoare, Lady Clavering a întrebat dacă soţul ei este acasă, i s-a răspuns că nu venise în noaptea precedentă, dar că trimisese un mesaj valetului său poruncindu-i să-i expedieze îmbrăcăminte şi corespondenţa primită, prin persoana care se prezentase. Strong ştia că va primi o vizită sau măcar o scrisoare de la el în cursul aceleiaşi zile sau a doua zi şi, bineînţeles, a primit un bileţel în care era rugat să-l urmeze pe nefericitul său prieten F.C. la hotelul Short de pe şoseaua Blackfriars şi să întrebe acolo de domnul Francis. Baronetul era unul din acei oameni deosebiţi care preferă să spună o minciună decît adevărul şi întotdeauna încearcă o dispută cu soarta fugind şi ascunzîndu-se. Băiatul de hotel care dusese mesajul lui Clavering în Grosvenor Place, a înţeles imediat cine este proprietarul bagajelor şi i-a împărtăşit această ştire valetului care aranja masa pentru micul dejun, care, la rîndul lui, a dus vestea în camera servitorilor, de unde a ajuns la doamna Bonner, menajera şi servitoarea de încredere a soţiei celui de mai sus, care a comunicat-o stăpînei sale. Aşa se face că toată lumea din Grosvenor Place ştia că Sir Francis se ascunde sub numele de Françis la un han de pe şoseaua Blackfriars. Iar vizitiul lui Sir Francis a transmis taina altora ca el, care au spus-o stăpînilor, de

la care a ajuns la clubul din vecinătate unde cei mai sceptici apreciau că Sir Francis Clavering va da bir cu fugiții.

Numărul scrisorilor adresate, în ziua aceea, lui Sir Francis Clavering a fost de-a dreptul impresionant. Bucătarul francez și-a trimis nota de plată doamnei casei. Negustorii care aprovizionau masa Înălțimii Sale, domnii Finer și Gimcrack, vînzători de stofe și mătăsuri, precum și madame Crinoline, eminenta modistă, și-au trimis notele doamnei Clavering, împreună cu contul personal, nelipsit de importanță, al domnișoarei Blanche, în fiecare din ramurile mai sus menționate.

În după amiaza zilei care a urmat marelui derby, cînd Strong, după un interviu cu patronul său la Short Hotel (unde îl găsise plîngînd și bînd Curaçao) s-a prezentat în Grosvenor Place, după cum îi era obiceiul, pentru a discuta afaceri, a găsit toate aceste documente dubioase aranjate pe masa Baronetului, drept care a început să le deschidă și să le examineze încruntat.

Doamna Bonner, camerista și menajera doamnei Clavering, l-a găsit ocupat cu această activitate. Doamna Bonner, un membru al familiei și tot atît de necesară stăpînei sale ca și Strong lui Sir Francis, era bineînțeles, de partea stăpînei în disputa cu soțul acesteia și, dintr-un simț al datoriei, chiar mai supărată decît Lady Clavering.

— Doamna ñ-o să plătească, dacă mă ascultă pe mine, spunea camerista. Pierde vremea într-un loc public de mîna a doua și nu îndrăznește să-și privească în față nevasta, ca un bărbat. Te rog să mergi la Sir Francis și să-i spui că nu-i mai plătim datoriile. L-am făcut om, l-am scos din închisoare (și pe alții pe lîngă el), i-am plătit datoriile de nu știu cîte ori, l-am băgat în Parlament și i-am cumpărat case aici și la țară, iar acum nu îndrăznește să-și arate fața, șarpele! I-am dat calul pe care călărește, mîncarea pe care o mănîncă și chiar hainele de pe el, dar acum nu-i mai dăm nimic. Averea noastră, atît cît a mai rămas din ea, e pentru noi și n-o să mai cheltuim nimic pentru acest om nerecunoscător. O să-i dăm atît cît să aibă din ce trăi și o să-l lăsăm în plata Domnului. Asta o să facem. Iată ce poți să-i spui dumneata de la Susan Bonner.

Lady Clavering, aflînd de sosirea lui Strong, trimise după el chiar în acel moment, iar Cavalerul porni spre ea

nu fără speranța că va fi mult mai rezonabilă decît atotștiutoarea Susan Bonner. Nu de puține ori pledase el cauza clientului său și o convinsese pe buna doamnă să cedeze. Așa că mai făcu o încercare. Prezentă în culori sumbre starea în care îl găsise pe Sir Francis, declarînd că nu răspunde de consecințele deosebit de grave pe care le-ar putea pricinui imposibilitatea de a găsi mijloace pentru a se achita de obligații.

— O să se omoare, rîse Susan Bonner. O să se omoare, nu-i așa ? E cel mai bun lucru pe care-l poate face.

Strong se jură că văzuse niște lame pe masa lui, dar de data aceasta Lady Clavering izbucni într-un rîs amar.

— N-o să-și facă nici un rău atîta vreme cît mai există un șiling pe care-l poate smulge de la o biată femeie. E-n siguranță, căpitane ; poți fi convins de asta. O ! afurisită fie ziua în care l-am văzut !

— E mai rău decît cel dintîi, strigă camerista. Acela era bărbat, un diavol sălbatic, dar avea curajul unui bărbat, pe cînd ăsta... Ce rost are ca stăpîna mea să-l plătească datoriile, să-și vîndă diamantele și să-l ierte ? La anu' o să fie la fel de rău. Cu prima ocazie o s-o înșele din nou și o s-o jefuiască. Iar banii ei vor întreține o ceată de hoți și bandiți. Nu mă refer la dumneata, domnule Căpitan, ai fost un prieten destul de bun pentru noi, deși era mai bine să nu te fi întîlnit niciodată.

Din cuvintele pe care femeia le scăpă în legătură cu diamantele, Cavalerul înțelese că buna doamnă era dispusă să cedeze cel puțin încă o dată și că tot mai existau speranțe pentru patronul său.

— Pe cuvîntul meu, doamnă, spuse el, cu un sentiment sincer de simpatie pentru necazurile ei și de admirație pentru bunătatea ei neobosită, începînd o pledoarie convingătoare pentru cauza stăpînului său. Orice spuneți împotriva lui Clavering și tot ce strigă doamna Bonner împotriva mea este ceea ce merităm. Nefericită a fost ziua cînd ne-ați întîlnit. Lordul s-a purtat groaznic cu dumneavoastră și dacă n-ați fi cea mai generoasă și mai milostivă femeie din lume, știu că n-ar avea nici o șansă. Dar nu puteți îngădui ca tatăl fiului dumneavoastră să fie dezonorat și să-l trimiteți pe micul Frank în lume cu o asemenea

pată asupra lui. Legați-l, smulgeți-i orice promisiune doriți și vă jur că va subscrie

— Ca să nu se țină de cuvînt ! strigă Susan.

— Ba da. Trebuie să se țină de cuvînt. Dacă l-ați fi văzut cum plîngea ! „O, Strong", spunea el, „nu pentru mine sufăr eu acum ci pentru cea mai bună femeie din Anglia, cu care m-am purtat îngrozitor". Știu bine. Nici nu voia să parieze la cursa asta, doamnă. A fost atras ; toți au participat. Credea că poate să parieze în liniște, fără nici un risc. Va fi o lecție de viață pentru el. E îngrozitor să vezi un bărbat plîngînd.

— Nici el nu se gîndește prea mult cînd o face să plîngă pe doamna. O, scumpa de ea ! spuse Susan Bonner, drept încheiere.

— Dacă ești un bărbat, Clavering, spuse Strong patronului său cînd îi relată scena, de data asta o să-ți ții promisiunea. Cerul mi-e martor că, dacă-ți încalci cuvîntul dat, mă întorc împotriva ta și spun tot.

— Care tot ? strigă domnul Francis, căruia ambasadorul îi adusese știrile la Short Hotel și pe care îl găsise plîngînd și bînd Curaçao.

— Prostii ! Crezi că sînt tîmpit ? Crezi c-aș fi rezistat pe lumea asta, Frank Clavering, dacă n-aș fi deschis bine ochii ? Știi că nu trebuie decît să deschid gura, ca mîine să fii un cerșetor. Și nu sînt singurul om de pe lumea asta care-ți cunoaște secretul.

— Cine mai știe ? întrebă Clavering cu sufletul la gură.

— Bătrînul Pendennis. L-a recunoscut pe om de cum l-a văzut beat în casa ta.

— Știe, așa ? strigă Clavering. Dracu' să-l ia. Omoară-l !

— Ai vrea să ne omori pe toți, nu-i așa bătrîne ? făcu Strong rînjind și trăgînd din țigară.

Baronetul se lovi cu mîna lui slabă peste frunte. Poate că celălalt îi interpretase corect dorința.

— Vai, Strong, dacă aș îndrăzni, mi-aș pune capăt zilelor. Sînt cel mai mizerabil cîine din țara asta. Iată ce mă înnebunește. Iată ce mă face atît de necugetat ! Iată de ce beau aici — Baronetul își umplu un păhărel din întăritorul său și-l dădu peste cap — de asta trăiesc alături de niște hoți. Știu că sînt hoți ; pînă la unul, niște hoți

ordinari. Şi... şi ce pot eu să fac ? Şi... şi habar n-am avut, ştii bine... pe cuvîntul meu, sînt nevinovat... pînă cînd l-am văzut pe banditul ăla prima dată... Nu ştiam mai multe decît mortul... O să fug, plec în străinătate, departe de ticăloşii ăştia şi mă înfund într-un codru şi mă spînzur de un pom şi... O, sînt cel mai nenorocit cerşetor din ţara asta !

Astfel, cu lacrimi, ţipete şi ameninţări, neputinciosul Baronet dădea frîu liber durerii sale şi-şi deplîngea soarta mizerabilă, iar printre gemete şi blesteme îşi recunoştea vina şi cerşea îndurare.

Bine spune proverbul că vîntul rău nu e rău pentru toată lumea. Acest adevăr s-a dovedit numai bine în cazul lui Sir Francis dar şi al altui ocupant al apartamentului căpitanului Strong, din Shepherd's Inn. Colonelul Altamont era fericit datorită unei inspiraţii formidabile care îl călăuzise în pariul făcut. În ziua achitării datoriilor de onoare, cînd căpitanul Clinker, care fusese desemnat să rezolve afacerile lui Sir Francis Clavering (pentru că Lady Clavering, urmînd sfatul maiorului Pendennis, nu-l lăsa pe Sir Francis să-şi rezolve singur afacerile băneşti), cînd căpitanul Clinker, deci, a plătit nenumăraţilor creditori datoriile Baronetului, colonelul Altamont a avut satisfacţia de a primi, în bilete de cincizeci, valoarea pariului său de treizeci contra unu, pentru cîştigătorul cursei.

Numeroşi prieteni de-ai colonelului erau prezenţi pentru a-l felicita pentru norocul său ; amicii de fiecare zi şi toţi aceia pe care-i întîlnea în salonaşul intim al lui Wheeler, patronul de la „Capul Arlechinului", veniseră pentru a vedea cu ochii lor marea şansă a amicului şi poate că le-ar fi plăcut, dintr-o generoasă simpatie pentru succes, să participe şi ei cu cîte ceva. „Acum ar fi cazul", îi sugera Tom Diver colonelului, „să scoţi la suprafaţă corabia care s-a scufundat în golful Mexicului, cu trei sute optzeci de mii de dolari la bord, fără să mai socotim lingourile şi dublonii". „Acţiunile de la Tredyddlums sînt foarte convenabile — o nimica toată", insinua domnul Keightley, iar Jack Holt îi puse în faţă planul său de contrabandă cu tutun, a cărui îndrăzneală îl încîntă pe Altamont mai mult decît oricare altă sugestie primită. Au

urmat apoi băieţii de la „Capul Arlechinului" : iată-l pe Jack Rackstrow, care ştia o pereche de cai pe care colonelul trebuia neapărat să-i cumpere ; Tom Fleet, a cărui gazetă satirică, „Grangurul", n-avea nevoie decît de un capital de două sute de lire pentru a face o mie pe an pentru oricine ; „Cu o asemenea putere şi influenţă, colonele, banditule, cu *entrée* în toate teatrele din Londra". Măruntul Moss Abrams îl îndemna pe colonel să nu asculte de tipii ăştia absurzi, cu speculaţiile lor, ci să-şi investească banii în nişte bilete pe care el, Moss, i le-ar putea procura şi care i-ar oferi un cîştig de cincizeci la sută, la fel de sigur ca Banca Angliei.

Fiecare din aceşti vrednici cetăţeni trecuse prin faţa colonelului cu diferite linguşeli, dar el avusese destul curaj de a rezista şi de a-şi ascunde banii în buzunar, ducîndu-se apoi acasă şi bătînd cu pumnii, ca de obicei, în uşa de la intrare. Cinstitul Strong îl sfătuise bine pe chiriaşul său în legătură cu toate cunoştinţele acestuia şi, deşi nu se sfia, atunci cînd era nevoit, să ia douăzeci de lire din cîştigul colonelului, Strong era mult prea integru pentru a permite altora să-l înşele.

Cînd avea bani, Altamont nu era un om rău. Comandă o livrea nouă pentru Grady şi îl făcu pe bătrînul Costigan să verse lacrimi de mulţumire trecătoare, cînd îi oferi o bancnotă de cinci lire, după o masă îmbelşugată la „Bucătăria din dos". Apoi cumpără un şal verde pentru doamna Bolton şi unul galben pentru Fanny, cel mai mare chilipir din vitrina unui negustor din Regent Street. La cîteva zile după aceea, cu ocazia zilei ei de naştere, domnişoara Amory primi de la un „prieten" un pachet conţinînd un imens pupitru pentru scris, încrustat cu aramă, şi cu un set de ametiste, cele mai urîte care au fost vreodată privite de ochi omeneşti, o tabacheră muzicală precum şi două almanahuri vechi de doi ani, însoţite de cîteva materiale de rochie în cele mai uimitoare culori. Primirea acestor lucruri aveau s-o facă pe Silfidă să se mire şi să rîdă cu poftă. De fapt, colonelul Altamont cumpărase trabuce şi ceva mătăsuri franţuzeşti de la nişte pungaşi din Fleet Street, iar Strong îl găsise la o licitaţie în Cheapside, de unde achiziţionase două măsuţe, cîteva sfeşnice frumos argintate, şi un platou la un preţ rezonabil. Platoul l-au

păstrat pentru ei, fiind folosit la banchetele pe care colonelul le oferea destul de des. I se părea frumos colonelului, pînă într-o bună zi cînd Jack Holt a spus că platoul arată de parcă ar fi fost luat drept amanet. Iar dacă Jack Holt spunea ceva, știa el ce știa.

Petrecerile din apartamentul lui Strong erau destul de frecvente, iar Sir Francis coborî într-atît încît acceptă să ia parte la ele în mod constant. Propria lui casă îi era închisă. Succesorul lui Mirobolant, care ceruse să i se facă socoteala înainte de vreme, fusese dat afară de Lady Clavering, plină de indignare. Strălucirea reședinței familiei Clavering scăzuse în mare măsură. Unul dintre cei doi uriași majordomi a fost scos din funcție, la care celălalt a declarat că nu-i face plăcere să lucreze fără camaradul său, într-o familie unde nu sînt în stare să țină decît un valet. Stăpîna casei începuse să pună în aplicare aspre reforme economice cu caracter general, ca urmare a extravaganței de care se făcuse vinovat soțul ei. Maiorul era prietenul ei cel mai apropiat ; Strong ținea partea bietului Sir Francis. Reformele erau puse în aplicare cu promptitudine și stricteță de avocat și de însăși Lady Clavering. După achitarea datoriilor soțului ei, eveniment care a produs un considerabil scandal făcînd ca Sir Francis să scadă și mai mult în ochii opiniei publice, Lady Clavering a plecat din Londra la Tunbridge Wells, mînioasă foc și refuzînd să-l primească pe infamul ei soț a cărui soartă nimeni nu o deplîngea. Clavering a rămas răbdător, în capitală, fără a fi dornic să înfrunte indignarea justă a soției sale, pierzîndu-și vremea prin Camera Comunelor de unde, împreună cu căpitanul Raff și domnul Marker, pleca să joace cîte o partidă de biliard și să fumeze trabuc. Alteori își făcea apariția în sălile de sport sau era văzut dînd tîrcoale pe lîngă Lincoln's Inn, unde își aveau birourile avocații lui și unde era lăsat să aștepte ceasuri întregi în timp ce funcționarii își făceau unul altuia semne pline de înțeles. Nici nu e de mirare că aprecia petrecerile de la Shepherd's Inn, la care lua parte resemnat. Resemnat ? Ba nu, era fericit. Dacă printre egalii lui, care îl disprețuiau, se simțea nenorocit, aici era oaspetele de seamă, toți i se adresau cu „Da, Sir Francis", sau „Nu, Sir Francis" ; aici își spunea glumele lui deocheate, aici cînta cu

glas tremurat jalnicul său cîntec franţuzesc, după corul vesel condus de Strong şi refrenele irlandeze ale cinstitului Costigan. Menajul acesta plin de voie bună al lui Strong, cu biftecul irlandez preparat de Grady şi cupa de punci de după masă ar fi fost apreciat chiar şi de oameni mai buni decît Clavering, înspăimîntat de solitudinea casei sale unde era servit de o femeie care făcea curat şi de un valet care-i rîdea în faţă.

— Da, spunea el prietenilor săi din Shepherd's Inn. Trebuie să-l dau afară pe omul acela numai că îi datorez leafa pe doi ani, dracu' să-l ia, şi nu pot să-i cer nevesti-mi. Mi-aduce dimineaţa ceaiul rece, cu o linguriţă prăpădită de plumb şi-mi spune că doamna a trimis toată argintăria la bancă, pentru că acasă nu e în siguranţă. E frumos din partea ei că n-are încredere să-mi lase cel puţin o linguriţă ? Aşa trebuie să se poarte o doamnă, Altamont ? Ştii că nevastă-mea nu e de viţă nobilă, adică... pardon... hm... adică îmi pare rău că n-are mai multă încredere în mine. Chiar şi servitorii încep să rîdă — derbedeii ! O să le rup oasele la toţi, aşa o să fac ! Şi valetul meu a fost aseară la Vauxhall îmbrăcat cu o cămaşă de a mea şi cu haina mea de catifea — sînt sigur că era a mea, nenorocitul ! — şi a continuat să danseze în faţa ochilor mei, lua-l-ar dracu' ! Precis o s-ajungă la spînzurătoare, merită să atîrne în streang ! Şi el şi toţi nenorociţii şi tîlharii ăştia de valeţi !

Acum, Clavering era foarte amabil cu Altamont. Asculta povestirile zgomotoase ale acestuia, în care colonelul relata cum, întorcîndu-se de la o vînătoare de balene în Noua Zeelandă, fusese nevoit, împreună cu camarazii săi, să se furişeze la bord în timpul nopţii pentru a scăpa de nevestele băştinaşilor ; cum afurisitele diavoliţe, văzînd corabia cu pînzele întinse, veniseră în canoe şi începuseră a vîsli nebuneşte în urmărirea lor ; mai povestea cum se rătăciseră în pădure vreme de trei luni încheiate în New South Wales, unde fusese pentru nişte afaceri ; cum îl cunoscuse pe Napoleon la Sfînta Elena, fiindu-i prezentat acestuia împreună cu ceilalţi ofiţeri de pe corabia sa. Toate aceste poveşti, care nu mai cunoşteau capăt atunci cînd colonelul dădea de băutură — cu care prilej mintea şi se lăuda grozav — erau ascultate cu mare atenţie de Sir

Francis, care își făcuse un obicei din a bea vin la cină cu Altamont, acordîndu-i tot respectul cuvenit.

— Lasă-mă-n pace, știu eu ce vrea, îi spune Altamont, rîzînd, lui Strong care-i tot făcea observații. Lasă-mă-n pace. Știu foarte bine ce spun. Am fost ofițer pe o corabie, așa să știi. Am făcut negoț în New South Wales, ascultă-mă pe mine, și aveam corabia mea pe care am pierdut-o. Am ajuns ofițerul Nababului, pe legea mea. Numai că am avut un conflict cu stăpînul meu, Strong, asta-i tot. Cine știe ce e bun sau ce e rău din tot ce-ți spun eu ? Știe cineva ceva despre mine ? Celălalt e mort — l-au împușcat în junglă, iar cadavrul său a fost recunoscut la Sydney. Dacă aș fi socotit că cineva o să sufle o vorbă, crezi că nu i-aș fi sucit gîtul ? Pînă acum am făcut tot ce am putut, Strong. Ți-am spus cum l-am omorît pe supraveghetor înainte de a pleca — dar în luptă dreaptă, pe legea mea. De fapt, el stătea mai bine — avea și baionetă și pușcă, iar eu numai securea. Cincizeci de oameni au fost martori și m-au luat pe sus cînd l-am biruit — aș face-o din nou, nu crezi ? Nu mi-e frică de nimeni. I-aș mînca sufletul ăluia care m-ar călca pe coadă. Asta e principiul meu... Dă-mi să beau ! Tu nu ești în stare să dai un om peste cap. Te cunosc. Ești cinstit și îți ajuți aproapele și ai privit moartea în față ca un bărbat. Dar șarpele ăla sfrijit, banditul, șarlatanul și mincinosul de Clavering, care-mi calcă pe nervi, dracu' să-l ia, o să-l pun să-mi tragă cizmele și să mi le lustruiască. Așa o să fac. Ha ! ha !

Aici, Altamont, izbucni într-un hohot sălbatic, la care Strong se ridică și-i luă sticla din mînă. Cel dintîi continuă să rîdă, binedispus.

— Ai dreptate, bătrîne, spuse el. Totdeauna judeci lucrurile la rece, iar eu cînd vorbesc prea mult, încep s-o iau razna ; te autorizez, îți poruncesc și îți ordon să-mi iei sticla cu rachiu.

Evenimentul pe care Altamont îl așteptase cu o bucurie cinică, a venit foarte repede. Într-o bună zi, Strong fiind plecat într-o misiune pentru superiorul său, Sir Francis și-a făcut apariția în Shepherd's Inn unde l-a găsit pe trimisul Nababului singur. Cu acest prilej, Clavering, îngerașul, acuză lumea că era lipsită de inimă și de-a dreptul

rea cu el ; o acuză pe soţia lui pentru că se dovedea lipsită de generozitate, îl acuză pe Strong, cel nerecunoscător, căruia-i dăduse sute de lire, îi fusese prieten devotat şi-l scosese din închisoare, şi care acum ţinea partea nevestei sale, sprijinind-o în comportarea ei nedemnă şi infernală.

— S-au unit cu toţii ca să mă lase lefter, Altamont ; nu-mi dau bani de buzunar mai mulţi decît are Frank la şcoală.

— De ce nu te duci la Richmond, să împrumuţi de la el ? N-ar suporta el să-şi vadă tatăl cerşetor, fără o leţcaie !

— Ascultă, am fost obligat să mă umilesc. Uite chitanţele astea ! Închipuie-ţi un membru în Parlament şi un vechi Baronet englez, obligat să amaneteze o pendulă şi o călimară de preţ precum şi un *presse-papier* de aur sub forma unui cap de raţă, care precis că a costat-o cinci lire pe nevastă-mea, iar mie nu mi-au dat nici măcar o liră întreagă. E umilitoare, domnule, sărăcia pentru un om cu obiceiurile mele. Am plîns, domnule, am plîns. Şi afurisitul ăla de valet — dracu' să-l ia, vedea-l-aş spînzurat — a avut nerușinarea să mă ameninţe că îi spune nevesti-mi. Ca şi cum lucrurile din casa mea n-ar fi ale mele, ca să le vînd sau să le păstrez ori să le arunc pe fereastră, dacă aşa-mi place. Neruşinatul !

— Haide, plîngi puţin, nu-ţi fie ruşine ! O să te liniştești. Ehei, bătrîne, ce om fericit am crezut eu că eşti şi ce nenorocit eşti în realitate !

— E o ruşine că mă tratează astfel, nu-i aşa ? continuă Clavering care, oricît de tăcut şi apatic părea de obicei, era în stare să plîngă o oră întreagă pentru propriile lui necazuri. Şi, pentru Dumnezeu, nici măcar n-am bani să plătesc trăsura care mă aşteaptă afară. Şi portăreasa aia, madame Bolton, mi-a împrumutat trei şilingi şi n-aş vrea să-i cer mai mult. I-am cerut nenorocitului ăla de Costigan, ticălosului de irlandez, bătrîn afurisit şi fără nici un ban, dar derbedeul e lefter. Nici măcar Campion nu e în oraş, că mi-ar fi împrmutat ceva bani. Sînt sigur de asta.

— Parcă ţi-ai dat cuvîntul de onoare nevestei tale că n-o să mai semnezi polițe.

— Atunci de ce mă lasă fără un ban în buzunar ? Naiba să mă ia, am nevoie de bani. Altamont, sînt cel mai nefericit cerşetor în viaţă.

— Ţi-ar cam plăcea să-ţi dea cineva douăzeci de lire, nu-i aşa ?

— Dac-ai putea, ţi-aş fi recunoscător pentru totdeauna, pe vecie, dragul meu amic.

— Şi cît eşti dispus să dai ? Îţi convine să achiţi cincizeci de lire în şase luni, din care jumătate bani gheaţă şi jumătate ceva... scule ?

— Da, sigur, aşa să mă ajute... îţi plătesc la timp, ţipă Clavering. Aranjez eu cu bancherul meu. Fac tot ce vrei.

— Bine, bine, am glumit. *Îţi dau* douăzeci de lire.

— Ba douăzeci şi cinci ai zis, interveni Clavering ; douăzeci şi cinci şi-ţi voi fi obligat cît voi trăi ; n-am s-o iau ca pe un dar ci doar ca împrumut, şi-ţi plătesc în şase luni. Jur !

— Bine, bine. Uite banii, Sir Francis Clavering. Nu sînt băiat rău. Cînd am bani în buzunar, să fiu eu al dracu' dacă nu-i cheltui ca un bărbat. Uite douăzeci şi cinci pentru tine. Da' să nu-i pierzi aiurea. Nu-ţi bate joc de tine. Mergi la Clavering Park şi or să-ţi ajungă destul de mult. N-ai nevoie de carne de la măcelar. Sînt destui porci în bătătură şi poţi să împuşti iepuri pentru cină în fiecare zi atîta vreme cît poţi vîna. Apoi, vecinii or să te invite la masă uneori. Pentru că eşti un Baronet, deşi ai scăpat din închisoare. Şi poţi fi liniştit că acum eu nu mai sînt o povară pentru tine — cel puţin dacă nu mai joc. Nici n-am de gînd să ating afurisitele alea de cartoane colorate. Iar pînă atunci, „doamna mea" cum îi spui tu, sau Jimmy, cum îi spuneam eu, se va îmbuna din nou, iar tu vei veni iarăşi la al tău credincios.

În acest punct al conversaţiei se întoarse Strong, iar Baronetul, cum făcuse rost de bani, nu mai prelungi discuţia şi plecă acasă unde îşi bruscă servitorul într-o manieră atît de neobişnuită, încît omul trase concluzia că stăpînul său trebuie să mai fi amanetat ceva din casă sau, în cel mai rău caz, a făcut rost de bani din altă parte.

— Şi totuşi, m-am uitat prin casă, Morgan, şi nu cred că lipseşte ceva, îi spunea valetul lui Sir Francis omului maiorului Pendennis, cînd s-au întîlnit la clubul lor, după

cele întîmplate. Stăpîna mea a încuiat aproape toate bijuteriile înainte de a pleca. Iar el n-a avut cum să care tablourile și oglinzile, și nici n-o să amaneteze vătraiele — chiar așa de rău n-a ajuns. Dar tot a făcut rost de bani. E al naibii de afurisit cînd are. L-am văzut acum cîteva seri la Vauxhall ; dansam polca cu fetele de la Lady Hemly Babewood — se trăiește bine la ea și are numai lume bună în afară de madamă, care e metodistă — va să zică, dansam o polcă — ești prea moșulică dom'le Morgan, pentru așa ceva. Ia... în sănătatea dumitale ! Nu'ș cum da'aveam niște haine de-a' lui Clavering pe mine și m-a văzut și n-a scos o vorbă.

— Ce știi despre casa din St. John's Wood ?

— Execuție ! A vîndut tot : și caii și pianu' și trăsura și tot. Madame Montague Rivers a întins-o la Boulogne. *Non est inventu* [1], dom'le Morgan. Eu cred că ea a pus la cale totul. Se plictisise de el.

— Mai joacă ?

— Nu, de cînd cu scandalul. Cînd șefu' dumitale și avocații și stăpîna mea au jucat scena aceea cumplită ; el a căzut în genunchi (stăpîna i-a povestit lu'madame Bonner de parcă mi-ar fi spus mie) și s-a jurat că nu mai pune mîna pe cărți ori pe zaruri și nu mai iscălește nici o poliță. Și stăpîna zicea că-i dă bani să-și plătească datoriile de la curse, dar șefu' dumitale a scris pe o bucățică de hîrtie pe care i-a dat-o stăpînei mele că altcineva ar trebui să facă treaba asta, că altfel Sir Francis oprește din bani. Mare pișicher, moșulică ăsta al tău.

Expresia „moșulică", aplicată cu atîta ușurință de tînăr lui Morgan și apoi stăpînului acestuia, îl nemulțumi nespus pe vîrstnicul slujitor. Prima dată cînd domnul Lightfoot folosise insuportabila expresie, mînia camaradului său s-a manifestat printr-o strîmbătură lipsită de comentarii. Dar la a doua jignire, Morgan, care își fuma cu eleganță trabucul înfipt în vîrful briceagului, începu să-l tragă la răspundere pe amicul său cel tînăr.

— Nu-l face pe maiorul Pendennis „moșulică", domnule Lightfoot, dacă ești bun, și nu mă face nici pe mine

[1] Nu e o născocire (franceză incorectă).

„moşulică". Asemenea cuvinte nu sînt folosite în înalta societate. Iar noi am trăit în înalta societate şi acasă şi în străinătate. Am fost şi sîntem prieteni intimi cu cei dintîi oameni de stat din Europa. Cînd plecăm în străinătate, luăm masa cu Prinţul Metternich şi Louis Philippe. Iar aici intrăm în casele cele mai de vază, ascultă-mă pe mine. Luăm masa cu Contele de Burgrave iar Marchizul de Steyne ne cere părerea în toate problemele. Ar trebui să cunoaştem unele lucruri, domnule Lightfoot ; eşti tînăr iar eu sînt un moşulică, aşa cum spui dumneata. Amîndoi am văzut lumea şi amîndoi ştim că, nici banii, nici titlurile, nici o casă la oraş şi una la ţară, nici nişte amărîte de cinci-şase mii pe an...

— Sînt zece, dom'le Morgan, strigă Lightfoot cu aprindere.

— Ar fi putut să fie, domnule, continuă Morgan cu o severitate calmă. Ar fi putut să fie, domnule Lightfoot, dar acum nu mai sînt nici şase nici cinci. Pentru că au fost fărîmiţate prosteşte de extravaganţa afurisită a stăpînului dumitale, cu zarurile sale şi cu plata poliţelor şi căsuţa din Regency Park şi alte slăbiciuni. E un netrebnic domnule, marfă proastă şi asta o ştii şi dumneata. Şi nu banii, domnule — în nici un caz banî ca aceştia, de la un judecător din Calcutta şi, îndrăznesc a spune, smulşi sărmanilor negri înfometaţi — nu banii sînt aceia care îţi oferă o poziţie în societate. Noi n-avem bani, dar mergem peste tot. Nu există odaie de valet în oraşul ăsta unde James Morgan să nu fie bine-venit. Şi eu sînt cel care te-a dus în clubul acesta, Lightfoot, ştii prea bine, deşi sînt un moşulică, şi fără mine te-ar fi dat afară tot atît de sigur cum numele tău este Frederic.

— Ştiu că ar fi făcut-o, domnule Morgan, răspunse celălalt plin de umilinţă.

— Atunci să nu mă mai faci „moşulică", domnule. Nu e frumos Frederic Lightfoot ; te cunosc de cînd erai îngrijitor de cai şi tatăl tău avea necazuri. Eu ţi-am găsit slujba pe care o ai acum, după ce a plecat franţuzul. Şi cînd te gîndeşti, domnule, că dacă acum cîştigi aproape cît doamna Bonner, care poate şi-a pus deoparte două mii de lire, avînd douăzeci şi cinci de ani de serviciu la distinsa Lady Clavering, nu trebuie să uiţi, domnule, cine ţi-a dat slujba

asta şi cine ştie ce-ai fost înainte. Că nu-ţi şade bine Frederic Lightfoot să mă faci pe mine „moşulică".

— Iertaţi-mă, domnule Morgan, nu pot decît să-mi cer iertare. Luaţi un pahar, domnule ? Pot să beau în sănătatea dumneavoastră ?

— Ştii că nu beau, răspunse Morgan, enervat. Va să zică tu şi cu doamna Bonner vă luaţi, nu-i aşa ?

— E cam în vîrstă, dar două mii e o sumă frumuşică, domnule Morgan. Şi o să cumpărăm „Clavering Arms" la un preţ foarte mic. Şi n-o să fie rău deloc atunci cînd vom avea şi tren pe la Clavering. Sper că o să ne vizitaţi, domnule Morgan.

— E un loc urît, fără nici un fel de societate. Îl cunosc foarte bine. Mergeam deseori acolo cînd trăia doamna Pendennis şi mă simţeam înviorat după gălăgia de la Londra.

— Drumul de fier va îmbunătăţi averea domnului Arthur, remarcă Lightfoot. Cam la cît se ridică ?

— Sub o mie cinci sute, răspunse Morgan, la care cel dintîi, care ştia valoarea exactă a terenurilor bietului Arthur, îşi umflă obrazul cu limba dar tăcu, plin de înţelepciune.

— Dar omul lui e bun la ceva, domnule Morgan ? reluă Lightfoot conversaţia.

— Pidgeon încă nu e deprins cu societatea, dar e tînăr şi talentat şi a citit mult, dar nu cred că se va descurca. Nu e tocmai bun pentru o treabă ca asta, pentru că n-a văzut încă lumea.

Cînd cana cu vin pomenită de Lightfoot, după declaraţia lui Morgan că refuză să bea alcool, a fost tăinuită cum se cuvine de către cei doi domni, care priveau vinul în lumină, plescăiau din buze şi clipeau din ochi, luînd în rîs cînd stăpînul, cînd via, ca şi cei mai pricepuţi *connaisseurs*, Morgan îşi recăpătă calmul tulburat, fiind gata să-şi trateze prietenul cu o voie-bună perfectă.

— Ce crezi despre domnişoara Amory, Lightfoot ? Spune-mi confidenţial, acum. Crezi că am face bine dacă... dacă am transforma-o pe domnişoara A. în domnişoara A. P. ? *Comprendy vous* ?[1]

— Se ceartă tot timpul cu mama ei. Bonner e mult mai pornită decît bătrîna doamnă şi-l tratează pe Sir Francis

[1] Înţelegeţi ? (fr. incorect).

ca pe... ca pe hîrtia asta pe care o arunc eu acum în foc. Dar nu îndrăznește să zică nici „pis" în fața domnișoarei. Nici unul dintre noi nu îndrăznește. Cînd vine un musafir, zîmbește și se alintă de crezi că nici untul nu s-ar topi în gura ei, de bună ce e. Dar cum rămîne singură, ia foc întocmai unui diavol și spune lucruri care te scot din fire. Dacă vine domnul Arthur n-o auzi decît „Hai să cîntăm cîntecul acesta încîntător" sau „Scrie-mi versurile acestea drăguțe în album !" după ce, cu siguranță, își bătuse joc de mama ei sau o înțepase pe cameristă. Într-adevăr, o înțeapă cu acul și o ciupește. Mary Hann mi-a arătat brațul învinețit și, mi-aduc aminte, doamna Bonner care este foarte geloasă, a tras-o de urechi pentru că mi l-a arătat. Și s-o vezi pe domnișoara la masă, cînd nu sînt decît ai casei. Cînd e cu străini, te face să crezi că nu mănîncă niciodată. Doamne Sfinte ! Ar trebui s-o vezi ! O pune pe Mary Hann să-i ducă prăjituri cu prune și creme în camera ei, iar bucătarul e singurul om din casă cu care se poartă ca lumea. Bonner spune că, în timpul celui de al doilea sezon la Londra, domnul Soppington vroia s-o ceară în căsătorie, dar, într-o zi a venit și a văzut-o aruncînd o carte în foc și certînd-o pe mama ei așa de rău, încît a plecat ușurel pe ușa din dos, așa cum venise... După aia am auzit că s-a însurat cu domnișoara Rider. E o diavoliță mititica de Blanche ; asta e apinia mea sinceră, domnule Morgan.

— Opinie, nu apinie dragul meu, spuse Morgan cu o bunătate părintească, după care întrebă, din tot sufletul și suspinînd, de ce o fi vrînd stăpînul său să-l însoare pe conașul Arthur cu o fată ca asta. Dar discuția în *tête-à-tête* a celor doi domni fu brusc întreruptă de intrarea altor domni, membri ai clubului, iar cancanurile din lumea bună, politica și jocul de cărți trecură în centrul atenției generale.

Clubul funcționa în salonul hanului „Roata Norocului", pe o străduță liniștită, pornind din una din arterele principale din May Fair, fiind frecventat de cîteva dintre cele mai selecte personaje ale orașului. Aventurile, intrigile, datoriile, afacerile stăpînelor lor și certurile cu soții lor, toate secretele familiei erau discutate aici cu încredere și fără nici o reținere. Dacă dorea o situație nouă, un bărbat putea

afla aici orice informație despre familia al cărei membru intenționa să devină. Vă puteți imagina că livrelele erau excluse din această societate aleasă, iar capetele pudrate ale celor mai mari valeți metropolitani s-ar fi aplecat în zadar cerînd permisiunea de-a intra în „Clubul Domnilor". Acești uriași proscriși îmbrăcați în pluș își sorbeau berea într-o anexă a hanului și nu aveau mai multe drepturi de a intra în club decît un negustor din Pall Mall sau un avocat de la Lincoln's Inn, care ar fi vrut să fie primiți la „Bay's" sau la „Spratt". Și numai pentru că discuția la care ne-am îngăduit să tragem cu urechea explică, într-o oarecare măsură, personajele și caracterele din povestirea noastră, am riscat să-l introducem pe cititor într-o societate atît de exclusivistă.

CAPITOLUL AL ȘAIZECI ȘI UNULEA

Mersul lumii

La puțin timp după norocul care a dat peste colonelul Altamont la Epsom, acest domn și-a pus în aplicare planul de a pleca în străinătate, iar cronicarul lumii bune care se prezintă la podul Londrei special pentru a-și lua rămas-bun de la oamenii de seamă care părăsesc această țară, a anunțat că printre cei aflați la bordul vaporului „Soho", sîmbăta trecută, cu destinația Anvers, se numărau : Sir Robert, doamna și domnișoarele Hodge, Sergentul Kewsy împreună cu doamna și fiica, maiorul Coddy, colonelul Altamont și alții. Colonelul călătorea în înaltă ținută, așa cum îi ședea bine unui gentleman ; apărea într-un costum bogat de voiaj, consuma fără nici o reținere rachiu, fără să-i fie rău ca altor călători, fiind servit de valetul său personal. credinciosul militar irlandez care-l îngrijise cu multă dăruire pe el și pe căpitanul Strong în camerele de la Shepherd's Inn. Cavalerul luase parte la un dejun copios împreună cu prietenii, la Blackwell, în cinstea amicului său care avea să plece, toastînd de nenumărate ori în sănătatea lui Altamont, pe cheltuiala acestui domn.

— Strong, bătrîne, spunea vrednicul camarad, dacă vrei să cîştigi ceva bani, acum ţi-a sosit vremea. Sînt omul tău. Eşti un om bun şi ai fost generos cu mine, şi o hîrtie de douăzeci de lire mai mult sau mai puţin nu contează la banii mei.

— N-am nevoie de bani, i-a răspuns Strong. Am buzunarul plin — nu atît ca să-ţi plătesc datoria, Altamont, dar de-ajuns ca s-o duc bine cîtva timp.

Astfel, cu multă emoţie, cei doi s-au despărţit. Este posibil ca banii să-l fi făcut pe Altamont mai cinstit şi mai cumsecade decît fusese pînă acum, sau a fost numai o impresie a lui Strong ? Poate că, într-adevăr, banii îl făcuseră mai bun. Sau poate că Strong nu vedea şi nu respecta decît frumuseţea bogăţiei. Şi totuşi, îşi spunea în sinea lui : „Acest nenorocit, acest nefericit proscris şi puşcăriaş eliberat, este de zece ori mai bun decît amicul meu, Francis Clavering, Baronet. E îndrăzneţ şi cinstit, în felul lui. Ţine partea unui prieten şi înfruntă un duşman. Celălalt nu e în stare nici de una, nici de alta. Şi ce-a făcut prăpăditul ăsta, la urma urmei ? I-a luat Dumnezeu minţile şi a semnat o poliţă în numele lui socru'său. Mulţi oameni au făcut fapte mai rele şi n-au păţit nimic şi au ţinut fruntea sus. La fel şi Clavering. Ba nu, el nu e-n stare de aşa ceva. N-a făcut-o nici în zilele lui cele mai bune". Şi poate că Strong se căia de minciuna pe care i-o spusese risipitorului colonel, anume că nu are nevoie de bani. Dar era o minciună de partea cinstei şi nu-şi putea permite să împrumute pentru a doua oară de la prietenul său astfel exilat. În afară de aceasta, se putea descurca. Clavering îi promisese ceva ; nu am dori să credeţi că promisiunile lui Clavering erau chiar aşa demne de crezare, dar Cavalerul era o fire credulă şi avea mare încredere în nenumăratele şanse de a-şi obliga patronul şi de a pune mîna pe cîteva din acele mandate şi surse de venituri a căror procurare pentru stăpînul său, era misiunea cea mai însemnată a domniei sale.

La început, nu fusese de acord cu tovărăşia lui Altamont în camerele de la Shepherd's Inn, dar acum, fără el, casa i se părea mult mai sumbră. Viaţa solitară nu era pe potriva sufletului său iubitor de societate. Se obişnuise cu luxul şi extravaganţa, avînd la dispoziţie un om care să-i îndeplinească poruncile şi să-i pregătească masa. Era emo-

ţionant să-l vezi pe acest bărbat masiv şi impozant, făcîndu-şi singur ghetele şi pregătindu-şi friptura. Am spus mai de mult că Strong avea o soţie, o spaniolă din Vittoria care se întorsese la prietenii ei după cîteva luni de convieţuire cu Cavalerul şi după ce-i aruncase cu o farfurie în cap. Aşa că Strong începuse să se gîndească dacă n-ar fi bine să se întoarcă la Juanita lui. Cavalerul devenise melancolic după plecarea prietenului său, colonelul ; sau ca să folosim prietenească lui expresie, ajunsese „la fundul pungii cu noroace". Aceste momente de depresiune şi perioade de ghinion apar destul de frecvent în viaţa eroilor. Marius la Miturnae, Charles Edward în Scoţia, Napoleon la Elba — care om de seamă nu a fost chemat să înfrunte nenorocirea ?

Pentru un timp, n-a putut scoate nimic de la Clavering. Cele douăzeci şi cinci de lire, pe care exemplarul Baronet le primise de la Altamont, alunecaseră printre degetele lui Clavering la fel de uşor ca multe altele. Pornise pe Tamisa cu un grup de petrecăreţi care au tras pe sfoară poliţia şi au debarcat în Essex, unde l-au pus pe Billy Bluck să boxeze cu vizitiul Dick, pentru care Sir Francis a pariat. Totul a mers perfect timp de treisprezece reprize, cînd, printr-o lovitură nefericită în beregată, Billy l-a omorît pe Dick.

— Nu e decît o chestiune de onoare, Strong, spunea Sir Francis, după aceea. Pariul a fost de trei contra unu pe vizitiu, şi am fost atît de sigur pe treizeci de lire, de parcă le aveam în buzunar. Şi nu ştiu ce să mă fac, dar îi datorez paisprezece lire valetului, care s-a împrumutat şi a plătit pentru mine. Şi mă tot bate la cap, nerușinatul. Aş da orice să ştiu cum să fac rost de un împrumut ori să storc ceva bani de la nevastă-mea. Ţi-aş da jumătate, Ned, pe sufletul şi onoarea mea, dacă ai putea convinge pe cineva să ne facă rost de vreo cincizeci.

Dar Ned a răspuns hotărît că-şi dăduse cuvîntul de onoare că nu va mai participa la nici o tranzacţie bănească în care Sir Francis ar putea fi implicat (şi care, la rîndul lui, îşi dăduse cuvîntul de onoare) declarînd că el, cel puţin, se va ţine de cuvînt şi-şi va face singur pantofii o viaţă întreagă decît să nu-şi respecte promisiunea. Mai mult decît atît, s-a jurat că o va înştiinţa pe Lady Clavering că

soţul ei e pe cale să încalce cuvîntul dat, de îndată ce va observa o asemenea intenţie din partea lui Sir Francis.

La această veste, Sir Francis Clavering, după obiceiul său, a început să plîngă şi să înjure foarte volubil, vorbind despre moarte ca singura soluţie, rugîndu-l şi implorîndu-l pe Ned, prietenul său cel mai bun, să nu-l părăsească. Iar cînd şi-a luat rămas bun de la scumpul său Ned, Baronetul înjura şi blestema ca ultimul ticălos, exprimîndu-şi dorinţa de a-l vedea în mormînt sau în alt loc mai cumplit, urîndu-i afurisitului de tîlhar să trăiască pînă cînd Francis Clavering se va răzbuna pe el.

În apartamentul lui Strong, Baronetul făcu cunoştinţă cu un domn ale cărui vizite, după cum am mai spus, erau foarte frecvente la Shepherd's Inn. Samuel Huxter, care în copilărie fura nuci din Clavering Park şi îl văzuse pe Baronet venind acasă în caleaşca lui cu patru cai sau jucîndu-şi caii în drum spre biserică, însoţit de servitorii săi pudraţi, avea un respect considerabil pentru deputatul votat de el, fiind cum nu se poate mai încîntat să-l cunoască personal. S-a prezentat singur şi tremurînd de emoţie, drept un cetăţean din Clavering, fiul lui Huxter, din piaţă ; tatăl său îl îngrijise pe îngrijitorul lui Sir Francis, cînd revolverul i-a smuls trei degete. În sfîrşit, era foarte mîndru să-l cunoască pe Sir Clavering. Toată această introducere, Sir Francis a acceptat-o cu amabilitate. Iar cinstitul Huxter le-a vorbit despre Sir Francis camarazilor de la Sfîntul Bartolomeu, spunîndu-i chiar şi micuţei Fanny că nimic nu e mai presus de un gentleman englez de viţă veche, din vremurile de altă dată. La care Fanny a replicat că Sir Francis e o creatură infamă şi, fără să ştie de ce nu-l poate suporta, da'sigur că e josnic şi neserios şi desfrînat. Iar cînd Sam a răspuns că Sir Francis e foarte cumsecade, şi primise cu multă noblеţe o jumătate de coroană, Fanny a izbucnit în rîs, l-a tras pe Sam de părul lui cel lung, care nu era în cea mai curată stare, l-a bătut cu palma pe obraz, spunîndu-i că-i un mare prostovan şi că Sir Francis întotdeauna împrumută bani de la lume, că mama ei l-a refuzat de două ori pînă acum şi a trebuit să aştepte trei luni pentru a primi înapoi cei şapte şilingi pe care-i împrumutase odată.

— Încearcă să vorbeşti cum te-am învăţat, Fanny, a venit replica lui Huxter, referitoare nu la vreo inconsecvenţă în raţionamentul ei, ci la unele greşeli gramaticale.

— Bine, bine, prostănacule, a răspuns Fanny făcînd o mutrişoară atît de drăgălaşă, încît dascălul a fost într-o clipă convins şi i-ar fi dat cu bucurie o sută de lecţii într-o clipă, la un asemenea preţ.

Bineînţeles că doamna Bolton se afla în apropiere, şi presupun că Sam şi Fanny erau în termeni foarte confidenţiali şi că timpul i-a adus celui dintîi unele consolări, calmîndu-i regretele care au un gust atît de amar atunci cînd apar, dar care nu durează mai mult decît durerea de dinţi sau oricare altă durere.

Înconjurat de respect şi afecţiune, fericit, onorat şi flatat la vîrsta ta înaintată, cînd slăbiciunile tale sînt suportate cu bunăvoinţă, iar celè mai obişnuite cuvinte ascultate cu bucurie, cînd vechile tale istorisiri sînt auzite pentru a sută oară cu supuşenie îndatoritoare şi zîmbete pline de ipocrizie care nu lipsesc niciodată ; cînd femeile din casă nu mai încetează cu măgulirile, iar tinerii nu mai scot o vorbă cînd începi să vorbeşti ; cînd servitorii stau muţi de uimire iar arendaşii, cu pălăria în mînă, sînt gata să se înhame în locul cailor, dacă Înălţimea Ta ar face o plimbare ; de bună seamă că te-ai gîndit, o, înţeleptule, că acest respect şi această mărire vor fi transferate, împreună cu averea ta, succesorului tău. Te-ai gîndit, pe semne, că servitorii se vor înclina, iar arendaşii îl vor ovaţiona pe fiul tău aşa cum au făcut şi cu tine ; că pivniceru îi va aduce vinul (îmbunătăţit de trecerea timpului), care acum se află în pivniţele tale şi că atunci cînd va veni noaptea pentru tine şi lumina vieţii tale se va stinge, soarele prosperităţii şi gloriei va străluci asupra moştenitorului tău, la fel de sigur cum zorii se vor ivi şi după tine şi fără tine. Respectul este transmis o dată cu averea, al cărei administrator pe viaţă va fi el, cu toate plăcerile, cinstea şi bunăvoinţa. Cîtă vreme ai vrea să crezi că vei fi regretat ? Cît timp dedică un om durerii înainte de a începe să se bucure ? Un mare om trebuie să-şi ţină moştenitorul la masă ca un viu *memento mori*. Iar dacă ţine prea mult la viaţă, prezenţa celuilalt trebuie să fie un imbold şi un avertisment continuu.

„Pregătește-te de drum", îi spune succesorul Înălțimii Sale. „Eu aștept. Mă pot descurca la fel de bine ca și tine".

Dar ce legătură au aceste referiri la un presupus cititor, cu vreunul din personajele povestirii noastre ? Vrem cumva să ne cerem scuze pentru Pen, care și-a pus o pălărie albă, doliul pentru mama lui fiind tot mai puțin vizibil ? Scurgerea anilor, cariera sa, faptele vieții, oricît de tulburătoare și captivante, nu vor putea îndepărta chipul sfînt din inima sa și alunga acea iubire sacră din sanctuarul ei. Dacă înclină spre rău, ochii dragi îl vor privi cu tristețe atunci cînd va îndrăzni să-și ridice privirile, dacă e cinstit, suferă sau înfrînge ispita, știe că dragostea pretutindeni prezentă îl va întîmpina cu aprobare și milă ; dacă greșește va pleda pentru el, dacă suferă îl va îmbărbăta, va fi alături de el și-l va însoți pînă după moarte, cînd durerea și păcatul încetează să mai existe. Să fie toate acestea simple vise și filozofare inutilă din partea autorului ? Oare un om de lume n-are și el dreptul să fie grav și gînditor ? Întrebați-vă inimile și amintirile, frate și soră, dacă nu trăim noi prin cei morți.

Toate aceste probleme au fost adesea pomenite de Pen și Warrington în discuțiile sincere și prietenești pe care le-au avut în zilele ce-au urmat. Iar mama lui Pendennis era venerată în memoria acestuia, așa cum se cuvine unei sfinte. Norocos este acel care cunoaște asemenea femei ! Bun a fost Cerul care ni le-a trimis și ne-a ajutat să admirăm acest minunat spectacol de inocență și iubire și frumusețe !

Un lucru este, însă, cert : dacă în cursul acestor conversații sentimentale un străin, de exemplu maiorul Pendennis, își făcea apariția, Arthur și Warrington întrerupeau discuția și atacau un alt subiect, vorbind despre operă, sau despre ultima dispută parlamentară ori despe căsătoria domnișoarei Jones cu căpitanul Smith, sau despre orice altceva. Deci, să ne închipuim, că publicul intervine chiar în acest moment întrerupînd conversația intimă dintre scriitor și cititor, obligîndu-ne să reluăm aprecierile noastre asupra acestei lumi, pe care o cunoaștem mult mai bine decît pe cealaltă în care abia dacă ne-am îngăduit să aruncăm o privire.

Luîndu-şi în primire proprietatea, Arthur Pendennis s-a comportat, la început, cu atîta modestie şi sînge rece încît a stîrnit laudele prietenului său Warrington, deşi maiorul se simţea tentat să se răfuiască puţin cu josnicia sufletească a lui Arthur pentru motivul că nu se bucura mai mult de avantajele şi strălucirea pe care i le oferea regatul său. I-ar fi plăcut ca Arthur să se instaleze într-un cartier mai ales, să călărească pe armăsari făloşi şi să călătorească în cabriolete bine-construite.

— Sînt prea distrat, spunea Arthur, rîzînd, pentru a mîna o cabrioletă în Londra. Omnibuzele m-ar tăia în două şi aş intra cu cabrioleta în trăsurile doamnelor. Sper că n-ai vrea să mă vezi condus de colo pînă colo de servitorul meu, ca un spiţer, nu-i aşa, unchiule ?

Nu, maiorul Pendennis n-ar fi acceptat, sub nici un motiv, ca nepotul său să apară ca un spiţer ; augustul reprezentant al casei de Pendennis nu trebuie să se înjosească astfel. Iar cînd Arthur, continuînd să-l ia peste picior, a spus : „Şi, la urma urmei, domnule, tatăl meu a fost destul de mîndru cînd şi-a permis să aibă prima caleaşcă personală", maiorul şi-a dres glasul, chipul zbîrcit s-a înroşit tot şi a răspuns.

— Ştii bine ce spunea Bonaparte, domnule. *Il faut laver son linge sale en famille* [1]. Nu e nevoie să te lauzi că tatăl tău a fost un... că s-a ocupat de medicină. Provenea dintr-o casă din cele mai vechi, dar prăbuşită, şi a fost nevoit să refacă averea familiei, aşa cum au făcut mulţi oameni de familie bună înaintea lui. Eşti ca personajul acela al lui Sterne, domnule, ca Marchizul care a venit să-şi revendice sabia. Tatăl tău a redobîndit-o pe a ta. Eşti un om cu proprietate şi, pe legea mea, domnule, un gentleman. Să nu uiţi niciodată că eşti un gentleman.

La care Arthur, viclean, îi răspunse unchiului cu acelaşi argument pe care bătrînul domn îl folosea adesea împotriva lui.

— În societatea pe care am onoarea s-o frecventez datorită Domniei-Voastre, cui îi pasă de mijloacele mele modeste şi de originea mea umilă ? Ar fi absurd din partea mea să încerc să mă iau la întrecere cu cei mari ; singura

[1] Rufele murdare se spală în familie (fr.).

pretenție pe care o au de la noi este să avem o adresă onorabilă și să ne purtăm frumos.

— Dar pentru asta, domnule, m-aș înscrie la un club mai ca lumea, sau chiar la două. Aș oferi cîte un dineu din cînd în cînd, și mi-aș alege cu multă grijă societatea. Aș lăsa naibii mansarda aceea îngrozitoare.

Așa s-a compromis Arthur, coborînd la etajul al doilea din Lamb Court. Warrington a rămas mai departe în vechea locuință, cei doi prieteni fiind hotărîți să nu se despartă unul de celălalt. Cititorule, cultivă cu bunăvoință prieteniile din tinerețe, pentru că numai la această vîrstă generoasă se leagă. Ce deosebite sînt intimitățile de mai tîrziu, cît de slabă este strînsoarea mîinii tale după ce a fost scuturată timp de douăzeci de ani în relații cu lumea, strîngînd și ea, la rîndul ei, alte o mie de palme fără griji ! Așa cum rareori poți să-ți obișnuiești limba să vorbească un grai străin, la o vîrstă înaintată, tot astfel inima refuză să accepte prietenia cu mare ușurință, fiind prea înăsprită pentru a se supune unei impresii de moment.

Așadar, Pen avea o mulțime de cunoștințe, și cum era o fire prietenoasă, numărul acestora creștea în fiecare zi. Dar nici unul nu era ca Warrington, cei doi fiind aproape la fel de legați ca și Cavalerii Templieri călărind același cal (Warrington dispunînd, în egală măsură, de calul lui Arthur), folosind împreună aceleași camere și același servitor.

Warrington făcuse cunoștință cu prietenii lui Pen din Grosvenor Place în timpul ultimului sezon și nu se arătase mai mulțumit decît opinia publică de Sir Francis, Lady Clavering și fiica acesteia.

— Oamenii au dreptate, spunea el. Tinerii rîd și discută fără nici o jenă în fața acestor doamne și în lipsa lor. Fata primește bărbați pe care nu are nici un drept să-i cunoască și stă de vorbă cu oameni cu care nici o fată n-ar trebui să aibă relații intime. I-ai văzut pe derbedeii aceia rezemați de trăsura doamnei Clavering ieri, în parc, și privind-o cu nerușinare pe Blanche Amory ? Nici o mamă cumsecade n-ar permite fiicei sale să-i cunoască pe acești bărbați și nu i-ar accepta sub acoperișul ei.

— Lady Clavering este cea mai de treabă și cea mai inocentă femeie de pe lumea asta. N-a auzit nimic rău despre căpitanul Blackball și n-a citit despre nici un proces în care

să fie amestecat Charley Lovelace. Crezi că doamnele cinstite citesc şi-şi amintesc „*La Chronique Scandaleuse*" la fel de bine ca tine, urs bătrîn ?

— Ţi-ar plăcea ca Laura Bell să-i cunoască ? întrebă Warrington înroşindu-se. I-ai îngădui femeii pe care o iubeşti să fie contaminată de compania lor ? N-am nici o îndoială că Lady Clavering nu ştie nimic. Am impresia că nici multe alte lucruri nu le ştie mult mai bine. Mi se pare mie că cinstita Lady nu este de loc o Lady. Bineînţeles că nu e ea de vină că nu are educaţia şi rafinamentul unei adevărate Lady.

— E la fel de rafinată ca Lady Portsea, care invită pe toată lumea la balurile ei, şi la fel de rafinată ca doamna Bull care face praf engleza regelui şi are totdeauna cincişase duci la masa ei, răspunse Pen cam enervat. De ce să fim noi doi mai cu moţ decît restul lumii ? De ce trebuie să ispăşim noi păcatele strămoşilor acestei fiinţe atît de cumsecade şi inofensive ? N-a făcut niciodată ceva rău împotriva ta sau a oricărui muritor. Atît cît se pricepe, face cum poate ea mai bine. Nu se pretinde mai mult decît este. Îţi oferă cele mai bogate mese pe care şi le poate permite şi cea mai aleasă societate de care dispune. Plăteşte datoriile derbedeului aceluia de soţ al ei. Îşi răsfaţă băiatul la fel ca şi cea mai virtuoasă mamă din Anglia. Desigur că părerile ei în domeniul literaturii nu valorează prea mult şi, îndrăznesc să spun, n-a citit niciodată vreun vers de Wordsworth şi n-a auzit de Tennyson de cînd se ştie.

— Nici madame Flanagan, spălătoreasa, nu ştie mai mult, bombăni mentorul lui Pen, nici Betty, menajera ; şi nu am nimic să le reproşez. Dar un om cu suflet ales nu-şi face asemenea prieteni. Un gentleman nu-i alege pe aceştia să-i fie camarazi, dacă nu vrea să regrete amarnic mai tîrziu. Ai de gînd cumva să-mi spui, tu, care vrei să devii un om de lume şi un filozof, că scopul vieţii este să îngurgitezi trei feluri de mîncare de pe farfurii de argint ? Îndrăzneşti să crezi că ambiţia ta în viaţă este vinul bun, că eşti în stare să stai la masă cu oricine, dacă ţi se serveşte un viţel îngrăşat ? Tu spui că sînt un cinic ? Monstruos este cinismul pe care îl afişezi tu şi restul lumii tale. Prefer

să mă hrănesc cu rădăcini şi să dorm într-o scorbură, ori să car lemne cu spinarea şi să devin sălbatic, decît să mă degradez adaptîndu-mă la această civilizaţie şi să recunosc că un bucătar francez este singurul lucru pentru care merită să trăieşti.

— Pentru că-ţi place o friptură bine făcută şi pe urmă o pipă, îţi dai aere de superioritate asupra celor ale căror gusturi sînt mult mai delicate şi nu se ruşinează de lumea în care trăiesc... Nimeni nu umblă de colo, colo, susţinînd admiraţie deosebită, stimă, prietenie sau chiar recunoştinţă faţă de oamenii pe care-i întîlneşte zi de zi. Dacă X mă invită în casa lui şi-mi oferă tot ce are mai bun, preţuiesc ceea ce-mi dă la valoarea lucrurilor în sine şi nimic mai mult. Nu promit să mă răscumpăr prin prietenie ci prin bani, moneda convenţională a societăţii. Cînd ne despărţim, nici unul din noi nu suferă. Cînd ne reîntîlnim, ne bucurăm... Dacă ar trebui să trăim numai printre prieteni, n-aş vedea decît obrazul tău întunecat, bătrîne George.

— Eşti discipolul unchiului tău, spuse Warrington, întristat. Vorbeşti ca unul care n-a prea mers pe la biserică.

— Şi de ce nu ? De ce să nu accept lumea în care mă aflu şi să nu mă supun condiţiilor societăţii în care şi prin care trăim ? Sînt mai bătrîn decît tine, George, în ciuda favoriţilor tăi argintii şi am văzut mult mai mult din lumea asta decît ai cunoscut tu în mansarda ta, cu cărţile tale, visele tale şi ideile tale de început de secol. Ascultă, iau lumea aşa cum este şi, făcînd parte din ea, nu mă ruşinez. Dacă lumea şi-a ieşit din minţi, am eu dreptul sau puterea s-o îndrept ?

— Poate că, într-adevăr, n-ai nici una, nici alta.

— Nu cred că sînt mai bun decît aproapele meu — dacă stau să mă gîndesc, într-adevăr nu sînt mai bun — şi nici nu cred că el este mai bun decît mine. Sînt unii oameni care pornesc în viaţă cu idei de reformă universală şi care, înainte de a le creşte barba, propun planuri de regenerare a speciei umane şi, după cîţiva ani de discuţii inutile şi încercări neizbutite de a se situa în fruntea semenilor lor, renunţă la toate planurile. După ce ajung la concluzia că oamenii nu mai vor să-i asculte (pentru că, de fapt, nici nu sînt vrednici să fie ascultaţi) se confundă cu oamenii de rînd, recunoscînd că scopurile lor erau impracticabile şi,

poate, mulţumiţi că nu le-au putut aplica niciodată. Cei mai aprigi reformatori se calmează şi sînt bucuroşi să accepte lucrurile aşa cum sînt. Cei mai zgomotoşi oratori radicali devin funcţionari muţi şi pasivi. Cei mai fervenţi liberali, cînd sînt lipsiţi de putere, devin conservatori stupizi sau pur şi simplu tirani şi despoţi ai birourilor. Iată-i pe *whig*-ii care se adresează ţării întregi, *whig*-ii ajunşi la putere. Eşti în stare să crezi că puterea acestor oameni este un act de trădare, aşa cum urlă radicalii, care ar trăda şi ei, la rîndul lor, dacă le-ar veni vreodată rîndul ? Nu, atîta doar că ei se supun circumstanţelor care sînt mai puternice, şi merg spre reformă odată cu omenirea (iar mişcările uriaşului trup al omenirii trebuie neapărat să fie lente), la nevoie renunţă la acest plan ca fiind impracticabil din cauza opoziţiei, pe care o socotesc imatură atîta vreme cît este împotriva majorităţii ; sînt forţaţi să calculeze obstacole şi dificultăţi, inventînd în acelaşi timp obstacole şi dificultăţi, iar în cele din urmă se văd obligaţi să se supună, să aştepte şi să se compromită.

— Dacă prea cinstitul şi onorabilul Arthur Pendennis ar fi fost Primul Lord al Trezoreriei şi Cancelar al visteriei regale, n-ar fi vorbit mai bine şi n-ar fi fost mai satisfăcut de sine.

— Mulţumit de mine ? De ce ? Mi se pare că scepticismul meu este mult mai respectabil şi mai modest decît elanul revoluţionar al altora. Mulţi patrioţi de optsprezece ani, mulţi oratori de la „Clubul Frazelor Sforăitoare" i-ar da afară pe episcopii din Camera Lorzilor chiar mîine ; după aceştia i-ar azvîrli pe lorzi, iar după ce i-ar lichida pe judecători şi pairi ar arunca chiar şi tronul regelui în Tamisa. Sînt aceştia mai modeşti decît mine, care accept aceste instituţii aşa cum le găsesc şi aştept ca timpul şi adevărul să le dezvolte, să le întărească sau, dacă vrei, să le distrugă ? Un supraveghetor de la Colegiu sau perceptorul unui nobil care apare într-o bună zi ca un cuvios episcop, în veşminte de mătase şi cu o pălărie neagră pe cap şi binecuvîntează în dreapta şi-n stînga, este tot acelaşi pe care l-am cunoscut la Oxbridge, gudurîndu-se pe lîngă feciorii de bani-gata şi repezindu-i pe studenţii săraci în sala de curs. Un legislator ereditar, care îşi petrece vremea cu excroci, jochei şi dansatoare, dar care are dreptul de a fi

deasupra mea și a altora mai buni decît el pentru că bunicul său a făcut o afacere strălucită cu devize sau a descoperit o mină de cărbuni sau de cositor pe moșia lui, ori pentru că idiotul ăla de strămoș s-a întîmplat să comande zece mii de oameni la fel de deștepți ca și el, cu care a învins douăsprezece mii de francezi și cincizeci de mii de indieni, un astfel de om nu îmi inspiră mai mult respect decît îi inspiră celui mai amar democrat. Dar, așa cum este, face parte din vechea societate căreia îi aparținem, iar eu mă supun tacit supremației lui, în timp ce el își ocupă locul deasupra celor mai buni dintre noi, înfruntînd de acolo scurgerea timpului. Nu vreau să-i tai capul cu o ghilotină sau să-l stropesc cu noroi pe stradă. Cînd un asemenea om este numit o rușine a clasei sale, după cum e numit și altul, care e bun și blînd, rafinat și generos, dar își folosește marile posibilități pentru a promova sinceritatea și mila — un adevărat exemplu pentru semenii săi — fondul și caracteristicile clasei nu sînt deloc afectate, într-un sens sau altul. Iată, în mijlocul nostru, simbolul celor mai complicate tradiții : iată-i pe Sfinția-Sa Episcopul și Domnia Sa legislatorul ereditar, reprezentînd în forma lor actuală două compromisuri, preoți deținînd adevărul absolut și o grație divină moștenită : adevăr absolut pe care strămoșii noștri l-au ars pe rug, negîndu-l, grație divină transmisibilă care încă mai există pe hîrtie, pentru a fi crezută sau nu, după cum ne taie capul. Accept tacit existența tuturor acestora și nimic mai mult. Dacă susții că toate aceste alcătuiri, cunoscute înainte de a fi fost cunoscut tiparul, sau puterea aburului, cînd gîndirea nu era decît un copil înspăimîntat și biciuit, iar adevărului legat fedeleș i se punea căluș de către gardieni și nu era lăsat să ridice glasul, sau să privească, sau să pășească sub soare ; cunoscute înainte ca oamenilor să le fi fost îngăduit să se întîlnească, să facă negoț sau măcar să-și vorbească unul altuia, ei bine, dacă-mi va spune cineva (așa cum fac mulți fanatici) că toate aceste alcătuiri sînt veșnice și, deși suferă schimbări și modificări fără încetare, ele nu vor fi supuse nici unei evoluții sau decăderi, ei bine, rîd de el și îl las să vorbească. Eu tolerez opiniile altora și îmi verific propriile mele opinii. Iar dacă tot trebuie să moară, le doresc mai curînd o moarte naturală și decentă, decît una bruscă și violentă.

— Te-ai fi sacrificat pentru Dumnezeu, dacă ai fi trăit în timpul persecuţiilor împotriva creştinismului ?

— Poate că da, răspunse Pen, puţin trist. Poate că sînt un laş, poate credinţa mea nu este trainică, dar aceasta este propria mea resursă. Ceea ce susţin eu aici este că nu vreau să persecut. Absolutizează o credinţă sau o dogmă, şi persecuţia va deveni o consecinţă logică. Iar Dominic arde un evreu, Calvin un arian, Nero un creştin, iar Elizabeta sau Maria un catolic sau un protestant, după cum au poftă, toţi acţionînd fără nici un sentiment de remuşcare ci, dimpotrivă, cu sentimentul datoriei împlinite. Absolutizează dogma, şi ţi se va părea necesar şi uşor să înfrunţi sau să suferi moartea. Iar soldaţii lui Mahomed strigînd „Raiul ! Raiul" şi murind în suliţele creştinilor, nu sînt mai mult sau mai puţin demni de laudă decît aceiaşi oameni măcelărind un oraş plin de evrei sau tăind capetele acelora care nu vor să recunoască existenţa unui singur profet al lui Dumnezeu.

— Nu e mult de cînd m-ai întrebat, interveni Warrington, care ascultase confesiunile amicului său fără nici un sentiment de simpatie sau dispreţ, deoarece firea lui îi îngăduia ambele trăiri, de ce-am rămas la o parte de frămîntările lumii, privind imensa strădanie a aproapelui meu fără să particip la luptă. Ei bine, tu singur recunoşti în această mărturisire de scepticism general, că nu eşti decît un biet diletant, un simplu spectator indiferent. N-ai decît douăzeci şi şase de ani şi eşti la fel de blazat ca un bătrîn de şaizeci. Nu speri prea mult, nu te interesează prea multe, nu eşti prea credincios. Te îndoieşti de cei din jur la fel de mult cum te îndoieşti de tine însuţi. Dacă ar fi alcătuită din asemenea *pococuranti* [1] ca tine, lumea ar fi de-a dreptul insuportabilă. Mai degrabă aş trăi într-o comunitate de maimuţe, ascultînd pălăvrăgeala lor, decît în compania unor oameni care neagă totul.

— Iar dacă lumea ar fi alcătuită numai din oameni aidoma Sfîntului Bernard sau a Sfîntului Dominic, atunci ar fi la fel de îngrozitoare, iar la sfîrşitul unui număr de ani ar înceta să mai existe. Ţi-ar plăcea ca fiecare bărbat

[1] Oameni care nu se sinchisesc (it.).

să aibă capul ras, şi fiecare femeie să trăiască într-o mănăstire ? Ai vrea să auzi cîntece bisericeşti izvorînd din fiecare stradă, în fiecare oraş al lumii acesteia ? Ţi-ar plăcea ca toate păsările dintr-o pădure să cînte aceeaşi notă şi să aibă aceleaşi pene ? Mă numeşti un sceptic pentru că recunosc ceea ce este de fapt.

— În concluzie, Arthur, imnul unui sfînt, oda unui poet sau cîntecul unui hoţ de la Newgate sînt toate asemenea, potrivit filozofiei tale.

— Chiar şi la sarcasm se poate răspunde, dacă este la subiect. Dar nu este. Şi ţi-aş putea arăta că pînă şi pentru ţipătul cel mai jalnic al hoţului răstignit, cel mai înţelept şi mai neobosit părinte şi îndrumător a promis ascultare şi un sîmbure de speranţă. Imnurile sfinţilor ! Odele preoţilor ! Cine sîntem noi ca să ţinem socoteală de şanse şi momente potrivite, de capacitatea oamenilor de a face sau de a judeca ce e bun şi ce e rău, de a stabili regulile după care sînt împărţite pedepsele şi răsplăţile ? Sîntem la fel de necugetaţi şi impertinenţi cînd luăm în considerare moravurile oamenilor ca şi atunci cînd apreciem inteligenţa lor. Îl admirăm pe acesta pentru că este un mare filozof şi îl categorisim pe acela ca fiind un prostănac, fără să cunoaştem pe nici unul, fără să ştim cît adevăr este în fiecare, fără să fim siguri de existenţa adevărului în altă parte. Îi cîntăm un *Te Deum* acestui erou care a cîştigat o bătălie, şi un *De Profundis* celui care a scăpat din închisoare şi a fost prins, după aceea, de către poliţie. Aprecierile noastre de răsplată şi pedeapsă sînt cum nu se poate mai parţiale şi mai incomplete, în mod absurd inegale, trist de lumeşti, iar noi vrem să le ducem cu noi pe cea lume. În acea cumplită viaţă de apoi ne străduim să-i urmărim pe semenii noştri şi lansăm după ei verdictele noastre neputincioase, de castă, condamnarea sau achitarea noastră. Ne ridicăm sceptrele noastre meschine pentru a măsura Cerul cel fără margini ca şi cum, pentru acesta, mintea lui Newton, a lui Pascal, sau a lui Shakespeare ar fi fost mai presus decît a mea, sau ca şi cum raza pornită de la soare ajunge mai repede la mine decît la omul care-mi lustruieşte ghetele. Măsuraţi de la altitudinea aceea, cei mai înalţi şi cei mai mici dintre noi sînt atît de mărunţi şi de lipsiţi de importanţă, încît cred că n-ar trebui să ţinem seama de calculul

deosebirilor, fiind o absurditate să facem caz de vreo diferență.

— Socotelile tale dau greș aici, Arthur, spuse George, ceva mai mulțumit ; dacă prin simple operațiuni aritmetice putem înmulți și reduce aproape la infinit, marele Socotitor trebuie să țină seama de asta. Infinității sale cel mic nu i se pare mic, iar cel mare nu i se pare mare.

— Eu nu fac asemenea socoteli. Consider, doar, că modul tău de a vedea lucrurile este incomplet, iar calculele tale sînt greșite, false, cu fiecare operațiune eroarea fiind tot mai mare. Nu îi condamn pe acei care l-au ucis pe Socrate și l-au osîndit pe Galileu. Nu spun decît că noi l-am ucis pe Socrate și l-am condamnat pe Galileu.

— Și totuși, acum cîteva clipe ai admis drept bună-cuviință acceptarea prezentului și, deci, a tuturor celorlalte tiranii.

— Nu. Dar dacă mă amenință un adversar, de care pot scăpa fără prețul violenței și al vărsării de sînge, prefer să-l las afară să moară de foame decît să mă lupt cu el. Fabius s-a luptat cu Hannibal fără nici o tragere de inimă. Cine o fi fost colaboratorul său roman despre care am citit în Plutarch, cînd eram copii, și care-și bătea joc de agitațiile adversarului, îndoindu-se de curajul său, și apoi s-a bătut cu el, fiind înfrînt din cauza înfumurărilor sale ?

În toate aceste speculații și confesiuni ale lui Arthur, cititorul vede, probabil, aluzii la unele probleme care, fără nici o îndoială, l-au preocupat și l-au frămîntat și pe el și la care ar fi putut oferi alte soluții decît acelea care i-au venit prietenului nostru. Nu pledăm pentru corectitudinea opiniilor sale, de care cititorii observă, desigur, că sînt formulate mult prea dramatic, scriitorul nefiind însă în nici un caz mai răspunzător de acestea decît de sentimentele altor personaje din cartea sa. Strădania noastră este de a urmări, pur și simplu, dezvoltarea intelectuală a unui om de lume, egoist, dar nu lipsit de generozitate, bunăvoință și dragoste de adevăr. Se va vedea că stadiul lamentabil la care a ajuns cu logica sa în momentul de față nu este decît scepticism general și acceptarea mută a lumii așa cum este ea ; sau, dacă vreți, o încredere, dublată de dispreț, în toate lucrurile existente. Gusturile și obiceiurile unui astfel de om îl opresc de la a deveni un demagog lăudăros, iar dra-

gostea pentru adevăr și aversiunea față de fățărnicie îl opresc de la a formula opinii crude, oferite cu atîta ușurință de reformatorii zgomotoși, sau de la a rosti minciuni categorice atunci cînd susține un punct de vedere sau combate un adversar, preferînd să n-aibă ce mînca sau chiar să moară decît să le folosească. Nu-i stătea în fire amicului nostru să rostească anumite minciuni și nici nu era îndeajuns de puternic ca să protesteze cu o altă armă decît un dispreț politicos, maxima lui fiind că datorează supunere tuturor deciziilor parlamentare atîta timp cît nu sînt anulate.

Dar unde te duce o astfel de viață ? Unde duce, deci, acest scepticism ? Îl duce pe om într-o rușinoasă singurătate și la un egoism cu atît mai rușinos cu cît este mai plin de voie-bună, mai inconștient și mai senin. Conștiința ! Ce este conștiința ? De ce să acceptăm remușcările ? Ce înseamnă credința publică sau privată ? Simple mituri, îmbrăcate într-o uriașă tradiție. Dacă văzînd și recunoscînd minciunile lumii, așa cum le vezi tu, Arthur, cu o fatală precizie, te supui lor fără nici un protest în afară de un hohot de rîs ; dacă te arunci într-o senzualitate ieftină și îngădui întregii lumi să treacă pe lîngă tine, disprețuitoare, fără ca tu să schițezi vreun gest ; dacă în lupta pentru adevăr toți oamenii de onoare sînt pe cîmpul de luptă, înarmați, de o parte sau de cealaltă, iar tu singur rămîi pe balcon fumîndu-ți pipa, departe de zgomot și de primejdie, mai bine ai fi murit sau nu te-ai fi născut niciodată, decît să fii un asemenea laș senzual.

— Adevărul, prietene ! spunea Arthur, netulburat. Unde este adevărul ? Arată-mi-l ! În aceasta constă conflictul dintre noi. Îl văd de ambele părți. Îl văd în partea conservatoare a Camerei Comunelor, dar și printre radicali și pe băncile ministerelor. Îl văd în acest om care se închină printr-un decret parlamentar și este răsplătit cu straie scumpe și cinci mii pe an, și în omul care, mînat în mod fatal de logica fără remușcări a crezului său, renunță la toate, la prieteni, la glorie, la cele mai bune relații și la cele mai iubite vanități, la respectul unei armate de clerici, la poziția recunoscută, de conducător, și trece, împins de adevăr, în tabăra dușmanului, în ale cărui rînduri este gata

să servească de acum înainte ca soldat necunoscut. Văd adevărul în omul acela, dar și în fratele său, a cărui logică îl conduce la o concluzie destul de diferită și care, după ce și-a irosit viața încercînd în zadar să conceapă o carte de neconceput, o azvîrle, disperat și, cu ochii plini de lacrimi și mîinile înălțate spre cer, își declară revolta și dezaprobarea. Dacă adevărul sălășluiește în toți acești oameni ce rost are să mă solidarizez cu vreunul dintre ei ? Dacă unii sînt chemați să predice, să-i lăsăm s-o facă. Mulți, prea mulți sînt acești predicatori care-și închipuie că au har. Dar un lucru e limpede : nu toți putem fi preoți. Unii trebuie să tacă și să asculte, sau poate să meargă la culcare. Nu avem fiecare cîte o îndatorire ? Băiatul cu indulgențele trage la foale, ca să cînte orga ; maestrul de cor îi altoiește pe băieți ; dascălul cîntă amin la strană, iar paracliserul cu cîrja în mînă deschide ușa pentru Înalt prea Sfinția Sa care trece în mătăsuri foșnitoare spre locul său. Eu nu i-aș altoi pe băieți cu bastonul, nici n-aș cînta amin și nici n-aș face pe luptătorul sau purtătorul de cuvînt al bisericii, ca paracliserul cu cîrjă. Dar mi-aș scoate pălăria în biserică și mi-aș spune rugăciunile și aș da mîna cu preotul, afară. Nu știu eu că prezența lui acolo e un compromis și că îmi pune în față un decret parlamentar ? Că biserica pe care o ocupă el a fost construită pentru alte rugăciuni ? Că nu departe se află capela metodistă, iar pe izlazul din apropiere Bunyan tinichigiul amenință cu chinurile veșnice ? Da, sînt un conformist și iau lucrurile așa cum le găsesc și lumea și toate actele parlamentului lumii așa cum sînt ele. Și mai vreau o nevastă, dacă o s-o găsesc vreodată, pe care să n-o iubesc nebunește și să cad la picioarele ei ca un prost, pe care să n-o divinizez ca pe un înger sau să mă aștept s-o descopăr ca atare, dar cu care să fiu bun, curtenitor, cerîndu-i în schimb bun simț și o companie plăcută. Așa că, George, dacă auzi vreodată de însurătoarea mea, poți fi sigur că nu va fi un atașament romantic din parte-mi. Iar dacă afli de vreo slujbă mai ca lumea în țara asta, nu am nici un scrupul care să mă oprească de a o accepta.

— Pen, ticălosule, știu ce vrei să spui. Acesta e semnul scepticismului, ateismului tău, săracu' de tine. Vrei să te

vinzi și... Domnul cu tine ! Vrei să faci o afacere care te va degrada și te va nenoroci pe viață și n-are nici un rost să mai vorbim despre asta. Dacă ai pornit pe drumul ăsta, nici dracul nu te mai oprește.

— Dimpotrivă, e de partea mea, nu-i așa, George ? încheie Pen rîzînd. Bune trabuce ! Hai să mîncăm ceva la club, bucătarul-șef e la post și ne va pregăti ceva extra. Nu vrei ? Nu mai fi morocănos, bătrîne. Mîine plec la țară.

CAPITOLUL AL ȘAIZECI ȘI DOILEA

Care contează, poate, pentru capitolul al douăzeci și treilea

Informațiile în legătură cu afacerile familiei Clavering pe care maiorul Pendennis le-a dobîndit prin Strong și prin propriile sale intervenții ca prieten al casei, au fost de asemenea natură încît aproape că l-au oprit pe bătrînul domn să ducă la bun sfîrșit planurile pe care le nutrise cîndva spre binele nepotului său. Să-l blagoslovească pe Arthur cu o nevastă și doi socri așa cum erau cele două personalități pe care nevinovata și nefericita Lady Clavering le atrăsese în aventuroasele ei căsătorii, n-ar fi folosit nimănui. Și, deși într-un fel, se neutralizau unul pe celălalt, iar apariția lui Amory, alias Altamont, în public ar fi fost semnalul bruștei lui dispariții și primirea pedepsei binemeritate — pentru că ocnașul evadat îl omorîse pe ofițerul care îl păzea și ar fi ajuns la spînzurătoare dacă ar fi căzut pe mîna autorităților britanice, — totuși nici un părinte n-ar dori pentru copilul său o soție al cărei tată urma să fie lichidat în acest fel. Iar convingerea bătrînului fusese întotdeauna că Altamont, cu perspectiva ocnei în fața ochilor, va evita să iasă la iveală. Pe de altă parte, ținîndu-l pe Clavering sub amenințarea divulgării tainei, acesta din urmă, care ar fi pierdut totul prin apariția lui Amory, devenise un sclav în mîinile persoanei care deținea un secret atît de cumplit.

Şi, pe de altă parte, dacă Lady Clavering ar fi plătit de mai multe ori datoriile soţului, bogăţia ei se va fi risipit definitiv din cauza acestui irecuperabil ticălos, iar moştenitorii ei, — oricare ar fi fost aceştia, — s-ar fi ales cu o vistierie goală. În concluzie, Blanche Amory, în loc de a-i aduce soţului un venit onorabil şi un loc în Parlament, i-ar oferi respectivului numai propria ei persoană şi un arbore genealogic împodobit cu lamentabila precizare *suspendatur per collum* [1] în dreptul numelui ultimului bărbat de pe linia ei.

Şi totuşi, i-a mai rămas o portiţă deschisă bătrînului intrigant care întorcea aceste lucruri pe toate părţile şi care i se va înfăţişa cititorului dacă se va osteni să urmărească o conversaţie care a avut loc între maiorul Pendennis şi onorabilul Baronet, deputatul în Parlament din partea domeniului Clavering.

Cînd un bărbat, aflat într-o mare dificultate pecuniară, dispare dintre egalii şi prietenii săi — ascunzîndu-se de stolul de păsări între care era obişnuit să zboare — e uimitor în ce văgăună stranie şi îndepărtată îşi face apariţia pentru a respira din nou. Am cunoscut un trîntor din Pall Mall, un marţafoi din Rotten Row, cu totul lipsit de importanţă, care pur şi simplu a dispărut din mijlocul amicilor săi de la club şi din parc, pentru a fi descoperit, foarte fericit şi vesel, într-o cîrciumă de ultima mînă din Billingsgate. Un alt domn, foarte învăţat şi deştept (dacă aş spune că era un om de litere, sînt convins că unii critici ar fi siguri că atac aici profesia lor), ascunzîndu-se de judecător, mi-a trimis adresa lui de la un han prăpădit, cunoscut sub numele de „Vulpea de la poalele dealului", aflat pe o uliţă cum nu se poate mai întunecoasă şi mai înspăimîntătoare din Strand. Un asemenea om, în astfel de împrejurări, poate avea o casă, dar nu este niciodată de găsit acolo, avînd însă o adresă unde îi sînt lăsate scrisorile şi unde numai naivii speră să-l găsească. Doar puţinii credincioşi ştiu unde se ascunde şi au cheia de la ascunzătoarea lui. Deci, după discuţia cu soţia lui şi după consecinţele care au rezultat, era, practic, imposibil să-l găseşti acasă pe Sir Francis Clavering.

[1] Atîrnat în streang (lat.).

— De cînd i-am cerut socoteala care face vreo paișpe lire, nu dă pe-acasă înainte de trei noaptea și se face că doarme cînd îi aduc apa dimineața, și apoi o întinde pe furiș, cînd sînt jos, se plîngea domnul Lightfoot amicului său Morgan, declarînd că o să plece la stăpîna lui, ca să fie valet acolo și să se însoare cu bătrînica lui. În felul acesta, după conflictele cu Strong, Baronetul nu s-a mai apropiat de el, ascunzîndu-se în alte locuri, departe de reproșurile Cavalerului, departe, pe cît posibil, de conștiința, pe care mulți dintre noi încercăm s-o tragem pe sfoară și s-o lăsăm în urmă prin schimbările de decor și alte stratageme de fugari.

Așadar, deși bătrînul Pendennis, urmărindu-și noul plan, se străduia să-l întîlnească pe vecinul lui Pen de la țară, membru în Parlament, a fost nevoie de un efort considerabil și de o mare pierdere de timp ca să-l prindă pe acesta într-o stare de spirit favorabilă conversației confidențiale, absolut necesară pentru scopurile urmărite de maior. Toate acestea pentru că, din momentul în care maiorul fusese primit ca un prieten al familiei — la curent cu afacerile conjugale și pecuniare al lui Clavering — acesta îl evitase, așa cum evitase totdeauna avocații, agenții fiscali, atunci cînd trebuia achitat un cont sau cînd aveau de discutat afaceri, neprezentîndu-se la nici o întîlnire decît atunci cînd avea de ridicat bani. Astfel, înainte de a prinde cea mai rușinoasă și mai timidă pasăre, maiorul a făcut mai multe încercări nereușite de a-l capta. Într-o zi i-a trimis cea mai nevinovată invitație la Greenwich, pentru a întîlni cîțiva prieteni. Baronetul a acceptat, apoi a bănuit ceva și n-a venit, lăsîndu-l pe maior, care într-adevăr își propusese să reprezinte de unul singur pe cei cîțiva prieteni, să înghită momeala tot de unul singur. Cu altă ocazie, maiorul i-a scris, invitîndu-l la o conversație de zece minute ; Sir Francis a răspuns imediat, fixînd întîlnirea a doua zi la ora patru „precis" (subliniind cu mare grijă cuvîntul „precis") dar, deși ora patru a sosit în mod inevitabil, nici un Clavering nu și-a făcut apariția. Într-adevăr, dacă ar fi împrumutat douăzeci de lire de la Pendennis și tot n-ar fi fost mai timid și mai dornic de a-l evita pe maior care a ajuns singur la concluzia că una e să cauți un om și alta să-l găsești.

Înainte de sfîrşitul zilei în care patronul lui Strong îi acordase Cavalerului avantajul atîtor binecuvîntări, în faţă, şi atîtea înjurături, pe la spate, Sir Francis Clavering, care jurase în prezenţa sfătuitorilor soţiei sale să nu mai semneze nici o poliţă, mulţumindu-se numai cu pensia pe care nefericita încă i-o mai acorda — reuşise totuşi să-şi semneze respectabilul nume pe o hîrtie timbrată pe care amicul Baronetului, Moss Abrams i-o adusese, promiţînd că poliţa va fi onorată de un grup de domni pe care el, Moss Abrams, îi frecventa. Din întîmplare, Strong a auzit de această tranzacţie chiar la locul unde fuseseră perfectate documentele, adică în camera din spatele tutungeriei lui Santiago unde Cavalerul obişnuia să-şi petreacă un ceas sau două în timpul după-amiezii.

— Iar s-a apucat de vechile afaceri, spunea domnul Santiago. A fost aici împreună cu Moss Abrams. Moss l-a trimis pe băiatul meu după un timbru. Trebuie să fi fost o notă de cincizeci de lire. L-am auzit pe Baronet spunîndu-i lui Moss s-o dateze cu două luni în urmă. Va pretinde că e o chitanţă mai veche, de care a uitat cînd a avut explicaţia cu soţia lui. Cred că o să-i dea chiar mai mulţi bani acum, cînd nu mai are datorii.

Un bărbat care are obiceiul de a-şi scrie nefericitul nume sub precizarea „promite să plătească" în termen de şase luni, are satisfacţia de a şti că afacerile lui sînt cunoscute şi consemnate, iar semnătura lui circulă printre cei mai deocheaţi ticăloşi şi banditi ai Londrei.

Prăvălia lui Santiago nu era departe de St. James'Street şi Bury Street, unde am avut onoarea de a-l vizita pe prietenul nostru, maiorul Pendennis, în apartamentul său. Într-o zi, maiorul se îndrepta hotărît spre locuinţa sa, cînd Strong, arzînd de mînie şi mirosind puternic a tutun s-a apropiat de el, pe acelaş trotuar.

„Naiba să-i ia pe tinerii din ziua de azi care otrăvesc totul cu fumul lor", îşi spunea maiorul. „Uite un tip cu mustaţă şi trabuc. Toţi oamenii care fumează şi poartă mustaţă sînt oameni de rînd."

— A, iată-l pe domnul Strong ! Cred că vă simţiţi bine, domnule Strong, continuă bătrînul, salutîndu-l foarte curtenitor pe Cavaler şi, pregătindu-se să intre în casă, îndreptă spre broasca din uşă cheia lustruită.

Am mai spus că Strong și Pendennis fuseseră amîndoi de față la nesfîrșitele și obositoarele discuții cu privire la achitarea ultimelor datorii ale lui Sir Francis Clavering, în calitatea lor de prieteni și sfătuitori ai nefericitei familii a Baronetului. Strong se opri și-i întinse mîna confratelui său negociator, iar bătrînul Pendennis îi oferi, fără nici o plăcere, vîrful degetelor.

— Ce veşti bune îmi aduci ? întrebă maiorul cu un aer superior, simțind că se coboară în ochii săi, adresîndu-i această întrebare. Nici nu e de mirare, pentru că bătrînul Pendennis își petrecuse întreaga viață într-o societate atît de aleasă încît își închipuia că face o mare cinste oamenilor de rînd, vorbindu-le. Încă vă mai aflați în oraș, domnule Strong ? Sper că vă simțiți bine.

— Veștile mele nu sînt chiar așa bune, domnule, răspunse Strong. Este vorba de prietenul nostru de la Tunbridge Wells. Aș vrea să vă vorbesc despre el. Clavering iar nu-și vede de treaba lui.

— Așa, va să zică ! Fă-mi te rog, plăcerea de a intra în casa mea, strigă maiorul, cu un interes sporit, după care cei doi intrară și se instalară în salonaș. Aici, Strong se ușură de indignare în fața maiorului, vorbind pe larg de trădarea și neseriozitatea lui Clavering.

— Nu-și respectă nici o promisiune, domnule. Vă amintiți cînd ne-am întîlnit cu avocatul doamnei, iar el nu s-a mulțumit să-și dea cuvîntul de onoare, ci a vrut să se jure în genunchi în fața soției sale și a sunat să i se aducă o Biblie și a jurat pe osînda sufletului său că nu va mai semna nici o poliță. Și iar a semnat, domnule ! Și va semna cît mai multe pentru bani gheață. E în stare să înșele pe oricine : pe soția, copilul sau vechiul său prieten care i-a ținut partea de o sută de ori. Ei bine, iată o poliță a lui, girată de mine, care expiră săptămîna viitoare...

— Credeam că am plătit tot...

— Pe asta nu. M-a rugat să n-o pomenesc și... și mi-a dat mie jumătate din sumă, domnule maior. Și vor veni peste mine. Dar nu-mi pasă. Sînt obișnuit. Lady Clavering mă neliniștește. E o rușine ca această femeie cumsecade, care l-a scăpat de închisoare de nu știu cîte ori, să fie ruinată din cauza cruzimii lui. O bandă de hoți, bătăuși și derbedei pun mîna pe banii lui, iar el nu-și face pro-

bleme cînd alungă un vechi prieten. Nici n-o să credeţi, domnule, dacă vă spun că a împrumutat bani chiar şi de la Altamont... ştiţi la cine mă refer.

— Aşa ? de la omul acela care a venit odată beat în casa lui Francis ? întrebă maiorul fără nici o tresărire pe chip. Cine este acest Altamont, domnule Strong ?

— Cu siguranţă nu ştiu nici eu, dacă nici dumneavoastră nu-l cunoaşteţi, răspunse Cavalerul surprins şi bănuitor.

— Ca să fiu sincer, spuse maiorul, am bănuielile mele. Presupun, — fii atent că e numai o presupunere — că în viaţa prietenului nostru Clavering, care, fie vorba-ntre noi căpitane Strong, este la fel de destrăbălat ca oricare altul, există, fără nici o îndoială, unele amănunte tainice pe care n-ar vrea să le dea de gol. Nici unul dintre noi n-ar vrea aşa ceva. Cu siguranţă că individul acesta, pe nume Altamont, ştie ceva împotriva lui Clavering, avîndu-l la mînă şi stoarce bani de la el pe baza acestui secret. Cunosc oameni din cele mai bune familii din Anglia care plătesc pînă la ultima centimă pentru motive asemănătoare. Dar afacerile lor particulare nu sînt treaba noastră, domnule Strong ; nu înseamnă că dacă stau la masă cu un om, îmi bag nasul în secretele sale ori îmi dă socoteală de trecutul lui. Tot aşa şi cu prietenul nostru Clavering : mă interesează mai ales soarta soţiei sale şi a fiicei acesteia, care este o fiinţă atît de plăcută. Iar cînd domnia-sa m-a rugat să mă ocup de afacerile ei, am răspuns cu toată plăcerea, încercînd să le pun la punct. Şi, trebuie să înţelegi că voi face din nou acest lucru, aşa cum mă ajută capul şi puterile, dacă pot fi şi eu de folos. Şi toate astea, numai dacă sînt solicitat, înţelegi dumneata, domnule Strong ? Apropo de acest Altamont, domnule Strong. Ce fel de om este ? Cred că îl cunoşti. Se află în oraş ?

— Nu ştiu dacă este de datoria mea să ştiu unde se află, domnule maior Pendennis, spuse Strong ridicîndu-se şi luîndu-şi pălăria, grav ofensat de atitudinea poruncitoare a bătrînului şi de indiscreţia întrebării.

— Da, da, căpitane Strong, îţi înţeleg precauţia, continuă maiorul, trecînd de la superioritate la o bună-dispoziţie nu lipsită de înţelesuri, nu e rău deloc, dragă dom-

nule, nu e rău deloc. Nu ştim ce urechi au pereţii şi nici cu cine stăm de vorbă. Şi, ca om de lume şi bătrîn soldat — un foarte distins militar, domnule Strong, aşa mi s-a spus — ştii foarte bine că n-are nici un rost să-ţi iroseşti muniţiile. Dumneata poţi să ai ideile dumitale, iar eu adun doi şi cu doi şi le am pe ale mele. Dar sînt multe lucruri pe care oamenii n-ar trebui să le ştie dacă nu-i treaba lor (nu-i aşa căpitane ?), lucruri pe care eu nu le voi afla dacă n-am să am motivele mele. Cred că acesta este şi principiul domniei-tale. În ceea ce-l priveşte pe prietenul nostru, Baronetul, cel mai cuminte lucru ar fi să-l scoţi din acţiunile lui necugetate, făcînd totul pentru a-l împiedica să-şi încalce cuvîntul dat, interzicîndu-i orice gest care ar putea aduce prejudicii familiei sale, într-o măsură sau alta. Aceasta este părerea mea sinceră pe care, cu siguranţă, o împărtăşeşti.

— Bineînţeles, răspunse Strong, sec.

— Sînt încîntat că te aud vorbind în felul acesta, încîntat că un vechi camarad este de acord cu mine în toate privinţele. Mă bucur nespus de norocoasa întîlnire care mi-a oferit plăcerea de a te primi în casa mea. Bună seara. Îţi mulţumesc. Morgan, condu-l pe căpitanul Strong.

Aşadar Strong, precedat de Morgan, îşi luă rămas bun de la maiorul Pendennis, destul de surprins de prudenţa bătrînului. La rîndul său, valetul era la fel de uimit de prudenţa stăpînului său, pentru că Morgan, ca un valet complet, se mişca prin casă ca o umbră şi, din întîmplare, în timpul ultimei părţi a conversaţiei dintre musafir şi stăpînul său, se aflase foarte aproape de uşă, auzind foarte mult şi înţelegînd foarte puţin.

— Cine e acest Altamont ? Ştii ceva despre el şi Strong ? l-a întrebat pe Lightfoot cu prima ocazie cînd s-au întîlnit la club.

— Strong e omul de afaceri al şefului meu, îi face rost de poliţe pe care apoi le girează şi-i rezolvă toate încurcăturile. Cred că şi Altamont e amestecat aici. Netrebnicul acela, dom'le Morgan, totdeauna duce încă vreo doi-trei ca să facă treaba. Altamont a pariat la curse şi a cîştigat o grămadă de bani. Cred că stăpînu'meu face el rost de undeva şi-mi plăteşte.

— Crezi că Lady Clavering o să-i plătească din nou datoriile ? a întrebat Morgan. Află asta pentru mine, Lightfoot şi fac cinste.

De multe ori maiorul Pendennis spusese, rîzînd, că valetul său Morgan este mult mai bogat decît el. Într-adevăr, printr-un lung şir de speculaţii discrete, acest econom şi tăcut servitor, adunase o considerabilă sumă de bani de-a lungul anilor petrecuţi în serviciul maiorului Pendennis, unde cunoscuse mulţi alţi valeţi distinşi de la care aflase afacerile stăpînilor lor. Cînd Arthur a intrat în posesia averii sale, Morgan i-a făcut o mare surpriză spunîndu-i că dispune de o modestă sumă de bani, vreo cincizeci sau o sută de liră pe care ar vrea s-o investească undeva, cu un oarecare profit. Poate că domnii din Temple, pricepîndu-se la asemenea lucruri, ar putea ajuta un om sărman cu un sfat bun. Şi i-ar fi fost foarte obligat domnului Arthur, foarte obligat, dacă i-ar oferi ceva. Cînd Arthur i-a răspuns, rîzînd, că nu se pricepe la afaceri băneşti şi nu cunoştea nici o cale de a-l ajuta pe Morgan, acesta, fără nici o şovăire, s-a arătat foarte recunoscător, spunînd că dacă Arthur va avea, cumva nevoie de ceva bani înainte de a primi renta, poate nu va uita că vechiul şi credinciosul slujitor al unchiului său dispune de o anumită sumă şi că ar fi fost foarte recunoscător să-i fie de folos oricărui membru al familiei.

Prinţul de Fairoaks, care era destul de prudent şi nu avea nevoie de bani gheaţă, considera că a împrumuta de la servitorul unchiului său era totuna cu a fura batista valetului şi era cît pe-aci să-i răspundă de sus lui Morgan, cînd a fost oprit de comicul situaţiei. Morgan un capitalist ! Morgan oferindu-se să-l împrumute ! Excelentă glumă ! Pe de altă parte, poate că omul e sincer, iar oferta lui nu e decît o dovadă de bunăvoinţă. Aşa că Arthur renunţă la sarcasmul care-i stătea pe limbă, mulţumindu-se doar să refuze amabila ofertă a domnului Morgan. Cu toate acestea, i-a povestit întîmplarea unchiului său, felicitîndu-l că este servit de o asemenea comoară de om.

Maiorul i-a răspuns că, după părerea lui, Morgan se îmbogăţise grozav între timp. De fapt, cumpărase casa din Bury Street, în care locuia stăpînul său şi cîştigase o sumă considerabilă de bani din legătura sa cu familia

Clavering şi din vestea aflată de la stăpînul său, că Lady Clavering va plăti toate datoriile lui Sir Francis, cumpărînd atîtea obligaţii ale Baronetului cît îi îngăduiseră banii. Şi totuşi, maiorul nu ştia în legătură cu aceste tranzacţii mai mult decît ştie orice stăpîn despre afacerile servitorilor care trăiesc alături de noi zi de zi şi totuşi ne sînt străini. Atît de puternic este obiceiul şi atît de jalnică distincţia dintre clase.

— Va să zică ţi-a oferit bani, aşa ? — a întrebat bătrînul Pendennis pe nepotul său. E un om extrem de viclean şi deosebit de bogat. Mulţi sînt nobilii care ar vrea să fie serviţi de un astfel de valet şi să mai şi împrumute de la el. Şi nu s-a schimbat deloc, Monsieur Morgan. Îşi face treaba la fel de bine, e întotdeauna prompt cînd îl chem, umblă prin casă ca o pisică şi ţine foarte mult la mine.

În ziua vizitei lui Strong, maiorul se gîndise la povestea lui Pen şi la faptul că Morgan l-ar putea ajuta. În concluzie, îl interogă pe acesta în legătură cu bogăţia lui, cu acel ton liber şi insolent pe care un domn atît de suspus preferă să-l adopte cînd se adresează unei fiinţe atît de nefericite.

— Am auzit că ai ceva bani pe care vrei să-i investeşti, Morgan.

„Asta i-a spus Arthur, naiba să-i ia" — cugetă valetul.

— Mă bucur că ai găsit la mine o slujbă atît de bănoasă.

— Mulţumesc, domnule, n-am de ce să mă plîng, nici de slujbă, nici de stăpînul meu, răspunse Morgan, la fel de sobru ca întotdeauna.

— Eşti un om de treabă şi sper că ţii la mine. Mă bucur că-ţi merge atît de bine. Sper că vei fi prudent şi nu-ţi vei investi banii într-o cîrciumă, sau cam aşa ceva.

„Cîrciumă" ! îşi spunea Morgan. „Eu, într-o cîrciumă ! S-a prostit bătrînul. Naiba să mă ia ! Dac-aş fi cu vreo zece ani mai tînăr aş intra în Parlament. Asta aş face."

— Nu, mulţumesc frumos, domnule, continuă el cu glas tare. Nu mă gîndesc la serviciile publice. Şi mi-am aranjat destul de bine micile mele economii.

— Obişnuieşti să cumperi la preţ redus, nu-i aşa ?

— Da, domnule, foarte puțin. Vă cer iertare, domnule, pot să vă pun o întrebare ?

— Vorbește, prietene, spuse bătrînul, amabil.

— Despre polițele lui Sir Francis Clavering, domnule. Credeți că mai e solvabil, domnule ? Mai plătește Lady Clavering pentru el ?

— Cum ? Te-ai și amestecat în afacerea asta ?

— Da, domnule, puțin, răspunse Morgan cu privirea în pămînt. Și nu mă feresc să recunosc, domnule, și sper că-mi permiteți să spun că un pic mai mult mi-ar prinde foarte bine dacă s-ar întîmpla ca data trecută.

— Dar cît ai cîștigat de pe urma lui, pentru numele lui Dumnezeu ?

— Destul de binișor, domnule, recunosc. Știind unele lucruri și făcînd cunoștință cu familia, prin bunătatea dumneavoastră, am plusat.

— Ce-ai făcut ?

— Mi-am pus banii la bătaie, domnule. Am luat cît am putut, am mai și împrumutat și am cumpărat polițele lui Sir Francis. Multe erau semnate cu numele lui și al domnului care tocmai a plecat, Edward Strong. Bineînțeles că știu de tărăboiul din Grosvenor Place. Și, cum pot și eu să fac bani ca oricare altul, v-aș fi foarte obligat de mi-ați spune dacă Lady Clavering mai poate să plătească.

Deși maiorul Pendennis era la fel de surprins de această veste în legătură cu servitorul său de parcă ar fi aflat că Morgan este un Marchiz deghizat, gata să-și arunce masca și să-și reocupe locul în Camera Lorzilor și, deși era indignat de îndrăzneala acestui individ care avusese curajul să se îmbogățească sub nasul său, fără știrea lui, totuși maiorul nutrea o admirație înnăscută pentru oricine reprezenta bani și succes, așa că se pomeni respectîndu-l pe Morgan și temîndu-se de acesta pe măsură ce lucrurile se limpezeau.

— Ei bine, Morgan, nu trebuie să te întreb cît ești de bogat. Nu am acest drept. Dar cu cît ești mai bogat, cu atît mai bine pentru tine. Și dacă ți-aș putea oferi o informație care să fie în favoarea ta, aș face-o cu toată plăcerea. Dar, sincer să fiu, în cazul că Lady Clavering, mă întreabă dacă să mai plătească sau nu datoriile soțului ei,

o voi sfătui să n-o facă, deşi mă tem că va plăti. Asta e tot ce ştiu. Va să zică, eşti sigur că Sir Francis se apucă din nou de afacerile lui nesăbuite ?

— O, domnule, nimeni nu-l poate opri. Va juca din nou.

— Strong spunea că un oarecare Moss Abrams are o poliţă semnată de Sir Francis. Ştii ceva despre Moss Abrams ăsta sau despre proporţiile sumei ?

— Nu ştiu nimic despre poliţă, dar îl cunosc destul de bine pe domnul Moss Abrams, domnule.

— Aş vrea să afli lucrul acesta pentru mine. Şi aş vrea să mai afli unde-l pot găsi pe Sir Francis.

— Da, domnule, mulţumesc. Aşa voi face, răspunse Morgan plecînd din cameră tot aşa cum intrase, cu acelaşi respect şi umilinţă tainică, lăsîndu-l pe maior să se mire de cele ce auzise.

În dimineaţa următoare, valetul îl informă pe maior că îl văzuse pe Moss Abrams care era dornic să negocieze valoarea poliţei şi că Sir Francis va fi în sala din dos a tavernei „Roata Norocului" în aceeaşi zi la ora unu.

Sir Francis Clavering se arătă punctual la această întîlnire, aşa că la ora unu se afla în sala cea mare a localului înconjurat de scuipători, scaune Windsor, gravuri reprezentînd boxeri, cai în galop şi pedestrime, toate învăluite în fumul din seara trecută. În această companie plăcută, descendentul unei vechi familii tocmai se delecta cu un număr vechi al unei reviste, stropit cu bere din belşug, cînd amabilul maior Pendennis îşi făcu apariţia.

— Ai venit, bătrîne ? întrebă Sir Francis, crezînd că sosise Moss Abrams cu banii.

— Ce mai faceţi, Sir Clavering ? Am vrut să vă întîlnesc şi v-am urmărit pînă aici, spuse maiorul, la vederea căruia chipul celuilalt se posomorî.

Aflîndu-se în faţa adversarului său, maiorul se hotărî să-l atace prin surprindere, aşa că începu :

— Ştiu cine este persoana aceea detestabilă drept care m-aţi luat, Sir Clavering, şi scopul pentru care sînteţi aici.

— Asta nu e treaba dumitale, făcu Baronetul încruntat şi dezaprobator. De ce mă tot urmăreşti şi te amesteci în afacerile mele, domnule maior ? Nu ţi-am făcut nici un rău, după cîte ştiu. N-am cheltuit banii dumitale. Nu-mi place să fiu urmărit şi supravegheat în felul acesta.

Nu-mi place şi nu permit. Dacă Lady Clavering are vreo propunere de făcut, să o facă în modul firesc, prin avocaţi. N-am chef să te ascult.

— Nu m-a trimis Lady Clavering. Vin din propria mea iniţiativă pentru a te mustra şi a te opri de la ruină. Nu-i decît o lună de cînd ai jurat pe onoarea dumitale, ba chiar ai cerut şi o Biblie, că nu mai semnezi polițe şi te mulţumeşti cu alocaţia oferită de Lady Clavering. Toate datoriile ţi-au fost plătite cu această condiţie, iar dumneata ai încălcat-o. Moss Abrams are o poliţă de-a dumitale pentru şaizeci de lire.

— E o poliţă veche. Jur solemn că e o poliţă veche, strigă cu glas ascuţit Baronetul.

— Ai semnat-o ieri şi ai datat-o special cu două luni în urmă. Pentru Dumnezeu, Clavering, îmi faci rău cu atîtea minciuni, regret că trebuie să ţi-o spun. Înşeli pe toată lumea şi, în primul rînd, te înşeli pe tine. Cunosc multă lume, dar n-am văzut încă pe cineva să te întreacă în minciuni. Sînt convins că te simţi mai bine cînd minţi decît atunci cînd spui adevărul.

— Fiară bătrînă, ai venit aici să mă ademeneşti, să... te repezi la mine, să-mi baţi capul ? strigă Baronetul, aruncîndu-i maiorului o privire plină de ură.

— Cum, domnule ? strigă maiorul, la rîndul său, ridicîndu-se şi strîngînd bastonul, privindu-l pe Baronet atît de furios, încît acesta schimbă brusc tonul.

— Nu, nu, iartă-mă, n-am vrut să te înfurii sau să spun ceva neplăcut ; atîta doar că eşti atît de aspru cu mine, domnule maior. Ce doreşti de la mine ? De ce m-ai urmărit în felul acesta ? Şi dumneata vrei bani de la mine ? Ştii, doar, că n-am nici o leţcaie, încheie Sir Francis, trecînd, după cum avea obiceiul, de la ameninţări la lacrimi.

Din tonul lui, maiorul înţelese că Sir Francis ştia că îi cunoaşte taina.

— N-am nici o misiune din partea nimănui şi nici o intenţie în privinţa dumitale. Încerc doar, dacă nu este prea tîrziu, să te salvez pe dumneata şi pe familia dumitale de la o cruntă ruină din cauza crudei nepăsări cu care faci tot ce faci. Ţi-am cunoscut secretul...

— N-am ştiut nimic pînă cînd nu m-am însurat cu

ea. Pe cuvîntul meu, n-am ştiut nimic pînă cînd tîlharul nu mi-a spus el însuşi totul. Nenorocirea asta mă face atît de necugetat, Pendennis, strigă Baronetul încleştîndu-şi pumnii.

— Ţi-am cunoscut secretul încă din prima zi în care Amory a intrat beat în salonul tău din Grosvenor Place. Eu nu uit niciodată figurile oamenilor. Mi-aduc aminte de individul ăsta, încă de pe vremea cînd era puşcăriaş la Sydney. Şi el îşi aduce aminte de mine. Cunosc şi procesul lui, data căsătoriei precum şi a morţii lui oficiale în junglă. Şi mai ştiu că nu eşti mai însurat cu Lady Clavering decît mine. Ţi-am păstrat destul de binc taina, pentru că dacă aş fi spus unui singur om că o cunosc... Pînă acum nu ţi-am spus niei ţie, nici nevestei tale.

— Biata de ea, o va impresiona teribil, şopti Sir Francis. Şi nu e vina mea, domnule maior, o ştii prea bine.

— Decît să te las s-o ruinezi, aşa cum faci, mai bine-i spun, Clavering, ei şi lumii întregi. Iată jurămîntul meu ; dacă nu ajung la o înţelegere cu tine, şi nu pui capăt nebuniei tale. Prin jocuri de noroc, datorii şi tot felul de împrumuturi, ai cheltuit cam jumătate din averea soţiei dumitale şi a moştenitorilor ei legali. Ţine minte, a moştenitorilor ei legali. Trebuie să te opreşti aici. Nu puteţi trăi împreună. Nu eşti făcut să trăieşti într-o casă mare, ca aceea al cărei nume îl porţi. În cel mult trei ani n-o să mai ai nici un şiling. M-am gîndit ce e de făcut. Vei primi şase sute pe an ; pleci în străinătate şi te mulţumeşti cu atît. Renunţi la Parlament şi te descurci cum poţi. Dacă refuzi, ai cuvîntul meu că dau totul la iveală chiar mîine. Îl pun pe Amory să jure, iar după ce va fi indentificat va pleca în ţara lui şi o scap pe văduvă şi de tine şi de el. Astfel, fiul tău pierde imediat titlul şi averea, care rămîne fiicei soţiei-tale. Mă exprim destul de clar ?

— N-ar trebui să fii atît de crud cu băiatul, se rugă tatăl, cuprins de milă. E băiat bun, deşi e-al naibii de derbedeu.

— Tu eşti crud cu el, continuă bătrînul moralist. Tu singur o să-l ruinezi în mai puţin de trei ani.

— Da, dar poate că n-o să mai am acest ghinion afurisit. Norocul trebuie să se întoarcă. O să mă schimb, pe le-

gea mea, o să mă schimb. Iar dac-ar fi să mă loveşti pe mine, soţia mea ar suferi cumplit. Ştii că va suferi.

— Despărţindu-se de tine ? făcu bătrînul maior, zîmbind ironic. Ştiu că nu va mai locui niciodată împreună cu tine.

— Dar de ce n-ar putea Lady Clavering să trăiască în străinătate, sau la Bath, sau la Tunbridge sau aiurea, iar eu să rămîn mai departe aici ? Îmi place mai mult aici decît în străinătate şi e bine în Parlament, chiar foarte avantajos. Au mai rămas puţine locuri ca al meu, iar dacă li-l dăruiesc, Primul Ministru mă va face Guvernator într-o insulă sau mai ştiu eu ce slujbă bună îmi oferă. Pentru că, ştii, provin dintr-o familie foarte bună şi mai am şi-un titlu. Nu crezi că mi-ar da ceva bun dacă mi-aş juca bine cartea ? Apoi aş pune ceva bani de o parte şi n-aş mai avea de-a face cu toţi ticăloşii şi n-aş mai pune mîna pe *Rouge et Noir*. Aşa că nu renunţ la Parlament.

De fapt, pentru priceputul Sir Francis, nu era lucrul cel mai neobişnuit să îl urască şi să-l dispreţuiască pe un om, apoi să plîngă în faţa lui, după care să fie cum nu se poate mai prietenos şi mai încrezător.

— Cît despre locul în Parlament, spuse maiorul, roşind puţin şi cu un tremur în glas pe care celălalt nu-l observă, trebuie să renunţi, Sir Clavering, în favoarea mea.

— Nu mai spune ! Intri în politică, domnule maior ?

— Nu, nu eu, dar nepotul meu, Arthur, e foarte deştept şi va face treabă bună acolo. Pe vremea cînd ţinutul avea doi membri în Parlament, tatăl său ar fi putut foarte bine să fie unul dintre ei şi... şi aş vrea ca Arthur să fie acolo.

— Afurisit să fiu, şi el ştie ! strigă Clavering.

— Nimeni nu ştie nimic în afară de cei care se află în camera asta, răspunse Pendennis, iar dacă îmi faci acest favor îmi ţin gura. Dacă nu, mă ţin de cuvînt şi fac ce am spus.

— Ascultă, domnule maior, spuse Clavering cu un zîmbet umil. Ai putea să-mi avansezi un sfert din sumă, ca orice om cumsecade, nu-i aşa ? Poţi face orice vrei cu Lady Clavering. Şi pe cuvîntul meu că achit polita de la Abrams. Afurisitul ăsta întotdeauna mă trage pe sfoară. Sînt convins. Iar dacă faci treaba asta pentru mine, mai stăm de vorbă, domnule maior.

— Şi cred că lucrul cel mai cuminte e să pleci în septembrie la Clavering, la vînătoare, să-l iei pe nepotul meu cu tine şi să-l prezinţi. Da, va fi timpul cel mai potrivit. Iar noi ne vom ocupa de avans. („Arthur o să-i împrumute banii" îşi spunea maiorul. „La naiba, un loc în Parlament face mai mult de o sută cincizeci de lire"). Clavering, înţelegi, desigur, că nepotul meu nu ştie nimic despre această afacere. Pur şi simplu, spui că ai de gînd să te retragi ; el e din locurile acelea şi un om de seamă. Tu îl prezinţi, iar oamenii tăi îl votează. Înţelegi ?

— Cînd poţi să-mi aduci banii, domnule maior ? Cînd să te caut ? Vei fi acasă astă seară sau mîine dimineaţă ? N-ai vrea să bei ceva ? Au un bitter foarte bun la bar. Totdeauna beau cîte un pahar. Înviorează.

Maiorul, însă, nu voi să bea ci se ridică şi-şi luă rămas bun de la Baronet, care-l conduse pînă la uşă, după care se apropie de bar unde bău un pahar. Iar cînd apăru un domn care avea de a face cu lumea sportului, şi care lua masa la „Roata Norocului", Sir Francis şi patronul începură să vorbească despre meciuri şi despre alte evenimente sportive, în general. După care apăru Moss Abrams aducînd contravaloarea poliţei semnate de Baronet, din care îşi reţinuse substanţialul comision. Din suma rămasă, Sir Francis oferi o masă la Greenwich amicului său şi-şi petrecu seara, plin de voie-bună, la Vauxhall.

Între timp maiorul, chemînd o trăsură în Picadilly, s-a deplasat în Lamb Court, unde a purtat o conversaţie foarte serioasă cu nepotul său, după care s-a despărţit în relaţiile cele mai bune. Numai în lumina acestei discuţii tainice poate cititorul să-şi explice atitudinea exprimată de Arthur în discuţia cu Warrington din capitolul precedent.

Cînd un om e tentat să facă un lucru tentant, poate găsi o sută de motive ingenioase care să-i justifice ambiţia. Iar Arthur se gîndea că i-ar plăcea foarte mult să fie în Parlament şi să se distingă acolo şi că nu contează partida în care intră, existînd adevăr şi minciună de fiecare parte. În legătură cu această problemă, dar şi cu altele îşi propunea el să facă un compromis cu propria lui conştiinţă, socotind că Saducheismul e o profesiune de credinţă foarte convenabilă şi amuzantă.

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI TREILEA

Phillis şi Corydon

Într-un decor pitoresc, nu departe de Tunbridge Wells, Lady Clavering descoperise o vilă cochetă, unde se retrăsese după disputele ei conjugale de la sfîrşitul acelui nefericit sezon. Blanche Amory, o însoţea pe mama ei, iar domnişorul Clavering venea acasă în timpul vacanţelor. Aşadar, ocupaţia principală a sorei lui era să se certe şi să se bată cu el. Dar acestea nu se întîmplau decît acasă, iar băiatului nu-i plăcea să-şi piadă vremea în sînul familiei. În Tunbridge găsise jocul de crichet, cai şi o mulţime de prieteni. Casa prietenoasei mame era plină de o societate aleasă de tineri pînă în treisprezece ani care consumau cu prea mare poftă sandvişuri şi şampanie, fumau şi apoi li se făcea rău, organizau curse prin parc, înspăimîntînd-o pe iubitoarea gazdă şi transformînd salonul într-un loc greu de suportat pentru domnişoara Blanche.

Pentru această frumoasă fiinţă, orice schimbare era plăcută dacă îi aducea, într-adevăr, ceva nou, şi ar fi fost în stare să suporte două-trei săptămîni de sărăcie într-o cocioabă, doar cu pîine şi brînză sau, poate, o noapte într-o temniţă, doar cu pîine şi apă ; în concluzie, deplasarea la Tunbridge nu-i displăcea cîtuşi de puţin. Colinda pădurile şi desena copaci şi case de ţară, citea romane franţuzeşti, aşa cum avea obiceiul, mergea destul de des pînă la Tunbridge Wells, nelăsînd să-i scape nici o piesă, nici un bal, nici un muzician sau magician care ar fi trecut prin oraş. Dormea mult. Dimineaţa se certa cu mama ei şi cu micul Frank. Descoperise şcoala din sat şi asista la lecţii unde mai întîi mîngîia fetele şi-i punea beţe-n roate profesoarei, apoi certa fetele şi-i zîmbea doamnei. Bineînţeles că nu lipsea de la biserică. Era o bisericuţă cochetă de o vechime considerabilă, o bijuterie anglo-normandă, construită într-o altă epocă a istoriei omenirii, împodobită cu tot felul de ferestre pictate, şi capete de sfinţi sculptate, toate aurite, şi strane uriaşe. De aici înainte Blanche începu să lucreze un foarte frumos acoperămînt,

pentru Sfînta Masă din altarul bisericii. Vreme destul de îndelungată a fost socotită'o sfîntă de către preotul pe care îl ademenise cu linguşiri şi mîngîieri atît de meşteşugite, încît biata doamnă Smirke, care la început fusese fermecată de Blanche, apoi enervată, iar mai tîrziu nici măcar nu mai voia să-i vorbească, aproape că înnebunise de gelozie. Doamna Smirke era soţia vechiului nostru prieten Smirke, tutorele lui Pen şi admiratorul sărmanei Helen, care se consolase pentru refuzul ei cu o fată din Clapham, procurată de către mama lui. După moartea mamei, concepţiile prietenului nostru au devenit zi de zi tot mai pronunţate. Şi-a tăiat gulerul de la haină, lăsîndu-şi părul să-i crească pe spate. A renunţat cu hotărîre la bucla pe care obişnuia s-o poarte pe frunte şi la cravata de care era atît de mîndru. Vinerea nu mînca nimic. Citea „Calendarul Roman" mărturisind că e gata să primească spovedanii în sacristie. Cel care fusese cea mai blîndă fiinţă de pe lumea asta, a fost declarat drept un foarte primejdios iezuit şi catolic, de către Muffin, de la Capela Dizidentă precum şi de domnul Simeon Knight de la vechea biserică. Smirke îşi construise capela tihnei sale cu banii lăsaţi de mama lui. Doamne sfinte ! Ce-ar fi zis ea văzînd o masă numită altar, cu lumînări aprinse pe ea? Ce-ar fi crezut dac-ar fi primit scrisori pe care să vadă scris, în loc de dată, „Sărbătoarea Sfîntului Cutare" sau „Postul Sfîntului Cutărică" ? Toate aceste lucruri erau opera băiatului din Clapham, credincioasa lui soţie urmîndu-i exemplul. Dar cînd Blanche a avut o întrevedere de aproape două ceasuri cu Smirke în biserică, Belinda se plimbase în sus şi-n jos prin curtea unde nu se aflau decît două pietre de mormînt pînă în clipa aceea ; dar ar fi vrut s-o vadă şi pe a treia acolo. Numai că... numai că el i-ar cere mîna mult prea uşor acelei creaturi care în două săptămîni îl vrăjise. Nu, se va retrage, va merge la mănăstire, unde-şi va vedea de treabă şi-l va lăsa în plata Domnului. Astfel de gînduri negre o frămîntau pe soţia lui Smirke, dar şi pe vecinii lui, aceştia crezîndu-l în corespondenţă directă cu Papa de la Roma. Şi totuşi, prietenul nostru nu făcea nimic rău. Poşta nu-i adusese niciodată vreo scrisoare de la Papă. La început o socotise pe Blanche cea mai pioasă, talentată, deşteaptă, şi fascinantă

ființă pe care o întîlnise vreodată. Măiestria cu care aceasta cînta imnurile îl vrăjise. Dar, după un timp, începuse să se plictisească de domnișoara Amory. Gesturile și drăgălășeniile ei își pierdură din prospețime. Apoi a început să se îndoiască de domnișoara Amory. După aceea, ea a făcut scandal în școală, și-a pierdut cumpătul și i-a bătut pe copii peste degete. Multor bărbați le producea Blanche această senzație de admirație și suprasaturare. Încerca să-i încînte și arunca în luptă toate calitățile ei, se apropia de sufletul lor cu toate podoabele, cu toate zîmbetele, lingușelile, mîngîierile și ocheadele de care era în stare. Apoi se plictisea de ei și de efortul de a se face plăcută și, nemaiavînd nici un interes pentru ei, renunța, iar bărbații, plictisindu-se de ea, renunțau și ei, la rîndul lor. A fost o seară fericită pentru Belinda aceea în care Blanche a plecat, iar soțul ei, îmbujorat și suspinînd, a spus că se înșelase în privința ei, că o crezuse înzestrată cu multe daruri prețioase dar se temea că toate nu erau decît poleială. O crezuse o femeie credincioasă dar acum avea impresia că pentru ea religia nu e decît o distracție. Și-a cam ieșit din fire la școală în fața învățătoarei și a lovit-o peste degete cu multă cruzime pe micuța Polly Rucker. Belinda s-a aruncat în brațele lui ; nici nu se mai punea problema mormîntului sau a vălului de călugăriță.

— Nu e nimeni ca Belinda mea, a spus el sărutînd-o pe frunte și ridicîndu-și spre cer ochii frumoși — cea mai de preț dintre femei !

Iar Blanche, din clipa în care nu l-a mai văzut pe el și pe Belinda nu s-a mai gîndit la ei și nici n-a mai interesat-o soarta lor.

Dar cînd Pen a venit să petreacă două-trei zile la Tunbridge Wells în compania doamnei Clavering, clericul și domnișoara Blanche nu trecuseră încă în acest stadiu de indiferență. Smirke încă o mai credea un înger și o minune de femeie. Niciodată nu mai văzuse o asemenea perfecțiune ; o asculta cum cîntă, în serile de vară, plin de uimire, fascinat, uitînd să bea sau să mănînce. Fascinat, așa cum auzise el că este muzica de operă ! Nu fusese decît o singură dată la un asemenea spectacol, despre care

vorbea roşind şi suspinînd, anume în ziua aceea cînd i-a însoţit pe Helen şi pe fiul ei la teatrul din Chattteris. Iar acum, nu concepea ceva mai divin, mai plăcut şi mai uimitor decît muzica domnişoarei Amory. Era o fiinţă dintre cele mai talentate. Avea un suflet de aur şi cele mai remarcabile calităţi ; după toate aparenţele, cel mai ales caracter, etc., etc. În acest fel, fiind în culmea pasiunii şi încîntării, i-a vorbit Smirke lui Arthur despre ea.

Întîlnirea dintre cei doi vechi prieteni fusese cordială. Arthur iubea pe oricine o iubise pe mama lui. Smirke ştia să vorbească despre ea cu multă emoţie şi sentiment. Aveau să-şi spună o mulţime de lucruri care se petrecuseră în vieţile lor. Arthur va observa, desigur (a spus Smirke), că opiniile lui în legătură cu biserica s-au cam schimbat în anii care au trecut. Doamna Smirke, o soţie exemplară, îl ajută să le pună în practică. Bisericuţa o construise după decesul mamei sale, care îi lăsase destul pentru a se descurca. Deşi aproape un sihastru, aflase şi el de reputaţia lui Arthur. Vorbea pe tonul cel mai trist şi mai blînd, privea în pămînt şi-şi ţinea capul bălai înclinat într-o parte. Arthur era grozav de amuzat de aerele pe care şi le dădea, de absurdităţile şi de simplitatea lui, de cravata albă şi părul lui lung, de sufletul său bun, deschis, prietenos. Iar laudele pe care i le aducea domnişoarei Amory l-au surprins şi l-au încîntat pe Arthur făcîndu-l s-o privească altfel, cu un interes deosebit.

Adevărul este că Blanche se bucura de sosirea lui Arthur, aşa cum s-ar fi bucurat oricine ar fi văzut la ţară, un om agreabil, care-i aducea ultimile ştiri din marele oraş, care vorbea mai bine decît aproape toţi oamenii de la ţară sau, cel puţin, putea să vorbească plăcutul jargon londonez, atît de drag şi indispensabil celor din Londra, atît de puţin înţeles de către cei din afara societăţii. În prima zi, Pen a făcut-o pe Blanche să rîdă ceasuri întregi ; după-masă ea a cîntat cîntecele ei favorite cu un entuziasm renăscut. Nu şi-a mai certat mama ci a mîngîiat-o şi a sărutat-o, spre marea surpriză a acesteia. Cînd a trebuit să meargă la culcare, Blanche a exclamat „Deja!" cu cel mai mare regret posibil, părîndu-i rău să plece şi strîngînd mîna lui Arthur cu multă dragoste. El, la rîndul său, i-a răspuns cu o strîngere foarte cordială. Tînărul nos-

tru prieten era astfel făcut încît ochii chiar nu cei mai strălucitori îl orbeau.

„E cu totul alta, își spunea Pen, privind în noapte. Cred că Lady Clavering nu se supără dacă fumez cu fereastra deschisă. E o femeie plăcută, iar Blanche se prezintă mult mai bine. Mi-a plăcut cum s-a purtat cu mama ei, astă seară. Mi-a plăcut cum a rîs de puștiul ăla stupid căruia n-ar trebui să-i permită să se îmbete. A cîntat frumos, iar versurile erau foarte izbutite, deși n-ar trebui să spun acest lucru, declara el, murmurînd un cîntec compus de Blanche pe niște versuri de-ale lui. O, ce noapte frumoasă! Ce bun e un trabuc noaptea. Ce frumos arată biserica aceea saxonă în lumina lunii ! Mă întreb ce face Warrington la ora asta. Da, într-adevăr, e o fetiță drăgălașă, așa cum spune unchiul."

— O, minunat ! răsună o voce de la fereastra acoperită cu iederă, o voce de fată ; era vocea autoarei volumului *„Mes Larmes"*.

— Să nu mă spui că fumez, spuse Pen, izbucnind în rîs și aplecîndu-se pe fereastră.

— O ! continuă ! E atît de frumos, strigă doamna din *„Mes Larmes"*. Minunată noapte, minunată lună ! Dar trebuie să închid fereastra și să nu-ți vorbesc. E o chestiune de *les moeurs* [1]. Adio !

Iar Pen începu să cînte „Bună seara Don Basilio".

A doua zi se plimbau pe cîmpuri împreună, rîzînd și pălăvrăgind ca doi buni amici. Vorbeau despre copilăria lor, iar Blanche era destul de sentimentală. Vorbeau despre Laura, scumpa Laura, pe care Blanche o iubea ca pe o soră... ce-o fi făcînd la bătrîna Lady Rockminster ? N-ar vrea să vină să stea cu ei la Tunbridge ? O, ce plimbări ar mai face împreună ! Ce de cîntece ar cînta ! Vechile lor cîntece ! Vocea Laurei era splendidă. Își mai amintea Arthur (trebuie să-i spună Arthur) cîntecele pe care le cîntau în zilele fericite de demult, acum cînd a ajuns un om atît de însemnat și are un asemenea succes ?

Iar în ziua următoare, înviorată de o plimbare prin pădure pînă la Penhurst, unde au vizitat parcul acela minu-

[1] Moravuri (fr.).

nat și castelul, a avut loc discuția cu preotul, pe care am relatat-o și care l-a făcut pe amicul nostru să se gîndească tot mai mult la ea.

„Să fie oare chiar atît de perfectă ? se întreba el. A devenit serioasă și religioasă ? Se duce pe la școală și-i vizitează pe săraci ? E bună cu mama și cu fratele ei ? Da, de asta sînt sigur, doar am văzut-o."

Și, plimbîndu-se împreună cu vechiul său tutore prin mica parohie, nemăsurată i-a fost bucuria cînd a găsit-o pe Blanche învățîndu-i pe copii și și-a spus în sinea lui cît de răbdătoare trebuie să fie ea, cît de bună, de sinceră, cu gusturi atît de simple, nealterate de societate.

— Și chiar îți place la țară ? a întrebat-o.

— Aș vrea să nu mai văd niciodată orașul acela îngrozitor. O, Arthur adică... domnule... în sfîrșit, Arthur, gîndurile bune cresc în aceste păduri minunate și calme singurătăți ca florile acelea care nu vor să înflorească la Londra. Grădinarul ne schimbă florile de pe balcoane o dată pe săptămînă. Nu cred că voi mai putea să privesc Londra în față — în fața aceea hidoasă, afumată, îngrozitoare. Dar, vai !

— De ce suspini, Blanche ?

— N-are nici o importanță.

— Ba da, vreau să știu. Spune-mi, spune-mi orice.

— Aș vrea ca tu să nu fi venit, a răspuns ea și o a doua ediție din *Mes Soupirs* a ieșit de sub tipar.

— Nu mă vrei, Blanche ?

— Nu vreau să pleci. Casa asta nu va mai fi niciodată așa fericită fără tine și de aceea aș fi preferat să nu fi venit aici.

Mes Soupirs au fost lăsate la o parte și au început *Mes Larmes*.

O ! Cum se răspunde cînd acestea apar în ochii unei femei tinere ? Ce metodă se folosește pentru a le usca ? Ce s-a întîmplat ? O, porumbei și trandafiri ! O, stropi de rouă și flori de cîmp ! O, ierburi legănate de vînt și miresme ale zilelor de vară ! Nu erau decît doi păpușoi londonezi plictisiți, înșelîndu-se unul pe altul pentru o clipă, închipuindu-și că se iubesc la fel ca Phillis și Corydon !

Cînd te gîndești la casele și la drumurile de țară, e lucru de mirare că unii oameni rămîn necăsătoriți.

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI PATRULEA

Ispita

Cum se face oare că Arthur, ca de obicei sincer şi deschis faţă de Warrington, nu l-a informat pe amicul şi tăinuitorul său despre micile întîmplări care avuseseră loc în vila din apropiere de Tunbridge Wells ? I-a spus despre descoperirea lui Smirke, tutorele său de demult, despre soţia acestuia, despre bisericuţa anglo-normandă, şi despre orientarea acestuia spre biserica romano-catolică. Dar cînd a fost întrebat despre Blanche, răspunsurile lui au avut un caracter evaziv sau general, spunînd că e o fetiţă deşteaptă şi bună la suflet, că, îndrumată cu grijă, ar putea deveni o soţie destul de acceptabilă dar că, pentru moment, nu avea nici o intenţie să se însoare, că timpul serenadelor trecuse, că e mulţumit de situaţia lui prezentă şi aşa mai departe....

În acest timp, sosiseră în Lamb Court plicuri delicate, de satin, scrise cu cele mai gingaşe caractere şi sigilate cu una din acele admirabile monograme care, dacă Warrington ar fi avut curiozitatea să cerceteze corespondenţa prietenului său, ori dacă monograma ar fi fost descifrată, ar fi revelat că domnul Arthur corespondează cu o domnişoară ale cărei iniţiale sînt B. A. La aceste drăgălaşe compoziţii, Pen răspundea în stilul cel mai ales şi mai galant, cu glume, ştiri din capitală, cu vorbe de duh şi chiar cu mici poezioare, ca o replică la rimele muzicii din *„Mes Larmes"*. Ştim bine că Blanche rimează „crenguţă" cu „vrăbiuţă" şi, fără îndoială că un tînăr de ingeniozitatea lui Pen n-ar lăsa să-i scape o asemenea situaţie avantajoasă şi ar face totul ca monezile lui să sune pe aceste note plăcute. Sîntem convinşi că versurile de dragoste ale lui Pen care au avut atîta succes în *„Petale de Trandafir"*, acel încîntător volumaş editat de Lady Violet Lebas şi ilustrat cu portretele nobilelor doamne executate de renumitul artist Pinkney, au fost compuse în această perioadă a vieţii eroului nostru, fiind primite de Blanche prin poştă înainte de a apărea în antologia ilustrată a lui Pinkney.

— Sînt bune ele, versurile, a spus bătrînul Pendennis, găsindu-l pe Arthur la club, aşteptînd să-i fie servită masa şi mîzgălind cîteva din aceste sincere mărturisiri ; la fel şi scrisorile, dacă mama fetei n-are nimic împotrivă. Bineînţeles că trebuie să existe o corespondenţă între vechi prieteni, însă ai grijă, băiatule, să nu te compromiţi. Cine ştie ce se poate întîmplă ? Cel mai bine e să fii atent ce scrii. N-am scris în viaţa mea o scrisoare care să mă compromită şi, sincer să fiu, am avut de-a face cu femei.

Iar bătrînul, fiind tot mai vorbăreţ şi mai confidenţial cu nepotul său pe măsură ce acesta înainta în vîrstă, începu să-i istorisească multe întîmplări impresionante, mărturii ale consecinţelor nefaste ale acestei lipse de precauţie din partea multor personaje din „Societate" ; cum, folosind unele expresii prea înflăcărate în cîteva din scrisorile sentimentale adresate văduvei Naylor, tînărul Spooney primise o vizită de reproş din partea fratelui văduvei, colonelul Flint, fiind împins cu forţa într-un mariaj cu o femeie destul de în vîrstă pentru a-i fi mamă ; cum atunci cînd Louisa Salter reuşise destul de bine să pună mîna pe tînărul Sir John Bird, un oarecare Hopwood, din partidul conservatorilor, a dat la iveală nişte scrisori pe care i le trimisese domnişoara S., provocînd astfel retragerea lui Bird, care, mai apoi, s-a însurat cu domnişoara Stickney din Lyme Regis, etc. Maiorul, chiar dacă nu citise prea mult, avea un spirit de observaţie ascuţit, putînd exemplifica înţeleptele sale pilde cu o mulţime de întîmplări adevărate pe care le aflase din îndelungata şi atenta studiere a marii cărţi a lumii.

Pen rîse de aceste exemple, roşind puţin la reproşurile unchiului său, şi-l asigură că va ţine minte aceste lucruri şi va avea grijă. Roşise, probabil, pentru că avea aceste lucruri în minte, şi *era* atent, şi pentru că în scrisorile adresate domnişoarei Blanche se abţinuse, din instinct sau cinste, de la orice mărturisire care l-ar fi putut compromite.

— Nu vă mai amintiţi lecţia pe care am primit-o în afacerea cu Lady Mirabel, alias domnişoara Fotheringay ? N-am să mai fiu prins pentru a doua oară, unchiule, spuse Arthur cu modestie şi ironică sinceritate, la care bătrînul Pendennis se felicită pe sine şi pe nepotul său pentru pru-

dența acestuia din urmă, fiind mulțumit de maturitatea lui și de atitudinea de om de lume pe care o lua.

De bună seamă că dacă Warrington ar fi fost consultat, părerea lui ar fi fost diferită și i-ar fi spus lui Pen că scrisorile nebunești ale băiatului sînt de preferat complimentelor iscusite și galanteriilor alunecoase ale bărbatului, și că pentru a cîștiga femeia iubită numai un ticălos sau un laș avansează sub un acoperiș, cu subterfugii și retragerea asigurată. Dar Pen nu i-a vorbit lui Warrington despre această problemă, știind bine că e vinovat și cunoscînd verdictul prietenului său.

Nu trecuseră multe săptămîni de la plecarea în străinătate a colonelului Altamont, și de la retragerea lui Sir Francis la țară, ca urmare a înțelegerii cu maiorul Pendennis, cînd loviturile sorții au început să se abată destul de brusc și cu răutate asupra singurului partener care mai rămăsese din mica societate de la Shepherd's Inn. La despărțirea de Altamont, Strong refuzase împrumutul pe care acesta îl oferise, cu punga plină și sufletul generos ; dar sacrificiul adus conștiinței și delicateței sale era atît de mare, încît îi produse multe dureri și remușcări. Simțea (și puține au fost ceasurile din viața lui în care a avut acest sentiment) că în această conjunctură a afacerilor sale fusese prea delicat și prea scrupulos. De ce să refuze un om aflat la strîmtoare, o ofertă atrăgătoare, făcută cu amabilitate ? De ce să refuze un om însetat un ulcior cu apă întins de o mînă prietenească, pentru simplul motiv că era puțin murdar ? Conștiința lui Strong îl mustra cu asprime pentru că refuzase ceeace altul dobîndise cu atîta ușurință și îi oferise cu tot atîta mărinimie. Și se gîndea cu furie că e prea tîrziu, că banii lui Altamont ar fi stat la fel de bine în buzunarele lui ca și în cele ale proprietarilor de cazinouri din Baden sau Ems, unde Excelența Sa își va lăsa în mod inevitabil cîștigul de la curse. Printre negustori, cămătari și alții care aveau afaceri cu Strong, se răspîndi zvonul că acesta rupsese tovărășia cu Sir Francis și, în concluzie, semnătura lui Strong nu mai avea nici o valoare. Negustorii care pînă acum îi acordaseră o mare încredere, pentru că nimeni nu rezista chipului vesel și comportării cinstite a căpitanului, începuseră să-i trimită notele lor de plată, dovedind o lașă neîncredere.

Ciocăniturile în uşa de la Shepherd's Inn nu mai conteneau şi diverşi croitori, cizmari, bucătari, veniţi în persoană sau prin reprezentanţii lor, ţineau întruniri în faţa intrării lui Strong. La aceştia se adăugau două-trei persoane mai puţin vorbăreţe dar mult mai periculoase şi viclene — adică tinerii funcţionari ai avocaţilor, care dădeau tîrcoale imobilului, sau discutau cu domnul Campion din apartamentul vecin, avînd în cumplitele lor portvizite citaţii adresate lui Edward Strong, prin care era invitat să apară în faţa tribunalului Majestăţii Sale Regina, la începutul trimestrului următor, pentru a răspunde...

La această invazie de creditori, bietul Strong, care nu avea nici un ban în buzunar, n-a găsit alt refugiu decît locuinţa lui, închizînd uşa dublă în faţa duşmanului, părăsindu-şi fortăreaţa numai la căderea nopţii. Confruntat cu această barieră, inamicul bătea şi blestema în zadar, în timp ce Cavalerul se uita din dosul perdeluţei pe care o trăsese în dreptul deschizăturii pentru scrisori, avînd satisfacţia sadică de a-i vedea pe funcţionarii furioşi şi pe creditorii cu fulgere în ochi, cum se năpusteau asupra uşii iar apoi se retrăgeau. Dar cum nu puteau să aştepte mereu la poarta lui şi nici să doarmă pe scară, duşmanii Cavalerului îl lăsau uneori liber.

Strong, sub presiunea adversarilor săi, nu era tocmai singur în apărare şi îşi asigurase cîţiva aliaţi. Prietenii săi comunicau cu el printr-un sistem de semnale secrete; scăpau, astfel, garnizoana asediată de la înfometare, aduceau provizii şi, prin vizitele lor şi voia bună pe care o răspîndeau, menţineau ridicat moralul lui Strong, împiedicîndu-l să se predea. Doi dintre cei mai credincioşi aliaţi ai lui Ned erau Huxter şi Fanny Bolton, ale cărei surioare fuseseră învăţate să scoată un strigăt ciudat, pe care, neştiutoare, îl lansau prin curte, ori de cîte ori vizitatori nepoftiţi îşi făceau apariţia. Cînd Fanny şi Huxter veneau la Strong, cîntau amîndoi aceiaşi melodie în faţa uşii lui şi atunci bariera se deschidea larg, iar castelanul apărea zîmbind, proviziile şi cana cu bere erau aduse înăuntru şi, în compania credincioşilor săi prieteni, asediatul petrecea o seară plăcută. Sînt oameni care n-ar putea trăi într-o asemenea tensiune, dar Strong era puternic, ştia ce înseamnă greutăţile şi nu-şi pierduse niciodată cumpătul în faţa primejdiei.

Dar, în afară de aliaţi, generalul nostru îşi asigurase, în condiţii potrivnice, un ajutor mult mai necesar — o cale de retragere. Am mai spus într-o altă parte a acestei povestiri că domnii Costigan şi Bows locuiau în apartamentul vecin şi că fereastra uneia din camerele lor se afla nu prea departe de fereastra bucătăriei situate la etajul de sus al apartamentului ocupat de Strong. Aceeaşi conductă de apă şi acelaşi burlan de scurgere servea ambele locuinţe, iar Strong, privind pe fereastra bucătăriei, într-o bună zi, a observat că ar putea sări cu multă uşurinţă pe pervazul vecinului, agăţîndu-se de conducta de apă. Rîzînd, îi arătase lui Altamont această cale de scăpare şi căzuseră de acord să nu-i pomenească nimic lui Costigan, ai cărui creditori erau foarte numeroşi, drept care ar fi fugit mereu pe fereastră şi prin apartamentul lor.

Dar acum, fiind vorba de o situaţie deosebită, Strong a hotărît să folosească pasajul şi, într-o după-amiază, a dat buzna peste Bows şi Costigan, cu chipul său zîmbitor, explicîndu-le că inamicul îl aşteaptă pe scară şi că se folosise de acest mijloc pentru a-l trage pe sfoară. Aşa că, în timp ce asistentul domnului Marok aştepta la scara trei, Strong a ieşit pe scara patru, a luat masa la Albion, s-a dus la teatru şi s-a întors acasă la miezul nopţii spre uimirea doamnei Bolton şi a fiicei sale, care nu-l văzuseră plecînd şi nu-şi dădeau seama cum ar fi putut trece printre rîndurile de gardieni.

Strong a suportat acest asediu timp de cîteva săptămîni cu o admirabilă voie-bună şi hotărîre, cum numai un ostaş bătrîn şi curajos ar fi putut-o face, pentru că durerile şi privaţiunile pe care a trebuit să le îndure ar fi deprimat pe orice om înzestrat cu un curaj obişnuit. Dar ceeace l-a iritat şi l-a exasperat în mod deosebit (ca să folosim cuvintele lui) a fost indiferenţa infernală şi ingratitudinea laşă a lui Clavering, căruia-i scrisese o scrisoare după alta, la care nu răspunsese nici măcar cu un cuvînt şi nu-i trimisese nimic, deşi, spunea Strong, la vremea aceea chiar şi cinci lire ar fi fost o avere pentru el.

Dar zile mai bune îl aşteptau pe Cavaler şi, în mijlocul lipsurilor şi necazurilor, a putut să se bucure de un ajutor binevenit.

— Da, îi spunea el lui Pendennis, dacă n-ar fi fost acest om cumsecade de aici (pentru că eşti un om cumsecade, Altamont, băiete, şi naiba să mă ia dacă n-o să stau toată viaţa în preajma ta), dacă n-ar fi fost el, cred că s-ar fi sfîrşit cu Ned Strong. Trecuseră cinci săptămîni de cînd stăteam prizonier şi mă cam lăsaseră nervii, domnule, şi mă gîndeam să-mi pun capăt zilelor şi poate că aş fi făcut-o pînă la urmă pentru că nu-mi puteam risca toată ziua gîtul pe ţeava aia cînd plecam la plimbare prin fereastra bătrînului Cos, cînd, deodată cine crezi c-a picat din cer? Altamont!

— Nu chiar din cer, Ned, i-a răspuns Altamont, ci de la Baden-Baden. Am avut o lună bună acolo. Asta-i tot.

— Ei bine, domnule, a luat poliţa de la Mark, şi i-a plătit şi pe ceilalţi, ca un adevărat bărbat, domnule, asta a făcut continuă Strong entuziasmat.

— Şi aş fi foarte fericit să ofer o sticlă de vin pentru toată lumea, spuse Altamont roşind. Şi multe altele, dacă vreţi. Hei, ospătar, adu-ne o baterie de ăla bun, pricepi? Şi o să ciocnim pentru fiecare dintre noi. Fie ca orice om de treabă ca Strong să găsească un alt om de treabă care să-l ajute la necaz. Acestea sînt sentimentele mele, domnule Pendennis, deşi nu-mi place numele dumitale.

— Nu? De ce?

— Aici, Strong îl călcă pe colonel pe picior pe sub masă, iar Altamont, destul de încins, umplu un alt pahar, dădu din cap şi spuse după ce îşi bău vinul:

— El a fost un gentleman şi asta ajunge. Toţi au fost niste gentlemeni.

Întîlnirea acestor „gentlemeni" avea loc la Richmond, unde Pendennis se dusese pentru a lua dejunul şi unde îi găsise pe cei doi la o masă în cafenea. Amîndoi erau excesiv de veseli şi vorbăreţi, iar Strong, care era un admirabil povestitor, istorisea cu mult umor întîmplările legate de propriul său asediu, aventurile şi evadările lui, semnalele lui Fanny, exclamaţiile groteşti ale lui Costigan cînd Cavalerul dăduse buzna pe fereastra lui, salvarea lui, în ultima clipă de către Altamont — totul într-un stil foarte colorat, pentru a trezi interesul ascultătorilor lui.

— Pentru mine e un fleac, spunea Altamont. Cînd iei leafa pe corabie, îţi cheltui banii. Tipii de la cazinoul din

Baden-Baden m-au înlesnit. Am cîştigat ceva acolo şi am de gînd să mai cîştig, aşa e Strong ? Vreau să-l iau cu mine. Am eu un sistem. O să-i cîştig o avere, ascultă-mă pe mine. Şi dumitale pot să-ţi cîştig o avere dacă vrei, oricui. Da' ce-o să fac eu, o să vedeţi voi ! O să joc pentru Fanny. Al naibii să fiu domnule, ce crezi c-a făcut ? Avea şi ea două lire şi le-a dat lui Ned Strong. Nu-i aşa, Ned ? Să bem în sănătatea ei.

— Din toată inima, spuse Arthur, golind paharul cu cea mai mare cordialitate.

Apoi Altamont începu să-şi descrie pe larg sistemul. Spunea că este de-a dreptul infailibil dacă joci cu sînge rece. Îl aflase de la un tip din Baden care pierduse cu el, ce-i drept, numai pentru că nu avusese destul capital. Dacă ar mai fi putut rezista un tur, ar fi cîştigat toţi banii. Împreună cu încă vreo cîţiva avea de gînd să facă o bancă şi să încerce. Va pune la bătaie şi ultimul şiling. Venise în ţară cu scopul de a-şi lua banii şi pe căpitanul Strong, care va trebui să joace pentru el. Avea mai multă încredere în temperamentul lui Strong decît în el însuşi sau în Blondell-Blondell ori în italianul care juca împreună cu el. Golindu-şi sticla, Altamont descrise cu lux de amănunte planurile sale, în faţa lui Pen care asculta cu interes mărturisirile lui pline de un umor îndrăzneţ şi nestăpînit.

— Am cunoscut ieri un individ ciudat, pe nume Altamont, i-a spus Pen unchiului său, după două-trei zile.

— Altamont ? Care Altamont ? Poate fiul Lordului Wesport ?

— Nu, nu, tipul care a venit beat în sufrageria lui Clavering. Zice că nu-i place numele de Pendennis, dar mi-a făcut onoarea să-mi spună că sînt un om de treabă.

— Nu cunosc pe nimeni cu numele ăsta, îţi dau cuvîntul meu, a replicat impenetrabilul maior.

— Vrea să plece din ţară şi să facă avere cu un sistem de joc. E partener cu bunul meu coleg de facultate Blondell. Îl ia pe Strong cu el, ca om de încredere. Oare ce relaţii or fi între Cavaler şi Clavering ?

— Bănuiesc, ţine minte Pen, nu e decît o presupunere, că există ceva în trecutul lui Clavering care le dă acestora şi altor cîtorva o anumită putere asupra lui. Iar dacă ar

exista un asemenea secret, care nu este treaba noastră, băiete, cred că ar trebui să fie o lecţie pentru orice bărbat să fie drept în viaţă şi să nu dea altora ocazia să-i aibă la mînă.

— Ei bine, cred că dumneata ai o oarecare influenţă asupra lui Clavering, altfel nu mi-ar fi oferit locul în Parlament.

— Clavering crede că nu e potrivit pentru Parlament. Nu mai este. De ce să nu-i îngădui să te lase pe tine sau pe cine-i place în locul lui. Crezi că guvernul sau opoziţia or să-l refuze dacă li-l dă lor ? De ce să fii mai prejos de primii bărbaţi, de cei mai onorabili bărbaţi, mai prejos de oamenii de viţa cea mai nobilă şi cu situaţia cea mai bună din ţara asta ?

Bătrînul avea asemenea răspunsuri pentru fiecare obiecţie a lui Pen, iar el accepta explicaţiile unchiului său nu pentru că le credea ci pentru că voia să le creadă. Facem cîte un lucru nu pentru că toată lumea îl face, ci pentru că ne place. Iar experienţa noastră nu dovedeşte că toată lumea are dreptate, ci, că noi şi restul lumii sîntem o apă şi-un pămînt.

Cu prilejul celei de a doua vizite la Tunbridge, Pen nu uită s-o amuze pe Blanche cu noutăţile aflate la Richmond în legătură cu asedierea Cavalerului şi salvarea miraculoasă săvîrşită de către Altamont. Iar după ce termină de povestit totul, cu ironia sa caracteristică, menţionă cu emoţie şi admiraţie purtarea generoasă a micuţei Fanny faţă de Cavaler şi atitudinea entuziastă a lui Altamont în legătură cu ea.

Într-un fel, Blanche era geloasă şi destul de invidioasă pe Fanny. De-a lungul multor conversaţii confidenţiale dintre Arthur şi domnişoara Amory, în timpul încîntătoarelor plimbări, călare sau pe jos, putem presupune că eroul nostru n-a uitat o întîmplare atît de interesantă pentru el şi, de bună seamă, la fel de interesantă şi pentru ea, anume pasiunea şi grija micuţei Ariadne din Shepherd's Inn. Ca să fim drepţi cu el, Arthur şi-a descris rolul în această dramă cu o modestie care-i stătea bine, morala pe care el voia s-o scoată în evidenţă fiind pe măsura temperamen-

tului său. De fapt, voia să spună că femeile trec peste prima lor iubire aproape cu tot atîta uşurinţă ca şi bărbaţii, iar dacă „numărul unu" este scos din joc, trec la „numărul doi" fără prea mare dificultate. Adevărul este că frumoasa Blanche, în conversaţiile lor *intimes* nu încetase nici o clipă să-l tachineze pe Arthur cu privire la eşecul său, cunoscut de toată lumea, în pasiunea lui pentru Emily Fotheringay. În concluzie, biata Fanny era oferită drept sacrificiu pentru demonstrarea teoriei sale. Cîte dureri îndurase şi biruise ea, cît de amar fusese adevărul pasiunii neîmpărtăşite, cîtă vreme trecuse pentru a vindeca rănile inimii ei, îndurerate şi iubitoare, toate acestea domnul Pen nu le ştia sau nu găsea de cuviinţă să le ştie. Pentru că se prezenta drept modest şi neîncrezător în posibilităţile lui de cuceritor de inimi, refuzînd să creadă că produsese mari daune, deşi în acest caz, propriile sale argumente vorbeau împotriva lui. Iar dacă, aşa cum susţine el, Fanny era îndrăgostită de admiratorul ei din breasla doctorilor, care nu avea nici înfăţişarea, nici manierele şi nici inteligenţa care să-l reprezinte, ci doar pasiune şi credinţă, este oare posibil ca fata, la prima ei dragoste, să nu fi fost serios zguduită şi să nu fi suferit amarnic pentru un bărbat care dispunea în mod sigur de o mare parte din calităţile de care ducea lipsă Huxter ?

— Ticălos nerușinat ! îl mustra Blanche. Cred că eşti furios pe Fanny pentru că a avut îndrăzneala să te uite, iar acum eşti pur şi simplu gelos pe Huxter.

Poate că Blanche avea dreptate, deoarece roşeaţa care apăruse pe obrajii lui Pen, fără voia lui — una din acele lovituri pe care vanitatea unui bărbat i-o dă drept în faţă — vădea sentimentele lui la gîndul că fusese dat la o parte de un asemenea rival. De un astfel de individ ! Fără nici o calitate demnă de luat în seamă ! O, domnule Pendennis, (deşi această remarcă nu se aplică la un om atît de fin cum eşti dumneata), dacă natura nu i-ar fi oferit fiecărui sex garanţia credulităţii celuilalt, care vede lucruri bune acolo unde nu există, frumuseţe în urechile unui măgar, înţelepciune în capetele lor neroade şi muzică în răgetul lor, n-ar mai fi fost atîtea căsătorii în zilele noastre, atît de indispensabile pentru dreapta propagare şi continuare a nobilei rase căreia îi aparţinem.

— Poate că sînt gelos, poate că nu, — insista Pen — dar, Blanche, nu neg acest lucru ; mi-ar fi plăcut ca Fanny să aibă o soartă mai bună. Nu-mi plac poveștile care se termină în modul acesta cinic ; e groaznic să ajungi la ultima filă a descrierii pasiunii unei fete frumoase și să dai peste figura unuia ca Huxter. Oare viața nu e decît un compromis, iar sfîrșitul bătăliei dragostei, o capitulare lipsită de noblețe ? Căutarea lui Cupidon, pe care sărmana mea Pysché l-a urmărit în întuneric, zeul dorului din sufletul ei, zeul obrajilor îmbujorați și a zborului pe aripi de curcubeu, trebuie neapărat să se termine la Huxter, cel care miroase a tutun și a pomezi ? Aș vrea, deși nu văd așa ceva în viață, ca oamenii să fie ca Lordul și Lady Clementina din cărțile de povești sau din romanele galante și, odată săvîrșindu-se ceremonia și primind binecuvîntarea pastorului, să trăiască frumoși și buni și fericiți pînă la adînci bătrînețe.

— Dar spune-mi, rogu-te, *Monsieur le Misanthrope,* tu n-ai de gînd să fii bun și fericit ? Ești chiar atît de nemulțumit de semenii tăi ? Căsătoria ta nu va fi decît un compromis ? întreba autoarea volumului *„Mes Larmes“*, cu o încîntătoare *moue.* Această Psyché a ta nu e decît o femeie vulgară, de ultima speță ? Neobrăzatule care-ți bați joc de toată lumea, nu pot să te sufăr ! Cîștigi inimile fetelor sărmane, te joci cu ele și le arunci apoi cu dispreț. Ceri dragoste, dar o calci în picioare. Tu... mă faci să plîng, Arthur, iată ce faci și... și, nu, ...nu mă vei consola în felul acesta... și cred că Fanny a avut dreptate să părăsească o asemenea ființă fără inimă.

— Nici de data aceasta nu zic nu, răspunse Pen privind-o foarte încruntat, fără să încerce repetarea gestului de consolare care provocase acea gingașă silabă „nu“ ! din partea domnișoarei. Nu cred că posed prea mult din ceea ce oamenii numesc inimă. Dar nu susțin acest lucru. Am avut marea mea aventură la optsprezece ani, cînd mi-am aprins făclia și am pornit în căutarea lui Cupidon. Și care a fost descoperirea dragostei mele ? O dansatoare vulgară! Am dat greș, așa cum pățește toată lumea, sau aproape toată lumea. Atîta doar că e mai bine să dai greș înainte de căsătorie decît după aceea.

— *Merçi du choix, Monsieur* [1] răspunse Silfida cu o reverenţă.

— Uite ce e, scumpa mea Blanche, spuse Pen luîndu-i mîna, glasul lui trădînd o tristă ironie. Cel puţin, nu ţin seama de linguşiri.

— Ba dimpotrivă.

— Şi nici nu-ţi spun minciuni idioate, ca oamenii vulgari. De ce şi tu şi eu, cu experienţa noastră, să maimuţărim romanţe şi să simulăm sentimente ? Nu cred că Blanche Amory este cea mai mare frumuseţe, nici cea mai de seamă poetă sau cea mai uimitoare muziciană tot aşa cum nu mi te închipui drept cea mai înaltă femeie din lume — ca uriaşa a cărei poză am văzut-o ieri la bîlci. Iar dacă nu te văd ca pe o eroină, nici eu nu pretind în faţa ta că sînt un erou. Dar cred că eşti ...în sfîrşit, cred că arăţi destul de bine.

— Merçi, răspunse Blanche cu o înaltă reverenţă.

— Ştii să cînţi frumos. Sînt sigur că eşti deşteaptă. Sper şi cred că eşti bine-crescută şi că vei fi o bună soţie.

— Aşadar, fiind sigur că îţi aduc o sumă de bani şi un loc în Parlament, te cobori într-atît încît să-mi arunci batista ta regală. *Quel honneur !* Obişnuiam să ne supunem Înălţimii Voastre, Prinţul de Fairoaks. Cît de onorată mă simt că voi urca la tron şi-i voi aduce bacşiş sultanului un loc în Parlament. Mă bucur că sînt deşteaptă şi pot să cînt la porunca ta, cîntecele mele vor îndulci odihna stăpînului meu.

— Iar dacă hoţii vor da tîrcoale casei, spuse Pen, urmînd jocul, patruzeci de hoţi înfricoşători, luînd forma unor griji tainice, vrăjmaşi la pîndă şi patimi înarmate pînă-n dinţi, regina mea va dansa în juru-mi cu o tamburină şi îi va izgoni pe hoţi şi pe bandiţi cu un singur zîmbet. Nu-i aşa ? Ah, Blanche, nu te supăra. Nu te simţi jignită pentru că ţi-am spus adevărul. Nu vezi că totdeauna te cred pe cuvînt. Tu spui că vei fi o sclavă şi vei dansa, eu spun „Dansează !" Tu spui „Te iau cu tot ce-i al tău", eu spun „te iau cu tot ce-i al tău". La înşelăciunile şi ipocriziile necesare vieţilor noastre, de ce să mai adăugăm altele inutile şi fără de rost ? Dacă mă ofer ţie, considerînd că avem

[1] Mulţumesc de alegere, domnule (fr.).

şanse de a fi fericiţi împreună, deoarece cu ajutorul tău pot să realizez pentru noi amîndoi un loc de vază şi un nume distins, de ce îmi ceri să simulez extaz şi sentimente care nu-şi au locul aici şi în care nici unul dintre noi nu crede ? Vrei să-ţi fac curte îmbrăcat într-un costum de prinţ Prettyman, de la prăvălia balurilor mascate şi să-ţi fac şi complimente ca Sir Charles Grandison ? Vrei să-ţi scriu versuri ca în zilele cînd... cînd eram copii ? Am să-ţi scriu, dacă-ţi place, şi apoi o să le vînd lui Bacon şi Bungay. Trebuie s-o tratez pe prinţesa mea cu *bonbons* ?

— *Mais j'adore les bonbons, moi* [1] spuse micuţa Silfidă cu o privire plină de milă.

— Pot să-ţi cumpăr o pălărie plină de la „Fortnum & Mason" pentru o guinee. Şi o să ai şi bomboane bune-bune, continuă Pen, zîmbind amar. Nu, scumpa mea, draga mea, micuţa mea Blanche, nu plînge. Sterge-ţi ochii tăi frumoşi, nu pot să suport aşa ceva, adăugă el şi îi oferi consolarea cerută de împrejurare şi de lacrimile ei, adevărate lacrimi de supărare care izvorau din ochii autoarei volumului „*Mes Larmes*".

Tonul dispreţuitor şi sarcastic al lui Pen aproape că o înspăimîntase şi o biciuise pe faţă.

— Nu, nu vreau consolările tale. Eu... niciodată nu mi s-a vorbit astfel pînă acum... de... de nici unul din... de nimeni, suspina ea cu mare sinceritate.

— Fleacuri ! strigă Pen izbucnind într-un hohot sălbatic de rîs, iar în obrajii ei înfloriră cei mai minunaţi bujori care înfloriseră vreodată.

— *O, Arthur, vous êtes un homme terrible !* [2] strigă fata la rîndul ei, mirată, speriată, înfrîntă, ea, mica ştrengăriţă care se jucase de-a dragostea mai bine de zece ani din viaţa ei şi care nu se supăra acum cînd întîlnea un stăpîn. Spune-mi, Arthur, continuă ea, după o pauză în această stranie joacă, de ce renunţă Sir Francis Clavering la locul său în Parlament ?

— *Au fait* [3], de ce mi-l oferă mie ? întrebă Arthur roşind, la rîndul său.

---

[1] Dar eu ador bomboanele (fr.).
[2] O, Arthur, eşti un om îngrozitor ! (fr.)
[3] Într-adevăr (fr.).

— Totdeauna îţi baţi joc de mine, domnule. Dacă e bine să fii în Parlament, de ce se retrage Sir Francis ?

— Unchiul meu l-a convins. Mereu îi spunea că nu ţi se oferă de-ajuns. În... în disputele de familie ; cînd mama ta i-a plătit datoriile atît de uşor, s-a stabilit, presupun, ca tu... adică eu... pe cuvîntul meu că nu ştiu de ce iese din Parlament. Vezi, Blanche, tu şi cu mine sîntem doi copii foarte buni şi căsătoria noastră a fost aranjată pentru noi de mamele şi unchii noştri, iar noi trebuie să fim ascultători ca orice fetiţă şi băiat cuminte.

Aşadar, cînd Pen s-a întors la Londra, i-a trimis o cutie cu bomboane, fiecare fiind învelită într-o poezioară franţuzească de gata, din cele mai duioase, împreună cu două-trei poeme producţie proprie, aproape tot atît de sincere şi de autentice. Şi nu e de mirare că nu i-a spus lui Warrington ce discutase cu domnişoara Amory, atît de delicate erau sentimentele puse în joc şi atît de intimă natura lor.

Iar dacă, întocmai celor mai buni sau mai răi dintre oameni, fiul văduvei se gîndea la o apostazie, intenţionînd să se vîndă... ştim noi cui, cel puţin nu avea pretenţia că e un credincios al dogmei pentru care era gata să jure. Iar dacă fiecare bărbat sau femeie de pe pămîntul ăsta, care s-a vîndut pe sine pentru bani sau poziţie, aşa cum era pe cale să facă domnul Pendennis, ar cumpăra un exemplar al memoriilor lui, cîte tone de volume n-ar vinde „Domnii Smith, tatăl şi fiul“ !

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI CINCILEA

În care Pen începe campania electorală

Jalnică şi pustie fusese casa cea mare din Clavering înaintea căsătorei stăpînului ei, cînd Sir Clavering, ruinat, se ascundea în ţări străine, dar nici acum nu era mai veselă, cînd acelaşi Sir Francis se hotărîse s-o locuiască. Cea mai mare parte a ei era închisă, iar Baronetul nu ocupa decît cîteva camere de la parter, unde menajera şi ajutoarea ei de la poartă îl serveau pe omul acesta nefericit, în

retragerea lui forţată, gătind o parte din vînatul pentru împuşcarea căruia Sir Francis îşi petrecea plictisitoarele dimineţi. Lightfoot, valetul, trecuse în serviciul soţiei sale şi, după cum fusese informat Pen printr-o scrisoare de la Smirke, care oficiase ceremonia, dusese la bun sfîrşit prudenta sa intenţie de a se căsători cu doamna Bonner, camerista, care, la vîrsta ei înaintată, avea farmecul tinereţei, oferindu-i lui Lightfoot economiile şi vîrstnica ei făptură. Să fie proprietari la „Clavering Arms" era marea lor ambiţie. Acceptaseră s-o servească pe Lady Clavering pînă în ziua de plată, după care urmau să intre în posesia hotelului lor. Pen le promisese că va ţine banchetul său electoral acolo, după ce Baronetul avea să se retragă în favoarea tînărului. Şi, după cum fusese stabilit de unchiul său, căruia Clavering părea că nu-i refuză nimic, Arthur şi-a făcut apariţia la Clavering Park în septembrie, spre marea bucurie a stăpînului, mulţumit de o companie care-l va scăpa de singurătate şi care poate-i va furniza ceva bani.

După numai cîteva zile, Pen i-a oferit gazdei sale suma dorită. De îndată ce aceste fonduri neînsemnate s-au aflat în buzunarul lui Sir Francis, acesta a şi pretins că are treabă la Chatteris şi la băile din apropiere — mîndria ţinutului — plecînd să-şi vadă de afacerile lui care, aşa cum vă închipuiţi, au fost încheiate pe terenurile de curse şi în sălile de biliard. Arthur putea trăi de unul singur la fel de bine, dispunînd de resurse spirituale şi alte îndeletniciri care nu presupuneau prezenţa altora. Se plimba cu ponciul de vînătoare dimineaţa, iar seara avea la dispoziţie o mulţime de cărţi ; preocupări demne de un talent literar ca al domnului Arthur, care n-avea nevoie decît de un trabuc şi de două-trei foi de hîrtie pentru a-şi petrece seara într-un mod plăcut. Adevărul este că, după cîteva zile considerase societatea lui Sir Clavering de-a dreptul intolerabilă şi îi oferise cu o satisfacţie răutăcioasă micul ajutor financiar pe care acesta îl solicitase, după cum îi era obiceiul, dîndu-i astfel posibilitatea de a fugi din propria casă.

Mai mult decît atît, ingeniosul nostru prieten trebuia să se pună bine cu cetăţenii din Clavering şi cu alegătorii circumscripţiei pe care-şi propusese s-o reprezinte.

Aşadar, a trecut la treabă cu şi mai multă nerăbdare, gîndindu-se cît de nepopular fusese şi hotărît să schimbe impresia proastă pe care o făcuse oamenilor simpli de acolo. Datorită firii sale, sarcina i se părea încîntătoare. De obicei rezervat şi tăcut în public, devenise deodată la fel de jovial, comunicativ şi deschis cum era căpitanul Strong. Rîdea cu toată lumea care era dispusă să rîdă cu el, strîngînd mîinile în dreapta şi în stînga, cu ceea ce s-ar putea numi cordialitate plină de dibăcie. Îşi făcea apariţia la bîlciul săptămînal şi în piaţă, în sfîrşit, se purta ca un ipocrit perfect sau ca un gentleman de viţă nobilă, cu un arbore genealogic neştirbit, atunci cînd vrea să se facă plăcut alegătorilor şi are ceva de cîştigat de pe urma oamenilor de la ţară. Cum se face că nu îngăduim să fim înşelaţi, dar ne lăsăm convinşi de o limbă ascuţită, un rîs gata făcut, un gest ce pare sincer ? Ştim prea bine că este o momeală falsă şi totuşi o primim ; ştim că nu e decît linguşire şi totuşi o acceptăm decît să trăim fără ea. Prietenul Arthur dădea tîrcoale prin ţinut cu o simplitate meşteşugită şi o mulţumire bine puse la punct, atît de diferit de filfizonul înfumurat şi plictisit pe care oamenii îl văzuseră cu vreo zece ani în urmă.

Casa parohială era închisă. Doctorul Portman plecase împreună cu familia la Harrogate pentru a-şi îngriji guta, eveniment regretat amarnic de către Pen într-o scrisoare adresată preotului în care, prin cuvinte simple şi pline de simţire, îşi exprima dezamăgirea de a nu-şi vedea vechiul prieten, de al cărui sfat avea nevoie şi al cărui ajutor s-ar putea să-l ceară într-o bună zi. Dar Pen s-a consolat singur de această lipsă, făcînd cunoştinţă cu Simcoe, predicatorul opoziţiei, cu cei doi parteneri de la postăvăria din Chatteris şi cu vorbitorul independenţilor de acolo, pe care i-a întîlnit la Ateneul din Clavering, ale cărui baze fuseseră puse de partidul liberal, potrivit spiritului înaintat al epocii şi, poate, în opoziţie cu vechea şi aristocratica sală de lectură, în care reprezentanţii „Gazetei din Edinburgh" cu greu au avut acces şi unde comercianţii nu erau primiţi. L-a calmat pe partenerul mai tînăr de la postăvărie, invitîndu-l, prietenește, la masă ; i-a trimis amabilei doamne Simcoe iepuri şi potîrnichi de pe domeniul Clavering, exprimîndu-şi chiar dorinţa de a citi ultima predică a soţu-

lui ei. Mai mult, simțindu-se cam prost într-o zi, ștrengarul a profitat de acest prilej pentru a scoate limba în fața lui Huxter, care-i trimisese doctorii și-l vizitase în dimineața următoare. Cît de încîntat ar fi fost bătrînul Pendennis de elevul său ! Pen însuși era amuzat de jocul în care intrase iar succesul îl umplea de o bună-dispoziție răutăcioasă.

Și totuși, cînd se întorcea seara de la Clavering, după ce prezidase o întrunire la Ateneu, sau după ce-și petrecuse seara cu doamna Simcoe care, împreună cu soțul ei, era uimită de reputația tînărului londonez, fiind la curent cu succesele sale în societate, și cînd Arthur pășea pe vechiul podeț aruncat peste tumultuosul Brawl, auzind atît de cunoscutul zgomot al apelor dedesubt, și văzînd casa de la Fairoaks ascunsă printre copaci, conturul ei desenîndu-se limpede pe cerul înstelat, fără îndoială că alte gînduri treceau prin mintea băiatului, redeșteptîndu-i durerea și rușinea. Tot se mai zărea o lumină la fereastra camerei pe care și-o amintea atît de bine și în care sfînta care îl iubise cu atîta abnegație petrecuse nenumărate ceasuri de grijă, dor și rugăciune. Iar el își întorcea privirea de la lumina care părea să-l urmărească pretutindeni cu strălucirea ei plină de reproșuri, ca și cum spiritul mamei sale îl urmărea și-i atrăgea luarea aminte. Cît de limpede era noaptea ! Cît de vie strălucirea stelelor ! Cît de neîncetată curgerea apelor ! Bătrînii arbori șopteau și își legănau blînd ramurile iubitoare deasupra acoperișului. Acolo, sub lumina palidă a stelelor se afla terasa unde, copil, se plimbase în serile de vară, înflăcărat și încrezător, nepătat, neîncurcat, neștiind ce sînt îndoielile și pasiunile, la adăpost de răutățile lumii, la sînul iubirii pure și tulburătoare. Dar ceasul din oraș bate miezul nopții și tulbură visarea rătăcitorului nostru, trimițîndu-l la culcare, de-a lungul aleii din parc, pe sub arcadele întunecate ale teilor foșnitori.

Dar, cînd ferestrele unde cu o seară înainte arsese lumina s-au deschis în strălucirea soarelui, chiriașul lui Pen, căpitanul de artilerie Stokes, din Bombay — a cărui mamă locuiește la Clavering, — primește cu multă cordialitate vizita proprietarului său, îi arată acareturile și eleșteul cel nou din grădina din spatele grajdurilor, îi vorbește con-

fidențial despre coșuri și acoperiș, rugîndu-l pe domnul Pendennis să aleagă o zi în care îi va face lui și doamnei Stokes plăcerea de a... Iar Pen, care se afla la țară de două săptămîni, se scuză că nu l-a vizitat mai demult pe căpitan, recunoscînd cinstit că nu avusese dispoziția necesară.

— Vă înțeleg, domnule, spuse căpitanul, iar doamna Stokes, care se ascunsese la sunetul clopoțelului de la intrare (ce stupid i se părea lui Pen să tragă de cordonul soneriei), își face apariția în rochia ei cea mai bună, înconjurată de copii. Cei mici se îngrămădesc în jurul lui Stokes. Cel mare sare într-un fotoliu. Fusese fotoliul tatălui său, iar Arthur își amintește de zilele cînd avea impresia că gestul de a se așeza în acest fotoliu era totuna cu a se instala pe tronul regelui. Pen a întrebat-o pe domnișoara Stokes — semăna leit cu mama ei — dacă știe să cînte la pian. I-ar plăcea să audă o melodie la pianul acela. Ea cîntă. El aude notele vechiului pian, slăbite de vreme, dar nu o ascultă pe pianistă. O ascultă pe Laura cîntînd, ca în zilele tinereței lor, și o vede pe mama lui aplecîndu-se peste umărul fetei și bătînd măsura.

Masa oferită lui Pen la Fairoaks de către chiriașul său, la care au participat bătrîna doamnă Stokes, căpitanul Glanders, moșierul Hobnell și preotul de la Tinckleton cu soția, s-a dovedit fadă și tristă pînă cînd ospătarul de la Clavering (care-l ajuta pe grăjdarul căpitanului și pe valetul doamnei Stokes și pe care Arthur și-l amintea ca fiind un vagabond), a scăpat o farfurie în spatele lui Pen, întîmplare care l-a făcut pe Hobnell să remarce :

— Presupun, Hodson, că mîinile tale sînt alunecoase din cauza unturii de urs. Totdeauna îi cad farfuriile lui Hodson ăsta. Ha ! ha !

La care Hodson s-a înroșit, privindu-i atît de stînjenit, încît Pen a izbucnit în rîs. De aici înainte, rîsul și voia bună au fost nota dominantă a serii. După gustări s-a servit un iepure și potîrnichi iar cînd, după plecarea servitorului, Pen i-a spus vicarului din Tinckleton „Consider, domnule, că ar fi trebuit să-l rugați pe Hodson să tranșeze iepurele", gluma a fost apreciată imediat de către cleric, urmat apoi de Căpitanul Stokes și de Glanders, cărora li s-a alăturat, deși cam tîrziu, Hobnell, dar cu un hohot de rîs de-a dreptul homeric.

În timp ce Pen avea preocupările pomenite mai sus, s-a întîmplat ca aleasa intereselor, dacă nu a sentimentelor lui, să plece în capitală de la Tunbridge, pentru a face unele cumpărături, în compania bătrînei doamne Bonner, camerista mamei sale. Madame Bonner, care se certase cu Blanche de nenumărate ori încă din copilăria acesteia, fiind acum pe punctul de a o părăsi pe Lady Clavering pentru deliciile vieții conjugale, era nerăbdătoare, ca orice ființă milostivă, să lase cîteva dovezi de respectuoasă bunătate celor două stăpîne ale sale, înainte de a le părăsi pentru a-și lua în primire postul de soție a lui Lightfoot și de proprietăreasă la „Clavering Arms."

Cinstita femeie profita de gustul domnișoarei Amory pentru a cumpăra darul pe care intenționa să-l facă stăpînei sale, rugînd-o pe frumoasa Blanche să-și aleagă ce-i place ei mai mult, ceva care să-i amintească de bătrîna ei doică, de grija ei în nopțile de veghe, cînd o dureau dinții ori suferea de alte boli de copil, și care o iubise ca pe propriul ei copil. Tîrguielile au fost terminate, iar cum doica a insistat să cumpere o Biblie uriașă pentru Blanche, fata a sugerat și ea, la rîndul ei, achiziționarea unui dicționar la fel de mare pentru mama ei. Fiecare dintre cele două femei ar putea profita, cu siguranță, de cadourile primite.

Apoi, doamna Bonner a investit ceva bani într-un material de perdele care vor prinde bine la „Clavering Arms", a cumpărat o cravată roșie cu flori galbene, destinată lui Lightfoot, valetul, după cum Blanche putea să-și dea seama. Deși mai tînăr cu cel puțin douăzeci și cinci de ani decît ea, doamna Bonner își privea soțul cu o dragoste conjugală și, în același timp, părintească, plăcîndu-i destul de mult să-l îmbrace frumos. Dealtfel, Lightfoot strălucea de atîtea ace, inele, lănțișoare, ținte și brelocuri, cumpărate pe cheltuiala generoasei femei.

Toate cele de mai sus au avut loc în cartierul Strand, spre marele amuzament al domnișoarei Blanche care, după ce doica a cumpărat tot ce-i trebuia și se pregătea să părăsească magazinul, l-a întrebat pe vînzător, cu zîmbetul pe buze și o reverență plină de gingășie, unde se află Shepherd's Inn.

Shepherd's Inn era undeva pe aproape — Oldcastle Street se afla la numai cîţiva paşi — vînzătorul le-a arătat pe unde să apuce, iar cele două femei au pornit mai departe.

— Shepherd's Inn ! Dar ce să faceţi acolo, domnişoară ? Acolo stă domnul Strong. Vreţi să-l vedeţi pe domnul Strong, domnişoară ? întrebă doica.

— Nu-mi place să-l întîlnesc pe căpitan. E un om drăguţ. Dar nu cu el am treabă. Vreau să cunosc o fată bună şi de treabă care s-a purtat foarte frumos cu... cu domnul Arthur cînd a fost atît de bolnav, acum un an, şi aproape că i-a salvat viaţa. Vreau să-i mulţumesc şi s-o întreb dacă n-are nevoie de ceva. Special am adus cu mine cîteva rochii în dimineaţa asta, încheie Blanche privind-o pe bătrînă ca şi cum aştepta admiraţia acesteia, de parcă făcuse un gest de o remarcabilă virtute. De fapt, îi plăceau foarte mult bomboanele. Dacă ar fi avut destule ar fi dat şi săracilor din ele, şi era în stare să dăruiască unei fete de la ţară o rochie de bal purtată prea mult şi pe care n-o mai putea suferi.

„Femei tinere, femei frumoase", îşi spunea doamna Bonner în sinea ei. „Eu, cel puţin, n-am nevoie de femei frumoase în jurul lui Lightfoot". Şi în imaginaţia ei popula „Clavering Arms" cu un harem din cele mai hidoase cameriste şi chelneriţe.

Blanche, în roz şi bleu, cu pene, flori, şi tot felul de lănţişoare pe rochia ei de mătase, cu o jachetă minunată şi o umbreluţă încîntătoare, era o asemenea întruchipare a eleganţei şi frumuseţii, încît doamna Bolton se opri din frecat podeaua, iar Betsy-Jane şi Amelia-Ann rămaseră cu gurile căscate de uimire.

Blanche le privi, şi în zîmbetul ei se citea o bunătate şi o mărinimie divină. Semăna cu Rowena vizitînd-o pe Rebecca, cu Maria Antoaneta vizitîndu-i pe săracii înfometaţi sau cu Marchiza de Carabas coborînd din caleaşca ei cu patru cai la uşa unui chiriaş amărît şi luînd de la valetul No. 2 pachetelul cu săruri de Epsom pentru a-l duce cu propria ei mînă imperială în odaia bolnavului. Blanche se simţea ca o regină coborînd de pe tron pentru a vizita un supus, fiind pe deplin conştientă că face o faptă bună.

— Draga mea ! Vreau s-o văd pe Fanny — Fanny Bolton. Se află aici ? Mama se arătă deodată bănuitoare, pentru că, după aspectul ei, vizitatoarea ar fi putut fi o actriţă, ori poate chiar mai rău.

— Şi ce treabă aveţi cu ea, mă rog ?

— Sînt fiica doamnei Clavering. Aţi auzit de Sir Francis Clavering ? Aş vrea foarte mult s-o văd pe Fanny.

— Vă rog, intraţi, domnişoară... Betsy-Jane, unde-i Fanny ?

Betsy-Jane răspunse că Fanny a urcat pe scara a treia, la care doamna Bolton răspunse că probabil a urcat la căpitanul Strong şi o rugă pe fetiţă să vadă dacă e acolo.

— La căpitanul Strong ? Să mergem la căpitanul Strong, strigă Blanche. Îl cunosc foarte bine. Scumpa mea, condu-ne la căpitanul Strong, strigă din nou Blanche, pentru că podeaua scotea aburi, iar zeiţei nu-i plăcea mirosul săpunului de rufe.

Pe cînd urca scara, un gentleman pe nume Costigan, care se plimba ţanţoş de colo pînă colo, o privi cu un aer de cunoscător pe Blanche şi remarcă aşa, ca pentru sine : „Altă duduie faină îi caută pe Strong şi Altamont. Totdeauna vin femei bine la ei".

— Hei, ce se întîmplă acolo ? strigă el în cele din urmă, privind spre ferestrele celor de mai sus, de unde se auziseră cîteva ţipete ascuţite.

Auzind glasul unei femei disperate, întreprinzătorul Cos urcă scările atît de repede cît îi îngăduiau bătrînele lui picioare, fiind aproape doborît de servitorul lui Strong, care tocmai cobora. Uşa de la intrarea în apartamentul lui Strong era deschisă, iar Cos începu să bată cu putere. După multe lovituri zadarnice, o a doua uşă se deschise, lăsînd să se vadă capul lui Strong.

— Io sînt, bătrîne. Da' ce s-aude, Strong ?

— Pleacă !... răsună răspunsul, iar uşa se închise la loc drept în nasul roşu şi venerabil al lui Cos, care coborî, murmuind ameninţări şi jurîndu-se că va cere să i se dea satisfacţie pentru jignirea adusă.

Pînă una alta, cititorul, mai norocos decît căpitanul Costigan, va avea privilegiul de a afla secretul care nu fusese divulgat ofiţerului.

Am mai spus noi cît de generos era Altamont atunci

cînd avea bani şi cu cîtă uşurinţă îi cheltuia. Fiind o fire primitoare, nu exista pentru el o plăcere mai mare decît să bea în compania altora, nimeni nefiind mai binevenit la Greenwich sau la Richmond decît emisarul Nababului din Lucknow.

S-a întîmplat ca exact în ziua în care Blanche şi însoţitoarea ei se îndreptau spre apartamentul lui Strong din Shepherd's Inn, colonelul să le invite pe domnişoara Delaval, de la Théâtre Royal şi pe mama acesteia, doamna Hodge, la o nouă plimbare pe fluviu, şi aranjaseră să se întîlnească în apartamentul lui, de unde urmau să se îndrepte spre un port învecinat, pentru a se îmbarca. Aşadar, cînd „*Mes Larmes*" şi madame Bonner au bătut la uşa unde aştepta Grady, acesta a spus „Poftiţi, doamnelor" şi le-a condus în camera aranjată în aşa fel de parcă ar fi fost aşteptate. Într-adevăr, două buchete cumpărate chiar în dimineaţa aceea în Covent Garden şi alte dovezi ale gentileţei lui Altamont îşi aşteptau oaspeţii. Blanche mirosi florile, vîrîndu-şi nasul delicat în mijlocul lor, dădu ocol camerei, se uită îndărătul perdelelor la cărţi şi la gravuri, şi la planul proprietăţii Clavering atîrnat pe perete. Şi l-ar fi întrebat pe servitor unde este căpitanul Strong şi poate că ar fi uitat cu totul de misiunea cu care venise şi de existenţa lui Fanny Bolton, atît de mult o fascina noua aventură şi ideea stranie, îngrozitoare, nemaiîntîlnită, de a se afla în odaia unui burlac, într-un cartier dubios din City. Între timp, Grady dispăru în camera stăpînului său cu o pereche de ghete uriaşe, lustruite. Blanche nici nu avu timp să vadă cît de mari erau ghetele şi cît de deosebite de ale lui Strong.

— A venit femeile, spuse servitorul, ajutîndu-şi stăpînul să se încalţe.

— Le-ai întrebat dacă vor un păhărel de ceva ? zise Altamont.

— Zice că dacă vreţi să beţi ceva, le întrebă servitorul pe doamne, la care Blanche, surprinsă de întrebarea atît de directă, izbucni într-un rîs vesel şi o întrebă pe doică :

— Bem ceva ?

— Bine, n-aveţi decît să nu beţi, făcu Grady, închipuindu-şi că oferta lui fusese refuzată şi, deranjat de atitudinea dispreţuitoare a noilor-venite, ieşi din cameră.

— „Zice că dacă vreţi să beţi ceva", repetă Blanche, continuînd să rîdă.

— Grady, răsună o voce puternică din camera de alături, la auzul căreia doamna Bonner tresări.

Grady nu răspunse. Glasul său se auzea de departe, din bucătărie, unde Grady cînta în timp ce făcea treabă.

— Grady ! Haina mea ! răsună din nou vocea.

— Asta nu e vocea domnului Strong, remarcă Silfida, încă rizînd. „Grady, haina mea"! Ar trebui să plecăm.

Doica era din ce în ce mai nedumerită.

În acest moment uşa dormitorului se deschise, iar individul care strigase apăru fără articolul solicitat.

Altamont le salută pe cele două femei şi traversă camera.

— Vă cer iertare, doamnelor. Grady, adu-mi haina ! Ei bine, scumpele mele, e o zi frumoasă şi o să ne distrăm de minune la...

Dar nu termină ce avea de spus, pentru că doamna Bonner, privindu-l înspăimîntată, strigă deodată : „Amory ! Amory ! şi căzu leşinată în fotoliul ei.

Omul astfel apostrofat, o privi pe femeie o clipă şi, repezindu-se la Blanche, o prinse în braţe şi începu s-o sărute.

— Da, Betsy, spunea el. Sînt eu. Mary Bonner mă cunoaşte. Ce fată frumoasă te-ai făcut ! Dar e un secret, ţine minte ! Sînt mort, deşi sînt tatăl tău. Biată maică-ta nu ştie. Ce fată frumoasă te-ai făcut ! Sărută-mă, strînge-mă în braţe, Betsy ! Naiba să mă ia. Te iubesc, eu sînt bătrînul tău tată.

Betsy sau Blanche îl privi uimită şi începu să ţipe : o dată, de două ori, de trei ori. Aceste strigăte ascuţite le auzise Costigan din curte.

La auzul ţipetelor, nedumeritul părinte începu să-şi frîngă mîinile (era deschis la manşete şi pe unul din braţele sale armii se vedeau nişte litere albastre, tatuate) şi, ieşind din cameră, se înapoie cu o sticluţă de colonie din trusa lui de argint, cu al cărei conţinut începu să le stropească din belşug pe Mary Bonner şi pe Betsy.

Ţipetele femeilor îi aduseră şi pe ceilalţi ocupanţi ai apartamentului, pe Grady de la bucătărie şi pe Strong din

camera de sus. Cel de al doilea înţelese imediat, după starea celor două femei, ce se întîmplase.

— Grady, aşteaptă în curte şi dacă vine cineva... mă înţelegi, porunci el servitorului.

— Actriţa şi cu maică-sa ? întrebă Grady.

— Da, dracu' să te ia, să spui că nu e nimeni aici şi că sîntem plecaţi.

— Aşa să spun, domnule ? Chiar şi după ce le-am cumpărat prăjituri ?

— Da, răspunse Amory, bătînd din picior, iar Strong ajunse la uşă chiar la timp pentru a opri intrarea căpitanului Costigan.

Doamnele de la teatru nu s-au mai dus la Greenwich şi nici Blanche n-a mai văzut-o pe Fanny Bolton în ziua aceea. Iar Cos, care a profitat de primul prilej pentru a-l întreba pe Grady ce se întîmplase şi cine plîngea, a primit un răspuns din care reieşea clar că fusese o femeie, una nouă şi că femeile sînt, după opinia lui Grady, cauza tuturor nenorocirilor de pe lumea asta.

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI ŞASELEA

În care Pen are o îndoială cu privire la alegerea sa

În vreme ce Pen, pe meleagurile lui natale, se îndeletnicea cu planurile sale egoiste şi proiectele parlamentare, a aflat că Lady Rockminster sosise la Baymouth, aducînd-o cu ea pe prietena noastră Laura. Auzind vestea că Laura, sora lui, este atît de aproape, Pen s-a simţit cam vinovat. Probabil că avea nevoie de aprecierea şi stima ei mai mult decît a oricărei alte persoane din lumea asta. Ea era moştenirea pe care i-o lăsase mama lui. El avea să fie, într-un fel, patronul şi protectorul ei. Cum va primi Laura ştirile pe care el i le va aduce ? Oare cum ar trebui să-i expună gîndurile care îl frămîntau ? Avea senzaţia că nici el, nici Blanche n-ar putea suporta privirea orbitoare a Laurei, calmă şi pătrunzătoare în acelaşi timp. Simţea că nu va îndrăzni să dezvăluie speranţele şi ambiţiile sale lumeşti în faţa acestui judecător imaculat. La sosirea ei îi trimisese o scrisoare plină de fraze frumoase

și proteste blînde, precum și o mare doză de ironie și zeflemea. Și totuși, nu putea să nu ia în seamă panica în care intrase, sentimentul că se comportă ca un ticălos și un ipocrit.

Cum este posibil ca o fată simplă, de la țară, să fie motivul spaimei și emoției unui domn atît de desăvîrșit ca Arthur Pendennis ? Diplomația și trucurile sale mondene, umorul lui și deplina cunoaștere a lumii nu suportau testul purității ei. Trebuia să recunoască, în sinea lui, că afacerile lui se aflau într-un asemenea stadiu încît nu putea mărturisi sufletului ei cinstit adevărul. În drum spre Baymouth, se simțea la fel de vinovat ca un școlar care nu știe lecția și care va trebui să apară în fața cumplitului învățător. Și întotdeauna învățătorul a fost adevărul, a lui au fost puterea și înțelepciunea.

Sub oblăduirea amabilei sale patroane, deși uneori cam capricioasă și absolutistă, Laura văzuse lumea, învățînd cîte ceva și profitînd de lecțiile oferite cu dărnicie de societate. Multe fete obișnuite cu marea duioșie care caracterizase copilăria Laurei, nu s-ar fi acomodat existenței cu totul deosebite pe care ea o ducea în momentul acela. Helen își divinizase copiii, crezînd, ca majoritatea femeilor ținute în casă, că întreaga lume e făcută pentru ei și trebuie apreciată în funcție de ei. O îngrijise pe Laura cu o dragoste care nu scăzuse nici o clipă în intensitate. Dacă o durea cumva capul, văduva se alarma de parcă nimeni în lume nu mai avusese dureri de cap pînă atunci. Laura dormea și se trezea, citea și se plimba sub supravegherea plină de dragoste a mamei, dragoste care îi fusese luată odată cu blînda ființă a cărei inimă îngrijorată nu va mai bate niciodată. Și nu ne îndoim că Laura trăise momente de durere și deznădejde, singură în lumea nepăsătoare... N-a fost nimeni care să-i aline tristețea și singurătatea. Pe scara socială ea nu era egală doamnei a cărei însoțitoare era și nici a prietenilor sau rudelor acestei poruncitoare, dar blînde aristocrate. Poate că unii n-o prea aveau la inimă, iar alții o nesocoteau. Poate că, uneori, servitorii erau aspri cu ea așa cum, adeseori, se arăta a fi și stăpîna lor. Nu de puține ori Laura s-a trezit în mijlocul unor întruniri familiale a căror încredere și ambianță fu-

sese tulburată de apariţia ei. Sensibilitatea ei se simţea rănită la ideea că ar putea produce sau trăi o asemenea iritare. „Cîte guvernante nu sînt pe lumea asta, se gîndea Laura, optimistă, ale căror necesităţi le fac sclave şi însoţitoare de meserie ! Cîtă răutate şi neobrăzare trebuie să îndure ! Infinit mai bună este soarta mea alături de aceşti oameni buni şi iubitori, în comparaţie cu aceea a miilor de fete fără apărare". Într-o asemenea stare de spirit se adaptase Laura noii sale situaţii, pornind în întîmpinarea destinului cu un zîmbet încrezător.

Aţi întîlnit vreodată pe cineva care a privit-o pe Fortuna drept în ochi şi n-a fost tratat cu bunăvoinţă de către zeiţă ? Nu e adevărat că pînă şi oamenii răi sînt cîştigaţi de o bunăvoinţă continuă şi de o inimă iubitoare ? Cînd copiii din poveste i-au privit cu duioşie şi încredere pe cei doi ucigaşi cărora unchiul rău le poruncise să le facă de petrecanie, ştim cu toţii că unul dintre bandiţi a fost înduplecat şi l-a omorît pe celălalt, nelăsîndu-l inima să fie crud cu atîta inocenţă şi frumuseţe. Fericiţi acei care au această încredere curată, senină şi zîmbitoare în lumea din jur şi nu se tem de rău pentru că nu-l gîndesc niciodată. Laura Bell era una din acele fericite fiinţe şi, în afară de cruciuliţa bunei văduve pe care i-o dăruise Pen, avea în piept un Koh-i-noor atît de scînteietor, mult mai preţios decît vestitul juvaer, deoarece nu numai că valoarea lui era inestimabilă, dar şi-o păstra chiar şi într-o altă lume, unde diamantele nu mai valorează nimic ; pentru posesorul său este un talisman împotriva răului, luminînd întunecimile vieţii, întocmai ca vestita piatră a lui Hogea Hassan.

În concluzie, abia dacă trecuse un an de cînd Laura se afla în casa protectoarei sale, şi nu exista persoană a cărei dragoste fata să n-o fi cîştigat cu acest talisman. De la bătrîna doamnă pînă la ultimul servitor, Laura cucerise bunăvoinţa tuturor. Cu o asemenea stăpînă, camerista, care o suportase vreme de patruzeci de ani, fiind cicălită şi certată şi luată peste picior zi şi noapte de către Lady Rockminster, nu avea motive să fie prea binevoitoare. La început îi purtase pică Laurei, aşa cum făcuse şi cu celelalte cincisprezece predecesoare ale ei. Dar cînd aceeaşi Laura se îmbolnăvise la Paris, bătrîna avusese grijă de ea

în ciuda stăpînei sale care se temea să nu se molipsească, întrecîndu-se să-i dea doctoria, alături de Martha de la Fairoaks, avansată la gradul de cameristă personală a Laurei. Pe cînd se refăcea, Grandjean, bucătarul şef, parcă voia s-o ucidă cu atîtea delicatese preparate special pentru ea şi chiar a plîns cînd fata a gustat prima bucăţică de pui. Majordomul elveţian o lăuda pe Laura în aproape toate limbile europene pe care le vorbea cu aceeaşi indiferentă lipsă de corectitudine. Vizitiul era fericit să o scoată la plimbare. Pajul a plîns cînd a aflat că e bolnavă, iar Calverley şi Coldstream, atît de uriaşi, calmi şi impasibili au fost cuprinşi de o asemenea bucurie la vestea convalescenţei Laurei, încît l-au îmbătat pe băiatul de la un magazin de vinuri *pour fêter* [1] însănătoşirea domnişoarei. Pînă şi Lady Diana Pynsent, vechea noastră cunoştinţă, doamna Pynsent, care se căsătorise între timp, a fost atît de entuziasmată, încît a declarat că domnişoara Bell e o persoană foarte plăcută, o mare *trouvaille* [2] pentru bunica sa. Toată această amabilitate Laura o dobîndise nu prin artificii sau linguşiri, ci prin forţa simplă a bunului simţ şi prin darul binecuvîntat de a place şi de a se face plăcută.

În cele două-trei ocazii în care Pen o întîlnise pe Lady Rockminster, bătrîna, care nu-l admira deloc, fusese foarte dură şi necruţătoare cu prietenul nostru şi poate că, venind la Baymouth, Pen se aştepta s-o vadă pe Laura instalată în casa ei în calitate de umilă însoţitoare, fără a se bucura de un tratament mult mai bun. Aflînd de sosirea lui, Laura a coborît în fugă scările şi nu sînt tocmai sigur dacă nu cumva l-a îmbrăţişat în prezenţa lui Calvery şi Coldstream. Cei doi n-au spus niciodată nimic. De fapt, dacă Laura, în loc de a-l fi sărutat pe Arthur ar fi luat foarfeca şi i-ar fi tăiat capul, Calverly şi Coldstream ar fi privit la fel de impasibili, fără ca un singur firicel de pudră din perucile lor să se fi clintit din loc în faţa acestei calamităţi.

Laura arăta atît de bine, încît Pen nu putea să n-o admire. Ochii cinstiţi care-l priveau străluceau de sănă-

---

[1] Pentru a sărbători (fr.).
[2] Găselniţă (fr.).

tate : obrazul pe care-l săruta înflorea de frumusețe. Privind-o, sinceră și grațioasă, pură și candidă, Arthur își spunea că niciodată n-o văzuse mai frumoasă. Dar de ce trebuia să-i observe frumusețea tocmai acum, recunoscînd în sinea lui că n-o remarcase mai înainte ? Îi luă mîna gingașă și o sărută cu dragoste. O privi în ochii ei luminoși, citind în ei bucuria blîndă de a-l vedea, pe care totdeauna se așteptase s-o găsească acolo. Era impresionat și tulburat de glasul tandru și de privirea sinceră, scînteietoare. Inocența ei îl cucerea și îl neliniștea.

— Ce bună ești cu mine Laura, surioară. Nu merit să... să fii atît de bună cu mine.

— Mama mi te-a lăsat, spuse ea aplecîndu-se și sărutîndu-l pe frunte. Știi că trebuie să vii la mine în clipele de restriște, dar și atunci cînd ești foarte fericit. Aceasta a fost înțelegerea noastră, Arthur, acum un an, cînd ne-am despărțit. Ești fericit acum sau ai necazuri ? Care este adevărul ? Te bucuri că intri în Parlament ? Vrei să te distrezi acolo ? Ce emoții o să am la primul tău discurs !

— Deci ai aflat despre planul cu Parlamentul.

— Dacă am aflat ? Toată lumea știe. Am auzit de atîtea ori vorbindu-se. Doctorul prietenei mele, lady Rockminster, a discutat chiar astăzi despre tine. Cred că mîine va scrie și la gazetă. Toată lumea vorbește că Sir Francis Clavering are de gînd să se retragă în favoarea domnului Arthur Pendennis de Fairoaks, și că tînăra și frumoasa domnișoară Blanche Amory...

— Cum ? Știi și asta ?

— Și asta, dragă Arthur. *Tout se sait* [1], cum ar spune cineva la care cred că voi ține foarte mult și care sînt sigură că este foarte drăguță și inteligentă. Am primit o scrisoare de la Blanche. Cea mai frumoasă dintre scrisori. Scrie cuvinte atît de calde despre tine, Arthur. Sper... știu că simte ceeace scrie. Cînd se va întîmpla, Arthur ? De ce nu mi-ai spus ? Înseamnă că voi putea sta cu voi doi, da ?

— Casa mea e a ta, scumpă Laura, laolaltă cu tot ce am. Dacă nu ți-am spus, este pentru că... pentru că... nu știu. Nimic nu e hotărît încă. Nu ne-am luat nici un an-

[1] Totul se știe (fr.).

gajament. Dar crezi că Blanche va fi fericită cu mine ? Nu e vorba de o legătură romantică. Cred că nu mai sînt în stare de așa ceva. I-am spus și ei, e numai o alianță sobră. Vreau ca soția mea să stea de o parte a căminului și sora mea de cealaltă. Nu știu dacă mă înțelegi ; Parlamentul în timpul sesiunii și Fairoaks în vacanță, iar Laura mea să nu mă părăsească pînă cînd cineva, care are dreptul acesta, va veni să o ia.

Cineva care are dreptul ! Cineva cu vreun drept ! De ce în timp ce o privea și murmura aceste cuvinte, Pen începea să fie gelos pe acel cineva invizibil care va avea dreptul de a o lua ? Îngrijorat. cu cîteva clipe în urmă, de modul în care ea va primi vestea în legătură cu Blanche, se simțea puțin ofensat că acceptase hotărîrea lui cu atîta ușurință și lua de bună fericirea lui.

— Pînă cînd vine cineva, spuse Laura, rîzînd, voi sta acasă și voi fi mătușa Laura și voi avea grijă de copii, cînd Blanche va fi plecată. Am aranjat totul. Știi că la Paris mă duceam la piață cu doamna Beck și am luat și niște lecții culinare de la Monsieur Grandjean ? Am mai luat și cîteva lecții de canto la Paris, cu banii pe care mi i-ai trimis tu, ca un băiat de treabă. Iar acum cînt mult mai bine și am învățat să și dansez, deși nu chiar așa de frumos ca Blanche. Și cînd vei ajunge Ministru de Stat, Blanche mă va prezenta la Curte, încheie ea cu o veselie protectoare, executînd în fața lui ultima reverență de la Paris.

Chiar în acest moment își făcu apariția Lady Rockminster, care îi întinse un deget lui Arthur, pe care acesta îl luă și se înclină cum putea el mai bine, rezultatul fiind o dovadă de mare stîngăcie.

— Va să zică te însori, domnule, spuse bătrîna.

— Certați-l, lady Rockminster, pentru că nu ne-a spus, interveni Laura, plecînd din cameră, iar lady Rockminster îi urmă imediat sfatul.

— Va să zică te însori și intri în Parlament în locul neisprăvitului ăluia de Sir Francis Clavering. Aș fi vrut să-i lase locul nepotului meu. De ce nu lasă locul nepotului meu ? Sper că o să cîștigi o grămadă de bani de la Blanche Amory. Eu n-aș lua-o fără bani.

— Sir Francis Clavering e plictisit de Parlament, făcu Pen, tresărind. Şi mă tentează să încerc această carieră. Restul — poveşti. Este cel puţin prematur.

— Mă mir că acum cînd Laura a venit acasă eşti în stare să te însori cu o asemenea înfumurată.

— Regret că nu o agreaţi pe domnişoara Amory, spuse Pen zîmbind.

— Vrei să spui că nu e treaba mea şi că nu eu mă însor cu ea. Ei bine, nu, şi mă bucur că nu. E de-a dreptul respingătoare. Cînd mă gîndesc bine că un bărbat ar putea s-o prefere Laurei mele, nu mai am răbdare cu el. Aşa să ştii, domnule Pendennis.

— Mă bucur că aveţi o părere atît de bună despre Laura.

— Te bucuri şi ţi-e necaz. Ce mai contează, domnule, dacă te bucuri sau îţi pare rău ? Un bărbat care o preferă pe domnişoara Amory domnişoarei Bell n-are de ce să-i pară rău sau să se bucure. Un tînăr care se încurcă în halul ăsta cu nerușinata şi afectata asta de Amory după ce a văzut-o pe Laura mea, n-are dreptul să mai ridice capul. Unde e prietenul dumitale, Barbă-Albastră ? Tînărul acela înalt, Warrington, parcă aşa îl cheamă. De ce nu vine să se însoare cu Laura ? Ce e în mintea tinerilor care nu se însoară cu o astfel de fată ? Toţi se însoară pentru bani, acum. Toţi sînteţi egoişti şi laşi. Pe vremea mea fugeam cu omul pe care-l iubeam şi încheiam căsătorii nebuneşti. N-am nici un pic de răbdare cu tinerii de azi. Cînd am fost la Paris astă iarnă i-am întrebat pe toţi trei ataşaţii de la ambasadă de ce nu s-au îndrăgostit de Laura. Toţi au rîs şi au spus că au nevoie de bani. Toţi sînteţi egoişti ! Toţi sînteţi nişte laşi !

— Sper că înainte de a o oferi pe domnişoara Bell ataşaţilor, spuse Pen, puţin enervat, i-aţi făcut onoarea de a o consulta.

— Domnişoara Bell n-are decît puţini bani. Cineva trebuie să se ocupe de ea, domnule, şi o fată nu se poate oferi singură, răspunse bătrîna cu multă demnitate. Laura, scumpa mea, tocmai îi spuneam vărului tău că toţi tinerii sînt egoişti şi nu le-a mai rămas nici un pic de sentiment. E la fel de rău ca şi ceilalţi.

— L-aţi întrebat pe Arthur de ce nu se însoară cu mine ? spuse Laura zîmbind şi luînd mîna vărului ei. (Plecase probabil pentru a ascunde unele semne de emoţie care n-ar fi vrut să fie văzute de către ceilalţi). Doreşte să se însoare cu altcineva şi am de gînd să fiu foarte drăguţă cu ea şi să stau la ei, dacă nu cumva o să întrebe pe fiecare burlac de ce nu vrea să mă ia de nevastă.

Mustrările de conştiinţă fiind astfel domolite, iar examenul în faţa Laurei fiind trecut fără nici un reproş din partea acesteia, Pen îşi dădu seama că obligaţiile şi preferinţele îl mînau necontenit spre Baymouth unde Lady Rockminster îl informase că la masa ei va fi totdeauna un loc rezervat pentru el.

— Şi îţi recomand să vii cît mai des, îi spusese ea, pentru că Grandjean este un bucătar excelent iar simplul fapt că te afli cu Laura şi cu mine o să-ţi prindă bine. Se vede limpede că tot timpul nu te gîndeşti decît la dumneata. Ce te roşeşti şi te bîlbîi atîta ? Aproape toţi tinerii nu se gîndesc decît la ei înşişi. La fel au fost şi fiii şi nepoţii mei pînă cînd i-am vindecat. Vino aici şi o să te învăţăm cum să te porţi. Nu va fi nevoie să tai friptura. Altcineva se ocupă de asta. Hecker îţi va da atîta vin cît îţi face bine, iar în zilele cînd vei fi foarte bun şi drăguţ vei primi şi un strop de şampanie. Hecker, ţine minte ce-ţi spun. Domnul Pendennis este fratele domnişoarei Laura. Să-i îndeplineşti orice dorinţă. Ai grijă să nu bea prea mult vin şi să nu mă deranjeze cînd dorm, după masă. Eşti un egoist. Am de gînd să te vindec de egoism. Vei lua masa la noi cînd n-o să ai alte obligaţii. Iar dacă plouă, ar fi bine să stai la hotel.

Atîta vreme cît bătrîna doamnă putea să poruncească tuturor celor din jurul ei, nu era greu de mulţumit şi toţi şclavii şi supuşii micii ei curţi tremurau în faţa ei, dar o iubeau.

Lady Rockminster nu primea o societatea prea numeroasă şi nici prea aleasă. Bineînţeles că doctorul era primit ca un musafir credincios şi nelipsit. Mai venea vicarul împreună cu dascălul său, iar în zilele de primire, soţia şi fiicele vicarului, alături de alţi vizitatori ocazionali aflaţi la Baymouth, aveau acces la petrecerile bătrînei doamne. În general grupul era restrîns, iar Arthur îşi sorbea de

unul singur vinul cînd lady Rockminster se retrăgea ca să tragă un pui de somn, ajutată în această activitate de cîntecele Laurei.

— Dacă muzica mea o ajută să adoarmă, spunea buna fată, nu trebuie oare să mă bucur de acest bine pe care pot să i-l fac ? Lady Rockminster doarme foarte puţin noaptea. La Paris, înainte de a mă îmbolnăvi, îi citeam. De atunci nici n-a mai vrut să audă de aşa ceva.

— De ce nu mi-ai scris cînd ai fost bolnavă ? o întrebă Pen, roşind.

— Ce rost ar fi avut ? O aveam pe Martha care mă îngrijea şi doctorul venea în fiecare zi. Eşti prea ocupat ca să scrii femeilor sau să te gîndeşti la ele. Tu ai cărţile tale şi ziarele şi politica şi drumurile de fier care te preocupă. Ţi-am scris cînd m-am simţit bine.

Iar Pen o privi şi roşi din nou, gîndindu-se că pe tot parcursul bolii ei nu-i scrisese nici un rînd şi aproape că nici nu se gîndise la ea.

Ca o consecinţă a acestei relaţii, Pen era liber să se plimbe cu verişoara lui şi, în timpul acestor plimbări, călare sau pe jos, putea aprecia sinceritatea încîntătoare a firii ei, bunătatea, simplitatea şi adevărurile din inima ei curată şi pură. Cînd trăia mama lor, Laura nu-i vorbise niciodată atît de deschis şi afectuos ca acum. Dorinţa sărmanei Helen de a-i uni pe cei doi copii produsese o oarecare rezervă din partea Laurei, rezervă care acum, datorită schimbărilor survenite în viaţa lui Pen, nu mai avea rost. El era logodit cu o altă femeie, iar Laura devenise, brusc, sora lui, ascunzînd sau alungînd orice îndoieli pe care le-ar fi avut cu privire la alegerea lui, străduindu-se să privească înainte senină, sperînd în mulţumirea lui şi promiţîndu-şi să facă tot ce-i va sta în putinţă pentru a-l face fericit pe răsfăţatul mamei sale.

Adesea vorbeau despre răposata lor mamă. Şi din mulţimea de întîmplări relatate de Laura, a înţeles Arthur cît de constantă şi fascinantă fusese această devoţiune maternă, care îl însoţise în întreaga lui viaţă şi nu se stinsese decît cu ultima răsuflare a îngăduitoarei femei. Într-o zi, cetăţenii din Clavering au văzut un băiat păzind o pereche de cai la poarta cimitirului şi s-a răspîndit vestea că Pen şi Laura veniseră împreună la mormîntul Helenei.

De cînd se afla la țară, Arthur nu fusese acolo decît de două-trei ori. Dar vederea pietrei sfinte nu i-a adus nici o consolare ; un om vinovat săvîrșind o faptă vinovată, un biet speculant, mulțumit să renunțe la credință și onoare pentru avere și o carieră, recunoscînd că viața lui nu e decît o capitulare demnă de plîns. Cu ce drept se afla în locul acela sfînt ? Ce contează dacă semenii lui nu sînt mai buni decît el ? Arthur și Laura au trecut pe la poarta de la Fairoaks, iar el a dat mîna cu copiii chiriașului care se jucau în poiană și pe terasă. Laura a privit tăcută peretele casei, iedera de pe poartă și magnolia din dreptul ferestrelor ei.

— Azi a trecut pe aici domnul Pendennis, i-a spus unul din băieți mamei sale. Era cu o doamnă și s-a oprit și a vorbit cu noi și a cerut o frunză de iederă de pe poartă, ca s-o dea doamnei. N-am văzut dacă era frumoasă. Avea vălul lăsat. Dar călărea un cal de-al lui Cramp, de la Baymouth.

Pe cînd mergeau pe drumul care tot urcă și coboară, dintre Fairoaks și Baymouth, Pen nu vorbi prea mult, deși erau foarte aproape unul de celălalt. Se gîndea ce bătaie de joc e viața și cum refuză oamenii fericirea cînd s-ar putea bucura de ea. Iar atunci cînd o au, îi dau cu piciorul, sau o vînd la tarapana pe niște bani care nu valorează nimic și pe o fală mizeră. Dar ce contează, la urma urmei ? Viețile celor mai buni și mai curați dintre noi se irosesc într-o dorință stearpă și sfîrșesc într-o mare dezamăgire, la fel ca și viața aceleia care doarme în mormîntul de colo. A avut și ea dorințele ei de o viață. Piatra acoperă toate speranțele și amintirile noastre. Tot ce a fost al nostru nu ne mai cunoaște.

— Copiii altora se joacă acum pe iarbă, izbucni el cu voce răgușită, acolo unde ne jucam noi doi, Laura. Vezi cît de mare a crescut magnolia plantată chiar de noi ? Am fost pe la două-trei case pe care mama obișnuia să le viziteze. Abia dacă a trecut un an de cînd a pierit, iar oamenilor care le-a făcut atîta bine nu le pasă de moartea ei mai mult decît de a reginei Anne. Toți sîntem egoiști. Lumea este egoistă. Nu există decît cîteva excepții, cum ești tu, draga mea, care strălucești ca o faptă bună într-o lume blestemată, făcînd întunecimea și mai îngrozitoare.

— Mi-ar plăcea să nu mai vorbeşti aşa, Arthur, spuse Laura plecîndu-şi privirea şi lipindu-şi obrazul de frunza de iederă. Cînd i-ai cerut băieţelului să-mi dea frunza n-ai fost egoist.

— Am făcut un mic sacrificiu pentru tine, răspunse ironistul.

— Dar inima ta a fost blîndă şi plină de dragoste cînd l-ai făcut. Nu poţi pretinde oamenilor mai mult decît dragoste şi bunătate. Iar dacă te gîndeşti bine la tine, Arthur, dragostea şi bunătatea n-au pierit, nu-i aşa ? Adeseori m-am gîndit că scumpa noastră mamă te-a cam răsfăţat acasă, ridicîndu-te în slăvi. Iar dacă eşti ceea ce spui tu — nu-mi place cuvîntul — dragostea ei mult prea mare te-a ajutat să ajungi astfel. Cît despre lume, cînd bărbaţii pătrund în ea, presupun că nu pot fi altfel decît egoişti. Trebuie să lupţi pentru tine, să te descurci singur, să-ţi faci un nume. Şi mama şi unchiul tău te-au încurajat în această ambiţie. Dar totul e în van, de ce să continui ? Cred că un om deştept ca tine vrea să facă mult bine ţării intrînd în Parlament, altfel n-ai avea ce căuta acolo. Ce-ai de gînd să faci cînd o să ajungi în Camera Comunelor ?

— Femeile nu înţeleg politica, draga mea, răspunse Pen, cu amărăciune în glas.

— Dar de ce nu ne faci să o înţelegem ? Niciodată nu mi-am dat seama de ce îi place lui Pynsent atît de mult acolo. Nu e un om prea deştept...

— Cu siguranţă că nu e un geniu.

— Lady Diana spune că toată ziua e la şedinţă. În fiecare seară e la Parlament. Votează tot ce i se cere. Nu vorbeşte niciodată. Nu va avansa niciodată, nicicînd merge mai departe de o poziţie subordonată şi, aşa cum îi spunea bunica lui, e un birocrat pînă-n măduva oaselor. Vrei să urmezi aceeaşi carieră, Arthur ? Ce e atît de grozav în ea ca s-o doreşti cu atîta nerăbdare ? Ar fi mult mai bine pentru tine să stai acasă şi să scrii cărţi — cărţi bune, cărţi frumoase cu gînduri frumoase, aşa cum ai tu, dragă Arthur, aşa cum le-ar place oamenilor buni să citească. Iar dacă n-o să atingi gloria, ce-o să fie ? Poţi trăi fericit şi fără glorie. N-am pretenţia să dau sfaturi, dar pornesc de la ceea ce ai spus chiar tu despre lume. Dacă recunoşti

că lumea este rea, că te obosește, te întreb : de ce n-o părăsești ?

— Și ce-ai vrea să fac ?

— Aș vrea să-ți aduci soția la Fairoaks, să locuiești acolo, să studiezi și să faci numai lucruri bune. Mi-ar plăcea să văd copiii tăi jucîndu-se pe pajiște, Arthur, și aș vrea să ne mai putem ruga din nou în biserica mamei noastre, dragul meu frate. Dacă lumea este o ispită, nu este de datoria noastră să ne rugăm pentru a-i rezista ?

— Crezi că Blanche ar fi o soție bună pentru un boiernaș de țară ? Crezi că aș putea intra bine în pielea personajului ? Amintește-ți că ispita merge pe poteci, la fel de bine ca și pe străzile unui oraș. Iar lumea este cea mai mare tentație dintre toate.

— Ce spune... ce spune domnul Warrington ? întrebă Laura în timp ce binecunoscuții bujori înfloreau din nou în obrajii ei. Pen le văzu arderea, deși vălul căzuse din nou ascunzîndu-i chipul.

Un timp își continuară drumul în tăcere. Numele lui George îi reamintise de trecut și de gîndurile care-l frămîntaseră în legătură cu George și Laura. Dar de ce oare îl tulbura atîta amintirea, cînd știe precis că legătura e imposibilă ? De ce era curios să știe dacă în timpul celor cîteva luni de intimitate Laura nutrise vreun sentiment față de Warrington ? Din ziua aceea, George nu mai făcuse nici o aluzie la toată povestea și abia dacă mai pomenise numele Laurei.

— Spune-mi un lucru, Laura, spuse el, apropiindu-se de ea.

— Ce este, Arthur ? întrebă ea, ridicîndu-și vălul, deși din tremurul glasului ei se vedea limpede că înțelesese foarte bine.

— Spune-mi, dacă n-ar fi fost nenorocirea lui George... Niciodată nu l-am auzit pomenind de ea înainte sau după ziua aceea... I-ai fi dat... i-ai fi dat lui ceea ce mi-ai refuzat mie ?

— Da, Pen, răspunse ea, izbucnind în plîns.

— El te merită mai mult decît mine, gemu sărmanul Arthur, zdrobit de durere. Nu sînt decît un nenorocit egoist,

iar George e mai bun, mai nobil, mai cinstit decît mine. Dumnezeu să-l aibă-n paza lui.

— Da, Pen, spuse Laura întinzînd mîna către vărul ei, care o cuprinse în braţe, lăsînd-o să plîngă pe umărul lui.

Fata avusese taina ei pe care acum o mărturisise. În timpul ultimei călătorii a văduvei de la Fairoaks, cînd se grăbeau spre patul lui Pen, Laura mărturisise cu totul altceva. Numai cînd Warrington şi-a spus povestea, descriind situaţia disperată a vieţii lui, a descoperit Laura cît de mult se schimbaseră sentimentele ei şi cu cîtă simpatie, respect, încîntare şi admiraţie începuse să-l privească pe prietenul vărului ei. Pînă în clipa în care a aflat că unele planuri la care s-ar fi putut gîndi erau imposibile, că Warrington citindu-i, probabil, în suflet, spusese adevărul pentru a o preveni, nu-şi pusese întrebarea dacă sentimentele ei s-ar putea schimba, fiind impresionată şi speriată de realitate. Cine ar fi putut să-i spună Helenei şi să-i mărturisească adevărul ? Biata Laura se simţea vinovată în faţa prietenei sale, nerecunoscătoare pentru dragostea şi încrederea pe care Helen i le arătase. Avea impresia că-i fusese necredincioasă lui Pen, refuzîndu-i dragostea pe care acesta nici nu se ostenise să i-o ofere. Credea că fusese necinstită cu Warrington, pe care n-ar fi trebuit să-l încurajeze prin simpatia ei exagerată, dîndu-i să înţeleagă sentimentul pe care îl nutrea pentru el.

Catastrofa care distrusese căminul Laurei, durerea pe care o simţea la moartea mamei ei, nu-i dădeau răgaz pentru gînduri mai egoiste. Iar în momentul în care şi-a revenit după această mare pierdere, s-a simţit lecuită şi de o alta mai mică. Numai pentru scurtă vreme nutrise o speranţă în legătură cu Warrington. Admiraţia şi respectul ei pentru el rămăseseră la fel de puternice ca întotdeauna. Dar sentimentul gingaş, cu care ştia prea bine că îl privise, era ţinut în frîu cu atîta stăpînire de sine, încît s-ar fi putut spune că pierise cu totul. Rana pe care o lăsase în urmă era umilinţă şi remuşcare. „O, cît de rea şi de mîndră am fost cu Arthur !", îşi spunea ea, „cît de încrezătoare şi necruţătoare ! Niciodată n-am urît-o din tot sufletul pe fata aceea sărmană care-l iubea şi nici pe el pentru că-i încuraja iubirea. Eu sînt mult mai vinovată

decît fiinţa aceasta săracă, sinceră. Eu, susţinînd că iubesc un bărbat, am fost în stare să-l ascult pe celălalt mult prea răbdătoare, şi nu voiam să iert schimbarea sentimentelor lui Arthur, în timp ce eu însămi eram schimbată şi necredincioasă". Umilindu-se în felul acesta şi recunoscîndu-şi slăbiciunea, fata căuta putere şi scăpare în felul în care fusese obişnuită să le caute.

Nu făcuse nimic rău. Dar sînt oameni care suferă pentru cea mai mică greşeală, tot aşa cum alţii, avînd conştiinţa încărcată, se plimbă senini sub povara celor mai cumplite crime. Biata Laura îşi închipuia că, în acest moment delicat al vieţii ei, se purtase ca un mare criminal. Ajunsese la concluzia că îi făcuse o mare nedreptate lui Pen lipsindu-l de dragostea ei pe care i-o acordase fără ştirea mamei sale. Se simţea nerecunoscătoare faţă de răposata sa binefăcătoare pentru că îşi permisese să se gîndească la altul, nerespectîndu-şi promisiunea şi, ţinînd seama de crimele ei odioase, trebuia să fie foarte blîndă în judecarea acelora săvîrşite de alţii, ale căror ispite fuseseră mult mai mari şi ale căror motive nu le putea înţelege.

Cu un an în urmă, Laura ar fi fost revoltată la ideea că Arthur s-ar putea căsători cu Blanche, iar spiritul ei ales ar fi tresărit văzînd că dintre toate scopurile de rînd şi l-a ales pe cel mai nedemn. Dar cînd a aflat de această căsătorie (prin intermediul bătrînei Lady Rockminster, ale cărei discursuri erau la fel de directe şi rapide ca o palmă peste obraz), Laura a tresărit puţin din cauza loviturii. dar a suportat-o fără să protesteze, într-o acceptare disperată. „Are dreptul să se însoare. Cunoaşte lumea mult mai bine decît mine", îşi spunea Laura. „Poate că Blanche nu e chiar aşa de luminoasă cum pare, dar ce drept am eu s-o judec ? E chiar foarte bine că Arthur va intra în Parlament şi se va distinge acolo, iar datoria mea este să fac tot ce-mi stă în putere pentru a-i ajuta pe amîndoi să aibă o casă fericită. Cred că voi sta cu ei. Dacă o să botez pe vreunul din copiii lor, îi las cele trei mii de lire ale mele." Apoi a început să se gîndească la ce ar putea căpăta Blanche din micile sale comori, şi cum e mai bine să-i cîş-

tige afecțiunea. I-a scris o scrisoare amabilă în care, desigur, nu pomenea nimic de planurile în perspectivă, dar în care Laura amintea de vremurile de odinioară, dînd glas astfel bunăvoinței ei. În răspunsul nerăbdător primit de la Blanche, de asemenea nu se spunea nici un cuvînt despre căsătorie, dar numele lui Arthur Pendennis era menționat de două-trei ori. De aici înainte cele două fete nu și-au spus decît „Scumpă Laura" și „Scumpă Blanche", fiind surori iubitoare, etc.

Noblețea cu care Pen își recunoscuse inferioritatea și expresia generoasă a dragostei lui pentru Warrington, făcuse ca inima fetei să bată puternic, iar lacrimile vărsate pe umărul băiatului să fie de două ori mai dureroase. Acasă o aștepta un plic delicat pe care îl luă tremurînd. Pen se înroși la rîndul său, recunoscînd scrisul și știind că vine de la Blanche. Laura deschise plicul și parcurse în grabă scrisoarea, în timp ce Pen o urmărea emoționat.

— E trimisă din Londra. A fost acolo cu bătrîna Bonner, camerista. Bonner se mărită cu Lightfoot, valetul. Unde crezi că a fost Blanche?

— La Paris, în Scoția, la Cazino...

— La Shepherd's Inn, s-o vadă pe Fanny, dar n-a găsit-o, și voia să-i dăruiască ceva. Nu e drăguț și înțelept din partea ei ? spuse ea, dîndu-i scrisoarea lui Pen care citi :

„Am văzut-o pe *Madame Mère*, care freca pe jos. S-a uitat la mine cam pieziș. Dar *la belle* Fanny nu era *au logis*. Auzind că e la căpitanul Strong, am urcat *au troisième* ca s-o vedem pe această mare frumusețe. Altă dezamăgire. Nu se aflau acolo decît Cavalerul Strong și un amic de-al lui. Așa că am plecat fără s-o vedem pe încîntătoarea Fanny.

Je t'envoie mille et mille baisers, etc., etc., etc. [1].

După masă, doctorul citea „The Times".

— Un tînăr pe care l-am tratat acum opt sau nouă ani, a pus mîna pe o avere frumoasă. E anunțată aici moartea lui John Henry Foker, din Logwood Hall, la Pan, în Pirinei, pe cincisprezece ale lunii.

---

[1] Îți trimit mii și mii de sărutări (fr.).

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI ŞAPTELEA

În care maiorul este rugat să se ridice şi să ia cuvîntul

Oricine a frecventat localul „Roata Norocului", unde se afla clubul lui James Morgan, şi unde Sir Francis Clavering avusese o discuţie cu maiorul Pendennis, ştie că este compus din trei săli la parter, în afară de barul unde stă proprietăreasa. Una dintre săli este frecventată de publicul larg, o alta aparţine domnilor în livrea, iar a treia încăpere pe uşa căreia scrie „Rezervat", este aceea închiriată de „Clubul Confidenţilor" ai cărui membri de onoare sînt şi domnii Morgan şi Lightfoot.

Tăcutul Morgan ascultase conversaţia care avusese loc între Strong şi maiorul Pendennis în apartamentul celui de al doilea, reţinînd idei pentru speculaţii secrete. O mare dorinţă de cunoaştere îl îndemnase apoi să-şi urmeze stăpînul pînă la „Roata Norocului" şi să-şi ocupe în linişte locul său din sala clubului, în timp ce Clavering şi Pendennis conversau în sala cea mare. Exista un anumit colţişor în încăperea clubului de unde puteai auzi aproape tot ce se întîmplă în salon. Iar cum discuţia dintre cei doi bărbaţi era destul de aprinsă şi tonul destul de ridicat, Morgan a avut avantajul de a auzi aproape totul. Iar cele auzite n-au făcut decît să confirme concluziile la care ajunsese singur.

— Va să zică l-a recunoscut pe Altamont imediat cînd l-a văzut la Sydney. Clavering nu e mai însurat cu nevastă-sa decît mine. Altamont e omul. Altamont e un ocnaş. Conaşul Arthur intră în Parlament, iar stăpînul meu promite să nu scoată o vorbă. Mare bandit mai e şi maiorul ăsta ! Nu e de mirare că ţine morţiş să-l însoare pe Arthur cu Blanche. Ea o să aibe o sută de mii şi o să-i aducă lui bărbatu-său şi un loc în Parlament.

Nimeni n-a fost de faţă, dar unui fizionomist i-ar fi plăcut să vadă chipul lui Morgan în timp ce aceste lucruri uimitoare i se clarificau în minte şi-şi continua raţionamentul.

— De n-aş avea vîrsta asta şi n-ar fi afurisitele de prejudecăţi ale societăţii, m-aş putea însura eu cu ea, cugeta el, oglindindu-se în pahar.

Dar dacă nu se putea căsători cu Blanche şi cu averea ei, Morgan se gîndea că, posedînd aceste informaţii, ar putea să şi-o întregească pe a lui, putînd obţine anumite profituri din mai multe surse. De exemplu, Sir Francis Clavering, a cărui avere este implicată, va fi interesat să-l facă să tacă ; Altamont, al cărui cap este în primejdie, desigur că va fi dornic să nu se afle nimic ; iar canalia aia de parvenit, Arthur, care are de gînd să intre în Parlament, bazîndu-se pe acelaşi secret, şi se dă mare de parc-ar fi cel puţin un Duce cu juma' de milion pe an (cu toată părerea de rău, aceasta era opinia lui Morgan despre nepotul stăpînului său), va plăti oricît ca să nu afle lumea că s-a-nsurat cu fata unui ocnaş, iar locul în Parlament l-a obţinut folosindu-se de acest secret. Iar Lady Clavering, îşi spunea Morgan, dacă s-a plictisit de Sir Francis şi vrea să scape de el, va plăti şi ea. Iar dacă se teme pentru fiul ei şi ţine la derbedeul acela, abia va plăti. Domnişoara Blanche de bună seamă că se va purta frumos cu omul care o va repune în drepturile de care a fost lipsită pe nedrept.

— La naiba, îşi spunea valetul, gîndindu-se la cartea cea mare pe care norocul i-o oferise, cu cărţile astea, James Morgan, eşti un om făcut. Mă pot alege cu o rentă în toată regula. Fiecare trebuie să plătească. Şi cu ce am strîns pînă acum, pot să m-apuc de afaceri şi să-mi angajez un servitor. Trebuie să-l previn pe maior.

Îndeletnicindu-se cu asemenea calcule care pot lesne tulbura minţile oamenilor, Morgan a dovedit o mare stăpînire de sine, purtîndu-se cu mult calm şi neîngăduind proiectelor sale de viitor să se amestece cu îndatoririle sale prezente.

Una dintre persoanele de care se ocupă în mod special istoria noastră, şi anume colonelul Altamont, lipsea din Londra în ziua cînd Morgan aflase povestea sa. Valetul cunoştea ascunzătoarea din Shepherd's Inn a lui Altamont şi s-a prezentat la faţa locului după două-trei ceasuri de la conversaţia dintre Baronet şi Pendennis. Dar pasărea zburase. Colonelul primise banii de la curse şi plecase pe continent. Absenţa sa îl tulbură nespus pe Morgan.

„O să piardă toți banii la casele de joc de pe Rin, cugetă el. Aș fi putut avea și eu partea mea. Supărător lucru plecarea asta a lui și faptul că n-a mai așteptat două-trei zile !"

Speranța, triumfătoare sau înfrîntă, ambiția sau dezamăgirea, victoria sau înfrîngerea tacită erau suportate deopotrivă de Morgan cu aceeași expresie calmă. Dar pînă să vină ziua cea mai potrivită, ghetele maiorului erau lustruite și părul său pieptănat cu grijă, ceașca de ceai îi era adusă la pat în zori de zi, izbucnirile, blestemele și ironia lui senilă erau suportate cu un devotament de servitor supus. Cine și-ar fi închipuit, văzîndu-l cum își slujește stăpînul, împachetînd și cărîndu-i bagajele, sau servindu-l, din cînd în cînd, la masă atunci cînd se aflau la țară, că Morgan era mai bogat decît bătrînul maior, cunoscîndu-i secretele lui și pe-ale altora ? În profesiunea lui, Morgan era foarte respectat și admirat, iar reputația lui de om bogat și înțelept îi adusese un mare renume la mesele camarazilor săi. Tinerii îl socoteau stupid, fără idei, un ramolit. Dar nimeni n-ar fi avut curajul să nu fie de acord atunci cînd cei mai serioși spuneau : „Dar-ar Domnul s-o duc și eu la fel de rău ca Morgan al lui Pendennis !"

Așa cum îi stătea bine unui om de lume, maiorul Pendennis și-a petrecut toamna pe domeniile prietenilor săi de la țară, care se aflau acasă și-l puteau primi. Iar dacă Ducele sau Marchizul se întîmpla să fie în Scoția, maiorul se mulțumea să converseze cu Sir John sau cu boiernașul acela dintr-o bucată. Ca să fim sinceri, reputația bătrînului se afla în declin. Mulți dintre oamenii timpului său muriseră, iar ocupanții caselor respective și purtătorii titlurilor nobiliare nu-l cunoșteau pe maiorul Pendennis și nu prea țineau seama de tradițiile și isprăvile viteazului Prinț și ale credinciosului său scutier, eroii trecutului. Cu cîtă tristețe trebuie să fi trecut bătrînul pe lîngă multe uși din Londra, la care bătuse atît de des cu cîțiva ani în urmă, fiind primit cu atîta cinste la banchetele cele mai selecte — uși care acum numai rareori se mai deschideau în fața lui. Începea să-și dea seama că nu mai aparține prezentului și că tineretul rîde de el. Asemenea gînduri melancolice trebuie să-i fi cuprins pe mulți filozofi din Pall Mall. „Oamenii, se

gîndea el, nu mai erau ca pe vremea lui. Vechea măreție și grație de curte, care înfrumusețau viața, au pierit. Ce înseamnă palatul Castlewood și actualul Lord Castlewood în comparație cu strălucirea palatului și a proprietarului de odinioară ? Răposatul Lord apărea în Londra cu patru poștalioane și șaisprezece cai. Se oprea lumea să privească trecerea cavalcadei. Actualul Lord călătorește ca negustorii ambulanți într-un vagon de tren, și pleacă de la gară într-o trăsură de piață, trăgînd din trabuc. Răposatul, cînd venea toamna, umplea casa de lume bună căreia îi servea Bordeaux pînă la miezul nopții. Cel de acum se înmormîntează într-o cabană din munții Elveției, iar cînd vine noiembrie ocupă două-trei cămăruțe la demisol în Paris, marile lui distracții fiind masa la o cafenea și o lojă la un teatru de mîna a doua. Ce contrast între Lady Lorraine pe care o cunoștea el, soția Prințului Regent, și actuala Lady Lorraine ! Și-o amintește pe cea dintîi, frumoasă, nemaipomenită, magnifică, acoperită de diamante și catifele, provocatoare, la picioarele ei înclinîndu-se inteligențele lumii (inteligențele de atunci, domnii aceia rafinați, nu canaliile de astăzi, cu vocabularul lor de căruțași și hainele mirosind a tutun). Iar acum, iat-o pe actuala Lady : o femeiușcă într-o rochie de mătase neagră, la fel ca și guvernanta, vorbind despre astronomie, clasa muncitoare, emigrare și mai știu eu ce, și ducîndu-se la biserică de la opt dimineața. Abbots-Lorraine, cea mai nobilă casă din țară, s-a transformat într-o mănăstire. Nu mai beau nici măcar două pahare de vin după cină, și la masa lor nu vezi decît preoți de la țară, cu cravată albă la gît, și care nu sînt în stare să discute despre altceva decît despre notele pe care le-a luat Billy Highson la școală ori despre reumatismele văduvei Watkins. Și toți tinerii din jur, ofițerașii aceia care nu fac nimic toată ziua, filfizonii leneși care zac în paturi și prin sălile de biliard și fumează pe furiș, fără să le pese de nimic, fără să respecte nimic și pe nimeni, nici măcar un bătrîn care le-a cunoscut părinții și pe toți aceia care au fost mai buni ca ei. Nici nu sînt în stare să aprecieze o femeie frumoasă. Cîtă diferență între domnii aceștia care otrăvesc pînă și ogoarele cu tutunul lor și gentlemenii de pe vrema mea ! Cei buni au pierit. Locul lor a fost luat

de o armată de utilitariști și de patroni de manufacturi și de tot felul de popi tineri cu plete pe spate. Eu îmbătrînesc, iar ei trec pe lîngă mine și rîd !"

Astfel cugeta maiorul Pendennis și nu era departe de adevăr. Vremurile și obiceiurile pe care le admirase trecuseră de mult. Tinerii mai puțin reverențioși făceau haz pe socoteala lui, iar cei mai serioși îl priveau cu milă și uimire, lucru de care bătrînul nu-și dădea seama. Altfel, viața i s-ar fi părut greu de suportat. Dar firea lui era foarte simplă. În analizarea problemelor morale, nu pătrunsese niciodată prea adînc. Abia foarte tîrziu și-a dat seama că era departe de a fi numit un om respectat și norocos. Să fie oare numai bătrînețea lui lipsită de stima cuvenită ? N-au mai rîs tinerii și de alte capete cărunte ? În ultimii ani, maiorul începuse să-și dea seama că vremea lui era aproape trecută și că oamenii noilor timpuri începuseră să guverneze.

Așadar, după un sezon de la început sortit eșecului, în timpul căruia fusese însoțit cu devotament de Morgan, (nepotul său, Arthur, fiind reținut, după cum am văzut, la Clavering) cam pe la sfîrșitul unui octombrie deprimant, cînd în oraș își făceau apariția cețurile și perceptorii, maiorul Pendennis a revenit pentru un timp la Londra. Cine n-a privit cu interes trăsurile acelea încărcate cu bagaje, cutiile puse una peste alta, și copiii înghesuiți, gonind cu zgomot mare pe caldarîm într-o seară cenușie de octombrie, oprindu-se în fața casei cu luminile stinse și descărcînd acolo pe guvernantă și copilul mic, fetele mărișoare, mama și tatăl a căror vacanță se sfîrșise ? Ieri, a lor era Franța și soarele, sau Broadstairs și libertatea. Azi au parte de treburi și ceața de nepătruns și... Doamne Sfinte ! Ce grămadă de polițe s-a adunat pe masa stăpînului ! Iar slujbașul a adus actele de la avocat și, numai după o jumătate de ceas omul de litere află că băiatul de la tipografie va veni după materiale, că l-a căutat domnul Smith în legătură cu contul acela, și-a lăsat vorbă că va trece din nou a doua zi, la zece. Care dintre noi nu și-a luat rămas bun de la vacanță, întorcîndu-se în mohorîta Londră pentru a-și privi în față soarta ? Cîți nu au contemplat munca și mizeriile viitorului, conștienți de contul acela inevitabil care

trebuie onorat ? Smith şi datoria de achitat simbolizează obligaţiile, dificultăţile, lupta în care va trebui să intri, iubite cititor, cu bărbăţie şi sufletul curat. La toate acestea te gîndeşti în vreme ce copiii se răsucesc în paturile lor, iar soţia, atentă şi iubitoare se preface că doarme.

Bătrînul Pendennis nu avea nici o poliţă specială de onorat a doua zi tot aşa cum nu avea pe nimeni acasă care să-l liniştească. Totdeauna avea bani de-ajuns pentru nevoile lui. Şi, fiind prin firea lui indiferent la greutăţile altora, acestea nu-l tulburau prea mult. Dar un gentleman poate fi prost dispus chiar dacă nu datorează nici un şiling. Şi chiar dacă poate fi atît de egoist, uneori se simte şi el singur şi dezamăgit. Pe cînd se afla la ţară, avusese cîteva atacuri de gută. Păsările erau sălbatice şi speriate, iar plimbările pe ogoarele arate îl obosiseră cumplit. Tinerii se distrau pe seama lui. De cîteva ori făcuse gafe la masă. Într-o seară fusese pe ultimul loc la whist. În sfîrşit, se bucurase nespus că poate pleca. În toate relaţiile cu Morgan, valetul fusese excesiv de morocănos şi nemulţumit. Pendennis îl înjurase şi-l făcuse cu ou şi cu oţet. La Swindon, Morgan îi dăduse să mănînce supă proastă. Altădată îi uitase umbrela în vagonul de tren, dovadă de neatenţie la care maiorul şi-a suduit valetul mai furios decît oricînd. În camera lui amîndouă coşurile scoteau fum, iar cînd Morgan a deschis intenţionat ferestrele, maiorul l-a mustrat cu atîta asprime, încît valetul simţise nevoia să-l azvîrle prin fereastra deschisă. Iar acum, cînd Pendennis se îndrepta spre club, era însoţit de blestemele valetului.

La club, ambianţa nu era deloc plăcută. Localul fusese zugrăvit proaspăt şi mirosea a lac şi a terebentină şi o dungă, lată de vopsea albă rămăsese imprimată pe spatele paltonului cu guler de blană al bătrînului. Masa se dovedi sub orice critică. Mai mult decît atît — se aflau de faţă trei dintre cei mai dezagreabili oameni din Londra : bătrînul Hawhshaw, a cărui tuse şi conversaţie pot indispune pe oricine, bătrînul colonel Gripley, care totdeauna aduna toate ziarele pe masa lui, şi pacostea de Jawkins care s-a aşezat la o masă de lîngă Pendennis, descriindu-i acestuia fiecare notă de plată achitată în străinătate. Fiecare din aceste groaznice personaje şi incidente au contribuit pen-

tru a-l face pe maiorul Pendennis un om nefericit. Chelnerul de la club l-a călcat pe picior cînd i-a adus cafeaua. Zeii nu apar niciodată singuri. Îi însoţesc Furiile. Ele l-au însoţit pe maiorul Pendennis de acasă la club şi de la club acasă.

Pe cînd maiorul lipsea din apartamentul său, Morgan se instalase în salonaşul proprietăresei, servindu-se fără nici o reţinere cu rachiu fiert şi revărsînd asupra doamnei Brixham o parte din insultele pe care le primise de la stăpînul său. Doamna Brixham era sclava lui Morgan. El era stăpînul proprietăresei sale. Cumpărase drepturile asupra casei pe care ea o închiria. Obţinuse aprobarea scrisă de la ea şi de la fiul ei, precum şi un act de vînzare-cumpărare care îl făcea stăpînul mobilei nenorocitei văduve. Tînărul Brixham lucra la un serviciu de asigurări, iar Morgan îl putea băga la răcoare oricînd. Doamna Brixham era văduva unui cleric, iar Morgan, după ce-şi termina treburile, avea marea plăcere de a-i porunci să-i aducă papucii. Era sclava lui. Profilurile desenate de copiii ei, chiar şi imaginea bisericii din Tiddlecot, unde se cununase şi unde trăise şi murise soţul ei, toate erau acum proprietatea lui Morgan, care stătea în camera din spate a văduvei, pe scaunul fostului cleric, punînd-o pe doamna Brixham să-i aducă de mîncare şi să-i umple mereu paharul.

Băutura era cumpărată cu banii văduvei, iar Morgan îşi turna pahar după pahar. Terminase de mîncat şi tocmai dădea peste cap al treilea pahar, cînd maiorul s-a întors de la club şi a urcat în camera lui. Morgan începu să înjure ca un apucat clopoţelul şi pe acela care-l trăsese. Avu însă grijă să termine băutura înainte de a răspunde apelului.

Valetul suportă în tăcere mustrarea cuvenită pentru întîrzierea sa şi nici maiorul nu se străduí să înţeleagă din faţa aprinsă a omului şi din ochii lui sclipitori mînia care îl răscolea. Ligheanul cu apă se afla pe foc, halatul şi papucii îl aşteptau pe bătrîn. Morgan îngenunche să-i scoată ghetele cu supunerea dintotdeauna. Şi cum maiorul îl blestema de sus, servitorul îi răspundea pe acelaşi ton, de jos, de la picioarele stăpînului. Iar în timp ce maiorul striga să nu-i rupă piciorul, Morgan, *sotto voce*, îşi exprima dorinţa să-l stranguleze, să-l înece sau să-i dea cîţiva pumni.

Ghetele fiind scoase, se dovedi necesar ca domnul Pendennis să fie dezbrăcat de haină. În acest scop, valetul trebui să se apropie foarte mult de stăpînul său, iar Pendennis nu putu să nu observe cu ce se ocupase Morgan în ultimul ceas, și protestă în limbajul acela simplu și dur pe care îl folosesc uneori stăpînii în relație cu slugile lor, înștiințîndu-l pe Morgan că e un animal beat și că miroase a rachiu de la o poștă. Drept răspuns, omul își pierdu răbdarea și renunță la orice urmă de supunere.

— Sînt beat, așa ? Sînt un animal, așa ? Sînt un ticălos, așa ? Tîlhar bătrîn și afurisit ! N-ai vrea să-ți sucesc gîtul și să te înec în găleata cu apă ? Crezi c-o să tot rabd aroganța dumitale, Moș Perucă ? Rînjești la mine, maimuțoi bătrîn ? Haide, dacă ești bărbat și ești în stare să te porți ca un bărbat ! Ha ! Ha ! Lașule ! Ticăloșilor ! Mișeilor !

— Dacă mai faci un pas îl împlînt în tine, spuse maiorul, apucînd un cuțit de pe masă. Ieși afară, bețivanule, pleacă din casa asta ! Trimite pe cineva după leafă mîine dimineață. Nici nu vreau să-ți mai văd mutra obraznică. Impertinența asta ține de cîteva luni. Ești prea bogat acum, nu mai ești bun de slugă. Renunță și pleacă din casă !

— Și unde ați vrea să plec, dacă nu vă e cu supărare ? N-ar fi același lucru mîine dimineață ? *Toutyfay mame shose, sivoplay, munsser* [1].

— Tăcere, bestie ! Pleacă, strigă maiorul.

— Uite ce e Pendennis, spuse Morgan așezîndu-se după un hohot de rîs sinistru. De cînd am intrat în camera asta m-ai făcut animal, brută, cîine. Cum îți închipui că un om poate suporta așa ceva ? Cîți ani te-am slujit și cîte blesteme n-am primit de la tine odată cu leafa ? Crezi că un om e cîine, cînd îi vorbești așa ? Dacă vreau să beau puțin, cine mă oprește ? Am văzut o mulțime de domni beți și poate că m-am învățat de la ei. N-am să plec din casă, domnule. Știi de ce ? Casa asta este a mea. Fiecare lucrușor din ea îmi aparține, în afară de catrafusele dumitale și de cutia în care-ți ții peruca. Să știi că am cumpărat casa datorită priceperii și perseverenței mele. Pot să-ți arăt o hîrtie de o sută, pe cînd dumneata și prăpăditul ăla de

[1] În franceză stîlcită : E exact același lucru, vă rog, domnule.

nepot al dumitale abia dacă scoateţi una de cincizeci. Te-am servit onorabil, am făcut totul pentru dumneata în toţi anii ăştia şi tot eu sînt un cîine ? Aşa vorbesc domnii cu ceĭ de tagma noastră. Dar nu mai rabd ! Renunţ la slujba asta. Am obosit. Ţi-am pieptănat destul peruca aia veche şi ţi-am strîns curelele şi ţi-am închis catarămile. Nu mă privi aşa ; stau pe scaunul meu, în camera mea şi-ţi spun adevărul. Nu mai vreau să fiu animalul, bestia şi cîinele dumitale, domnule maior-pensionar Pendennis.

Furia bătrînului, confruntată cu revolta neaşteptată a servitorului, se potolise brusc, de parcă un duş ori o găleată de apă rece ar fi fost aruncată asupra lui. Producîndu-se efectul, maiorul începu să asculte cu interes cuvîntarea lui Morgan şi aproape că începu să-şi respecte adversarul pentru curajul de a-l înfrunta, aşa cum odinioară, în sala de scrimă, n-ar fi simţit decît admiraţie pentru acela care l-ar fi atins.

— Nu mai eşti servitorul meu, spuse maiorul, iar casa poate fi a ta. Apartamentul, însă, este al meu şi vei avea bunătatea să-l părăseşti. Mîine dimineaţă, după ce ne vom încheia socotelile, mă voi muta într-o altă locuinţă. Pînă una alta vreau să mă odihnesc şi n-am nici cea mai mică dorinţă să-mi ţii companie.

— Vom avea socoteli de încheiat, nu-ţi fie teamă, spuse Morgan, ridicîndu-se. Încă n-am isprăvit cu dumneata, nici cu familia dumitale, şi nici cu familia lui Clavering. Asta să ştii !

— Fii bun şi lasă-mă singur, domnule. Sînt obosit.

— Ha ! Vei fi şi mai obosit după tot ce ai de făcut, spuse omul ieşind din cameră şi lăsîndu-l pe maior să-şi revină după agitaţia acestei scene extraordinare.

Aşadar, maiorul rămase în faţa focului, gîndindu-se la cele întîmplate şi la neobrăzarea şi lipsa de recunoştinţă a servitorilor, la modul în care-şi va găsi un nou valet şi cît de neplăcut este pentru un om de vîrsta lui, şi cu obiceiurile lui, să se despartă de cineva cu care se obişnuise. Îşi spunea că Morgan are o reţetă pentru încălţăminte, o cremă de ghete care le face mai moi şi mai confortabile. Cît de bine prepara el supa de berbec şi cum îl îngrijise Morgan atunci cînd fusese bolnav !

— Doamne, tare greu mai e să pricepi un asemenea om, își spunea maiorul. S-a îmbogățit și s-a obrăznicit de cînd e bogat. Astă-seară a fost oribil de beat și de impertinent. Trebuie să ne despărțim și eu trebuie s-o iau din loc. La naiba, îmi place aici ! M-am obișnuit. E foarte neplăcut, la vîrsta mea, să mă mut.

Astfel se frămînta bătrînul. Dușul îi făcuse bine. Încordarea trecuse. Pierderea umbrelei, mirosul vopselei de la club, toate fuseseră uitate cu ocazia noilor probleme. „Naiba să-l ia de bandit !", cugeta el. „Îmi înțelegea dorințele în cele mai mici amănunte. A fost cel mai bun servitor din Anglia". Maiorul se gîndea la servitorul lui așa cum se gîndește cineva la calul care l-a purtat în spate atîta vreme și în cele din urmă a căzut cu el și nu mai prezintă siguranță. Cum să-l înlocuiască ? Unde va mai găsi un animal la fel ?

Bătrînul Pendennis care-și pusese singur cămașa de noapte și-și scosese peruca (în care domnul Truefitt introdusese cîteva fire cărunte pentru a-i da maiorului o înfățișare cît mai naturală și mai respectabilă), ocupîndu-și locul în fața focului, fu întrerupt din considerațiile de mai sus de o bătaie în ușă ușoară, urmată de proprietăreasa imobilului.

— Doamne iartă-mă, Madame Brixham, strigă maiorul, surprins că o doamnă poate să-l vadă în această *simple appareil.* [1] Este... este foarte tîrziu, doamnă Brixham.

— Aș vrea să vă vorbesc, domnule.

— Despre Morgan, presupun. S-a răcorit singur. Nu-l mai pot ține doamnă Brixham. Imposibil. Am hotărît asta mai de mult, cînd am aflat ce afaceri învîrtește. Cred că ați auzit. Valetul meu e un capitalist.

— O, domnule, am simțit-o pe pielea mea. Am împrumutat de la el niște bani acum cinci ani. Și, deși i-am plătit de nu știu cîte ori pe-atît, sînt în puterea lui. M-a ruinat, domnule. Tot ce era al meu îi aparține. E un om îngrozitor.

— Ei, madame Brixham, *tant pis* [2], îmi pare foarte rău de dumneata, și pentru că trebuie să plec din casa dumi-

[1] Toaletă sumară (fr.).
[2] Atîta pagubă (fr.).

tale după ce am stat atîta vreme aicea. N-am ce face. Trebuie să plec.

— Zice că toţi trebuie să plecăm, domnule, suspină nefericita văduvă. Chiar acum a coborît de la dumneavoastră (era beat şi totdeauna e aşa cînd se îmbată) şi a spus că l-aţi insultat, domnule, şi l-aţi tratat ca pe un cîine şi i-aţi vorbit urît. S-a jurat că o să se răzbune. Zice că-i datorez o sută douăzeci de lire, domnule, şi că are act de vînzare pentru toată mobila mea. Zice că mă dă afară din casă şi-l bagă pe bietul George la închisoare. Omul ăsta a fost ruina familiei mele.

— Regret nespus. Luaţi loc. Ce pot face eu ?

— N-aţi putea să interveniţi pentru noi ? George vrea să dea jumătate din leafa lui. Fiica mea poate şi ea să trimită ceva. Dacă nu plecaţi şi plătiţi chiria pe trei luni înainte...

— Dragă doamnă, ţi-aş plăti cu dragă inimă chiria pe trei luni dacă aş rămîne aici. Dar nu pot. Şi nu-mi permit să irosesc douăzeci de lire. Sînt un biet ofiţer cu jumătate de soldă şi am nevoie de ultimul şiling de care dispun. Dac-ar fi vreo cinci lire, nu zic nu, m-aş bucura să vă fiu de folos. Vă împrumut cu plăcere dimineaţă. Dar se face tîrziu şi tocmai am venit de pe drum.

— Facă-se voia Domnului, spuse biata femeie, ştergîndu-şi lacrimile. Trebuie să-mi car singură crucea...

— Care, într-adevăr, e foarte grea. Regret din toată inima. Cred... cred că zece lire aş putea să vă ofer cu plăcere. Noapte bună.

— Morgan, domnule, cînd a coborît şi cînd l-am rugat să-i fie milă de mine şi i-am spus că el a fost ruina familiei mele, a spus ceva ce n-am priceput eu prea bine... că-i va ruina pe toţi, că ştie ceva care vă va doborî şi pe dumneavoastră şi că veţi plăti pentru... obrăznicia dumneavoastră. Şi a mai spus, înjurînd îngrozitor, că o să căderi în genunchi în faţa lui.

— Eu ? Pentru Dumnezeu, plăcută veste ! Unde e banditul ?

— A plecat, domnule. A spus că o să vină dimineaţă. O, vă rog să încercaţi să-l liniştiţi. Salvaţi-mă, domnule, şi pe mine şi pe băiatul meu, încheie văduva şi plecă pentru a-şi petrece noaptea în aşteptarea groaznicei dimineţi.

Ultimele ei cuvinte îl răscoliseră într-atita pe maior, încît mila lui pentru nenorocirile doamnei Brixham fu dată uitării în comparaţie cu grija pentru soarta lui.

— În genunchi ? îşi spunea el intrînd în pat. Mare impertinenţă. M-a văzut cineva vreodată în genunchi ? Ce naiba ştie ? Doar n-am avut nici o încurcătură în ultimii douăzeci de ani. Îl dispreţuiesc !

Acestea fiind spuse, bătrînul războinic se întoarse pe partea cealaltă şi adormi tun, puţin tulburat şi amuzat de întîmplările din ziua aceea — ultima lui zi în Bury Street. „E imposibil de trăit cu un valet pe cap şi o proprietăreasă ruinată. Ce-aş putea face eu pentru femeia asta amărîtă ? O să-i dau douăzeci de lire — banii de la Warrington, dar ce rost are ? O să vrea tot mai mult, iar cormoranul ăla de Morgan o să înghită tot. Nu, nu-mi pot permite să am de-a face cu oamenii săraci. Mîine le spun la revedere : şi lui Morgan şi doamnei Brixham".

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI OPTULEA

În care maiorul nu renunţă nici la bani nici la viaţă

În dimineaţa următoare, fereastra lui Pendennis a fost deschisă tot de către Morgan care era neschimbat, la fel de grav şi de respectuos, ducînd cu el hainele bătrînului său stăpîn, vasele cu apă şi complicatele rechizite de toaletă.

— Tu eşti ? întrebă maiorul din pat. Trebuie să înţelegi că nu te iau înapoi.

— N-am nici cea mai mică dorinţă să mă întorc, domnule maior, spuse Morgan cu o demnitate gravă. N-am de gînd să vă mai servesc nici pe dumneavoastră, nici pe altcineva. Dar pentru că vreau să vă simţiţi bine cît mai staţi în casa mea, am venit să mă ocup de cele necesare.

Şi, pentru ultima dată, domnul James Morgan deschise cutia de argint şi începu să ascută briciul strălucitor... Acestea fiind săvîrşite, i se adresă maiorului cu o solemnitate de nedescris şi-i spuse :

— Gîndindu-mă că aveţi nevoie de o persoană respectabilă, pînă cînd veţi angaja singur pe altcineva, am vorbit aseară cu un tînăr care se află aici.

— Într-adevăr, răspunse războinicul din cortul său, adică din pat.

— A lucrat în cele mai bune familii şi garantez pentru respectabilitatea lui.

— Eşti grozav de îndatoritor, mîrîi maiorul.

Adevărul este că după evenimentele din seara precedentă Morgan plecase la clubul său şi, întîlnindu-l acolo pe tînărul Frosch, un curier şi valet care tocmai îl însoţise pe lordul Cubley în străinătate, iar acum era disponibil, îi explicase acestuia că avusese o ciocnire teribilă cu stăpînul său, că are de gînd să se retragă definitiv şi dacă Frosch voia o slujbă temporară, să întrebe în Bury Street.

— Eşti foarte îndatoritor, repetă maiorul, iar recomandarea ta are o mare greutate.

— Omul acesta v-a mai servit, domnule, spuse Morgan roşind, conştient că stăpînul său îl cam ia peste picior. Lordul De la Pole l-a împrumutat nepotului său, tînărul lord Cubley, care l-a luat cu el în străinătate. Dar cum Frosch nu vrea să se mai întoarcă la castelul Fitzurse, neputînd suporta frigul din Scoţia, este gata să vă servească sau nu, după cum poftiţi.

— Repet, domnule, că eşti excesiv de amabil. Intră, Frosch. O să te descurci foarte bine. Domnule Morgan, n-ai vrea să ai marea bunătate şi să...

— O să-i arăt ce trebuie să facă, domnule şi ce obişnuiţi dumneavoastră. Luaţi micul dejun aici sau la club, domnule maior Pendennis ?

— Cu îngăduinţa dumitale, am să iau masa aici, iar apoi vom face socotelile.

— Cum doriţi, domnule.

— Iar acum, n-ai vrea să-mi faci plăcerea să mă laşi singur ?

Morgan ieşi. Politeţea excesivă a stăpînului său îl înfuria la fel de mult ca şi cele mai aspre vorbe. Iar în timp ce bătrînul îşi face misterioasa lui toaletă, ne vom retrage şi noi, cu modestie.

După masă, maiorul şi noul său *aide-de-camp* începură să se pregătească pentru plecare. Zestrea bătrînului bur-

lac nu era foarte complicată. Niciodată nu se împovăra cu lucruri inutile. O Biblie (de la mama sa), o carte cu mersul diligenţelor, romanul lui Pen (legat în piele), Corespondenţa Ducelui de Wellington cu ilustraţii, hărţi şi portrete ale ilustrului general, ale diferiţilor prinţi şi nobili ai acestei ţări, precum şi a generalului sub a cărui comandă maiorul Pendennis servise în India, toate acestea formau colecţia sa artistică şi literară. Era oricînd gata de drum, iar lăzile în care-şi adusese lucrurile acum vreo cincisprezece ani se aflau şi acum în pod, suficient de încăpătoare pentru toate bunurile sale. Femeia care făcea curat în casă şi pe care stăpîna ei o numea Betsy, iar Morgan o striga Slavey, le-a coborît din pod şi le-a şters de praf sub supravegherea cumplitului Morgan. Atitudinea lui era solemnă şi prudentă în acelaşi timp. Nu pomenise nimic doamnei Brixham în legătură cu ameninţările din seara trecută, dar arăta de parcă era hotărît să le ducă la îndeplinire, iar sărmana văduvă îşi aştepta, tremurînd, soarta.

Bătrînul Pendennis, înarmat cu bastonul, supraveghea împachetarea bunurilor sale, executată de către Frosch. Slavey arsese hîrtiile pe care maiorul nu voia să le păstreze, deschisese la perete uşile dulapurilor şi sertarelor, golindu-le de conţinut. Acum, toate erau închise cu grijă, în afară de biroul maiorului, care aştepta să fie plătită ultima leafă a lui Morgan.

În cele din urmă, individul îşi făcu apariţia aducînd cu el registrele de socoteli.

— Pentru că vreau să discutăm între patru ochi, poate veţi avea bunătatea să-l trimiteţi pe Frosch afară, spuse el.

— Cheamă două trăsuri, Frosch, dacă vrei, porunci maiorul, iar Morgan îl urmări pe Frosch cu privirea pînă cînd acesta ieşi în stradă pentru a-şi îndeplini misiunea, apoi scoase socotelile, care erau foarte simple şi uşor de rezolvat.

— Iar acum, domnule, spuse el, punînd în buzunar cecul înmînat de fostul său stăpîn şi după ce semnase în condica acestuia, acum cînd socotelile sînt încheiate între noi, propun să vorbim ca de la om la om (lui Morgan îi plăcea sunetul vocii sale şi vorbea în public ori de cîte ori avea prilejul, fie la club, fie în camera proprietăresei). Tre-

buie să vă spun, domnule, că sînt în posesia unor anumite informaţii.

— Ai putea să-mi spui care este natura lor ?

— Sînt informaţii preţioase, aşa cum prea bine ştiţi. Cunosc o căsătorie care nu este căsătorie, un onorabil Baronet care nu este mai însurat decît mine şi a cărui nevastă e măritată cu altcineva. Sînt lucruri pe care le ştiţi şi dumneavoastră, domnule.

Pendennis înţelese imediat totul.

— Cred că ai ascultat la uşă, domnule, spuse maiorul privindu-l de sus. Am uitat să verific gaura cheii cînd am fost la restaurant şi ar fi trebuit să-mi închipui ce fel de om se află de partea cealaltă a uşii.

— Pot să am şi eu schemele mele aşa cum dumneavoastră le aveţi pe ale dumneavoastră. Pot să am informaţiile mele, pot să acţionez ca atare şi pot să consider aceste informaţii preţioase ca oricare om. Un biet servitor poate avea şi un pic de noroc la fel ca un gentleman, nu-i aşa ? Nu-ţi mai lua aerele astea semeţe şi nu mai face pe aristocratul cu mine. N-au nici o valoare. Sînt şi eu tot englez şi la fel de bun ca şi dumneata.

— Unde dracu' vrei s-ajungi, domnule ? Şi ce legătură are secretul pe care l-ai aflat, cu mine ? întrebă maiorul majestuos.

— „Ce legătură are cu mine ?" Ce mai facem pe grozavii ! „Ce legătură are cu nepotul meu ?" Ce are de-a face locul său în Parlament cu acuzaţia de bigamie ? Ce importanţă are ? Cum, crezi că eşti singurul om care deţine un secret şi profită de el ? De ce să nu cîştigăm amîndoi, domnule maior ? L-am descoperit şi eu. Uite ce e : n-am de gînd să fiu lipsit de bun simţ. Dă-mi partea mea şi dau totul uitării. Arthur să-şi capete locul şi nevasta cea bogată, dacă-ţi place. Nu vreau să mă însor eu cu ea. Dar voi primi ce mi se cuvine tot aşa de sigur cum numele meu e James Morgan. Iar dacă nu...

— Dacă nu, ce ?

— Dacă nu, spun tot. Îl strivesc pe Clavering şi îl dau în judecată şi pe el şi pe nevastă-sa pentru bigamie. Aşa o să fac. Anulez căsătoria ăluia mic şi vă denunţ pe amîndoi că vă folosiţi de secretul ăsta pentru a smulge un loc în Parlament de la Sir Francis şi o avere de la nevastă-sa.

— Arthur nu știe despre treaba asta mai mult decît copilul care nu s-a născut, strigă maiorul, enervat. Nu știe mai mult decît Lady Clavering sau domnișoara Amory.

— Asta s-o spui lu'mutu ! La mine nu ține.

— Te îndoiești de cuvîntul meu, ticălosule ?

— Fără cuvinte urîte. Nici nu-mi pasă dacă spui adevărul sau nu. Ascultă ce-ți spun : Aș vrea să fie ca un fel de rentă. Vă am pe toți la mînă și nu sînt chiar așa de prost să vă scap. Cred că cinci sute pe an n-ar fi cine știe ce pentru voi. Plătește-mi acum pe trei luni și nu scot o vorbă. Măcar o sută douăzeci și cinci. Carnetul cu cecuri e pe masă.

— Și ăsta-i tot pentru tine, banditule ! strigă bătrînul (în sertar se afla un revolver cu două țevi care aparținuse fostului comandant al lui Pendennis și care-l însoțise în unele expediții). Încă un cuvînt, tîlharule, și te împușc ca pe un cîine turbat. Oprește-te sau trag. Te-ai năpustit asupra mea, așa-i ? Ai fi în stare să lovești un bătrîn ? Lașule ! Mincinosule ! În genunchi, domnule, și spune-ți rugăciunea pentru că vei muri.

Chipul maiorului strălucea de mînie în fața adversarului său, care-l privi îngrozit pentru o clipă, iar apoi, țipînd „Criminalul !" se năpusti la fereastra deschisă sub care un polițist tocmai își făcea rondul.

— Criminalul, poliția ! urla Morgan.

Dar spre surpriza lui, maiorul împinse masa în lături, se îndreptă spre cealaltă fereastră care de asemenea era deschisă și îi făcu semn polițistului să urce, după care se postă în dreptul ușii.

— Șarpe mizerabil, pistolul n-a mai fost încărcat de cincisprezece ani, lucru pe care ar fi trebuit să-l știi și tu, dacă n-ai fi fost atît de laș. Vine polițistul și o să-l pun să caute în cuferele tale. Am motivele mele să cred că ești un hoț, domnule. Știu că ești. Am să depun mărturie pentru lucrurile mele.

— Dumneavoastră mi le-ați dat, dumneavoastră !

— Vom vedea, spuse maiorul rîzînd, iar valetul, vinovat, își aminti de cîteva cămăși fine, brodate, un anumit baston cu mîner de aur, un binoclu de teatru pe care ui-

tase să-l aducă jos, precum și alte lucruri din garderoba stăpînului său pe care-și îngăduise să le folosească și pe care bătrînul nici nu le purta, nici nu întreba de existența lor.

În acel moment intră polițistul, urmat de madame Brixham, înspăimîntată, și de Betsy care stătuse la ușă, reușind cu mare greutate s-o închidă în fața curioșilor care doreau să vadă scandalul. Maiorul începu imediat să vorbească :

— Am ocazia să-l concediez pe ticălosul acesta beat. Și aseară și în dimineața asta m-a insultat și m-a atacat. Sînt un om bătrîn și am pus mîna pe un pistol. Vedeți doar că nu e încărcat, iar lașul ăsta a țipat înainte de a fi rănit. Mă bucur că ați venit. Îl învinuiam că și-a însușit lucruri de-ale mele și aș vrea să-i faceți o percheziție.

— De trei ani n-ați mai purtat haina de catifea și vesta. Am crezut că pot lua cămășile și... și jur că am vrut să pun la loc binoclul, țipa Morgan, tremurînd de furie și groază.

— Omul recunoaște că e un hoț, spuse maiorul, calm. De ani de zile se află în serviciul meu și l-am tratat cu cea mai mare bunătate și încredere. Vom urca la el și-i vom cerceta cuferele.

În aceste cufere, Morgan avea lucruri pe care cu dragă inimă le-ar fi ascuns de privirile opiniei publice. Morgan, cămătarul, dădea nu numai bani dar și unele lucruri clienților săi. Le făcea rost de tabachere, ace de cravată, gravuri și trabuce de o calitate foarte îndoielnică. Prezentarea acestora la un post de poliție, descoperirea preocupărilor sale ascunse și expunerea lucrurilor aparținînd maiorului și pe care și le însușise, n-ar fi făcut să sporească reputația domnului Morgan. Chipul său era imaginea spaimei și a dezastrului.

„O să mă distrugă pe mine ?“ se întreba maiorul, în sinea lui. Eu am să-l distrug și am s-o termin cu el.

Dar se opri. Se uită la chipul îngrozit al doamnei Brixham și se gîndi că omul, adus în fața judecății, ar putea face unele declarații pe care mai bine le-ar ține secrete și, de fapt, nu trebuia să te porți prea aspru cu un om disperat.

— Așteaptă, domnule polițist, spuse el. Vreau să vorbesc între patru ochi cu omul acesta.

— Aveţi o declaraţie împotriva domnului Morgan ?

— Încă nu, spuse maiorul, privindu-l cu înţeles pe valet.

— Mulţumesc, domnule, şopti Morgan.

— Poftiţi afară şi aşteptaţi acolo, domnule poliţist, dacă nu vă supăraţi. Aşa... Ei, Morgan, ai jucat o partidă cu mine şi n-ai cîştigat, deşi ai avut cărţi mai bune. Iar acum, ticălosule, este rîndul tău să plăteşti.

— Da, domnule.

— Acum o săptămînă am aflat cu ce te ocupi, mişelule. Tînărul De Boots te-a recunoscut ca fiind omul care a venit la cazarmă şi a făcut afaceri, o treime în bani, o treime cu apă de colonie şi altă treime în gravuri franţuzeşti, păcătos bătrîn şi afurisit. Nu-mi trebuie nimic şi nu-mi pasă de ce mi-ai luat, dar am tras şi am nimerit taurul drept în ochi. Pe legea mea, sînt un soldat bătrîn.

— Ce vreţi de la mine, domnule ?

— Am să-ţi spun. Chitanţele tale, chitanţele pe care le ţii în portvizitul ăla mare de piele. Vrei să arzi chitanţele doamnei Brixham ?

— Domnule, n-am de gînd să mă despart de averea mea.

— I-ai împrumutat şaizeci de lire acum cinci ani. Ea şi amărîtul ăla de funcţionar de la asigurări, fiul ei, ţi-au plătit cîte cincizeci de lire pe an, de atunci. Iar tu ai un act pentru vînzarea mobilierului ei şi o chitanţă de mînă pentru o sută cincizeci de lire. Ea mi-a spus, azi noapte. La naiba, domnule, ai exploatat-o destul pe femeia asta.

— Nu renunţ, spuse Morgan. Dacă renunţ, sînt un...

— Poliţist ! strigă maiorul.

— Veţi avea hîrtia. Dar nu veţi stoarce bani de la mine, doar sînteţi un gentleman.

— Te voi chema imediat, spuse maiorul poliţistului, care băgase capul pe uşă. Nu, domnule, nu vreau să fac alte afaceri pecuniare cu dumneata. Dar vom scrie împreună o hîrtiuţă pe care vei avea bunătatea s-o iscăleşti. Nu, stai aşa ! Tu trebuie s-o scrii ; de la un timp te-ai pus la punct cu scrisul şi ai o mînă destul de bună. Stai jos şi scrie, dacă eşti bun... acolo, la masă, aşa... să văd ! Ar fi bine să punem şi data. Adaugă : Bury Street, 21 octombrie, 18—.

Iar Morgan scria după dictare cuvintele necruţătorului bătrîn :

— „Eu, James Morgan, angajîndu-mă, sărac lipit, în serviciul domnului Arthur Pendennis, din Bury Street, maior în serviciul Majestăţii Sale, recunosc de bună voie că am primit salarii generoase, în afară de cheltuielile de întreţinere, de la stăpînul meu, în aceşti cincisprezece ani". Cred că nu te opui.

— „În aceşti cincisprezece ani", încheie Morgan.

— „În acest timp, prin grija şi chibzuiala mea, am izbutit să pun deoparte destui bani pentru a cumpăra casa în care locuieşte stăpînul meu şi să dispun şi de alte economii. Printre alte persoane de la care am luat bani se numără şi menajera mea, doamna Brixham care, pentru suma de şaizeci de lire pe care i-am împrumutat-o acum cinci ani, mi-a plătit suma de două sute cincizeci de lire sterline precum şi o chitanţă de mînă pentru alte o sută douăzeci de lire sterline, pe care i-i restitui din dorinţa fostului meu stăpîn, maiorul Arthur Pendennis. În acelaşi timp renunţ la drepturile asupra mobilierului ei, pentru care am act de vînzare." Ai scris ?

— Dacă pistolul ăsta ar fi încărcat, ţi-aş zbura creierii.

— Nu, n-ai face-o. Ţii prea mult la viaţa ta, dragul meu, răspunse maiorul. Dar să continuăm.

— „Recunosc că drept răspuns la bunătatea stăpînului meu, i-am furat unele lucruri care acum se află în cuferele mele : recunosc că am rostit neadevăruri cu privire la familia lui şi alte familii onorabile. Luînd în consideraţie marea îngăduinţă a domniei sale faţă de mine, îmi exprim regretul pentru cele spuse şi pentru lucrurile furate, declar că nu merit încrederea oamenilor şi promit să mă îndrept în viitor". Semnează James Morgan.

— Al dracului să fiu dacă semnez, spuse Morgan.

— Scumpul meu, tot ce zic eu vei face, chiar dacă semnezi sau nu, interveni maiorul, încîntat de inspiraţia lui. Trebuie să înţelegi că n-am să folosesc hîrtia dacă nu voi fi obligat s-o fac. Madame Brixham şi amicul nostru poliţistul vor semna drept martori, dar fără să citească. Iar eu îi voi da bătrînei chitanţa şi-i voi spune că sînteţi chit, ceea ce tu vei confirma. Văd că a venit Frosch cu trăsura pentru bagaje. Mă mut la un hotel. Poţi intra acum, domnule poliţist. Am aranjat lucrurile cu domnul Morgan.

Dacă Domnia Ta şi doamna Brixham aţi semna hîrtia asta, v-aş fi foarte îndatorat. Doamnă Brixham, dumneata şi vrednicul dumitale proprietar, James Morgan, sînteţi chit. Îţi doresc să fii mulţumită de el. Să vină Frosch şi să strîngă restul lucrurilor.

Frosch, ajutat de Betsy, sub supravegherea calmă a lui Morgan, cără bagajele maiorului în trăsura care aştepta, iar doamna Brixham, cînd cel care o persecuta nu se mai afla de faţă, îl binecuvîntă pe maior, salvatorul ei şi cel mai bun, mai liniştit şi mai blînd dintre chiriaşi. Întinzînd un deget pe care umila femeie îl primi cu o reverenţă, fiind gata să rostească un discurs înlăcrimat, maiorul întrerupse cuvîntarea de bun rămas şi porni pe jos pînă la hotelul din Jermyn Street care se afla nu prea departe de uşa lui Morgan.

Individul, privind de la fereastră, trimise în urma oaspetelui său orice în afară de binecuvîntări. Dar aprigul bătrîn nu-şi permitea să se lase înspăimîntat de Morgan, aşa că îi aruncă o privire plină de dispreţ şi ironie, după care îşi continuă drumul sprijinit în baston.

...Nu trecuseră cîteva ceasuri de cînd maiorul îşi părăsise locuinţa din Bury Street, iar Morgan se bucura de aceste clipe de răgaz plin de demnitate şi fumînd un trabuc pe scara de la intrare, cînd Arthur Pendennis, eroul acestei povestiri şi-a făcut apariţia la uşa binecunoscută.

— Presupun că unchiul meu e în oraş, nu-i aşa, Morgan, îl întrebă el pe funcţionar, ştiind că în prezenţa maiorului fumatul ar fi echivalat cu trădarea.

— Maiorul Pendennis a plecat într-adevăr, domnule, răspunse Morgan înclinîndu-se cu gravitate dar fără să atingă pălăria elegantă pe care o purta. Maiorul Pendennis a părăsit astăzi această casă, domnule, şi nu mai am onoarea de a fi în serviciul său.

— Aşa ? Şi unde ar putea fi ?

— Cred că s-a mutat pentru o vreme la hotelul lui Cox din Jermyn Street, răspunse Morgan şi, după o scurtă pauză, continuă : Rămîneţi mai mult în oraş, domnule ? Aţi intrat în Parlament ? Mi-ar face plăcere să vă servesc acolo şi aş fi foarte mulţumit dacă mi-aţi acorda un sfert de oră.

— Vrei să te reangajeze unchiul meu ? întrebă Arthur, cam obraznic şi bine dispus.

— Nu vreau aşa ceva, vedea-l-aş.... făcu Morgan, dar se opri la timp şi continuă mult mai calm. Numai cu domnia-voastră aş vrea să vorbesc, despre unele chestiuni care vă privesc. Poate-mi faceţi onoarea să intraţi în casa mea...

— N-am să te ascult decît cîteva minute, Morgan, spuse Arthur, intrînd în casă, convins că Morgan ar vrea să se angajeze la el.

În fereastra dinspre stradă, un carton anunţa deja că apartamentul este de închiriat. Conducîndu-l pe Arthur în sufragerie şi oferindu-i un scaun, Morgan se aşeză şi el şi începu să furnizeze unele informaţii de a căror natură cititorul a luat deja cunoştinţă.

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI NOUĂLEA

Pendennis îşi face socoteala

Prietenul nostru sosise la Londra chiar în ziua aceea şi numai pentru o scurtă vizită. După ce-şi lăsase tovarăşii de călătorie la un hotel, se grăbise să ajungă în Lamb Court. Casa se încălzea la puţinele raze de soare care îndrăzneau să viziteze această clădire îngrozitoare, deşi nu lipsită de un oarecare confort. Libertatea ţine aici locul soarelui iar locatarii, deşi murmură nemulţumiţi, fac tot ce poftesc în casa lor. Servitorul lui Pen îl înştiinţă că şi Warrington se afla acasă, iar Arthur, bineînţeles, alergă drept în camera prietenului său, pe care o găsi la fel ca odinioară, mirosind a tutun şi pe George lucrînd din nou la revistele şi ziarele sale. Cei doi se salutară cu acea politeţe aspră pe care englezii o folosesc între ei şi care ascunde multă căldură şi bunătate sub carapacea dură.

— Ei bine, tinere ? spuse Warrington zîmbind şi scoţîndu-şi pipa din gură.

— Ce faci, bătrîne ? întrebă Pen apropiindu-se şi strîngîndu-i mîna.

Astfel se salutară aceşti doi prieteni care nu se văzuseră de luni de zile. Alphonse şi Frédéric s-ar fi năpustit

unul în brațele celuilalt, strigînd : „*Ce bon coeur ! Ce cher Alphonse*“ ![1] Max și Wilhelm ar fi depus fiecare cîte o duzină de sărutări mirosind a havane pe mustața celuilalt. Britanicii spun „Ei bine, tinere“ și „Ce faci, bătrîne !“ chiar dacă și-au salvat unul altuia viața cu o zi înainte. Mîine vor renunța să-și mai strîngă mîna și se vor mulțumi să se salute printr-o înclinare a capului. Fiecare simte pentru celălalt cea mai sinceră încredere și apreciere. Fiecare și-ar dărui oricînd punga celuilalt, iar dacă ar auzi că prietenul său este bîrfit, ar izbucni în cea mai entuziastă laudă a virtuților acestuia. Și totuși se întîlnesc cu un simplu „Salut !“, se despart cu un simplu „La revedere“ și nu-și scriu scrisori. Curioasă modestie, stranie decență stoică a prieteniei engleze ! „Da, noi nu sîntem demonstrativi, ca străinii ăștia afurisiți“, spune Hardman, care nu numai că nu oferă dovezi de prietenie, dar niciodată n-a simțit așa ceva, în viața lui.

— Ai fost în Elveția ? întrebă Pen.

— Da, răspunse Warrington, și n-am găsit niște tutun ca lumea.

De bună seamă că mintea lui e încărcată de privelиștile mărețe pe care le-a văzut, de puternicele emoții inspirate de uimitoarele creații ale naturii. Dar entuziasmul său este prea las pentru a ieși la iveală, chiar în prezența celui mai bun prieten, și se ascunde sub un nor de fum. Mai degrabă ar scrie sincer și cu patimă despre lucrurile pe care se rușinează să le spună. Gîndurile și experiențele călătoriei sale se vor dezvălui în scrieri, așa cum învățătura pe care niciodată nu o trădează în conversații îi îmbogățește stilul cu aluzii rodnice și imagini strălucitoare, dînd culoare elocvenței sale și scoțîndu-i în evidență inteligența.

Cel mai vîrstnic face o relatare scurtă a locurilor vizitate. A văzut Elveția, Italia de Nord și Tirolul, s-a întors prin Viena, Dresda și pe Rin. Vorbește despre aceste locuri timid și rușinat, de parcă ar prefera să nu le pomenească deloc, de parcă vederea lor l-a făcut cum nu se poate mai nefericit. Itinerariul călătoriei celui mai în vîrstă fiind astfel trasat, începe să vorbească tînărul. A fost la țară...

[1] Această inimă bună ! Acest drag Alphonse ! (fr.)

mare plictiseală... campania electorală... totul e atît de lent... E aici pentru două-trei zile... Va pleca la Tunbridge Wells, la niște prieteni... Va fi la fel de neinteresant. Cît de greu e să-l faci pe un englez să recunoască de bunăvoie că e fericit!

— Dar locul din Parlament? Ai reușit? întrebă Warrington.

— E bine. De îndată ce se adună Parlamentul și vor putea da o nouă hotărîre, Clavering se retrage, iar eu îi iau locul, spuse Pen.

— Și pentru care rege vrei să lupți și să mori? Liberal, conservator sau pe cont propriu, ca om al guvernului?

— Hm! Nu mai poate fi vorba de politică acum. Politica fiecăruia seamănă cu a celuilalt. N-am destul pămînt ca să fiu scutit de taxe. Am să țin cu guvernul și o să le iau înainte cu niște probleme sociale pe care le-am cunoscut în timpul vacanței. Nu mai rîde, cinic bătrîn, într-adevăr am citit rapoartele oficiale și am de gînd să pun foarte tare problema colonizării și a condițiilor sanitare.

— Ne rezervăm dreptul de a vota împotriva guvernului deși, în general, îi sîntem loiali. Cu toate acestea, *avant tout* [1], sîntem prietenii poporului. Ținem conferințe la Institutul Clavering și dăm mîna cu mecanicii inteligenți. Considerăm că dreptul electoral trebuie modificat și totuși sîntem oricînd gata să acceptăm o slujbă, după ce Parlamentul a ascultat cîteva discursuri bombă de la noi, iar administrația ne recunoaște meritele.

— Nu sînt Moise, spuse Pen cu obișnuita lui melancolie în voce. Nu dispun de legi divine pe care să le aduc de pe munte oamenilor. Nici măcar nu aparțin celor de pe munte, și nu mă pretind un conducător și un reformator al omenirii. Credința mea nu e destul de puternică pentru asta și nici vanitatea și ipocrizia mea nu sînt suficient de mari. N-am să spun minciuni, George, îți promit. Nu voi face decît să abordez acele chestiuni care sînt necesare și sînt socotite drept curente și nu pot fi discutate fără a pune sub semnul întrebării întregul sistem.

[1] Înainte de orice (fr.).

Cel puțin oferă-i omului avantajul firii lui sceptice. Dacă voi avea un lucru demn de spus, îl voi spune ; dacă se va propune o măsură bună, o voi susține. Iar dacă se va ivi o funcție onorabilă, o voi lua și mă voi bucura de norocul meu. Dar nu voi linguși oamenii mari și nici mulțimea. Acum cunoști la fel de bine ca și mine politica mea. Ce m-ar face să fiu un *whig* ? Nu e o instituție divină. De ce n-aș vota cu liberal-conservatorii ? Aceștia au făcut pentru națiune ceea ce *whig*-ii n-ar fi făcut niciodată fără ei. Cine i-a convertit și pe unii și pe alții ? Radicalii și străinătatea. Cred că „Morning Post" are adesea dreptate iar „Punch" greșește mereu. Nu fac aici o profesiune de credință, profit, însă, de o șansă. *Parlons d'autre chose* [1].

— Cred că următoarea patimă care te roade, după ambiție, este dragostea, spuse Warrington. Cum au mai evoluat tinerele noastre iubiri ? Avem de gînd să riscăm și să părăsim căsuța noastră ? Vrei să te desparți de mine, Arthur, și să-ți iei o soție ?

— Cred că da. E foarte bine-crescută și veselă. Cîntă și n-o deranjează fumul. Va avea o avere frumoasă. Nu știu cît, dar unchiul speră mult de la generozitatea mamei ei și spune că va fi o sumă acceptabilă. Cred că Blanche ține foarte mult la mine.

— Asta înseamnă că acceptăm mîngîierile și banii ei.

— N-am spus tot noi că viața e o afacere ? N-am pretenția că mi se topește inima după ea. I-am spus limpede care sînt sentimentele mele față de ea și... și ne-am logodit. De cînd am văzut-o ultima dată și mai ales în cele două luni cît am fost la țară, cred că s-a îndrăgostit foarte mult de mine. Scrisorile ei, mai ales cele adresate Laurei, par să confirme lucrul acesta. Eu i-am scris destul de simplu — mici declarații, mici jurăminte — dar am tratat problema ca pe o *affaire faite* [2] fără să-mi exprim dorința de a grăbi sau amîna perfectarea.

— Dar Laura ce mai face ?

— Laura, George, spuse Pen, privindu-și prietenul în ochi, jur pe toți sfinții că Laura este cea mai bună, cea

[1] Să vorbim despre altceva (fr.).
[2] Lucru făcut (fr.).

mai nobilă şi mai dragă fată deasupra căreia a strălucit vreodată soarele.

Vocea îi era gîtuită de emoţie. Rostea cuvintele cu mare greutate. Îi întinse mîna prietenului său, care i-o strînse şi îl aprobă printr-o înclinare a capului.

— Abia acum ai descoperit, băiete ? întrebă el după o pauză.

— Dar cine oare n-a aflat anumite lucruri prea tîrziu, George ? izbucni Arthur năvalnic, dînd frîu liber cuvintelor şi emoţiei. A cui viaţă nu este o dezamăgire ? Cine-şi duce inima-n mormînt fără s-o fi rănit cît de puţin ? N-am cunoscut pe nimeni îndeajuns de fericit sau care să nu se fi răscumpărat din ghearele sorţii cu preţul vreunei comori dragi. Norocul nostru dacă rămînem singuri după ce am plătit taxa şi tiranul nu ne mai vizitează. Presupune că am pierdut cea mai mare răsplată de pe lume şi nu-mi dau seama decît acum, cînd nu mai poate fi a mea. Ani de zile am avut un înger lîngă mine şi acum o las să plece... Sînt eu singurul ? O, bătrîne ! Crezi că soarta mea e mai uşor de îndurat pentru că recunosc singur că o merit ? A plecat de lîngă noi. Dumnezeu s-o aibă-n pază ! Ar fi putut să rămînă, iar eu am pierdut-o. Era Undine, nu-i aşa, George ?

— Cîndva a fost şi în camera asta, spuse George.

O văzuse acolo, îi auzise vocea minunată, îi văzuse zîmbetul şi strălucirea ochilor... chipul ei pe care şi-l amintea cu atîta dragoste... la care se gîndea în atîtea nopţi de veghe... icoană veşnic iubită... dar dusă ! Un pahar în care pusese un buchet de flori, o Biblie cu scrisul Helenei, atîta-i mai rămăsese de la această floare trecătoare a vieţii lui. Să zicem că a fost un vis ; să ne închipuim că trece. Mai bine amintirea unui vis, decît trezirea inutilă după o beţie oarbă.

Cei doi prieteni rămaseră o clipă în tăcere, fiecare cu gîndurile lui, conştient de frămîntările celuilalt. Pen spărsese gheaţa spunînd că trebuie să plece şi să-l caute pe unchiul său ca să-i spună ce-a mai făcut. Maiorul îi scrisese într-o dispoziţie foarte proastă. Recunoştea că îmbătrînise. „Aş vrea să te văd în Parlament şi instalat într-o casă confortabilă, ca un moştenitor al numelui în faţa

căruia mă închin. Arată-mi toate astea", scria maiorul, „și apoi lasă-l pe bătrînul Arthur Pendennis să ofere locul tinerilor. El a bătut destul pavajul din Pall Mall".

— Există și ceva bun la bătrînul păgîn, spuse Warrington. Îl interesează și altcineva în afară de el, cel puțin o altă parte din ființa lui, în afară de aceea închisă în nasturii hainei sale : tu și neamul tău. I-ar plăcea să vadă neamul său înmulțindu-se ca frunza și ca iarba cîmpului și speră că vor moșteni țara asta. Bătrînul patriarh te binecuvîntează de la fereastra clubului său, de unde este purtat și înmormîntat cu flamurile bisericii St. James, în văzul întregului Piccadilly, a stației de trăsuri și a caleștilor ducîndu-se la recepție. E un sfîrșit edificator.

— Sîngele cel nou pe care-l aduc în familie este puțin pătat. Dacă ar fi fost să aleg, cred că socrul meu, Amory, n-ar fi ajuns ramura genealogică pe care aș fi dorit-o pentru rasa mea — nici el și nici alți strămoși din Orient. Apropo, cine-a fost Amory ? Amory a fost locotenentul unui indian. Blanche a scris niște versuri despre el, despre furtună și valul cît un munte — mormîntul navigatorului, despre tatăl ei cel bun și așa mai departe. Amory s-a înecat între Calcutta și Sydney, în timp ce comanda o corabie. Amory și actuala Lady Clavering n-au fost fericiți împreună. N-a prea avut ea noroc atunci cînd și-a ales soții pentru că, fie vorba-ntre noi, o secătură mai mare decît Sir Francis Clavering, niciodată...

— Niciodată n-a stat la cîrma țării, izbucni Warrington, făcîndu-l pe Arthur să roșească de emoție. Apropo, l-am găsit la Baden pe amicul nostru, cavalerul Strong, în mare ținută, purtîndu-și toate ordinele și medaliile. Mi-a spus că s-a certat cu Clavering, despre care părea să aibă o opinie la fel de proastă ca și a ta, și mi se pare, deși nu sînt prea sigur, că mi-a mărturisit părerea lui, după care Clavering ar fi un ticălos înrăit. Tipul acela, Bloundell, care te-a învățat să joci cărți la Oxbridge, se afla împreună cu Strong. Timpul a accentuat remarcabilele sale calități, făcînd din el un șarlatan mult mai rafinat decît era în timpul studenției tale. Dar regele tuturor era vestitul colonel Altamont, care-i aduna pe toți în jurul lui, oferind recepții pentru întreaga societate și spărgînd banca. Așa spunea lumea.

— Unchiul meu știe ceva despre omul acesta. Clavering știe și el. E ceva *louche* [1] în legătură cu el. Dar ajunge! Trebuie să merg în Bury Street, ca un nepot iubitor.

— Am să ies și eu puțin, spuse Warrington și cei doi coborîră, oprindu-se, totuși, în camera lui Pen care se afla la etajul inferior. Aici Pen începu să stropească în toată regula cu *eau-de-cologne*, parfumîndu-și cu grijă părul și favoriții.

— Ce s-a întîmplat? N-ai fumat deloc? Te-a otrăvit pipa mea?

— Voi întîlni niște doamne Voi lua masa cu ele. Sînt în trecere prin oraș. Stau la un hotel din Jermyn Street.

Warrington se uita cu interes la tînărul care se ferchezuia, apărînd, în cele din urmă, într-o cămașă cu un jabou magnific, nelipsita cravată, mănuși noi și ghete strălucitoare. George purta o pereche de cizme grosolane, iar cămașa lui cea veche era zdrențuită pe piept și roasă la guler, unde se freca de barba lui albastră.

— Bine, tinere. Într-un fel, îmi place să fii pus la punct. Cînd merg alături de tine, e ca și cum aș purta o floare la butonieră. Și totuși ești cumsecade. Nu cred că mai există cineva în Temple ca tine. Poate că încă nu ți-e rușine să apărem pe stradă împreună.

— Nu rîde de mine, George.

— Ascultă, Pen, continuă Warrington trist. Dacă... dacă-i scrii Laurei, transmite-i. complimente din partea mea.

Pen se înroși, îl privi pe Warrington și... și izbucni într-un hohot de rîs pe care nu și-l putu stăpîni.

— Iau masa cu ea, spuse el. Am însoțit-o azi de la țară, împreună cu Lady Rockminster. Am făcut două zile pe drum. Azi-noapte am dormit la Bath. Știi ce, George? Vino și tu. Pot să invit pe oricine, iar bătrîna vorbește mereu despre tine.

George refuză. Avea un articol de scris. Ezita și... O, cît de ciudat pare! În cele din urmă acceptă. Stabiliră să le facă o scurtă vizită doamnelor și porniră spre hotel foarte bine-dispuși. Încă o dată chipul drag străluci în fața lui. Încă o dată vocea ei caldă îi vorbi, iar mîna ei gingașă

[1] Necurat (fr.).

îi ură bun-venit. Dar mai era o jumătate de oră pînă la masă.

— Iar acum îl vei căuta pe unchiul tău, domnule Pendennis, spuse bătrîna Lady Rockminster. Nu-l vei aduce la masă. În nici un caz. Poveştile lui sînt de nesuportat, iar eu vreau să stau de vorbă cu domnul Warrington. Presupun că ne va distra. Cred c-am auzit toate poveştile dumitale. Sîntem împreună de două zile şi începem să ne plictisim unul de celălalt.

Aşadar, supunîndu-se poruncilor Înălţimii Sale, Arthur porni spre locuinţa unchiului său.

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECILEA

Fiat justitia

Masa era deja servită cînd Arthur se întoarse, iar Lady Rockminster începu imediat să-l apostrofeze pentru întîrziere. Dar Laura, privindu-şi vărul, palid şi speriat, o întrerupse pe poruncitoarea ei patroană şi-l întrebă dacă s-a întîmplat ceva ori dacă e bolnav.

— Am aflat cele mai extraordinare lucruri. Vă povestesc după masă, răspunse el, privindu-i pe servitori şi golind o cupă de vin.

Pe tot parcursul mesei, Arthur se dovedi foarte agitat şi nervos.

— Nu mai da din picioare pe sub masă, îi spuse Lady Rockminster. L-ai călcat pe Fido şi i-ai răsturnat farfurioara. Vezi ce cuminte stă domnul Warrington ?

Părea că nefericita cină nu se va mai sfîrşi niciodată. La desert, Lady Rockminster spuse :

— Masa asta a fost cum nu se poate mai stupidă. Presupun că s-a întîmplat ceva şi vrei să-i vorbeşti Laurei. Am să aţipesc puţin. Nu sînt sigură dacă am să beau un ceai. Noapte bună, domnule Warrington. Mai poftiţi pe la noi cînd nu vor fi afaceri de discutat, încheie bătrîna doamnă, ieşind din cameră cu fruntea sus, o întruchipare a demnităţii.

Odată cu ea se ridicaseră şi ceilalţi, iar Warrington tocmai se pregătea să plece, spunîndu-i „Noapte bună" Laurei care, desigur, era foarte alarmată în privinţa vărului ei, cînd Arthur spuse :

— Te rog să rămîi, George. Trebuie să auzi şi tu ce am de povestit şi să-mi dai sfatul tău. Nici nu ştiu ce să fac.

— Trebuie să fie ceva în legătură cu Blanche, spuse Laura cu inima bătînd să-i spargă pieptul, şi obrajii arzînd ca niciodată.

— Da, cea mai neliniştitoare poveste. Cînd am plecat să-l văd pe unchiul meu, l-am găsit pe servitorul său, Morgan, care l-a slujit atîta vreme, stînd în uşă. Mi-a spus că se despărţise de stăpînul său dimineaţa, că unchiul meu a plecat şi s-a instalat la un hotel. Apoi, Morgan a spus că are unele lucruri de cea mai mare importanţă pe care trebuie să mi le comunice şi m-a invitat în casă. După cîte ştiu, ticălosul a strîns foarte mulţi bani în timp ce se afla în serviciul unchiului meu, iar acum e un capitalist şi un milionar. Ei bine, am intrat în casă şi ce credeţi că mi-a spus ? Trebuie să rămînă un secret între noi. Măcar noi să-l putem păstra, acum cînd se află în posesia acestui excroc. Tatăl lui Blanche nu e mort. A înviat. Căsătoria dintre Sir Francis şi Lady Clavering nu este, de fapt, o căsătorie.

— Şi probabil că Blanche este moştenitoarea bunicului ei, întrerupse Warrington.

— Poate ! Dar cu ce fel de tată ? Amory este un puşcăriaş evadat. Clavering ştie. La fel şi unchiul meu. Cu asta l-a ţinut pe Clavering *în terrorum*, pentru ca păcătosul ăsta să-mi cedeze circumscripţia lui.

— Nici Blanche şi nici biata Lady Clavering nu ştiu nimic ? întrebă Laura.

— Blanche habar n-are ce s-a întîmplat cu tatăl ei. Ştie că el şi mama ei s-au despărţit, iar cînd era mică a aflat de la Bonner, doica ei, că Amory s-a înecat în New South Wales. Nu era căpitanul corabiei, ci un deţinut. Lady Clavering mi-a spus că nu erau fericiţi, iar el avea un caracter imposibil. Mi-a promis că-mi va povesti totul, într-o bună zi. Mi-aduc aminte că mi-a spus cu lacrimi

în ochi cît de greu este pentru o femeie să fie nevoită să recunoască în faţa lumii că se bucură de moartea soţului ei, şi că de două ori în viaţa ei a ales cum nu se poate mai rău. Ce e de făcut acum ? Omul nu poate să apară şi să-şi ceară drepturile asupra soţiei sale. Dacă se dă de gol îl aşteaptă moartea. Cel puţin la galere tot ajunge. Dar banditul l-a ameninţat pe Clavering că dă totul la iveală şi a stors bani de la el o bună bucată de timp.

— Bineînţeles că e vorba de amicul nostru Altamont, spuse Warrington. Totul e limpede acum.

— Dacă banditul se întoarce, continuă Pen, Morgan, care-i cunoaşte taina, o va folosi împotriva lui. Pentru aceleaşi considerente încearcă să scoată bani de la noi. Afurisitul şi-a închipuit că ştiu totul şi m-a întrebat dacă am fi dispuşi să-i oferim un fel de rentă, ca să nu vorbească. M-a ameninţat pe mine, de parcă eu aş specula averea sărmanei femei. Ba a spus chiar că va obţine un loc în Parlament de la mizerabilul ăla de Clavering. Doamne Sfinte ! A fost nebun unchiul meu cînd s-a amestecat într-o asemenea conspiraţie ? Închipuie-ţi, Laura, pe fiul mamei noastre, profitînd de pe urma unui act de înaltă trădare ! încheie Arthur, alb de furie.

— Nu pot să-mi închipui lucrul ăsta, dragă Arthur, spuse Laura luîndu-i mîna şi sărutîndu-i-o.

— Nu, izbucni Warrington cu glasul tremurînd de emoţie, privindu-i pe cei doi tineri îndrăgostiţi cu o durere de nedescris. Nu, băiatul nostru nu se poate amesteca într-o asemenea intrigă murdară. Arthur Pendennis nu se poate căsători cu fiica unui puşcăriaş şi nici să stea în Parlament ca reprezentant al ocnaşilor. Trebuie să te speli pe mîini de toată afacerea asta, Pen. Nu trebuie să dai nici o explicaţie, ci să susţii că probleme de familie fac imposibilă o asemenea căsătorie. E mai bine ca aceste femei să te creadă lipsit de cuvînt decît să afle adevărul. Mai mult, trebuie să obţii de la cîinele acela de Clavering — pot face şi eu lucrul ăsta pentru tine — o declaraţie după care motivele pe care i le-ai prezentat în calitatea ta de cap de familie sînt destul de suficiente pentru a rupe logodna. Am dreptate, Laura.

Abia dacă îndrăznea s-o privească în față cînd vorbea. Orice speranță, cît de slabă, pe care ar fi putut-o nutri, oricît de ușor s-ar fi agățat de ultimul pai al sorții sale nenorocite, știa că totul e în zadar. Așa că se lăsă acoperit de vălul nenorocirii. Pe cînd vorbea, Arthur se ridicase în picioare, privindu-l îngrijorat. O văzu pe Laura ridicîndu-se, luîndu-i încă o dată mîna și sărutîndu-i-o. „Mulțumescu-ți, Doamne, că e de aceeași părere cu mine", își spuse el.

— Blanche nu e vinovată de rușinea tatălui ei, spuse Laura, cu chipul palid și vorbind foarte repede. Dacă ai fi fost căsătorit, ai fi părăsit-o deși n-a făcut nimic rău ? Nu i-ai promis nimic ? Ești în stare s-o lași singură pentru că trece printr-un moment dificil ? Dacă ar fi nefericită n-ai consola-o ? Dacă ar fi aici, mama ar face-o.

Spunînd acestea, fata îl îmbrățișă, lipindu-și obrazul de pieptul lui.

— Mama noastră e acum un înger alături de Dumnezeu, suspină Pen, iar tu ești cea mai bună și cea mai dragă dintre femei. Cea mai dragă, cea mai dragă și cea mai bună. Învață-mă ce să fac. Suflet curat, roagă-te pentru mine ca s-o pot face. Domnul să te aibă-n pază, surioară.

— Amin, gemu Warrington, cuprinzîndu-și capul în palme. „Are dreptate, își spunea el, în sinea lui. Cred că fata asta nu e în stare să facă ceva rău."

Într-adevăr, Laura zîmbea ca un înger. Multă vreme și-a amintit Warrington de zîmbetul acela și de chipul ei strălucitor în timp ce-l urmărea pe Arthur, și de gestul cu care și-a aruncat buclele pe spate, îmbujorată și zîmbitoare, îndreptîndu-și privirea plină de dragoste asupra lui.

— Iar acum... iar acum,... spuse ea, punîndu-și mînuța delicată pe masă și privindu-i pe cei doi bărbați.

— Iar acum ? întrebă George.

— Iar acum vom bea o ceașcă de ceai, răspunse Laura, zîmbind.

Dar înainte de această concluzie atît de puțin romantică la o scenă destul de sentimentală, un servitor anunță sosirea maiorului Pendennis și dorința acestuia de a-și vedea nepotul. Aflînd această veste, Laura, nu fără emoții

și adresîndu-i o privire plină de rugăminți, care parcă voia să spună „poartă-te frumos, fă-ți datoria de om cinstit, fii blînd și totuși categoric", îi părăsi pe cei doi bărbați și plecă în camera ei. Warrington care nu prea se dădea în vînt după ceai, acceptă cu mare neplăcere mult-aștep-tata ceașcă. De ce n-a venit bătrînul Pendennis un ceas mai tîrziu ? Pînă la urmă tot îți sună ceasul. Soseşte inevitabilul moment de bun-rămas. Au loc îmbrățișări, ușa se închide, prietenul a plecat, bucuria a fost de scurtă durată și ai rămas iarăși singur. „În care din aceste multe ferestre strălucește lumina ei ?" se întreba el îndepărtîn-du-se. Intră în cafeneaua unui club din apropiere, unde își oferi obișnuita plăcere a unui trabuc. Oamenii murmură sau discută cu voce tare despre politică, balerine, curse de cai și tirania nemiloasă a impozitelor... Purtîndu-și secretul cu el, George se amestecă în conversația generală. Dați-i drumul, băieți, unul mai tare decît celălalt ! Sporovăiți și spuneți glume ! Rîdeți și istorisiți-vă aventurile ! E stra-niu să-ți ocupi locul în mijlocul fumului și gălăgiei, și să te gîndești că fiecare om are un *ego* tainic, singur și izolat undeva departe de jocul zgomotos în care toți ceilalți ne-am antrenat.

Străbătînd culoarele hotelului, Arthur simțea cum îl cuprinde mînia. Era revoltat că bătrînul pe care urma să-l întîlnească făcuse din el o asemenea unealtă, o marionetă, compromițîndu-i onoarea și renumele. Mîna maiorului era foarte rece și tremurătoare. Tușea. Se ghemuia în fața focului. Frosch nu știa să-i aducă halatul și să-i aranjeze hîrtiile ca ticălosul acela nerușinat și afurisit de Morgan. Bătrînul își deplîngea soarta și condamna cu un patos prostesc ingratitudinea lui Morgan.

— Mizerabilul și derbedeul ! S-a îmbătat aseară și m-a provocat să mă bat cu el, Pen. Pe legea mea, la un moment dat am fost atît de enervat încît am crezut că înfig un cuțit în el. Cred că a strîns vreo zece mii, tîlharul; merită să fie spînzurat și chiar va fi. Măcar să nu fi plecat cît mai trăiesc eu. Îmi cunoștea toate gîndurile și cînd sunam clopoțelul, hoțul îmi aducea chiar lucrul de care aveam nevoie — nu ca neamtul ăsta idiot. Cum te-ai

distrat la țară? Ți-ai petrecut timpul cu Lady Rockminster? Nici nu se putea mai bine. Face parte din vechea școală — *vieille école, bonne école* [1]. La naiba, n-o să mai vezi un gentleman adevărat în ziua de azi. În cincizeci de ani n-o să mai deosebești oamenii unul de altul. Dar vom supraviețui. Nu mai am nici o treabă pe aici. Îmbătrînesc din ce în ce mai mult, Pen, băiatule. Doamne, mă gîndeam astăzi, cînd îmi împachetam cărțile, că e printre ele o Biblie care a aparținut sărmanei mele mame. Aș vrea s-o păstrezi, Pen. Mă gîndeam, domnule, că poate-o să te uiți prin lada aia cînd o să fie proprietatea ta, iar bătrînul tău unchi va dormi în țărînă, încheie maiorul tușind și clătinînd din capul său încărunțit.

Vîrsta și bunătatea îl dezarmaseră într-un fel pe Arthur. făcîndu-l să simtă remușcări pentru fapta pe care urma s-o facă. Știa că lucrurile pe care le va spune vor distruge visul de o viață al bătrînului, producîndu-i o mare durere în suflet.

— Of, of, sînt pe ducă, domnule, spuse bătrînul, dar aș vrea să citesc o cuvîntare de-a ta în „Times" înainte de a închide ochii. „Domnul Pendennis a spus : Deși nu sînt obișnuit să vorbesc în public..." Ce zici, domnule ? Ce spui, Arthur ? Doamne, arăți grozav de bine și de sănătos. Mereu am spus că fratele meu, Jack, va pune pe roate neamul. Trebuie să te întorci la Fairoaks și să cumperi vechea avere a familiei. *Nec tennui penna,* așa e ? Ne vom ridica din nou, domnule ; iarăși vom fi în frunte și nu m-aș mira dacă te-aș vedea Baronet înainte de a muri.

Cuvintele lui îl dădură gata pe Arthur.

„Va să zică", își spunea el, „Eu sînt acela care va trebui să distrugă castelul de nisip al acestui biet om. În sfîrșit, trebuie ! Să-i dăm drumul !"

— V-am căutat în Bury Street și, deși nu v-am găsit, am vorbit cu Morgan, începu el prudent.

— Așa, pisica își scoate ghearele, murmură el, în timp ce obrajii i se aprindeau involuntar.

— Mi-a spus o poveste, domnule, care m-a surprins și m-a îndurerat.

---

[1] Școală veche, școală bună (fr.).

— Ce poveste ? Despre... cum l-o mai fi chemînd, răspunse maiorul, încercînd să pară dezinteresat.

— Despre tatăl domnişoarei Amory, primul soţ al doamnei Clavering, cine şi ce este acesta.

— Hm, afurisită şi încurcată afacere, făcu bătrînul, frecîndu-şi nasul cu mîna. Hm... hm... am ştiut şi eu cîte ceva, de la un timp încoace.

— Preferam să aflu mai devreme sau deloc, răspunse Pen, mohorît.

„Pînă aici e bine", îşi spuse maiorul în gînd, mult mai liniştit, după care continuă cu voce tare.

— Doamne ! Aş fi vrut să nu cunoşti asemenea lucruri, nici tu şi nici bietele femei care n-au nici o legătură cu toată afacerea asta.

— Aveţi dreptate. N-are nici un rost ca ele să afle adevărul. Iar eu nu le voi spune niciodată, deşi ticălosul acela de Morgan o va face. Pare dispus să speculeze acest secret şi mi-a şi propus termeni de învoială. Aş vrea să fi ştiut mai devreme despre ce este vorba, domnule. Nu e tocmai plăcut pentru mine să ştiu că sînt logodit cu fiica unui ocnaş.

— Acesta este motivul pentru care nu ţi-am spus nimic. Dar Blanche Amory nu este fiica unui ocnaş. Este fiica doamnei Clavering, cu o zestre de cincizeci — şaizeci de mii de lire. Iar actualul ei tată, Baronet, aprobă această căsătorie şi dăruieşte ginerelui său locul în Parlament. Ce poate fi mai simplu ?

— E adevărat, domnule ?

— La naiba, desigur că e adevărat. Amory e mort. Îţi spun eu că e mort. La primul semn de viaţă, va muri. N-are cum să apară. E pe o linie moartă, ca tipul ăla din piesă... „Criticul", parcă aşa-i spunea. Amuzantă piesă ! Foarte spiritual om, Sheridan ăsta ! La fel a fost şi fiul său. Mi-aduc aminte, domnule, cînd eram la Capul Bunei Speranţe.

Nervozitatea bătrînului şi dorinţa de a-l conduce pe Arthur atît de departe izvora, probabil, din dorinţa de a evita subiectul care îl frămînta atîta pe nepotul său. Dar Arthur izbucni, întrerupîndu-l.

— Dacă mi-ați fi spus adevărul din timp, cred că m-ați fi cruțat și pe mine și pe dumneavoastră de o mare durere și dezamăgire, iar eu nu m-aș fi pomenit deodată angajat într-o logodnă din care nu mă pot retrage în mod onorabil.

— Nicidecum, noi am pus totul la cale. Iar un bărbat care e legat de un loc în Parlament și de o fată frumoasă cu cîteva mii pe an, nu e legat de ceva rău.

— Doamne Sfinte ! Sînteți orb de-a binelea ? Nu vedeți nimic ?

— Ce să văd, tinere ?

— Că, decît să speculez eu acest secret al lui Amory, prefer să merg la galere, alături de socrul meu ? Nu înțelegeți că decît să accept un loc în Parlament ca o mită de la Clavering pentru tăcerea mea, prefer să strîng lingurile de pe mese ? Nu vedeți că mi-ați dat de soție fiica unui criminal, osîndindu-mă la sărăcie și rușine și mi-ați distrus cariera acum, cînd ar fi putut să fie atît de bine ? Nu vedeți că am jucat cu cărți false și am fost prinși ? Că oferindu-mă să mă însor cu fata asta de dragul banilor ei și a poziției pe care mi-o va aduce, m-am înjosit pe mine însumi, călcîndu-mi în picioare onoarea ?

— Dar ce vrei să spui, domnule ? strigă bătrînul.

— Vreau să spun că este o dovadă de infamie peste care nu pot trece. Nu găsesc alte cuvinte și regret că vă rănesc. Am simțit tot timpul că purtarea mea a fost josnică, murdară și de rînd. Acum îmi primesc pedeapsa binemeritată, căci m-am vîndut pentru bani și un loc în Parlament, și am pierdut și una și alta.

— Cum adică ai pierdut și una și alta ? Cine dracu' o să-ți ia averea și mandatul ? Pentru Dumnezeu, Clavering trebuie să ți le dea. Vei primi optzeci de mii de lire, pînă la ultimul ban.

— Îmi voi ține promisiunea făcută domnișoarei Amory.

— Iar părinții ei și-o vor ține pe-a lor.

— Nu așa, Doamne iartă-mă ! Am păcătuit dar, cerul să mă ajute, nu voi mai păcătui. Am să-l scutesc pe Clavering de acest tîrg încheiat fără știrea mea. N-am să primesc alți bani de la Blanche decît suma care a fost fixată

inițial pentru ea. Voi încerca s-o fac fericită. Dumneavoastră ați făcut-o. Dumneavoastră mi-ați adus necazul ăsta pe cap. Dar altceva mai bun n-ați știut. Și vă iert...

— Arthur, pentru numele lui Dumnezeu, pentru numele tatălui tău care-a fost cel mai mîndru om din lume și totdeauna s-a gîndit la onoarea familiei lui, pentru numele meu, de dragul unui bătrîn amărît și istovit care a ținut întotdeauna la tine, nu da cu piciorul acestei șanse. Te rog, te implor în genunchi, nu-i întoarce spatele, asta te va face om. Sigur ai să izbîndești. Vei fi Baronet. Asta înseamnă trei mii pe an. Iată, în genunchi te implor să nu renunți.

Spunînd acestea, bătrînul îngenunche și, luînd una din mîinile lui Arthur îl privi cerșind, parcă, îndurare. Mîinile tremurînde, chipul zbîrcit, ochii bătrîni înlăcrimați, vocea stinsă — toate alcătuiau o imagine demnă de toată mila.

— O, domnule, spuse Arthur, gemînd dureros, mi-ați făcut destule necazuri ; cruțați-mă ! Ați vrut să mă însor cu Blanche. Mă însor cu ea. Pentru numele lui Dumnezeu, ridicați-vă. Nu suport !

— Tu... vrei să spui că o iei ca pe o cerșetoare, ajungînd tu însuți un cerșetor ? spuse bătrînul, ridicîndu-se și tușind violent.

— O consider drept o persoană asupra căreia s-a abătut o mare nenorocire și căreia îi sînt promis. Și pentru că mi-am dat cuvîntul cînd era bogată, n-am s-o părăsesc acuma, cînd e săracă. Nu voi primi mandatul lui Clavering decît dacă mi-l oferă de bună-voie. Nu voi primi nici un șiling mai mult decît zestrea ei inițială.

— Fii atît de bun și sună, interveni maiorul. Am făcut tot ce am putut și am spus tot ce am avut de spus. Și sînt un om foarte bătrîn. Și... și... nu contează. Și... Shakespeare avea dreptate... și Cardinalul Wolsey... și dacă l-aș fi servit pe Dumnezeu cum te-am servit pe tine... Da, în genunchi în fața propriului meu nepot... N-aș fi putut. Noapte bună, domnule. Nu trebuie să te ostenești să mă mai cauți.

Arthur îi luă mîna, iar bătrînul nu se împotrivi. Mîna era inertă și rece. Maiorul Pendennis arăta foarte îmbătrînit, ca și cum lupta și înfrîngerea îl zdrobiseră.

A doua zi rămase în pat, refuzînd să-și vadă nepotul.

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI UNULEA

În care lucrurile încep să se limpezească

Cînd, a doua zi de dimineaţă, Pen bătu la uşa prietenului său pentru a-l informa, după cum îi era obiceiul, despre rezultatul discuţiei cu unchiul său şi pentru a-i cere sfatul, doamna Flanagan, menajera, a fost singura persoană pe care a găsit-o în camera atît de dragă lui. George îşi luase valiza şi plecase. Adresa lui era casa fratelui său din Suffolk. Pe masă se aflau plicuri adresate ziarului şi revistei pentru care scria, aşteptînd să fie expediate.

— Cînd am venit eu, domnul Warrington era la masă, scriind, preciză doamna Flanagan, şi una dintre lumînări era arsă toată. Nu s-a întins nici o clipă pe patul său, domnule.

Într-adevăr, stînd la club pînă cînd gălăgia i s-a părut de-a dreptul insuportabilă, George venise acasă şi-şi petrecuse noaptea terminînd o lucrare pe care o începuse şi căreia i se dăruise cu tot sufletul. Cînd totul a fost gata, dimineaţa tîrzie de noiembrie l-a găsit pe tînăr la masa de lucru. Mulţi dintre noi am admirat, poate, în ziarul de a doua zi sau în revista trimestrială dovada inteligenţei sale, varietatea exemplelor, ascuţişul satirei şi adîncimea raţionamentului său. Nimic nu amintea de celelalte gînduri care îl frămîntau şi care îl însoţeau mereu. Un ton mult mai melancolic decît cel obişnuit, o satiră mult mai amară decît aceea pe care a arătat-o mai tîrziu, au fost, pentru cei care-i cunoşteau stilul şi numele, caracteristicile acestei perioade. Am mai spus, nu de mult, că dacă am cunoaşte sentimentele oamenilor la fel de bine ca gîndurile autorilor, cărţile ar fi mai mult interesante decît vesele. Cred că figura arlechinului sub mască este totdeauna gravă, dacă nu tristă. Desigur că orice om care trăieşte din scrisul său şi citeşte acum aceste rînduri, trebuie să-şi aducă aminte, dacă vrea, de propriile sale experienţe, de ceasurile solemne de singurătate şi chin. Necunoscută a fost grija care l-a însoţit. Boala se află, poate, în camera de alături sub înfăţişarea unui copil suferind, îngrijit de mama care se roagă înspăimîntată. Durerea îl face să plece fruntea, tulburarea îl îm-

piedică să vadă hîrtia, iar tocul este condus doar de neînduplecata necesitate. Care dintre noi nu a trăit zile şi nopţi ca acestea ? Dar pentru o inimă de bărbat durerile acestea, oricît ar fi de mari, pot fi suportate, oricît de lungă ar fi noaptea, tot vin, pînă la urmă, zorile, rănile se vindecă, febra scade, urmează clipa de răgaz în care poţi să priveşti în urmă la mizeria îndurată, cu sentimente care nu pot fi decît amare.

Două-trei cărţi de referinţă, fragmentele unui manuscris făcut bucăţele, sertare deschise, tocuri şi o călimară, linii abia vizibile pe o sugativă, o bucată de ceară de sigiliu sfărîmată precum şi alte rămăşiţe se puteau vedea pe masa lui George, iar Pen se aruncă în scaunul gol, observînd aceste lucruri după cum îi era obiceiul, dar fără să-şi dea seama. În bibliotecă era un loc liber, lîngă vechiul volum de Platon, cu blazonul colegiului Sfîntul Bonifaciu pe copertă, unde fusese Biblia de la Helen. George o luase cu el. Pen înţelegea de ce plecase prietenul său. „Dragul meu George !" şoptea el, frecîndu-se la ochi. „El e mult mai deştept, mult mai nobil şi mult mai bun decît mine. Unde voi mai găsi asemenea prieten, o inimă atît de curajoasă ? Unde voi mai vedea un asemenea domn adevărat ? Nu e de mirare că Laura l-a iubit. Domnul să-l aibă-n pază ! Ce sînt eu în comparaţie cu el ? Ce putea face ea decît să-l iubească ? Pînă la sfîrşitul zilelor noastre noi vom fi doar fraţii ei, pentru că soarta nu ne îngăduie să fim mai mult. Vom fi cavalerii ei şi o vom servi. Iar cînd vom îmbătrîni îi vom spune cît de mult am iubit-o ! Dragul meu George !"

Cînd Pen coborî în camera lui, ochii îi căzură pe cutia de scrisori, în care se afla un bilet adresat lui A. P. şi acoperit de scrisul atît de cunoscut al lui George :

„Dragă Pen,

Cînd tu vei lua micul dejun, eu voi fi la jumătatea drumului spre casă. Am de gînd să stau pînă după Crăciun în Suffolk sau în altă parte. Am propria mea opinie despre chestiunea discutată ieri în Jermyn Street, şi consider prezenţa mea ca fiind *de trop* [1]. Transmite-i complimentele şi urările mele cele mai sincere verişoarei tale. *Vale.* G. W.

[1] De prisos (fr.).

Așadar George plecase, iar doamna Flanagan pusese stăpînire pe camerele lui goale.

Bineînțeles că Pen a trebuit să-și viziteze unchiul a doua zi după întrevedere și, nefiind primit, s-a prezentat în fața bătrînei Lady Rockminster care a întrebat imediat de „Barbă Albastră", insistînd să fie invitat la masă.

— Barbă Albastră a plecat, spuse Pen și scoase biletelul pe care-l înmînă Laurei.

Laura aruncă o privire asupra biletului, i-l dădu înapoi fără a se uita la Pen și ieși din cameră. Apoi Pen izbucni într-o avalanșă de elogii la adresa dragului său George, uimind-o pe Lady Rockminster cu entuziasmul său. Nu-l auzise niciodată lăudînd în felul acesta pe cineva și-i spuse cu obișnuita ei sinceritate că nu și-a închipuit că Arthur poate să se intereseze atîta de soarta altora.

Într-o zi, pe cînd domnul Pendennis trecea prin piața Waterloo, într-una din numeroasele sale plimbări spre hotelul unde locuia Laura și unde-l chema zilnic datoria față de unchiul său, îl zări pe un vechi prieten de-al său, care tocmai ieșea din vestitul magazin al domnului Gimerack, însoțit de un vînzător care căra pachetele. Domnul era îmbrăcat în cel mai mare doliu. Caleașca, vizitiul și calul erau, de asemenea, în doliu. Durerea formală, sprijinită pe arcuri noi și perne confortabile, era întruchipată de acest echipaj și de tînărul domn, proprietarul său.

— Hei, Foker, Noroc, Foker ! strigă Pen, dînd mîna cu moștenitorul prearegretatului John Henry Foker, stăpînul de la Logwood și al altor case, principalul partener al marii fabrici de bere „Foker & Comp" partea cea mai însemnată a proprietății Foker. Cititorul de bună seamă că l-a recunoscut pe vechiul coleg de școală al lui Arthur.

O mînă delicată, acoperită de o mănușă de culoarea celui mai negru abanos și scoasă în evidență de o manșetă albă ca zăpada, se întinse pentru a primi salutul lui Pen. Cealaltă mînă delicată ținea o casetă de piele conținînd, probabil, ceva extrem de prețios, intrat în proprietatea lui Henry Foker în magazinul domnului Gimerack. Privirea atentă a lui Pen și spiritul său critic îl făcură îndată să înțeleagă ce preocupări avea Foker, gîndindu-se la moștenitorul din Horațiu care lăsa să curgă vinul din butoaiele

tatălui său şi ajungînd la concluzia că firea omului este aceeaşi în Regent Street sau pe Via Sacra.

— *Le Roi est mort. Vive le Roi !* [1] spuse Arthur.

— O ! făcu Foker. Mulţumesc... eşti foarte amabil. Ce mai faci, Pen ?... sînt foarte ocupat. La revedere ! încheie el sărind în trăsura cernită şi instalîndu-se în spatele vizitiului îndoliat, ca o sumbră imagine a durerii.

Văzîndu-l pe Arthur, Foker roşise, dînd şi alte semne de vină şi tulburare pe care Pen le atribuia noutăţii situaţiei, şi asupra cărora făcea speculaţii în maniera sa caracteristică.

— Da, aşa-i viaţa — dragă Laura. Pămîntul îl acoperă pe Harry al IV-lea, iar Harry al V-lea domneşte în locul său. Vechii funcţionari vin şi îngenunchează în faţa lui cu registrele în mînă. Camionagiii, supuşii lui, îşi aruncă în aer căciulile şi îl ovaţionează. Ce respect grav şi cîtă simpatie îi arată bancherii şi avocaţii ! Prea a fost mare miza între cei doi pentru ca să ţină vreodată unul la celălalt. Atîta timp cît un om îl lipseşte pe un altul de douăzeci de mii pe an, cel mai tînăr trebuie să lupte pentru coroană, iar dorinţa generează întotdeauna gîndul posesiunii. Slavă Domnului că n-a fost nici o pricină băneacă între mine şi scumpa noastră mamă.

— Nici n-ar fi putut exista. I-ai fi dat cu piciorul, Pen. De ce vrei tu să te arăţi mai egoist decît eşti, îngăduind minţii tale să recunoască, fie numai pentru o clipă, că ar fi fost în stare de o asemenea îngrozitoare josnicie ? Mă faci să roşesc pentru tine, Arthur. Mă faci să... dar numai ochii ei sfîrşiră propoziţia şi Laura îşi şterse lacrimile cu batista.

— Sînt unele adevăruri pe care femeile nu le-ar recunoaşte niciodată şi din faţa cărora modestia voastră totdeauna dă înapoi. Ce este rău în această mărturisire a slăbiciunii ?

— Cu toţii ne rugăm să nu fim duşi în ispită, răspunse Laura. Mă bucur că ai fost cruţat de o asemenea crimă şi îmi pare rău cînd mă gîndesc că ai fi putut fi tentat s-o comiţi. Dar n-ai fi putut. Nici tu nu crezi că ai fi putut.

[1] Regele a murit. Trăiască regele (fr.).

Faptele tale sînt blînde şi generoase ; dispreţuieşti acţiunile josnice şi meschine. O iei pe Blanche fără bani şi fără să accepţi mită. Da, şi îţi sînt recunoscătoare, frate dragă. N-ai fi fost în stare să te vinzi. Am ştiut că nu vei putea. Şi aşa a fost. Să lăudăm ceea ce trebuie lăudat. De ce te urmăreşte scepticismul acesta groaznic, dragă Arthur ? De ce te îndoieşti şi nu te încrezi în inima ta, a ta şi a altora ? O, dac-ai şti cît sufăr, cum stau trează şi mă gîndesc la cuvintele acelea aspre, frate drag, şi-aş vrea să nu le fi spus şi să nu le fi gîndit niciodată !

— Eu îţi produc îngrijorare şi lacrimi, Laura ?

Drept răspuns, toată fiinţa ei strălucea de cea mai curată dragoste ; zîmbetul ei dumnezeiesc, privirea din care izvora o nemărturisită bunătate, toate dovezile de iubire şi puritate în faţa cărora Arthur se închina, recunoscîndu-le cu aceeaşi bucurie cu care le-ar fi recunoscut la un copil sau le-ar fi atribuit unui înger.

— Eu... nu ştiu ce-am făcut ca să merit un asemenea respect de la asemenea femei. Este ca o laudă nemeritată, Laura, ori ca o avere prea mare, care ne sperie sau ca o slujbă importantă cînd simţi că nu eşti făcut pentru ea. O, surioară, cît de slab şi de rău sînt eu şi cît de curată şi plină de iubire şi adevăr te-a zămislit cerul pe tine ! Cred că pentru cei de-o potrivă cu tine n-a existat decît primăvară !... spuse Arthur privind-o pe fata aceasta minunată cu o admiraţie aproape paternă. Tu nu poţi să nu ai gînduri bune şi să nu faci fapte binecuvîntate ! Scumpa mea ! Acestea sînt florile pe care le porţi !

— Şi mai ce, domnule ? întrebă Laura. Văd un zîmbet ironic apărîndu-ţi pe chip. Ce s-a întîmplat ? De ce apare tocmai acum, izgonind gîndurile tale bune ?

— Un zîmbet ironic, nu-i aşa ? Mă gîndesc, draga mea, că natura, modelîndu-te atît de bună şi iubitoare, a făcut foarte bine. Dar...

— Dar ce ? Ce înseamnă acest „dar“ nenorocit ? De ce-l invoci mereu ?

— „Dar“ vine fără voia mea. „Dar“ este un reflex. „Dar“ este ruda scepticului, cu care a făcut un pact ; şi dacă-l uită şi se scufundă în vise, ori construieşte castele în aer, sau poate că ascultă muzici duioase, ori poate clopotele catedralei, atunci „Dar“ bate la uşă şi-i spune :

„Stăpîne, sînt aici. Tu ești stăpînul meu, dar și eu sînt sluga ta. Oriunde-ai merge, nu poți pleca la drum fără mine. Îți voi șopti la ureche atunci cînd te vei afla în genunchi, la biserică. Mă voi afla lîngă tine în noaptea nunții, voi sta la masă cu copiii tăi, voi fi lîngă patul tău de moarte".

— Pen, mă înspăimînți, strigă Laura.

— Știi ce mi-a spus chiar acum, cînd mă uitam la tine ? „Dacă fata asta ar avea un pic de rațiune, nu te-ar mai iubi. Dacă te-ar cunoaște așa cum ești, ființa murdară și egoistă pe care o cunoști atît de bine, ar trebui să se despartă de tine și nu ți-ar mai oferi niciodată dragostea și nici măcar simpatia ei". N-am spus eu că cei ca tine nu cunosc murdăria ? Știți bine ce este dragostea, dar partea rea a lucrurilor vă este ascunsă.

— Despre ce discută tinerii ? întrebă lady Rockminster, făcîndu-și apariția, după ce săvîrșise în intimitatea mistică a apartamentului ei și sub supravegherea cameristei, acele complicate ritualuri de toaletă fără de care vrednica bătrînă nu se înfățișa niciodată privirilor publicului. Domnule Pendennis, mereu vii pe aici...

— Îmi face plăcere, spuse Pen. Vorbeam despre amicul meu, Foker, pe care tocmai l-am întîlnit și care, după cum știți, i-a urmat la domnie tatălui său.

— Are o proprietate foarte frumoasă, cam vreo cincisprezece mii pe an. E vărul meu. Un tînăr de ispravă. Trebuie să vină să mă vadă, spuse Lady Rockminster, privind-o pe Laura.

— Cu mulți ani în urmă a fost logodit cu verișoara lui, Lady...

— Lady Ann e o femeiușcă proastă, spuse Lady Rockminster cu multă demnitate. N-am nici un pic de răbdare cu ea. A jignit orice sentiment al lumii bune. A zdrobit inima tatălui ei și a dat cu piciorul la cincisprezece mii pe an.

— A dat cu piciorul ? Dar ce s-a întîmplat ? întrebă Pen.

— În două-trei zile o să vorbească tot orașul și nu văd de ce-aș mai păstra secretul, spuse Lady Rockminster, care scrisese și primise o duzină de scrisori pe această temă. Am primit ieri o scrisoare de la fiica mea care a stat la

Drummington pînă cînd toată lumea a fost nevoită să plece din cauza groaznicei catastrofe care s-a întîmplat. Cînd Harry Foker s-a întors de la Nisa, după funeraliile tatălui său, Lady Ann a îngenuncheat în faţa părintelui ei spunînd că nu s-ar putea niciodată căsători cu vărul ei, că iubeşte pe altcineva şi că preferă să moară decît să contracteze căsătoria. Bietul Lord Rosherville, care e groaznic de încurcat, i-a arătat fiicei sale cum stau lucrurile şi în ce constă necesitatea ca această alianţă să aibă loc. În sfîrşit, toţi am crezut că va asculta de glasul raţiunii şi se va supune dorinţelor familiei. Dar iată ce s-a întîmplat : joia trecută, după micul dejun, a plecat la plimbare însoţită de cameristă şi, chiar în biserica din Drummington Park, s-a cununat cu un oarecare Hopson, capelanul tatălui şi preceptorul fratelui ei, un văduv cu părul roşu şi doi copii. Sărmanul Rosherville e distrus, ar vrea ca Henry Foker să se însoare cu Alice sau Barbara. Dar Alice e ciupită de vărsat, iar Barbara e cu zece ani mai mare decît el. Tînărul este propriul său stăpîn şi va alege singur. A fost o lovitură cumplită pentru Lady Agnes. Nimeni n-o poate consola. Are casa din Grosvenor Street şi o proprietate frumoasă. Ai cunoscut-o ? Da, a fost într-o zi la Lady Clavering, cînd te-am văzut pentru prima dată şi te-am considerat un tînăr foarte dezagreabil. Dar te-am format. Noi l-am format, nu-i aşa, Laura ? Unde e Barbă-Albastră ? să vină şi el. Grindley ăsta, dentistul, mă ţine încă o săptămînă în oraş.

Dar Arthur nu mai fusese atent la ultima parte a discursului de mai sus. Se gîndea pentru cine putuse Foker cumpăra podoabele acelea de la bijutier ? De ce părea Harry atît de nerăbdător să-l evite ? E posibil să mai fie credincios pasiunii care îl frămîntase atît de mult şi din cauza căreia fusese trimis în străinătate cu optsprezece luni în urmă ? Aiurea ! Brăţările şi pachetele erau pentru vreuna din vechile prietene ale lui Harry de la operă sau de la Teatrul Francez. Unele zvonuri de la Paris ori de la Neapole, zvonuri care iau naştere în cafenele şi cluburi, anunţaseră că tînărul îşi găsise unele distracţii. Sau poate, excluzînd posibilitatea pasiunii sale atît de sincere, bietul Harry se dăruise iarăşi vechilor sale amuzamente şi anturaje, fără a fi singurul bărbat pe care societatea îl obligă

să facă rău, îndepărtîndu-l de binele ideal, şi fără a fi singura victimă a egoismului lumii şi legilor strîmbe.

Deşi o faptă bună, atunci cînd trebuie făcută, nu poate fi făcută prea repede, Laura ţinea morţiş ca intenţiile matrimoniale ale lui Pen să fie puse în aplicare cît mai repede posibil şi grăbea aceste aranjamente cu o nerăbdare aproape bolnăvicioasă. De ce nu mai putea aştepta ? Pen îşi permitea, fiindu-i absolut egal, dar Laura nu voia s-audă de nici o întîrziere. Îi scria lui Pen, îl implora, se folosea de toate mijloacele pentru a grăbi lucrurile. Părea că nu va avea linişte pînă cînd fericirea lui Pen nu va fi completă.

Cînd Lady Rockminster trebui să plece la reşedinţa familiei, Laura se oferi să stea la Tunbridge Wells cu scumpa ei Blanche şi, deşi bătrîna îi poruncea şi o certa mereu, Laura rămase surdă şi neascultătoare. Trebuia să plece la Tunbridge şi va pleca la Tunbridge. Ea, care de obicei nu avea nici un pic de voinţă personală, supunîndu-se cu zîmbetul pe buze capriciilor şi toanelor tuturor, dădu dovadă de cea mai egoistă încăpăţînare. Bătrîna doamnă trebuie să-şi îngrijească singură reumatismul, trebuie să-şi citească singură la culcare, dacă nu vrea s-o audă pe camerista răguşită, care face ravagii în pasajele sentimentale ale romanului ; Laura trebuie să stea cu sora ei cea nouă. Aşa că, în mai puţin de o săptămînă, cu multe complimente pentru scumpa Lady Clavering, Laura îşi repetă dorinţa de a petrece cîteva zile cu draga ei Blanche.

Scumpa Blanche i-a răspuns imediat scumpei Laura, în scrisoarea No. 1 pentru a spune cu cîtă încîntare o va primi pe sora ei, cît de minunat va fi să repete împreună vechile duete, să colinde pajiştile verzi şi pădurile care au început deja să se îngălbenească, la Penshurst şi Southborough. Blanche număra orele care-au mai rămas pînă cînd va îmbrăţişa pe cea mai bună prietenă a ei.

Laura, în scrisoarea No. 2 şi-a exprimat încîntarea pe care i-o produsese primirea scrisorii pline de dragoste de la scumpa ei Blanche. Spera că prietenia lor nu va pieri niciodată şi că încrederea pe care o aveau una în cealaltă va spori în anii următori, şi că între ele nu vor exista se-

crete, că scopul vieţii fiecăreia dintre ele va fi să facă fericită o anumită persoană.

Scrisoarea No. 2 de la Blanche a urmat după numai două zile. Revoltător ! Casa lor e foarte mică, iar cele două dormitoare libere erau ocupate de îngrozitoarea doamnă Planter şi fiica ei, care a găsit de cuviinţă să se îmbolnăvească (totdeauna se îmbolnăveşte la ţară), şi nu va putea pleca timp de cîteva zile.

Scrisoarea No. 3 a Laurei recunoştea că situaţia este de-a dreptul revoltătoare. Laura sperase că va asculta unul din acele cîntece minunate interpretate de Blanche, chiar vineri. Dar era mult mai bine că trebuia să aştepte, pentru ca Lady Rockminster nu se simţea prea bine şi dorea să fie îngrijită de ea. Maiorul Pendennis se afla în acelaşi hotel şi se simţea foarte rău — atît de rău încît n-a putut nici măcar să-l primească pe Arthur, care a fost foarte constant în vizitele făcute unchiului său. Inima lui Arthur era plină de tandreţe şi afecţiune. Laura îl cunoştea pe Arthur de-o viaţă. Era gata oricînd să garanteze pentru bunătatea, generozitatea şi delicateţea lui. Chiar aşa scria.

În scrisoarea No. 3, Blanche se întreba ce înseamnă scrisoarea aceea surprinzătoare, de-a dreptul extraordinară, de la A. P. ? Ce ştie scumpa ei Laura despre scrisoare ? Ce s-a întîmplat ? Ce mister se ascunde sub această înfricoşătoare rezervă ?

Blanche — No. 3 necesită o explicaţie care nu poate fi aflată decît în surprinzătoarea şi misterioasa scrisoare a lui Arthur Pendennis.

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI DOILEA

Domnul şi doamna Sam Huxter

„Dragă Blanche", scria Arthur, „tu, care totdeauna citeşti şi visezi drame sentimentale şi stîrneşti atîtea romanţe în viaţa reală, eşti pregătită să constitui o parte dintr-o asemenea dramă ? Dar nu partea cea mai plăcută,

dragă Blanche, aceea în care eroina intră în posesia palatului și bogăției tatălui ei și, prezentîndu-și soțul suitei regale și vasalilor credincioși, îl salută pe fericitul ginere spunîndu-i : «tot ce vezi e al meu și al tău». Vreau să joci rolul celălalt, al femeii fără noroc, aceea care descoperă deodată că nu este soția prințului ci a cerșetorului Claude Melnotte ; vei juca rolul soției lui Alnașar, care apare tocmai în momentul în care soțul ei a spart tava de porțelan care ar fi însemnat împlinirea destinului său... Dar stai, Alnașar care a spart porțelanul, nu era însurat, pusese ochii pe fata Vizirului și speranțele lui s-au risipit odată cu cioburile ceștilor și farfurioarelor sparte.

Vrei să fii fata Vizirului, să-l refuzi și să-ți bați joc de Alnașar, ori doamna din Lyons și să-l iubești pe săracul Claude Melnotte ? Am să joc rolul ăsta dacă-ți convine. Am să te iubesc, la rîndul meu cît am să pot de mult. Voi face totul pentru ca viața ta modestă să fie fericită ; pentru că va fi, într-adevăr, modestă. Sorții sînt împotriva oricărei alte concluzii. Voi trăi și voi munci în modul cel mai simplu și mai prozaic. Nu vor fi stele și epoleți pentru eroul povestirii noastre. Voi mai scrie cîteva cărți care pînă la urmă vor fi uitate. Am să devin avocat și am să încerc să mă descurc în profesiunea mea. Poate că într-o bună zi, dacă sînt norocos și muncesc din greu (ceea ce e absurd), voi obține o slujbă în colonii, iar tu vei fi doamna unui judecător din India. Între timp voi cumpăra „Pall Mall Gazette" ; editorii nu mai pot s-o sufere de cînd cu moartea lui Shandon și o vor vinde la un preț acceptabil. Warrington va fi mîna mea dreaptă și o va duce la un tiraj onorabil. Te voi prezenta lui Finucane, redactorul adjunct și știu cum se va purta pînă la urmă doamna Finucane — o femeie foarte cumsecade care a trăit cu blîndețe o viață foarte tristă. Iar noi ne vom tîrî înainte și vom aștepta vremuri mai bune și ne vom cîștiga existența într-un mod cinstit. Vei avea loja ta la operă, te vei ocupa de intelectualitatea mondenă și îți vei frînge inimioara la Colțul Poetului. O să locuim deasupra sediului ; în Catherine Street sînt patru camere foarte bune cu bucătărie și o

odăiță pentru Laura. Poate că preferi o casă în Waterloo Road. Ar fi plăcut, numai că ar trebui să plătim mereu pentru a trece podul. Băieții pot să meargă și la „King's College", nu-i așa ? Toate acestea ți se par o glumă ?

O, dragă Blanche, nu glumesc, sînt serios și-ți spun adevărul. Visurile noastre minunate au trecut. Trăsura noastră a dispărut, ca a Cenușăresei, casa noastră din Belgravia a fost aruncată în aer de un geniu rău-voitor, iar eu nu mai sînt membru în Parlament la fel de sigur cum nu sînt un episcop așezat pe locul său în Camera Lorzilor, sau un Duce investit cu Ordinul Jartierei. Știi bine în ce constă averea mea și mica ta zestre. Ne-ar putea ajunge destul de bine pentru a duce o viață decentă, ca să ne permitem o trăsură, uneori, atunci cînd ne vizităm prietenii și să nu ne fie rușine să luăm un omnibus atunci cînd vom fi prea obosiți. Dar asta-i tot. Este oare suficient pentru tine, minunata mea doamnă ? Cîteodată mă îndoiesc dacă ai putea suporta viața pe care ți-o ofer. Și e mai bine să știi cum va fi. Dacă spui „Da, Arthur, voi urma destinul tău, oricare ar fi acesta și-ți voi fi soție iubitoare și cinstită, care să te ajute și să te mulțumească", vino la mine, dragă Blanche, și Dumnezeu să m-ajute să-mi fac datoria față de tine. Dacă nu vrei și urmărești o situație mai înaltă, n-am să-ți stau în cale ; mă voi amesteca prin mulțime și te voi privi în timp ce te duci la Curte pentru a fi prezentată, iar tu îmi vei acorda un zîmbet de la fereastra trăsurii. Am văzut-o pe Lady Mirabel trecînd spre o recepție ; fericitul soț se afla alături de ea, strălucind de ordine și decorații. Toate florile din grădină înfloreau pe pieptul vizitiului. Preferi caleașca și toate celelalte sau să mergi pe jos și să cîrpești ciorapii bărbatului tău ?

Nu pot să-ți spun acum — poate mai tîrziu, dacă va veni ziua cînd între noi nu vor mai exista secrete — ce s-a întîmplat în ultimele cîteva ceasuri, lucruri menite să-mi schimbe planurile pentru viață. Atîta doar că am aflat ceva care mă obligă să renunț la proiectele pe care mi le-am făurit și la speranțele deșarte și pline de ambiție. I-am trimis lui Sir Francis Clavering o scrisoare, prin care îl

înştiinţez că nu pot ocupa locul în Parlament înainte de a mă căsători. În acelaşi fel, nu pot şi nu voi fi de acord cu o zestre mai mare din partea ta decît aceea care ţi-a aparţinut de la bun început, de la moartea bunicului tău şi naşterea fratelui tău vitreg. Amabila ta mamă nu are nici cea mai mică idee despre motivele care mă obligă să iau această stranie hotărîre şi sper să nu ştie niciodată. Totul porneşte de la o realitate dureroasă care nu poate fi atribuită greşelilor noastre, deşi odată săvîrşite, acestea sînt la fel de fatale şi ireparabile ca şi lovitura care a distrus porţelanul cinstitului Alnaşar, sfărîmîndu-i toate speranţele, fără posibilitatea de revenire. Sînt destul de senin cînd scriu aceste lucruri, pentru că n-are nici un rost să deplîng o asemenea neşansă. N-am tras lozul cel mare, dragă Blanche. Dar voi fi destul de mulţumit şi fără el, dacă tu vei putea. Repet, din toată inima, că voi face totul ca să fii fericită.

Iar acum, ce noutăţi să-ţi scriu ? Unchiul meu este foarte bolnav şi mînios că am refuzat locul în Parlament ; el pusese totul la cale, bietul bătrîn, şi natural că l-a întristat eşecul. Dar Warrington, Laura şi cu mine am făcut consiliu de război ; şi ei cunosc acest secret îngrozitor şi mă sprijină în hotărîrea mea. Trebuie să-l iubeşti pe George aşa cum iubeşti tot ce este nobil, drept şi generos, iar Laura — ea trebuie să fie sora noastră, Blanche, îngerul nostru păzitor. Cu asemenea prieteni acasă, ce ne pasă nouă de lumea de afară, sau cine este deputat de Clavering, ori cine este invitat la marile baluri ale sezonului ?"

La aceste sincere mărturisiri primi drept răspuns o scrisoare pentru Laura şi alta adresată chiar lui, şi care-şi găsea justificare în rîndurile de mai jos :

„Eşti răsfăţat de societate", scria Blanche. „N-o iubeşti pe sărmana ta Blanche aşa cum ar trebui să fie iubită, altfel nu ai accepta cu atîta uşurinţă sau s-o strîngi la piept sau s-o îndepărtezi. Nu, Arthur, nu mă iubeşti! Ca un adevărat om de lume ai făcut legămîntul de logodnă şi ai vrea să-l reînnoieşti. Dar unde este dragostea aceea completă, pasiunea aceea deplină şi de durată?. Unde este acest vis

al tinereții mele? Eu nu sînt decît un divertisment în viața ta și aș vrea să fiu totul; sînt doar un gînd trecător, iar eu aș vrea să fiu sufletul tău. Aș vrea ca inimile noastre să fie una și aceeași. Dar, vai, Arthur al meu, cît de singură e inima ta ! Cît de puțin îmi aparține ! Vorbești de despărțirea noastră cu un zîmbet pe buze ; vrei să ne unim, dar nu te grăbești. Oare viața nu e decît o dezamăgire, iar florile din grădina noastră s-au ofilit ? Am plîns, m-am rugat, am petrecut ceasuri de veghe, am vărsat lacrimi amare pe scriscarea ta. Ție îți aduc poemul pătimaș al ființei mele, frămîntările sufletului care vrea să fie iubit, care se prăpădește după dragoste, dragoste, dragoste mai presus de toate, care se aruncă la picioarele tale și strigă : „Iubește-mă, Arthur !“ Inima ta nu bate mai repede la chemarea dragostei mele îngenuncheate. Privirea ta mîndră nu e tulburată de nici o lacrimă de simpatie. Accepți comoara din sufletul meu ca și cum ar fi mărgele de sticlă, nu perle din adîncurile nepătrunse ale iubirii, nu diamante din ascunzișurile inimii. Mă tratezi ca pe o sclavă și-mi poruncești să mă supun stăpînului meu. Să fie aceasta răsplata pe care o așteaptă orice fată cinstită, prețul unei pasiuni de o viață ? O, biata de mine ! Cînd a fost altfel ? Cînd a fost dragostea întîmpinată cu altceva decît cu dezamăgire? Aș fi putut eu spera să fiu o excepție de la soarta rasei mele și să-mi lipesc fruntea fierbinte de o inimă care o înțelege pe a mea ? Proastă am mai fost ! Una cîte una, toate florile tinereții mele s-au ofilit, iar aceasta de pe urmă cea mai frumoasă, cea mai gingașă, cea mai dragă, cea mai iubită, unde să fie oare ? Dar ajunge ! Nu e nevoie să-mi consolezi inima rănită. Binecuvîntat, mereu binecuvîntat să fii, Arthur !

Îți voi scrie mai mult cînd mă voi simți mai bine. Mintea mea răvășită face aproape imposibilă gîndirea. Mi-e dor de Laura. Va veni la noi imediat ce ne întoarcem de la țară, nu-i așa ? O să vii și tu, răule !“ B.

Totul era limpede, scris de mîna ei pe hîrtie parfumată. Și totuși conținutul compoziției avu darul să-l uimească pe Arthur. Ce vrea Blanche să spună ? Refuză ori acceptă

politicoasa lui ofertă ? Frazele ei însemnau fie că Pen nu o iubește și deci îl refuză, fie că îl acceptă și se sacrifică pentru el, fără a ține seama de răceala lui. Pen începu să rîdă sarcastic de această scrisoare și de tranzacția care stătea la baza ei. Rîdea la gîndul că Fortuna îl părăsise și că își merită soarta nesigură. Întorcea pe toate părțile ghicitoarea parfumată, cu chenar auriu. Se amuza și se bucura de parcă ar fi fost o glumă bună.

Și în timp ce stătea așa, răsucind manuscrisul în mînă, glumind de unul singur pe socoteala lui, servitorul îi aduse cartea de vizită a unui domn care voia neapărat să discute cu el o chestiune personală. Iar dacă Pen ar fi ieșit în hol, l-ar fi văzut, răsucindu-și bastonul, rostogolindu-și ochii și dînd mari semne de nerăbdare, pe vechea sa cunoștință, domnul Samuel Huxter.

— Domnul Huxter într-o problemă personală ! Te rog, spune-i domnului Huxter să intre, spuse Pen, amuzat, și aproape că izbucni în rîs cînd bietul Sam apăru în fața lui.

— Te rog să iei loc, domnule Huxter, spuse el mărinimos. În ce fel vă pot fi de folos ?

— Parcă n-aș vorbi în fața lacheului, domnule Pendennis, făcu el, iar servitorul părăsi camera. Am dat de bucluc.

— Într-adevăr.

— Ea m-a trimis, continuă tînărul doctor.

— Cine ? Fanny ? Cum se simte ? Ar fi trebuit s-o văd, dar am avut foarte multă treabă de cînd m-am întors în Londra.

— Am aflat despre dumneata de la babacu' și de la Jack Hobnell, izbucni Huxter. Îți doresc să te bucuri, dom'le Pendennis, și de circumscripție și de nevastă. La fel îți urează și Fanny, adăugă el, roșind puțin.

— N-aduce anul ce aduce ceasul ! Cine știe ce se mai poate întîmpla, domnule Huxter, sau cine va depune pentru Clavering în sesiunea următoare !

— Poți face orice cu bătrînul meu, continuă Huxter, Dumneata i-ai făcut rost de Clavering Park. S-a bucurat grozav, domnule, pentru că i-ai dat de veste. Hobnell mi-a

scris. Crezi că ai putea discuta cu bătrînul pentru mine, domnule Pendennis ?

— Şi ce să-i spun ?

— Că am făcut-o lată, domnule, răspunse Huxter, privindu-l ciudat.

— Nu... nu vrei să spui că i-ai... că i-ai făcut vreun rău ? spuse Pen sărind în picioare, cuprins de furie.

— Sper că nu, continuă Huxter cu o uitătură de cîine bătut, dar m-am însurat cu ea. Şi ştiu c-o să fie mare scandal acasă. S-a stabilit că, după ce termin facultatea, devin asociat cu babacu'. S-ar numi „Huxter şi fiul". Dar eu am vrut-o. Totul s-a sfîrşit şi bătrînul mi-a scris că vine la oraş după medicamente. Mîine-o să fie aici şi va trebui să-i spun.

— Şi cînd s-a întîmplat ? întrebă Arthur, nu prea încîntat că o persoană care, cîndva atrăsese ceva din atenţia lui regală, şi-a schimbat idolul şi s-a consolat pentru pierderea lui.

— Joia trecută s-au împlinit cinci săptămîni, la două zile după ce domnişoara Amory a venit la Shepherd's Inn, răspunse Huxter, iar Pen îşi aminti că Blanche îi scrisese despre această vizită. Mă aflam acolo îngrijind piciorul lui Costigan, dar nu numai pentru asta, şi m-am întîlnit cu Strong care mi-a spus că e o femeie bolnavă în apartamentul lor, aşa că m-am urcat pentru a-mi oferi serviciile. Era bătrîna care o serveşte pe domnişoara Amory, menajera ei sau cam aşa ceva. O apucaseră istericalele. Am găsit-o dînd din picioare şi scrîşnind din dinţi de parcă era nebună — în cameră se mai aflau colonelul Altamont şi domnişoara Amory, plîngînd, albă ca hîrtia ; Altamont se învîrtea de colo pînă colo, un scandal în toată regula. Am stat vreo două ceasuri acolo, apoi bătrîna a plecat cu o trăsură, ţipînd cît o ţinea gura. Era într-o stare mult mai rea decît cea tînără. A doua zi m-am dus în Grosvenor Place să văd dacă le pot fi de folos dar plecaseră fără măcar să-mi mulţumească. După aia a trebuit să mă ocup de afacerile mele — afaceri proaste, dar am făcut-o şi nu

mai pot schimba nimic. Şi trebuie s-o scoatem la capăt cum om putea mai bine.

„Va să zică, ştie povestea de o săptămînă", îşi spuse Pen în sinea lui simţind o durere ascuţită dar şi o compasiune tristă. „Asta explică scrisoarea ei de astăzi. Nu vrea să-l amestece pe tatăl ei şi să divulge secretul. Vrea să renunţe şi caută un pretext. Generoasă fată !"

— Ştiţi cine este Altamont, domnule ? întrebă Huxter după o pauză în care Pen se gîndise la problemele lui. Fanny şi cu mine am discutat chestiunea şi credem că e primul soţ al actualei doamne Lightfoot, şi că a înviat tocmai cînd ea s-a măritat pentrù a doua oară. Poate că Lightfoot n-o să regrete, suspină Huxter privindu-l încruntat pe Arthur, pentru că demonul geloziei încă îi mai stăpînea sufletul, iar acum, mai mult ca oricînd de la căsătoria lui, bietul om îşi închipuia că inima lui Fanny aparţine rivalului său.

— Să ne vedem de treburile noastre, spuse Pen. Arată-mi cum aş putea să-ţi fiu de folos, Huxter. Îngăduie-mi să te felicit pentru alegere. Mă bucur că Fanny, care este o fată atît de bună, minunată, drăguţă, a găsit un om cinstit care o va face fericită. Spune-mi ce să fac pentru tine.

— Ea crede că ne puteţi ajuta, domnule, spuse Huxter acceptînd mîna întinsă de Pen. V-aş fi foarte îndatorat dacă a-ţi discuta cu tata şi i-aţi spune ce s-a întîmplat, şi cu mama, care a fost totdeauna mîndră că e fată de preot. Fanny nu e dintr-o familie bună, ştiu, şi nici n-are pregătirea noastră, dar acum este o Huxter.

— Iar soţia primeşte rangul soţului.

— Şi cu puţină practică în societate, continuă Huxter, sugîndu-şi bastonul, va fi tot aşa de bună ca oricare fată din Clavering. S-o auziţi cum cîntă la pian ! Aţi ascultat-o vreodată ? Bătrînul Bows a învăţat-o. Şi ar face treabă şi la teatru dacă babacu' m-ar alunga. Dar parcă n-aş lăsa-o acolo. Nu poate să nu fie o cochetă, domnule Pendennis. Nu se poate abţine. La dracu', domnule ! Pariez că tipii ăia de la Bartolomeu, care-au venit la mine, stau cu ea acum, pînă şi Jack Linton, care credeam că e

cel mai bun om, da' e la fel de rău ca toți ceilalți. Iar ea cîntă și le face ochi dulci. Are dreptate Bows cînd spune că dacă ar fi douăzeci de bărbați în cameră și unul singur n-ar băga-o în seamă, nu s-ar lăsa pînă cînd al douăzecilea nu ar fi la picioarele ei.

— Ar trebui ca maică-sa să fie mereu cu ea, spuse Pen, rîzînd.

— Bătrîna trebuie să aibă grijă de poartă. Fanny nu prea mai are cînd să-și vadă familia, ca pînă acum. Nu mai pot, domnule, să-mi pierd vremea cu oameni de tagma lor. Gîndiți-vă la rangul meu, încheie Huxter, ridicînd la bărbie o mînă foarte murdară.

— *Au fait*, murmură Pen care se amuza teribil și în legătură cu care, *mutato nomine* [1], ar fi putut fi relatată întîmplarea de mai sus.

Pe cînd cei doi bărbați discutau aceste lucruri, o altă ciocănitură a răsunat în ușa lui Pen, iar servitorul l-a anunțat pe domnul Bows. Bătrînul intră încet, cu obrajii palizi ușor îmbujorați. Mîna pe care i-o întinse lui Pen tremura de emoție. Tuși, își șterse fața cu batista și se așeză cu mîinile pe genunchi, în timp ce soarele îi lumina scăfîrlia chelă. Pen privi chipul acesta atît de cunoscut cu multă simpatie și bunătate. Și omul acesta are durerile și necazurile lui, își spunea Arthur. Și omul acesta și-a depus inteligența și inima la picioarele unei femei, iar ea le-a strivit cu călcîiul. Viața a fost împotriva lui, iar răsplata a luat-o individul de colo. Ginerele îi făcuse cu ochiul lui Bows, și acum se străduia să facă găuri în podea cu bastonul la care ținea atît de mult.

— Deci am pierdut, domnule Bows. Iată-l pe fericitul cîștigător, spuse Pen, privindu-l sever pe bătrîn.

— Da, el este norocosul cîștigător, domnule, așa cum spuneți.

— Cred că vii de la mine de acasă, spuse Huxter care, după ce clipise dintr-un ochi către Bows, îl ferici pe Arthur clipind din celălalt — semn care ar fi vrut să spună „Ba-

[1] Schimbînd numele (lat.).

balîc îndrăgostit — înţelegi tu — îndrăgostit lulea de Fanny — sărmanul nebun" !

— Da, am fost acolo de îndată ce ai plecat. Doamna Sam m-a trimis după tine, de frică să nu faci vreo prostie, vreo idioţenie, aşa cum ai tu obiceiul, Huxter.

— Mai sînt şi alţi proşti la fel de mari ca mine, mîrîi Huxter.

— Poate, cîţiva, dar nu prea mulţi, trebuie să recunoaştem, spuse bătrînul. Da, m-a trimis după tine ca să nu-l jigneşti cumva pe domnul Pendennis şi pentru că a crezut că n-o să-i transmiţi mesajul ei şi n-o să-l rogi să vină s-o vadă. A fost sigură că am s-o servesc. V-a spus, domnule ?

Huxter se făcu foc şi îşi ascunse tulburarea cu o înjurătură. Pen începu să rîdă.

— Voi fi foarte încîntat să-mi prezint omagiile soţiei tale.

— E în Charterhouse Lane, deasupra brutăriei, pe dreapta cînd vii dinspre strada Sfîntul Ion, continuă Bows fără milă. Ştiţi pe unde vine Smithfield, domnule Pendennis ? Strada Sfîntul Ion dă drept în Smithfield. Doctorul Johnson a trecut de multe ori pe strada asta, cu pantofii găuriţi şi un teanc de articole pentru „Gentleman's Magazine". Voi, publiciştii, o duceţi mult mai bine acum, aşa-i ? Mergeţi cu trăsura şi purtaţi mănuşi galbene.

— Am cunoscut atîţia oameni de isprăvă dînd greş, şi atîţia impostori reuşind, încît greşeşti dacă-ţi închipui că-mi dau aere cu succesele mele personale, dragul meu prieten, spuse Arthur, trist. Chiar crezi că premiile sînt cîştigate de cei care au dreptul la ele, iar prosperitatea este dovada meritului ? Trebuie să-ţi spui că eşti la fel de merituos ca şi mine. Niciodată n-am gîndit altfel. Dumneata eşti cel care te porţi prosteşte în faţa capriciilor sorţii şi te revolţi împotriva norocului altora. Nu e prima dată cînd m-ai acuzat pe nedrept, Bows.

— Poate că nu greşeşti prea mult, domnule, spuse bătrînul, frecîndu-şi fruntea chelă. Mă gîndesc la mine şi mă revolt. Mai toţi bărbaţii fac la fel cînd ajung la

subiectul acesta. Iată-l pe omul care a cîştigat lozul cel mare. El este norocosul.

— Nu ştiu despre ce discutaţi, spuse Huxter care ascultase derutat replicile schimbate de cei doi.

— Poate că nu, făcu Bows, sec. Doamna Huxter m-a trimis aici să am grijă de dumneata şi să văd dacă i-ai transmis mesajul domnului Pendennis, ceea ce n-ai făcut. Deci, a avut dreptate. Femeile totdeauna au dreptate, totdeauna găsesc motive, pentru orice. Ei bine, domnule, spuse el întorcîndu-se spre Pen, cu un rînjet pe faţă, a avut un motiv chiar cînd mi-a dat această însărcinare. Stăteam de vorbă cu ea, după ce-ai plecat, foarte liniştit şi bine-dispus. Eu vorbeam, iar ea îţi cîrpea cămăşile, cînd amicii ăia ai dumitale, Jack Linton, şi Bob Blades, tocmai au trecut pe acolo, venind de la colegiu. Abia atunci şi-a amintit că are de transmis acest mesaj. Nu trebuie să te grăbeşti, n-are nevoie de dumneata. Cred că vor petrece vreo două ceasuri împreună.

Auzind noutăţile, Huxter se ridică foarte tulburat, îşi înfipse bastonul în buzunarul paltonului şi-şi luă pălăria.

— O să treceţi pe la noi, domnule, nu-i aşa ? întrebă el pe Arthur. O să vorbiţi cu bătrînul dac'am să pot scăpa de-aici şi să plec la Clavering ?

— Promiţi să mă-ngrijeşti pe gratis dacă mă îmbolnăvesc la Fairoaks ? întrebă Arthur, bine dispus. Voi face tot ce am să pot pentru tine. Am să-i fac o vizită doamnei Huxter cît de curînd şi vom conspira împreună despre ce-i de făcut.

— Am fost sigur că o să plece, domnule, spuse Bows aşezîndu-se din nou după ieşirea tînărului medic. Totul e adevărat, domnule, fiecare cuvînt. Vrea să te vadă şi-şi trimite bărbatul după dumneata. Îi ademeneşte pe toţi, diavoliţa. Încearcă şi cu dumneata, şi cu mine, şi cu bătrînul Costigan, şi cu tigrii de la Sfîntul Bartolomeu. Deja şi-a format o curte personală. Iar dacă nu e nimeni în jurul ei, face exerciţii cu brutarul neamţ sau îi face ochi dulci coşarului, pe stradă.

— Dar ţine la Huxter ? întrebă Arthur.

— Nu contează, răspunse Bows. Da, ţine la el şi după ce i-a intrat în cap treaba asta, nu s-a lăsat pînă cînd nu s-a măritat cu el. Au dat anunţul la biserica Sfîntul Clement şi nimeni n-a ştiut şi n-a fost nimeni care să se împotrivească. Şi într-o bună zi, a fugit de acasă, şi s-a mutat în Gravesend cu acest Lothario şi mi-a lăsat un bileţel în care mă ruga să-i explic eu totul maică-si. Doamne! Bătrîna ştia totul, ca şi mine, deşi se prefăcuse că habar n-are. A plecat iar eu am rămas iar singur. Mi-e dor s-o văd, domnule, să-i aud paşii mărunţi prin curte, cînd venea la lecţia de muzică. Mă doare inima cînd trec pe lîngă cămăruţa ei, care mi se pare pustie fără ea, mititica. Iar eu mă duc şi dau tîrcoale casei în care stă, ca un bătrîn nebun. Şi totuşi, e foarte frumos la ei. Are grijă de cămăşile şi lucrurile lui Huxter, găteşte şi cîntă atunci cînd face treabă, ca o ciocîrlie. Ce rost are să mă supăr ? Le-am împrumutat trei lire ca s-o scoată la capăt, pentru că n-au nici un ban pînă cînd nu se împacă iar cu familia lui, iar bătrînul Huxter trebuie să vină.

După plecarea lui Bows, Pen duse scrisoarea de la Blanche, împreună cu ultimele ştiri, obişnuitului său sfătuitor, Laura. E uimitor asupra cîtor probleme domnul Arthur, care în general se descurca singur, avea nevoie acum de sfatul altcuiva. Nici măcar o haină nu-şi mai făcea fără să ceară părerea domnişoarei Bell. Dacă voia să cumpere un cal, trebuia să afle opinia domnişoarei Bell. Toate aceste dovezi de respect o amuzau nespus pe bătrîna doamnă cu care locuia Laura şi ale cărei planuri în legătură cu protejata ei le-am arătat.

Deci, Arthur îi arătă Laurei scrisoarea de la Blanche, rugînd-o s-o interpreteze. Laura se arătă foarte agitată şi încurcată de conţinutul scrisorii.

— Am senzaţia, spuse ea, că Blanche acţionează cu multă dibăcie.

— Şi prezintă lucrurile astfel încît să mă poată sau accepta sau părăsi.

— Mă tem că este un fel de duplicitate care nu e de bun augur pentru fericirea ta viitoare, fiind un răspuns

nefavorabil la cinstea și delicatețea ta, Arthur. Știi... cred... nici nu vreau să spun ce cred, adăugă Laura, cu obrajii arzînd. Dar, în cele din urmă, tînăra îmbujorată se supuse insistențelor vărului ei și își exprimă gîndurile : Am impresia, Arthur, că s-ar putea să fie altcineva la mijloc, încheie ea, roșindu-se din nou.

— Iar dacă este așa, izbucni Arthur, și dacă sînt liber din nou, atunci va accepta cea mai bună și mai scumpă dintre femei să...

— Nu ești liber, frate dragă, spuse Laura, calmă. Îi aparții altei femei pe care nu îndrăznesc s-o vorbesc de rău. Dar nu pot altfel. E foarte urît din partea ei că în această scrisoare nu te îndeamnă să-i spui motivele pentru care ai rupt această logodnă, care ar fi fost atît de avantajoasă pentru tine, și evită acest subiect. Lasă impresia că știe secretul tatălui ei.

— Da, trebuie să-l știe, spuse Pen și-i povesti ce-i relatase Huxter despre întîlnirea de la Shepherd's Inn.

— Ea n-a descris în felul acesta întîlnirea, spuse Laura și, scoțînd dintr-un sertar scrisoarea în care Blanche menționa vizita ei la Shepherd's Inn, citi: „Altă dezamăgire. Nu se aflau acolo decît Cavalerul Strong și un amic de-al lui". Asta-i tot ce-a scris Blanche. Deci e hotărîtă să păstreze secretul. Și totuși, e foarte ciudat.

Adevărul este că în cele trei săptămîni care trecuseră de la această descoperire, Blanche ținuse foarte mult la dragul ei Arthur, grăbind, cu nerăbdarea pe care o permite modestia, îndeplinirea proiectelor fericite care aveau să-l facă al ei pe Arthur, pentru totdeauna. Iar acum se părea că ceva încurcă totul, ca și cum Arthur cel sărac nu i se mai părea la fel de bun ca Arthur cel bogat și membru în Parlament. Parcă era un mister. În cele din urmă, Laura spuse :

— Tunbridge Wells nu e prea departe, Arthur. N-ar fi bine să mergi și s-o vezi chiar tu ?

Se aflau în Londra de o săptămînă și nici unul nu se gîndise la această soluție simplă.

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI TREILEA

Arată că era mai bine pentru Arthur să-şi fi luat un bilet dus-întors

Trenul îl duse prea repede la Tunbridge şi totuşi Arthur avu timp să treacă în revistă toate împrejurările vieţii sale, şi să recunoască la ce concluzii triste îl dusese egoismul şi îndărătnicia sa.

„Iată sfîrşitul speranţelor şi aspiraţiilor, a romanţei şi ambiţiilor", îşi spunea el. „Fie că mă supun ori rezist cu încăpăţînare, sînt la fel de nefericit. Mama mă implora iar eu am refuzat un înger. Să zicem că aş fi luat-o ; obligată să accepte, Laura n-ar fi fost un înger cu mine. N-aş fi putut să-i dăruiesc inima mea la îndemnul altuia. Niciodată n-aş fi cunoscut-o aşa cum este, dac-aş fi fost obligat să cer altcuiva să-i interpreteze calităţile şi să-i scoată în evidenţă virtuţile. Mă supun insistenţelor unchiului meu şi accept, pe răspunderea lui, să mă însor cu Blanche, un loc în Parlament, bogăţie, ambiţie şi o carieră. Iar acum, poftim ! Norocul trece şi îmi lasă nevasta fără zestrea pe care aş fi acceptat-o ca o compensaţie a sentimentelor. De ce n-am fost mai cinstit ? Sau poate că n-am dreptate ? Nu l-ar fi deranjat deloc pe bietul meu unchi dacă aş fi acceptat averea, oricînd ar fi venit. Nici nu poate să înţeleagă, e de-a dreptul indignat, aproape jignit de scrupulele care mă fac să refuz. Dezamăgesc pe toată lumea. Un putregai schilod, imperfect, slab... am impresia că nu mi se potriveşte nici o soartă. Nici eu, dar nici alţii legaţi de mine nu sînt fericiţi. Ce perspective există pentru fata asta săracă şi frivolă, gata să accepte numele meu obscur şi să împărtăşească soarta mea ? N-am nici măcar ambiţia de a mă îmbărbăta singur, n-am nici atîta respect pentru propria mea persoană, încît să mă consolez pentru eşecul suferit. Dacă ar trebui să scriu o carte care să apară în douăzeci de ediţii, eu aş fi cel dintîi care mi-aş bate joc de reputaţia mea. Să zicem că aş izbîndi în avocatură şi aş aduna o avere terorizînd martorii şi storcîndu-le mărturii.

Oare o astfel de faimă mi-ar satisface aspiraţiile ? Să fie asta vocaţia care mi-ar permite să-mi petrec viaţa într-un mod onorabil ? Cît aş vrea să fiu preotul de pe banca din faţă, care nu şi-a ridicat ochii de pe cartea de rugăciuni decît atunci cînd am trecut prin tunelul de la Reigate, unde nu se vedea nimic ; ori bătrînul de lîngă el, care-l priveşte cu ură pe deasupra jurnalului. Preotul închide ochii în faţa lumii, dar îşi îndreaptă gîndurile spre carte, care este îndrumarul său pentru lumea care va să vină. Vecinul îl urăşte, socotindu-l un monstru, un tiran, sau un schingiuitor şi se gîndeşte la martirii arşi pe rug, la chipurile lor palide şi mîndre, luminate de flacără. Oamenii ăştia nu au îndoieli. Ei merg înainte încrezători, purtînd povara logicii lor".

— N-aţi vrea să citiţi ziarul, domnule ? interveni vecinul preotului. Ziarul conţinea un articol de fond împotriva ordinului din care făcea parte călătorul în sutană. Pen mulţumi, îl lăsă şi-şi continuă reveria fără să citească măcar două rînduri din ziar.

„Şi totuşi, ai fi în stare să accepţi crezul oricăruia dintre aceşti doi oameni, cu consecinţele respective ? O ! Trebuie să-ţi duci singur crucea, să crezi de unul singur, să te rogi singur. Cărei urechi de muritor i-aş putea mărturisi totul, dacă aş vrea s-o fac ? Cine m-ar înţelege ? Cine poate aprecia defectele celuilalt, ocaziile pierdute, patimile care-l stăpînesc, lipsurile care fac imposibilă gîndirea ? Cît adevăr şi cîtă dreptate poate percepe mintea aproapelui tău ? Ce întîmplare nevăzută şi uitată, spaimă a tinereţii, şansă ori eşec al sorţii a putut schimba cursul vieţii ? Un grăunte de nisip îl poate schimba, tot aşa cum o pietricică aruncată îi poate pune capăt. Cine poate cîntări împrejurările, pasiunile, tentaţiile care se adună în contul tuturor ? Astfel se termină ziua de azi, iar mîine va cere socoteală tinereţii mele — o retrospectivă jalnică, o istorie tristă cu multe pagini pe care n-aş vrea să le mai citesc. Dar cine n-a fost obosit sau istovit ? Cine nu s-a ales cu răni din marea încleştare ?" Aşa gîndea tînărul cu capul plecat şi inima îngenuncheată. „Ce contează averea sau sărăcia ? Dacă mă însor cu femeia pe care am ales-o (de-aş avea putere şi

voință să fiu sincer cu ea și să o fac fericită), dacă am copii (mă rog lui Dumnezeu să întruchipez pentru ei Adevărul și să le las un nume cinstit), nu mă așteaptă nici o mare bucurie în viața asta! Oare merită viața mea ceva mai bun? Încep o nouă etapă și mă rog Cerului să fie mai bună decît cea pe care tocmai am încheiat-o."

Pe cînd Pen reflecta astfel, trenul se opri la Tunbridge. Așa că îi înapoie ziarul vecinului său, de la care își luă rămas bun, în timp ce preotul străin stătea liniștit în colțul lui, cu ochii pe carte. Apoi sări din vagon cu valiza în mînă, hotărît să-și înfrunte soarta.

De la gară, o birjă îl duse în mare grabă la casa în care locuia Lady Clavering. Pe drum, Arthur compusese un mic discurs pe care intenționa să-l adreseze frumoasei Blanche și care era la fel de virtuos, sincer și bine gîndit ca oricare altul compus în împrejurări identice de un bărbat pe potriva lui. Conținutul acestuia era: „Blanche, nu pot înțelege din ultima ta scrisoare la ce te referi sau dacă accepți ori nu propunerea mea sinceră și cinstită. Cred că și tu cunoști motivele care mă fac să renunț la avantajele lumești pe care mi le-ar oferi unirea cu tine și pe care, consider eu, nu le pot accepta fără a fi dezonorat. Dacă te îndoiești de sentimentele mele, sînt gata să depun mărturie. Să-l chemăm pe Smirke și să ne căsătorim fără întîrziere. Din toată inima îți promit că-mi voi respecta jurămîntul și te voi iubi toată viața ca un soț sincer și devotat".

Din birjă, Arthur sări drept în fața ușii de la intrare unde fu întîmpinat de un servitor pe care nu-l cunoștea. Omul părea surprins de apariția domnului cu valiza, pe care nici nu încercă s-o ia din mîinile lui Arthur.

— Doamna nu este acasă, domnule, remarcă el.

— Mă numesc Pendennis. Unde este Lightfoot?

— Lightfoot a plecat, răspunse el. Doamna nu e acasă și a poruncit...

— Aud glasul domnișoarei Amory în salon. Du-mi valiza la garderobă, dacă nu te superi, spuse Arthur și, trecînd de valet, se duse de-a dreptul în încăperea pe a cărei ușă deschisă se revărsau triluri de note muzicale.

Mica sirenă se afla la pian, cîntînd din tot sufletul și cu întreaga ei măiestrie. Tînărul Clavering dormea pe canapea, indiferent la muzică, iar lîngă Blanche se afla un domn de-a dreptul vrăjit de cîntecul ei, plin de patimă și melancolie.

Cînd se deschise ușa, domnul sări în picioare strigînd „Bună" ! Frank Clavering se ridică de pe canapea, iar Arthur se apropie, salutîndu-l pe Foker. Pe pian, lîngă Blanche, se afla o altă cutie de piele roșie, aidoma aceleia pe care o văzuse în mîna lui Harry cu trei zile înainte, cînd moștenitorul de la Logwood ieșise din prăvălia unui bijutier din Waterlo Place. Cutia era deschisă iar înăuntru, pe căptușala de satin alb se afla o brățară magnifică, în forma unui șarpe cu capul de rubin și coada bătută în diamante.

— Bine-ai venit, Pendennis, spuse Foker în timp ce Blanche dădea semne de emoție și tulburare.

În cele din urmă, își aruncă batista peste brățară și, apropiindu-se de Pen, îi întinse mîna care tremura grozav.

— Ce mai face scumpa mea Laura ? întrebă ea.

Cititorul poate să-și închipuie fără prea mare greutate chipul lui Foker, uimit și cerînd parcă îndurare, contrastînd cu doliul său profund. Ușor de zugrăvit este și chipul domnișorului Frank Clavering care, privindu-i pe cei trei cu o expresie plină de tîlc, avu timp să rostească „Acum-e-acum", și să dispară chicotind.

Pen se abținuse pînă în momentul acela. Dar, privindu-l pe Foker, ale cărui urechi ardeau, Arthur izbucni într-un asemenea hohot de rîs, încît o înspăimîntă pe Blanche mai mult decît cu cea mai aspră mustrare.

— Va să zică acesta era secretul ! Nu te mai roși și nu întoarce capul, Foker. Ei bine, omule, dar ești un model de fidelitate. Aș putea eu să mă așez între Blanche și o asemenea statornicie ? Aș putea eu să mă așez între domnișoara Amory și cincisprezece mii pe an ?

— Nu e vorba de așa ceva, domnule Pendennis, spuse Blanche cu multă demnitate. Nu banii, nu rangul, nu aurul mă impresionează, ci statornicia, fidelitatea, o inimă iubitoare și sinceră care mi se oferă — iată ce strîng la piept

ca pe o comoară, încheie ea și vru să ia batista dar, gîndindu-se ce se află dedesubt, renunță. Nu mint, nu mă ascund, viața mea nu are nimic de ascuns. În fața lui sau a celui căreia îi este hărăzită, inima mea trebuie să fie totdeauna curată. Cîndva am crezut că te iubesc, da, și am crezut că sînt iubită de tine. Recunosc. Cum m-am agățat de această convingere ! Cît de mult m-am rugat, m-am străduit, am dorit să cred ! Dar purtarea ta, cuvintele tale, atît de reci, de indiferente, m-au trezit la realitate. Te-ai jucat cu inima sărmanei fecioare. Ai călcat în picioare cuvîntul pe care mi l-ai dat. I-am mărturisit totul domnului Foker.

— Așa este, spuse Foker cu devotament și convingere.

— Cum ? Totul ? întrebă Arthur privind-o cu subînțeles. Vă să zică eu am greșit, așa ? Bine Blanche, fie. Nu am să mă revolt împotriva sentinței tale ci am s-o port în tăcere. Dumnezeu știe că am venit aici cu alte scopuri, cu sufletul curat și sincer în privința ta. Sper că vei fi fericită cu altul, așa cum am vrut eu să fii. Sper că bunul și onestul meu prieten de aici va avea o soție vrednică de dragostea, devotamentul și loialitatea sa. Într-adevăr, asemenea oameni merită respectul oricărei femei — fie ea și domnișoara Blanche Amory. Dă-mi mîna, Harry. Nu te mai uita așa la mine. Ți-a spus cineva că sînt un om necinstit și fără pic de inimă ?

— Ești un...; izbucni Foker mînios, dar Blanche îl întrerupse.

— Harry, fără duritați. Te rog să-l ierți.

— Ești un înger, pentru Dumnezeu, un înger, spuse Foker ; la care Blanche înalță privirea, serafic, spre candelabru.

— În ciuda celor întîmplate, de dragul celor întîmplate, trebuie să-l consider pe Arthur fratele meu, continuă îngerașul. Ne cunoaștem de ani, am colindat aceleași cărări, am cules aceleași flori împreună. Arthur ! Henry ! Vă implor să vă strîngeți mîinile și să fiți prieteni ! Te iert, Arthur, din toată inima. Nu e drept să mă port așa, pentru că o clipă m-ai făcut atît de fericită ?

— Nu-mi pare rău decît de unul singur din noi trei, Blanche, spuse Arthur, grav. Repet, sper să-l faci pe omul acesta sincer şi cumsecade fericit.

— Fericit ! O, Cerule ! spuse Harry, abia vorbind, fericirea izvorîndu-i din ochi. Nu ştie... nu poate să ştie... cît de mult înseamnă ea pentru mine şi... Cine sînt eu ? Un biet cerşetor, iar ea mă acceptă şi spune că va încerca să... să mă iubească. Nu merit atîta fericire. Dă-mi mîna, bătrîne, dacă ea te iartă pentru comportarea ta şi spune că te iubeşte. Eşti bine-venit. Îţi promit că am să ţin la toţi cei care o iubesc. Dacă-mi spune să sărut pămîntul, am s-o fac. Spune-mi, Blanche ! Te iubesc atît de mult ! Vezi, doar, cît de mult te iubesc.

Blanche îşi ridică din nou privirea, serafic. Pieptul ei frumos se ridica şi cobora de emoţie. Întinse o mînă ca şi cum ar fi vrut să-l binecuvînteze pe Harry iar apoi, cu mărinimie, îi îngădui s-o sărute. Ridică batista şi-şi ascunse ochii, în timp ce mîna cealaltă era abandonată înlăcrimatei îmbrăţişări a sărmanului Harry.

— Jur că e un mare ticălos acela care înşală o fiinţă atît de iubitoare, spuse Pen.

Blanche dădu drumul batistei şi puse mîna Nr. 2 pe capul lui Harry care, aplecat, săruta şi uda cu lacrimi mîna Nr. 1.

— Prostuţule, spuse ea. Vei fi iubit aşa cum meriţi. Cum să nu iubeşti un asemenea băiat prost ?

În acest moment, Frank Clavering întrerupse acest trio sentimental.

— Ascultă, Pendennis !

— Ce e, Frank ?

— Omul vrea să fie plătit şi să plece. I-am dat nişte bere.

— Mă întorc şi eu cu el. La revedere, Blanche. Fii binecuvîntat, Foker, bătrîne. Ştiu prea bine că nu mă vreţi aici, încheie el, vrînd să plece imediat.

— Stai, trebuie să-ţi spun cîteva cuvinte, îl opri Blanche. Între patru ochi, dacă nu te superi. Ai încredere în noi, nu-i aşa Harry ?

Tonul cu care îi pronunţase numele şi rugămintea îl umplură de încîntare pe Foker.

— Să am încredere în voi ! exclamă el. Dar cine oare n-ar avea încredere în voi ? Hai să mergem, Franky !

— Hai să fumăm un trabuc afară, spuse Frank.

— Bine, dar ei nu-i place, răspunse Foker, amabil.

— Da' de unde ! N-o deranjează. Pendennis fuma toată ziua, răspunse candidul tînăr.

— Nu voiam să-ţi spun decît cîteva cuvinte, i se adresă Blanche lui Pen, foarte calmă, cînd rămaseră singuri. Nu m-ai iubit niciodată, domnule Pendennis.

— Ţi-am spus de mult. Nu te-am înşelat niciodată.

— Presupun că te întorci şi te însori cu Laura...

— Asta voiai să-mi spui ?

— Sînt sigură că te întorci la ea chiar în seara asta. Nu poţi să negi. Niciodată nu te-a interesat persoana mea.

— *Et vous !*

— *Et moi, c'est different.* De mică am fost răsfăţată. Nu pot să trăiesc în afara lumii, lipsită de emoţiile ei. Aş fi putut, dar acum e prea tîrziu. Dacă nu pot avea sentimente, am nevoie de societate. Tu nu-mi vei oferi nici una nici alta. Eşti un *blasé* din toate punctele de vedere, chiar şi cînd e vorba de ambiţie. Ai avut o carieră în faţă şi n-ai vrut s-o accepţi. Renunţi ! Pentru ce ? Pentru o *bêtise*, pentru un scrupul absurd. De ce nu vrei să primeşti locul în Parlament şi preferi să rămîi un asemenea *puritain* ? De ce să refuzi ceea ce este al meu de drept ? De drept, *entendez-vous* ?

— Deci ştii totul ?

— De o lună. Dar am bănuit încă de cînd eram la Baymouth, *n'importe* de cînd. Nu e prea tîrziu. Harry e ca şi cum n-ar fi existat niciodată. Încă te mai aşteaptă o poziţie în societate. De ce să nu intri în Parlament, să-ţi arăţi calităţile şi să-ţi asiguri un loc în lume pentru tine şi soţia ta ? Gîndeşte-te la *celui-là. Il est bon. Il est riche. Il est... Vous le connaissez autant que moi, enfin* [1]. Crezi că n-aş prefera *un homme qui fera parler de moi ?* [2] Dacă se află secretul, sînt bogată *à millions*. Ce vină am eu ? Nu e greşeala mea. Dar nu va fi dezvăluit niciodată.

---

[1] ... acela. E bun. E bogat. E... În sfîrşit îl cunoşti tot atît de bine ca şi mine (fr.).

[2] Un om care va face să se vorbească despre mine (fr.).

— O să-i spui totul lui Harry, nu-i așa ?

— *Je comprends. Vous refusez* [1], spuse Blanche, furioasă. Îi voi spune lui Harry la timpul potrivit, cînd ne vom căsători. Sper că nu mă vei trăda. Sper că, deținînd secretul unei fete fără apărare, nu-l vei folosi împotriva ei. *S'il me plaît de le cacher, mon secret, pourquoi le donnerai-je ? Je l'aime, mon pauvre père, voyez-vous ?* [2] Aș prefera să trăiesc alături de omul acela decît cu intrigile tale stupide. Am nevoie de sentimente. *Il m'en donne. Il m'écrit. Il écrit très — bien, voyez-vous — comme un pirate — comme un Bohemien — comme un homme* [3]. De aceea ar fi trebuit să-i spun mamei. *Ma mere ! quittons ce lâche mari, cette lâche société — retournons a mon père* [4].

— Piratul te-ar fi plictisit la fel ca toți ceilalți.

— *Eh ! Il me faut des émotions* [5], spuse Blanche.

Pen nu știuse și nu văzuse niciodată atîtea în legătură cu ea în toți acești ani ai intimității lor, ca acum, cînd vedea mai mult decît există în realitate. Pentru că această fată nu era în stare să trăiască un sentiment pînă la capăt ; entuziasmul îi era fals, ura ei falsă, dragostea falsă, gustul ei era la fel de fals ca și durerea, și toate acestea se aprindeau și străluceau cu vehemență pentru o clipă, iar apoi păleau și făceau loc unei alte emoții, de asemenea falsă.

CAPITOLUL AL ȘAPTEZECI ȘI PATRULEA

Un capitol de căsătorie

Pînă la sosirea trenului de Londra, Pen străbătu în sus și-n jos peronul de la Tunbridge, foarte nervos și fumînd țigară după țigară, preț de o jumătate de ceas — o

[1] Înțeleg. Refuzi. (fr.)

[2] Dacă-mi face plăcere să păstrez secretul, de ce să-l divulg ? Îl iubesc pe bietul meu tată, înțelegi ? (fr.)

[3] El îmi dăruiește. Îmi scrie. Știi, scrie foarte bine — ca un pirat — ca un țigan — ca un bărbat (fr.).

[4] Mamă ! Să părăsim acest soț laș, această societate lașă — să ne întoarcem la părinții mei (fr.).

[5] Ei ! Am nevoie de emoții (fr.).

adevărată veşnicie. Dar şi această imensă perioadă de timp trecu, trenul sosi, apoi plecă mai departe, luminile Londrei apărură în depărtare, şi un domn care-şi uitase valiza în tren se aruncă într-o trăsură, poruncindu-i vizitiului să-l ducă în Jermyn Street în cea mai mare grabă. Vizitiul mulţumi pentru plata generoasă iar Pen urcă în fugă scările hotelului, pînă în apartamentul ocupat de Lady Rockminster. Laura se afla singură în salon, citind, la lumina lămpii, cu obrazul palid. Cînd Pen deschise uşa, chipul cel palid îl privi. Să-l urmărim ? Marile momente ale vieţii sînt la fel ca celelalte. Soarta ţi se hotărăşte în cîteva cuvinte : o simplă privire, o strîngere de mînă, o mişcare a buzelor care nu pot vorbi.

Dar din moment ce Lady Rockminster, care tocmai s-a trezit din somnul ei de după-amiază, a intrat în salon, o putem urma şi noi.

— Ce se petrece aici, tinerilor ? fură primele ei cuvinte, iar servitorul aruncă priviri pline de uimire peste umărul ei. Şi, de fapt, n-are decît să spună ce vrea, iar servitorul să se uite cît poftеşte, pentru că tinerii se aflau într-o atitudine... iar Pen într-o postură despre care orice domnişoară a auzit vorbindu-se, sau a văzut-o, ori speră, dacă nu cumva chiar merită să o vadă.

Într-un cuvînt, de îndată ce a intrat în cameră, Pen s-a îndreptat direct spre Laura cea cu chipul palid şi, fără să-i dea răgaz să spună ori să-l întrebe ceva, a luat mîna tremurătoare pe care ea i-o întinsese în timp ce se ridica şi, îngenunchind în faţa ei, a rostit dintr-o suflare :

— Am văzut-o. S-a logodit cu Harry Foker... şi... şi acum, Laura... ?

Mîna răspunde la strîngere, ochii strălucesc, buzele tremură fără cuvinte. Pen îşi îngroapă capul în poala fetei murmurînd, „Vino şi ne binecuvîntează, mamă scumpă !" iar braţele la fel de iubitoare ca ale mamei îl înlănţuie încă o dată.

Acesta este momentul în care Lady Rockminster a intrat spunînd :

— Ce se petrece aici, tinerilor ? Îţi poruncesc să părăseşti încăperea ! Cine ţi-a dat voie să-ţi bagi nasul aici ?

Pen a sărit în picioare cu o privire triumfătoare, fără a da drumul mîinii Laurei și a răspuns :

— Mă consolează pentru nefericirea mea, doamnă.

— Ce vrei să spui cînd îi săruți mîna în prezența mea ? Nici nu știu ce ești în stare să faci în clipa următoare !

— Am fost la Tunbridge, răspunse Pen, sărutînd și mîna doamnei. Am vizitat-o pe domnișoara Amory, pentru a afla că un ticălos mi-a ocupat locul în inima ei, încheie el cu un aer tragic.

— Asta-i tot ? Și de aceea te bocești în genunchi ? întrebă bătrîna doamnă, supărată. Ai fi putut să-ți păstrezi noutățile pentru mîine.

— Da, continuă Pen, un altul mi-a luat locul. Dar de ce să-l numesc ticălos ? E un om curajos, statornic, tînăr, bogat, frumos.

— Ce tot îndrugi prostii, domnule ? strigă bătrîna. Ce s-a întîmplat ?

— Domnișoara Amory mi-a dat cu piciorul și l-a acceptat pe Harry Foker. Am găsit-o ciripindu-i triluri, iar el se afla la picioarele ei. În ultimele zece zile au fost acceptate daruri, s-au schimbat jurăminte. Harry e reumatismul bătrînei doamne Planter din a cărei cauză Laura n-a putut fi primită la Tunbridge. Harry e cel mai rațional și mai generos dintre oameni. I-a promis casa de la Logwood vicarului care s-a însurat cu Lady Ann, iar ei i-a făcut un splendid cadou de nuntă și apoi s-a aruncat la picioarele lui Blanche, de îndată ce s-a văzut liber.

— Va să zică, dacă ai pierdut-o pe Blanche, te agăți de Laura. Am dreptate, domnule ?

— S-a purtat cu demnitate, interveni Laura.

— M-am purtat așa cum mi-a poruncit Laura. N-are importanță cum, Lady Rockminster, dar am făcut tot ce mi-a stat în puteri. Iar dacă vreți să spuneți că nu sînt vrednic de Laura, știu acest lucru și mă rog Cerului să mă îndrepte. Și dacă dragostea și prezența celei mai bune ființe din lume poate face acest lucru, mă voi mulțumi cu acest ajutor.

— Hm, făcu bătrîna împăcată, privindu-i pe cei doi tineri. Foarte bine, dar l-aș fi preferat pe Barbă-albastră.

Iar Pen pentru a îndepărta conversaţia de la un subiect dureros pentru unii dintre cei de faţă, îşi aminti de discuţia cu Huxter din dimineaţa aceea şi de Fanny Bolton, despre care uitase, covîrşit de propriile sale probleme şi emoţii. Aşadar, le povesti doamnelor cum Huxter o ridicase pe Fanny la rangul de soţie, şi prin ce spaime grozave trecea acesta, aşteptînd sosirea tatălui său. Le zugrăvi scena cu un umor deosebit, avînd grijă să scoată în evidenţă partea care tratează cochetăria fetei şi dorinţa ei nestăpînită de a fascina orice bărbat. Parcă voia să spună.

„Vezi, Laura, nu am fost chiar atît de vinovat în afacerea aceea. Fata este cea care m-a iubit, şi eu am fost cel care i-am rezistat. Acum, cînd nu mai sînt de faţă, micuţa sirenă îşi practică farmecele asupra altora. Te rog să uiţi aceste lucruri sau dacă nu, pedepseşte-mă cu blîndeţe pentru greşeala mea".

Din nerăbdarea cu care îi explica toate acestea, Laura pricepu ce vroia el să spună.

— Dacă ai făcut ceva rău, ţi-ai primit pedeapsa, spuse ea roşind de emoţie şi cu ochii plini de înţelesuri. Ştii bine că eu n-am nici un drept să-ţi fac reproşuri.

— Hm, făcu bătrîna. L-aş fi preferat pe Barbă-Albastră.

— Trecutul e departe. Viitorul stă în faţa noastră. Voi face totul pentru ca ziua de mîine să-ţi fie fericită, dragă Laura, spuse Pen. I se topea inima la gîndul fericirii sale ; îngenunchea, mut de uimire în faţa purităţii Laurei şi parcă ţinea şi mai mult la ea, de cînd recunoscuse trecătorul ei sentiment pentru Warrington, şi îşi descărcase sufletul generos în faţa lui. Iar ea, de bună seamă că se gîndea în felul următor : „Cît de straniu mi se pare că a putut să mă intereseze şi altcineva. Aproape că mă revolt singură cînd îmi dau seama că-mi pasă atît de puţin de Warrington, că regret atît de puţin că a plecat. O, cum am învăţat să-l iubesc pe Arthur în aceste două luni care au trecut ! Nu-mi pasă de nimeni în afară de Arthur ; mă culc şi mă trezesc tot cu el în gînd. Totdeauna

e alături de mine. Iar cînd mă gîndesc că va fi al meu, că mă voi căsători cu el şi nu-i voi fi doar servitoare, aşa cum am crezut pînă în dimineaţa aceasta... Aş fi rugat-o în genunchi pe Blanche să-mi îngăduie să locuiesc aproape de el ! O, e prea mult ! O, mamă, dac-ai fi acum aici !"

Într-adevăr, avea senzaţia că Helen se află acolo, lîngă ea, invizibilă. O aureolă de fericire se răspîndea în jurul ei. Mersul îi era altul, iar chipul îi înflorea de o frumuseţe nouă. Arthur văzu schimbarea, iar Lady Rockminster o observă cu ochii ei necruţători.

— Ştrengăriţă tăcută şi vicleană, cum ai ţinut secretul ? îi şopti Lady Rockminster Laurei, în vreme ce Pen, bine dispus, povestea rîzînd întîmplarea cu Huxter.

— Şi în ce fel am putea ajuta noi tînăra pereche ? întrebă Laura care, bineînţeles, simţea un interes deosebit pentru toate perechile tinere, pentru că îndrăgostiţii generoşi îi îndrăgesc totdeauna pe ceilalţi îndrăgostiţi.

— Trebuie să-i vedem, spuse Pen.

— Desigur că trebuie să mergem să-i vedem. Cred că voi ţine foarte mult la Fanny. Să plecăm chiar acum. Lady Rockminster. pot să iau trăsura ?

— Acum ? Dar bine, proasto, e ora unsprezece noaptea. Cred că domnul şi doamna Huxter şi-au pus deja scufiile de noapte. Şi ar fi cazul să pleci şi dumneata. Noapte bună, domnule Pendennis.

Arthur şi Laura o rugară să mai rămînă zece minute.

— Va să zică, ne ducem mîine dimineaţă. Vin să te iau împreună cu Martha, continuă Laura.

— Blazonul unui conte va fi de un mare efect în Lamb Court şi Smithfield, spuse Pen, foarte mulţumit de sine. Lady Rockminster, n-aţi vrea să participaţi la un complot ?

— Ce vrei să spui prin complot, tinere ?

— Adică să vă prefaceţi puţin bolnavă mîine dimineaţă, iar cînd soseşte bătrînul domn Huxter, permiteţi-mi să-l chem aici. Dacă el se simte fericit cînd îngrijeşte un Baronet la ţară, închipuiţi-vă ce influenţă poate avea o contesă asupra lui. Şi după ce se va fi înmuiat bine, îi spunem secretul, îi aducem pe tineri, se va săvîrşi binecuvîntarea părintească, iar comedia va lua sfîrşit.

— Numai prostii ! Ia-ţi pălăria, domnule ! Să mergem, domnişoară ! Uite, am şi plecat. Noapte bună, tinerilor, încheie bătrîna şi cine ştie dacă nu se gîndea la tinereţea ei, în timp ce se îndepărta, la braţul Laurei, dînd din cap şi murmurînd cuvinte înţelese numai de ea.

În zori de zi, după cum fusese înţelegerea, Laura şi Martha îşi făcură apariţia în Lamb Court, stîrnind senzaţia aşteptată cînd, însoţite de Arthur, purceseră la vizitarea doamnei şi domnului Samuel Huxter, la reşedinţa acestora din Charterhouse Lane.

Cele două femei se examinară cu mult interes şi cu mare emoţie de partea lui Fanny. Nu-l mai văzuse pe „ocrotitorul" ei (cum îi plăcea să-l numească pe Arthur, după gestul pe care-l făcuse), din ziua fericitului eveniment care o unise cu domnul Huxter.

— Samuel mi-a spus cît de bun aţi fost, începu ea. Totdeauna aţi fost foarte bun cu noi, domnule Pendennis. Şi... şi cred că prietena dumneavoastră căreia i s-a făcut rău în Shepherd's Inn se simte mai bine, doamnă.

— Mă numesc Laura, îi răspunse aceasta îmbujorîndu-se. Eu sînt... adică am fost... în sfîrşit, sînt sora lui Arthur şi te vom iubi mereu pentru că ai fost atît de bună cu el cînd s-a îmbolnăvit. Iar cînd vom locui la ţară sper că ne vom mai vedea. Voi fi întotdeauna fericită să aud despre fericirea ta, Fanny.

— Vom urma şi noi calea ta şi a lui Huxter, Fanny. Dar unde e Huxter ? Ce apartament drăguţ aveţi ! Ce pisică frumoasă !

În timp ce Fanny răspundea la aceste întrebări, Laura îşi spunea în sinea ei : „Fir-ar să fie ! Va să zică aceasta e fiinţa de care m-am temut atîta ! Oare ce-o fi găsit la ea ? E drăguţă, dar are nişte maniere... ! În sfîrşit, i-a fost de mare ajutor ! Domnul s-o aibă în pază".

Sam plecase pentru a se întîlni cu tatăl său. Doamna Huxter spuse că bătrînul urma să sosească în ziua aceea la cafeneaua „Somerset" din Strand, şi îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu această întîlnire.

— Dacă părinţii lui îl alungă, ce vom face ? N-am să mă iert niciodată pentru că am adus ruina pe capu' omu-

lui meu. Trebuie să puneţi o vorbă bună pentru noi, domnule Arthur. Dacă vreun muritor poate face acest lucru, apoi dumneavoastră sînteţi acela, căci îl puteţi îmbuna pe domnul 'Uxter Senior.

Era limpede că Fanny încă îl mai considera pe Arthur o fiinţă superioară. De bună seamă că Arthur se gîndea la trecut, cînd observa aerele de tragedie şi privirile solemne, micile emoţii şi vanităţi ale acestei neînsemnate mirese. După terminarea întrevederii, intrară domnii Linton şi Blades care, desigur, veniseră să-l caute pe Huxter, aducînd cu ei un puternic miros de tutun. Văzuseră trăsura de la uşa brutarului şi remarcaseră cu uimire blazonul. O întrebară pe Fanny cine era tipul care tocmai plecase, pronunţîndu-se că trebuie să fi fost un conte. Dar cînd auziră că nu era decît domnul Pendennis şi sora lui, remarcară că tatăl lui Pendennis fusese doar un biet cîrpaci de oase rupte, că tînărul este cum nu se poate mai înfumurat şi că se aflau împreună cu Huxter la „Bucătăria din dos" în seara în care acesta avusese micul său conflict cu Pen.

Întorcîndu-se spre casă prin Fleet Street, în vreme ce Laura, spre marele amuzament al lui Pen, tocmai afirma că Fanny e o femeie bine făcută, dar că nu are nimic frumos — ori poate că are, dar ea nu vede nimic — îl întîlniră pe tînărul Huxter înapoindu-se la mireasa lui. Bătrînul venise... era la cafeneaua „Somerset"... destul de bine dispus... o chestiune cu calea ferată... dar îi fusese frică să vorbească despre această afacere... N-ar vrea domnul Pendennis să încerce?

Pen răspunse că îi va vorbi chiar în acel moment domnului Huxter şi va vedea ce este de făcut. Huxter junior preferă să aştepte afară în timp ce avea loc acest îngrozitor interviu. Blazonul de pe trăsură îl umplu şi pe el de uimire. Pînă şi bătrînul Huxter îl privi plin de încîntare, de la fereastra cafenelei de unde îi plăcea atît de mult să admire forfota oraşului.

— Îmi pot permite să mă distrez un pic, domnule, spuse domnul Huxter, dînd mîna cu Pen. Cred că ai aflat

vestea cea mare. Am primit aprobarea, domnule. Vom avea linia noastră. Vom cîştiga bine... cumpărăm terenurile dumitale de pe Browl, şi îţi umplem buzunarul cu bani frumoşi, domnule Pendennis.

— Într-adevăr, a fost o veste bună, răspunse Pen, amintindu-şi că primise o scrisoare de la domnul Tatham dar pe care nu o deschisese, fiind ocupat cu alte probleme. Sper că nu intenţionaţi să vă îmbogăţiţi şi să renunţaţi la medicină. Nu ne putem lipsi de dumneavoastră la Clavering, domnule Huxter, deşi am auzit lucruri foarte frumoase şi despre fiul dumneavoastră. Prietenul meu, doctorul Goodenongh vorbeşte foarte elogios despre talentele sale. Oricum, e nedrept ca un om de valoarea dumneavoastră să fie ţinut într-un orăşel de provincie.

— Metropola ar fi putut fi sfera mea de acţiune, domnule. Dar munceşti acolo unde găseşti de lucru şi, de fapt, a fost şi meseria tatălui meu.

— Şi tata a fost tot doctor, spuse Pen. Cîteodată îmi pare rău că nu i-am urmat cariera.

— Dumneata, domnule, ţi-ai ales o carieră mult mai îndrăzneaţă. Aspiri la Parlament şi la gloria literară. Mînuieşti condeiul poetului şi te mişti în lumea bună. Sîntem cu ochii pe dumneata, la Clavering. Îţi citesc numele printre invitaţii la petrecerile nobilimii. Chiar ieri nevastă-mea spunea ce lucru groaznic este că numele dumitale nu a figurat la recepţia dată de Contele de Kidderminster's. Pot să te întreb cărui membru al aristocraţiei aparţine acest echipaj cu care ai venit ? Contesa Rockminster ? Ce mai face Înălţimea Sa ?

— Înălţimea Sa nu se simte bine, iar cînd am auzit că aţi sosit în oraş, am convins-o să vă primească, domnule Huxter, spuse Pen iar interlocutorul său simţea că dacă ar avea o sută de voturi, le-ar da pe toate lui Pen.

— În trăsură se află o veche cunoştinţă de-a dumneavoastră, o doamnă de la Clavering. N-aţi vrea să-i vorbiţi ?

Bătrînul doctor era încîntat să se adreseze unei trăsuri cu blazon, în centrul capitalei, aşa că se repezi afară, în-

clinîndu-se şi zîmbind. Huxter junior, care dădea tîrcoale locului, asistă la întîlnirea dintre tatăl său şi Laura, o văzu pe fată strîngîndu-i mîna şi, în cele din urmă, după o scurtă convorbire cu Pen, îl văzu pe tatăl tău sărind în trăsură şi plecînd cu domnişoara Bell.

Arthur nu-şi mai încăpea în piele de bucurie cînd, întorcîndu-se, îi povesti rîzînd tînărului doctor unde plecase tatăl său. Pe drum, Laura îl ademeni şi îl lăudă cu vorbe meşteşugite, încît bătrînul era gata să-i promită orice. Iar Lady Rockminster desăvîrşi înfrîngerea acestuia, lăudîndu-i priceperea şi exprimîndu-şi nerăbdarea de a fi consultată de către el. Care erau simptomele Înălţimii Sale ? N-ar putea sta de vorbă mai întîi cu medicul ei ? Domnul Jones nu se află în oraş ? În sfîrşit va fi încîntat să-şi dedice energia şi experienţa preadistinsei doamne.

Bătrînul era atît de încîntat de pacienta lui, încît trimise o scrisoare acasă, iar cînd Sam luă masa împreună cu el şi îl însoţi la teatru, conversaţia lor nu a gravitat decît în jurul Lady-ei Rockminster, a măreţiei ei simple, a politeţei şi manierelor sale alese, pe care bătrînul nu le mai întîlnise la nici o doamnă. Simptomele ei nu păreau alarmante. Îi prescrisese „Spir. Ammon. Aromat“ cu un pic de „Spir. Menth. Pip.“ şi flori de portocal, adică strictul necesar.

— Domnişoara Bell părea să fie în termenii cei mai buni cu Lady Rockminster. E pe cale să se căsătorească. Toţi tinerii trebuie să se căsătorească. Aşa a spus Înălţimea Sa. Iar Contesa şi-a permis să mă întrebe despre familia mea şi cu i-am pomenit numele tău, Sam, băiete. Am s-o văd din nou mîine şi dacă tratamentul pe care i l-am prescris a avut efectul prevăzut de mine, voi continua cu puţin „Spir. Levend. Comp.“ şi astfel o voi pune pe picioare pe nobila mea pacientă. Care este teatrul cel mai frecventat de lumea bună din oraş, Sam ? Ce distracţii îi vei oferi astă-seară unui bătrîn doctor de ţară ?

A doua zi, cînd domnul Huxter se prezentă în Jermyn Street la ora douăsprezece, Lady Rockminster încă nu coborîse, dar domnişoara Bell şi Arthur Pendennis îl aş-

teptau. Lady Rockminster avusese o noapte foarte liniştită şi se simţea din ce în ce mai bine. Cum se distrase domnul Huxter la teatru împreună cu fiul său ? Ce operă bună şi cît de frumos cînta doamna O'Leary ! Ce om de treabă este tînărul Huxter, apreciat de toată lumea, făcînd cinste profesiunii sale ! Nu are manierele tatălui său, vă asigur, şi nici aerul acela de altădată, tot mai rar întîlnit în zilele noastre, dar un tînăr mai minunat nici că a existat vreodată.

— Ar trebui să practice la ţară, ca şi dumneavoastră, domnule, spuse Arthur. Ar trebui să se însoare şi să se vadă la casa lui — aşa cum fac alţii.

— Chiar aşa a spus şi Înălţimea Sa ieri, domnule Pendennis. Ar trebui să se însoare. Sam trebuie să se însoare, domnule.

— Oraşul e plin de ispite, domnule, continuă Pen, iar bătrînul se gîndi la huria aceea de O'Leary. Nu există salvare mai bună pentru un tînăr decît o căsătorie cu o fată cinstită şi iubitoare.

— Aşa e, domnule, chiar aşa.

— Iar dragostea face mai mult decît banii, aşa-i ?

— Adevărat, făcu Laura.

— Sînt de acord cu o autoritate atît de frumoasă, spuse bătrînul, înclinîndu-se.

— Şi... şi gîndiţi-vă, domnule, continuă Pen, că aş avea unele noutăţi pentru dumneavoastră.

— Doamne Sfinte, domnule Pendennis ! Ce vreţi să spuneţi ? întrebă domnul Huxter.

— Trebuie să vă spun că un tînăr, mînat de o pasiune irezistibilă pentru o minunată, sinceră şi devotată fiinţă, de care toată lumea se îndrăgosteşte de îndată ce o cunoaşte, a răspuns îndemnurilor inimii şi s-a căsătorit. Şi mai trebuie să vă spun că bărbatul acesta este prietenul meu, că nobila noastră prietenă, Contesa de Rockminster, se ocupă îndeaproape de persoana lui (şi vă puteţi imagina ce poate un tînăr realiza cînd *această* familie se ocupă de el), în sfîrşit, trebuie să vă spun că îl cunoaşteţi, că este aici, că este...

— S-a însurat ! Doamne Sfinte, doar nu vrei să spui că s-a însurat !

— Şi cu o fată atît de drăguţă, domnule Huxter, interveni Laura.

— Lady Rockminster e încîntată de ea, spuse Pen, rostind prima minciună de pînă acum.

„Va să zică s-a însurat, derbedeul !" îşi spuse bătrînul Huxter.

— Se vor înţelege, domnule, spuse Pen şi deschise uşa.

Domnul şi doamna Samuel Huxter îşi făcură apariţia şi îngenunchează în faţa bătrînului. Micuţa Fanny, în genunchi, îi făcu o bună impresie. Trebuie să fi existat ceva atrăgător la ea, în ciuda opiniei Laurei.

— N-o să mai facem niciodată, tată !

— Ridică-te, domnule, spuse domnul Huxter, iar ei se ridicară, şi Fanny se apropie puţin şi încă puţin, atît de drăguţă şi de speriată, încît bătrînul se pomeni sărutînd-o pe fetiţa care plîngea şi rîdea în acelaşi timp, simţind că îi place mult.

— Cum te cheamă, draga mea ? întrebă el, după cîteva clipe.

— Fanny, papa, răspunse doamna Samuel.

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI CINCILEA

Exeunt omnes [1]

Personajele noastre sînt toate mai bătrîne cu o lună decît atunci cînd au avut loc întîmplările şi discuţiile din capitolul precedent, şi, dintr-o fericită întîmplare, o mare parte dintre acestea se aflau în micul orăşel de provincie unde le-am cunoscut pentru prima dată. Frederick Lightfoot, fost *maître-d'hotel* în serviciul lui Sir Francis Clavering, Baronet, a cerut permisiunea de a informa lumea bună a comitatului că el a cumpărat binecunoscutul şi

[1] Ies cu toţii din scenă (lat.).

confortabilul hotel „Clavering Arms", din Clavering, unde speră pe mai departe în patronajul familiilor de vază din ținut. „Această străveche și renumită construcție", suna manifestul său, „a fost reparată și redecorată, urmărindu-se cel mai mare confort. Domnii care vor porni la vînătoare cu ogarii de rasă Dumplingbear vor găsi grajduri excelente pentru caii lor la „Clavering Arms". Hotelul a fost dotat cu o modernă sală de biliard, iar pivnițele sale adăpostesc vinuri și alte băuturi din cele mai alese. Comercianții vor găsi la „Clavering Arms" un încîntător loc de popas, iar tarifele sînt accesibile pentru toți, în concordanță cu spiritul de economie al epocii".

Și, într-adevăr, în jurul vechiului han stăruie un aer de prospețime și bună-stare. Blazonul a fost din nou pictat, în toată splendoarea, deasupra intrării. Ferestrele cafenelei strălucesc, împodobite cu rămurele verzi. Magistrații din ținut s-au și întîlnit de cîteva ori în sala special amenajată pentru jocul de cărți. Obișnuita întîlnire a fermierilor are loc întocmai ca odinioară, iar numărul celor care participă este în continuă creștere, fiind cu toții încîntați de bucătăria doamnei Lightfoot. Preparatele ei indiene sînt deosebit de apreciate. Maiorul Stokes, onorabilul chiriaș de la Fairoaks, căpitanul Glanders și alții s-au pronunțat în favoarea acestora, servindu-se din ele nu o singură dată, atît pe cont propriu cît și la masa festivă de la Institutul Clavering, ținută în ambianța plăcută a sălii de lectură, cu care prilej principalii locuitori ai acestui înfloritor orășel s-au adunat și au apreciat așa cum se cuvine delicatesele oferite de gazdă. Masa a fost patronată de Sir Francis Clavering, Baronet, sprijinit de respectabilul cleric, doctorul Portman. Vice-președinte, susținut de preoții J. Simcoe și S. Jowls, a fost numit domnul Barker, întreprinzătorul patron al manufacturii de panglici din Clavering, director general al filialei „Clavering și Chatteris", aparținînd de societatea „Marea cale ferată apuseană", care urmează a se inaugura peste un an și la construcția căreia inginerii și muncitorii lucrează din greu.

„Un eveniment important care urmează a avea loc în viața talentatului nostru concetățean, Arthur Pendennis,

l-a determinat să renunţe la intenţiile avute atunci cînd şi-a depus candidatura pentru comitatul nostru. Se spune, susţin gazetele «Apărătorul din Clavering», «Agricultorul din Clavering» şi mai ales «Pescarul din Baymouth», acest ziar independent, atît de apreciat pentru principiile sale statornice şi loialitatea faţă de tradiţiile britanice, dar şi ca un mijloc foarte potrivit pentru anunţuri importante, „că dacă sănătatea şubredă îl va obliga pe Sir Francis Clavering să renunţe la locul său în Parlament, atunci îl va elibera în favoarea unui tînăr cu o avere considerabilă, înrudit cu cea mai aleasă aristocraţie a imperiului, pe cale de a contracta o alianţă matrimonială cu o domnişoară frumoasă şi foarte talentată, rudă apropiată a respectabilei familii din Clavering Park. Lady Clavering şi domnişoara Amory au şi sosit pentru sărbătorile de Crăciun, iar nouă ni s-a dat să înţelegem că sînt aşteptaţi şi alţi membri ai aristocraţiei şi că la începutul anului următor vor avea loc unele festivităţi de un interes deosebit."

Cititorul atent va înţelege, cu ajutorul anunţului de mai sus, ce s-a mai întîmplat în timpul scurtei întreruperi de pe parcursul naraţiunii noastre. Deşi Lady Rockminster s-a opus preferinţei Laurei pentru Pendennis, în favoarea lui Warrington, acei care cunosc secretul lui George îşi dau seama că Laura nu putea face o alegere mai bună, iar amabila bătrînă care se declarase protectoarea Laurei, a fost foarte încîntată să ducă la bun sfîrşit marele scop din viaţa domnişoarelor, şi anume căsătoria. Chiar în seara aceea şi-a informat camerista în legătură cu interesantul eveniment şi, de bună seamă că doamna Beck pe deplin conştientă de tot ce se întîmpla şi ţinută la curent cu mersul lucrurilor de către Martha de la Fairoaks, s-a arătat foarte surprinsă şi încîntată.

— Venitul domnului Pendennis este de atît şi atît, o informă Lady Rockminster. De la calea ferată o să mai scoată încă o dată pe atît. Domnişoara Bell are şi ea atîta, iar într-o bună zi va avea ceva mai mult. Pentru nişte oameni de rangul lor, cred că le va ajunge destul de bine. Am să vorbesc şi cu nepotul meu, Pynsent, care, mi se pare mie, a fost cam îndrăgostit de ea, dar, desigur, nici nu putea fi vorba de aşa ceva...

— Bineînțeles, doamnă, aveți perfectă dreptate !

— Am să vorbesc și cu George Pynsent, care acum este secretar-șef la Biroul de sigilii, ca să găsească o slujbă pentru domnul Pendennis. Dimineață îi vei transmite omagiile mele maiorului Pendennis și-i vei spune că am să-l vizitez la ora unu. Da, murmură bătrîna, maiorul trebuie împăcat, și trebuie neapărat să-și lase averea copiilor Laurei.

Așadar, la ora unu, bătrîna Lady Rockminster se înfățișă maiorului Pendennis, deosebit de încîntat să primească o vizitatoare atît de nobilă. Maiorul era pregătit, dacă nu pentru alte probleme pe care urma să i le prezinte Lady Rockminster, cel puțin pentru știrea că logodna lui Pen cu domnișoara Amory fusese ruptă. În ziua aceea, tînărul se gîndise pentru prima dată, dealtfel, la unchiul său și, întîlnindu-se cu noul servitor al acestuia, se interesase de sănătatea maiorului. Apoi, intrînd în cafeneaua hotelului, scrisese cîteva rînduri prin care îl înștiința pe tutorele său de cele întîmplate.

„Dragă unchiule", spunea el, „dacă a existat vreo neînțelegere între noi, totul s-a lămurit. Am fost la Tunbridge Wells ieri și am descoperit că altcineva a primit răsplata de care noi ne-am ferit. Domnișoara Amory, fără nici o mustrare de conștiință, s-a dedicat lui Harry Foker și celor cincisprezece mii de lire pe an ale sale. Am dat buzna peste dragostea lor, l-am găsit și l-am lăsat proprietar. Veți fi bucuros de cele ce urmează. Tatham îmi scrie că a vîndut companiei de căi ferate, trei din terenurile mele de la Fairoaks la un preț bun. Vă voi spune mai multe cînd ne vom întîlni. Al dumneavoastră, cu dragoste, A.P."

— Cred că știu ce aveți a-mi spune, făcu maiorul cu un zîmbet curtenitor și o plecăciune în fața ambasadoarei lui Pen. Este foarte amabil din partea dumneavoastră că îmi aduceți aceste știri. Dar cît de bine arătați ! Și cît de bună sînteți ! Totdeauna ați fost atît de bună cu tînărul nostru !

— Am fost de dragul unchiului său, răspunse ea, foarte politicos.

— M-a informat despre starea lucrurilor şi mi-a scris un bilet foarte drăguţ, continuă bătrînul. Aflu că a înregistrat o creştere în avere şi, luînd în consideraţie cele întîmplate, nu regret prea mult că afacerea cu domnişoara Amory este *manquée*, deşi am dorit-o cîndva. De fapt, luînd în considerare toate aspectele problemei, mă bucur foarte mult.

— Trebuie să-l consolăm, domnule maior. Trebuie să-i găsim o soţie.

Abia acum se limpeziră lucrurile pentru maior, care înţelese cu ce scop acceptase Lady Rockminster funcţia diplomatică.

Nu mai este nevoie să pătrundem în conversaţia care a urmat sau să relatăm în amănunţime cum a încheiat Lady Rockminster o tranzacţie care, sincer vorbind, nu i-a ridicat prea mari obstacole Înălţimii Sale. Nu exista nici un motiv pentru Pen să nu se însoare potrivit dorinţei mamei sale şi propriei sale dorinţe. Iar Lady Rockminster sprijinea mariajul cu argumente de o mare greutate pentru maior, dar despre care nu vom spune nimic întrucît venerabila doamnă trăieşte încă (deşi la o vîrstă destul de înaintată) şi familia s-ar putea revolta. În sfîrşit, bătrînul a fost repede cucerit de bunăvoinţa plină de fermitate a Contesei şi de dragostea acesteia pentru Laura. Într-adevăr, nimic nu putea fi mai convingător decît întreaga înfăţişare a Contesei, cu excepţia unui moment în care maiorul a pomenit ceva despre „băiatul care se iroseşte", iar dumneaei a izbucnit într-o scurtă cuvîntare prin care l-a făcut pe maior să înţeleagă ceea ce bietul Pen şi amicii săi recunosc foarte umiliţi, şi anume că Laura e de o mie de ori mai bună decît el. Laura ar putea fi soţia unui rege. Laura e o întruchipare a virtuţii şi perfecţiunii. Şi trebuie să recunoaştem că maiorul Pendennis, văzînd o doamnă de rangul Contesei de Rockminster, admirînd-o atît de mult pe Laura, a început şi el să o aprecieze.

Aşadar, cînd Herr Frosch a trebuit să urce în apartamentul Contesei pentru a-i informa pe domnişoara Bell şi pe domnul Arthur Pendennis că maiorul este gata să-i primească, iar Laura a apărut îmbujorată şi fericită la

brațul lui Pen, maiorul i-a întins acestuia o mînă tremurîndă după care a salutat-o pe Laura, făcînd-o să roșească și mai mult. Obrajii îmbujorați de fericire, ochii aprinși, strălucind de lumina dragostei ! Autorul se adresează tinerilor săi cititori și speră că, într-o bună zi, ochii lor vor străluci la fel de puternic.

...După ce Pen s-a retras într-un mod atît de politicos, iar frumoasa Blanche și-a dăruit sentimentele ei unui ginere emoționat, cu cincisprezece mii pe an, a urmat o asemenea revărsare de fericire în sînul familiei Clavering, cum buna femeie nu mai cunoscuse de mulți ani. Lady Clavering și Blanche erau în termenii cei mai buni. Nerăbdătorul Foker grăbea fericitul eveniment, fiind cum nu se poate mai dornic să scurteze perioada de doliu, ceea ce l-ar fi pus în posesia atîtor farmece și minunate calități, care pînă în momentul acela nu-i aparținuseră decît în mod aparent, fără a fi însă adevăratul proprietar. Frumoasa Blanche, întruchiparea a tot ce-și putea dori mai mult logodnicul și stăpînul ei, nu avea nimic împotriva dorințelor iubitorului ei Henry. Lady Clavering părăsi Tunbrige Wells și se prezentă în capitală. Croitorese și bijutieri se puseră pe treabă pentru a pregăti trusoul închinat zeului căsniciei. Lady Clavering era atît de bine dispusă încît pînă și Sir Francis se bucură de acest eveniment. Așa se face că Baronetul reveni la Londra și, în urma împăcării celor două părți, își recăpătă locul de la masa familiei și reveni cu destul de mulți bani în sălile de biliard și casele de joc. Într-o zi, cînd maiorul Pendennis și Arthur au sosit în Grosvenor Place ca invitați la masă, au avut surpriza de a găsi o veche cunoștință de-a lor în funcția de majordom ; bărbatul în negru care, cu o gravitate și politețe fără cusur le oferi șampania, nu era altul decît James Morgan. Cavalerul Strong era unul dintre invitați și, cu umorul său caracteristic, îi distra povestind întîmplări din străinătate.

— Lady Clavering m-a invitat, îi spuse Strong lui Arthur cu jumătate de glas. Morgan ăsta s-a învinețit cînd m-a văzut. N-are ce căuta aici. O să plec primul și te aștept pe tine și pe maior la intrarea în Hyde Park.

La plecare, Morgan îl ajută pe maior să se îmbrace și murmură ceva despre acceptarea unei slujbe temporare la familia Clavering.

— Am o hîrtie de la dumneata, domnule Morgan, spuse bătrînul.

— Pe care i-o puteți arăta, dacă vreți, lui Sir Francis, domnule. Mi-ar face plăcere, răspunse Morgan, cu privirea în pămînt. Vă sînt foarte obligat, domnule maior, iar dacă vă pot plăti pentru amabilitatea dumneavoastră, spuneți.

Arthur auzi din întîmplare, ultima propoziție, văzu privirea plină de ură care o însoți, strigă, deodată, că și-a uitat batista și alergă înapoi în salon. Foker se afla tot acolo făcînd ochi dulci sirenei sale. Pen îi aruncă sirenei o privire plină de înțelesuri și presupunem că aceasta înțelese mesajul deoarece, după ce Pen își găsi batista și ieși pentru a doua oară din încăpere, Blanche, cu glasul ei cristalin, spuse că are ceva să-i comunice Laurei și ieși și ea din salon.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă ea, închizînd ușa.

— I-ai spus lui Harry ? Știi că ticălosul de Morgan știe tot ?

— Știu.

— I-ai spus lui Harry ?

— Nu, dar n-ai să mă trădezi, nu-i așa ?

— Morgan o va face.

— Nu. I-am promis... *n'importe.* Așteaptă pînă după căsătoria noastră. ...pînă după căsătoria noastră. O, cît de nenorocită sînt ! spuse fata care toată seara nu fusese decît zîmbete, grație și voie bună.

— Te implor să-i spui lui Harry. Spune-i chiar acum. Nu e vina ta, îți va ierta orice. Spune-i astă-seară.

— Și dă-i Laurei asta. *Il est là* [1]. Sărut-o din partea mea. Iartă-mă că te-am reținut. Iar dacă o să fie la madame Crinoline la trei și jumătate, dacă Lady Rockminster se poate dispensa de ea, mi-ar plăcea foarte mult să mă plimb cu ea prin parc, încheie Blanche și intră în casă

[1] El e aici (fr.).

cîntînd şi dansînd, în timp ce Morgan, cel cu paşi de pisică, urca scara acoperită cu un covor.

După cîteva clipe se auzeau acordurile vesele ale pianului. Pen se alătură unchiului său şi îi relată pe scurt cele întîmplate.

— Ce e de făcut ? întrebă el.

— Ce e de făcut ? spuse bătrînul. Ce putem face decît să nu ne amestecăm ? La naiba, să fim mulţumiţi că n-avem nici un amestec în afacerea asta şi s-o lăsăm în seama celor interesaţi.

— Mă rog cerului să-i spună...

— Va face ce va crede de cuviinţă. Domnişoara Amory e o fată cu mintea foarte trează, domnule, şi trebuie să-şi joace singură cartea. Mă bucur nemaipomenit că n-ai nici un amestec. Dar cine fumează ? A, iată-l din nou pe domnul Strong. Vrea şi dumnealui să-şi bage nasul. Ascultă-mă pe mine, nu te vîrî în afacerea asta, Arthur.

Strong încercă de două ori să aducă în discuţie subiectul, dar maiorul nici nu voia să audă. Vorbea despre lumina lunii, despre vreme, despre staţiile de trăsuri, despre orice, dar nu despre subiectul cu pricina. Iar cînd Strong dădu colţul pe St. James, maiorul se înclină cu răceală, prinse braţul nepotului său şi din nou îl îndemnă să nu se amestece.

— Era să te coste atît de mult, domnule, încît ai face bine să-mi urmezi sfatul.

Cînd Arthur ieşi din hotel, mantaua şi trabucul lui Strong erau din nou vizibile la cîţiva paşi. Veselul Cavaler rîse de întîlnirea lor.

— Sînt şi eu un ostaş bătrîn, Pendennis, spuse el. Am vrut să-ţi vorbesc. Am aflat tot ce s-a întîmplat şi ce schimbări au avut loc în timpul absenţei mele. Felicitări pentru căsătorie, felicitări pentru că ai scăpat. Ştii ce vreau să spun. Nu era treaba mea, dar ştiu un lucru, că o anumită persoană e destul de cunoscută... în sfîrşit, nu contează. Te-ai purtat ca un bărbat şi ca un om de treabă şi ai ieşit destul de bine din încurcătură.

— N-am nici un motiv să mă plîng, răspunse Pen. M-am întors ca s-o implor pe biata Blanche să-i spună to-

tul lui Foker. Sper, în interesul ei, că o va face. Dar mă tem că nu. Nu e decît o cale de urmat, Strong, numai una. Ticălosul de Morgan aduce nenorocire. În ultimele două luni a dat mereu tîrcoale prin Shepherd's Inn. A descoperit secretul amărîtului ăla de Amory. A încercat să afle unde se ascunde. A tras-o de limbă pe madame Bolton şi l-a îmbătat de mai multe ori pe bătrînul Costigan. A mituit portarul ca să-i dea de ştire cînd se întoarce Amory şi a intrat în serviciul lui Clavering prin puterea acestei informaţii. O să capete bani buni pentru asta, ascultă-mă pe mine, ticălosul ! Unde e Amory ?

— Presupun că la Boulogne. L-am lăsat acolo şi i-am spus să nu se întoarcă. După un scandal monstru — nici nu te poţi aştepta la altceva de la un nebun ca el — am rupt orice relaţii cu el. Mă bucur că îmi e dator şi că eu sînt acela care l-am scăpat din tot felul de încurcături.

— Cred că a pierdut tot.

— Nu ! Stă mai bine decît atunci cînd a plecat. Are un noroc extraordinar la Baden. Cîteva seri la rînd a spart banca, ajungînd subiectul numărul unu de discuţie. S-a înhăitat cu unul, pe nume Bloundell, care a adunat în jurul lui tot soiul de excroci, bărbaţi şi femei, nemţi, francezi, englezi. Amory s-a obrăznicit în aşa măsură încît într-o bună zi i-am tras o bătaie soră cu moartea. Tipul ăsta are un tupeu nemaipomenit şi a trebuit să-l ating. pînă la urmă.

— Şi nu te-a provocat la duel ?

— Crezi că dacă l-aş fi împuşcat aş fi făcut vreun rău cuiva ? Nu, domnule. Am aşteptat provocarea lui, dar n-am primit-o. Cu prima ocazie cînd m-am întîlnit cu el, şi-a cerut scuze şi a spus : „Ned, iartă-mă ! M-ai bătut şi ai avut dreptate". Am dat mîna, dar după aceea n-am mai putut trăi împreună. I-am plătit datoria din seara precedentă. Am amanetat totul ca să-i plătesc şi, cu ultimii zece florini am jucat la ruletă. Dacă aş fi pierdut, l-aş fi lăsat să mă împuşte, dimineaţa următoare. Eram scîrbit de viaţa pe care o duceam. Nu e o ruşine, domnule, ca un om ca mine, care poate că a făcut cîteva datorii, dar niciodată n-a părăsit un prieten şi nu a făcut vreo faptă necinstită, să nu

fie în stare să-şi cîştige singur o bucată de pîine ? Am avut o seară bună la *roulette* şi cu asta am terminat. Mă apuc de negoţul cu vinuri. Nevastă-mea are neamuri la Cadiz. Am de gînd să import vinuri spaniole şi şuncă. Cu aşa ceva se face avere, domnule. Iată cartea mea de vizită. Dacă doreşti vin sau şuncă, adu-ţi aminte că Ned Strong e omul dumitale, încheie Cavalerul, scoţînd o carte de vizită elegantă care confirma că Strong & Comp., Shepherd's Inn erau singurii furnizori ai vestitului Diamant de Manzanilla, din viile Ducelui de Garbanzos, Grande de Spania, calitatea întîi, precum şi a vestitelor şunci de Toboso, provenite de la porcii îngrăşaţi cu ghindă numai în ţara lui Don Quijote. Să vii să le guşti, domnule. Treci într-o zi pe la Shepherd's Inn. După cum vezi, mă pricep la afaceri şi de data asta voi reuşi.

— Nu ştiu dacă voi avea voie să merg la chefuri cu burlacii, spuse Pen, rîzînd şi luînd cartonaşul. Ştii că mă voi...

— Dar trebuie să faci rost de vin de Xeres.

— Am să-l cumpăr de la dumneata, poţi fi sigur. E bine că ai ieşit din combinaţia aceea. Aud că vrednicul Altamont corespondează cu fiica lui, spuse Pen după o scurtă pauză.

— Da, Blanche îi scria cele mai lungi şi stupide scrisori pe care le-am citit vreodată. Afurisita ! Iar el i-a răspuns pe adresa doamnei Bonner. El voise s-o ia cu el chiar din primele zile şi nimic nu-l mulţumea decît dobîndirea copilului său. Dar poţi să-ţi imaginezi că ea n-a vrut să vină şi nici el n-a insistat prea mult. Ei bine, domnule, făcu Strong izbucnind în rîs, ştii care a fost motivul scandalului şi al meciului de box ? Era o anumită văduvă la Baden, o oarecare *Madame la Baronne la Cruche-Cassée*, cam de teapa lui şi cu care derbedeul vroia să se însoare. Şi ar fi făcut-o, dacă nu i-aş fi spus eu văduvei că e deja însurat. Nu cred că era mai bună decît el. Am văzut-o pe Cheiul de la Boulogne în ziua cînd plecam spre Anglia.

Iată cum am ajuns cu naraţiunea la momentul spre care ne-a condus anunţul din gazeta de la Chatteris.

Nu mai erau decît foarte puţine zile înaintea clipei divine în care Foker avea s-o considere pe Blanche ca fiind a sa. Cetăţenii din Clavering se înghesuiseră cu toţii să vadă cea mai frumoasă trăsură din lume, aflată în grajdurile de la „Clavering Arms" şi condusă cu preţul mai multor pahare de rachiu, de către vizitiul şef al domnului Foker. Madame Fribsby avea în lucru mai multe rochii frumoase pentru fetele arendaşilor care urmau să figureze într-un fel de alai al fecioarelor, în timpul ceremoniei matrimoniale. Mari serbări aveau să încununeze fericitul eveniment.

— Da, domnule Huxter, o societate aleasă, mîndria acestei ţări, se va aduna în sala nobiliară. Bărbile se vor clătina de admiraţie, boul va fi ucis, iar cupele vor fi secate dintr-o sorbitură. Clopotele vor suna gingaş iar socrul meu, cu lacrimile emoţiei tivindu-i pleoapele, ne va binecuvînta. Cred că aşa se vor petrece lucrurile, domnule Huxter şi sper că vei fi şi dumneata de faţă, la braţul frumoasei dumitale soţii. Ţi-ar face plăcere să bei ceva, domnule Huxter ? Doamnă Lightfoot, îl veţi servi pe minunatul meu prieten şi confrate, pe domnul Huxter, pe domnul Samuel Huxter, membru al Colegiului Regal de Medicină, cu orice băutură existentă în localul dumneavoastră, pe cheltuiala mea. Iar dumneavoastră, domnule Lightfoot, ce-aţi vrea să luaţi ? Dealtfel, aţi băut destul. Ha ! Ha ! Ha ! ...

Astfel grăia Harry Foker în barul de la „Clavering Arms". Locuia în acel hotel şi strînsese deja un grup de prieteni în jurul său. Îi cinstea pe toţi cei care treceau pe acolo. Era prieten la toartă cu toată lumea. Era atît de fericit ! Dansa în jurul paşnicei Madame Fribsby care stătea gînditoare în restaurant, o consola pe doamna Lightfoot, care începuse să aibă motive de neînţelegeri familiale. Adevărul este că tînărul Lightfoot, dispunînd după propria lui plăcere de pivniţă, dădea frîu liber dorinţelor sale şi umbla beat de dimineaţa pînă seara. Jalnică poveste pentru o soţie iubitoare, imaginea tînărului mergînd ameţit prin curte sau bînd cot-la-cot cu ţăranii vinurile sale cele mai bune şi băuturile alese cu atîta grijă.

Cînd avea timp, Morgan valetul venea să bea un pahar pe cheltuiala proprietarului de la „Clavering Arms". Ur-

mărea cu o nemulţumire vădită gesturile de om beat ale lui Lightfoot. Doamna Lightfoot se simţea de două ori nefericită cînd soţul ei se afla sub ochii camaradului său. Cînd te gîndeşti că numai după cîteva luni de căsnicie a ajuns în halul ăsta ! Madame Fribsby simţea deopotrivă cu ea. Madame Fribsby îi putea vorbi despre alţi bărbaţi la fel de răi. Asta-i viaţa ! Nimeni nu este în întregime fericit. Există amărăciune, după cum recunoscuse domnul Foker, în cupa fiecăruia. Şi totuşi, în cupa lui nu părea să se afle aşa ceva. Era plină ochi de fericire şi voie bună.

Morgan îl cerceta pe Foker cu un interes constant.

— Şi totuşi, nu-mi place, îi spuse onestul tînăr lui Lightfoot. Totdeauna am senzaţia că îmi ia măsura pentru sicriu. Socru'meu se teme de el, socru'meu e un... în sfîrşit, n-aire-a face, dar soacră-mea e o femeie de zahăr, doamnă Lightfoot.

— Aşa şi este stăpîna mea, încheie doamna Lightfoot, recunoscînd că poate ar fi fost mult mai bine pentru ea dacă n-ar fi părăsit-o pe Lady Clavering.

— „Nu prea-mi eşti drag, domn'doctor Fell, / De ce ? Motivu-i un mister," continuă Foker, recitînd dintr-un cuplet al zilei. Morgan vrea să-l angajez ca majordom, iar Blanche insistă să accept. De ce i-o fi plăcînd atîta ?

— Domnişoara Blanche ţine la el ?

Ştirea părea s-o tulbure foarte mult pe proprietăreasa de la „Clavering Arms". Mai mult, un alt motiv de tulburare se abătu asupra acestei virtuoase femei : O scrisoare cu ştampila poştei din Boulogne îi fusese adusă într-o dimineaţă, iar cînd Foker tocmai ieşea din hotel cei doi soţi se certau din pricina ei. Foker obişnuia să ia micul dejun şi apoi să zăbovească puţin în prezenţa logodnicei sale. Pe urmă, întrucît compania lui Clavering îl plictisea nespus, iar sportul nu-i făcea nici o plăcere, revenea pentru un ceas sau două la sala de biliard şi la societatea de la „Clavering Arms". După care, trebuia să iasă la plimbare cu Blanche Amory şi, după ce luau masa de seară împreună, o părăsea şi se întorcea cuminte la hanul său.

Aşadar, Lightfoot şi nevasta lui se certau din cauza scrisorii. Ce înseamnă scrisoarea asta din străinătate ? De

ce tot primește ea scrisori din străinătate ? Cine-i scrie ? Iată ce voia el să afle. Nu credea că scrisorile sînt de la fratele ei. Cum să nu fie treaba lui ? Este chiar treaba lui. Și, cu o înjurătură, Lightfoot s-a năpustit asupra soției sale încercînd să-i scoată scrisoarea din buzunar.

Biata femeie scoase un țipăt, îi spuse : „Bine, ia-o !“ iar în momentul în care soțul îi punea mîna pe scrisoare, iar Foker intra pe ușă, scoase un alt țipăt și încercă să reintre în posesia scrisorii. Îndepărtînd-o, Lightfoot deschise plicul și scoase scrisoarea pe masă.

— La mîna, omule, strigă micul Harry, sărind înăuntru. Nu ridica mîna asupra unei femei, domnule. Un om care atinge o femeie cu alte scopuri decît pentru a-și arăta dragostea este un... O ! e o scrisoare pentru domnișoara Amory ! Ce înseamnă asta, doamnă Lightfoot ?

— Om lipsit de omenie, începu doamna Lightfoot pe un ton de repros, la adresa soțului ei. Să te porți așa cu femeia care te-a adunat de pe drumuri ! Ticălosule ! Îndrăznești să ridici mîna asupra soției tale ! De ce m-am măritat cu tine ? De ce am părăsit-o pe stăpîna mea pentru tine ? Pentru ce am cheltuit eu opt sute de lire cu casa asta ? Ca să te îmbeți tu ca ultimul dintre oameni ?

— Primește scrisori și nu-mi spune de la cine, făcu Lightfoot, cu glasul răgușit de băutură. E o chestiune de familie. Doriți ceva, domnule ?

— Am să-i duc această scrisoare domnișoarei Amory, spuse Foker devenind foarte palid și, luînd-o de pe masa pregătită pentru micul dejun, ieși.

— Vine... la naiba... cine vine ? Cine este J. A., doamnă Lightfoot ? Cine e J.A. ? strigă soțul.

— Lasă gălăgia, bețivule ! strigă patroana la rîndul ei și, punîndu-și în grabă șalul și pălăria, îl urmări pe Foker cum se îndepărtează, și începu să alerge pe o cale mai scurtă, cît o țineau picioarele, spre reședința familiei Clavering. Foker văzu o siluetă alergînd în fața lui dar o pierdu din vedere. Ajuns la poartă, întrebă dacă nu cumva persoana care venise înaintea lui era doamna Bonner. Copacii îi jucau în fața ochilor. De cîteva ori se rezemă de trunchiurile dezgolite ale teilor pentru a-și reveni.

Lady Clavering se afla în sufragerie cu fiul ei şi cu Sir Francis care citea, plictisit, ziarul.

— Bună dimineaţa, Harry, spuse ea. Iată scrisorile, o mulţime de scrisori. Lady Rockminster soseşte marţi în loc de luni, iar Arthur şi maiorul vin chiar astăzi. Laura o să tragă la domnul Portman şi va pleca de acolo la biserică. Iar... dar ce s-a întîmplat, dragul meu ? De ce eşti atît de palid, Harry ?

— Unde e Blanche ? întrebă Harry cu glasul pierdut. N-a coborît încă ?

— Blanche e întotdeauna ultima, spuse băiatul, înfulecînd prăjituri. E o mare leneşă. Cînd nu eşti aici, stă în pat pînă la prînz.

— Potoleşte-te, Frank, spuse mama.

În cele din urmă, Blanche coborî, foarte palidă, aruncîndu-i lui Harry priviri pline de îngrijorare. Îşi sărută mama, iar cînd se apropie de Foker, chipul ei strălucea totuşi, luminat de zîmbetul cel mai senin.

— Bună ziua, domnule, spuse ea, întinzîndu-i amîndouă mîinile.

— Sînt bolnav. Ţi-am adus o... o scrisoare, Blanche.

— O scrisoare ? De la cine ? *Voyons !* [1]

— Nu ştiu. Aş vrea să ştiu.

— Cum să-ţi răspund dacă n-o citesc ?

— Nu ţi-a spus doamna Bonner ? întrebă el cu glasul tulburat. Trebuie să fie o taină. Vă rog să-i daţi scrisoarea, Lady Clavering.

Mirată, Lady Clavering luă scrisoarea din mîna tremurătoare a lui Foker şi privi adresa. Deodată, începu şi ea să tremure, dădu drumul scrisorii şi, cuprinsă de spaimă, alergă spre Frank, îl strînse la piept şi strigă :

— Ia-o de aici. E cu neputinţă, cu neputinţă !

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Blanche cu un zîmbet şters. Scrisoarea e de la un biet pensionar, o rudă de-a noastră.

— Nu e adevărat ! Nu e adevărat ! ţipă Lady Clavering. Nu, băiatul meu ! Aşa e, Clavering ?

---

[1] Să vedem (fr.).

Blanche tocmai luase scrisoarea și se apropia cu ea de foc, în momentul în care Foker se repezi la ea și o prinse de braț.

— Trebuie să văd scrisoarea, spuse el. Dă-mi-o ! N-ai s-o arzi !

— Îți poruncesc să nu te porți astfel cu domnișoara Amory în casa mea, strigă Baronetul. Dă-i înapoi scrisoarea !

— Citește-o și uită-te la ea, făcu Blanche, arătînd spre mama ei. Pentru ea am păstrat taina. Citește-o, om fără inimă !

Iar Foker deschise scrisoarea și citi :

„Nu ți-am scris, scumpa mea Betsy, de trei săptămîni. Dar acum îți dau binecuvîntarea mea de tată. Vin și eu în curînd, odată cu scrisoarea, și am de gînd să asist la ceremonie și să-l cunosc pe ginerele meu. O să stau la madame Bonner. Am petrecut o toamnă plăcută și acum locuiesc la un hotel într-o companie selectă, de mîna întîi. Nu știu dacă să fiu de acord că i-ai dat cu piciorul domnului P. în favoarea lui F. și nu cred că Foker e un nume atît de drăguț, iar din descrierea ta pare un găgăuță, nicidecum o frumusețe. Dar are parale, ceea ce contează, la urma urmei. O să vorbim mai multe, mititica mea Betsy, cînd ne vom întîlni.

Tatăl tău care te iubește,
J. Amory Altamont."

— Citiți, Lady Clavering : e prea tîrziu să vă ascundem adevărul, spuse sărmanul Foker, iar nefericita femeie, aruncîndu-și ochii pe scrisoare, izbucni în strigăte isterice și din nou își strînse fiul la piept.

— Au făcut din tine un om în afara legii, băiatul meu, spuse ea. Au dezonorat-o pe bătrîna ta mamă. Dar sînt inocentă, Frank, în fața lui Dumnezeu ți-o jur, sînt nevinovată. N-am știut toate acestea, domnule Foker, jur că n-am știut ! N-am știut !

— Sînt sigur că n-ați știut, spuse Foker, sărutîndu-i mîna.

— Generosul meu Harry, strigă Blanche, în extaz.

— Asta-i cu totul altceva, spuse el, retrăgîndu-şi mîna cu care o cuprinsese de mijloc.

— A fost de dragul ei, de dragul ei, Harry ! (Domnişoara Amory lua din nou atitudine.)

— Puteai face şi pentru mine ceva, spuse Foker. Te-aş fi acceptat, oricine ai fi fost. Toată Londra ştie. Ştiam că tatăl tău a... a avut multe necazuri. Sper că nu-ţi imaginezi că mă însor cu tine pentru situaţia ta. La dracu ! Te iubesc de doi ani de zile, cu toată fiinţa mea, iar tu te-ai jucat cu mine şi m-ai înşelat. O, Blanche, cît de greu este totul, cît de greu ! izbucni tînărul acoperindu-şi faţa cu mîinile şi plîngînd.

„De ce nu i-oi fi spus eu cînd m-a prevenit Arthur ?" se întrebă Blanche în sinea ei.

— Nu o refuza, Harry, strigă Lady Clavering. Ia-o, ia tot ce am. Ştii că totul va fi al ei la moartea mea. Băiatul ăsta e dezmoştenit. (Frank, după ce urmărise speriat ciudatul spectacol, ţipă strident). Ia totul, pînă la ultimul ban. Lasă-mi atît cît să trăiesc, să mă ascund împreună cu copilul meu şi să fug de amîndoi. O, amîndoi au fost oameni răi. Poate că se află aici, acum. Nu vreau să-l văd. Clavering, laşule, apără-mă de el !

— Sper că nu vorbeşti serios, Jemina, spuse el, tresărind la această propunere. N-ai să mă izgoneşti pe mine şi pe Frank, nu-i aşa ? N-am ştiut nimic, Foker, habar n-am avut, pînă cînd blestematul ăsta de ocnaş evadat m-a găsit.

— Cum ? întrebă Foker, iar Blanche scoase un ţipăt.

— Da, ţipă Baronetul, la rîndul lui. Un ocnaş evadat, care a falsificat numele lui socru'său, un afurisit de judecător, şi care a omorît un om în Australia, vedea-l-aş spînzurat, şi s-a ascuns în junglă. Mai bine murea acolo. Acum şase ani a venit la mine şi m-a făcut sclavul lui. M-am ruinat ca să-l întreţin pe el, mizerabilul ! Pendennis ştie, Strong ştie, pînă şi canalia de Morgan ştie, şi el a ştiut tot timpul. Iar eu n-aş fi recunoscut niciodată, şi nu i-am spus nimic soţiei mele.

— Va să zică l-ai văzut şi nu l-ai ucis ? Laşule ! strigă soţia lui Amory. Vino, Frank. Tatăl tău e un laş. Eu sînt

dezonorată, dar sînt bătrîna ta mamă şi... şi tu mă vei iubi, nu-i aşa, Frank ?

Blanche, *eplorée* [1], se apropie de mama ei, dar Lady Clavering o îndepărtă cu groază.

— Nu mă atinge, spuse ea. N-ai nici un pic de inimă. Niciodată n-ai avut. Înţeleg totul, acum. Înţeleg de ce laşul ăsta voia să renunţe la locul în Parlament pentru Arthur. Înţeleg, ticăloaso, de ce m-ai ameninţat că o să mă faci să-ţi dau jumătate din averea lui Frank. Iar cînd Arthur s-a oferit să se însoare cu tine fără nici un ban, pentru că nu voia să-mi jefuiască băiatul, l-ai părăsit şi l-ai luat pe bietul Harry. Să nu te mai încurci cu ea, Harry ! Tu eşti un băiat bun. Nu te însura cu fiica unui puşcăriaş ! Vino, Frank, dragul meu, vino la bătrîna ta mamă. Ne vom ascunde, dar vom rămîne cinstiţi.

Toate acestea erau rostite în timp ce un sentiment ciudat de exaltare punea stăpînire pe Blanche. Luna petrecută cu bietul Harry fusese cumplită pentru ea. Toate bogăţiile lui nu erau de-ajuns pentru a-l face suportabil. Se plictisise de manierele lui grosolane şi obosise să-l tot mîngîie şi să-l alinte.

— Aşteaptă, mamă ! Aşteaptă, doamnă ! strigă ea cu un gest foarte potrivit momentului, deşi cam teatral. Nu am nici un pic de inimă, nu-i aşa ? Păstrez secretul ruşinii mamei mele, renunţ la jumătate din drepturile mele în favoarea fratelui meu vitreg, fratelui meu bastard, jumătate din drepturile şi din averea mea, nu-l trădez pe tata şi tot eu sînt aceea care n-am inimă ! Îmi voi căpăta drepturile acum, iar legile ţării mele mi le vor acorda. Apelez la drepturile ţării mele ! Da, la drepturile ţării mele. Cel persecutat se întoarce astăzi. Doresc să merg la tatăl meu, încheie Blanche întinzînd braţul şi crezîndu-se o eroină.

— Aşa, va să zică, strigă Sir Francis, cu una din obişnuitele sale înjurături. Sînt magistrat şi o să-l condamn. Uite că vine o trăsură. Poate e chiar el. Să vină !

---

[1] Plînsă (fr.).

Într-adevăr, o trăsură se apropia pe alee, iar cele două femei țipară una mai tare decît cealaltă, așteptîndu-se să-l vadă pe Altamont coborînd din ea.

Ușa se deschise, iar Morgan îi anunță pe maiorul Pendennis și pe domnul Arthur Pendennis care intrară, găsindu-i pe toți angajați în această ceartă aprinsă. Un perete de sticlă despărțea sufrageria de hol și probabil că, după cum îi era obiceiul, Morgan profitase de acest lucru pentru a lua cunoștință de cele întîmplate.

Se stabilise cu o zi înainte ca tinerii să iasă la plimbare, așa că la ora respectivă caii lui Foker au fost aduși de la „Clavering Arms". Dar Blanche nu l-a mai însoțit de astă dată. Pen și-a luat rămas bun de la el pe treptele de la intrare, iar Harry Foker a plecat îndoliat, urmat de servitorul său. Problemele care au constituit partea cea mai activă a povestirii noastre au fost discutate de către cei interesați vreme de cîteva ceasuri. Au fost date sfaturi, au fost istorisite întîmplări și au fost sugerate compromisuri, iar Harry Foker i-a părăsit, binecuvîntat numai de Pen. A urmat o masă tristă la care doamnele n-au participat, iar noul majordom nu a servit. După masă, Pen s-a oferit să afle dacă n-a venit cumva Altamont. Așa că a pornit pe jos, pe aleea întunecată, peste pod și pe lîngă propria lui casă, peste ogoarele familiare, atît de liniștite odinioară și care acum străluceau în lumina cuptoarelor și forjelor meșterilor de la drumul de fier. Astfel, ajunse în oraș și se îndreptă spre „Clavering Arms".

Cînd se întoarse, trecuse de miezul nopții. Era alb la față și agitat.

— Lady Clavering s-a culcat ?

Nu, se afla în camera ei. Arthur intră la ea și o găsi pe biata femeie într-o stare jalnică.

— Sînt eu, Arthur, spuse el și, luîndu-i mîna, i-o sărută cu dragoste. Ați fost totdeauna cea mai bună prietenă a mea, Lady Clavering. Vă iubesc atît de mult ! Am multe noutăți pentru dumneavoastră.

— Nu mai pronunța numele ăsta. Ai fost totdeauna un băiat bun, Arthur. E foarte drăguț din partea ta că ai venit acum, foarte drăguț. Uneori semeni foarte mult cu mama ta, dragul meu.

— Scumpa mea, buna mea Lady Clavering, repetă Arthur, accentuînd numele într-un fel aparte, s-a întîmplat ceva foarte ciudat.

— I s-a întîmplat ceva lui ? şopti ea. O, e îngrozitor gîndul că o asemenea veste ar putea să mă bucure.

— N-a păţit nimic. A fost aici şi a plecat, dragă doamnă. Nu vă alarmaţi. A plecat, iar dumneavoastră sînteţi tot Lady Clavering.

— E adevărat ce-mi spunea uneori, că...

— Se însurase cu altcineva înainte de a se căsători cu dumneavoastră. A recunoscut astă-seară. Nu se va mai întoarce.

Ultimele cuvinte ale lui Pen fură însoţite de un strigăt de bucurie al sărmanei femei care îl îmbrăţişă pe băiat, sărutîndu-l şi plîngînd pe umărul său.

Ceea ce Pen avea de spus, printre suspinele şi întreruperile doamnei, trebuie rezumat pe scurt pentru că, vai, am atins limita admisă, iar povestea noastră se apropie de sfîrşit. Cu diligenţa cea nouă, succesoarea celei de la începutul istoriei noastre, sosise Amory în persoană care se şi instalase la „Clavering Arms". Folosindu-se de numele său de împrumut, Altamont, comandase masa şi, fiind într-o dispoziţie excelentă, l-a invitat pe proprietar, care nu avea nimic împotrivă, la un pahar de vin. Obţinînd de la domnul Lightfoot toate amănuntele cu privire la familia lui Sir Francis şi aflînd că doamna Lightfoot îi urmase sfatul, a comandat şi mai mult vin domnului Lightfoot, iar la sfîrşitul acestui banchet, fiind amîndoi foarte excitaţi de băutură, au coborît în restaurantul patronat de soţia celui de mai sus.

Dumneaei tocmai îşi sorbea ceaiul împreună cu Madame Fribsby. Lightfoot era atît de fericit, încît nimic nu-l mai surprindea, iar cînd Altamont a dat mîna cu patroana ca şi cum s-ar fi cunoscut de cînd lumea, lucrul acesta nu i s-a părut deloc neobişnuit, fiind doar un motiv rezonabil pentru alte pahare de băutură. Apoi domnii s-au servit cu rachiu din care au oferit şi doamnelor fără să bage de seamă privirile înspăimîntate ale acestora.

Pe la şase a apărut şi Morgan, pe care l-au invitat să le ţină compania. Valetul a cerut băutura sa preferată, participînd şi el la conversaţia generală.

După un timp, Lightfoot a început să moţăie. Morgan îi sugerase de nenumărate ori doamnei Fribsby că ar fi mai bine să plece, dar aceasta, fascinată şi îngrozită, la insistenţele patroanei şi-a păstrat locul. Încăpăţînarea ei i-a produs multă supărare lui Morgan, care şi-a exprimat neplăcerea prin cuvinte menite s-o îngrijoreze pe doamna Lightfoot şi care l-au făcut pe Altamont să exclame că Morgan e un beţiv, nu prea politicos cu sexul slab.

Conflictul dintre cei doi bărbaţi devenise foarte nepotrivit cu prezenţa femeilor, mai ales pentru doamna Lightfoot care făcea totul pentru a-l calma pe Morgan. Apoi, sub pretextul că îi oferă un foc pentru pipă străinului, îi înmînă acestuia un bilețel pe care scrisese „Pleacă ! Te cunoaşte !" Trebuie să fi fost ceva suspect în gestul cu care dăduse bilețelul sau în felul în care oaspetele îl citise, deoarece atunci cînd acesta se ridică spunînd că se duce la culcare, Morgan se ridică şi el rîzînd şi spunînd că este prea devreme.

Străinul spuse că urcă în camera lui, Morgan se oferi să-i arate drumul.

— Vino ! Am o pereche de pistoale cu care să zbor creierii oricărui trădător sau spion, spuse oaspetele, privindu-l atît de fioros pe Morgan, încît acesta după ce-l înşfăcă pe Lightfoot de guler, trezindu-l, se adresă străinului :

— John Amory, în numele Reginei, te arestez. Ajută-mă, Lightfoot ! Prada asta face o mie de lire.

Şi, spunînd acestea, Morgan întinse mîna ca să-l apuce pe prizonier dar celălalt, strîngînd pumnul, îl lovi pe Morgan în piept cu mîna stîngă încît îl aruncă undeva, în spatele lui Lightfoot. Acesta, fiind voinic şi curajos, promise că-i va muta capul de pe umeri musafirului său şi chiar se pregăti să-şi ducă la bun sfîrşit promisiunea, în timp ce străinul, smulgîndu-şi haina de pe el şi, înjurîndu-şi adversarii, îi invită, răcnind, să se apropie.

Dar cu un țipăt pătrunzător, doamna Lightfoot se aruncă în fața soțului ei, iar Madame Fribsby, cu un țipăt și mai ascuțit se repezi la străin și strigînd :. „Armstrong, Johnny Armstrong !" îl prinse de brațul dezgolit pe care se vedea limpede un tatuaj albastru, reprezentînd o inimă și inițialele P.F.

Țipătul scos de Madame Fribsby păru să-l uimească și, în același timp, să-l trezească din beție pe străin.

— E Polly, pe legea mea ! strigă el, privind-o.

— Asta nu e Amory. E Johnny Armstrong, nemernicul meu soț, căsătorit cu mine în biserica Sfîntul Martin ; era marinar pe un vapor pentru Indii. M-a părăsit după numai două luni, nenorocitul. Acesta este John Armstrong, iată semnul pe care l-a tatuat special pentru mine, încheie Madame Fribsby.

— Așa e, Polly, eu sînt John Armstrong, spuse străinul. Eu sînt John Armstrong, Amory, Altamont. Lasă-i să vină să vadă ei de ce-i în stare un marinar britanic. Uraa ! Cine îndrăznește ?

— Arestați-l ! strigă Morgan.

— Ba te vom aresta pe tine, spion mizerabil, interveni doamna Lightfoot. Ce, vrei să oprești căsătorii, s-o ruinezi pe stîpîna mea și să ne iei „Clavering Arms" ?

— A spus el că vrea să ne ia hanul ? întrebă Lightfoot, întorcîndu-se. Îl sugrum cu mîna mea.

— Ține-l așa, dragul meu, pînă vine diligența pentru trenul de Londra ! Sosește dintr-o clipă în alta.

— Dracu'să-l ia, îl gîtui dacă mișcă, spuse Lightfoot și-l ținură pe Morgan pînă cînd diligența se îndepărtă, iar Amory sau Armstrong își urmă drumul spre Londra.

Morgan pornise în urmărirea lui, dar Arthur Pendennis a preferat să nu-i pomenească doamnei Clavering acest amănunt, lăsînd-o să-l binecuvînteze și să-și sărute băiatul adormit. Fusese o zi foarte încărcată.

Mai avem de prezentat evenimentele unei singure zile și anume ziua în care Arthur, gătit cu o pălărie nouă, o haină albastră la fel de nouă, o vestă fantezi, ghete noi și o pereche nouă de butoni la cămașă (primiți în dar de la Onorabila Contesă de Rockminster) și-a ocupat locul la o masă solitară în Clavering Park, nefiind în stare să

mănînce nimic. Două scrisori fuseseră așezate lîngă farfuria Înălțimii Sale, iar el o deschise pe prima, acoperită cu un scris regulat, de funcționar, preferînd-o celei de a doua, al cărei expeditor îi era cunoscut.

Iată prima scrisoare :

Societatea de vinuri Garbanzos
Shepherd's Inn

Luni.

„Dragul meu Pendennis,

Felicitîndu-te din inimă pentru evenimentul care te va face fericit pe viață, îmi îngădui să transmit cele mai sincere urări doamnei Pendennis, pe care sper s-o cunosc mai bine pe viitor. Iar cînd îi atrag atenția asupra faptului că unul din articolele cele mai necesare pentru bunăstarea soțului ei este vinul curat, știu bine că îmi va deveni clientă, de dragul tău.

Dar trebuie să-ți vorbesc despre cu totul alte probleme. Ieri după masă a venit un oarecare J. A. plecat din Clavering în împrejurări pe care, cu siguranță că le cunoști. În ciuda conflictului dintre noi, n-am putut să nu-i ofer hrană și adăpost, iar el s-a cinstit cu poftă și din Garbanzos Amotillado, și din șunca mea de Toboso, și mi-a povestit ce i s-a întîmplat, precum și multe surprinzătoare aventuri. Ticălosul s-a însurat la șaisprezece ani și apoi a repetat de mai multe ori ceremonia — la Sydney, în Noua Zeelandă, în America de Sud, la Newcastle și în alte locuri, înainte de a cunoaște pe prietena noastră, modista. E un Don Juan perfect.

La un moment dat am avut impresia că poliția a pus mîna pe el. Pe cînd stăteam la masă, trei bătăi puternice în ușa de la intrare l-au făcut să tresară pe prietenul nostru. Eu, care am respins cîteva asalturi de aici, am dat fuga la postul meu de observație. Slavă Domnului că nu am nici o datorie și, la urma urmei, creditorii nu pătrund în felul ăsta. Așa că l-am descoperit pe valetul unchiului tău, Morgan, și un polițist, (cred că era un impostor), care mi-au spus că au mandat de arestare împotriva lui John Armstrong, alias Amory, alias Altamont, un ocnaș evadat, și au amenințat că vor sparge ușa.

Adevărul este, domnule, că în zilele captivității mele descoperisem un loc de trecere de-a lungul jgheabului de scurgere, către camerele lui Bows și Costigan. În concluzie, l-am trimis pe Jack-alias pe acest drum, tremurînd pentru viața lui (deoarece casa e cam dărăpănată) și, după tratative nu prea îndelungate, i-am primit pe Morgan și pe amicul său.

Ticălosul aflase, însă, de drumul de scăpare pentru că s-a năpustit la fereastră, spunîndu-i polițistului să coboare și să-l aștepte la poartă. După care și-a urmat drumul de parcă ar fi fost de-al casei. Tocmai cînd se cățărase pe fereastră, am auzit o voce pe care o cunoști foarte bine, spunînd „Cine ești și ce dracu' faci acolo ? Mai bine-ai da drumul la jgheabu'ăla. A mai murit unu'înaintea ta."

Iar cînd Morgan, aplecîndu-se în întuneric, încerca să vadă dacă teribila veste este adevărată, cel de sus a apucat o coadă de mătură și, cu o lovitură puternică a distrus calea de comunicație. Azi dimineață mi-a spus că și-a amintit de această simplă stratagemă de pe vremea cînd scumpa lui Emily juca rolul Corei în piesa... și se afla chiar pe pod. De s-ar fi aflat canalia de Morgan pe pod în clipa cînd generalul și-a încercat stratagema !

Dacă mai aflu ceva despre Jack-alias, îți scriu. Încă mai are mulți bani și l-am rugat să-i trimită ceva prietenei noastre, biata Madame Fribsby. Derbedeul a rîs și a spus că nu are nimic de prisos, dar că se oferă să lase oricui dorește o șuviță de păr.

Cu bine ! Fii fericit !
Al tău mereu credincios,
E. Strong.

— Iar acum, cea de a doua scrisoare, spuse Pen. Dragul meu bătrîn ! exclamă el și sărută sigiliul înainte de a-l rupe.

Warrington,
marți.

„Nu trebuia să las să treacă ziua fără să vă urez mult noroc și fericire. Mă rog Cerului să fiți fericiți, dragă Arthur și dragă Laura. Cred, Pen, că ai cea mai bună soție

din lume și te rog s-o iubești și să ai grijă de ea. Camerele noastre vor fi pustii fără tine, dragă Pen, dar dacă voi fi obosit, voi găsi și eu un locșor în casa fratelui și surorii mele. Fac practică la creșa de aici și mă pregătesc pentru rolul de „Unchiul George". Cu bine ! Făceți-vă voiajul de nuntă și întorceți-vă la cei care vă iubesc."

G.W.

Pendennis și soția lui au citit împreună această scrisoare după ce micul dejun oferit de doctorul Portman s-a terminat, iar oaspeții au plecat ; trăsura îi aștepta afară, în mijlocul mulțimii. Fereastra dădea în cimitirul din spatele bisericii Fecioarei Maria, unde clopotele erau trase cu toată puterea și aici, lîngă mormîntul verde al mamei sale, i-a arătat Arthur soției sale scrisoarea lui George. De ce oare, de durere sau de bucurie, se revărsau lacrimile Laurei pe hîrtia scrisorii ? Și încă o dată, în prezența țărînei sfinte, îl sărută și-l binecuvîntă pe Arthur al ei.

În ziua aceea nu s-a oficiat decît o ceremonie la biserica din Clavering, pentru că, în ciuda sacrificiilor făcute de Blanche pentru mama ei, onestul Harry Foker n-a putut s-o ierte pe femeia care și-a înșelat viitorul soț, argumentînd că asta înseamnă că îl va înșela din nou. Așa că a plecat în Egipt și în Siria, lăsînd în urmă boala dragostei și întorcîndu-se cu o barbă splendidă și o rezervă de fesuri și narghilele cu care își tratează acum prietenii. Trăiește pe picior mare și, prin intermediul lui Pen, își procură vinul din celebrele vii ale Ducelui Garbanzos.

Cît despre bietul Cos, soarta lui a fost pomenită la începutul acestei povestiri. O asemenea carieră ca a lui nu putea să aibă un sfîrșit glorios. Morgan este unul din cei mai respectabili oameni din parohia St. James și cu ocazia actualelor evenimente politice s-a pronunțat a fi un bărbat și un briton. Iar Bows... la demisia domnului Piper, organistul de la Clavering, mititica doamnă Huxter, care dispunea după voie de doctorul Portman, l-a adus pe Bows de la Londra pentru a solicita postul de organist, iar candidatul ei a izbutit. Cînd Sir Francis Clavering a ajuns la capătul vieții sale nedemne, același neobosit agent electoral a răscolit orașul, care este acum reprezentat de că-

tre Arthur Pendennis. Toată lumea știe că Blanche Amory s-a căsătorit la Paris, iar saloanele patronate de Madame la Comtesse de Montmorenci de la Valentinois sînt printre cele mai *suivis* din capitala Franței. Duelul dintre conte și tînărul și energicul reprezentant al montagnarzilor, Aleide de Mirobo, a pornit de la simplul fapt că acesta din urmă a pus în discuție la Club, titlurile celui dintîi. Madame de Montmorenci de la Valentinois a pornit într-o călătorie, iar Bungay i-a cumpărat poemele și le-a publicat sub blazonul Contesei pe copertă.

Maiorul Pendennis devenise foarte serios în ultimele sale clipe de viață și nu fusese niciclnd mai fericit decît atunci cînd Laura îi citea cu vocea ei plăcută sau asculta poveștile sale, deoarece Laura este prietena tinerilor și bătrînilor, petrecîndu-și viața pentru a-i face pe alții fericiți.

„Și ce fel de soț este Pendennis ăsta ?" s-ar putea întreba unii cititori, punînd la îndoială fericirea și norocul Laurei. Cei mai curioși, în cazul în care o întîlnesc, sînt rugați să se adreseze chiar acestei doamne care, văzînd clar greșelile și capriciile soțului ei, văzînd și recunoscînd că există și bărbați mai buni decît el, îl iubește mereu cu cea mai constantă pasiune. Copiii lui, ori mama lor, n-au auzit niciodată un cuvînt aspru de la el, iar cînd crizele lui de proastă dispoziție și singurătate se termină, îl primesc din nou în mijlocul lor cu un respect și o încredere care nu încetează nici o clipă. Prietenul său este încă prietenul său, și nu și-a dăruit inima nimănui. Boala aceasta nu este niciodată fatală pentru un organism sănătos. Iar George se descurcă perfect în rolul său de naș, trăind singur. Dacă lucrările lui Pen i-au adus acestuia mai multă faimă decît a avut vreodată prietenul său mult mai talentat, dar pe care nimeni nu-l cunoaște, George este mulțumit și fără succes. Dacă oamenii cei mai buni nu trag întotdeauna lozul cel mare în viață, știm că așa a orînduit organizatorul loteriei. Recunoaștem și vedem zi de zi cum cei falși și fără valoare prosperă în timp ce alții mai buni dispar dintre noi, iar cei tineri și dragi nouă pier înainte de vreme. În viața fiecărui om observăm fericirea schilodită, eșecurile, strădania zadarnică, lupta dintre Bine și

Rău în care cei puternici sînt înfrînți iar cei buni pierd. Vedem florile binelui înflorind în locuri murdare, tot așa cum îndărătul celor mai strălucite situații clocotește viciul, minciuna, răul. Și, știind bine cît de josnic este cel mai bun dintre noi, să-i întindem mîna cu bunăvoință lui Arthur Pendennis, în ciuda tuturor lipsurilor și defectelor sale. Să-i întindem mîna lui Arthur Pendennis, care nu pretinde a fi un erou, ci un bărbat și un frate.

CUPRINS

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI NOUĂLEA
Se referă la afacerile domnului Harry Foker 5
CAPITOLUL AL PATRUZECILEA
Îl poartă pe cititor atît la Richmond cît şi la Greenwich . . 19
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI UNULEA
Conţine un nou incident 30
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI DOILEA
Alsacia 43
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI TREILEA
În care colonelul povesteşte cîteva din aventurile sale . . 52
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI PATRULEA
Un capitol de conversaţie 64
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI CINCILEA
Partenerii domnişoarei Amory 80
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI ŞASELEA
Monseigneur s'amuse 93
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI ŞAPTELEA
O vizită de curtoazie 110
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI OPTULEA
În Shepherd's Inn 116
CAPITOLUL AL PATRUZECI ŞI NOUĂLEA
În sau lîngă Temple Garden 123
CAPITOLUL AL CINCIZECILEA
Din nou despre tîrguşorul fericit 133

CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI UNULEA
Care ar fi putut foarte bine să fie cel de pe urmă . . . 140
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI DOILEA
Un capitol critic 154
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI TREILEA
Convalescenţa 164
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI PATRULEA
Interesul pentru Fanny a pierit 179
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI CINCILEA
În care Fanny se logodeşte cu un tînăr chirurg 191
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI ŞASELEA
Pămînt străin 204
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI ŞAPTELEA
Fairoaks de închiriat 217
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI OPTULEA
Prieteni vechi 229
CAPITOLUL AL CINCIZECI ŞI NOUĂLEA
Lămuriri 244
CAPITOLUL AL ŞAIZECILEA
Conversaţii 252
CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI UNULEA
Mersul lumii 267
CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI DOILEA
Care contează, poate, pentru capitolul al douăzeci şi treilea 284
CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI TREILEA
Phillis şi Corydon 299
CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI PATRULEA
Ispita 305
CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI CINCILEA
În care Pen începe campania electorală 317
CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI ŞASELEA
În care Pen are o îndoială cu privire la alegerea sa . . 327

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI ŞAPTELEA

În care maiorul este rugat să se ridice şi să ia cuvîntul . . . 342

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI OPTULEA

În care maiorul nu renunţă nici la bani nici la viaţă 353

CAPITOLUL AL ŞAIZECI ŞI NOUĂLEA

Pendennis îşi face socoteala 362

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECILEA

Fiat justitia 369

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI UNULEA

În care lucrurile încep să se limpezească 378

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI DOILEA

Domnul şi doamna Sam Huxter 386

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI TREILEA

Arată că era mai bine pentru Arthur să-şi fi luat un bilet dus-întors 399

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI PATRULEA

Un capitol de căsătorie 406

CAPITOLUL AL ŞAPTEZECI ŞI CINCILEA

Exeunt omnes 416

Thackeray este primul dintre reformatorii sociali ai vremurilor lui.

Charlotte Brontë

Vol. I–II Lei 45

clu

Editura Univers